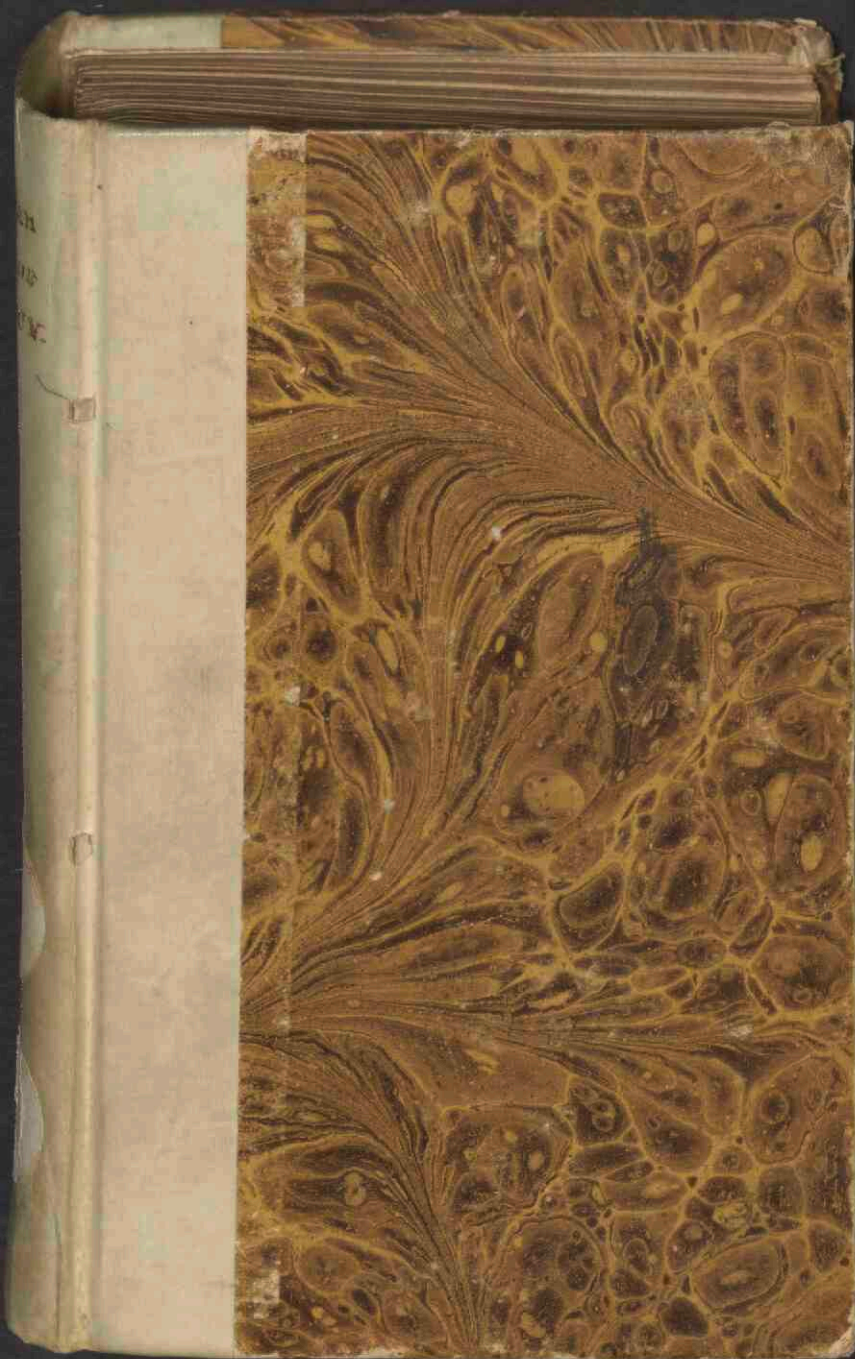

**De Bewijsinghe vande onschult van mijn Heere Philips,
Baenreheere va[n] Montmorency, Graue van Hoorne, Vrijheere
van Weert [et]c., Admirael ende Capitein Generael van der Zee
vanden Nederlande, Riddere vander Oorden vande[n] gulden
vliese [et]c. : Tegens de bedreigelicke vanginge,
onbehoorlicke aenhoudinghe, onrechtueerdige
rechtuoorderinge, valsche betichtinghe, ongoddelicke
vonnissen ende tyrannische executie te grooten ongelijke,
dadelijcken aen zijnen persoon ghedaen.**

<https://hdl.handle.net/1874/428351>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

Onschuld van
PHILIPPE DE
MONTMORENCY.

Rariora

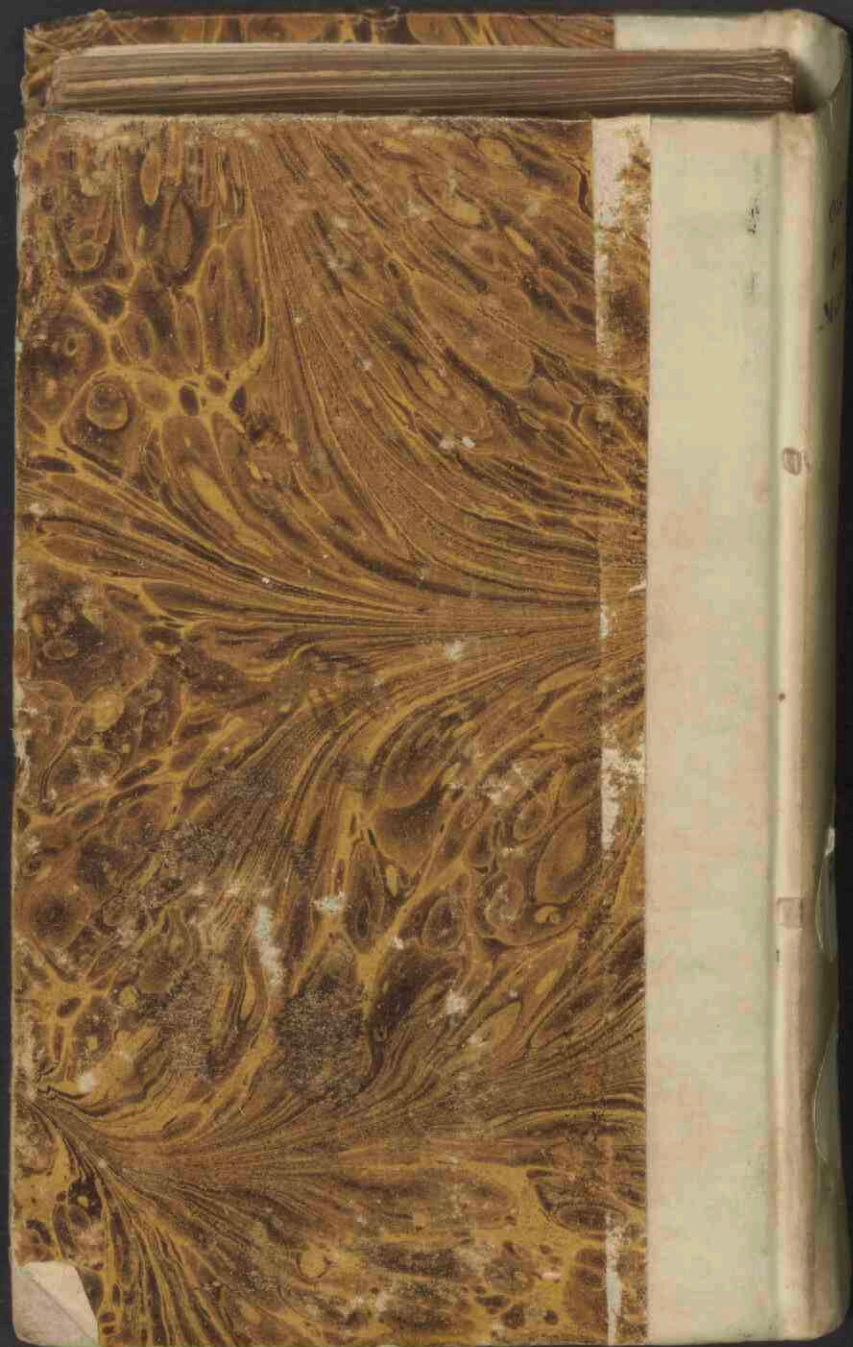
**S. oct.
1479**

1479

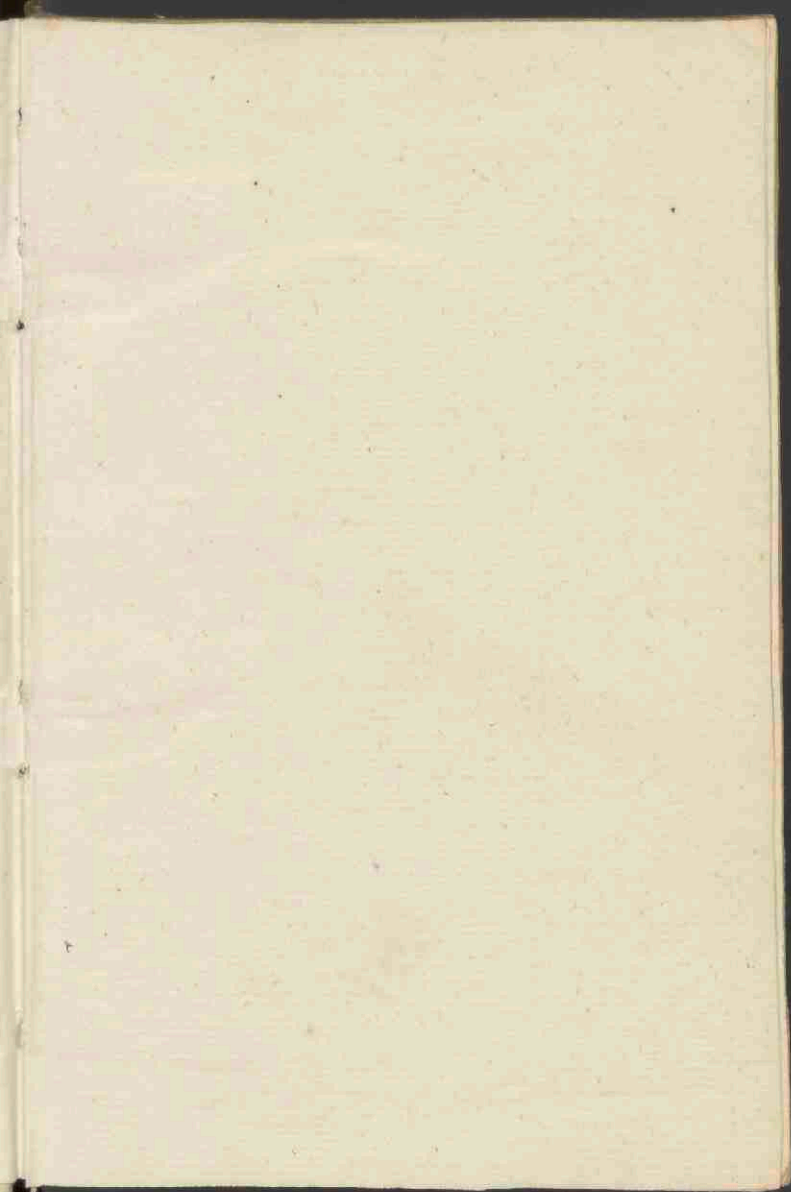

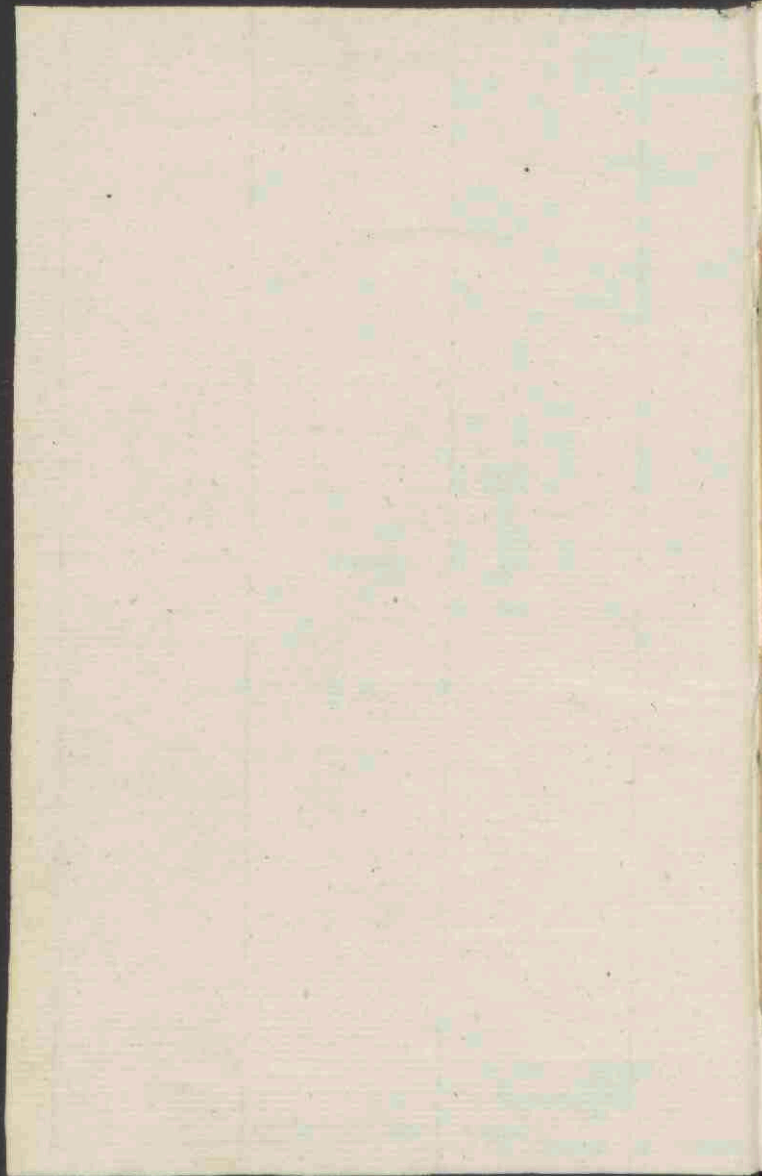
Historia Gentium

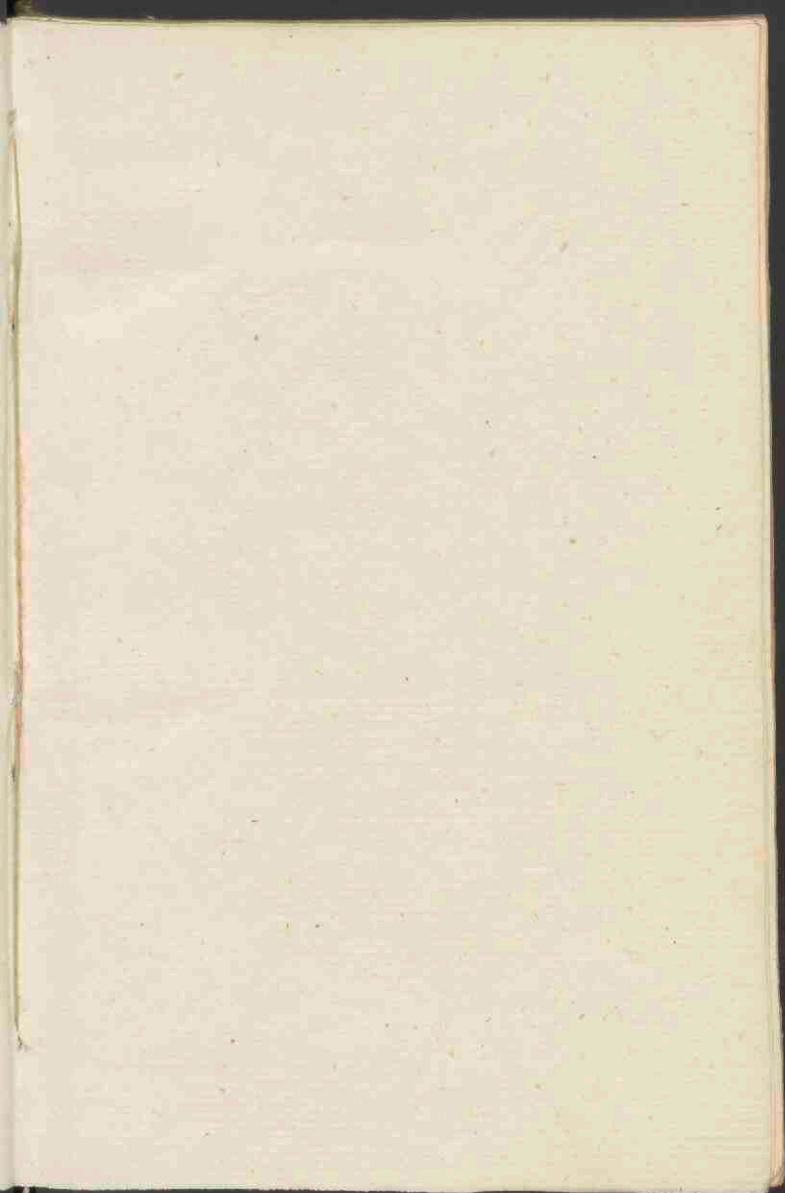
Octavo n° 1479.

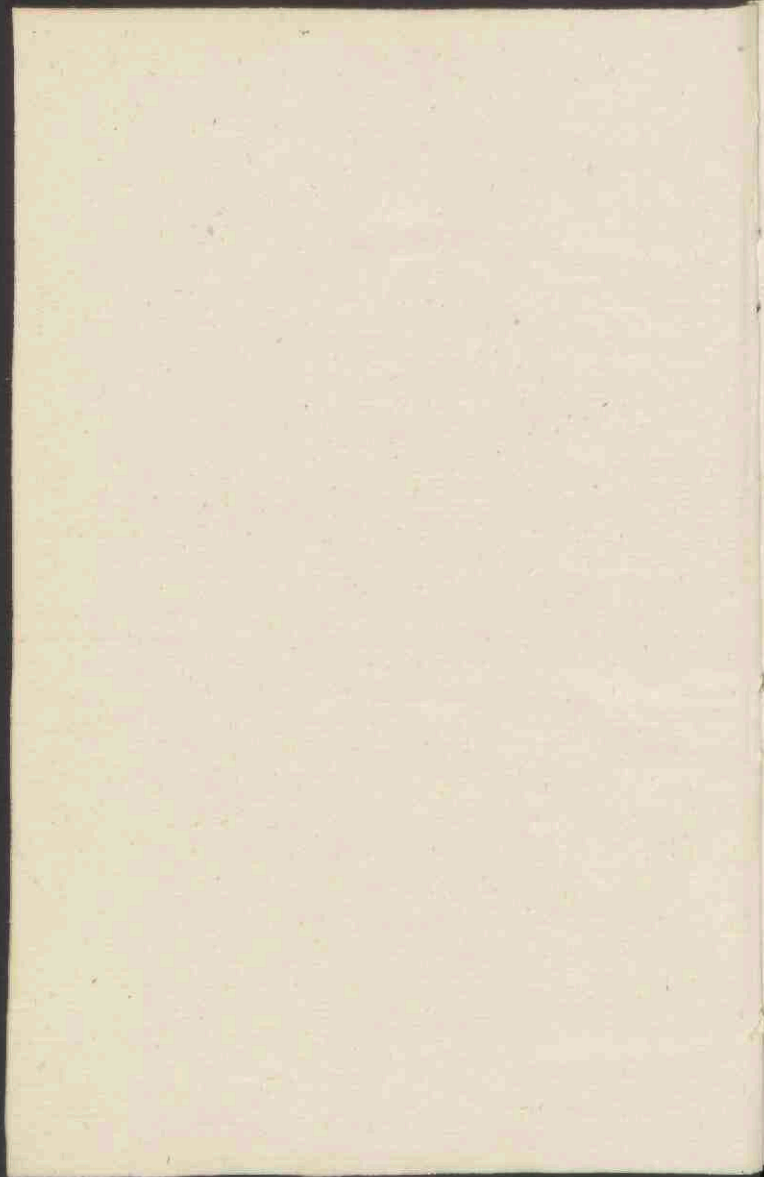
S. oct.
1479

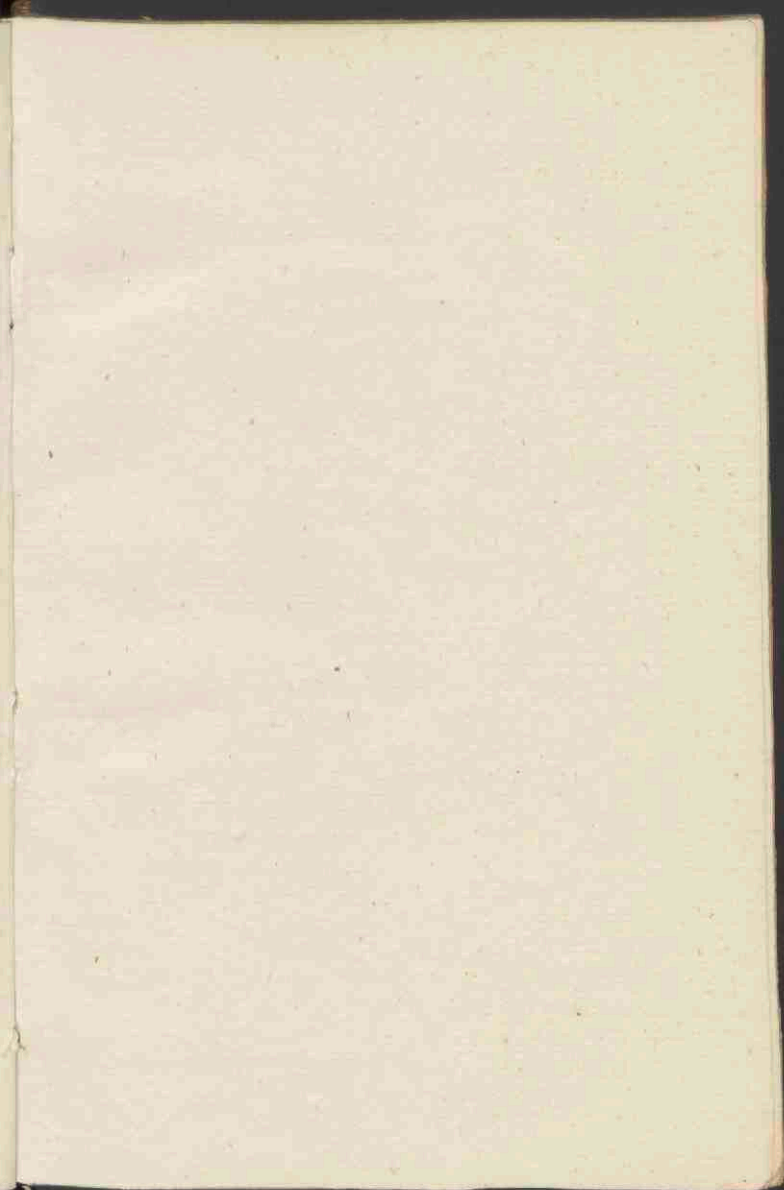
Rariora

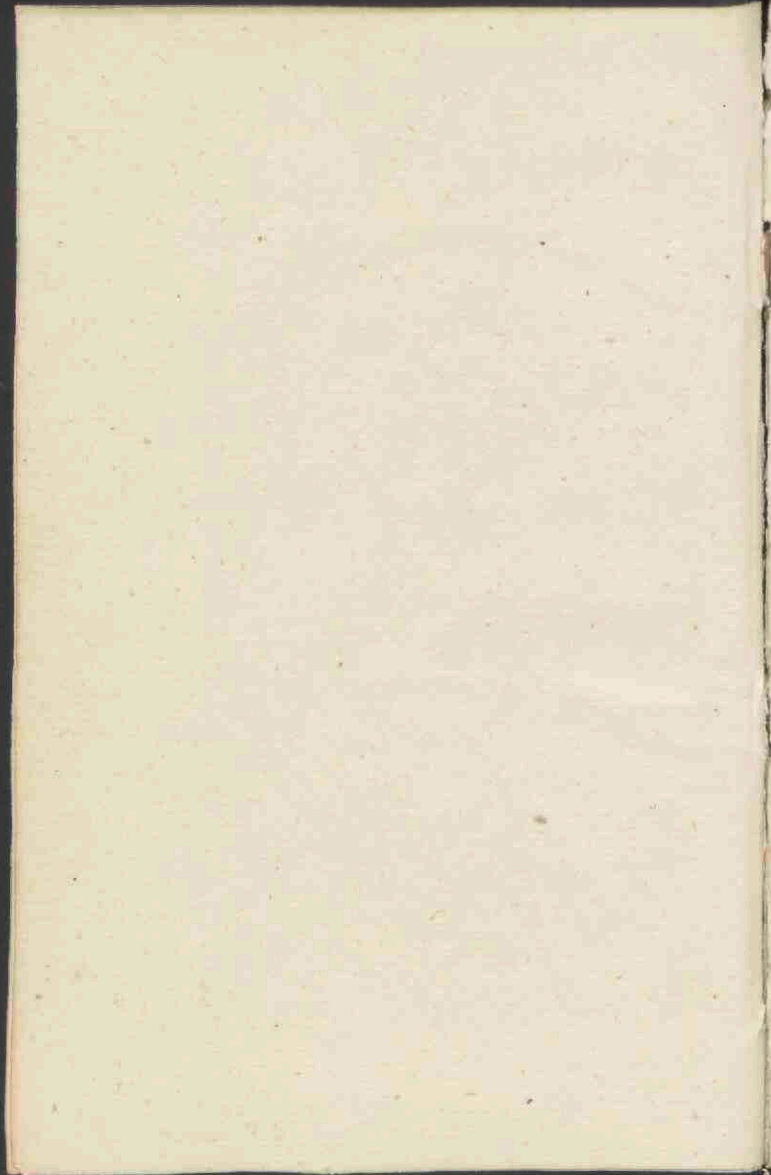

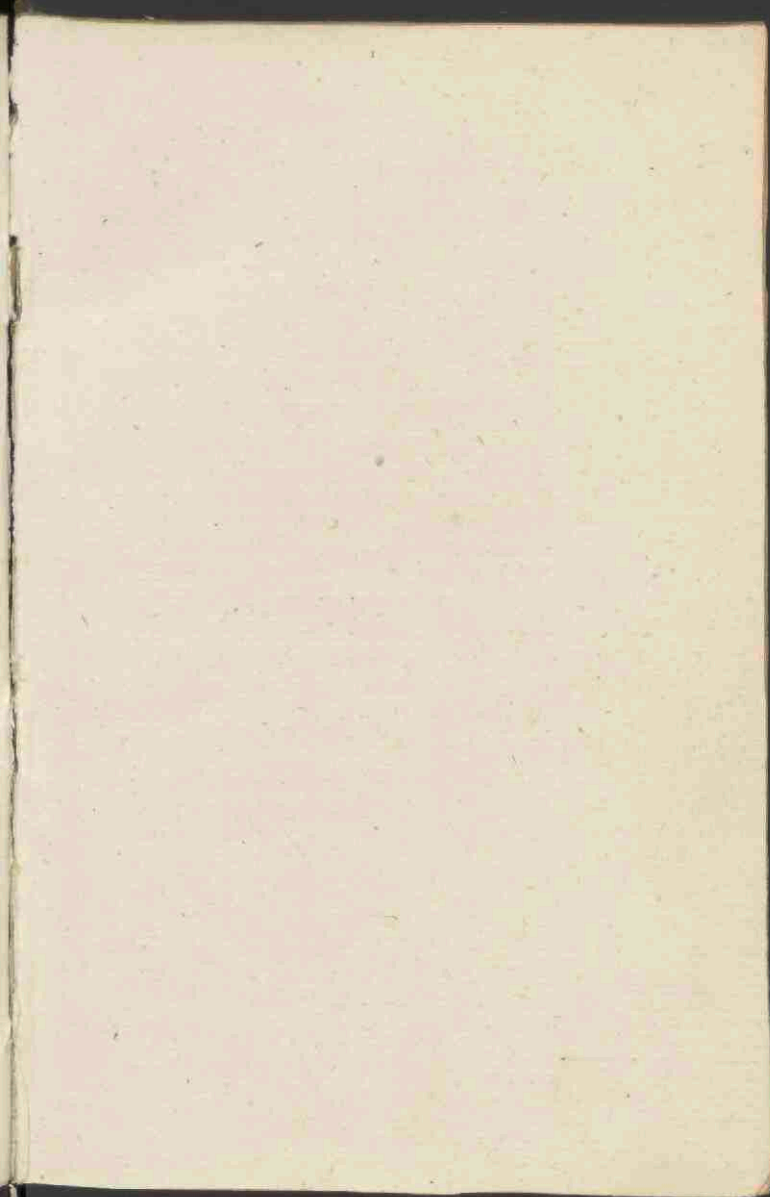

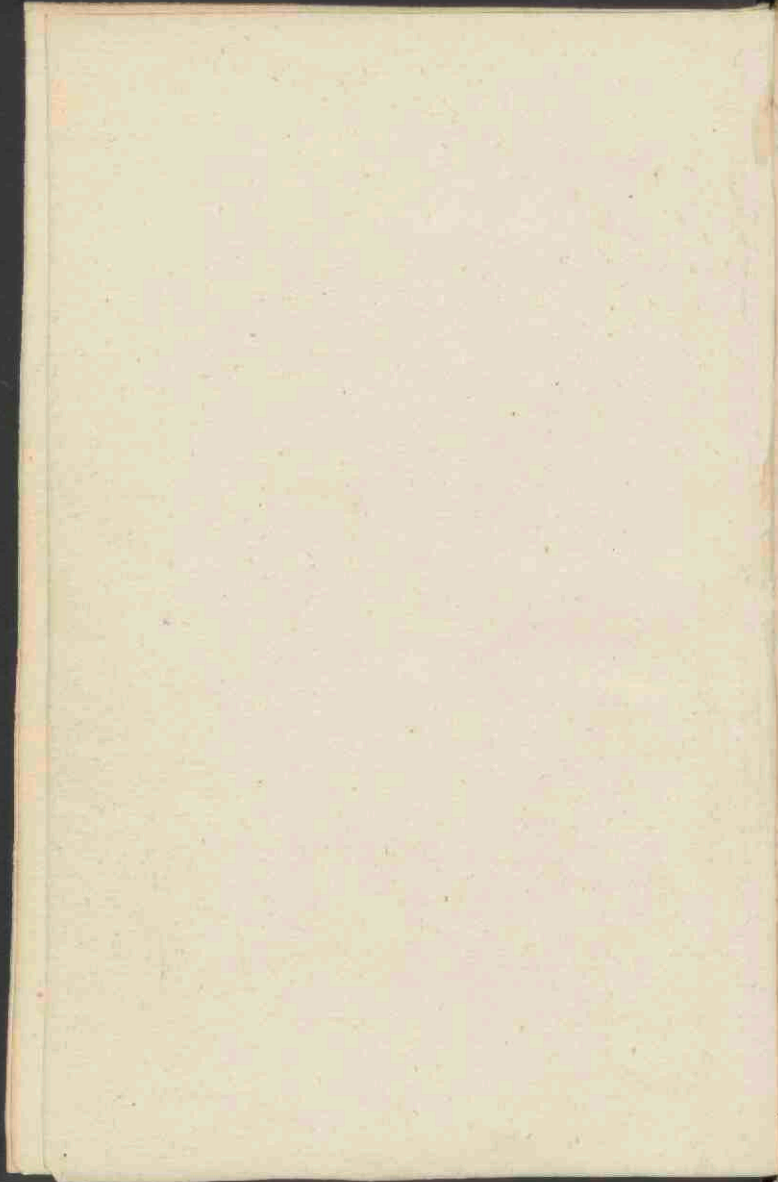

Bewijsinghe

vande onschult van mijn heere Philips
 Saenreheere vā Montmoꝛcy/ Graue
 van hoorne/ Vrijheere van Weert/ &c.
 Admirael ende Capitein Generael van
 der Zee/ vanden Nederlande/ Ridder
 vander Orden vande Gulde vliese/ &c.

Tegens de bedriegelike vanginge/ onbehoorli-
 cke aenhoudinge/ onrechtueerdige rechtuoꝛ-
 deringe/ valsche betichtinghe / ongoddelike
 bonnissen/ ende tyranische executie te grooten
 ongelijcke/ dadelijcken aen zynen persoon
 ghevaen.

Gedruckt in de Maent van Septemb. 1568.

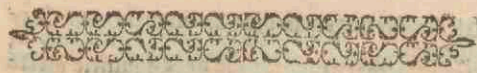

Esaiā 59.

Dijne handen zyn met bloede besmet, ende
 v vingeren met ondenchden, dijne lippen spre-
 ken leugenen ende uwe tonge seet dat onrecht
 is, daer en is niemant die vande gherechticheyt
 predickt noch die met de vvaerheyt rechtet, een
 yeghelyck betrouet op ydel dinghen ende dencke
 bedroch, haer voeten loopen totten quaden, ende
 sy zyn snel om onschuldich bloet te storten, heur
 opstel is een boos ghedacht ende heuren vvech is
 enckel verderuinghe, sy en kennē den vvech des
 vreden niet, ende daer en is gheen recht in hen-
 ren ganghen.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a date or a reference, which is mostly illegible due to fading.

Cozte Tafel vande principaelste materien die getracteert worden in dese tegewoondige verantwoordinge des Grauen van Hoozne/ Admirael vander Zee/ &c.

De verbintnisse die elck heeft tot beschuddinge zijnder eeren.	Folio. 1
De doot gheleiden om Weldoen/vermeerdert des afsijnghen eere.	2
Dongelijck dat door een quaet bonnisse lijdt de gene die sunder oorsake geduempt is.	3
Den Admirael gerekent onder de ghene die om Weldoen hebben geleiden.	3
Doorsake des boecks.	4
Het vernolch deser verantwoordinge.	4
Het leuen des Admirael.	5
Admirael en heeft maer door dminste deel zijnder goeden geweest Nassal der Nederlande.	5
Den treck des Admirael ten dienste des Prinszen vanden Nederlanden.	5
De Staten ende eeren byden Admirael van hen ontfangen.	6
De groote onkosten byden Admirael in hennen dienst gedaen.	7
Admirael en heeft gheen bewint ghesocht noch ambitieus gheweest.	8
Wondersaten der Nederlanden/zijn groote be- minders van hen vryheden.	8
Het Euangelie heeft in den Nederlanden van ouer lange ghebleuen.	9
Mleetwelen des volcx tegē de vernolgingen.	10
Chooztstel des Cardinaels est zijns aehangs.	11
De goede Prinszen bedrogen van hen quade die- naers.	11
De verdrukkinge der Inquisitien.	12
Het Placcet der Inquisitie vā Aprille/1550.	13

Die herhuetinge van dien by middel vande Re- gente.	13
Het Placcaet beneestigende de Inquisitie mettē herroepen van dien inden Jaer 1555.	13
De getrouwicheit der Staten en onderlatē.	14
De oochtluchtinge mettē herdē Placcaten.	15
Die nieuwe Wilsdommen/de Inquisitie/de in- neminghe der Abdijen ende de vreedē veruol- gingen/zijn de ware oorzaken der nageuolchde veranderingen ende onrusten.	16
Dē vout ende waerom men de Spaēsche knecht ten sochte te houden inden Nederlanden.	17
waerom de Cardinael ende andere verdruckers hebben gesocht de doot der grootster Heeren des lants.	17
De quade dienaers en soecken geen veranderinge vanden Staten.	18
De vergaderinge der Staten/deenich remedie inden noot	18
De Hertoginne vā Parme Regēte generale.	18
Den raedt van Statē pzo forma te wegebrocht byden Cardinael ende President.	19
Wimbzengen der Bisschoppen.	19
Het innemen der Abdijen.	20
Het straff onderhouden der Placcaten.	20
De voozgaēde punctē zijn doorzake vā tquaet.	21
De verthooningen daer tegē dick wils gedaē.	21
De seindinge der groote nae Spaengien.	22
Des Cardinaels quade voozstellen.	23
De resolutie des Conincx int einde des Jaers 1565. hercondicht/ heeft de onruste terstont na- geuolicht.	24
De wāhope ende moztinge des volcx dooz d In- quisitie/incorporatie ende veruolginge.	24
Het ophouden der veruolginghe is niet grooter oorzaken toegelaten.	25
Het mistrouwen der Edele en der gemeinte.	26
Het strozmen der beelden.	27
Daccord vanden Edele.	27
Des Conincx resolutie van niet geweld int lant te comen.	29.

Dongelucken daer wt ghevolcht.	29
Des Hertoghen van Alue coempfte metten Spaenscrichsvick.	29
De wyzeheden des Hertoghen van Alue.	30
Sijn boozneme vā alle de groote te verniele.	30
Het vertrecken van vele handē grootē Heerē.	31
De geueinstheit des Hertoghen van Alue.	32
Het vanghen der Grauen van Gmout ende Hoorne.	34
Het nauwe geuanckenisse der boozh. Heerē.	35
Hen by teuen goedē ende dienaers ooc geuāgē.	36
De Heeren togē recht gehoudē sonder ticht.	36
Donbehoorlickē maniere van onderbragen.	38
De bedwongē antwoorde des Admiraelis op zijn betichtinge.	40
De verraschte procedure tegen hem gehoudē.	41
De declinatorie des Admiraelis niet gehoozt.	44
Het onrechtueerdich veroordele der Graue.	45
De wyrede doodinge der Grauen.	46
Het ongerechtig vangen des Admiraelis.	49
Admirael is geweest een Ridder vander Dor- den.	49
Dordinancien vander Dorde en zijn in zijn van- gen niet geuolcht.	50
Admirael is gheweest een Iet ende Graue des Rijcx.	52
Sijn vangen is gebeurt teghen de pzeuilegien.	51
Admirael ghenangen gehouden tegen de rech- tes vander Dorde vanden Rijcke ende van den lande.	53
Admirael is teghen des lants pzeuilegien wt Brabant ghevuert.	53
De onbehoorlickheit vander rechtuoordinghe ins Grauen sake.	56
De Commissarisen ende Rechters partijdich ende incompetente.	60
Dongerechtigheit van des Hertoghen verclere opte declinatorie.	61
Het nul/machteloos ende verraschte bonnis ter	

doof.	62
De valscheit vander acte van desen vonnis.	64
Den Hertoge en heeft proces niet kunnen ouer sien.	66
Die vrienden van des Coninck van Spaengien Ambassadeur in Franckrijck aende Regente int Nederlandt.	68
De Hertoghe heeft sonder Raedt den Graue ver welen.	69
De condemnatie excedeert niet alleen de conclusie maer ooch de straff der seyten.	69
De vijf seyten tegen den Admirael / indē onrecht uerdigen vonnis begrepen.	72
Het eenich valsch fondement der betichtinghe.	74
Donschult teghen de eergiericheit daermen den Admirael heeft mede woulen belaiten.	76
De groote en hebben noyt ghedacht van te ver anderen van heure.	78
De groote en hebben gheen verbont teghen den Coninck oft zijnen vdiensst ghemaect.	81
Hier heet Crimen lese Maiestatis / dat de groo te met gheerne des Cardinaels nieuwicheden en sagen.	83
De groote hebben ouer den Cardinael met groo te redenen gheclaecht.	84
De particulier redenen van oneenicheit tus schen den Admirael ende den Cardinael.	89
De Cardinael vertroocken zijnde / regeerdet al ende steldet al int verweerde vooz de zijne.	96
Donschult opte leureye vanden grooten.	97
Dat de groote met grooter ooraken / ghe wenstcht hebben de versterkinghe van den Raedt van Staten.	100
De redenen der tsamen cominghe vande groote tot Breda ende te Hoochstraten.	104
Het	

Het verbont der Edele en raect den Admirael niet.	108
De Inquisitie int landt niet gedoocht gheweest te zijne.	111
De herdicheit der Placcaten niet ghevoicht te wesen.	111
De vruchten der boortghestelder nieuwicheden.	112
Het ouergheuen der Requeste by de Edele.	112
De swaricheit ghemaect byden Admirael van te Houete comen.	114
De opinie van elcken behoort vry te zijne.	117
d'Admirael beschuldicht om niet gheraden te hebben/dat men den Bontghenooten niet wa penen wederstaen soude.	118
Het wederstaen met forste den bontghenooten en was noch moeghelijck noch redelick.	119
Het verzoek der Edele berantwoort.	Folio 122
Die van Zabant verclaert vry vander Inquisitien.	123
De redenen van den ghescorcken executien.	124
Het boortghenomen vertreck der Regente wt Wnnessel.	125
Donschult waerom de groote gienghen daer de verplichte aten.	129
De betichtinghe dat d'Admirael aen anderlieden tafel ghedoocht heeft het roepen van Vinle geut.	130
De vergaderinghe ghehouden metten Bondtghenooten te Wuffel.	131
d'Admirael en heeft de Bondtgenoten in zijn beschud niet ghenomen.	134
Waerom de groote te Denremonde hen by ee geuonden hebben.	137
	A liij Des

Des Conincs coemste begeert vande groote	149
De betichtinge van dat de groote hebben de vergaderinge d' generale Statē goetgenondef	146
De woorden van Philips van comines tegen de gene die sulcke vergaderinge beletten	148
Het vergaderen der Staten is noodich volgen de slants privilegien/	151
Het was om vele saken noodich datmen de Staten vergaderde/	152
Dinquisitie esk de placaten en hebben geē plaetse in des Admirael's heerlijckheden/	155
Donschult des Admirael's op zijn brieuen	158
De belastinghen des Admirael's/ aengaende des hy te Dornick ghedaen heeft.	162
Donschult datmen tziender coemste heeft gheroepen/Vient les Geux,	163
De groote diensten byden Admirael te Dornick ghedaen/	165
De beletten den Admirael ghedaen byden Capiteyn vanden Casteel/	169
Dadmirael beschuldicht om de bloetstortingē ver huedt te hebben	170
Des Admirael's wijsheyt om tlandt in rusten te houden/	172
De groote en hebben niet vermeten vande staten te vergaderen	173
Het misrouwen tusschen die vande Stadt ende vanden Casteel/	174
DAdmirael is beschuldicht dat hy vanden Edeelen te wercke ghestelt heeft	176
Dadmirael is beschuldicht om de prekingen niet te hebben doen achterbliven/	176
Dadmirael en heeft tot Dornick niet gesloten son der oorlof vande Regente	179
Dadmirael en heeft de prekinghen tot Dornick niet ghebrocht/maer bonden	180
Donschult des ghebots vanden iij. Septēb.	181
Donschult opt bouwen der tempelen buyten Dornick	185
Dadmirael beschuldicht om de sehat inder kercken te hebben doen soecken	187
De	

- De prekinghen vooz vier daeghen inder hallen te
Dornick toegelacten 190
- De Regente heeft goetghevonden al wat Ad-
mirael te Dornick ghehandelt heeft/ 193
- Admirael en heeft hem niet ghemoeyt met de
straffe de gheuangene/ 195
- De swaericheden die de Stathoudere te Doornick
maechte 197
- Admirael heeft der anctoriteyt vande Regente
altijt vooz ghestaen 202
- De versierde dreyghementen den Graue opghe-
leet 203
- Admirael heeft d'Abdij van S. Amands toe
profijt des Cardinaels behouden 205
- Teyt des Heeren van Brederode en raecht
den Admirael niet 210
- Admirael en heeft hem der saecken van Malen-
chijn niet ghemoeyt 213
- Clot ende rozt verhael van deser verantwoor-
dinghe 216
- De aanbiedinghe tot bewaeringhe van des Ad-
raels goeden name, 219

**De taefel vande stukken begrepen in
dese verantwoordinghe.**

DE bevvijfinghe ende verantwoordinghe
vande onschult des Heeren Graue van
Hoorne, ende het gheuevelt ghedaen ende ge-
bruyct tegen zynen persoon by zyne verdruc-
kers, onder dexel vanden naem des Coninck,
deur heere aenhoudinghe, vanginghe, betich-
tinghe, rechtuoorderinghen, vonnissen ende
executie, nu. 1. fo. 1. tot 221.

De richt ende belastinghen byden Procureur ge-
nerael den voorseyden Graue ghedaen en-
de opgheleit, nu. 2. fo. 222. tot 260.

Dantvoorde des voorseyden Heeren by hem
alleen sonder hulp oft raedt ghemaect, by
ghescrijfte gestelt, ende ouerghegeuen teghen
de richt des voorseyde Procureurs generael,
nu. 3. fo. 261. tot. 362.

Drye brieuen vande groote Heeren des lants
ghescreuen aende Coninck, rakende den Car-
dinael van Granuelle met eene requeste
daeroppe aende Regente, num. 4. fo. 363. 367
273. ende 376.

Extract vande brieuen des Coninck, antwoor-
dende den seluen grooten Heeren, numer. 5.
folio. 378.

Seuen brieuen des Heeren Admirael aende
Coninck, num. 6. fol. 378. 380. 381. 382- 383.
385. ende 393.

De brieuen des Coninck aenden Admirael,
numer. 7. zijn alle ghenomen ende vuerden
achtergehouden, andersins souden hierme
de byghenuecht vvesen.

Extracten vande brieuen der Gouvernante aen
den Coninck, num. 8. fo. 402.

Exiracten vande brieuen des Coninck aende
Regente, num. 9. fo. 408.

Vyfthien brieuen vande Regente aenden Ad-
mirael, num. 10. fo. 411. 412. 413. 415. 417. 420.
422. 423. 424. 426. 427. 429. ende 430.

Sesthien brieuen vanden Admirael aende Re-
gente, num. 11. fo. 431. 433. 434. 435. 436. 438
439. 442. 444. 446. 448. 450. 451. 453. 455.
ende 457.

Tweelf brieuen des Admirael ghesonden
naer Spaengien, nu. 12 fo. 461. 463. 470. 474
475. 477. 479. 480. 481. 486. ende 490.

De brieuen byden Admirael ontfanghen vve
Spaengien, num. 13. zijn alle ghenomen ende
onthouden.

Neghen brieuen vanden Admirael ghesonden
ten Houe ende elders, nu. 14. fo. 494. 495. 496
497. 499. 500. 501. 504. 505.

Drije brieuen vande Reghente aen diuersche,
nu. 15. fo. 506. 507. ende 508.

Noch

Noch twee brieven aende Regente, nu. 16. fol.
509. ende 511.

Drie brieven vanden President Viglius aen-
den Admirael ende den Stathouder, num.
17. fo 513. 514. 515.

Vyf brieven vanden raetsheere Assonville aen
de Admirael, nu. 18. fo. 516. 517. 519. 520. 522

Dacte vā accorde vande Regēte, nu. 19. fo. 523.

Seuen publicatien ende verdragingen, ghedaen,
gheconcipteert ende ghemaect in de Stadt
van Dornick, num. 20. fo. 524. 526. 528. 533
537. 538. 540. 551.

Sesse attestatien vande Magistrat van Dor-
nick, nu. 21. fo 541. 543. 545. 546. 547.

Eenen brief vande selue Magistrat aende Re-
gente, nu. 22. fo. 555.

Vyf articulen vande Instructie vanden raedt
van Staten, nu. 23. fo. 557.

Den brief vanden Stathouder ende Capiteyn
van Dornick aende Hoeren van Desquers
des ende Vileers, nu. 24. fo 560.

Den brief vanden Heere van Norcarnes aen
den Stathouder vanden Cast eele te Dor-
nick, nu. 25. fo. 561.

Drie brieven van diuersche aenden Admirael
nu. 26. fo. 562. ende 563.

Twee supplicatien ouergegeuen te Dornick, en
de twee andere, nu. 27. fo. 564. 566. 568. 571.

De commissie vande Admirael omme te Dornic
te gaen, nu. 28. fo 578.

Ex-

Extracten vover blyder incoemste ende vander
additien der seluer, nu. 29. fo. 580.

Extracten vover constitutien vander oorden
vanden gulden vliefe ende vande additien
der seluer, nu. 30. fo. 589.

Seuen Supplicationen aenden Keyser aenden Co-
ninck, aende Keur ende Vorsten, aende Sta-
ten, ende aenden Hertoghe van Alba ouerge-
geuen ten voordeele vande twee geuangene
Grauen, nu. 31. fo. 592. 593. 594. 599. 600. 602.
603.

Derthien briuen vanden Keyser vande Vor-
sten, van diuersche Heeren ende Vrouwen
voor deselue aenden Keyser, aende Heeren
vander oorden, aenden Hertoghe van Alba,
ende aen andere, nu. 32. fo. 604. 606. 607. 609
610. 611. 612. 613. 615. 617. 618. 620. 622.

Vijf briuen vanden Hertoghe van Alba aen
diuersche Vorsten ende Heeren, aengaende
deselue, nu. 33. fo. 622. 623. 624. 625

De protestatie gedaen opde onbehoorlike recht
uorderingē tegē hen gemiteert, nu. 34. fo. 626

Elf briuen van ende aen diuersche, rakende
deselue rechtuorderinghen, nu. 35. fo. 629.
630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637.

Neghen verclaringhen ende appointementen
oft appostillen, qualijcken ende tonrechte in
heure saken ghegeuen, nnn. 36. fo. 638. 642. 644
648. 645. 649. 651. 656. 658.

De twee gheheel tonrechte gegeuene vonnissen
vree-

vreedelijck tegen hantter executien gestelt,
nu. 37. fo. 660. 662.

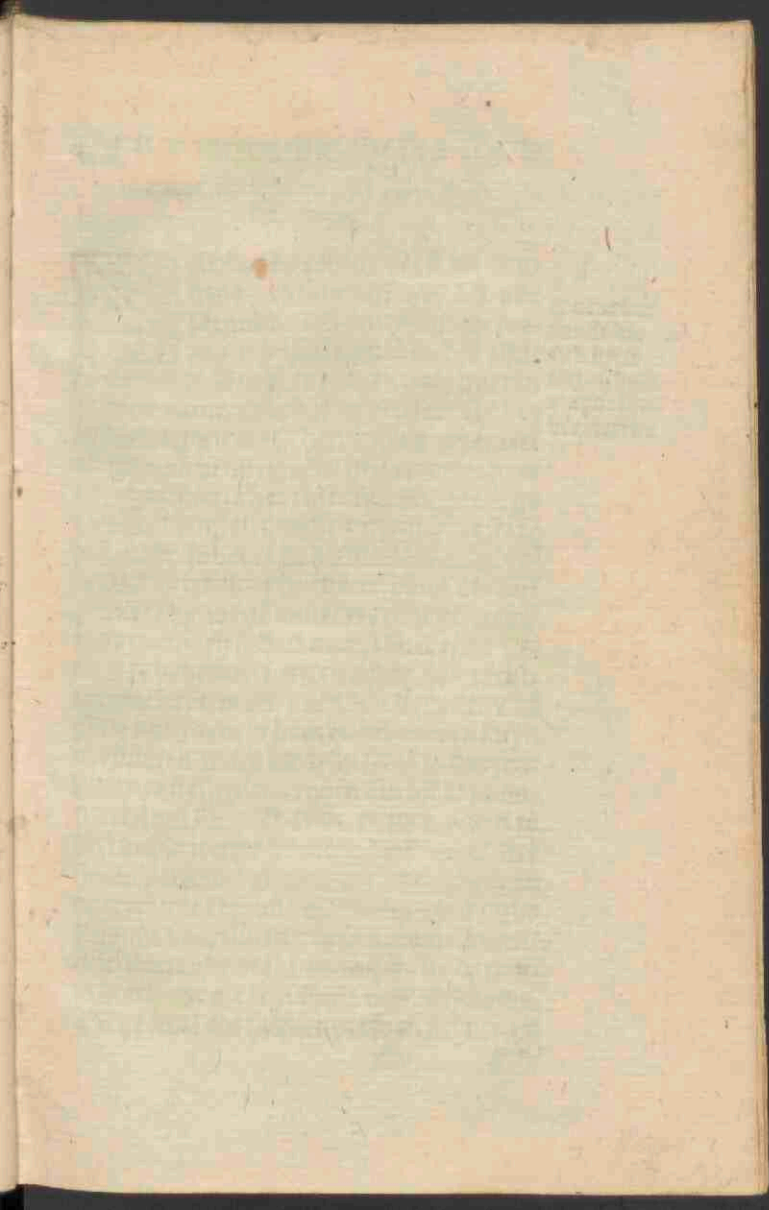
Den lesten brief vanden Heere Graue van Eg-
mont, inder vre zijns doots aenden Coninuck
ghescreuen, nu. 38. fo. 664.

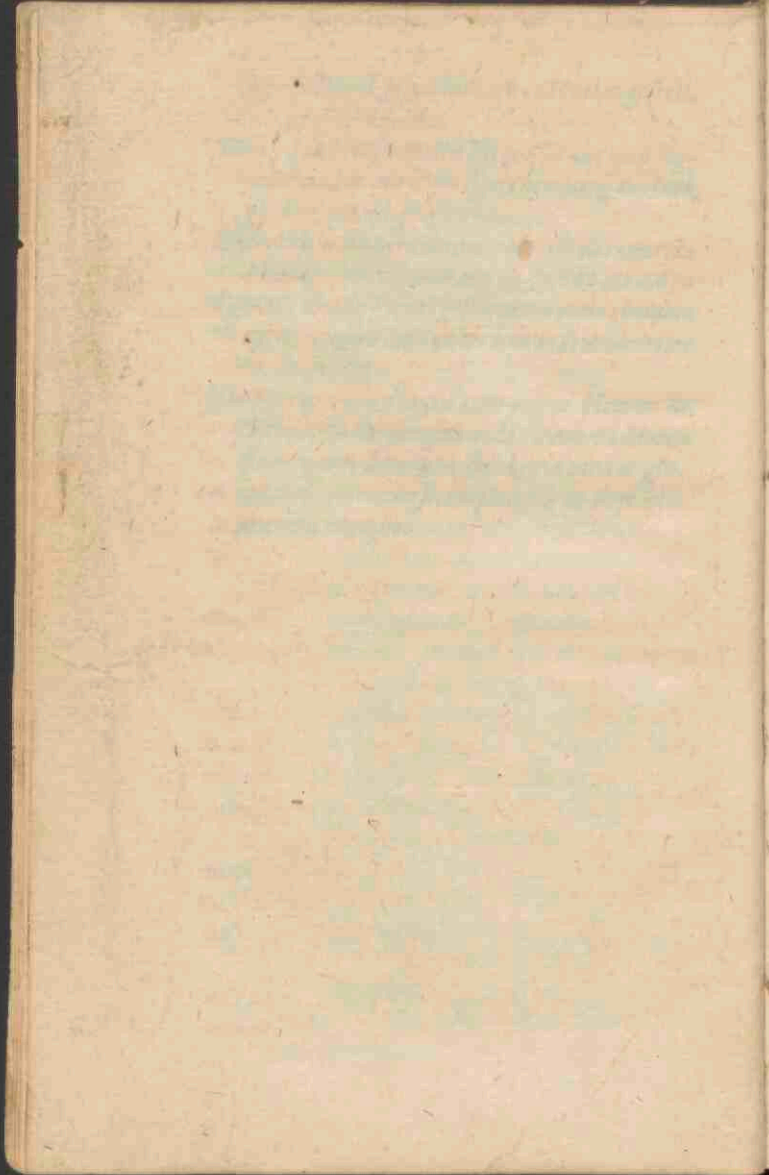
Extracte vore verantvordingen des voorsz.

Heeren van Egmont, nu. 39. fo. 666. 668. 670

Extracte vande Edictie gestatueert ende gemaect
opter religien inde iaren van 1531. ende 1555
nu. 40. fo. 671.

De verantvordingen van mijne Heeren de
Prince vā Oraengien ende Graue vā Hooch
straten met diuersche stucken daer toe ghe-
uecht, vworden gheemployert in dese ver-
antvordinghe.

De verantwoordinghe des Gra-
uen van Hoozne/tegen sijne ver-
druckers.

Niemant / eenich verstant heb-
bende/en salonthēnen/ dat alle
Princen/ heeren/ ende persoo-
nen van state ghehouden zijn/
sonderlinge sorghe te dragen voor huere
goeden name/ende dattet hen seer ter her-
ten moet gaen als sy hen vinden gheraect
oft veruolcht/aengaēde hen cere/te meer
alst gheschietton rechte ende om goede ge-
trouwe diensten qualijc wesende verstaē/
besunder/so verre de blamacie raect groo-
te sake en leelijcke stuckē/en bouē al/ alst
gebuet by wegē van feyte en tegē recht/
ende dan noch soeckt onghelijck ende ge-
welt te bedecken metten name der recht-
ueerdicheyt/inder vueghen dat niemant
pinne noch arbeyt hem en behoort te laten
verdrieten/maer eer hem seluē in duysent
varen te stellen/ende dock sijn lijf te auon-
tueren om sijn eert ende goeden naem te
beschudden ende hanthouden/ want het
sijnen persoone alleene niet en raect oft en
ontceert/maer soude wesen een eeuwighē
schande voor sijnen huysē/nacomelingen/
vrienden ende maghen in dien hy daer in
achterhaelt oft schuldich vonden/werde.
En hoewel dat sulckenpersoon int veruol

De verbin-
tenisse die
elck heeft
totbeschud-
dinghe sijn
der eeren.

De doot
gelede om
welvoen/
Bmeert
des afghut-
gen cere.

2.
gen sterft/so verre hy nochtans sijn goet
recht he. ft bewesen of dat zyn onschult sy
heel openbaer oft genoechfamentlych can
bewesen worde. So en can noch hy/ noch
de sijne des nēmermeer geblameert wor-
den/ia het vermeedert hen eere en maect
gezoter hennen naem na de doot/ So ver-
re elcken kenlyck is oft cleerlyc bethoont
can worden/ datmen hem fortse en geweld
gedaen heeft/ en datmen hē heeft de doot
aengedaen sonder redenejende tongelycke/
tae om zyn goede diensten.

En voorwaer als sulcke geweld/ onge-
lyck en tyrannijc geschiet/ sonderlinge tes-
gen heeren en personen/ van qualiteyt/
ende aengaende groote saken/ soo behoort
den elckerlyck niet alleen vande vzienden
ende maegen/maer sock alle anderen hen
te vucgen ende te helpen/ el h nae zyn ver-
moegē/ ende by sulcken middel als hi can/
op dat de Natucie ende fortse sulcken aen-
gedaen/ werde gebetert ende openlyc be-
wesen/ ende daerenbouen hen goede groo-
te getrouwe diensten en daden en meyunt
gen claerlyck aenden dach ghebracht/ op
dat/nae dien het onmoeghelijck is hen het
leuen wederom te doen hebben/ten min-
sten soo vele ghedaen worde/ dat hen eere
en goeden naem niet en bliue vercozt en
gheblas

geblameert/welcke aengaende sy in groot
 ter sorgghen staen/(besonder byden vromen
 ende onweterenden) als het ghewelt
 ende onghelyck is becleet metten naeme
 van recht ende vonnisse/soemen gemeyn
 lshck is vermoedende vooz tghewijsde en
 defongelyck forskryuende den gedoemp
 den. Waer dooz oock te swaerder valt
 wel te bewaeren den goeden naem van
 alle persoonagien ter doot veroordeelt/
 onder den naem ende schynsel van een
 vonnisse/hoe wel dat in hem seluen is
 verrast / van onweerden ende onrecht
 uerdich.

Dongelsh
 dz dooz een
 quaet vō
 nisse lghdt
 de gene die
 sonz oorfa
 sake ghe
 doempt is.

Want nu onder het ghetal der geen
 te die omweldoen/in stede van danbare
 bekentenisse/hebben gheleden onghelyck
 ende geuanchenisse/iae de doot/wel mach
 ghestelt worden de hooge ende edele hee
 re/heere Philips Baron van Montmo
 fence/Grave van Hoozne / Wylheer van
 Weerth/r. Ridder vander Soerden des
 gulden Vlies/ende Admirael vanden Ne
 derlander/Sod en heestmen niet cunnen
 ghelaten van cleerlyck te bewijsen/ende
 by desen openbaeren gheschryfte alle de
 wereldt condit te maecken/zijne onschult/
 mitsgaders tgheweldich onghelyck te
 ghen sijnen persoone voortghestelt /

De Admi
 rael gere
 kent onder
 de gene die
 om weldoē
 hebben ge
 leden.

Doozake
des boecs,

op datthuis den naem eere ende goede me-
morie van sulcken heere/die so vele dien-
sten elcherlicken ghedaen heeft/ ende be-
sunder den Prince ende Prouincien van
den Nederlanden/niet en bliue ghelastert
ende verdrucht/al heeft een Tyran tselue
ghesocht te doene dooz onrechtueerdighe
vonnissen ende executien.

1.
2.
Het ver-
uich deser
vankwoz-
dinghe.

3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Om nu altselue claerder te bewÿssen/
en sal niet ongeraden wesen darmen vooz
al int cozt vercleere den loop des leueng
vande voozsz. edelē heere en zijne grootste
bewinden/ende insghelijck verhale cozte-
lijcx den staet vanden saken der Nederlan-
den/ende besonder vanden Jaere/1566.
ghemerckt/alle tghene daermen hem ge-
socht heeft mede te beschuldighen/Inden
seluen Jaere is ghebuert/ ende daer nae
wes inden volghenden Jaere toegheco-
men is/om beter te bewÿssen het onbehoir-
lijck vanghen ende houden vanden sel-
uen/ ende voozt de onrechtueerdicheyt/
soowel vanden rechtvoozderingen tegen
hem/gehouden/ als vanden vonnissen te-
ghen hem ghegheuen ende ter executien
ghestelt/ende eyntelijck oock hoe die van
onweerden moeten gheacht worden/be-
wÿssende met eenen int lange sijn onschult
op elck punct van belastinghe/daermen
hem mede beticht heeft. Aen

Mengaende van den persoon vanden
 voorgescreuen heere/ Ist wel waer dat hi
 is ghebozen inde Graeffschappe van Vlae- Het leuen
des admiraels
v'admirael
en heere
waer voor
dminste
deel sijn
goedē ge-
weest Na
sal der Ne-
derlande.
 der eene der Prouincie vande Nederlan-
 den/ aldaer hy oock gheerft heeft eenighe
 Landen/ Dorpen en heerlicheden/ ten aen-
 sien vanden welcken hy is geweest Bassal
 en ondersaet van hooger memorien/ Hoer-
 ser Caerle den vijfden/ ende van Philips
 den tweeden Coninck van Spaengien als
 nu regerende/ als Ouerheeren vanden
 seluen Nederlanden binnen sijnen leuen/
 maer sijn meeste ende principaelste goedē
 ende heerlicheden/ daer hy oock van ioncx
 hints af sijn huys ende woonplaetse ghe-
 houden heeft. Te weten het voorszreue ablijct vnde
briene des
admiraelis
13. Decert.
1567.
 Graeffschap van Hoozne/ ende de heerli-
 cheden van Weerth/ en andere daer om-
 trent ghelegghen/ en sijn den Princen der
 voorsz. Nederlanden geenissins onderwor-
 pen/ maer ghelegen onder het Roomsche
 Rijck / ende begrepen onder den vijften
 Creyts/ In der vuegghen dat hy den seluen
 goeden aengaende gheenissins en is ghe-
 weest Bassal oft ondersaet vanden seluen
 heeren der Nederlanden/ hoe wel hy dien
 niet teghenstande altijt soo grooten gene- Den treck
des admiraels
ten
dienstc des
Princē vā
den Neder-
landen.
 gentheyt totten seluen Princen ende Lan-
 den gedragghen heeft/ dat hy van ioncx op
 ende sijn leue lāc/ de selue heeft geuolcht/
 S in ghebient/

ghedient/ gheholpen ende gheert na zyn
 vermoeghen/ iac meer dan zyn macht en
 strechte/ wel xxij iaeren lanck/ Alle zyne
 verdoende ende verterende om hen altyt
 dienst te doen in veelderhande oorlogen/
 reysen/ ende anderen grooten handel hem
 beuolen/ So wel in tyden vā oorlogen als
 van peyse/ oock in belichtinghen vanden
 crēchvolck/ wtechtigē van beden/ lee-
 ningē zyns eygē tot 33000. gouwe Croo-
 nen seffens/ bozch bliuēde inden noot aen
 de swerte Kuyters ende veel menichvuldi-
 ge andere/ dewelcke (als men daerop in re-
 keninghe soude willen comen) souden ver-
 re te bouen gaen ende verwegē de staten
 ende eere van hen ontfaen/ die de Procu-
 rator generael hem sonder redene coempt
 verwytē/ in zyn schriftelücke beschuldin-
 ge/ daer na breeder af ghesproken sal wor-
 den.

De staten
 en eeren bi
 den Admi-
 mirael van
 hen ontfan-
 ghen.

Want men en wilt niet ontkennen hi
 en hebbe geweest by sleyfers tydē Edel-
 man vāder Camere en last gehat indē oor-
 logē/ daer na ooc Capitein vā dē Archiers
 vanden Coninck doen by bi d'lant als toe-
 somende heere ontfangen was/ Te wel-
 chen tydē hy zyn M. volchde in Duytflāt
 in Italien/ in Spaengien ende oock in En-
 gellant: hanterende zyn hoff/ ende aldaer
 vol

voldoende zinnen slaet vā Capiteyn / tot dz
 zyn M. weder herwaerts ouer quam / die
 hem doen maecte Souuerneur vā Ther
 doochdom van Helre en t Braecschap vā
 Zutphē / en daerna Ridderre vander Oor
 den / Insgelue Admirael vander Zee / Ge
 uende hem ooc last vaneenbende Kuyte
 ren van Ordonnācien / Bouen die als zyn
 M. lestmalen na Spaengie vertroc / So en
 liet hi nazaf de voozsz. Admirael en moeste
 hem volgen om in Spaengien sijn Hof te
 hanteren en zynē Raet: houdēde aldaer de
 superintendencie vāde saken der Nederlā
 den / waer toe hi verstaē heeft den tyt van
 twee iaeren wederkerende int Jaer 1561.
 ten welcken tūde de Coninc zinder so wel
 gepacryt was / dat hi bi vrieuen der Regē
 te beual / den seluen hier te ontfangē vooz
 Raet vā Staten / inden welcken hy der sel
 uer Souuernāte heeft bigestaen / en hem
 gequeten ten diēste vanden Co. en welua
 rē vandē Vāde / so vele hē doenlic geweest
 is / ia oock langer dan de groote oncostē bi
 hē gedaē om den Co. en den Lande te die
 nen / constē verdragē / gemeret hi / om daer
 in wel te voldoe / bouē zyn incomē / hadde
 vercocht en verset wel totter weerde van
 driymaelhondert duysent gouden kroonē /
 Mits den welcken hy oock ten verschey
 den tyden soo by vrieuen als by seynden

b Wi Co
 nincx brie
 uen aende
 Regente. 6
 Octo. 1561.

c Blijct by
 des Admi
 raelis Wrie
 uen aende
 Coninc. 20
 Nou. 1566

d' Bi diuer
 se zijne
 bzieuē aech
 Co. en on-
 der anderē
 vā. 10. De
 tob. en 20.
 Aug. 1566.
 e Sijn Se
 tretaris
 Alonso de
 la Loo. In
 Dec. 1565
 admirael
 en heeft
 geē bewint
 ghelocht /
 noch ambi-
 tieux ghe-
 weest.

van sijne volcke: den Co. sijnen noot heeft
 verthoont/ en hoe dat hy daerom was be-
 dwongen hem te vertrecken op sijn huys/
 ten ware zyn M. hem middel gawe om lan-
 ger in zynen dienst te volherde/ na der goe-
 dertierenheyt die hy daer toewel hadde.
 Dichwils oock versocht hebbende dat hy
 van allen onderwint mochte ontslaghen
 wesen/ so hy oock dien volghende te meer
 stonden hem op zyn huys ghehouden
 heeft/ So verre heeft zyn meyninge altyt
 gheweest recht contrarie der eergierichz.
 ambitie/ ende onderwinde/ daer af hem de
 f. iscael tonrecht coempt blameren / soec-
 kende op sulcken crancken fondament te
 bouwen alle de puncten van zyn der ticht/
 ghelijck daer af naerder in zyn oorden ge-
 handelt sal worden ende oock vercleert/
 hoe dat d'Admirael werde ontboden te
 houe ten tijde de verplichte edele hen re-
 queste wilden ouergauen/ ende daer na tē
 tijde der beelt storminghen/ was by de Ges-
 gente ghesonden te Dornick/ welke stadt
 heel inroeren was/ ende dingheseten om
 malcanderen doorte laene/ ten eynde hy
 die stillen ende vereenighen soude/ soo hy
 ghedaen heeft.

d'onderla-
 ten d' Ne-
 derlandē /
 sijn groote
 bemunderg
 van hen
 d' J. eden.

Mengaende den staet der Nederlan-
 den/ Is elcken kennick/ dat de inwoonderē
 van

9.
van dien/bouen ander volck/van allen ou-
den tijden hebben gheweest sonderlinghe
liefhebbers en bewaerders/van hen vry-
heden en voordeelen/waerom sy van oute
hen/ door Keyseren/Coningen/en Prin-
ten/hebben doen versien met so schoonen
pruilegien/het onderhout vanden welcke
sy altit hennen Prinzen hebben doen be-
sweeren ende solemnelick gheloouen een
sy die hebben willen ontfanghen/waer
door sy altit ghewoon zyn gheweest ghe-
handelt te worden nae vermoegen/van
hen rechten en pruilegien/met soeticheit
ende gheenffins met strafficheyt ofte be-
dwanck/(ghelick oock mits huerer ghe-
woonlijcker en behoorlijcker trouwe ende
ghehoorsaemheyt sulcx niet van noode en
was/En is openbaer dat het onderhoudt
der seluer vryheyt/die Vanden heeft ghe-
brocht in soo grooten voorspoet.

Ten andern soo ist oock openbaer/ dz Het Euan-
na dien het Woort Godts inden lesten gelie heeft
tijden weder is int licht gecomen/ het E- inden Ne-
uagelie(ond anderen lāden) oec is ontfan derlanden
gen inden Nederlanden/aidac: het sedert van ouer-
altit ghebleuen ende gemoerdert is/ niet lange ghe-
teghenstaende soo vele zrouwelijcke con- blien.
trarie verboden ende placcaten/ia die her-
uaringhe heeft ons ghethoont/ dz somen
S v tshie

f Wide mā f rselue metten grooten veruolginghen
 daten daer ende werden ombzengingen meer heeft
 af een ghe willen wtroeyen/ hoe het meer ghegroeit
 gepret zijn ende vermenichvuldicht sy/ des genoech-
 hode vant ende vermenichvuldicht sy/ des genoech-
 woordinge same ghetuyghenisse gheuen soo vele duy-
 des Dzin- sent mans ende vzaumen personen/oude
 cen vā D- ende ionghe die soo heerlijcken ghedoot
 rangien. zijn/ om het suyuer woort Godts ghe-
 uolcht te hebben/ ende so vele andere duy-
 sent mensschen van alle staten die wten
 Lande veretrocken zijn om te leeuē in ghe-
 rustheyt hender consciencien.

Dlectwe = Al dwelck gheschiede met eenen grooten
 sen des afkeer des Volcks/dwelck daer door
 volcx regē seer verbittert wert teghen den Bisschop
 de veruol- van Wrecht (naemaels genoemt de Car-
 gingen. dinael van Granuelle diet al regeerde)
 en zinnen aenhang mitsgaders den gerste-
 lijcken (dewelcke sy hielden voorde toefsto-
 kers van sulcken doodinghen en veria-
 gen des volcx) wt dien sy sagen dat sy daer
 by verdrucht werde in hen consciencie en
 doch in hen oude vziheyte van te moegen
 handelen ende verstaen vanden wech huer
 ver salicheyt/waer af sy te meer plaetsen
 van ouer lange/ diekwils soo grooten ver-
 thooninghen gedaen hebben/ datmē wel
 opentlijck mercte/dat hen meininge gees-
 lins en was vā alijt te lijde dus genangē
 te wor-

te worden in hen consciencie / ghepünt in
 hen lichaem ende berooft in hen goet / in
 der vrieghen dat te verwonderen is / dat
 sy soo langhe vertocft hebben eer sy hen
 daer tegen heel openbaerlijc metter daet
 ghestelt hebben.

Des niettemin so voer de Cardinael
 (metten zynen) om te bliuen in zyn aen-
 genomen grootheit / alcht voort met alder
 strafheit die hem moegelijc was / voort
 stellende de ene wreethet op dandere / met
 seer verschickelijcke mandementen / brie-
 uen / veruolgingen ende executien / niet te-
 ghenstaende der mozvinghen des volcx /
 en vreesse van beroerte / welke beyde des
 te meer verbzeidē / dat de selue Cardinael
 ende die van zijnder bende docht int werc /
 stelden int regiment politijck en inden sa-
 ke vanden lande verscheiden niervichede
 tegen de oude vryheyt ende priuilegien
 des Vants / waerinne byden goederthle-
 ren Princen niet en werde ghenoech / en-
 de volghende den clachten der Ynghe-
 ten / versien / tot dien hen consciencie ende
 goede meyminghe sulcx was beseten en
 verzaeyt byde voozsz. die hen verleyden /
 dat sy meynden / dat sulcx behoorde te
 geschiedē / om de salichzhender siele / vooz-
 de voozdernisse hens die sjs / tot weluarē /
 hens

t Voozstel
 des Cardi-
 naels ende
 zyns aens-
 hanghs.

g Dat men
 lese het
 boecken ge-
 noët Ver-
 claringhe
 vandē pze-
 tijckendes
 Cardi-
 naels ende
 der zijne.
 De goede
 Princē be-
 drogē van
 hen quade
 dienaers.

huns Vants ende ruste hender ondersaeten/hoe wel inder waerheit/altselue recht daer teghen quam.

De Instruk-
kinge der
Inquisitie.

hdat men
besie so ve
le bullen/
comissien/
en instruc-
tie daer toe
vercregen.
i datmē be
sie het voer
hē genoēt
de Historie
der Inqui-
sitiē van
Spaeniē/
ende een
and mette
naem van
berthonin-
ge aenden
Coninck/
ruerende
tquaet der
Inquisitie.

Laet om noch beter elcken te brengen onder hen bedwanc/en met alre hāde personen ende goeden Ingheseten te moeghen leuen thueren appetijte/Soo hebbē dese callanten ghearbejt/om totten ouerweerden placcaten die wtrectinghe toefront den weerlijcken/nochte vuegen/teghen de expresse vziheden des Vants/de kennisse ende veruolghinghe der geestlijcke (soo sy die noemen) tot welcken eynde sy in alle manieren hebben ghesocht om aldaer inne te brengen de heylighe (soomen die heet) Inquisitie/h de tyrannie/vā der welker oft verdzaechelijck sy/moeghen betuyghen/de Vanden van Spaenien/Portugal ende andere/der seluer onderworpen/mitsgaders Aragon/Naples/Milanen ende andere Landē/die hen teghen die verdrukkinghe so menichmalen hebben ghestelt/ende eenighe vanden seluen hen noch heden sdaechs stellen.
De zyn.

Welck sy wel heel wilden doo;dringhen inden Jaere 1549.ter eerster ouercoempste vanden Coninck/ende als doct ontfan

ontfanghen vooz toecomende heeren in
 den Nederlanden / ten welcken tijden sy
 met hulpe der Spaeniær dē mede ouerco
 men wesende / so vele wijs ghemaect ende
 inghegheuen hadden / dat hentoe ghelac
 teu wert te maken / ende doen k ordinerē /
 In April / 1550 / een seer hert Blacrat / met
 eenen opentlick inbrenghende d' Inquisi
 tie. Maer de clachten werden daer tegen
 terstont soo groot ende soo vele ghedaen /
 ende de waerschijnlicke verderffnisse
 daer wt te volghen / soo verthoont / dat by
 itusschen spreken vander Con. M. Doua
 giere vā hongerijen / als doer Regente der
 Nederlanden / (de welcke om alsdoen in
 persooone reysde byden Keyser / wesende
 op dē Rijckdach te Auf borch / tselue Plac
 caet wert verandert / versuet / ende tghene
 dat d' Inquisitie mede brocht / wtghelatē /
 inde Maent van September / daer na m
 het volck euen wel seer verbittert bli
 uende teghen den Cardinael / ende andere
 beureesende sulcke Inquisitie ende ver
 uolgi ghe.

Het plac
 caet der In
 quisitie vā
 April 1550.
 k blijet bi
 den mande
 mente / ge
 bruct aēde
 verātwoz
 dingē des
 Princen .
 l Wide in
 formatien
 en vertoo
 ningē dier
 van Ant
 werpen .
 Die blue
 tinge van
 dien bi mid
 del vande
 Regente .
 m Wyden
 edicte ooc
 ghebuecht
 aēt vooz
 boeckken .

Wewelcke daerom niet af en lieten /
 maer om twolck noch meer te quellen /
 maecten sy weder soo vele inden Jaere
 1555. als de Coninck / by ouergeuen des
 Keyfers / heere vanden Landen wert / dat
 ter Jaere 1555

Het plac
 caet beue
 stigēde de
 Inquisi
 tie metten
 herroepen
 vā diē indē
 Jaere 1555

n Byden
Placcaete
vādē Jae
re 1555 ende
den brieuē
dat herroe
pende.

ter een anderplaccaet beueftigende de In-
quisitie/ geordineert werde/ dwelc ander-
werf opte clachtē daer tegengedaē/ cozts
daer nae werde wederroepen n byden Co-
ninck/ als zyn M. beter onderrecht was/
welck hen voortstel onder twolck grooten
afkeer maecte/ somen daer aen mercte dz
de Cardinael ende de Geseftelycke niet op-
en hielden om hen vryheit te willen ver-
druckē/ dwelchender leeringē eenē groo-
ten afual maecte/ besunderere poekmits der
veranderinghe vander religien in alle dē
onliggenden Vanden toegecomen.

De ghe-
trouwicheit
der staten
ende onder-
saten.

Allen welcken quellingen en verbitte-
ringen niet teghenstaende/ So verthoon-
de hem nochtans het volck en de statē vā-
den Nederlanden seer gheneghen en on-
derdanich tot zynre M. ende niet teghen-
staende allen den tegenspoeden/ die met
huer/ ongetwijnelt/ brocht een so grooten
oorloge/ als in diē tijden/ so wel de Keiser
als de Co. hadde met Franckrijck by den
thien iaeren lanck/ so vielen sy zeer gewel-
lich int opbrengghen van wtneemende groo-
te sommen van gelde/ tot onderhout van
dier/ Si middel vanden welcken/ ende den
grooten ghetrouwen diensten/ der Hee-
ren/ Edele/ Generale Staten/ Vasallen en
ondersaten des Vants/ Sijne M. alsdoen
ver-

verreecch soo grooten victorien ende soo
 cerlijcken eynde van soo swaeren oorlo-
 ghe/ waeren tusschen doock werde eens-
 deens ghenoech dooz den vingher ghe-
 sien metten Christi gheloouigen/ ende den
 woerden mandaten ende veruolginghen
 wat nae ghelaeten/ doock der vr̄hcyt ende
 religie des volcx meer ghepasseert/ so tsel-
 ue den Euangelischen Predication seer
 toegedaen was/ waer af het getal binnen
 middelen tijde so vermenichuuldichde dat
 men cleerlijck merckte dat de Inquisitijs
 ende straffe veruolgingen niet weder op-
 gestelt ende te wercke geleet en soudē con-
 nen worden/ sonder twolck onghetwijuel
 in oproerte te doen comē. te meer dz tsel-
 ue hem sulcx betroude inder goedertierē
 heit des Coninc/ en̄ in hen goede dienstē/
 grooten schattinghen en̄ getrouwe welda-
 den/ dat sy hen lieten dunckē dat in vergel-
 dinge der seluer men hen vooz daene daer
 mede niet meer belasten en soude.

Maer cozts daer na vonden sy hen ver-
 re van dier verwachtingen/ en̄ wūt vandē
 betrouwen dat sy dooz hen goede dienstien
 hoopten neffens hennen Prince verreegē
 te hebben/ mits diē dat de Cardinael met
 zynen aenhanc/ om te beuefigē zyne hoo-
 uerdige regieringhe/ ende dondersaeten
 heel

De oock-
 luyckinge
 metten her-
 den Plas-
 caeten.

o Datmen
 lese de ghe-
 printe sup-
 plicatie v̄
 Christenē
 des lants/
 aerde groo-
 te en̄ oock
 hen gepre-
 gebet tot
 God.

Die nieuwe
Bisdomme
de Inqui-
sitie/de in-
neminge d'
Abbdijē en
de wycede
Buoelginge
zijn de wa-
re oorzake
der naeghe-
uolchde
anderinge
en onruste

p Dat men
iese thoep-
ken ghe-
noet Cort
berhael ge-
sonden den
Co. Atho-
nende den
wech/ om
donrusten
te Bhuede.

heel te verdrucken/ de goede diensten den
ingheseten neffens den Coninck soo wiste
te verdraeien/ dat hy voor zyn verreck
quam in misvertrouwen teghen sijne on-
derdaene sonder eenige henne schult. Ter
oorzaken vanden welcken hy door het in-
gheuen der seluer zyn der quader dienraers
hem liet wijs make ende so vele int hoofst
steken/ dat hy verwillichde in hen geuon-
den practicken/ van nieuwen Bisdomme
waerachtige inbringinge der Inquisitie/
vande innenemen vande Abbdijen en van
den scherpen veruolghen der Placcaten/
opt feyt der religie/ welke saecken zijn ge-
weest de rechte ende waerachtighe oorza-
ken vanden naegheuolchden onrusten/
toegecomen als men de selue plat wt heeft
willen te wercke stellen/ volghende der
voorz. resolutien by den Cardinael ende
den zynen veruolcht om te versaden hen
eygen ambitie/ giericheyt ende domina-
tie/ die welke ooc daerom niet goede re-
dente behoorden belast te worden/ ende
niet de voorz. heer Admirael noch an-
dere.

Maer also splieden wel wisten dat
men volck nimmermeer met zynen wille
daertoe en soude cunnen brengen/ Staen
hen sy den Coninck int hoofst/ dat hy te
zynen

sijne vertreck na Spaengien int lant sou
 delaten zijn Spaenssche Crijchsvolck/om
 daer door te bedwinghen met ghewelt de
 ghene die wt crachte van hen priuilegien/
 hen daer teghen sonden deren stellen oft
 daer ouer claegen/dat oec zijne Coninc
 lijcker hoocheyt niet en betaemde/dat hy
 hem soude vueghen ende onderhouden
 de contracten/gheloofren ende beden den
 lande ghedaen/maer hem des behoorde
 te doen outlaen byden Paus/ ende voort
 ordineren ende blant te doen regeren nae
 zijnen wille/tae raedenden Conincdoch
 dat om daer toe beter te gheraken/byden
 Cop soude doen afhouwē aēde meestme
 nichte vanden grootsten heeren en Bas
 salen des lants/die hen altyt hadden be
 wesen lief hebbers der beloofder vrijheit
 ende priuilegien des lants/a daer toe sy
 lieden nochtans voor als doen den saecht
 moedighen Coninc niet en rousten ghe
 bzinghen/hoe wel sy sedert noyt af ghela
 ten en hebben van daer toe te raden ende
 stoken/ende het is voorwaer wel te becla
 ghen/dat sy als nu daer toe de saecke ghe
 brōcht hebben/ghelijckmen eylaes heden
 soaechs liet.

Den bonē
 ende waer
 om men
 de Spaen
 sche knech
 ten sochte
 te houden.
 inden Ne
 derlanden.

Waerō de
 Cardnael
 en andere
 bdruckers
 hebben ge
 socht de
 doot der
 grootste
 heerē des
 lants.

a Datmen
 sie tboexkē
 genaēt de
 dor van
 Roosen
 ontdeckt.

Soek deden de generale staten des lants
 als doen vergadert/ neffens zijn **M.** so vele
E dat

De quade
dieners en
soeckē geē
dgaderin-
ghe vande
Staten.

Dat de Spaenssche Grijchlieden daernaē
wtē lande veretrockē/tegen de meininge
e ūbuyten de hope deser fraeyer Staetlie-
den/waer mede sy hen seluen in hen bloet-
dozstich en tyrannich vooznemen vonden
seer ghecreucht/ ter oozsaecken vanden
welcken sylieden eenen hart ende afkeer
aennaemen tegen de selue generale stas-
ten/te meer docht dat sy vreesden dat de
selue eens mochten den Coninck comen
te ontdecken ende verthoonen de groote
ondiensten die sylieden om huer eyghen
waeren doende zyne M. ende den landen/
inder vueghen/dat sy sedert altyt hebben
belet ende omghestooten het vergaderen
der seluer staten/hoewel het selue nae het
oozdeel van elckerlyck/ was het eenich
middel ende remedie tot voozderinghe
vanden dienst vanden Coninck/ ende be-
waerenisse der landen/gelyck in zyn plaet
se naerder bewesen sal worden.

De berga-
deringē d
itatē/ dee-
nich reme-
die inden
noot.

De Hertog-
ginne van
Parme Ke-
gente gene-
rale.

Ten scheyden dan vanden Coninck
hadde de Cardinael wel weten de saecken
sulcx te beleiden/ dat gheduerende zyn-
re M. afwesen/ den naem vander hooch-
ster autoriteyt ende Souuernate genera-
le soude gegheuen worden aen me vrou-
we de Hertoginne van Parme/ cē. (als
doen iustel kennisse hebbende vanden ge-
legent

legghentheden ende saken der Nederlan-
den) met bystant van eenen Staet van sta-
ten/inden welcken werden ghestelt (meer
tot eenen schijn dan anderffins) eenighe
vanden grootsten vanden Lande/ Maer
dat inder waerheyt ende metter daet de
selue Cardinael met zijn Creatuere de
President Wiglius/ soudet alle regeerē en-
de doen soot hem soude belieuē/ tot welc-
ken eynde sy twee allcene inganck had-
den ende presideerde in alle de d'ij hooch-
ste staeden daeraene dheel vant hinck/
te weten in dien van Staten/ van Finan-
rien / ende van Secreten / In welcken
tween lesten geen vanden anderen staes-
den van Staten toeganck en hadden/ hoe
wel tot grooten achterdeel van tgemeyn
beste sulcx ghebuerde.

Den Raet
van Staten
pro forma
te weghe
brocht by
de Cardinael ende
President

raet van Staten
van Financien
de Secreten

Cozts daer nae werde openbaer
tghene sy aldus neffens zijn Mayest.
besteken hadden/ als sy de selue reso-
lutie des Conincx by hen onder eenen
heylighen schijn/ maer met een quaede
meyninghe veruolcht/ wilden te wercke
stellen/ al wisten sy wel dattet onmoghe-
lyck was tselue te volbrengghen sonder
twolck te beroeren ende blant te beder-
uen/ dwelck sy schenen te soecken om hen
profyt daer mede te doene/ ende daer nae

Dinbrin
ghen der
Bisschop-
pen.

Cij aldass

aldaer te tyranniser en nae hen onbehoor-
lyche passien.

Het inne-
men der
Abdijen.

De heruaringhe heeft oock bewesen
hoe grootelyck dat alle de inghesetene des
lants van wat staet/ qualiteyt oft religie
die waeren/ hebben ghemooyt / gheiaecht
ende hen beroert als mē metter daet alom-
me heeft willen innebrengen die nieuwe
Bisschoppen (en onder dat deesfel ooc met
eenen die ghehaette ende onuerdraech-
lyche Inquisitie) ende daer en bouē om die
rijckte maken (onder tghetal vandē welc-
hē de Cardinael/ de President/ en de her-
ne/ hen se yghen verlangde grootheyt ende
giericheyt niet en hadden vergheten) wil-
len innemen ende den besitters afhendich
maken/ soo grooten getal van Abdijen en
de Prebenden van soo grooten Incoemp-
sten/ ende bouen dien willen naegeuolcht
ende onderhouden hebben in alder straf-
ficheyt/ ende sonder ernighe versuetinge
de bloedighe brieuen/ beuelen ende ghebo-
den/ Al hadde de Key. M. int opēbaer o-
dinerende seer straffe mandaten by secre-
te Brieuen den Rechteren toeghelacten
het versueten van dien ^awelcke mozin-
ghe vermeederde als men sach dat door
ghen clachten oft verthooninghen daer
teghen veruen en werde/ soo vele geloofs
had.

Het straf
onduyde
der Placca-
ten,

^a By brie-
uen vandē
Keyser. 27
Juni. 1555.

hadden dese verdruckers ghewonnen op-
ten Coninck ende Regente,

Inder vuegghen datmen van doen af
wel merchte dat dooz dese selue voortstel-
len/daer by ghevuecht den generalen af-
keer die elc van ouer lang hadde tegen den
Cardinael/ ende de züne/voor handē wa-
ren de vuchten ende operatiē die sulckē
nieuwicheden ende verdruckinghen ghe-
meinlich verknappen/ en dat terstont met
ter daet daer wt een generale oproerte en
de commotie des volckx soude gheuolcht
hebben/ en waere zij voor ghenomen con-
trarie opruypinghe niet verhouden wor-
den ende gesuspendeert/ dooz dien dat bo-
uen den generale clachten diemen alont
hoorde/ oock daer tegen besonder vertoo-
ninghen ende veruolch neffens zijn ^b In Feb.
in Spaengien gedaen werde/ namentlic/ ^{1562.} In
By den Staten van Brabant teghen het ^{Maij 1562}
incorporeren vanden Abtijen/ ^{by gesantē}
ende daer ^{en requestē}
nae by die van Antwerpen/ teghen dīn-
nebrengghen vanden Bisschop ende her-
Inquisitiē/ ende voort oock by de siegen
te ende Raede van Staten/ Insgelick ooc
by de groote vāden Lande ^c By brie-
den soom met bziuen als dooz den Baenre-
heere van Montigny/ broeder vanden
Admirael/ en daer na dooz den Raettheere
E ij vants

De voor-
gaede pūc-
ten zijn
doozsaecke
vā tquaet.
De ver-
hooningē
daer tegen
dicwils ge-
daen.

In Feb.
1562. In
Maij 1562
by gesantē
en requestē

By brie-
uen vanden
Admirael
aende Co.
19. Decer.
1561.

a In Aug. vander Regente Armenteros ende eyn-
 1562. In dē telijc by goeder memozen den heere Gra-
 Jare. 1565 ue van Egmont / b Jare oock noch daer nae
 b In den by wel treffelijcke aduyfen ende bzieuen/
 Jaere 1565 niet alleen opte Incorporatie vanden Ab-
 De leyn- dijnen / inbrenghen der Biffchoppen ende
 dinghe der Inquifitie / maer oock aengaende de her-
 Gzootē na dicheyt ende volfchieden van soo gehaet-
 Spaengie ten Placcaten ende veruolgingen / cenfa-
 mentlijck om te moegen vergaderē de ge-
 nerale ftaeten om op vele fakhē remedie te
 vinden / ende aengaende meer ander faken
 daerinne noot was te verftē / waer en tus-
 fchen de onderfaten hen gansfelijck ver-
 troostedē opte gewoonlijcke goetheit des
 Conincx ende vastelijck betrouweden dat
 zijn M.veeleer soude genegē wesen hē te
 vuegen om met eē foete toelatinge te ver-
 ftaē ten bedingē en genegenthedē zinder
 ghetrouwe onderdaenen / sonderlinge in
 eene fo wel gefondeerde fake / dan om ten
 opruyden ende valfchen aenbrengen van
 eenen Cardinael met zynen aenhang dooz
 den wech van rigene en strafficheyt / zinnē
 ghehoorzamen volche oorfake te geue vā
 te verminderen oft af heren hen gewoon-
 liche goetherticheyt / dooz eē wanhope vā
 beterniffe / ende hen verdrucht vindende /
 niet alleen teghen hen priuilegien / maer
 oock teghen des Conincx belooften.

Maer

Maer nae dien het volck na een lange Des Car
 verwachtinge en ydele hope is gewaer ge
 worde dat de voozsz. Cardinael (dier al re
 geerde sowel zijnde als absent wesē dooz
 De zijne a en die niet en sochte dā alle saken a Des hy
 int verweert te stellen om hem seluen te hem dooz
 wreken) neffens zijn *M.* so vele hadde we
 ten te besteken datmen ter versochter ont
 lastinge noch ter nootelijcker verscherin
 ghe niet en heeft cunnen gheraken/ maer
 datmen ter contrariē altyt voozt dzonge/
 aengaende desen Bisschoppen ende in
 neminghen vanden Abdijen/ b ende dat
 die van Brabant hen Abdijen haddē moe
 ten bezijē met groote sommē van pennin
 gen. c Inghelijc datmē dien van Antwer
 pē sochte omzuchtbaer te maken de ooch
 luyckinge hen toegeset d so vāder Inqu
 sitien als Bisschoppen/ h en willē de onder
 worpenden Ertbisdom van Mechelen
 (byden Cardinael inghesloet) Bouen die
 datmen noeyt en const verweruen eenige
 versuetinge oft verscheringevandē grou
 welijcken veruolginghen/ ende dat oock
 geen bequaem resolutie noch sulckē reme
 die als de crenchte verheyschte in Spaen
 gien en werde gegeuen/ Ende int besunde
 re so haest als ten langhen lesten ouer
 quam ende gheweten werde int eynde
 C uij vanden

Cardinaels
 quade
 vooztstel =
 len.

a Des hy
 hem dooz
 verscheidē
 bieuē be
 roet heeft.
 b Wi bzie
 uen handē
 Admirael
 aendē Co.
 19. Decē.
 1561. en 22.
 Meert.

1562.
 c By den
 transacten
 daer af be
 segelt.

d Inden
 maent van
 Aug. 1563.
 en te vore.

e Byden
 remonstrā
 cien der sta
 ten van
 Brabant.

De resolu-
tie des Co.
int einde
des iaers/
1565. verco-
dicht heeft
de onruste
terstont na
geuoleht.
a Bide brie-
uen des
Co. en der
Regente
gheduecht
aen spzin-
cen ant-
woorde.
De wāho-
pe en mor-
ringhe des
volcx door
d Inquisi-
tie/incorpo-
ratie ende
duolginge
b Bide brie-
uē vande
Regēte aē
dē Co. &c.
Meert. 1565
naden styl
van Bra-
hāt/dwelc
is 1566. nā-
dē styl des
Kacx ende
vā Roomē
oft gemeey-
nen.

vanden Iaere 1565. ende beginsel vā 1566.
de wterlijcke resolutiue expresse determi-
natie ende wille des Conincks. opte vooz-
sczeuen puncten gheheelijck contrarie der
hopen dīckwils ghegheuen ende den ver-
wachten des volcx ende gans anders dan
de ghelegghentheyte des tijts verheyschte/
Te weten/ dat sonder meer daerop te han-
delen/ men soude moettentoclaeten de Bis-
schoppen/ effectueren die Inquisitie/ obser-
ueren het Concilie van Trenten/ en son-
der eenich veranderen executeren na hen-
rigeur die wzeede Placcaten (ter oozsac-
ken vanden welcken een ontallijcke me-
nichte der goeder ondersaeten iammerlijc
vermoort ende ellendichlijck ghenoden
waeren) So bestonde twolc door een wan-
hoope van neimmermeer des beternisse te
gherrūghen/ so te morzen ende beroert te
worden/ datmen eenen alghemeynen op-
loop vooz ooghen sach/ b ende hadden de
Gouerneurs/ Magistratē. Edelen en an-
dere beste vande volcke genoech te doerne
om met schoone woordē ende vele goeder
hopen/hen te werhouden ende verhuedē/
dat sy de wapenen inder hant niet en nae-
men/ daer neffens oock aen dander zude
der Regente ende te Houe aengheuende
den aenstaenden noot/ op dat in tijts daer
in versten ende twolck eenichlins gepaeyt
werde

werde om te verhueden so grooten waer-
schijnliken jammer/dwelck daer en bo-
uen hebben verthoont de Hoofsteden vā
Grabant/ a de vier Ieden van Blacnderē
de Staten van Namē ende andere/ ende
daer nae (alst al niet en hielp) ooc eē groot
ghetal der edele daerom tsaemen vergae-
dert/versueckende vr̄y te bliuen vander
Inquisitien/ ende dat de Blaccaeten wer-
den versuet ende ghestelt nae den loopen-
den tūt/by aduyse vande generale staten/
gelijck des naerder in zyn plaetse vermaēt
sal worden.

a By hen
vertoonin-
ge ouerge-
gheuen 22.
Jan. 1566.
die nama's
genrent is.
b By hen
requeste
vā s. 2p2.
1566. nae
ghepzent .

Het is oock voorzwaer elcken kenlück
ende niemant eenighe kennisse vande sae-
ken des Lants doen ghehadt hebbende en
sal cunnen gheloochenen/ dat en haddemē
ten seluen tyde niet geschorsst so wel de In-
quisitie als veruolginge eñ hoope gegeue/
datmen cozts de generale staeten/ soude
vergaderen/ twolck ter stont alom opzoe-
rich geworden soude hebben/ c want ge-
duerende den tūt vander voorsz. der oorz.
loghen/was het ghetal der gheenre die
dwoort Gods sochten ten exemple van al-
len hennen ghebueren soo vermenichuul-
dicht/ dattet onmoeghelijck was a daer
langher te pleghen de voorsz. onverdrae-
ghelijcke veruolginghe ende Inquisitie/

Het ophou-
den der s-
uolginghe
is niet gro-
ter oorzake
toegelaten-
c Datmen
sie het boec
kē genoēpt
Vertoonin-
ge aenden
Co. opde
requeste d
edele.

doek was het volck alom in sulcken wan-
 hope ende mistrouwen ghebrocht door so
 vele nieuwicheden quellingen ende cro-
 kinghen hender vryheyt datmen selue
 niet langher en conste weerhouden/ son-
 der hen ter seluer vren te doen gheue-
 len de effect vander verlangder versuetinge
 ende naelaetinghe.

Wel is waer dat binnen eenige maēden
 daernaē als men gewaer werde/ dat daer
 geen ghewach en was van toergaderen
 der generale staten noch vander antwooz-
 den des Conincx op so vele verthooningē
 en in sulcken noot des Vants/ en datmen
 daer en bouen den heeren ende edelen de
 voozscreeuen Requeste ouergegeuen heb-
 bende/ thoonde een quaet ghelaet/ dreich-
 de ende vele basten speelde/ In sghelijckheyt
 datmen te vele steden niet en onderhielt
 de beloofde schozssinghe/ maer euen wel
 de Christenen veruolchde/ die vander reli-
 gien des verbittert a begonsten aen deen
 sijde allenskens meer en meer te vertoo-
 nen hen vergaderingē en predicatien/ lae-
 dock die in vele plaetsen te volgen en verse-
 keren met alrehande waepenen teghen al-
 lē ouerlast/ En de verplichte ebele ter ooz-
 saken vooz verhaect en beroert wesende
 aen vander zyde/ tsaemen hen te beraeden
 op

Het mis-
 trouwen d
 Edele en
 der ghe-
 meinte.

a Byde d-
 thooningē
 hier vā re-
 ligien.

ooyte middelen van te moegen verskerē a By hen
so wel hen persoonen ende goeden/ als de gepzinte
ruste ende onderhout des lants. clacht.

Daer na is gebuert dat de eenige voorz Het sto-
houdende eenen ongeschictē yuer/ oozsa men der
ke genomē en hen versont en opgeworpe beelden.
hebbē met hulpe van vele Vrouwē/kinde-
rē/ gepuffel en volckē van cleinder stoffe/
tottē afworpen en vernielē vandē beeldē
en ornamenten indē Kerckē/ Cloosterē en ype dinge wegr
Capellen alle blant by na daere/ niet allez lacht in 23 aught
opten Doopen en wegen/ maer ooc wel in
den goedē en grooten stedē/ Om dwelc te
verhueden en daer in te versien/ op dat de
verderffnisse des lants ende een deerlijck
bloetstozten des volcx onder malcanderen
daer wt niet en soude volghen/ Soe is de
Regente by aduyse der Grootē ende sta-
den ouercomen metten verplichten edelē
bdaer by doochluychinge toefeggende tot
ten pzekingen inden plaatsē daer sy ghe-
daen werden/ behoudelijck dat die souden
gehouden worden sonder wapenen/ ende
dat alle voorzere onbehoorlijckheden sou-
den belet worden soo vele het moegelijck
waere/ Inghelijck dat de selue Edele
niet achterhaelt moeghen wesen ter sa-
ken van hen verbont oft ouerghenuen en
de inhouden van hender Requeste. Ende
voorz

Daccoord
vanden
Edele.
b Wyden
verdraghe
van 23. Au-
gust. 1566
en den vrie-
uen vā h-
sekerhys ge-
druct ende
in sijn-
cen boecx-
ken oock
gebuecht.

voozt hebbē hē vele so wel vandē verplich-
 tē edelen als vanden grooten (en onder an-
 deren oock de voozsz. heer Admirael) by
 laste vander Regente gheemployert om
 de onrusten alomne te stillen/ aldaer tot-
 ten ghemeynen vrede makende bi manie-
 re van prouisie/ ende volgende den voozsz.
 accorde/ verscheyden/ verdraghē/ gelick
 den Admiraelaengaende naerder achter
 vercleert sal wordē/ hiermede het voozder
 verhael der ghelegghentheden des Lants/
 laetende/ te meer mits dat daer af breedere
 wort vermaent inder verantwoozdinghe
 des heeren Princen van Oranien/ daer
 men tselue lesen mach.

Maer desen accord niet teghenstaen-
 de heeft men alle middelen ghesocht ende
 gheboden op gheboden wtghegeuen/ om
 te verdriven de religie/ die der Roofscher
 teghen was/ ende om looslijck te comen te
 ghen het inhouden ende der toelactinghe
 vanden voozsz. accorde/ bouen dien de ver-
 gaderinghe vande generale staten niet al-
 leenlijck verdrocken/ maer dat er gher is/
 hebben de quade zijne *M.* de saken so we-
 ten aen te geuen ende te verbitteren/ dat de
 selue gelloten heeft/ daer in te versien met
 macht van wapenen/ waer wte ontallijc-
 ken vele onghelucke geuolcht is/ want het
 Lant

Want is allenstiens vol Crijchsvolcks woꝝden/het ghemeyn volck is daer tegen hier ende daer opghestaen/de steden die niet tersfont garmsoen in en wilden nemen/zijn deen woꝝ ende dandere nae vercleert rebelle/beleghert ende tonderbracht/vele bloetstoptens ende moꝝdens isser gheuoelcht/dlat is verdruct ende veruueft/de Edele hebben hē eens deels inde wapenē vonden om hen te versekeren/ ende zijn veruolcht/verslaeghen ende ghedoot/ de Christelijcke religie met huere beleiders is veriaecht ende verdreuen. Ende eyntelijck in plaetse vanden Coninck/dien men daer verwachtte/ so isser int lant comen de Hertoghe van Alue met een heercrecht van Spaeniaerden ende Italianen/als Capiteyn/ende daer nae ooc als Gouverneur generael vanden Coninck inden seluen lande/so hy hem seluen by tijden vercleert heeft/ Wiens woꝝrecht heyt soo groot ende openbaer is/dattet noydeloos waere daer af vermaen te maken (emmer niet hier) dan woꝝ soo vele het raken ende verschoonen mach de tegenwoꝝdige sake.

Des Con-
solucie
van met ge
welt antlat
te comen.

Dongeluc
ken daer
wt ghe-
uoelcht.

Des Hertog-
togen van
Alue coem-
te metten
Spaens =
crijchswolc

De woꝝsczeuen hertoghe om te woꝝ-
brenghen tghene daer toe hy was comen/
ende dat hy metten Cardinael van ouer-
lange hadden gesocht/ te weten den statē
lant

De wzeet heden des Hertogen van Alue. a Blijckt byden ghepinten boeckē vā scroomlijcke veroozdeelen.

Vanden/ Steden/ ende Ingesetenen te be-
nemen alle hen vryheden ende priuilegiē/
ende die te bzenghen inde wterste slaue-
rijē a (Dwelck sy tongelijcke heeten volco-
men ghehoorzacmhēyt) ende aldaer vrye-
liick te regeren ende tyranniseren ouer
menschen ende goeden na zynen appetijt
sonder recht ende vonnis/ meer dan in vīā
den oft gewonnen lande/ iae ooc om eerst
wt te roeyen alle de gene/ die zyn voozge-
nomen tyrannijē/ verdruckinge/ roouin-
ghe ende confiscatie soudē moegen belet-
ten (hebbende te zynē vertreck wt Spaē-

Sijn vooz-
nemen vā
alle de
groote te
vernien.

gien gecregeu vrye ende volle macht om
int lant te doen ende te maken al tgene dz
hem soude goet duncken) heeft eerst ende
vooz al/ ia eer hy int lant comen is/ in zyn
gemoet veroozdeelt en ter doot geschicht
alle de meeste hoofden ende grootste hee-
ren vanden Nederlandē/ die om hen groot-
ten dienstē den Coninck ende den landen
gedaen/ byden inwoonderen wel gheacht
ende bemint waren/ ende de opinien van
den welcken (ter contrariē vanden Car-
dinael ende zynen creatueren) altijt meer
hadden genegen gheweest tot sueticheyt
dan tot strafficheyt/ en meer hen getoont
vooz de vryheyt der ondersaten priuilegiē
des Vants/ ende onderhout vanden con-
tracten/ dan tot verdruckinge des volcx/
be-

benemen der p^rivilegien ende ouertredin-
ghe der ghelooften/ende in summa die te-
gendes Cardinaels quaede voorstellen
hadden dooren segghen.

Hoe wel nu hy volghende tselue zyn
bloetdoersich voornemen/ ghesloten had-
de aen te tasten (onder dandere) de heerē
Grauen van Egmont ende Hoorne (van
den welcken nochtans de Co. by vziuen
a ende anderssins tottē leste toe altyt had-
de ghethoot wel gepaeyt te wesen) die hi
beyde te zyn der aencoemste int lant von-
de ende wiste den Cardinael niet liefgetael
te wesen/ (den Heeren) Prince van Oraen-
gien/ende Graue van Hoochstraten zyn-
de absent/ den eenen in zyn Graeffschap
van Nassou/ om sommige zyn affairen/ en
den anderen liggende gequetst te Coelen/
den vier heeren ende hoofden vandē ver-
plichten edelen/ te weten/ den Brūheere
van Brederodee / ende de Grauen van
Nassou/ Berch/ ende Culenborch/ dock in
tijts vertrocken wesen) Nochtans so wan-
neer soo wel deene als dandere vanden
seluen heeren/ hem int innecomen des
Lants teghen gecomen zyn om hem als
Stathouder des Coninckx de behoorlyc-
ke eere te bewyisen/ so ontfinck hi de selue
seer minlyc/ en thoode hē alle goet gelaet/

a Wi byte-
uē vā Rup.
Gomes in
Apr. 1567.
ende van
Robles in
Jun. 1567
Het ver-
treckē vā
bele vandē
grooten
Heeren.

De ghe-
ueintheit
des Hertog-
gen van
Blue.

iae verſekerde hen dat zyn **M.** elcken van
hen ſeer betroude ende bedanchte/ en ooc
hem beuolē hadde/ dat hy hunder raet en-
de behulp ghebruycken ſoude met vele be-
leefde ende ſchoone preſentacien/ verclae-
rende ooc brienen vanden Coninc aen hē
te hebben/ van ghelijcken hadde oock de
ſelue Hertoghe te voren ſeer welontfan-
ghen de ghene die elck der ſeluer Heeren
hem teghen hadde gheſonden / dooz de
welcke hy hen oock ſeer hertelijck hadde
gheſcreuen.

Laetende dan vooz alſo tſeyt des vooz
ſcreuen Heere van **Egmont** (diens on-
ſchult oock goet om doen waere) **Mengaē**
de den voozſz. **Graue van hoozne** die quā
tot **Loeuen** den voozſz. **Hertoge** groeten/
de welcke na vele ſchoone en goede wooz-
den / preſentacien ende alle minlijck ont-
hael/ hem ſeyde dat hy aen hem brieuen
hadde vanden Coninck/ ende begheerde
dat hy hem tot **Bruessel** ſoude willen vol-
ghen/ daer de ſelue waeren in zyn coffers/
diemen aldaer ſoude openen. Maer ſijnen
gront was inder waerheit om hem aldaer
inden ſtrick te crēghen/ doen hy nochtās
vooz die reyse ontquā/ mits die dat d'**Ad-**
mirael rydinghe creech dat de **Gheſellin-**
ne des Heeren **Grauen van Ruenaer** zyns
Swae

Swagers overleden was / waerom hy
 van den Hertoghe oorlof nam om den sel-
 uen te gaen vertroosten / dwelck hy hem
 aldoen niet en dorste weygeren / om zyn
 quaet herte niet te vzoech te ontdecken /
 soo hy hem noch niet starck ghenoech en
 vuede / ende om dooz sulck gheueynst be-
 trouwen naederlant int net te crügē / niet
 alleē den seluen heer Admirael / maer ooc
 den Graue van Egmont ende andere die
 daer doen niet en waren.

Ja om den seluen Graue van Hooz-
 ne noch beter te bedrieghen ende alle ach-
 terdencken te benemen / schreeff hi met ee-
 nen eenen brief aen desselvs Swaegher /
 hem (houen de troostinghen ende presen-
 tation) voorhoudē de dat hy de sake vandē
 heere van Hoozne altyt seer hadde behert
 ten eynde / de Coninck hem eenige goede
 vergeldinghe soude doen / ende dat zyn
 M. hem hadde beuolen den seluen te seg-
 ghen dinghen die tot desselvs ruste ende
 voordeel seer dienden ende meer andere
 propoesten zynen faueure / begeerende /
 dat hy hem haest wilde laten wederkeere
 om hem vite staene / dwelc de goede heer
 Admirael cozts daer nae dede / hebbende
 daer en tusschen ontfanghen de brieuen
 vanden Coninck / die de Hertoghe hem

a Wyden
 brieuē ge-
 screuen te
 Locuen 22
 Aug. 1567.

sant/niet thoonende dan alle goet contentement des Conincx tegen hem/ende dat zyn M. den hertoge hadde vercleert tegen hy op zyn particuliere vertooninghe gherefolueert hadde.

Het bāgē
der Graue
van Eg-
mont ende
Hoozne.
a 7. Sep.
1. 7.
b Dese. en
vele ande-
re vrieuen
soude hier
gebuucht
worden en
waren die
hem niet
genomen
ende ont-
houden.
c 9. Sep.
15 7

Als hi nu weder te Brussel quā^a was hy wel onthaelt/en ontfangē vandē hertoge (gelijck oock was geweest de Graue van Egmout) vindēde aldacr ooc eenē an deren des hertogē brieff vol van alle goede gebiedenissen met twee andere goede vrieuen vanden Coninc aen hē/ deen aē gaende zyn bende ende dander ten eynde hy den hertoge soude bystaē en alle goede correspondencie met hem houdē soude/ Maer den tweedendach daer nae so dede de hertoge (die ten seluen dage eē schoon peert hadde aenuuert en doen hālē dwelc Admirael hem hadde geschoncken) voelēde hē genoegh verlic vā Spaens crijchsvolc ontbiedē te stade in zyn logis alle de heerē/en onder ander ooc de voorz. heeren van Egmout en Hoozne (om hē te spelen dit boos nauolgende stuck/ gelijck wel bleeck by diē aldacr niet en werde beraet. Naecht dan alleen gesproken van eenighe vestingen) tot des auonts omtrent vijf of ses vren/ten welken tijde de hertoghe in zyn camere vertrack/en zyn de heerē van Egmout

Egmont (gaede door de hoff door na huis)
 ende van Hoorn (ouerliende inde camere
 seker bewoone van vestingen) onuerlics
 seffens omringelt/elck van eenē Capitein
 ende seker groot ghetal van Spainsche
 Soldaten ende (niet tegenstaende dat sy
 protesteerden vanden forstse gherwelt en
 onrecht datmen hen sonder redene tegen
 bepriuilegien der Goerden ende rechten
 des Vants aendede/ende dat sy hen gebo-
 den in rechte te stellen) by beuele des Her-
 toghen ende laste des Conincx/ (so sy sey-
 den) geuangen ghenomen ende terstont
 elck besundere ende vanden anderen niet
 wetende in een camer vandē huysē aldaer
 ghestelt ende scherpelijck byden Soldatē
 bewaert sonder dat yemāt die mochte be-
 gaen oft bestaen xiiij. daghen lanck/ ende
 als doen sijn sy elck besunder op eenē wa-
 gen ghestelt ende wel bewaert zinde van
 Trichs volck wech gheueert niet alleen
 wter stadt van Brussel/maer oock wten
 Hertochdom van Brabant/taet tot binne
 den Castele der stadt van Ghent/ thien
 mijlen van Brussel/ inden Graeffschap-
 pe van Vlaenderen ghelegghen/ Al waer
 sy / elck verscheyden langhen tijt seer
 nauwe ende ermerlijck zyn ghehouden/
 sonder dat yemant toegauck tot hen
 mochte hebben/ende sonder oock datmen
 D ij hen

Het nauwe
 geuancke-
 nisse der
 boorz. Hee-
 ren.
 a 22. Sep.
 1567.

henergens af aensprack/ oft beschuldich-
de/tae sonder datmen te vozen eenige in-
formatie teghen hen ghenomen oft ghe-
rhoont hadde/beginnende also tegen alle
woerden van Rechte/ ab ipso facto.

De byleue/
goede ende
dienaers
sock ghe-
uanghen.

Soch en werden niet vergeten hen
staetlieden/ Secretarisen/ en andere prin-
cipaelste Officieren/ diemen achterhaelen
conste/maer voeli ghegrepen/ mitsgaders
voch ghenomen alle hennen en der voorsz.
heeren Papieren/ Brieuen/ ende stucken
diemen conste vinden/ ende bouen dien al-
le hen heerlichkeiten/ Landen ende goeden
alom aengheslaegen/ ende vooz verbuert
ghehouden/ Inghelijcx de Ghesellinne
des Grauen van Egmont met soo grootē
getal kinderē gesteken in een Clooster/ de
Gesellinne des Grauen van Hoorne lig-
ghende cranck buyten slants te Moers op
huers broeders huys.

De Heerē
tege recht
gehouden
sond ticht.

Comende dan weder ten saeken van
den heer Admirael alleene: Rae dien hy
in dier cattijueyht ende senicheyht ghe-
houden was sonder hem yette heyschen
oft te vraegen den tijt van twee maenden
lanck/niet teghenstaende hy daeghelijcx
badt ende begeerde ontlaen te wesen en-
de ghehoort/ ende hem te moeghen ont-
schul-

schuldighen/daer ende soo dat behooren
 soude/ende dat niet alleenlijck zijn **She-**
sellinne moeder/susters ende verscheyden
 heeren zijne vrienden/magghen ende ge-
 allieerde voor hem en vervolghden/a soo
 aen den seluen Hertoge als aēden Coning/
 oock aende Key. **M.** ende alle zijne mede
 broederen/De Ridderen vander **Dozden**
 des gulden **Wlies**.^b in zijnen name presen-
 terende hem te rechte te stellen/het waer
 voor het **Capittel** vander **Dozden**/ als een
 Ridder van dier/**Oft** voor **Truyck**/ als een
Graue ende let vanden seluen/ **Tae** oock
 voor allen competenten/ ordinarien ende
 onpartidighen rechteren/ **Maer** oec daer
 en boude **Keyser** selue ^c ende verscheidē
Dozsten vā **Duytlant** tūjnen faueure/ en-
 de ten eynde voor seyt screuen (midler tijt
 hebbende teghen hem onderuaccht niet
 alleen sijnen **Secretaris**/ maer oock vele
 andere gheuanghen/ ende oock ouercken
 alle sijn papieren ende brieuen/ om yet te
 vinden/ waer door sy hem ouer groote on-
 rechtueerdicheyt die sy hem aendeden sou-
 den moeghen verschoonen metten naem
 der rechtueerdicheyt) soo sijn eyntelijck bi
 hem gecomen ^d twee **Sheleerde** ende ee-
 nen **Secretaris** al **Spaenlaerts** wesende/
^e segghende hem aldaer gefonden te zijne
 vanden Hertoghe als **Capiteyn** generael

^a Wyde re-
 questen en
 brieuen
 daer op ge-
 fonden.

^b Wy brie-
 uen vande
Mozumoe-
deres 5. Ia.
 1568.

^c Wy zijn
 brieuē aē-
 den **Co.** en
Hert. 20
Oct. 1567

^d Den 10
Novemb.
^e Vergas
 bastart en
 wt **Spaē-**
 gien ghe-
 bannen.
Del Rio
Praets.

van zijn **M.**inden **Nederlanden**/ om van hem onder eedt pedeligato te verstaen de waerheyt van tgene sy hem souden vraghen ^a (hoe wel de Hertoge selue hadde beloofst ^b dat de voozsz. Heere niet en souden worden geexamineert dan in zijn eyghen bywesen/ noch ghehandelt anders dan nae den ordinarisen ende ghewoonlijcken treyn van rechte) waer toe sy hem oock benoodicht hebben met drey gementen dat hy anders soude verstemmen en veruallen wesen/ niet tegenstaende allen zijn contrarie wel gefondeerden redenen/ exceptien ende protestation/ hem vragghende vele saken om wt zynen monde yet te trecken dat comen mochte tot belastinghe van hem seluen oft vanden Heere van Egmont oft anderen veretrocken

^a Blijct bi dē menich vuldighen vraghen hē voorighehouden.
^b By zijn bliueē aē dē voozsz. Hertoch vā Gulick 22. Sep.

D'ombe = Heeren,

hoozlycke maniere van onder vraghen.

c Den 10. 11. 12. en 17. Nou. blyc kenbe byden Interrogatozien

Souendien om hem te achterhaelen in eenige verscheydenheyt oft tegēreden/ so en hebben sy hen niet alleelijc cens/ maer te verscheyden stonden ende daegē onder vraecht/ en want zijn vercleeringen sulcx waren dat die zijn onnooselheyt vooz oprechtige rechtters genoegh souden bewesen hebben/ en dat dese incompetēte en partijdighe rechtters ende onderzoegers daerinne niet en vonden te blameren so sy wel had

hadden verhoopt/ heeftmen hem weder
 alleene ghelaten als te vozen andere twee
 maenden lanck/ (waer en tusschen ende
 alle zijn gheuanchenisse gheduerende
 heeft zijn vrouwe moedere om hem ghe-
 brechy haluen niet te laeten vergaen/
 zijn montcosten wt huer eyghen bozse
 moeten voldoen/ mits de hertoghe alle
 zijn goeden nae hem genomen hebbende
 die niet en wilde betaelen) Schaluen dat
 soe haest hy zijn voozschreuen verclee-
 ringhen ghedaen hadde dese onderzae-
 gher hem belasteden ouer te leueren de
 frucken daermede hy die soude willen ge-
 warighen/ende want hy tselue niet ter-
 stont en dede (ghelÿck hy oock nae recht
 niet gehouden en was te doene/ende oock
 hem die gheuanghen was/ onnoegelijck
 waer gheweest) soo wilden sy tegen hem
 by contumacien vooztuaren /^a dwelck sy
 oock souden ghedaen hebben/en hadde hi
 niet rasschelÿck dien voldoen soo vele het
 hem eenichsins was doenlyck.

^a By brie-
 uen vande
 Grauen
 aendē Her-
 toghe 24.
 Dec. aē oē
 Keyser. 2.
 Ja. cñ aē
 de Keur-
 bozsten.
 den 11ij.
^b Den 11.
 Ja. 1568.
^c Des. 12.

Nae dien tijt is hem byden Secreta-
 ris Pzarts ghebrocht ^b een copie vanden
 gheschryfte van belastinghen byden Pro-
 cureur generael des Coninckx teghen
 hem ouerghegheuen ^c ten eynde hy selso
 in persoone sonder vaet oft hulpe van

De bedwō
gen ant-
woorde
des Admi-
raels op
zijn betich-
tinge.

a Door dē
Secreta-
ris Hef-
dach aendē
Graue vā
Hankfelt
om dē Ad-
mirael te
doen ver-
cleeren.

b Wy hte
uen handē
20. Jan.

c Begonst
den 27. Ia.
en ouerge-
leuert den
3. Feb.

d Geijck
hy int be-
gin zijnder
antwoor-
den ooc sel-
ue seet en
de Graue
in het re-
queste.

e Weide na
gebue ght.

vermanden daer op by gheschzifte soude
antwoorde binnen den vijffsten dach/ En
hoe wel hy antwoorde/ dat hi daer op vol-
doen soude als hem plaetse soude worden
ghegheuen omtselue vrylick te moeghen
doen/ ende protesteerde dat hytselue wil-
de doen als een heere vander Gorzen en-
de andersins niet/ So wert hem daer nae
vercondicht dat by den hertoge was ge-
sloten/ dat in dien hy daer inne volherde/
men eenen wel teghen hem by contuma-
cien ende tot condemnatie procederē sou-
de/ b inder vuegghen datmen hem ghefort-
seert ende bedwongen heeft dat hy alle-
ne ende sonder eenighe hulpe heeft in soo
cozten tijt als van acht daghen c sijn ant-
woorde op alle de puncten hem opgheleet
moeten maken/ scrijuen ende ouer geuen/
dwelck hy nochtans dede onder expresse
protestatie van niet vercozt te worden in
zijn voordeelen ende rechten soo vander
Gorzen als van hulpe enderact te hebbē/
waer in hy oock altit geperlusteert heeft/
Ende hoe wel het sulcx heeren dinghen
niet en was d sulcken geschziften te stellen/
soo heeft nochtans zijn vrymoedighe con-
sciencie ende de waerheyt seluer/ zijn pen-
ne so beweeght/ dat elckerlijck liende de
voorss. gheschziften so van betichdinghen
als verantwoorde en lichtelijck sal cunnē
ghcoozs

gheoordeelen ende ghemercken/niet alle
ne de soekinghen zûnder verdrukking/
maer oock zûn goede diensten / oprechte
meyninghe ende claere onschult / tot welc
ken eynde / eñ op dat niemant en vermoet
de datmē eenich punct van belastingē sou
de willen verswighen / dwelck niet volco
melijck verantwoort en soude wesen / sal
men beyde die schriften hier nae int lange
byvueghen.

De ver
raschte pro
cedure te
gen hē ge
houden.
De vrom
we d'Ad
mirale.
De vrom
we van
Hoozne.
De Graue
van Mus
nar.

Hoe wel nu de hertoge van ouerlan
ghen tijt te voren den Admirael ter doot
gheschicht hadde / nochtans om zûnder ti
cannē eenich schynsel van rechte te ghe
uen / ende bet te bedrieghen de ghene die
voor hem veruolchden met eenen schijn
van te willen voldoen der excuse / die hi al
tijt op zûn gheuanckenisse hadde ghenom
men van dat zûn sake rûpelijck bekend sou
de worden / *Per viam juris ordinariam*, b (sonder
voorder vercleeringe oft noch de volvue
ringhe daer af te cunnen vercrigen / wat
neersticheyt sy daerom deden) so heeft hy
om kennisse vander saken te nemen gede
puteert tegen alle Gozden van rechte con
trarie den priuilegien des Vātes ende tegē
de vryheden vander Gozden / de voorsz.
twee Spaensche ghelcerde / de welcke
notoorlijck waren / *iudices incompetentes* / *Maer*

De Graue
van Hooch
straten.
By ver
seheydē re
questen en
briue / ooc
de Keyser
de Hoofte
dē Creyts
door vele
briue / en
de statē vā
Wzabāt hi
requeste.
b By des
Hertogen
briue aendē
Graue vā
Puenar.
22. Sep.
na dē welc
hē hi bekēt
den Admi

W v

dien rael lāghe

ende wel den Coninck ghedient te hebben.

a Bi brie- adien ooc zijn antwoorde gesiē was/ heeft
 nē d Gra- men hem tziēnen grooten geduerigen ver
 nen aendē uolghē toegelaten/ dat hy eenen persoon
 Hertoghe vanden Vantsaten soude moeghen noe
 vā 3. Oct. men om hem te dienen als procureur ende
 eñ 27. Mo. beneerstiger zūne saken/ ende om ract te
 b Bydē 38 articule d nemen/ Ende hoe wel so wel hy selue als
 blyder in- de zūne vanden beginne af altyt stantva
 coemste. stichlyck zūn bliuen staende opte priuile
 c Bi douer geuen des gien vander Gozden/ b Inghelijckx heb
 boecx vād ben gheweygert dese suspete ende incom
 Gozden eñ petente rechters/ c daer na oock volherde
 brieuē van int versaynden vander saken vooz tsiēck
 der Hoedē ende ghehandelt te worden als een let eñ
 aen alle de Graue des sūct/ Soo en heeft nochtans
 Heerē vā- der Gozde noch deene noch vandere wel gefondeer
 s. Janua. de exceptie toegelaten geweest d noch ooc
 d By brie- zijn ontflakinghe onder cautie Juratoir/
 uen vā 20 iud poena conuicti noch andere/ e maer is daer
 Januarij. inne voortsgheuaren met sulcker verhae
 e By brie- stinge eñ so onbehoorlick & nulliter dat men
 uen vandē Graue aē- niet en soude kunnen gheloouen en thoon
 dē Keyser. den de acten tselue niet/ Ja zūnen beloo
 f Byde re- per/ en heeft noeyt vziēnen toeganch tot hē
 queste van den Admi- moegen hebben noch hem spreken om te
 rael aendē Hertoghe. stellen zūn seymen van ontlastingē (nader
 g Bi brie- hant gemacet) noch tot directie eñ enques
 uen vā 28. sten zūne saken/ dan ten bywesen ende
 Feb. 6. eñ aenhooren van eenigen gecommitteerden
 n. Heert. des Hertogen/ niet tegenstaende tselue bi
 ende 10. reques
 May.

requestente meer stonden versocht wert/
 dwelck wel tyrannich was/ Van gelijckē
 is gebuert aengande den tijt van ghetuy-
 gen te leyden/ daeraf hy voordden meesten
 deel is versten en de f'iscael heeft alleen
 de maniere ghemaect ende een billet met
 ten naemen ouergeue/maer geen van zij-
 nen ghetuygen en zijn gehoozt/ ^a (immers
 heeftmen geweigert de specificatie vande
 articulen daer op sy gheleydt souden zijn)
 want de publicatie vanden getuygenissen
 ende productionen die en heeftmē geenssins
 kunnen crigen/ al zijn dat nochtans dingē
 die na recht zijn in alle saken/ oock vā seer
 leelijcke feyten/ iae oock ^{In crimine latē Ma.}
 substantialia & necessaria.

^a By b'ies
 uē van 31.
 Heert. ch
 9. April.
^b By b'ie-
 uen van
 9. April.

En tot een vast seker teecken vā hē on-
 rechtueerdige nietige en tegen alle recht
 verraschte rechtvoosderinge is ghestelt
 tijt van thoon: n al eer die feytē vā ontla-
 stinge ouergegeue zijn ^c de welcke mē ooc
 daer na niet en heeft willen ouernemen dā
 sonder vercoztinge vande staet en wotinge
 vander saken/ ende dat de f'iscael daer op
 soude antwoorde in dient hem goetdocht/
 so hy ooc niet gedaē en heeft/ hoe wel ooc
 men den heere Admirael hadde ghenom-
 men ende berooft alle zijne gorden/ soo
 wert nochtans geordineert/ dat hy soude
 boz

^c B l b'ies
 uen van 6.
 Heert.
^d By b'ie-
 uē van 24.
 April.

a Wi brie-
 uen vā 18.
 Mei. en bi
 den appo-
 inctemēte
 van 15.
 Mey.
 b Wi brie-
 uen vā 30.
 Mey.
 c Wīde re-
 queste en
 brieuē van
 den 11. Ja.
 hoze stellen voor den loon soo wel vande
 Commissarisen die zūn ghetuigen souder
 ouerhooren als vanden seluen getuigen
 de welke oft binnen sekeren corten gestel
 den dach niet en werden afgeleyt/ so wer-
 de het proces vercleert gehouden te wor-
 den voor ghesloten ende de verweerdere
 verstekten vā alle productie ^b (dwelc sy ooc
 metter daet hebben voortghestelt teghen
 den heere van Egmont) ^c ooc en heeftmē
 niet moeghen dienen vā pertinente repro-
 che noch typroces behoorlijck furneren
 dwelcke nochtans nae recht is toegelaten
 ende nootelijck gerequireert/ oock inden
 alderboosten stucken.

De decli-
 natorie
 des Admi-
 raelis niet
 ghehoort.
 d Wi brie-
 uen van 18
 Meerte.
 e Wy brie-
 uen van 6
 Mey.
 f Wi brie-
 uen van 11
 Meert.
 g Wyden
 appointe-
 mente van
 15 Mei. en
 brieuen vā
 18.
 Mengaende den priuilegien vander
 Soerden heeftmen by ghelijcke onbehoor-
 lijckheyt ende verrasschinghe voortghe-
 varen/ eerst by een Acte ^{de non prauidicio}, d
 ende datmen niet teghenstaende der que-
 stie vāder declinatorie so ruerende de So-
 den als hoocheden des Kijcx (daermen al-
 tijt op ghebleuen is ^e) soude voortuaren
 ter diffinitiuē/ f ende daer nae by een an-
 dere Appellation byde her toghe op een
 memoriael vanden Fiscael/ (in absencie/ g
 ende sonder partie te hoozen) ghegheuen
 vercleerende de priuilegien vander So-
 den in sulcken seyten niet te beletten die
 gerech-

gherechtigheyt ende Querheyt des Coninc als heere des Vants oft zijne ghecommitteerde/ ende de kennisse vanden seluen niet toe te comen den Ridderen vander Voorden noch eenighen anderen personen / ende niet teghenstaende verscheyden verhooningen ende veruolginghen daer op ghedaen/ en heeftmen niet anders kunnen verueruen/ iae heeftmen de beloopers dichts wils gedreycht/ in dien sy niet op en hielen van voozere opte declinatoriete dzinghen. b

b Byden appointed
pointemē
te vā Egmont 27
January.

Het proces nu indier manieren by beuele ende bedwanghe des voozsz. Hertoghen ende zijnder commissaris (alle incompetentere rechtens) ghehouden wesen de vooz ghedient oft vercleert gheloten/ (hoewel *insufficienter & nulliter* nae recht) den eersten dach Junij/ soo heeft de Hertoghen den iij. dach der seluer maent (neemt achte op dese verrasschinge ende onmoegheijckheyt van daer en tusschen ouersien te hebben een proces van sulcken ghewicht/ ende daer soo vele scriften ende saken waren / te meer mits dat oock gheduerende den seluen tijde werden ghegheuen de vonnissen oft enimers gebuerden de wreevedoodinghen van vele edelen inder seluer stadt/ besunder dat daer en tusschen oock

Het onrechtueerdich vooz deelen der Grauen.

1568

dock ouerlien soude moeten geweest zijn
 het proces des Grauen van Egmont) by
 een Acte vercleert dat hy het proces had-
 de ghesien ende beuonden den verweer-
 dere begaen te hebben/crimen lesa M. wten
 redenen daer in begrepen / die wy nae-
 maels int langhe wederlegghen sullen/en
 voort de friscael zijn conclusie aēgewesen
 en de voortz. heere veroordeelt/onthalt/
 ende thoest daer nae openbaerlück om
 hooghe ten aensien van elckerlück gestelt
 te worden/so lang tot dat hy anders sou-
 de beuelen / ende allen zijn goeden waer-
 die waeren ghelegghen tes Conincx behoe-
 ue vercleert verbuert/Ten seluen daeghe
 ghelück vonnisse ooc geuende/ tegen den
 heere van Egmont.^a 69

a Byden
 Acten van
 desen twee
 vonnissen
 vā 4. Au-
 g. 1568.

b By den
 brieu des
 Heeren vā
 Egmont.
 5. Iun. 1568
 De wree-
 de doodin-
 geder Gra-
 uen.

Van welcken nietigen/ onrechtueer-
 digen verraschten en onbehoorzlijcken vō-
 nisse hi des anderē daechs smergēs aen de
 voortz. twee heeren de wete heeft doen
 doen/b die hy tot dien eynde van Ghent
 hadde doen bzenge tot Brussel (so hi ooc
 inden seluen daegen gedaen hadde vandē
 Edelen gheuanghen ghelegen hebbende
 tot Viluorden soo zijn gramschap heel
 ontsteken was gheworden by den slach
 byde zūne in Dieflant verlore/welcke vō-
 nisse hy oock ten seluen vooznoene heeft
 seer

feer tirannichlyck ende moordadelijck/
 opter grooter merckt van Zwessel open-
 baerlyck doen volueren ende beyde de
 voorſcreuen heeren doen onthoofden/die
 ſoo ouergroote dienſten den Coninck en-
 de den Lande ghedaen hadden/ waer nae
 hy tot een groote cleinicheyt ende beſpot-
 tinghe niet alleen vanden ſeluen maer ooc
 van allen hennen maeffchappe vrienden
 ende verwanten / ende als voor eenen
 triumphe van zijnder tyrannye ende van
 der verdrukkinghe des lants / hen hoof-
 den dede rechten op hoghe ſtaken tot een
 deerlijckaenſien vanden volcke/ wel vier
 oft vyue vzen lanck / waer en teynden hy
 toeliet deſelue metten lichamen ouergele-
 uert te worden om te begrauen.

Hoewel nu byde voorſgaende naeck-
 teverhaelinghe vander gheſchiedeniffen
 ſoo die ghebuert is opentlyck ghenoech
 blyckt vanden onghelijck / ghewelt ende
 wreetheyt den heere Admiracl aenghe-
 daen/ Inſgheluck oock vander nietheyt
 ende onrechtueerdicheyt ſoo wel van
 zyn vangē ende houden/ als vandē recht-
 uoordigen ende vonniſſe tegen hem ghe-
 gheuen ende bouen al van ſo werden exe-
 cutie teghens eenen die niet alleenlyck
 en was onſchuldich/maer ter contrarieu
 ouer

ouer groote vergeldinghen vanden Co-
 ninck ende Lande verdient hadde inder
 vueghen dat de gene die sonder passiewil-
 be oordeelen/ hen daer by souden laeten
 ghemueghen om de memorie vanden hee-
 re van alle beschuldinge suuer te houdē/
 besonder daer by vindinge zijn goede
 meyninghe ende verantwoordinghe/ soo
 wel op elck punct vander betichtinghe/ bi
 zijn eyghen verantwoorden (bouen ver-
 haelt ende achter ghemuecht) ghestelt/ en-
 de oock daer neffens siende/ dat de Hertog-
 he van Blue inden seluen lande soo vele
 groote leelijcke ende moordadighe doo-
 dingen/ geweldē ende ongelücken heeft
 noch meer voortgestelt ende noch daege-
 lijk voortstellende is/ dattet onmoghe-
 lijk waere die te verschoonen.

Nochtans om gansselijck wech te ne-
 men hen achterdencken dat dien schijn
 van rechteyemanden soude moeghen ma-
 ken/ ende op datter geen vermoeden niet
 allen en bliue teghen de oprechticheyt
 des heeren Admirael/ soo en can het niet
 dan wel ghedienen datmen naeder belie-
 ende vercleere de ghelegghen heden ende
 fundamenten van al datter tegen hem ge-
 daen is/ ende oock breeder wtlegge ende
 ondersoecke de waerheyt op elck punct/
 daer hy mede belast is.

Men

Wengaende dan zyn aentastinge/ blijet
 genoech wt alle de bekeerde pꝛopoesiēn
 de so vele goede bꝛieuē bouē verhaelt/ hoe
 schelmelijck ende verraedelijck men daer
 iane ghehandelt heeft/ dewelcke oock eūē
 wel is voortghestelt tegen alle recht met
 enkel ghewelt/ tyrannijē ende onrecht
 ueerdicheyt/ inder vuegen dat de selue nae
 recht niet en can staende bliuen noch van
 weerden ghehouden worden/ ende daer
 zyn der redenen vele om de onweerde der
 seluer te bewijfen.

Het onge
 rechtich
 vāgen des
 Admiraels

Want de vooꝝsz. heer Admirael was
 een Ridder vander Soꝝden des gulden
 Vlies/ nu is pꝛotoir/ dat volgende den arti
 culen vander seluer Soꝝden vooꝝ onwe
 derroepelijcke ende onveranderlijcke be
 swoꝝen/ sod wel byden Coninck als den
 vooꝝsz. hertoghe ende insghelijcx by allen
 den Keyser/ Coninghen/ Princen ende
 heeren vander seluer Soꝝden/ tegen gee
 nen vanden Ridder van dier en mach ge
 procedeert worden ^a tot vangē/ aentastin
 gen ende houden van zynen persoone om
 hoe quaden feyte dattet oock sy/ ta doe ter
 saken van verraderijē/ ketterijē/ oft mis
 daet van gequetster **M.** Godlijcke noch
 weerlijcke/ hꝛt en waer dat de sake open
 baer waere/ en dat daer af bi behoꝝlijcke

Wadmir
 rael is ge
 weest een
 Ridder vā
 d Soꝝden.

^a Wpde 17.
 14. 15. arti.
 d oꝝdinan
 tien en 11.
 artic. vādē
 additien.

voorzgaende Informatie/den hoofde en
de Quersten van der seluer Doorden ble-
ke / ende dan noch anders niet dan by
expresen veuele vanden seluen hoofde/
(dwelck alsu de Coninck is/) oft zynen
ghelasten Ridders vander Doorden / met
adyse van ses andere mederidders/
oft ten minsten van sulcken ghetal / als
men nae ghelegentheyt des tijts ende der
saken soude cunnen vergaderen end e an-
derffins niet.

Wordinan
cie vander
Doorde en
zyn in zyn
vangen n3
ghevolcht.

Datmen daer teghens eens belie de
aentastinghe ghedaen inden persoon des
voorz. Admirael's / en men en sal niet be-
uinden datter een punct van alle tselue on-
derhouden is / maer wel dat de Hertoghe
daerinne niet alleenlyck en heeft ghedaen
teghen den Sedt ende verbintenisse des
Coninckr / maer oock zynen eyghen eedt
gheualsch / wt dien hy soo opentlyck hem
misgrepen heeft teghen de voorszcreuen
gheswozen Articulen / Want dese aenta-
stinghe en is niet ghedaen byden Coninc
als t'hoofst noch byden Hertoghe als ghe-
lasten Ridders / noch by adyse by eenighe
andere Ridders vander Doorden / (dier
nochtans als doen vele byder hant wae-
ren / ende vele min hebben de versterde fei-
ten kenlyck ghesweest / oft by voorzgaende
In

Informatie den Hoofde ende medesiddes
 een yet daer af ghebleken.

Sock was de voorszreuen heere Dadmi-
 rael is ghe
 weest een
 Let ende
 Graue des
 Rijcx.
 een Graue / Vet ende Staet des Rijcx /
 gheseten ende begrepen onder den vijf-
 sten Creyts / diemen ghemeyulijck noemt
 den Creyts van Westphalen / ende als
 sulcke heeft hy de lasten medegebragen /
 ende vooz sulcx openbaerlijck gehouden
 gheweest / soo wel by de Keyserlijcke Ma.
 als van allen anderen staeten des Rijcx /
 ende besunder oock van die vanden vooz-
 screuen Creyts van Westphalen / Mits
 den welken behoorde de ghene die hem
 betichten wilde / tselue volghende den
 hoocheden ende voozdeelen des Rijcx / te
 doen voor den Keyser / vooz de Staten des
 Rijcx oft vooz het Camergherecht / ende
 niet elders.

Daer en bouen volghende den cle-
 een preuilegien des Vants ende sonder-
 linghe vanden Hertoochdom van Bra-
 bant ende der Stat van Brussel daer
 hy gheuanghen is worden / Soo en eest
 gheen en Officier (ende vele min den
 Spaensschen Capiteynen / ende anderen
 wtlandighen) gheoorlooft dat hy yeman-
 den (ende vele min heeren van qualitept)
 E ij sal

Sijn van-
 gen is ge-
 buert tegē
 de priuile-
 gien.
 a Rydē 27
 en 38. arti.
 vāder bli-
 v Incoſte
 en het 16.
 der additiē

sal moeghen vanghen/dan alleen den ordinarisen officier vander plaetsen ende lāde die aldaer ghebozen sijn/ besonder niet inden steden/ iae alle tghene des daer te ghens voortgestelt wort/ moet afgedaen/ ghebetert ende van onweerden ghehouden worden.

Daer by ghevuecht dat deselue Officier volghende den contracten soo wel by den Coninck als by den ondersaeten beswozen² gheenen persoon (ende min heeren) noch en mach vanghen om eenighe boose stucken oft misdaden/ hy en moete eerst ghenomen hebben ghenoechsaeme Informatie vanden stucke daer hy hē mede belasten wilt/ ende daer en bouen die ghethoont den wethouderen vāder plaetsen oft den Raede des Coninckx in dier prouincien/ in dien het waer de crimine exēpto aut priuilegiato. Van al dwelck oock niet met allen en is ghedaen in dit tyrannich ghewelt/ dooz dwelck in een particulier huys by laste van eenen wotlander/ dooz vzeemde crūchliedē/ sonder eenige voortgaende kennisse oft consent vanden magistract oft Raedt/ sulcken heere van naeme ende state met fortssen gheuangen is/ Mits den welken de selue aentastinge niet en can verantwoort worden maer is ghe

Byden 54
art. 8 bier
8 incoēste.

gheschiet teghen recht ende redene / son-
der weth / vonnisse oft fundament.

Soozt heeft de voozsz. Hertoghe met Dabmi-
meerdere onghelyck ende ghewelt den rael geuan-
voozszzeuen Admirael doen houden ghe- gen gehou-
uanghen stellen ende wechpueren / want den tegen
om de nietheyt ende onbehoorzlyckheyt te de rechten
bewyisen byder seluer Dozden als begonst vader Doz-
is / Soo moctmen eerst mercken dat vol- den vande
ghende den voozsz. beswozen ordinantien Wycke en
vander Dozden (by ontallijcke exempelē vanden
beuesticht /) a alle de Ridder van dier om Lande.
eenige quaede seyten inder manieren / vo- a Ver-
uen verhaelt / aengetast zijnde / moeten ter cleert ins
stot ende sonder wistel / geleuert worden requeste
inder bewaerenisse vanden Collegie ende van wege
vriendelijcken broederschap vander Doz den van Heere
den b sonder in ander bewaerenisse ofte ge van Eg-
uanckenisse ghestelt te moegen worden / mont ouer
dwelckooch is ghelijckformich den ghe- gegeuen.
szzeuen rechte / naden welcken het geuac- b Byden in
kenisse maer en dient tot bewaeringhe en articu. der
versekeringhe vanden persoon des geuan addition.
ghenen ende niet om hem te tormentere /
noch om hem alle hanteringhe / ghesel-
schap / vertroostinghe / ende min alle hul-
pe raet ende informatie te benemen / soo-
men desen Graue ghedaen heeft / waer
wt men cleerlijck spoert hoe tyrannichijc
E ij ende

ende onrechtueerdelijck men met hem
 ghehandelt heeft/ ende hoe grootelijck
 de Hertoge (sulcx gebiedende) zijns eedts
 ende verbintenisse is verghetende/ daer
 hem zijn Sozden beual ander beleest/
 heyt teghen zijnen medebzueder te be-
 wijfen/ denwelcken hy oock altijt schoon
 ghelaet hadde ghetroot/ Te meer aen-
 ghesien de selue hem te rechte presens-
 teerde ende vanden beghin af begheer-
 de te verantwoorden volghende de ordi-
 nancie vander Sozden/ dwelck oock van
 zijnent wegen deden zijn Vrouw Moeder/
 zijn Ghesellinne ende verscheyden hee-
 ren/ zijne vrienden/ iae oock versocht wer-
 de byden Keyser ende meer andere Prin-
 cen der seluer Sozden.

Oock heeft hy den seluen tonrechte
 ende onbehoorlijck doen houden ghes-
 merckt zijn tweede qualiteyt wt dien hy
 was een Graue vanden Rijcke/ ende dat
 niet alleenlijck hy selue/ maer oock zijn
 Ghesellinne/ moedere ende gheallieer-
 de presenteerden soo wel aenden Hertoge
 als aenden Keyser/ aenden Coninck/ aen-
 den Keurvorsten ende aenden Creyts vā-
 den Rijcke / a te rechte te staene vooz hen
 oft den Camergerechte als eē Graue des
 Rijckx/ Tot welcken eynde aenden seluen
 her-

a Wy bele
 brieuē vā-
 den Graue
 aende Key-
 ser / aende
 Keurvor-
 sten en aē-
 vē Creyts

Hertoghe niet alleenlijck veruolch en hebben ghedaen de selue zijne vrienden/maer oock de Key. M. ende de heeren ende staten des Creyts van Westphalen hē sulcx (als wel gefondeert zijnde) gescreuen/ hoe wel hy altselue niet teghenstaende/ inden seluen gheuanghen thouden teghen alle recht ende billicheyt hertneckich is gebleuen.

Dwelck hy noch meer gethoont heeft/ als hy den seluen tegen de expresse beswoeren contracten van Brabant/ ^a heeft doen wueren niet alleen buyten der Stadt van Bruessel/ maer oock wten hertoochdom van Brabant/ iae daer nae tot zijn ontla-
ginghe niet en heeft willen verstaen/ alst niet alleen hy maer oock de Staeten des Lants ende andere voorhem hebben versocht onder bozhtochte niet alleen Jura-
toir/ maer ooc ^{iub poena conuicti} en andere ^b hoewel oock hem gheueticht oft aenspra-
ke ghedaen en werde/ niet alleen binnen den derden oft ten lanxsten achsten dae-
ghe/ soo nae recht ende des Lants her-
brenghen moefte geschieden/ oft anders-
sins moefte hy voor los ende ledich gehou-
den worden/ maer oock niet inde omtrent vier maenden daernaec/ alle welcken tūt

Dadmi-
rael is te-
ghen des
Lants pri-
uilegiē wt
Brabant
ghebusst.
^a Byden 1.
en 17 arti-
der blijder
incoemste.
^b By re-
questen vā
me Trou-
wen de
Hoedere/
ende Ghe-
sellinne aē
de Keisereij
verscheidē
byteuē der
Grauen.

hy sonau ghehouden werde/ dat hy niemanden ter werelt van zijn ghelegentheden saken oft verantwoorden en mochte spreken/waerinne de hertoghe (bouen de fortse ende onghelijck) oock heeft gedaen reghen den eedt vanden Coninck/dien hy tot onderhout der seluer priuilegien ghe-daen heeft/misbruyckende also het groot betrouwen dat de goede Coninck zijnde qualijck onderricht/hem is geuende. hier mede verhoudende het voozder verhael vanden priuilegien der Voorden en vande Lande/en hēgedragē tot tgene des daer afbreedere is verhaelt inder verantwoordinge des heerē Graue vā hoochstrate.

De ombe-
hoorlicke
handen
rechtvoor-
deringe in
sGrauen
sake.

Wengaende den rechtvoorderinghen ghehouden alleelijck pro forma/ende om onder den schijn van dien te bedecken de wreede onrechtueerdighe voozgenomen vermoordinge van soo goeden getrouwē personagie/ Soo is by tghene bouen verhaelt ghenoechsamelijck bewesen/ de ongheschictheyt ombehoorlijckheyt/ ver-raschinghe/ onrechtueerdicheit ende niet-heyte daerinne voortghestelt/ ende waer heeftmen ooc oyt so leelicken exempel beuonden oft onder den naem van recht soo grooten onrechticheyt voortghestelt/ als in deser saken ghebuert is/ daerinne men niet eens en heeft willen letten op den wel
ges

ghefondeerden rechten / v^oz^ugheden / voo^z
 deelen / exceptien / protestatie en^o presentas
 tien des geuangen noch der z^ure / noch
 oock der Staten ende heeren / maer heeft
 al voo^zt door ghed^ongghen met aller ty
 ran^oije onghelyck ende verrasschinghe /
 ia oock alle voo^zden van rechte / ende re
 dene verlate / verdraeit ende omgekeert.
 b wat quaetdoender isse opt soo groot ge
 weest dien men niet en heeft toegelaten te
 nemē raet ende voo^zsprake in zyn sake / so
 men desen heeren gedaē heeft die bedwō
 ghen is gheweest *solus ex vinculis causam dicere*,
 want dat hem naemaels is gegunt / en is
 maer toe ghelaten voo^z eenen schyn & pro
 forma / soo oock de sch^orsuere by zynen raet
 gemaecht / niet en is ontfanghen geweest
 noch daer op byden Fiscael gheantwoort
 soo dat behoorde.
 c Waer heeft men oock
 ghesien / dat so wanneer de berichde voo^z
 laet ende blijft by een declinatorie / men
 sonder daer op acht te nemen oft vonnis
 te gheuen / euen wel voo^zt gaet en dringet
 ten principaelen / soomen in desen ghedaē
 heeft / daer men aengaende der declinato
 rien eerst heeft appointement ghegeuen
 den xv. May. (hoe wel *nullitate*) nae dien de
 Graue bedwonghen was gheweest tant
 voo^zden / thoon te leyden / ia verrast / om
 ten principaelen te luyten / wanneer eerst
 E v ghe

a Bydē re
 questē van
 wegen des
 Heere vā
 Egmont
 ouergege
 uē en geap
 postilleert
 dē 8 en 27
 Ja. ende 8
 May.
 b Bidē ac
 ten teghen
 den Heere
 vā Egmont
 gegeuē dē
 8. 12. 14. en
 8. May.
 c Bidē ap
 pointemē
 te van 24.
 Martij.

gheschiet/datmen eenen gheuanghen ende
 de zinnen dieneren heeft afghenomen alle
 zyn stucken / brieuen ende papieren om
 daer wt te soecken oorzaecken tot zunder
 beschuldighen / ende datmen die nae-
 maels hem noch onthout om hem te bene-
 men de bewysinghe zunder onschult / soo
 men den Admirael ghedaen heeft? Waer
 eest oytghehoort / datmen eenen geuan-
 ghenheest bedwonghen ouer te leueren
 de bewysinghe van zyn vercleeringhen/
 onder eedt ^{pede ligato} gedaen/ eer hem richt
 sy ghedaen ende hy hebbe gheantwoort/
 oft oock eer hy ten toone sy ghewesen/ soo
 desen heere is ghebuert? Hy wat rechte
 can men ordineren tijt van thoone ende
 productie eer de beschuldichde heb ghe-
 antwoort oft sy daer af wettelijck verste-
 ken / ghelijck de Acten bewysen in desen
 ghebuert te wesen? waer vindtmen ghe-
 screuen datmen in eenighe saecke oft mis-
 daet het waere van ghequetster Ma. oft
 andere vermacht te weygheren de publi-
 catie vanden thoone/ (Dwelck men niet en
 soude ghedaen hebben / hadde de Fiscael
 zyn vermeten ghehoont) ia oock de bewys-
 inghe der Articulen daer die ghetuy-
 ghen op ghehoort zyn/ ende nochtans is
 in desen so wel een als vandere (by groo-
 ter nietheyt) gheweyghert? In wat ghe-
 die

rechte is opt den partijen geweygert het
 dienen van pertinente reprochen ende
 saluatiën/ghelijck dē middel hier dē Gra
 ue benomen is. Waer eest ghesondeert/
 datmen den Procureurs der gheuangē
 beneempt de vryheyt van hen saken met
 rechte te veruolghen soo sy best vinden ge
 raeden: euenwel eest in desen ghebuert/
 daermen hen heeft ghedreycht/hen reque
 sten gheschuert/beuolen af te stanc/ ende
 anderffins hen behoorlücke defencien be
 nomen:^a Ende opt cortste gheseyt/ men
 en sal in alle dese tyrannighe verdrukkin
 ghe/ becleet metten schoonen naem van
 rechtuoordinghe/ geen feyt/acte/ noch
 voortganck soo cleyn vinden/daer niet
 pentlyck wt te mercken en sy dat die nul
 van onweerden ende ongherecht zyn/
 mits den welcken men behoort der seluer
 dit momaensicht af te trecken/ ende nae
 huer waerachtighe gheschiedenisse/in ste
 de van Rechtuoordinghe / ende
 rechtueerdicheyt/ met grooter rede
 nen te heeten/ Onghelijck ende on
 rechtueerdicheyt.

^a By byle
 uen van 29
 en 30 Mey
 en by dē ap
 poinctemē
 te opte re
 questē des
 Procure
 urs van
 Egmont.
 27. Jan.

Wiltmen nu besien de personen der
 onderuraegers/commissarisen ende rech
 ters van deser saken: men sal daer weder
 ghe

De cōmis-
sarien en
rechters
partijlich
en incom-
petente.

^a Vide ne-
genthica
gheprinte
punctē vā
dē genē die
sy verooz-
deelt hebbē
^b De Licē
ciat Verga.

ghelücke nietheyt in beuinden ende dat
tet al voozt nae ongherecht ende van on-
weerden behoort ghehouden te worden/
wes by hen in desen ghedaen/belaft/ ende
voozt gheleert is/want sy/(so elcken ken-
lijck is) hebben gheweest incompetente
rechters/ ende sulcke dat sy geëssins in de
ser saken noch teghen den persoon vandē
Graue kennisse en mochten nemen/ soo
mitszjn hoocheden ende voozdelen van-
der Gorden ende vanden Rijcke/ als wt
crachte vanden rechten/privilegien ende
hercomen des Lants/ ghemerckt sy niet
en waeren Ingebozen des Lants/noch vā
eenighen staede/houe oft Weth desselvs/
daerenbouē notoorlic/ suspect/partijlich
ende onrechtueerdighe instrumenten vā-
der tyrannije des hertoghen/ ghelijck alle
der weerelt kenlijck is/ ende alle huer Ac-
ten/voozderinghen ende vonnissen opent-
lijck bewyssen/ so die sy int particulier al-
reede hebben te wercke gheleert/ als die sy
int generael noch ghesloten/ ende om te
wercke te legghen vooz hen genomē heb-
ben/^a in dien de Almachtighe ghenadige
God hen tyrannije daer en tusschen niet
en stoozt/daer by ghevuecht/dat ^b deerste
van beyden is bastaert/ infaem/ ende wt
Spaengien ghebannen/ Ende hoewel de
selue exceptie sy teghen hen vanden begin
sel

sel geproponeert/ en daerinne altijt so by
 de Graue als de zyne geperstseert/ noch
 tans soo zyn sy altijt voortghevaren son-
 der die te willen hoozen oft daer op te ach-
 ten/ aller nulliter & inique, Ghelijck ooc tsel-
 ue byden pziuilegien verhaelt byden Gra-
 ue van hoochstraten naerder bewesen
 wort.

Van ghelijcken lietmen claerlyck dat
 machteloos onrechtuerdich ende vā on-
 weerden moet gehouden worden/ de Sen-
 tentie/ Acte/ oft (om wel te spreken) don-
 gherechtich vercleeren vanden Hertoge/
 daer by hy hem veruoordeert te segghen/
 (niet teghenstaende dat volghende de sta-
 tuten vander Gozden/ niemanden de pze-
 uilegiē vāder seluer en cūnē benomē wor-
 den/ dan by wettige kennisse en vonnis vā
 den hoofde ende Ridderē) dat de kennisse
 en het oordeelē van sulcken misdaden/ als
 daer mede de Admirael belast wert/ niet
 toe en behoorde den Ridder vander Goz-
 den/ noch anderen/ dan alleen zūnder M.
 als Priice der Nederlanden ende zynen
 gecommiteerde/ want de selue acte byēgt
 met huer ende bewijst dat de selue vercle-
 ringhe is ghegheuen/ *parte non audita* tē ver-
 suecke alleenlyck vanden Fiscael/ en son-
 der dat d'Admirael daer teghen in zyn de-
 fencien

Donghe
 rechticheit
 van des
 Hertogen
 vercleeren
 opte decli-
 natioze.
 a Byden
 appoincte-
 mente van
 15. Mey.

fencle gehoort sy oft dat op dese declinatō-
 rie (hoewel het soo grooten voozņem-
 sten punctt was) eenich formel proces/
 rechtvoozderinghen/ acten oft fuzneren
 sy beleydt ghehouden oft ghesloten/ ghe-
 lyk oock niet ghedaen en was/ aengaen-
 de andere ghelijcke zijne vercleerin-
 ghe te vorenteghen den heere van Eg-
 mont ghedaen/ ^a dat meer is het en was
 inde macht vanden hertoge geenssins/ ia
 reurs van niet vanden Coninck selue nae vermoes-
 Egmōt en ghen der articulen vander Sozden/ en
 byde wooz den in de de den eede by hem ende alle andere ten
 ter acte vā onderhouden vanden seluen ghedaen/
 15. Hey. van die alsoo te verwozpen/ ende so direc-
 begrepe d- telijck daer teghen te doene / Ghelijck
 halck dac- tselue naerder is bewesen inder verant-
 te vā Eg- woordinge des Graue vā hoochstraten/
 mōt 24 la. totter welcker men hem desen aengaende
 is ghedraeghende/ Temeer dat alle lie-
 den van verstande vele meer andere wel
 machte= ghefondeerde redenen/ ghebreken / fau-
 loos en d- ghesonden ende ongherechtigeden inder seluer
 ralchte vō ten Acten van vercleeringhe sullen beuinden/
 nis ter daer door de selue nae recht van gheender
 doot. weerden ghelijc en ran.

Welcken al niet teghenstaende/ Soo
 heeft hem de hertoghe (om zijn bloet-
 dorstich vooznehmen te versaedē ende
 der

der verlangder wreke vanden Cardinael
 teghen den Graue ghenoech te doene)
 verwoordert coorts daer nae (als zyn woort-
 heyt noch meer verhit was gheworden
 dooz den spijt ende gramschap van dat
 zyn heer in Vriellant verlaeghen was)
 voort te varen totten wterlijcken vonnis-
 se ende verwoordeelinghe/ die welcke niet
 alleene met ghelijcke/maer noch met vele
 meer ongerechtigheden/gebreken en nulli-
 teyten wederleyt can gheworden/ inder
 vuegen dat deselue gheenensins en can bli-
 uen staende oft voort goet oft van weerde
 ghehouden worden/ Iae salmen terstont
 hier nae bewisen dat de misdaden inder
 selue (voort redene van vier) vercleert alle
 gader valsch ende verliert zyn/ ende dat
 de heere Admirael met gheenen fonda-
 mente van eenighe van dien en can belast
 oft beschuldicht worden/ dat oock de selue
 condemnatie verre grooter is dan de Fris-
 cael (partije in desen ghenoecht) zyn con-
 clusie heeft ghenomen / waer wte dat
 volcht/ dat hoe wel by wegghen van feyte
 ende doort het tyrannich volschieden des
 selue verwoordeelinghe/ het leue de voorts.
 heere sy genomen/ het selue nochtans sy
 geschiet nulliter togelijcke en sonder rede/
 en dat daerom/ noch hy noch de zijne des
 en behooren in hender eeren ende goeden
 naeme

name ghequetst/belaft/ oft gheblameert
te worden / maer des te meer voor althit
gheert geacht ende verheuen onder tges-
talder geenre die om weldoen en om goe-
de getrouwe diensten hebben geuult de
verdruckingen ende wreetheden der qua-
der ende der Tyrannen.

Men grijpen dā de puncten vāder seluer
veroordeelingē wat naerder/soo begriipt
de eerst dese woorden/ Gelsen by dē her-
"toghe van Alue/ Marggraue van Cozia/
"Stathouder/ Souuernuer ende Capitein
"generael voor den Coninckinden Landen
"van herwaertsouer/het Proces criminel
"tusschen den Procureur generael van
"zijne M.heysschere teghen Philips van
"Montmorency/ Graue van Hoozne/ ghe-
"uangen verweerdere ende sonder groo-
ten arbeyt cunnē bewyisen dat tselue pūct
ende beghinsel vanden seluen niettighen
ende onrechtueerdighen vonnisse/ valsch
ende gheloghen is (daerom het oock niet
weerdich en is te draeghen den naem van
een Vonnis/maer wel van Gewelt) en
datter noch Proces (behoorlick ghedient
ende ghesloten/ noch Rechtvoor deringen
weerdich te hebbē den naē van Proces)
tusschen den Procureur generael ende dē
heere

De vals-
scheyt van
der Acte
van desen
vonnis.
a Byder
acten van
4 Iun. 1568

Heere Admirael gheweest en zijn/ ende al
hadder oock eenich Proces gheweest/ dat
nochtans de Hertoghe tselue niet ghesien
en heeft/ iae dat hem onmoeghelijck sy
gheweest/ dat hy alsoeden dat soude ouer-
sien hebben.

Deerste blijet cleerlijck by rgene bo-
uen verhaelt is/ aengaende de onbehoor-
lijckheyt/ verhaestinghe ende nieticheyt
vanden rechtvoordinge in desen voort-
ghesiet/ waer wt oock nootlijck moet vol-
ghen/ dat tusschen dese partijen gheen pro-
ces en sy beleyt/ ghesloten noch ghedient/
in sulcker manieren alst nae recht soude
behooren te geschieden eer het soude moe-
ghen zijn van weerden oft een Proces run-
nen worden gheheeten/ alen waert mae-
mits het weygheren vanden thoon ende
ghetuyghenissen/ waer door men niet en
heeft kunnen ghedienen van behoorlijcke
reprochen noch saluatiën/ al dinghen die
soo substantiael ende nootsaekelijck zijn/
dat sonder die/ geen Proces om wat stuc-
ken oft misdaden het sy/ twaere van ghe-
quetster Godlijcker oft menschelijcker
M. oft eenighe andere/ voor wettelijck en
can staende bliuen. Bouen dien en salme
niet beuinden dat van wegghen des Admi-
raels sy behoorlijck ghesloten inder sake/
F. tpro

a By apo-
stille van
15. Dec.

proces by Inuentaris ouerbzocht oft ooc
recht versocht/ hoewel de Hertoghe by
onghesondeerde Acten a mach hebben
doen vercleeren/ seer ourechtuerdelijck
dat hy het proces hielt voor ghesloten en
de ghedient/buyten/ende tegen alle Doz-
den van rechte.

Den Hers-
toghe en
heest pro-
ces niet in
nē ouersie
b By brie-
uen van 1.
Junij.

Tweede bethoont hem opentlijck (al
en verhaelde men tselue niet) wt de daten
soo vanden vonnisse als vanden voortge-
sielden bedwonghen ende niettrighen fur-
nissementen b dwelck maer en is gheschiet
dri daeghen voor dat nul vonnisse/ waer
en tusschen het niet moeghelijck en wae-
re den cloeksten/leechsten ende neerstich-
sten mensche vander weerelt (Ick swij-
ghe den persoon vanden Hertoghe verre
van sulcx zijnde) re cunnen lesen/ hooren/
oft verstaen de interrogatozien/ vercleer-
ringhen/ belastingsghen/ verantwoordin-
ghen/ ghetuygenissen/ thoonen ende stuc-
ken vander sake/ die hy hem nochtans be-
roemt (hoewel teghen de waerheyt) inder
seluer Acten al ghesien te hebben/ het en
sy dat hy/ ghesien/ heet die eens van verre
oft van buiten aenschouwen ende niet die
ouersien/ ouerweghen ende ondersoec-
ken/ wouen dien de groote saecken ende
beletten/ daer hy in dien daeghen mede be-
last

last is gheweest / en hebben hem niet toe-
 gelaten, dat hy soude hebben cunnen ver-
 staen ten ouerlien van eenighe stucken so
 mits den affairen vander oorloge ende vā
 der nacht in Vrieslandt verlozen / als mits
 der bewysinghe van zijnder tyrannij om
 zijnen euclen moet te coelen aen soo vele
 Heeren ende Edelen inden seluen daegen
 veroorbeelt ende deerlijck ombzocht / daer
 by ghevuecht de menichuuldighe stucke /
 Procedueren ende ongherechtig oorbeel-
 ten seluen daeghe teghen den Graue vā
 Egmont oock wt ghesproken / mits welc
 ken hy in dien tijde metten ouerlien van
 dien stucken oock onledich soude moeten
 gheweest zyn / waer wt men opentlijck cā
 ghemercken dat oock de rechters in des-
 sen ghestelt (hoe wel nulliter & incompetenter)
 het minste deel van desen stucken daer en
 tusschen niet en hebben cunnen ouerlien
 noch visiteren / mits welcken cleerlijck be-
 wonden ende ontdeckt wort / dat sonder
 eens te besien oft te letten opte allegatien
 oft processe van partijen noch opte ghele-
 ghentheden vander saken / men alleenlijc
 ghesocht heeft te vermommē ende bedec-
 ken metter schaduwē van eenen vonnis-
 hen moordadich ende tyrannich doozne-
 men vanden Admirael te willen doot
 hebben.

a Byder
 acten van
 desen von-
 nis 4. Jun-

De brieuē
van des
Con. van
Spaengie
Ambassa-
duer in
Franck-
riick aēde
Regente
int Neder-
lant.

a By brie-
uen vā 29
Aug. en in
Sep. 1566

1566
1566
1566

Maer af niet twijuelen en sal dient
belieft te lesen de verantwoordinghe des
heeren Princen van Oraengien/ende son-
derlinghe die twee brieuen aldaer ghe-
uegh by zynder Mayest. Ambassaduer
in Franckriick aende Regente vande Ne-
derlanden in Augusto ende Septem. 1566
gheschreuen by dinhouden vanden wel-
ken by claerlyck beuinden sal/ dat niet al-
leen dese vrome heere/maer oock andere
groote vanden Lande door de valsche be-
stekinghen van huere belieghers ende
den vyanden van tghemeyn beste/neffens
den Contact sulcx waeren vermaecht/en
de hen seer ghetrouwe diensten soo schel-
melick bediet/ dat sy van doen af (ia al eer
de voornemste stucken daer men hē soect
mede te belasten/toegecomē oft minners
in Spaengien gheweten waeren) ongher-
hoort/by de goederthierē Contact (maer
seer qualick onderricht ende deerlyck be-
droghen zij de) oft zynen quaden dienerē
(diē al regeerden ende dedē so sy wilden)
Fraudicio veroordeelt ende ter doot verwe-
sen/ diwelck oock van als doen te wercke
gheleyt soude geweest zyn had demen ge-
doest oft in dien tyde sterecten ende mid-
dels ghenoech ghehat/by ghebreke van
den welcken mensche dus langhe heeft
moeten verrecken/daer en tusschen hen
alle

alle goede ghelact thoonende. Ghelijck de
heruaringe sedert iselue ghenoech bewe-
sen heeft.

Soo dat niet te verwonderen en is/
dat soo onrechtueerdighen voornemen sy
te wercke ghelept onder den naem van ee-
ne soo notoorlijck nietighe rechtwoorde-
ringe ende vonnisse/ Doch en geloofmen
niet noch en heeft cenighe apparentie/ dat
de hertoghe oft andere souden weten te
noemen/ wie die gheene vanden staede
neffens hem zijnde/ ghemeest souden zijn/
metten welken hy inde voorszecue We-
ten verclert op dese saeke rijpelyck ghe-
let te hebben/ Doch cannen lichtelijck be-
grypen/ wat rijpicheyt mach ghebelicht
zijn op een saeke van sulcken gheblich-
te/ teghen eenen heere van sulcker qua-
teyt onder soo vele andere becommen-
ghen ende beletten/ in soo sozten tijde/ als
van d'ij daeghen.

Soo wie oock wilt aenmercken ende
tsaemenwegen de conclusie des fiscoels/
ende de condemnatie begrepen inden von-
nisse (die beyde naederhant gheuecht sul-
len worden) die salterstont beuinden hen
verscheydenheyt/ ende hoe dat teghen al-
le recht de dueninghe wijt te bouen gaet

Den Her-
toge heeft
sond isact
den Graue
verwelen.

De condē-
natie exce-
deert niet
alleē de cō-
clusiemaer
ooc bestraf-
der septen.

Den heysch des fiskaels / den welckē noch
 tans recht te vozen inder seluer Acten by
 den Hertoghe hem wort aenghewesen /
 ghelijckmen aldaer lesen mach / Soo dat
 tselue al nul ende van onweerden ghehou
 den moet worden / soo dat nae recht heel
 clær is / Te meer dat al hadde de fiskael
 heel cleerlück ghethoont (des hy gheens
 sins ghedaen en heeft) alle de feyten daer
 hy den Admirael positiue & affirmatiue mede
 heeft willen belasten / nochtans en soude
 daer wt sulcken versierden misdaet noch
 straffe niet cunnen volghen als zyn voor
 screuen veroordeelinghe begrypt / ghe
 merckt daerby niet en blyckt van eenige
 zyne quaede meyninghe oft boos voornē
 men (dweick inde misdaet van ghequet
 ster Mayesteyt nootelyck nae recht ver
 eyscht wort) maer wel ter contrarien by
 alle zyne daeden ende diensten / van zyn
 oprechte goede meyninghe / inder vuegē /
 dat in sulcken gheuallen ende allen den
 voorscreuen feyten gethoont wesende (des
 neen) hy naer recht ende redene noch niet
 voorder belast oft ghestraff en soude heb
 ben cunnen gheworden / dan van ver
 sumpthz / onachtsaemheit & negligentius ge
ti offici; (daer andere amenden toe ghestelt
 zyn) ende voorder niet des te weynigher
 poek dat van deerste punct vander betich
 tinghe

tinghe daer de Israael zijn meeste ende eenich fundament oppiaecht / gheen vermaen / onder dandere / inden bonnis ghemaeckt en wert / dwelck onghetwijuel be wüst / daer af niet met allen ghetwoont te wesen / ghelick nock van dien seyte in hē daghementen niet en worden belast noch de Prince van Oraengien / noch de Graue van Hoochstraten / hoe wel sy achter rugghe in deser betichtinghe metten Admirael dien aengaende ghetocmpt staen.

Blijct byden inhouden van hē d'gemeentē 24. lā. 1568

Hiernede comende ten principaelsten ende nootsaekelijcsten deele ende puncte vander teghenwoordigher verantwoordinghe des heeren Admiraelis / Te weten opte misdaeden den seluen heere aengheteghen ende voor redenen inder veroorzdelinghe ghestelt bi dese woorden Ghesien Insghelijc de belastighen spruytende wten Processe van dat de voorszreuen Graue herft begaen / De misdaet van ghequetster Mayest. vā wederspannicheyt / ghunstighe ende rene wesende / vanden verbonde ende afgrī selijcher tsamenpanninghe vanden Prince van Oraengien ende enighen anderen heeren der landen vā herwaert souer / hebbende voer gunstich geweest ende voor

R. liij

ghe.

3 4 5

" ghestaen den verplichten edelen vanden
 " compromis/ende de guae de diensten die
 " hy ghesonden wesen de te Doornich by me
 " Vrouwe de Hertoginne van Parme doen
 " Regente ende Gouvernante der seluer Va
 " den/om remedie te stelle op de ongeregelt
 " heden ende oproeren inder seluer plaetsen
 " opghestaen/aengaende donderhout van
 " onsen heylighen Kersten ghelooue/ ende
 " tbeschudden van dien/aldaer metten Ket
 " ters/oproerighe ende rebelle vander hey
 " ligher Apostolischer Roomscher Kercke/
 " ende van zijne Mayestaet ghedaen heeft/
 Schijnt dat zijn tegenpartije aldaer heeft
 willen herhaelen ende int cort veruacten
 alle tghene men hem heeft willen opleg
 ghen/ende daer mede hy onoorzenthijk
 by so vele articulen in des Fiscaels betich
 tingen beschuldicht was/hem veroordee
 lende om vijf verscheyden misdaden in
 als aldaer vermaent die hy soude ghedaen
 hebben/Teweten eerst/Het criem van
 ghequetster Mayest. Ten tweeden/
 Het criem van Rebellien/ Ten der
 den/Dat hy soude een geweest zijn
 vader conuratie des Princen van
 Oraengien ende anderen Heeren
 Des Lants/Ten vierden/Dat hi sou
 de

De voorzghestaen hebben den ver-
 plichten Edelen/Ende ten lesten/Dz
 by te Doznick quaede diensten
 soude ghedaen hebben. Sonder dat
 in eenighe vanden seluen puncten/eenich-
 sins sy gevuecht oft vercleert hoe oft waer
 mede de heere Admirael hem soo verre
 soude hebben vergeten oft in eenighe van
 den seluen stucken oft misdaden veruallē
 zyn gheweest/dwelck nochtans in alle cri-
 minele saken nae recht nootelijc is/waer-
 om des te min acht te nemen is./iae en be-
 hoort niemanden eenich vermoeden oft
 achterdencken te maeken teghen den goe-
 den heere/ besonder oock wantmen wel
 verhoopt int wederleggen vanden voor-
 schreuen vijf misdaeden/ met eenen oock
 soo clerlijck ende opentlijck te verātwoo-
 den alle de specificatien/ende seyten/ daer
 mede men die indē geschrijfte van belastin-
 gen soude geerne by gezocht hebbē/ dat
 elckerlijck lichtelijck sal begripen/de ver-
 herdequaetwillicheit ende ouergroote tū-
 rannijē zūnder weder sprekers/de welke
 ghesocht hebben hen boosheyt te bedec-
 ken met soo onnutten loeghenen.

Want nu de Fiscael wel merclite dat
 men den volcke niet so lichtelijck en soude

Het eenich cunnen wiffnaken soo leelijche feiten van
 valsch fon- eenen heere die soo groote dienften gedaē
 damēt der hadde/ So coemt hi om des eenigē schijn
 betichtin- te geuē/ ende eenige oorſake bi te bzengē/
 ghe. waer doo; hy ſo verre hē ſeluen soude heb
 ben verloopē/ blamerē des Admiracſ on
 geregelde eergterichyē/ ende voo; de eeni

a Wīdē eer ſten artic. van zjn ſci ten van be belastinge

ge en wterlijche meininge der ſeluer/ iae
 voo; het gans fonbament van zūnder be-
 tichtinghe ende van allen den ſeyten hent
 te laſte gelect/ ſeggen en poſeren a dat de
 verweerdere/ Prince vā Graengie/ Gra-
 uen van Egmont/ hoochſtraten/ Raſſau/
 „ Marchgraue van Berghen/ heeren van
 „ Montigny/ Grederode ende eenige ande
 „ re van ouer lange haddē begeert te comen
 „ tot veranderinghe van heere ende hennē
 „ eygen Coninek en Prince te ſtellen wt zjn
 „ nen Nederlanden/ om (ſoomen mochte ge-
 „ loouen) de ſelue in te nemen/ en onder hen
 „ daer nae te deplen/ dwelck wt hen woorde
 „ ende wercken genoech hadde gebleken.

Maer wetende ſeer wel dat hy dit zjn
 eenich fondement nimmermeer ſo en sou
 de cummen thoonen noch bewiſſen. (ſoo
 hy doock gheenſins ghedaen en heeft) ghe
 lijck hy doock ſeluer ghenoech te keunen
 gheeft de klein hope ende grooten twijuel
 die hy des heeft byde onſekere woorde
 die

die hy daerby vueght/ So men mocht
 te ghelouuen/ ende Gelyck hē woor-
 den ende werck ghenoech hadden
 bewesen. So heeft hi so grootelijc gear-
 beyt om dooz vele ongeschicte *Illationes &*
cauillationes begripen in alle de andere pūca-
 ten zynder betichtinge eenigen luyster en-
 de schijn den seluen zynen valschen fonda-
 mente te geuen/ vanden welckē wy bi ooz
 dē willē handelē so haest eerst wederleet
 sal wesen dit generael fundament/ dwelck
 de friscael by ghebrocht heeft *pro vera bali to*
tius causlae Vanden welcken de contrarie soo-
 cleerlijcklijc by so menichuuldige groote
 diensten/ ghetrouwicheden ende neersti-
 cheden der seluer heeren/ Naer voerk by so
 vele henne brieuen ende versuecken aen
 zyn Mayest. te meer stonden gedaen van
 te willen haest inde Nedecelanden comen/
 dwelckemmers bewijst hen meyninghe
 wel verre anders gheweest te zynne^b dan
 van hem te willen wt zyn landen stooten
 ende van heere veranderen/ hoewel de
 friscael soo seere soeckt dat te bewijfen en
 waerschyntlijck te maken/ daer toe alleen-
 lijck wten hoek rapende so vele presump-
 tien/ imaginatien/ oft (om de waerheyt te
 segghen) valsche interpretatien en groote
 lue

a By ber-
 scheidt
 brieuen
 D
 groote al-
 den Co. eff
 vandē Ad-
 mirael 14.
 Julij. 1569
 b By brie-
 uē vā Eg-
 mont inde
 vze zins
 steruēs ge-
 screuen aē
 dē Con. s.
 Junij.

ueghenen/nadien hy des geen andere be-
wysinghe en weet te vinden.

Dötschult
tege de eer
giericheyt
daerme de
Admirael
heeft mede
willē bela-
sten.

By zijn
brieffe vā
20. en 23.
1604. 1566

1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566
1604. 1566

Nengaende dan der eergiericheyt en-
de begheerte van onderwinden des Admi-
raels/ blijkt opentlijck by soo vele zijne ver-
suecken aen zijne Mayest. ter contrarien
ghedaen/ Inghelijck by verscheden on-
schulden der Regente by hem dicwils ver-
thoont/ iae doek by soo menighe zijne ver-
treckē wten houe/ dat niet alleen zijn mey-
ninghe/ maer doek zijn natuerlijke ghe-
neghentheyt is gans contrarie gheweest
deser passien van eergiericheyt/ ende dat
hy altyt gesocht ende seer begheert heeft
om vanden staedt ende allen bewint on-
ghemoeyt ende onghequeit te moogen/ blij-
uen / iae dat hy dicwils tot dien eynde
groot veruolch ghedaen heeft / ende en
hadde dese zijne gheneghentheyt niet soo
openbaer gheweest/ Woe; maer de Cardis-
nael (die den Coninck ende de Regente so
gansselijck regeerde/ en bouen al wt was
om daer in te bliuen/ iae bouen dien ont-
particulier sake den Admirael opāt was)
en soude niet versuympyt hebben te bestē-
ken / dat de Coninck hem soude hebben
verlaeten/ oft ten minsten zijn versueck
verhoozt ende van vordere bewint hem
ontslagen/ toelaetende dat hy tzijnē huysē
sou

soude moegen vertrecken/ Maer want hi
 mercte dat d'Admirael geen onderwinde
 noch hoocheden en sochte/ ende dat hy om
 de priuate swaericheyt tusschen hen we-
 sende/ niet en liete oprechtelijck te raeden
 int ghemeyn/ daer en bouen dat hy onder-
 volck liefghetal was / Soo heeft hy ter
 contrarien ghemaect/ dat hy inden Raet
 ghehouden wert/ om hem te behelpē met
 ten naeme desselfs ghelijck vanden ander-
 ten. Ende gelijck zijn gheheel leuen ende
 alle zijn daden vaste ghetuyghemisse geue
 dat hy noyt wt en is gheveest om regē-
 ment/ grootheyt oft bewint te hebben/ en
 vele min gearbeyt om de saken na hem te
 trecken ende in zijn handen te cruyghen/
 oft opde hoocheyt des Coninck te misghē-
 pen/ Soo ismen wel versekert dat zijn af-
 gunstighe wedersprekers nemmermeer
 eenighe zijne woorden/ werken oft beley-
 den en sullen kunnen vercleeren/ byzē-
 ghen noch gethonen/ die van sulcke zijne
 meyninghe eenigen schijn souden kunnen
 gheuen/ maer dat elckerlijck groote ende
 cleyne daer hy mede ghehandelt heeft/
 sullen altyt moeten kennen ende lijden dz
 ter contrarien sijn meyninghe ende voor-
 nemen altyt gheveest is/ den dienst ende
 grootheyt vanden Coninck te soecken en
 de te voorderen.

a By byze-
 uen bandē
 Admirael
 hā 10 Oct
 20. Nouē.
 Roe- en anbere.

De groote
en hebben
noyt ghe-
dacht van
te verande-
ren van
Heere.

a Int eer-
ste articul.
zijne ant-
woorden

Roepende der byghevuechder begeer-
te om te veranderen van Heere en de pro-
vincie vanden Nederlande onder de groo-
te te deyen/ Ismen wel seker/ dat gelijck
het is eene valsche/ verlierde/confuse/ en
generale allegatie/ doock de Fiscael noch
andere (het sy wie hi wilt) en heeft noch en
sal enmermeer kunnen ghehoonen/ dat
dese ghetrouwe Bassael opt des aen ye-
manden het minste woort ter weereit ver-
maent oft ghesect heeft/ ghelijck hi tselue
doock wel cleerlijck ontkent heeft/ a Ende
soo verre daer yemant is die sulckx soude
willen houden staende/ wy en twijuelen
niet de Moeder/Weduwe ende Berwan-
ten vanden Graue en zijn sijn eere soo
ter herten nemende/ sy en sullen te vze-
den ende bereet wesen tselue te ver-
antwoorden/ ende hem van sulcker bla-
macien te bezien voor den hoofde en
de minlijcke broederschap vander Oor-
den/ oft voorde Keyserlijcke Mayesteyt/
ende de Staten vanden stijcke/ iac doock
voor alle competente neutrale ende om-
partijdighe Rechters.

Dat meer is/ so wort de Fiscael alree-
de vander seluer zyn der loegenen opetlic
achterhaelt ende beschaemt wt dien/ dat
hoewel hy hem veruoordert van soo lee-
lijc

licken septe te versieren tegen den hee-
 re vā Egmont ende hoozne/ siende die ge-
 uanghen ende in handen hunder vande/
 op hope dat hen belastingen soude secrete
 bliuen/ oft emmer niet geenen openbare
 gheschijfte verantwoort worden/ Nocht-
 ans vanden seluen niet en heeft dooren
 belasten noch blameren de absente hee-
 ren/ die hennen bloedigē handen ontcomē
 zyn / Te weten / de Prince van Oraen-
 gien/ Grauen van Hoochstraten/ Nassau/
 heere van Brederode/ noch andere. a Blijct bi
den dage-
menten vā
desen hee-
ren. hoe
 wel hy de selue vuegt ende noempt in dese
 secrete belastinghe metten gheuanghen
 Grauen/ int voozsz. seyt ghelijck hy oock
 doet in verscheiden anderen stucken/ daer
 af hy tegen dandere int openbaer ooc niet
 en heeft dooren rueren/ vreesende dat
 zyn valsche versierde lueghenen te vroeck
 aenden dach souden hebben moeghen co-
 men/ ende dat dooz de openbaere verant-
 woordinghen der verrocken heeren/ de
 gheuangene oock ontschuldicht ghewor-
 de soude zyn/ so hen onnooselheyt alte vo-
 ren ter doot veroordeelt was/ gelijck oock
 de verrockene hadden sy gecregen wor-
 den/ Maer de goede God heeft die vooz
 tgemein beste beschudt.

Sulckx dat op dese plompe (hoe wel
 herde

herde en waere die niet ghelogen) betich-
 tinghe ende renich fondement tegen den
 Heere Admirael met onbeschaemder stou-
 ticheyt by gebrocht/ gheen acht met allen
 te nemē en is/ noch yemant daer dooz ach-
 terdencken en behoort te crūghen / maer
 eer vermozwoet worden tot medelīden te
 hebben met sulcken heere van dat hy soo
 vele ghewelts ende ongheliker heeft moe-
 ten līden/ ende om wiens goeden name te
 benemen men hem veruoozdert heeft vā
 soo leclijche stucken teghen hem valssche-
 lijck te versierē/ die hy noch de andere hee-
 ren daer in met hem geblameert/ noyt ge-
 dacht en hebben/ iae het contrarie met so
 groote heime diensten ende ghetrouwe
 daden altijt wel cleerlijck bewesen / Ghes-
 lijck de vertrocken heeren (ongetwūnelt)
 seer wel oock sullen aenden dach weten te
 hringhen/ soo verre hē yemant verfstout
 om hen daermede directelijck ende open-
 baerlijck (en niet dus bedectelijck oft ach-
 ter rugghe) te blameeren ende beschuldi-
 ghen/ Ende doozwaer en hadde de meys-
 ninghe/ soowel der vertrockē als ronrech-
 te gedoodden heeren/ niet soo oprecht en-
 de goet ghewerft ten waerachtighen en-
 de gheduerighen dienste vanden Coninc
 ende vanden lande/ de Cardinael met zū-
 nen aenhande die niet en sochten dan hen
 ey

id 221187
 - 221187
 221187
 221187
 221187

eyghen baete mette ghemeyn schaede) en
 souden hen dit spel niet ghebrouten heb-
 ben / Soo verre oock sy eenichsins indert
 wil hadden ghehat / rghene dat dit feyt
 walscheluck by bzingt / hen en souden geē
 goede middelen hebben ghebroken / om
 met eeren / ende sonder tegen hen en eedt
 ende ghetrouheyt te doene / te besorghen
 ende versien thuerer verscherheyt / ia sou-
 den oock lichtelijck het innecomē des her-
 toghen van Alue met zynen cruychsoolck
 geweert hebben wten Nederlandē / maer
 sy en hadden nemmermeer gheloof / dat
 sulcken onghelucken en wrechtē voor-
 ghestelt souden gheworden zyn onder de
 naem vanden goeden Coninck.

Staet oock wel te mercken / dat aen- De grootē
 gaende de derde redene oft mis daet inden en hebben
 voorszreuen ongherechten vonnisse ver- geen ver-
 maent gheen besundere belastinghe ghe- bont tegen
 stelt oft ghespecificiert en is onder alle de den Con-
 articulen ende beschuldigē des iscaels / oft zynen
 dan alleenlijck dat hy totten vooruerhael- ondienst ge-
 den woorden des eersten artickels / vuegt maect.
 seer generaelijck / confuselijck ende sonder
 eenighe circumstantie Narratiōe sed nō positioē
 (ghelijck hy oock in eenige andere artici-
 len / maer en coempt te noemen het verbōt
 vanden grooten) dese naeuolgende woord-
 den

a Int 2. "den. En om hennē boosen voornemen es-
 arr. der "nen moet ende beginsel te geuen/ So heb-
 belastun- "ben de verweerdere ende zynn complicen/
 ghen. "wefende de grootste des lants/ gesocht en
 "gearbeyt om wech te doene en wten wege
 "te leggen allet gene dat de volschiedenisse
 "van hemmen voornemen mochte beletten/
 "dien voort subsumerende het nauolgende
 feyt vanden Cardinael en geen andere in-
 der vuegen dat dese betichtinge van ver-
 bonden en conspiration coemt van selfs te
 vallen en te smeltē door sulcke zyne te seer
 generale en onbescheyden verhaelinghe/
 sonder andere onschult/ gelijk ooc te gee-
 nen daghen bevonden en sal wordē dat de
 se heere opt cenich verbont met eenighe
 groote heeren oft andere ghemaect heeft
 tot achterdeel vanden Coninc en vele min
 om hem te stooten wt zyn lant/ maer wel
 ter contrarie dat hy zyn heel leuen heeft
 verleten om hem wel te quiten/ staeden/
 ende doen alle tghene/ dat hem dochte be-
 quaem wesen ten dienste van zyn Maye.
 Tot welken eynde hy mach dicwils heb-
 ben ghesproken metten anderen heeren
 opt goet regiment oorden ende beternisse
 vanden affairen (ghelick hy oock tseue
 opentlick onderreedt heeft vercleert opte
 vraghen diemen hem voorghhouden
 heeft) om waer toe te gheraechen hebben
 se

a sy allegader seer verlangt dat de Coninc
haestouerquam/neffens hem daerom ge-
daen hebbende groot veruolch b dwelck
alleen ghenoech bewijst hen meyninghe
verre anders gheweest te hebben dan de
Fiscael tegen de waerheyt by bzingt.

Comende voort totter eerster misdaet
vanden vijuen indē boosenvonniss vhaelt/
Te weten vander gequetster M. salmē be-
uindē dat de Fyscael om dier schijn en ver-
we te geue in zyn vrede betichtinge vele
derhande feytrē ende daden verhaelt/ wt
elck vanden welcken hy geerne soude be-
duyten ende bewijsen/den Admirael sulc-
ken misdaet begaen te hebben/bemerckē
de dat hy van waerachtigen gefondeerdē
stukken/onuersien was/ datmen dā de sel-
ue feyten en beuselē bi oordē ees mercke.

Ten eerste om te bewijsen de selue mis-
daet mitsgaders zyne rebellie en verbinte-
nisse metten grooten/coemt hy hē betich-
ten c met een subsumptie van dat spliedē
tot dieneynde sochten wten lande te cry-
ghen een principael personagie vanden
Raede van Staeten (daer by verstaende
den Cardinael Granuelle)mackende te-
gen hem verboden van lijf ende goet/ver-

a Indē 16.

16.17.28.29.

30.31.32. 33.

34.35. art. 4

b Bi hen

bzieuē aen

dē Co. vā

29. Julij.

1563. en hē

Arthoonn-

ge v Regē

te die aen-

gaen ouer

gegeuē en

des Admi

raels bzie-

uen vā 14.

Julij. 1563.

20. Augu.

en 10. Dec-

tob. 1566.

Hier heet

crimen laesae

M. dat de

grote n3

geerns des

Cardi-

naels nieu

wichedē en

sagen.

c Indē 2

3.4.5.6.7

8.9. art-

S ij suer

suecken by vzteuen aenden Coninc dat hy werde afgeset/bliuende int verheffen vanden seluen/en inde swarichede der groote teghen zijn vrende voortstellen langhe ende breedt/ghelick oock hadden ghedaen te voren de fraey examinatuers onder eef inder gheuanckenisse wel qualijck verdraeyende dat tghene ghedaen werde tot dienste vanden Coninck ende om twolck te paeyen/nopende den vrendicheden des Cardinaels/was in effecte gheschiet ende voortgestelt/(dit sijn zij woordē) meer teghen den Coninck dan teghen dien persoon / ende dat ten vertrecke desselfs niet teghenstaen de de saeken niet beter en gingen.

Inden 15
16. 17. 18.
19. 20. 21.
22. 23. 24.
28. artic.

De groote hebben oer de Cardinael met groote redene gheclaecht.

Oft nu de Cardinael (oorsake van alle dese verdruckingen ende ongelucken) soo goede diensten heeft ghedaen / als hy daer wel wort ghepresen/ende oft hi niet beter en hebbe verdient groffelijck ten exempel van andere/om de saeken soo verweert ende van tbetrouwē dat hi neffens den Coninck ghehat heeft ende heeft/soo leelijck misbruycht/ te hebben/ ghestraft te worden/ghedraeghen/wy ons tot zeyne bouē int beghin verhaelt is/om der coztheyt

heyt/eensamentlijck tot tghene dat daer
 af is vermaent inden ghepinten verant-
 woor dinghen der heeren bouen genoeyt/
 ende bouen al dat zijn boose ondiensden so
 kenlijck zijn/waer doo; hy oock soo open-
 baerlijck van elcken ghehaet wert / ende
 twolck tegen hem so verbittert was/waer
 wt groote onrusten ende veranderinghen
 tot grootē achterdeel van zynre Maye. te
 bezeesen waeren/ Mits den welken de
 heeren/ende besundere die vanden Staede
 van Staten waeren/ouerpeysende dat hy
 alleene alle saken tot hem trock/ ende in
 gheene oorden en stelde/a ende willēde ge
 noech doen hender eere/ eede ende staete/
 en constē noch en vermochten tselue lan-
 gher verschijghen (gelijck de Graue tsel-
 ue oock verhaelt bende inder verantwoor-
 dinghe des heeren Princen bzeedere wort
 bewesē) maer werdē benoodicht (om des
 Coninc dienst ende des Vants stillicheyt)
 tselue in alderonderdanicheyt/ zynre M.
 te verthoonen / dwelck sy dñ heeren die
 vanden Staede van Staten waeren (Rae-
 mentlijck/de Prince van Oraengien ende
 de Grauen van Egmont en hoorne) met
 aduysse van allen den anderen heeren/
 Souuernuers vanden Prouincien der Ne-
 derlanden (wt ghenomen den heere van
 Harlamont des Cardinaels creatuere) en
 S ij van

a By hies
 uen bandē
 Admirael
 23. Nouē.
 1566 en 20
 Jan. 1567.
 b Int 2. art.
 zynre ant-
 woor den.

van vele andere vanden grooten en lief-
 hebbers des lants/beden tot dien einde bi-
 hen brieuen/ op dat in tijts daer in werde
 verlicen oft sylieden ontlast/ op dat sy des
 naemaels geen verantwoorden en hadde.
 Welcke brieuen zijn **M.** als doen niet qua-
 lijck en nam/maer hielt die ghescreuen te
 wesen voor zynen dienst ende van getrou-
 we Bassalen ghelijck/ zijn antwoorde be-
 wijst/ b hoe wel men nu hē oprechte mey-
 ninghe soo wijt soeckt te verdraeyen / als
 die te willen blameren voor een misdact
 van ghequetster **M**ayesteyt/ hoe wel zijn
Mayesteyt oock te voren niet qualijck en
 hadde ghenomen andere voor gaende brie-
 uenaen hem tot ghelijcken eynde geson-
 den byden voor screuen **Heeren** **Princen**
van **Graengie** ende **Saure.** Ende voor-
 waerde voor s. d. **ij** **Heeren** vanden **Stede**
van **Staten** hadden ooc groote redene vā
 hen te beclaeghen ende te begeeren te ver-
 trecken wten **Stact** van **Staten**/nadien do
Cardinael alle dautoziteyt vsurpeerde/ so
 wel ouer de **Regente**/als ouer hen/die ner-
 ges toe en diendē dan tot eene schaduwe/
 om te bedecken zijn dominatie/ en om zijn
 voorstellen/ den volcke aenghenamer te
 maken/besondere soo sy den meesten tijt/
 als men op groote saecken beraetlaechde/
 niet

a By brie-
 uen vā 11.
Heert. en
 29 Jul.
 1563. en de
 vertoonin-
 ge v̄ groo-
 te aende
Regente.
 b By des
Co. brieuē
 van 6.
 Jun. 1563.
 en vande
Groote aē
den **Co.** ge-
 fonden.
 In **Heert.**
 1563.
 c By hen
 brieuē vā
 23. Jul.
 1561.

niet en werden/daer ouer gheroepen/ ende dat dien niet teghenstaende de Cardinael altyt sustineerde/dat alle die vanden Staede van Staeten/souden ghelickelick hebben te verantwoorden des daer ghesloten was/so verre daer wt naemels eenich quaet gherees/al hadden sy wel absent oft van ander opinie gheweest / diwelck wel teghen reden schene te wesen/ghelick de verantwoordinghe des heeren Prince/dat breedere bewijst ende d'Admirael oock verhaelt.^a

^b Int 2. art. zijre antwoorden.

Mits den welken men hen voorzwaer groot onghelick doet/ende bewijst dese ^{cauillatores} daer in seer wel heit benynich herte / naedien sy wel weten/dat nae den notoiren rechte het ^{crimen laesae} Maieft. oft van rebellen oft andere misdaet niet en can gheschieden/sonder boose meyninge ende opset bedroch/(diwelck de betichtiger oock opentlick moet thoonen) waer af de oprechte duechdelijcke meyninghe der schuer heeren verre / sae heel contrarie gheweest is. Alwaert oock so dat sy metten Cardinael oneens gheweest waeren(ghelick hy elcken van hen bes alle daeghe groote voersaeken gaf) en souden daerom niet cunnen belast

worden/mits dien sy niet en spraken tegh
den dienst vanden Coninck/ noch teghen
den Staet den Cardinael beuolen/maer
alleenlück teghen den persoon ende ouer
drachelijcke houaerdijde deffelfs.

^a Wyder
instructien
en brieuen
gefondē in
Oct. 1562.
en 29. Iul.
1563.

Is oock wel te verwonderen dat de
Fiscael met ghelijcker valschcher bediedin
ghe niet en heeft by ghebrocht ende ver
maen ghemaecht vander Instructien die
de groote te voren hadden ghesonden in
Spaengien om den Coninck gheleuert te
worden/^a Inhoudende de oorzaken waer
om sy des Cardinaels niet wel te vreden
en waeren/mitsgaders de groote ondien
sten die zyn Mayesteyt daeghelijcx meer
daer door ghebuerden/ welke instructie
sy hadden ghesonden met eenen hennen
brieff van credencie aenden Coninck / den
welcken hadden gheteekent/ niet alleen
de voorszreuen drij heeren vanden Raede
van Staeten/ Maer oock de Marchgra
ue van Bergen/ende de Grauen vā Māsf
felt/ Meeghen ende Arenberge/ende also
bynae alle de Gouvernuers vanden Pro
uincien der Nederlanden/ hoe wel dat al
tselue quam ende verthoont werde door
eenen goeden puer ende ghetrouwicheyt
die alle dese heeren hadden totten waer
achtighen dienst vanden Coninck en tot
ruste

ruste ende weluaren des Vants / en̄ geens
 sins door eenighe ambitie oft begeerte vā
 onderwint / noch om de sake tot hē te trec
 ken / so des iscael tourechte seyt ende qua
 lijck bedict / iac verre anders dan de Co
 ninck selue toeghe seet is / het is ooc vzeet
 dat hy noch van desen vzeuen noch van
 des Cardinaels vertreck / niemanden van
 den seluen anderen heeren en blameert
 noch en belast dan alleenlyck dese twee ge
 uanghen heeren.

Vaetende dan den anderen heeren hē
 goede redenen: Seggen wy / ende, op dats
 noot sy sullen wel thoonen / dat van ouer
 twintich iaeren gheleden de Admirael en
 de Cardinael geen vrienden tsaemen ghe
 weest en zyn / maer dat de Cardinael soo
 langhen tijt altijt haet ende nijt heeft ghe
 draghen teghen den heere Admirael / niet
 om saken rakende den dienst van zyn M.
 maer om sommighe particuliere oorzake /
 waer door hy oock sedert altijt des Admi
 raels voorzernisse ende saken heeft ver
 weert ende belet so vele hy conste / hoe wel
 dat d'Admirael daerom niet en liet inden
 staedt metten Cardinael te verstaen ten
 dienste van zynre Mayesteyt / iac tot hem
 te volghen / ende niet zynder opinien te
 vergelijken / als die goet viel ten dienste

S v van

De partis
 culier rede
 nen bā on
 eenicheyt
 tusschē dē
 Admirael
 ende Car
 dinael.

vandē Coninc en weluarē vandē Lande/
sonder hē eenichsins tegen te wesen inden
ghemeynen saken/ als hy voldede en hant
wel quete in zynē state. Dewelck nochtās
ghethoont soude moeten worden/ al eer
men tselue soude cunnen verstaen soot de
Fiscael neemt ende eermen den Coninck
daermede soude cunnen ghemengen.

Ende op datmen niet en dēcke dattet
verliert is/ willen wy hier wel ontdec
ken voor rene vanden oorzaken ons bekēt
(onder vele die wy niet en weten) de on
minne die de Cardinael ende zynen broe
der namen teghden Admirael/ nadien
sy met geen versuecken/vervolgen/ noch
tusschen spreken (ise dock niet vanden
Keyser noch anderssins) en consten voor
den seluen zynen broeder (nu ter tijt we
sende des Coninck Ambassaduer byden
Keyser) te houwelijcke crīgē desselfs Ad
miraels Susters/ nu ghehouwet wesende
metten heer Graue van Mansfelt/ sedert
welken tijt hy hem gedaen heeft alle het
archste dat hy heeft gheconst.

Houen dien soo heeft de Cardinael
(onder andere) seer benijt dat hy ghesien
heeft dat d'Admirael soo liefghetal was
byden Coninck/ nae dien hy heere der
der

derlanden was gheworden/ ende besun-
 dere als hy vernam dat de Coninck soo
 seer begeerde ende wilde dat d'Admirael
 met hem soude trecken in Spaengien/ om
 aldaer te wesen dopperste vanden Neder-
 derlantschen saecken/ waer dooz zynen
 haet doen sulcx vermeerderde ende van
 doen af sulcken spel hen berockte/ dat zyn
 voorszreuen eyghen broeder quam als
 vrient waerschoutwen me Vrouwe d'Ad-
 mirale/ dat sy wel soude doen in dien sy
 huers mans reyse metten Coninck con-
 ste beletten/ want de selue anders soude
 wesen de bederffnisse van hem ende zynē
 huysē/ ende het is te deeren dat desselvs
 Cardinaels dreyghementen van doen af
 voozgenomē/ niet dan te seer iammerlyc-
 ken volschiedenisse ruerende des Admi-
 rael's persoon/ ghehadt en hebben.

Iae en const van alsdoen af de Cardinael
 zyn quaet afgunstich herte n3 so seer
 verberghen/ het en moeste eens tegen dē
 Admirael seluer wtbersten/ ten tijde als
 d'Admirael (gercetschap makende/ om dē
 Coninck in Spaengie te volgē) hē aduys
 en raetvzaechde/ oft hy/ der seluer reisen
 niet teghenstaende/ niet en soude moegen
 behouden het gouuernement van Seider-
 lant/ sooverre hēt hem segghen mochte/
 want

want hy hem doen spytich antwoorde dat
 hijt wel wiste ende oock hem wel segghen
 mochte/maer dat hijt hem niet seggen en
 wilde/dwelck den Admirael nae ginck/en
 vermeerderde onder hē de verbitteringe/
 waer door de Cardinael gheduerende des
 Admirael's afwesen niet en versuynde vā
 dessels saken te verweeren ende beschae-
 dighen inden Nederlanden ende onder an-
 dere hem onvuchtbaer te makē eenē ver-
 coop dien hy teghen die van Antwerpen
 ghedaen hadde a beloopende tot byde hō-
 dert duysent guldenen/ inder vuegen dat
 hy benoodicht wert te keeren tot Spaen-
 gien om daer in oordē te stellen/maer niet
 teghenstaende den contrarie beuelen van
 den Coninck/ so wist de Cardinael de sa-
 ken soo te besteken dat hy ten verhoop-
 ten eynde noyt en conste gheraken.

a Wanden
 Dorpē vā
 Wozcht en
 Zwin-
 drichte.

Wiste daerenbouen soo vele neffens
 den Coninck te beleiden/ dat niet alleen
 des Admirael's wederkeeren in Spaen-
 gien en wert belet/maer oock dat hē wer-
 de benomen het tractemēt van ses duysent
 gouden Croonen tsaers/die de Coninck
 hem plach te gheuen/ iae dat hy van zijn
 Mayest. noyt eyntelijcke antwoorde en
 const ghecrughen op soo groosten en lanc-
 duerigen veruolch/om ter eēre oft ter an-
 dere

deere vercleeringe te hebbē/ aengaēde zyn
 eyghen ghelegghentheden/ Laetende noch
 ter besijden het verhael van duyfent ande
 re basten biden seluen Cardinael ende zyn
 nen aenhanck den Admirael met een ves
 nymich herte ghespeelt/ om cozter te val
 len.

Comende dan wederom tot deser onge
 schickter Allatien/ wie sal doch dese sluyt
 redene ghefundeert vīdē/ De groote heb
 ben tsamē gesprokē tot beteringe van des
 Vants saken/ ende en hebben mettē voort
 stellen des Cardinaels niet wel te vreden
 geweest/ bouen dien hebben den Coninck
 ghewaerschout van hen goetduncken/ iae
 begeert dat de Cardinael geen onderwint
 meer hebben en soude/ oft dat sy mochten
 worden ontlaeghen van inden staede van
 Staeten meer vooz een deefel te dienē/ des
 niet te min hen ghetroouwelyck quytende
 in hen andere lasten ende in allen tghene
 hen anderffins de Regente soude beuelē/
 daerom hebben sy een verbont en aēslach
 ghemaecht om te comen tot veranderinge
 van Prince. Wat apparencie is oock
 van sulckx? Wat profijt soudē sy daer
 by ghedaen hebben/ ghemercht hen na
 tuerlijcke Heere was een vanden mach
 tichsten Coninghen van Christenheyt/
 vooz

voorwaer als men wilt aenmercken alle hē
 wercken ende de groote dangieren/ daer
 dese heeren hen soo vlytichlyck dickwils
 inne ghestelt hebben ten dienste vanden
 Coninck ende zynre landē/ bethoonē wel
 cleerlyck dat sy edelder van ghemoet ge-
 weest hebben/ dan om op sulcken verrade
 rije te peysen/ Oock en bewyft de Fiscael
 niet by eenich bescheet/ specificatie noch
 verskerde ende vaste verhaelinghe eeni-
 ghe waerschynlyckheyt vander voorzge-
 laeghen tsaemenspanninghe ende verbā-
 de. Ende voorwaer hadden sy sulcx ghe-
 socht/ souden anders daerin hebben ghe-
 handelt/ ende zynre Mayest. niet telcken
 gewaerschout ende geraden tgene tzynē
 dienste dede/ (dwelck door zyn getrouwi-
 cheyt oock int besundere de voorzschreuen
 Admirael a' zynre Mayesteyt telcken
 waerschoude) op dat hy nae de waerheyt
 op al wel onderricht soude wesen/ dwelck
 is een feyt van ghetrouwe Bassaelen/ en-
 de niet vā verraders oft wederspannige/
 hoe wel de Cardinael dat sulcx heeft we-
 ten om te keeren/ de welke (oock nae het
 eyghen vercleeren vanden Fiscael b) is
 den authuer van allen desen iammeren/
 verwoestingen ende tyrānien/ ende door
 zyn quaeде aenbrenghingen moeten de sa-
 ken wel in desen deerlyckē staet gebozcht
 zyn

a By byte-
 nen van 19
 Dec. 1561.
 en 22 Meer.
 1562.

b Int 2. ar.
 der beis-
 taghe.

zijn / nadien hy den seluen vercleert te we
 sen den genen / Die alle de aenlagē eñ
 de beleyden vanden Grooten / (dit
 zijn sijn woorden) seer wel conste ver
 staen eñ opteekene / sonder nochtas
 eenige vādē seluē te vercleere dā alleelijc
 (als deerste) specificereñ / het seynden der
 voozsz. b. zeue aenden Co. waer wt volgen
 moet dz vandē seluē opteekenen n3 en is /
 oft dz het valsche eñ vlierde opteekeningē
 gē moetē geweest zyn om zynre M. eē mis
 uertrouwē tegē zyn getrouwe Vasallē eñ
 onder satē aē te iagē / waer dooz hy eer be
 hoorde tē exēple van andere gestraft / dan
 hē eenich gelooue ghegheuen te worden.

Indien oock men de getrouwe waer
 schouwinghen ende aduysen vanden sel
 uē heeren niet en hielt vooz waerachtich /
 Ten minsten soo behoorde men enimers
 inforzmatie doen nemen te hebben opt
 ghene sy hadden verthoont / Inghelijc
 opte daeden des Cardinaels a ende hem
 des rekeninghe hebben doen gheuen / al
 eermen henlieden des ondanck mochte
 weten oft daer nae des comen beschuld
 ghen / dwelck oft eens alleenlijck hadde
 begonst geweest / zyn M. soude haest ver
 staen hebben de groote ondiensten / ende
 quade

a Volges
 de scrquens
 vāde groo
 te sendē
 Con. 29.
 Jul. 1563. eñ
 vandē Ad
 mirael 23.
 Nouemb.

quaede voortstellen desselfs/ende de ghes-
 wichtighe oorzaken die niet alleenlyck de
 voorszreuen dzy heeren vanden Staede vā
 Staten/maer oock alle de andere groote
 Staten/Landen/Steden ende Inwoonde-
 ren ghepozt hadden/om ouer hem en zyn
 hooueredighe regeringe te clagen/ waer
 by de f'iscael met vele meerder redene be-
 hoorde den schuen aen te spreken/ dan (om
 dien te wreken) hem te stellen teghen soo
 vele onnoosele en onschuldige/ Blijct ooc
 wel wt so vele goede ende beleefde brieuē
 des Coninc selue/aen elck deser dzy hee-
 ren sedert ghescreuen dat hy sulcke waer-
 schouwinghe niet en hadde qualijck ghe-
 nomē/maer hender seer wel hem voldac
 ende te vreden hielt/dwelck zyn Mayest.
 noch opentlijcker bewees door het goet
 ende groot onthael/ende den menichuul-
 dighen ghelooften/ghedaen den Graue
 van Egmont/als hy daer na he quam

a Int laer vinden in Spaengien. a m

1565.

De Cardi-
 nael Beroc
 ken zynde
 regeerdet
 al en stel-
 det alint
 verweert-
 de door de
 zijne.

Dat ooc int afwesen des Cardinaels
 (nadien hi vertrocken was/als hijt al wel
 int verweert gestelt hadde/ende voorszach
 eenen aenstaeden oploop dies hy hē zyns
 leuens bedachte)de saken op gheen en be-
 teren voet ende wech ghebzocht en zyn/
 is alleenlyck toeghecomen door desselfs
 praco

practijcken / ende beleyden / ende dat hy
 in zynne afwesen noch alles regeerde dooz
 den President Viglius ende andere zynne
 creatueren / die vast bleuen doozdringhen
 de / ende naeuolgende de voetschappen van
 hen hoot / ende anders niet en sochten dat
 de saken int verweerde te stellen / op dat
 hy niet en soude comen inde verwytinghe
 dat de saken waren ghebetert / maer inde
 lof dat sy in zyn absentie verargerde. Hier
 wt eest ghesproken / datmen den goeder
 meyninghen / neerstigheden ende voorlae
 ghen der voorszreuen heeren / so teghen
 ghestaen ende verhindert heeft / dat de
 vruchten / diensten ende beteringhen / by
 hen verhoopt ende ghesocht / daer wt niet
 en hebben kunnen gheuolghen / welke al
 niet teghenstaende / soo comen noch dese
 quaede dieners ende weten den Coninck
 soo te verdoouen / dat hy hen schelmerne
 acht voorszreuen / en der heeren waer
 achtighe diensten voorszreuen (ghe
 lijck d'Admirael oock wel seet)^a So sy ooc
 hen niet en vermijden van te blameren dat
 de Groote vanden Lande / om te schouwē
 onnutte ende oueruloedighe costen ende
 mits sy onderlinghe vrienden waeren soo
 hen Sozden en des Coninck dienst groot
 telijck vereysschte / hen dieneren hebbē toe
 goeder meyninghen doen draeghen / het
 H teeken

^a Int 4.
 art. zynre
 antwoorde
 Dötschult
 opte lue
 rene van
 den grootē

reacken der Coningen van Spaengien/te weten de Pylkens/dwelck sy verkeren ge daen te wesen in spijt vanden Cardinael/ Daer by vuegende van een voorzaen clees dinghe van sothens/daer niet af en is soomen meynt/het welck wel al cleyn beuselē zyn(daer mede de Admirael oock niet beschuldicht en const gheworden/die alleenlich de morkens heeft ontfangen so hem die telcken zyn gesonden/Ter eerster reysen by de heer van Egmout/Ter tweeder reysen by den Marchgraue van Bergen/ ende ter derder reysen by den Graue van Preeghen/so de behoefte des Admirael's noch niet ghecomen en was.

Het is oock een te seer openbaere ongefondeertheyt dat de Fiscael voort daer bi vuecht Ds de verbitteringe die de groote hadden tegen den persoon en hoochmoedige voortstellen des Cardinaels om priuate oorzaken/en oock ten dienste vanden Conincken vanden lande/soude behooren geacht te worden als ghedaen tegen den Coninck/willende/by een seer vrezende illatie/maken een misdaet van gequetster Mayesteyt/wit goede getrouwe diensten den Coninck ghedaen/ende van een ouerichheit onder zijne dienaers ghes

gheresen / om eenighe hen/particuliers
 saken/geenssins den affairen van zijne
 M. teghencomende / want het is soo wel
 nae recht / als by natuerlijck begrip / no-
 tooz / dat den twist oft tweedzacht diemen
 heeft teghen eenen priuaten persoon / al
 hadde die dock eenigen staet vanden Prin-
 ce / gheenssins en can verstaen noch bediet
 worden vooz eenen afkeer teghen den sel-
 uen Prince / Iae niet en soude vooz crimen
 laesae Maiest. ghehouden cunnen worden / al
 waer / wt oorzake van sulcken besonde-
 ren haet dien Officier doot gheslaeghen /
 ende vele min dan de oneenicheyt die me-
 nichmalen onder dieners van eenen Prin-
 ce gherijst.

Met gelijcker ongefondeerttheyt wort
 wten hoeck gezocht inde volghende bela-
 stinghe / dat de heeren / sohaest den Car-
 dinael verrocken was / begonsten voort
 te stellen alle ongheschickheden / verwe-
 ringhen ende ongheregheltheden / soo de
 f. iscael allegeert ende met sulcker confu-
 ser generaliteyt daer af scheidt / sonder een-
 nighe ter weerelt int besunderere te verhae-
 len / ghelijck hy doock niet en soude cunnē /
 maer wilde hy de waerheyt vercleeren /
 soude moeten segghen ende bekennen dat
 de voozsz. heeren / zedert des Cardinaels

vertreck/hen seer wel hebben ghequeten/
 hen daeghelijcx inden Raet vindende/ve-
 le goede diensten ende neersticheden doe-
 de/ In sghelijcx verscheyden goede midde-
 len/dienende ter hoocheyt vandē Coninc/
 tot weluaren vanden lande/ende vooz de
 beter inghevanden saken/voozstaende/de
 welcke oft niet verhindert ende omgesoo-
 retten hadden gheworden/dooz den Car-
 dinael ende zijne creatueren/het Vant en
 waer niet soo verwuest/noch de Coninck
 soo belaeden als hy hem nu vindt by ghe-
 breke datter gheen bequaeme remedie in
 tijtsen is toeghevuecht.

a Inden 10
 11. 12. art.
 Dat de
 groote met
 grooter
 oorzakē ge-
 wenscht
 hebben de
 Aelterkin-
 ghe vandē
 Raet van
 Staeten.

2 Het tweede punct dat de Fiscael
 tot soecht te bewijsen/de voozscreeuen mis-
 daeden van gequetster Mayesteyt/ rebel-
 lien ende verplichtinge/Is noch vele slech-
 ter/ende bethoont opentlijck de boocheyt
 deser caullatuers/ende den arbeyt dien sy
 doen/om van wit swert te maken/en den
 goeden oprechten daden te gheuen den
 naem van misdaet/willende de heere Ad-
 mirael betichten vanden voozscreeuen boe-
 sen stucken/wt die dat hy ende de twee an-
 dere heeren voozghenoempt/Inden Raet
 de van Staeten souden hebben voozghes-
 laeghen/dat de materien vanden Finans-
 cien ende insghelijcx die vanden Secreten
 Raede

Raede/ behoorden ghehandelt te worden
 inden Raede van Staten/ valschelijc daer
 wt bediedende/ hen meyninghe gheweest
 te zyne/ dat sy hen daermede souden groot
 ende sterck ghemaecht hebben tegen den
 Coninck/ waer af nochtans de heer Prin-
 ce van Oraengien niet belast en wort/ hoe
 wel de selue/ om hem te ontschuldighen
 vander ambitie hem nagegeue/ dit punct/
 hen d'zjen ghemeyn wesende wel verant-
 woort/ ghelijck oock doet de heer vā hooz-
 ne in zyn antwoorde ^a ende de heere van
 Egmont in zyn defencien. ^b Oock soo can
 elckerlijck/ eenich verstant hebben/ mer-
 kende dat den Raedt van Staeten als het
 opperste Consiſtorie van allen den Neder-
 landen/ was inghestelt om mette Regente
 generaele te regeeren ende onderhouden
 int generael de gheheele masse ende alle
 de saken vanden landen/ sal lichtelijck be-
 grijpen/ dattet seer grootelijck van noode
 was om alle saken wel wt te rechten ten
 meesten dienste vanden Coninck en van
 den landen/ dat den selue Raedt soude heb-
 ben wetenschap ende kennisse soo wel vā
 den Staet ende beleydt vanden gelde/ fi-
 nancien ende lasten des Coninck ende des
 Vants (waer af de saken ghehandelt wer-
 den inden Raet van Financien) als vande
 materien politijcke generaele ordinancie

^a Indē 9.
artic.

^b Indē 58
59. 60. 61.
62. art.

ende der ghelijcke saken (diemen handels
 de inden secreten Raede) Inghelijcx oock
 vanden ghelegentheden ende genegent-
 heden van elcker Prouincien der Neder-
 landen/ ende dat sonder op altselue wel on-
 derricht te zyne/ onmoegelijck moeste we-
 sen/ datmen inden Raede van Staeten/ op
 alle saken wel versien ende goede oorden
 ghestellen conste/ dwelck want de Cardis-
 nael ende President Wiglius sochten te be-
 letten om hen seluen bet te houden in hen
 voorghestelde regeeringhe/ Soo hadden
 sy soo vele gedaen/ dat de selue drii hooch-
 steraeden souden wesen ghescheyden/ son-
 der met malcanderen te houden correspon-
 dentie/ ^a Inder vuegen dat oock de ander-
 re vanden Raede van Staeten gheenen
 toeganck en hadden inden Raeden van
 Secreten oft Financien/ hoewel sy twee/
 alleene presideerden ende regheerden in
 alle drii de selue Raeden (al oft hen alle-
 ne gheoorlooft waer gheweest/ tghene
 in anderen/ een/ ouergroote misdaet gere-
 kent moeste worden nae hen seggen) Soo
 hebben de voorszreuen heeren/ acnmerc-
 kende t'groot achterdeel dat de Coninc en
 de landen leden by faute van dese kennisse
 der saken/ ende ghemeyne handelinghe der
 voornemster materien/ tot goeder en op-
 rechter meyninghen/ der Regente ende
 den

^a Byde in-
 structie vā
 den Raede
 van Sta-
 ten ghe-
 maect
 8. Iugu.
 1559.

den Raede van Staeten verthoont / hoe
 grootelijck daer aene waere gelegen / dat
 den seluen Raedt van Staeten werde ge-
 meerdertende oock gelast / om te versta-
 de saken vanden Financien ende pollicye /
 (ghelijck in voozleden tijden de saken ge-
 mynlijck plaghen beleidt te worden door
 eenen eenigen oppersten Raedt) gemerct
 dat wt dese menichte en gescheydentheyt
 niet dan alle verweeringhen ende onoor-
 dentheyt en was spruytende / welck hen
 verthoonen de Siegente ende den Raedt
 soo goet gheraeden ende nootlijck hebbe
 beuonden / dat sy tselue zijnder Mayest. te
 meer stonden / soo by vrieuen als by geson-
 den heeren / heeft doen verthoonen ende
 versuecken. Warrinne voozwaer deselue
 heerē / wel bewesen hen vooznemen verre
 verscheyden te wesen vander ambitie die-
 men teghen hen versiert / want anderffins
 so verre sy alleene hadden gesocht te domi-
 neren / en behoorden niet voozgeslaeghen
 noch geraeden te hebben / dat het bewint
 der saecken in handen van meer persone
 dan te voren comen soude / noch dat de op-
 perste autoriteyt / onder de Siegente / by de
 Coninck soude gegeuen worden / niet hen
 lieden (naedien sy soo wel als doen als te
 voren / niet alleen ghepresenteert / maer

ogck ghebeden hadden om verdraeghen ende ontlast te wesen) maer in eenē ouersten ende gheheelen raede van sulcken persoonen/ als zyn *M.* daer toe soude willen stellen / waer toe niemant van hen d'zhen (des nochtans versocht wesende) noeyt yemanden en heeft willen voorderen oft noemen/ om te meer te bethoonen de oprechticheyt hender meyningen/ dat is nu de fraeyere rechtueerdicheyt daermen in de se sake mede omgaet onder eenen valsche schyn van te willen voorstaē der hoocheit vanden Coninck/ (dewelcke byden voorscreuen heeren bouen al begheert ende ghesocht wert) maer inder waerheyt der opgheblaesen regeeringhe vanden Cardinael ende vanden Spaengiaerden.

De redene
der tlamen
cominghe
vāde groo
te tot 25^{de}
da ende te
Hoochstra
ten.

a Indē 13
14. 15. 16.
artic.

Maer de procuruer generael wel merckende dat hy met sulcken vrenden en generalen byvzenginghen en sluytredenen/ zyn voozghenomen eenich fondemēt niet waerschynlūck genoegh/ maekē en soude/ besōdere daer elckē het cōtrarie genoegh kenlūck was / ende daerom noodich vindende dat hy den seluen meer verwen gaue met eenighe naerdere gheraapte specificatie/ heeft hē veruoordeert a vooz de derde bewāsinghe der voozscreuen misdaede te vueghen/ Dat niet alleen de voozscreuē d'z

Drij heeren (hoewel hy des dē herre Prin-
 ce niet en belast inder voortroepinghe te-
 ghen hem ghedaen) maer oock eenige an-
 dere vanden grooten des Vants / souden
 tsamē vergadert geweest zijn tot Breda /
 ende van daer tot hoochstraten a alwaer
 vele saken souden begonst / gehandelt en
 geslotē geworben zijn tegen den Coninck
 ende zijn ordinancien (sonder voorzere te
 vercleeren wes aldaer ghehandelt soude
 zijn) dan daer nae vuegende / Dat de hee-
 re van Brederoode ende vele andere heerē
 aldaer quaemen van doen af vercleerende
 dat sy een verbont tsaemen hadden ghe-
 maecht teghen d'Inquisitie volgende der
 requesten daer op ghestelt (die sy ooc nae-
 maels hebben ouer ghegheuen) dewelcke
 sy den voorzcreuen Grooten (vande welc-
 ken sy hennen rugghemaechten) quamen
 rhoonen / Toescriuende daer nae der sel-
 uer requesten alle donrusten sedert inden
 lande toeghecomen / ende hen verbondt
 blamerende / als oft Godt en de Coninck
 daer mede werden onteert ende waer be-
 grippende een wederspannicheyt teghen
 den Coninck / daer neffens verschoonen
 de de Inquisitie als doen vandes Coninck
 weghen voorghedraeghen.

a In
 Heert.
 1566

Want nu byden verantwoordingen

h v der

der verbrocken Heeren wel ende int lan-
 ghe is bewesen / tghene / soo tot Breda als
 tot hoochstraeten / oock ruerende den
 verbont ende requeste der Edele geschiet
 is / sullen wy hier des te corter verhael
 doen / te meer dat de Heere Admirael by
 sijn antwoorden / soo opte onderpraes-
 ghen ^a als opte belastinghen ^b seer wel
 wtleet / niet alleen wesmen daer handels-
 de (welck was groote chier maechen/
 ende malcauderen op zyn dupts tracte-
 ren) maer oock de besondere oorsaecken
 waerom hy hem daer vandt / coemende
 niet wten houe (daer hy in drij maenden
 niet gheweest en hadde) maer van zyn
 huys te Weerth / des versocht zynde by
 vrieuen vanden Marchgraue van Ber-
 ghen / om tsaemen te spreken vanden saec-
 ken der hinderen des Heeren van Crup-
 ningen (daer sy tsaemen Mombuers
 af waeren) ende besondere oock om ter
 neder te legghen seker swaericheyt / ghe-
 resen tusschen den Graue van Swart-
 senborch ende den voorszreuen Graue
 van Mansfelt zynen Swaegher / Ende
 is wel te verwonderen datmen wt sul-
 ken vriendelicken tsaemencomingen /
 (derwelcke inden seluen landen van outs
 niet alleen vry / maer oock goet ende ordi-
 naris ghehouden zyn gheweest) als nu
 wilt

^a Indē 45
 en 50. arti.
^b Indē 13.
 en 14. art.

wilt maken een misdaet van ghequetster
 Mayest. doo; een valsche toevueginghe/
 van dat aldaer sommighe saecken
 souden ghehandelt wesen teghen
 den dienst vanden Coninck/ sonder
 hier eenige te vercleeren/ ende des te meer
 dat die gheschiede by weete ende oorzouwe
 van me Vrouwe de Regente/ die des te
 voren was ghewaerschout by den heer
 van Egmont/ a ende dattet was om den
 Graue van Swartzenborch te fceestieren/
 eer hy nae zijn lant reysde/ Iae de Regen-
 te selue gaf den Graue van Egmont last
 van aldaer wten naeme ende ten dienste
 vanden Coninck te handelen metten O-
 uersten Joris van Holl. Souen dien soo
 werde deselue Regente doo; de Grauen
 van Egmont ende Meeghen (by aduyse
 vanden anderen Grooten) thennen we-
 dercomē te houe terstont ghewaerschout/
 b van tghene dat eenighe hen segghende
 verplichte aldaer waeren comen verclee-
 ren/ Dwelck oock de heer Admirael hae-
 rer hoocheyt ouerschreef/ soo haest hy op
 zijn huys van daer ghekeert was c sonder
 dat die verplichte werde geaduoyeert oft
 gefustineert van eenigen der seluer heerē
 aengaende hēder verbintenisse oft presen-
 tatie/ hoewel hen versueck in dien tijden
 goet

a Bydē 66
 67. 68. 69.
 70 71. art.
 37nder den
 lencien.

b By brie-
 uen vande
 Regēte aē
 den Co. vā
 24. Meert.
 1566.

c By zijn
 brieuē vā
 18. Meerte.
 en dant-
 worde d
 Regēte vā
 20. Meer.

Het ver-
bont der
edele en
raecht den
Admirael
niet.

goet ende bequaem scheen vooz de still-
cheyt des lants. Niettemin wantinē niet
en sal beuinden dat de herre Admirael sy
van dien verbonde geweest/ oft tselue heb-
be goet gheuonden/ oft dien vooz gestaen/
noch oock der presentation oft petitiē des
bondt ghenooten: Soo waert hier noode-
loos die te ontschuldigen oft verantwoor-
den/ na dien het den heer Admirael geē-
fins aene en gaet/ laetende tselue doen de
ghenen die vanden ghetaelde geweest zyn/
soo wy ons vooz alsv niet en willen aen-
trecken het seyt van andere (hoeract ons
daer toe gheen goede ende rechtueerdige
redenen ende oorzaken en souden ghebre-
ken) maer alleen tghene den Admirael
raecht/ tselue punct daermede vooz by-
gaende,

Daer by alleenlijck vuegēde tot meer
der verantwoordinghe vanden Admirael
ende in sterckinghe van tghene hy selue
desenaengaende heeft gheantwoort/ dat
men nemmermeer beuinden en sal dat hy
vanden verbonde/ ouergheuinghe oft ver-
sueck der voozscreuen requesten/ oyt heb-
be yet gheweten daneerst tot hochstrae-
ten voozscreuen (eenighe thie/ twelue/ oft
veerthien daeghen eer de Edele te Brues-
sel quaemen) als eenighe edele (maer niet
de heer

De heere van Brederoode die aldaer niet
 en quam hoe wel hec den Fiscael belieft
 tselue teghen der waerheyt so te seggen)
 aldaer den heeren quaemen verthoonen/
 die grootē beruerte/die alom int lāt was/
 wt dien men sekerlijcken verstonde dat dē
 wterlijcken wille vanden Coninck was/
 datmen soude moeten ghedooghen/ die
 onuerdrachelijcke Inquisitie/ ende doen
 volschieden die ouerwreede placcaten/en
 de datmen daerinne behoorde terstont te
 versien eer het vier voozder ontstake/ tot
 welcken eynde vele edelen ghesloten had-
 den hen te employeren ten diēste vā God/
 vanden Coninck ende vandē lande/ maer
 sy cregen soluttel aduoyz oft rijcx vandē
 Grooten (hoe wel de Fiscael dat seet) dat
 ter contrarien aldaer ghesloten werde/dz
 sy hen des niet en souden moien/maer der
 Regente (soo voozscreuen is) waerschou-
 wen van tghene sy verstaen hadden/ son-
 der dat oft verbont oft requeste aldaer ge-
 thoont/oft by den heeren gelesen werde/
 oft yet ter werelt ghehandelt ten ondien-
 ste vanden Coninck.

Oock soo hadde de Admirael onder
 alle de andere heeren/wel de minste oo:sa-
 ke om des yet te weten oft hem te moeyen
 (ghelijck hy oock inder waerheyt vanden
 in

inhouden der voozschreuen requeste niet
 ghesien noch gheweten en heeft/ vooz dat
 deselue ouerghegheuen en was noch van
 hen schriftelijck verbondt dan eerst eenig
 ghe maenden daer nae) want hy meer dan
 van d'ij maenden te voren was vertrockē
 wten houe tot Weerth/ ende alle bewint
 hadde verlaeten/ met vasten opsette hem
 nergkens mede meer te moeyen/ tot dat
 zyn/ Mayesteit hem des middel soude heb
 ben ghegheuen/ ende resolutie ghenomen
 op zyn eyghen verthoonde nootsakelijck
 heden (waer toe hy aldaer zynen Secre
 taris hadde ghesonden) dwelck hy oock te
 zynen vertrecke der Regente hadde ver
 cleert/ ^a dwelc gebuert was al eer de vooz
 screuen resolutie des Conincx ghecomen
 ende vercondicht was/ de welke/ (wesen
 de veruolcht vooz de voozgaen quade die
 ncers des Conincx luttel onderricht zyn
 de van zynre goeder ondersaten genegēt
 heden) heeft vooz huer ghedreychde ende
 geboden volschiedenisse (die de selue oock
 waeren beneerstigende) vooz sake gegeuen/
 totten naegruolchden veranderingen en
 onrusten: inder vuegen dat des behoordē
 ghestrafte te worden/ sulcken veruolgers/
 en n3 de gene die ter goeder meiningē ge
 socht hebbē/ datter sonder bloetstoringe
 ende des lants verberffenisse/ op verlic en
 voozden in ghestelt soude worden. hoewel
 noch

^a By brie
 uē vander
 Regēte vā
 20. Meer.
 en zyn brie
 uen vā 18.
 22. 2; en 24.
 Meerde.

nochtans dat noch die resolutie noch de
clachten des lants daer tegen gedaen den
Heer Admirael niet aen en ghinghen/dan
voor sovele hy sochte de voorderinge van
den dienst vanden Coninck en dwelvaeren
vanden ondersaten desselvs/ Mits dat ter
plaetsen van zynre woonstedē/ noch van
der Inquisitiē noch vanden placaten geē
swaericheit en viel/ mits dien zyn lāt hem
regelt nae de vryheden des Rijkx.

Soo verre men doock iselue hier wil
de handelen/waerlichtelijc ter contrariē
vanden bybrengen des Fiscaels te bewij
sen/dat de brieuen des Coninck en der Ste
gente alom ghesonden a wel cleerlijck soo
de Inquisitiē als der executie der placaten
beuelen/vanden welcken het eerste noeyt
en was ghedoocht gheweest inde meest
menichte vanden Prouincien der seluer
Nederlanden/ en inden anderen met groot
ter wreetheyt en bouē recht gedreue wer
de/ en het tweede was wt oorzaken vāder
oorzogen en vāder veranderingē der ghe
bueren eens deels na gelaten en geschorst.
Ander vuegen dat niet te verwonderē en
is/dat wt het willē ouerdringē vā so ouer
straffe nieuwichedē al seffens int afwesen
vanden Coninck/op eenen so onbequamē
tūt/mits der dierte ende anderstins tegen
so

a Bide brie
uen ghe
bueght aē
des Prin
cen verāt
woordinge

De Inqui
sitiē int lāt
niet ghe
doocht ge
weest te
zijne.

De herdis
ch d plac
caten niet
gheuolcht
te wesen.

soo menichuuldighen; gheloosten/ Jaē
 oock vanden Keysers inden Jaere 1550. en
 vanden Coninc in den iaeren. 1555. 1562.

De vruch- 1565. ende andere/ zijn ghevolcht ende ge-
 tē d' voort- sproten/ de clachten/ verbitterheden/ af-
 gestelder keerenende oproeren diemē gesien heeft/
 nieuwichē dwelck de goede ghetrouwe dieneers des
 den. Coninc wel voorzien/ hebbē des de waer
 schouwingen oprechtelijck gedaen/ maer
 en zijn noch gheloost noch ghehoort/ soo
 hadden de quaede de saeken besteken/ ge-
 lijck in des Princen verantwoordinge des
 breedere vermaent wort.

Het ouer- 4 Van ghelijcken coemt de Fiscael ont-
 geuēder te zinnen voornemen ende verkerden misda-
 queste bide den wat schijns te geuē/ bybrengghen ende
 edels. vermaenen. voor de vierde belastinge des
 2 Indē. 7. Heeren Admiracis het ouer gheuen der
 18. 19. 20. 21. requeste/ vanden verplichten edelen (al en
 22. 23. 24. raect die hem geenssins) dwelck hy noemt
 25. art. „ een stouticheyt/ verwaetheyt/ conspiratie
 „ ende rebellie/ daer by vueghende dat de
 „ Admirael ten seluen daeghe ende te vorē
 „ hadde ghehouden vele propoosten om de
 „ Regente cleynhertich te maken/ ten einde
 „ sy souden comen te consenterē hen begeer-
 „ te/ ende (onder andere) dat de bondt gheno-
 „ ten waeren versien van volck van oozlo-
 „ ghen tot xx. oft xxx. duisent mannē/ dat hy
 wilde

vertrecken nae huys/ laetende de siegen
 te sonder hulpe/ raedt/ ende bystant/ Son
 der soock den verplichten edelen ende hen
 uen hoope met woorden oft met wercken
 wederstant ghedaen te hebben/ by lichtin
 ghe van Crichliedē oft ander sijn/maer
 met henlieden (die hy seyde te wesen hen
 maeghen/ verwanten ende dieneers) heb
 bende door den vingher ghesien/ daer vele
 quaets wt geuolcht waere/ Iae dat hi met
 andere heeren waere gheweest ten huysē
 daer deselue aten/ aldaer hy hen toghe
 bronckē heeft/ die ter wijlen riepen/ Vient
 les Gueux, dwelck hy doock ghedoochde aen
 taefel/ soo ten huysē vanden Prince van
 Graengien/ als vanden Abt van S. Ber
 nard/ willende daer wt (seet plompelijck)
 doen volgen dat d'Admirael hem daer by
 ghenoech vercleert soude hebben/ den sel
 uen Edelen toegedaē te wesen/ waer door
 hy in verscheyden manieren soude verual
 len zijn In crimen laesē Maiest.

Om nu te bewijzen het groot onghe
 lijck dat den Admirael in desen puncte/ so
 wel als in allen den anderen gedaen wort/
 soo willen wy tghene des verhaelt is/ by
 woorden hernemen/ Ende eerst soo en raect
 minnen heeren de Admirael gheenssins
 (soo gheset is) het seyt der voo'schreuen
 I Edele/

Edelē/ noch hen verbont/ presentatie oft
 versuech/ mits den welcken hy ooc niet en
 was gehouden tselue te verantwoorden/
 noch hem in tseyt van andere te mengen/
 dock en salmen te geenen dage beuinden/
 dat de Admirael als doen noch voor/ noch
 na/ yet hebbe geseet om de Regente te ver
 vaeren oft huer te doen verwillighen int
 versueck der verplichte edelē/ oft dz hi tot
 ten seluen/ eenighe gunste/ voorstant oft
 dochthuyckinge gethoont heeft/ hadde ooc
 zyn meyninge sulcx geweest/ en soude soo
 vele swaricheden niet gemaect hebbe om
 alsdoe te houē te comē/ hoe wel hi achter
 nae/ siēde dat geen onschult hē met vzeuē
 en hielp: noch daer quā/ om zyn onschult
 mondelinge vzeeder te doene / en niet om
 hem eenichsins/ eeniger sake te onderwin
 den/ tot welcken einde hy ooc sonder staet
 ende te poste te houē quam.

De swari-
 cheyt ghe-
 maect bidē
 Admirael
 van te ho-
 ue te comē.
 a Inden
 34 art.

5 Het is oock wel te verwonderen dat de
 boosheyt zjnder te gēspzekerē huer wel so
 onbeschaēt derre thoonē/ als van op eē an
 der plaetse a den Admirael te betichtē van
 wederspannichēyt/ quaden wille en criem
 van gequetster Ma. ter oorsaken vander
 voozscreuen swarichēyt by hem gemaect/
 om hem te houē niet te vinden/ (hoewel
 tselue wt geen ander rebene oft meyninge
 en ghes

en ghebuerde dan dat hy den middel of
 de macht niet en hadde om tot so grooten
 coste langer te houe te wesen/ en om eerst
 te verwachten des Coninck goetwillicheit
 op zijn verthooningen/ gelijk hi sulcx zijn
 voornemen der Regente: tziñe vertrecke
 hadde vercleert/ soo zijn bzieuen b van on-
 schult/ wel betuigē en opentlijck bewijfen
 dit valsche besluyt des Fiscraels.) En in dit
 punct hem ghelijcke misdaden te comen
 opleggen om dat hy te Houe is gecomen/
 en der Regente bygestaen ende geraeden
 heeft/ tgene dat hē/ na zijn begryp/ dochte
 bequaemst te wesen/ voozden dienst van
 den Coninck ende vanden lande.

a By huer
 bzieue van
 20. Meerte.
 1566.

b By zijn
 bzieuen vā
 18. 22. 23. en
 24. Meerte.

Voozwaer hadde de Graue verstant
 ghehat metten bondt ghenoten/ ende van
 te voren van hen versueck gheweten/ hy
 soude (om hen te voozderen) behoort heb-
 ben van selfs hem te houe te vinden/ ende
 niet te verwachten/ dat hy tot vijf reysen
 ontboden wordē soude oft emmers niet
 soo dickwils des verdrach ghesocht heb-
 ben/ (dweleck oock bewijst dat hi gheen
 onderwint beghert en heeft) iae oock
 hem noch niet hebben willen des ontslae-
 ghen/ naedien hy byder Souuernante
 was ghecomen/ mits den redenen vooz-
 screue. Te aenschow vandē welcken ende

c By bzie-
 uen vā 13.
 19. 20. 21.
 ende 23.
 Meerte.

a Int 20. art.
tic.

b In zijn
20. art.

tot gheender ander meyningen (al belieft
het den Fiscael tselue anders ende qualijc
te nemen) hy mach begheert hebben wtē
staet te bliuen ende zijn wooninghe te
continueren tziinen huysē (daer hy doet
soo langhe gheweest hadde) tot dat hy vā
zijne Mayestejt antwoorde soude heb
ben ghecreghen/ghelijck d'Admirael ant
woorde n̄ tselue breedere vercleert: waer
af hy oock te vozen soo wel den Coninck
als de Regente ende den staet ghewaer
schout hadde. Ende en sal niet blijcken/
dat hy hier inne/noch in eenighe andere
zijne daeden/op dat pas/noch in anderen
tijden oyt heeft ghebruyct van eenigher
practijcken metten anderen heeren/ noch
van oochluyckinghe ende gunste metten
bondtghenooten/ Maer men en wilt niet
onthennen/d'Admirael (daer toe vider Re
gente ghequelt ende inden stades gebrocht
zijnde) en hebbe aldaer zijn opinie / vry
moedich wtgheseet/ ende opentlijck ver
cleert tghene hem nae de ghelegghenthejt
destijts/ ende de benautheyt der saken/
dochte/ten dienste vanden Coninck ende
stillicheyt der ondersaeten / bequaemste
te wesen/sonder de Regente kleinmoedich
ghemaecht / oft meer dan daer af was/
ghesproken te hebben/ ghelijck oock de
Fis.

Wiscael geen sulcke zijne woorden en versleert/ soo dat daer op niet is te achten.

Allen hadde oock zijn opinie niet goet beuonden geweest/ noch bequaem/ tot beteringhe vanden onrusten/ ia al hadde die oock buyten propoest ende quaet geweest (des sy niet en was) de goede heere en soude daerom noch niet achterhaelt oft beschuldicht cunnē worden/ Mits dat niemmermeer blijcken en sal dat hy anders/ dan ter goeder meyninghen/ daerinne gehandelt hebbe/ nae zijn begriip ende verstant/ dwelck in alle beaetlaeghinghen ghenoech is/ want de opinien inden seluē/ altijt geweest zijn/ en moeten wesen/ vzij/ waer toe soude oock anderffins dienen de menichte vanden persoonen in eenen staede/ dan om te hoozen ende te verstaen/ het goet duncken ende de redenen van elcken/ om daer nae te volghen/ de meeste oft de bequaemste. Dwelck van allen tijden soo onuerbrekelyck is onderhouden/ dat elck zijn opinie heeft vzij wt moeghen seggen/ oock inde teghenwoordicheyt vanden aldermeesten Tyrannen/ hoe vele te meer dan in sulcken staedt/ daer men nae de instructie desselfs/ schuldich ende verbondē is/ vzijmoedich ende opentlyck zijn goetduncken wt te spreken/ besondere oock in

a Bide or
binancien
bande Ra-
de vā Sta-
ten ghe-
maect de 8
Aug. 159
b Byde 4
art. 8 blyd
incoemste.

een so vryen lant/daer ooc de Coninc sel-
uer by contracte geloofst en beswozē heeft
b dese vā vryh3 v dat elck sond achterhaelt
oft weersten zijn goetdunckē opentlic en
vrylyck mach vercleeren. Warr wt oock
wel gespoert wort de onrechtuerdicheyt
daerinnen in deser saken mede omgaet/ ge-
merckt dese quaetwillige wel so verwaet
zijn/dat sy opentlyck derren comen tegen
des Coninc eedt ende verbintnisse/ des
bock aenhen lijf ende goet behoorde genō-
men te worden/volghende den cleeren be-
sprack vanden seluen contracte.

b Admirael
beschul-
dicht om n3
geraden te
hebbē/dat
men den
bontgeno-
ten met wa-
penē wed-
staen soude
c Volgēde
d instructie
vande Ra-
de vā Sta-
ten.

Dwelle in dese/ behoorde so vele te meer
plaetse te hebben daer de opinie vanden
Admiraelis bevonden geweest/ goet/ be-
quaē en in dien tijde nootlyck/ tae ooc ge-
licformich metter opinien vande anderē/
en ooc vāder Regente seluer/ dewelcke n3
en was verbonden te volgē het goetdunck-
hen des Admiraelis/maer mochte resolu-
vē/nae de opinie die huer de beste dochte
En derrē ons wel vrylyck gedragē aende
heeren die hē als doen inden seluē Raede ge-
uonden hebben/vā dz des Admiraelis opi-
nie gesprokē is ter goeder meyningē. Be-
thoont oock voozt meer des iscael zijn on-
geschichte berichtinge/daer hy den Graue
coemt berichten/vā dat hi de bontgenotē
niet

niet en heeft weder stant gedaen/ noch ten,
 dage dat sy hē requeste ouergaue/ gelicht „
 noch geraden te lichten valch van Szuesse „
 gen te houē/ noch de poorten van Szuesse „
 te sluiten tegen Deselue/ wāt bouē die „
 datmen/ tselue doende/ der sz. grooten „
 ondiensst ghedaen/ ende tot oploopē groo- „
 te voorszake soude hebben ghegeuen/ta oock „
 tot bloetstoztinge en vele andere ongeluc- „
 ken (so dat hi met beter fondemēt vā sul- „
 ken zynen raet en van de waerheyt en dē „
 vaer hier voorsz de dooze was/ soo alreede „
 Szabat/ Blaenderē/ Hamē en andere hen „
 clachtentot gelijckē einde gedaen hadde/ „
 verswegen te hēbbē/ hadde moegē begre- „
 pē wordē) So en wast ooc niet moegelijck „
 om doene/ in dien tūde/ datmen de bont ge- „
 noten buytē der stad̄t soude hebbē gestotē „
 oft hender coēstte te houē tegēgestaē/ ge- „
 merct dat sy vā te voorsz byna al oft emmer „
 dē meestē deel/ allecnstkes binnē der stad̄t „
 warē gecomē/ Ooc was hen getal en be- „
 sondere die gunst die sy hadde vandē volc- „
 ke (dwelc bouē al vlagde natgene de vōt- „
 genotē/ seyde/ hē requeste te begreūpē) soo „
 ouergroot/ dz enē verre mē dē seluē met „
 geweld hadde willen wederstaē/ het waer „
 genoeg geweest om oproerich te makē/ „
 n̄z alleē de stat vā Szuesse/ maer tgeheel „
 lant/ta ooc om te doen doot smūtē alle de

Het weder
 fraen met
 fortse den
 bondtgenō
 ten en was
 noch moe-
 gelijc noch
 redelijck.

Priefters / Monicken / ende andere / daer
 het volck (niet sonder redene) teghen ver-
 bittert was / als die sy hieldē voor / de waer-
 achtighe veruolghers ende beneerftigers
 van desen sooseer ghehaetten nieuwichen
 ende puncten / der Inquistrien / veruol-
 gingen en placcaeten / dat meer is daer en
 was als doen geenen middel toe om sulcx
 te doene / ghemerckt te houē niet eson
 man van Oorlogen en was / noch gelt om
 die te lichten ende noch min / tijt daer toe /
 te meer want men niet en wiste / wien be-
 trouwen / iae men sach wel dat de herten
 der ondersaeten aen dander sijde hingen /
 in dien oock sulcx goet beuonden was ghe-
 weest / soo behoorde de Kregente vanden
 beghinsel toegheleet te hebben / nede in al-
 len gheualle en constmen den Admirael
 des niet ghewijten die vanden lasten te
 Poste met dminste gheselschap te houē
 quam / dewelcke oock gheen Souuerne-
 ment van eenich lant en hadde / noch soo
 vele ghehoors binnen Bruessele als meer
 andere die grooter bewint haddē / de welc-
 ke nochtans allegader van opinien waer-
 ren ^a dat men nootlicck dese edele moeste
 praeyen / ende dat anderffins groote onru-
 ssten te besorghen waeren / ghemerckt het
 volck soo in roeren was / inder vuegen dat
 niemandt van dien aduyse en was / dat mē
 hen

^a By bzie-
 uen vā Af-
 sonuille aē
 den Admi-
 rael 24. In
 lij. 566 en
 vande Ad-
 mirael aē
 zijne bzoē-
 der 10 DC
 tob.

hen de poozten sluyten oft volck tegen hē
 lichten soude/waer af nochtans nyemant
 van allen den anderen heeren en wort be-
 last/dan alleen dese twee geuangē/ Sulc-
 ke is de rechtueerdicheyt ende gelijckheit
 diemen in desen gheploeghen heeft.

Houen dien soo en schene daer oock
 gheen oorzake/ redene/ oft fondement te
 wesen/waerom men daerinne met wape-
 nen sonde ghehandelt hebben/ghomercht
 men wiste ende sach dat de bondtgenoten
 niet met ghewelt voort en stelden noch
 ghewapent en quaemen/noch tot anderē
 eynde hen aldaer en vonden dan om een
 requeste ouer te gheuen ende te versueckē
 bequaem remedie teghen de aenstaende
 onghelucken die sy begeerden te verthoo-
 nen/op dat zyn Mayesteit daerinne mocht
 te versien soo hy soude vinden/behoorēde
 inder vuegghen datmen met redene tselue
 hen feyt niet en conste ghehouden voor
 een stouticheyt / verwaentheyt /
 tlaemenspanninghe ende rebellie ^{a Indē 20}
 (soot de Fiscael noemt) noch de bondtge ^{art.}
 nooten voor wederspanninghe. Ghelijck
 oock zyn Mayesteit noch des regente hen
 voor sulcke niet en hebben ghehouden/
 noch hen feyt voor rebellie noch oock hen
 F u requeste

a Bide bzie
uen ghe-
buecht aen
sijn
berant-
woording.

requeste. Maer ter contrarie hebben hen
geacht en doe te wercke gestelt als goede
ghetrouwe Vassallen ende dienaers/ oock
noch langen tijt daer nae/ bouen dien ooc
hen met expresse bziuen verskeret a ia als
len officiers ende wetten wel scherpetijck
beuolen/ deselus voor sulcke te houdē/ sons
der dat sy daerom achterhaelt oft gequelt
souden moegen worden te geenē tijde/ ge-
lijck de bziue daer af gemaect dat betuy-
gen/ die aen des Princen verantwoording
ge geuecht sijn/ so deselue heere van dit
punct oock breeder verhael doet/

Het sluoc
der Edele
wantwoort

Maer heeft men oft gehoozt oft gellē/
dat eenen ondersaet niet en soude wesen
geoorlooft/ dat hy zijnen Prince oft ouer-
hoofst verthoone/ tgene daer hi hem in bes-
waert vindt/ oft daer hem dunckt in gele-
gen te zyne/ neffens zyn verskertheyt/ ooc
den dienst vanden heere en ruste vanden
lande/ besundere als hy met forsen n3 en
wilt vercrigē tgene dat hy begeert/ maer
laet zyn ouerste daermede begaen na zyn
goetdunckē/ en na dz hi sulcke waerschou-
winghen goet/ waerachtich ende ghesun-
deert vint/ gelijcmen wel soude cunnē be-
wisen/ indien het den Admirael raecte/
voorden welcken ghenoech is tot zynre
onschult van dat hy gehandelt mach heb-
ben

ben met eenighe vanden bondtghenooten / datter gheen reden en was / maer om hy deselue soude ghehouden hebben voor rebelle / te meer want hen versueck maer en schene te begripen twee punten / de weiche alle beyde van voor hen coemste soo der Reghente als den gansen Staede van Straeten (oock van eenighe iacren te vozen) goet / gheraeden ende ten dienste vande Coninck ende welken waren zyns lants / bequaem ghedocht hadden / ende voor sulcke aenden Coninck by huer te meer stonden waren versocht / dewelcke des oock te meer stonden goet de hope ghegheuen hadde / Te weten de beuydinghe van dier soo onuerdraehelijcker ende gehaetter Inquisitien (van der welcker de Regēte hadde alreede vry vercleert die vanden Hertochdom van Brabant) aende de versuetinge der wreedder placcaeten oft nieuwe ordinancie opt seyft vander religien nae de ghelegghenheit des tijts (daer af me Vrouwe te vozen alreede een moderatie inden Staede voor ghehouden hadde / Ghelijck oock daer nae zyn Mayesteyt in deen ende vander vanden seluen punten gheconsenteert heeft. ^b Te wetē dat d' Inquisitie ouer alle blant soude cesserē ende de placcaeten werden versuet) ^{beyde} punten / daer nae

Die van
Brabāt v.
cleert vry
vader In-
quisitien.
^a Byd apo-
stille gege-
uē op hē re-
queste 24.
Heerte.
^b Byd mo-
deratiē / by
des Co. re-
solutie by-
den accor-
de gemaect
mettē ede-
lē in Aug.
en bide brie-
uen vande
Regēte 24.
Heerte en
19. Septē.
1566. en vā
Montigny /
nae 29. Junij.

Deredenē
bandē ge-
schorsten
executien.

nae int ghemeyn/alle de Inghesetene des
Lants/soo grootelijcx vele iaeren hadden
verlangt/gelijck oock de verbitterheden
daer teghen waeren soo groot ende de af-
keeren soo openbaere/ datmen opentlijck
sach dat de executie vanden seluen/als doe
niet en const langher ghedaen worden/
sonder te vallen inden onrusten byden
bondtghenoten verthoont/waerom oock
nootlijck ende gheraden wert gevonden
datmē verwillichde inde versochte schors-
singhe/tot datmen de goede geliefte des
Conincx verstaen soude/diemen binnē cot-
ten daeghen daer nae conste vernemen/
om op al ordre te stellen/ Al dwelck hier
verhaelt wort/niet om datmen hier hem
menghen wilt totter ontschuldighen van-
den verbonde/ouergeuinge oft versuech
der bondt genoten/(het welck sy selue seer
wel sullen cunnen ghedoen) nae dien het
den Admirael gheenffins en ruert/maer
alleenlijck om te bewyssen het seker fonda-
ment vanden Procuruer generael die een
misdaet van ghequetster Maeyest. soecht
te maken/wter gunste/hanteringhe
ende oochluyckinge die hy verliert
byden Graue/den bondtghenoten
ghethoont te wesen. Al waert oock
al sulcx(des het niet en is)nadien het geef-
fins

lings verboden en is/ datmen bystant ende
gunstet hoone den ghenen die niet gehou-
den noch vercleert en zijn voor rebelle/ en-
de vele min den ghenen die ter contrarien
inden dienst vanden Coninck gheemplo-
peert en in desselfs sauuegaerde ende be-
scheminghe ghenomen zijn/ ghelyckde
bondtghenooten waeren.

Te gheenen daegen/ en sal ooc waer-
achtich beuondē worden dat ten tyde vā
den suer gheuen/ dier requesten/ oft daer
nae/ byden/ heere Admirael sy vercleert
tghene den Israel in zyn valsche berich-
tinghe belieft te stellen. Te weten/ dat de
meestmenichte der bondtgenoten/ wae- ^{a Indē 17}
ren Maghen/ verwandten ende dieneers ^{en 21. arti.}
van hem ende vanden heeren den Prince
van Oraengien ende Graue vā Egmont/
ende dat sy hadden hoofden/ Capiteynen
ende volck van Orloghen tot xx. oft xxx.
duisent mannen/ Iae en wert noyt ten sel-
uen tyde inden Raet van State deen noch
dāder propoest verhaelt/ Maer mach wel
ghebuert zyn omtrent vier maenden daer
nae/ als de Regente door valsche aenbren- ^{Het booz-}
ghen veruært gemaecht zynde/ beduch- ^{ghenomen}
tede voor eenen oloop binnen Brussel/ ^{vertreck t}
ende dat sy dootghesmeten oft gheuangē ^{Regēte wt}
soudē worden/ ende daerom by nachte ver- ^{Brussel.}
trecken

a By zijn
brieuen aē-
den Heere
van Hen-
tigny. 10.
Octob.

trecken ende verloopē wylde na Bergen/
dat de groote (en sonderlinge docht vād-
rael^a) hebben ten dienst vande Coninc/
tot bewaringe des lants/ ende wel ter con-
trarien vander ambitien/ daermen hē nu
mede coemt blameren (tot beuefinge vā-
der welcker sy geen beter noch bequamer
middel en hadden cunnen wenschen/ dat
het vertreck ende vlieden vander Aegens-
te) nae hen wterste vermoegen huer tsel-
ue ontraden/ ende eenen moet doen grij-
pen/ om de saken ter herten te nemen/ en-
de gheenssins te verlaeten / huer toefeg-
ghende/ dat sy allegader lieuer thueren
voeten souden steruen / dan te ghedoo-
ghen/ dat sy oft andere verongelijct sou-
den worden. Tenwelcken tijde/ by eenige
vanden heeren (en niet by den Admirael)
thuerer meerder gherustheyt/ der seluer
verthoont werde / dat sy gheen vreesen
dozste hebben vanden bondt ghenoten/ en
dat den meestē deel van dien warē magē/
vzienden en dienaerē van deen oft dander
vanden heeren/ die hen nemmermeer en
souden veruozderen om hueren persoon
yet te misdoen/ besondere als sy souden
sien/ dat alle deselue heeren/ hen daer te-
ggen souden stellen ende huer beschuddē/
b iac hen lieuer laeten doozkeruen / dan
datmen huer oft andere vanden haede/
ouer-

b Bidē 21.
art. 6 ant-
woorde vā
Egmont
en 94. art.
van zijn de
fencien.

duerlast soude doen (den Admirael huer
 dock offererende dat hy tot huerder meer
 der versekerheyt zijne bende aldaer soude
 doen comen/ die hy thueren gebode dede
 comen tot Thienen^a) houdende daer en
 bouē de voorss. heerē selue in persoonē de
 wacht ront om der stad/ ende doende alle
 neersticheden om huer te versekerē/ waer
 inne sy voorwaer niet dan groote ghetrou
 wicheyt en hebben bewesen/ wāt anders
 ons soude het lant/ als onuerlien vā Hoof
 de/ gans verlore gegae hebben/ Al hadde
 ooc d'Admirael ter eēre oft ter andere reis
 se/ sulckē woordē wtgesproken als de fis
 cael verhaelt: wat quaets waer daer inne
 gelegen geweest/ naedien die gheset sou
 den gheweest zijn/ niet tot sulcker quader
 meiningē so hi droomt/ maer om dē dienst
 vanden Co. ende weluaren des lants/ ende
 op dat elck der heeren dat hoorende/ zij
 nen mage/ vrient ende diener (geelijck elck
 hender/ in ooc de gegēte selue/ diez daer
 onder hadde) soude onderwijsen tot stilli
 cheyt ende getrouwicheyt. Ten anderē so
 eest waerachtich/ dat te deser laetster reisē
 bi vele personen is gesprokē vandē volc
 ke van wapenen/ dat de bondt ghenooten
 in duytlant gereet hadden tot hender ver
 sekeringe en beschuddinge/ dwelc sy selue
 dock niet en verborchden/ maer opētlīck

a By hie
 uē bāde re
 gēte 26. est
 van die vā
 der benden
 den lesten
 Augusti.

a Byde
ghedructe
berceerin
ghe der v-
plichte E-
dele.

bercleerden/niet alleen mondelinge/maer
dock by gheschryfte/a soowel de Regente
selue als den President ende allen anderē/
wat quaets conste dan ghedaen hebben/
die een soo kennelicken sake soude verhaelt
hebben: Nochtans en ghelooftmen niet
tselue inden staede byden Admirael ghe-
seet te wesen. Mercht nu de oprechticheit
daermede dese ticht van versterde luege-
nen ghehandelt wort,

Men en soude dock niet beladen zyn
om te rhoonen (waert noot) dat de manie-
re vanden ouergene der requeste noch vā
den vorbonde/den Graue niet aengestaen
en heeft (vreesen altyt de quaede diensten
der calumniatores) Iae dat hy verscheyden/
daer af ghetrocken ende gehouden heeft/
die ander sijn ghesint waren/ hen daer bi

b By des
Admiraelis
brieuen aē
Bredero =
de vhaelt.
Int 21. ar.
tic. zynre
antwoorde
c Opte vza
gen indē 45.
46. 47. en
48. art. op
te ticht in-
de 19 20. en
21. artic.

te vueghen ende mede te teekenen/ia dat
hy by laste vander Regente oock heeft ge-
screuen b aenden heere van Bredero de na-
tūre vruessel comende/dat hy met soo grootē
gheselschap ende hoop niet en behoorde te
houe te comen/ dewelcke dien aengaen-
de zyn ontschult dede/dat tselue niet moe-
gheluck en was te heeren/ghelick des hee-
ren antwoorde dat naerder betwyft.

6 Wat dienst sal oock voortaeue moe-
ghen

ghen onberispt bliuen/naedien den Pro-
 curuer generael wel derre den Graue be-
 tichten ende voor een ^{crimen laste M.} opleg-
 gen/den goeden dienst by hem en andere
 Heeren (ooch na het eygen seggen vander
 Regente) inder saken gedaen/wit die dz sy
 lieden teraede geroepen zynde/en hennen
 wech derwaert gelegen zynde/voor by de
 huysse des Grauen van Culenborch (al-
 daer de bondtgenoten noch ouer tafel sa-
 ten) aldaer in huys ginghen ende eneen [”]
 Water noster oft twee ouer eynde stonde/ [”]
 soo wel om te verlossen den Graue van [”]
 Hoochstraten (dien de selue met fortsen [”]
 hadden by hen ghehouden soo de Regen-
 te hem by hen lieden hadde ghesonden)
 om met hen terade te gaene/Als/om het
 geselschap te scheyden/om dat sy niet ouer
 schoncken en souden wesen/ oft men hen
 der inden staedt te doen hadde gehat ten
 seluen naenoene / tselue gheselschap hen
 daer en tusschen een cleyn sjoonkerke toe-
 bzenghende/roepende eenige/ Leue de [”]
 Coninck en zyn Geux/en so haest [”]
 sy bescheet hadden ghedaen/ vertreckens [”]
 de metten seluen Heere van Hoochstrate/
 Sonder dat d'Admirael als doen den roep
 verstonde/als den seluen noeyt meer ghe-
 goort hebbende/waer af sy ooch der sie-
 ghenteterstont inden staede rapport de-
 den

Döttschult
 waerō de
 groote gin-
 gē daer de
 verplichte
 aten.

a 7nden 22
artic.

den/dewelcke tselue hē feyt goet vondt en
prees/ghelijck het oock inder waerheit te
prijsen was/en niet berispt en const woꝝ
den/gelijck oock d'Admiracl antwoꝝde
de a tselue wel wtleet/ende is seer vꝛemt
ende ombehoꝝlijck/datmen sulckē dienst
oft emmers een sulcke opꝛecht / gheboꝝ
saecte werck van eenen oogenblicke wilt
houden ende blameren/ (dwelck niet zyn
en can) vooꝝ een tsaemenspanninge goet
vindinghe oft vercleeringhe van hem den
anderen ghelijck te houden/iae oock vooꝝ
een misdaet van gequetster Mayesteit/
Ghemercht nae recht openbaer is/ dat
die niet en can begaen woꝝden/ dan met
een boos voꝝnemen/vyants ghemoet en
de quade wederspannicheyt die metter
daet cleerlijck bewesen sy.

De betich-
tinghe
dat d'Ad-
miracl
aē ander
liede tafel
gedoocht
heeft het
roepen van
Viue le
geux.

b 7nden 2;
4. 25. art.

Met gelijcker ongefondeertheit coemt
de fiscoel maken b ghelücke misdaet van
gequetster M. van dat d'Admiracl sitten
de aender tafel van andere soude gehooꝝt
oft gedoocht hebben dat yemant aldaer
heb gheroepen/ Viuent les Gueux. Want elck
weet wel dattet eenen genoodden niet en
beraemt te straffen oft beteren de vꝛijheit
die yemandt aldaer aender taefel mach
voꝝtstellen/sonderlinghe als den dꝛonck
int hooft is/ besondere inden Ned erlan-
den/

„Cooplieden ende die vandē Conclistorien/
 „bouen dien den Edelen gheloft dat sy ter
 „saken vander religien niet achterhaelt en
 „souden worden ende gheschiede eenich
 „leelijck stuck dat de bondtghenoten daer
 „ouer kenen souden/daermede niet alleen
 „goetruindende de voozscreuen tsamenpā-
 „ninghe ende verbandt/maer oock te seer
 „misgrūpende opde hoocheit des Coninc
 „in verscheyden manieren veruallende int
 „crimen laet M. sonderlinghe al selue toefeg-
 „ghende den rebellen ende den Coninc
 „noch de Regente des niet waerschouwen
 „de/ so de Procureur dat al byzengt.

Wy ghelooouen vastelijck dat de ghe-
 nadighe God verhengt heeft dat dese val-
 sche beschuldighers so plompelijck in dese
 versterde sluegen ende notooze onwaer-
 heyt zyn gheuallen/ op dat des te cleerlijc-
 ker soude blycken/ so wel vanden leelijckē
 calumnien deser cauillateurs/ als vander
 oprechticheyt ende onnooselheyt der goe-
 de heeren/ want het is seker dat de Admi-
 rael noyt te Duffel (noch oock tot Sint
 Truyen) metten bondtghenooten gehan-
 delt en heeft/ ia niet int lāt geweest en is/
 in diē tijde maer te Weerth op zyn huys
 ende te Moers in zyn affairen/ alwaer hy
 vertrocken was met oozloof vande Re-
 gens

a By brie-
 uē vanden
 Admirael
 aen zynen
 Secreta-
 ris 10. Oc-
 tob. 1566.

ghente vanden vij. Julij af (als de verga-
 deringhe gheschiede tot Duffel/x. xij. oft
 xiiij. daeghen daer nae) sonder wederom
 te comen voordē xvij. Augusti/ so hy als
 doen ontboden wert / inder vrogghen dat
 hy niet schuldich en was te verantwoor-
 den/ noch hem eenichsins en raecht / alle
 tgene des aldaer gehādelt oft gedaē mach
 wesen/ dan bliickt altijt daer by de groo-
 te ercheyt vande dese zijne afgunstige/ ende
 quade dienaers des Coninc/ wel is waer
 dat tot Duffel in dien tijden hen hebben
 gheuonden by expressen last ende com-
 missie vāder Siegente en om aldaer mette
 ghesante der bondtgenooten te handelē/
 mijn heeren de Prince van Oraengien en
 Graue van Egmont (maer gheenssins de
 heer Admirael) dewelcke onghetwijnelt
 hen wel hebben weten ende sullen cunnē
 verantwoorden vā tgene sy lieden aldaer
 wten name vanden Coninc/ ende by ins-
 structie vander Siegente ghedaen hebbe/
 dwelck van nu af alreede genoegh bliickt/
 wt dien dat sy den seluen heer Prince/ In
 den daghementē/ tonrechte teghen hem
 vercondicht/ vā dit punct niet en hebbe
 derren belasten / ende is wel te dencken/
 dat dese quaetwillighe soo stercken seyt
 niet en souden versuympt hebben/ haddē
 sy de minste oorsake ter werelt daerop cū-
 nen

nenn vanden / hoe wel sy hen niet en vermissen
 den des te beschuldigen / eenen die daer
 niet by gheweest en is / hen laetende dinc
 ken dat sy hem vermochten alle onghel
 ijck aendoen / naedien hy in hen handen
 was ende hem alleenlijck toekieten als sulc
 ken defencien alst hē wel geuiel / des sy hē
 wel souden gewacht hebben / hadde hy in
 zyn vryheyt gheweest / daer en bouen soo
 bewijst doch de Graue van Egmont int
 langhe dese lueghenen. a

a Indē 109
 110. 111. 112.
 en 113. art.
 zynre desen
 cken.

Admirael
 en heeft de
 bontgenooten
 in zyn
 beschud n
 ghenomen.

Waer wt nootlijck moet volgen dat
 mijn heere Admirael gheen sijn en can
 worden belast met allen den illatien ende
 lueghenen / die sy desen aengaende hebbe
 gesocht hem op te legghen ende dat men
 niet gehouden en is daer op tantwoorden
 oft eenighe onschult te doene / de selue lae
 tende doen de heeren daer geweest heb
 bende / Te meer dattet onwaerachtich is /
 ende nemmermeer en sal bevonden wor
 den / dat Admirael oft als doen (dwelck
 onmoegelijck was) oft voor oft na (des hy
 niet belast en wort int besondere) in zyn
 beschud en sauuegaerde ghenomen heeft
 de bondtgenooten en vele min eenige con
 sistozialen oft Coopliden / dwelck ooc de
 Consirozialen ende Coopliden aengae
 geen verwe en heeft / gemerct hy ende de
 voor 13.

voozsz. andere heeren/des/by die vāder re
 ligie met groote verthooningen en aenbie
 dingē te meer stonde gemoit zijnde ^a daer ^a Byden
 toe noyt en wilden verstaen/noch hen thē ^{ouergege =}
 nen voozdeel vercleeren/noch vuerende ^{uen requi-}
 den bondt ghenoten oozsacke noch redene ^{ten.}
 en gaf/midtsy niet en waeren vercleert
 oft gehouden vooz wederspannige/maer
 wel ter contrarien als goede ghetrouwe
 dieneers en Bassalen des Conincx byder
 Kregente/Inden dienst desselfste wercke
 gestelt/ende/ om daer toe beter te mogē
 verstaen/ genomen int beschud ende sau- ^b Byde ac
 uegard des Conincx ende der Kregente ^{corde ende}
 noch langen tijt nade vergaderinghe van ^b brieuen vā
 Duffel/en S. Trupē/ ^c waer toe soude dā ^{verlekerin}
 de bontgenoten vanden Admirael versc- ^c By brie-
 keringe versocht hebbē/nadie sy de selue ^{uen vande}
 vele beter en stercker hadden vanden Co. ^{Kregente z}
 en de Kregente? Die hem d'Admirael oock ^{Decemb,}
 wel gewacht soude hebbē te geuē/ so zijn
 opset altijt alleclūc geweest was van zijn-
 re M. getrouwelich/na zijn vermoegē/te
 dienen/ende naede waerheyt hem en der
 Kregente alle saken te waerschouwen (ge-
 lūck hy wel berthoonde haer hochsz waer-
 schouwen vā het v̄bont d' edele) maer wat
 waerschouwingē soude hy cunnē hebben
 doen van tghene te Duffel ommeghinck/
 naedien hy aldaer niet en was? Waer toe

soudet oock gedient hebben/ naedten ont-
ghetwijnelt de Regente van al wert rap-
pozt ghedaen byden heeren die sy aldaer
hadde ghesonden/ Soo datmen den Ad-
mirael te seer ombeschaemdelijck heeft
veronghelijck hem so vele leelijcke stuc-
ken oplegghende/ daer het elckē kenlijck
is/ dat hy daer niet by en is geweest/ noch
des wete oft schult ghehadt en heeft:
Och wat eenen schoonen schijn van recht
ueerdicheyt! Datmen eens vzaeghe allen
den ghenen die hen inder seluer vergader-
ringhe te Duffel hebben gheuonden/ en
de sy sullen moeten bekenmen dat d'Admi-
mirael aldaer niet gheweest en is (gelijck
ooc de heer van Egmonttselue in zyn des-
fencien vercleert/ mitsgaders al tghene
aldaer is gehandelt) noch ooc te S. Cruys-
den/ Jae dat hy oock niet en is gecomit-
teert gheweest om te handelen b noch ghe-
handelt en heeft in cenighe vergaderinge
metten bandt ghenooten/ wy souden oock
zyn alibi lichtelijck bewijfen ende thoonen
dz hy aldoe in Duytstant geweest is/ had
de de Fisciel dē tijt en dach in zyn ticht ver-
cleert/ ghelijck hy nae recht ende op pens
van des te veruallen/ In sulcken leelijckē
belastinghen schuldich was te doen/ ia me-
mach den Admirael dien aengaende voor
een gheluck toeschrijven/ dat hy byder
Regen-

a Indē 109
en volgen-
de art.

b By bzie-
uen bande
Regente 7
August.

Regente daer toe niet en is gheroeppen oft
 ghesonden/Want anders en soude desen
 lueghenaers gheenverwe gebroken heb-
 ben om zyn goede diensten int quaede te
 bedieden/al is wel deselue vergaderinge
 van Duffel by den anderen heeren gehou-
 den by wterlijcken laste vande Regente/
 ende alleenlyck achtervolghende der in-
 structien ende ordinancien der seluer a en-
 de dat haer daer af alsdoen rappoozt int
 langhe is ghedaen/ghelijck als selue is ge-
 handelt by gheschifte/dwelck des volco-
 men ghetuyghenis is gheuende.

a Byden
 propositien
 enantwooz
 den ghe-
 printzjnde

8 Ghelijcke versierde sake coët de Pzo-
 curuer int wilde vzeindelijck daer nae by-
 brenghen/ b Inhoudende/dat nae de re-
 queste der bondtghenooten ouergheghe-
 uen in Decēbrj, de heeren Prince vā S-
 raengien en Grauen van Eymont/Hooz-
 ne ende Hoochstraten souden in Januario
 hen by een gheuonden hebben te Deure-
 monde ende aldaer gehandelt van de wa-
 penen aen te grūpen/ende volck te make/
 Indien de Coninck in zyn Nederlanden
 met heercracht wilde comen/van welker
 wederstaunicheyt d'Admirael de Coninc
 noch de Regente niet en hadde ghewaer-
 schout daer dooz hy vernallen zyn soude
 inde misdaet van ghequetster Mayesteit.

waerō de
 grootte te
 Deuremō
 de hen bl
 een genō
 den heb-
 beu.
 b. Inden
 33. art.

Want het en sal niet beuonden worden/
 dat de bondtghenooten eenighe requeste
 hebben ouerghegheuen in Decembri/ oft
 dat de heeren hen tsaemen hebben ghes
 uonden te Benremonde in Januario daer
 nae/ wy bekennen wel (om de waerheyt
 niet te loochenen) dat wy beuinden d'ij
 requesten in als/der tseghente byde bont
 ghenooten ouerghegheuen te zijne/ deers
 ste in April/ dander in Julio/ ende de ders
 de in Februario daer nae / (welcke van
 d'ijhen hy nu meynt/ en weten wy niet)
 van gelijcken bekennen wi ooc dat de vier
 heeren hen eens tsaemen hebben ghes
 uonden te Benremonde / maer niet in
 Januario / dan wel d'ij maenden te vo
 ren naementlijck int beghin van Octo
 ber/ Soo fracyen specificatien stellen dese
 gasten teghen alle recht in soo leelijcken
 betichtingen tegē sulcken heeren wt ene
 kelder boosheyt/ om hen/ hen defencien te
 benemen / daermede wel bewijsende dat
 sy luttel sorghe draeghen oft hen betich
 tinghe can bliuen staen / ende gheson
 deert sy oft niet/ maer dat hen ghenoech
 is/ dat sy eenighen schijn van rechte moe
 gen voorlaen/ om te bedecken hen woest
 voozghenomen onghelijck ende tyran
 nije/ van hen alle vier tonrechte om den
 hals te brenghen/ ten appetijte van eenen
 Car

Cardinael/ende om by hen niet belet te worden int verdrukken ende beroouen vā soo oueruloedighe landen / van alle hen vryheden / rijkdommen ende voorsz. spoeden/welck hen boos voornemen hen noch tans is gefaelt indentween/die Gods genaede bewaert ende wt hen bloedighe handen verlost heeft/(onghetwijnelt)zinnen dienste/ mitsgaders vanden Coninck ende vanden lande.

De vier redenen/ waerom sy hē voordē tijt van vier oft vijf vzen alleenlijck tsaemen vonden tot Denremonde/wesen de een stadt hen allen bequaem / als niet gheleghen verre van Antwerpen / (daer de Prince niet wel wtbljuen en mochte) noch van Brussel (daer de Graue van Egmont te houē wesen moeste) en naerder vā Doornick (daer d'Admirael onledich was) dan die andere twee steden/ende by Mechelen (daer de Graue van Hoochstratē gesondē was) mitsgaders wes daer ghandelt wert/ wort wjt ghenoech byden Admirael seluer verhaelt/ a eenfamēlijck indē veratwoordingē der voorsz. heerē de Prince vā Graēgē en Graue vā Hoochstratē/ bial dweic opentlijc bljct/dz deene vandē voornemstē oorzaken is geweest/ om

^a Int 43. art.
tic. 39re
antwoorde

a Wyde
brieuē des
Heeren vā
Montigny.

Des Con-
coemste be-
geert van-
den grootē
b Wy brie-
uen vande
Amirael
actiē Co.
20. Aug. 10
Oct. 1566.
en andere
mitsgads
vādē hee-
ren 19. Jul.
1563.

om tsaemen te ouersien ende spreken vanden
brieuen des Baenreheeren van Mont
igny wten houe van Spaengien aen hen
ghesonden a inhoudende hoe qualijck zijn
Mayesteyt vanden beelt stormingen/pre-
kinghen ende andere onbehoorlijckheden
inden Nederlanden voortghesteit te vze-
den was/ende hen vermaende dat sy sou-
den willen arbeiden op dat daer in verliē
werde/op dat zijn Mayesteyt des in tijtē
ghepaeyt wesende/ niet ouer en quame/
oft daer in en dede versien ghewapender
hant/welcken aengaende sy lange sprake
tsaemen hadden/ende begeerden al te doe
dat in hen was/om daer in oozden te hel-
pen stellen/maer ghemerckt het volck soo
verbittert was/ ende oock daccord ghe-
maecht metten edelen/ende dien volghen-
de oock alom inden steden/soo en vondē sy
geen middel om daer toe te comen/ het en
waer door de vergaderinghe der genera-
le staten (dwelck hē den bequaemstē wech
dochte te wesen tot een generael remedie)
oft dat zijn Mayesteyt/soo haest hy con-
ste in persoone ouerquaeme/ So dat ghe-
notē werde dat elck van hen de hant daer
aene/soo seer als hy conste/ ter eerster be-
quaemheyt soude houden neffens zijn M.
b de Regente ende den Raede/ op dat zijn
re Mayesteit wilde belieuen op deen ende
dan

Dander punct corte resolutie te nemen/

Dander redene was om tsaemen touer/ De vriende
vande Am
bassadeur
ghebuecht
in tPrincē
vantswoor-
dinghe.
siene de bzieuen by des Conincx ambassa-
duer in Franckrijck aende siegente ghe-
screuen/ ende vrendelijck in hueren han-
den ghecomen/ dewelcke inhielden groo-
te verraderijen teghen hen ende andere

Groote (maer besundere tegen hen drijē
vanden Raede van Staten) voortgestelt/
ende de valsche lueghenen daermede men
zijnre Majesteyt hadde ontgheuen de af-
fectie ende tgoet betrouwen dat hy met
grooter redenen / van hen altijt ghehadt
hadde/ iae dat hen afgunstige dē Coninck
teghen hen soo hadden weten te verbitte-
ren/ dat hy van doen af had gheloten hen
doot / sonder hen ghehoort oft de ghele-
gentheden der saken verstaen te hebben.
So verre hadden sy cinnen verleyden
ende verblinden der rechtueerdige goeder-
kerenheyt des Conincx/ soo deselus bzee-
der vermelden/ vande welcken voorwaer
splieden met grooter reden verbaest wae-
ren/ endeen waer niet te verwonderen/ al
hadden sy daerop tsaemen vele propoositē
ghehouden ende oock gesproken van hē-
der verskertheyt/ vertreck / oft andere
gheoorloofde ende bequame middelen/
naedien het hen allen soo seer raecte/ iae
oock den gantschen lande/ Maer daer
en is

Byden
 eersten
 leste art. v
 blyder In-
 coemst en
 den preule
 gie vā Her
 toge Jan
 vandē Fla-
 ren 1421 en
 1422.

en is alsdoen noyt ghesproken vanden
 Coninck/wt zynen Lande te houden noch
 ghesloten van met fortsen te wederstaen
 den ghenen die zyn Mayesteyt met heer-
 cracht soude willen seynden/ (dwelck sy
 nochtans nae vermoeghen der cleere pri-
 uilegien des lants^a ende der verbintenisse
 die sy lieden totten onderhouden der sel-
 uer hadden/ wel hadden vermoeghen te
 doen/sonder hender eeren te nae te comē)
 iae is hen slot ter contrarien gheweest/
 (daer op sy oock ghescheyden zyn) dat sy
 daerom niet en behoorden te laeten wel
 te doen/maer soo vele te vierigher vallen
 ten dienst van zynre Mayesteyt tot voor-
 deringhe vander hoocheyt desselfs/ ende
 tot ruste ende weluaren zynre landen/ en
 dat zyn Mayesteyt int eynde zyn waer-
 achtighe dieners noch soude kennen/ dat
 oock hen ghetrouwe daden/oprechte mei-
 ninghe ende lanckduerighe diensten soo
 cleer/groot ende openbaer waeren/dat sy
 op geē achterclappē ter werelt en behoef-
 den te achten/hen ganschelijck bezouwē
 de in hen onnooselheyt ende inde gewoon-
 lijcke redelijcheyt ende rechtueerdicheyt
 van zyn M.^a en dat deselue/noch zyn voor-
 saten noyt eenighe geweld oft tyrannye en
 hadden ghebruyckt/maer altyt eenen ve-
 ghelijcken naede priuilegien des Lants
 (elc

(elcken nae zynen staet) recht ende iusticie hadden doen geschiedē / sonder tegen hen nen geloofen en eeden yet te doene / waer aene oft sy eenichsins hadden ghetwjuelt oft achterdencken ghehat / oft by auontuere eens ghedacht / dat men bi gedoochsaēheit oft onwetenschap des goedertieren (maer seer verleydden / qualijck onder richten ende deerlijck bezoghen) Coninc inden Vanden soude hebben voortgheuaeren by dus daenighen manieren / ghewelden / onghelijcken / wreetheden en tyrannien / als men nu siet / hen en souden moeghelijck goen middelen hebben ghebroken om daerin te versien / ende hen seluen verskeren / oock met eenen dlant in zyn vryheyt bewaert te hebben / sonder dē eedt ende ghetrouwicheyt die sy den Coninck schuldich zyn / te buyten te gaene / iae oock sonder yet te veranderen / vander ghehoorsaemheyt die den Coninck inden lande toecœmt.

De derde redene was / dat de Heere Admirael / ghewaer wordende / het misuertrouwen ende cleynachtinge diemen teghen hem tot Doornick bewees (daer af hier nae breedere sal gheruert worden) begerēde tselue den voorszreuen anderen heerē zynen vrienden te kennen te geuen
ende

ende hen goetduncken te hoozen / hoe hy
 daer in behoorde te leuen / welcken aen-
 gaende zijn meyninghe was van daer te
 vertrecken / ende van voozder bewint hem
 te ontslaene / hoewel den anderen dochte /
 dat hy daerom / niet en behoorde te laten /
 te verstaene tot verskeringhe ende ruste
 van sulcker stadt / ten dienste vanden Co-
 ninck / Ende de vierde dat de heere Prin-
 te soo byder Regente als vanden Vantsa-
 ten ghequelt wozdende om hen te vinden
 in zijn Souuernementen van hollandt /
 Zeelant / ende Utrecht / ende versocht ghe-
 weest zijnde byden Wethouderen ende
 Eeden der Stadt van Antwerpen / om te
 zynen vertrecke / te moeghen in zijn plaet-
 se / vooz Querhoot hebben den voozscres-
 uen Admirael oft Graue van hoochstra-
 ten / begheerde daerop met hen te spreke
 vooz zijn reyse / om te weten oft sy te vzedē
 souden zijn dien last te aenueerden / soo
 verre de Regente den eenen oft den ande-
 ren des last wilde gheuen / welcken aen-
 gaende d'Admirael hen excuseerde / geens-
 lins begheerende voozder onderwint / nae
 dien hy sach zijne diensten van Doornick /
 ende andere soo weynich bekent te wor-
 den / waer af hy oock den Coninck daer
 nae zijn verthooninghen bede. ^a Daer op
 reysde elck der heeren weder int zijne
 eerst

^a By zijn
 bziene van
 10. Octo. en
 20. Nouē.

eerst verstaen hebbende den handel van
 elcken in zijn quartier/dit is al tghene dat
 tot Venremonde is ghehandelt/behaluen
 dat aengaende den voorſz. vrieuen vanden
 Ambassadeur goet geuondē ende gellotē
 werde/datmen ront wt daer af de Regēte
 soude spreke (ooc dē Coninck waert noot
 des waerschouwende) en heur opentliēck
 vragē wes daer af was/des den laſt aen-
 ueerde de voorſz. Graue van Egmont die
 nae Brussel keerde/die huer tselue voor-
 hielt / dwelck sy alonthende/hoe wel mē
 alsw beuindt/die volſchiedenisse van die
 drey ghementen/ maer te seer waerach-
 tich te vallen.

Datmen nu eens ouerlegge/de redenen
 en besluytingen van deser tsaemoncomin-
 ge/die des fiscael soo hooge weeght/beson-
 dere/want de waerschouwingen daer af
 dē Coninck ende der Regente niet gedaert
 en soudē zyn/ende datmen bewijſe in wz
 manieren dat gelloten sy tgene dat huer
 siert. Doch hoe/oft waer/dat verwillicht
 sy de wederſpannichheyt/daer hy hē af be-
 roemt. Maer nadien daer niet met allen
 af en was/noch oyt propoest ghehouden/
 en min yet gelloten ten ondiensse van
 den Coninck/ oft om zyn coemste inden
 Nederlanden te beletten/wat waerschou-
 winge

schouwinge constimē daer af gedoē/waer
 can hier dan begaē wesen de misdact van
 gequetster M.iae wiltmen der saken wel
 insien/men sal beuinden dat deselue tsaē
 mencominghe niet en is ghebeurt sonder
 voozgaende wete ende oozlof vander sie-
 gente/a der welcher ooc rapport is gedaē
 van tgene aldaer is gchandelt/ ende nae
 mentlijck oock ruerēde den voozsz. bzieuē
 (daer af heur gelcuert werde copie) so mō
 delinghe byden Heere van Egmont/ als
 rē vā EG= bybzieuen door den heere Prince.

a Bydē 47
 en 48. art.
 vander ont
 lastinge en
 169. artic.
 vā dē desen
 ciē des hce
 rē vā EG=
 mont.

De betich-
 tinghe van
 dat de g100
 te hebbē de
 vergaderin
 ge der gene
 rale statē
 goetgeuō
 den.
 b Andē 35.
 36. 37. 38.
 artic.

9 Met grooter redenen sal oock elck
 vrent ende onghefondeert vinden de vol-
 ghende belastinge b daer de Fiscael heeft
 gesocht den Admirael te belasten/ vā dz
 hy heeft gesproken vande vergaderinghe
 vande generaele Staten en geclaecht dat
 zyn Mayest. (verleyt van zijn quade
 Dieneers die sorchden dat hen schel-
 merijen daer door/ souden wtber-
 sten/) die soo langhe wtstelde/ iae oock
 int leste daer toe niet verwilligē en wilde/
 (mits dien sy hem vuisghemaect
 hadden/dat de saken hem noch so
 qualijck niet en bonden/datmen
 noot hadde deselue statē te verga-
 deren/ valschlyck daer neffens bybren-
 gen-

ghende dat de Grootte de Bontgenootte/ „
 ende de ketters daer nae verlangden/ om „
 de Mayesteyt so verre te brengen dat hi „
 opt seyt der religien oorden soude moeten „
 stellen nae den Wuyse der seluer staten/ „
 die sy wel hoopten nae hennen sin te berve „
 ghen/ om so heuven ouersten weth te stel „
 len ende thoost doen onderdaenich zyn sij „
 nen leden/ ende sy lieden comen thewer be „
 geerte/ die was gansschelijck af te hebben „
 de Inquisitie ende de placcaeten / ende in „
 handen te crighen de hoocheden des Co „
 nincx in zynen Nederlanden/ eensaement „
 lijk int seyt vander religien te leuen son „
 der Weth oft redene/ ghelijck de Fiscael „
 altselue vaisschelijck so te verstaen geeft.

Voortwaer (beminde Leser) wy en
 meynen niet datmen erghens ter werelt
 sal vinden / al waer eenich Coninck/
 Prince oft Querste/ (het en waere ghe
 weest een heel Tyrant) qualijck heb ge
 nomen oftvoor een misdaet gheacht/ dat
 men hem heb verthoont ende ghebeden/
 dat hy tot vorderinge van zynen eyghen
 dienste/ ende dwelwaren zynre onderdanē
 soude willen hoozen den raet en goetdunc
 ken zynre staten/ als naerdere onderricht
 wesende vanden redenen ende ghelegent
 heden

hebde die in elck hender prouincie te meer-
 ken vielen/maer wel ter contrarien der
 exempelē vese ende ghenoech (iae docht
 onder de daden der voorszaten vanden Co-
 ninck) dat besclue hen in eenighen noot
 vindende hen Staeten ghemeynlyck heb-
 ben vergadert ende hen opinien verstaen/
 sonderlinghe in saeken van grooten ghe-
 wichte / iae dat sy sulcke vergaderin-
 ghe heurer staeten/altyt hebben ghehou-
 den voor een vaste toevlucht ende seker re-
 medie/in alle hen benautheden/tot onder-
 hout hender hoocheyt/ende heurer Sta-
 ten ende landen/Soo dat Philips van Co-
 mines welte rechte in zyn historie/a strafte
 de voorszreuen ende alle andere sulcke
 quaede dieneers der Princen/ die hen
 sulcken vergaderinghen zynre generaele
 Staten ontraeden/daer hy/sprekende van
 de groote diensten die de generale Staten
 van Brancienck in zinnen tijde vergadert/
 ghedaen hadden/aldus coemt te scrjuen.

a In Co.
 Lodewijc
 den xi. int
 iaer 1483.

De woorsz-
 den van " Men mochte als doenpeysen dat dese
 Philips " goede vergaderinge sorgelick was ende
 de Comi- " seyden eenige van slechter conditien ende
 nes tegē " cleynder deucht/ende hebben docht sedert
 de ghene " dichwils noch ghesect/dat het sy een mis-
 die sulcke " dact van ghequetster M. datmen spreect/
 vergaderin- " van vergaderinghen der Staeten ende
 ge belette " dat

dat het is om de hoocheyt vanden Coninc „
 te verminderen/maer sy zyn selue die te „
 ghen Godt/teghen den Coninck ende te „
 ghen blaut/misdoen/ende sulcke propoe „
 sten dienden/ende dienen al noch/voor de „
 ghene die in autoriteyt ende gelooue zyn/ „
 sonder selue eenichsins verdient te heb „
 ben/ ende die daer toe niet bequaem en „
 zyn/maer alleen voor maniere hebben in „
 der oozen te sluyten/ ende te spreken van „
 saken van cleynder meerden/ ende vree „
 sende alle groote vergaderingen van soz „
 gen/dat sy bekent ende hen wercken ghe „
 blameert souden worden.

Wat soude deselue scrijver segghen/
 Indien hy nu leefde/ende saeghe alle dese
 ombehoorlijckheden der quaetwilligher/
 die doorszake zyn/dat de Coninck dus coet
 te bederven hem seluen met allen zyn lan-
 den ende onderfaeten:hoewel hy inde ver-
 haelde plaetse dese quaede dieneers wel
 ghenoech beschrijft/dwelck oft den Co-
 ninghen ende Princen soo wel waer inge-
 beert alst waerachtich is en nootlicke wa-
 re/voorwaer die goede en souden soo niet
 wesen verdrukt/nach de quade so verhe-
 uen wesen/alsmen heden spaeche siet tot
 grooten achterde el der Christenheyt/en
 Godt gunne den goeden(maer verleyde)
 Coninck dat hi eens mach begrijpen/cert

te spaede worde / hoe dese quaetwillighe hem doen bederven / hem seluen / ende zijn landen / ende hoe wel sy hem nu soo gansselijck regeren / Soo hopen wy nochrans / dat hy te nighen tijden hen lock van hem wo:pen sal / ende dan beginnen te verstaen het groot onghelijck / dat hy hem seluen sal hebben ghedaen / ende oock dan tot zijnen grooten leetwesen / ghewaer worden het ghebreck van soo vele zijne goede ghetroutwe Bassalen / dieneren ende ondersaeten / want de waerheyt mach wel voo:zen tijt worden veruolcht / maer en sal nēmermeer voo:z altijt verdruckt ende ghestopt bliuen.

Soo wie oock wat in historien ghelesen heeft / beuint / dattet noch quaet / noch vzeimpt noch nieuws en is / dat men in saken der Nederlandē aengaende / hē gedraecht aende Staeten der seluer / iae dat sulcx in allen oude tijcken byden Grieken ende Romeynen altijt goetgheuonden ende onderhouden is gheweest / Alsoo hebben Romulus ende de volghende Coninghen van Roomen de ordinancien by hen ghemaeckt / den volcke (dat is sekeren Staten vanden ondersaeten daer toe geordineert) voo:ghedraeghen / om goetgheuonden
oft

oft wederleet te worden/dwelck de Consuls ende Regeerders sedert aldaer hebben naegevolcht: Tselue hebben oock gesdaen de oude Coninghen in Grieken ende elders/die des byden gheleerden ende scrijvers/2 oock inde ghescreuen rechten ghepresen worden.

a Aristoteles
Homerus
Lilius.

Het vergaderen der Staten is noodich volghende staets priuilegien.

b Bydē in art. v. bij d. incoemste.

c Bydē in houdē vādē placcate des iaers 1534.

Houen dien so haddemen inden Nedderlanden so vele rechtueerdiger oorzacchen om de vergaderinghe der generale Staeten te wensschen (gelijck alle de goede deden) wt dien het aldaer is een sake dicordinaris/iae nae de priuilegien des lants/beschoorich en noodich is/ b dat in saken vā so grooten gewichte de Princen gebuicken vanden goetduncken ende consente hēder Staten/ besondere als daer aene hangt dweluaeren ende ruste vandē landen ende ondersaten/en sonderlinge oock in materie van generale placcaten so seer alle dingesetene raken/ia verbindende hen vziht en consciencie/ mitsgaders hen salicheyt lijf en goet/dwelck ooc onderhoudē is by hoochlofelijcker memoziē Keyser Karel int seyt vander religien/ordinerende het placcaet vanden Jaere/1531. c

Hoe cannen dan vooz een misdaet gheachten / Soo verve d'Admirael
I iij met

Het was om vele sake noodich datmen de Staten vergaderde.

a Wyde Verhooringe v̄ groote aē de Regēte. by brieuen van Montuille aē den Admirael 29. Julij. b indē iare 1562. 1565. c Wy brieuē des Heerē vā Montigny aē de Regēte 29 Junij / 21. Mey. cñ 2 Aug. 1566.

met allen den goeden / ooc verlangt heeft / na tgene dat van allen tyden goet ende bequaem is gheuonden: iac tgene dat by experientie in alle swaericheden inden seluē landen gheraden ende noodich beuonden is: besondere ghemercht de vergaderinge der generale Staten niet alleenlych van vele iaeren te voren versocht ende begeert en was door verscheyden soo prouinciale Staten als voo:neemste Steden / maer doock van ouer langhen tyt te voren gheswenscht / goet geuonden ende (onder dadyuy vanden Coninck) besloten / byder Regente ende den Staede van Staeten. niet alleen om tseyt vāder religien / maer doock om de saken vanden financien / schulden vanden Coninck / belastinghen des lants / oplichtinghe van beden / ende beteringhe van vele saken / dewelcke de Regente tot diē einde te meer stonde zyn der M. heeft doē vertoonē niet alleē met brieuen / maer doock by Ambassaden / Namelijc ooc by dē Heeren van Montigny / Egmōt / en Berghen / als sy die namalcanderē aē den Coninck in Spaengien sandt / b met last (onder andere) vā neffens zyn Mayest. aen te houden / ten eynde dat sy hoe eer hoe lieuer de generale Staeten soude moeghen vergaderen / als wesende het reynich remēdie om de ongheregheltheden des lants te be-

te beteren / tot welcken eynde / ende niet
 ter valscher meyninghen byden Fiscael
 (oft eer byden ghenen die hem te wercke
 stelle) verliert / deselve vergaderinge met
 allen / seer wert begheert van allen Stae-
 ten / Landen / Steden / ia oock van allen dē
 Inghesetenen int ghemeyn / so groote als
 cleyne / is oock elcken kennelijck / dat het ver-
 trecken oft weygheren van dier a de oor-
 sake is gheweest van allen den onbehoor-
 lijchheden inden landen toeghecomen /
 Mitswelckē des / met beter recht behoor-
 den ghestrast ende ten exemple van ande-
 re gherastint te worden / de voorschreuen
 Cardinael ende zynen aenhanck / die desel-
 ue altot omghestooten hebben / oock te-
 ghen de resolutie / begheerte ende ver-
 uolch vander sieghente ende den staede
 van Staeten aen zyn Mayesteyt tot dien
 eynde ghesonden int eynde van Augu-
 sto 1566. ^b

a By brie-
 uen vā Af
 souille aē
 den Admi-
 rael 24. In
 lij 1566. en
 vandē Ad-
 mirael 20.
 Nouemb.

b By brie-
 uen vande
 Regēte 19
 Sep. 1566.

Iffer dan yet misdæen / dat men ver-
 socht ende gheruenscht heeft de tsaemen-
 roepinghe der generale Statē / op dat tot
 onderhoudinge des lants / ende der groot-
 heyt des Coninc / teghen een soo alghe-
 meynen quaet / bequaeme medecijne ghes-
 buyckt soude worden / waerom en wordē
 des oock niet belast so vele andere staets
 U v heeren /

heeren/ Staten en Steden / ia ooc de sie-
 gente selue (dewelcke des vaste hope / iae
 toefegginhe heeft ghegheuen ende doen
 geuen so den bondt ghenoten als dien van
 der religien) naedien sy allegader des soo
 grooten langhen veruolch ghedaen heb-
 bē: maer voorwaer / so wel sy / als d'Admi-
 rael en zijn des maer te meer te achten en-
 de te prijsen / besondere ghemerct elck int
 ghemeint selue hielt voor: het opricht / ee-
 nighe remedie ende verhuedinghe van
 alle onrusten / oproeren ende ongheluc-
 ken ^a de waerschijnlijck die landen wae-
 ren dreyghende somen voor: vogen sach/
 diemen daermede soude hebben cunnen
 ontulieden indien der quaetwilliger voor-
 nemen niet en waere gheweest / alles te
 doen verlozen gaen om te comen tot hen
 verlangde wrake / roouinghe ende ty-
 rannye.

^a By brie-
 uen vā Al-
 lonuile 29
 Jul. en vā
 den Admi-
 rael 10 Oc-
 tob. en 20.
 Nouemb.

Soo wie oock wilt aenmercken hoe
 dat wt en vergaderinghen der Staeten
 vanden Nederlanden noyt gesproken oft
 gheuolcht en is eenighen ondiensst / maer
 altyt seer groote dienste voor hennē Prin-
 cen (so het elcken kentlijck is ende noch in
 verscher memozen / dē grooten bystant
 doer hen leste vergaderinghe vercregen/
 by middel van welcken zijn Mayesteyt/
 quam

quam tot soo grooten victozien ende eer-
 lÿcken eynde van eene soo lange oorloge)
 en sal hem niet genoech kunnen verwōde-
 ren/ dat dese afgunstige soonbeschaet zÿn
 dat sy blameren voor eē misdaet/ dat men
 ghesocht heeft tghene soo bequaem ende
 noodich was tot beuestinghe van zÿne
 Mayesteyt hogheyt ende dienst/ eensa-
 mentlijck tot zÿne landen ruste ende ver-
 sekeringhe/ Tot welcken eynde allene/
 tselue oock by den Admirael begeert is/ en
 niet tot soo boosen/ ghelÿck de Fiscael te-
 ghen de waerheyt verliert.

Tot wat eynde soude oock d'Admirael
 ghesocht hebbende vergaderinge der ge-
 nerals Staten met sulcher meyninghe als
 de Fiscael bybrengt/ naedien noch de In-
 quisitie noch de placcaeten geen plaetse en
 grepen/ in zÿn woonstede/ maer vermoch-
 te aldact te wonē sonder op sulche veruol-
 ghinghen te passen/ genietende der vry-
 heyt vander religien ende zÿne conscien-
 tien/ nae dien het onder trÿck is/ Oock en
 hadde hy noch oorsaecke noch middel om
 te kunnen oft willen voornemen van tot
 eenighe handelinghe/ hoocheyt oft ouer-
 heyt inden seluen landē te comē/ gemerct
 hi inden selue niet en woonde/ noch erges
 Gouverneur en was/ ooc geen voix noch

Dinquisitie
 en de plac-
 catē en heb-
 bē geēplac-
 se in des
 Admirael
 heerliche-
 den.

foeganck in gheerne Staeten van eenige
 der Prouincien en hadde/ maer ter con-
 trarie/ so bewiſen alle zyn dadē wel cleer-
 licht/ dat zyn meyninghe/ noch begheerte
 noeyt anders gheweest en is/ dan zynre
 Mayestejt dienst te doene/ iac tot daerin-
 ne al zynne verteert te hebben/ sonder oyt
 daerinne vercoelt gheweest te zyne oft ee-
 nich behulp gheweyghert te hebben/ soo
 langhe hy eenichsins den middel ghehadt
 heeft/ den welcken hem begeuende/ heeft
 hy teghen zynen danck bedwonghen ge-
 weest hem te vertrecken wtenhoue/ ende
 thys te bliuen/ dwelck hem oock dede so
 vele swaricheden maken om weder te ho-
 ue te comen/ naedien hy de macht niet en
 hadde om sulcken cost te veruallen/ inder
 vueghen dattet geen wonder en waere/ al
 hadde hy geseet oft gescreuen/ vercoelt
 te zyne / van dienst te doene / ghe-
 lijck de fiscael conrechte byhzeugt / nae
 dien hy van ouer so vele iaeren zynen noot
 den Coninck hadde vooꝝgedraeghen/ iac
 dat als doen zyn Secretaris soo vele maen-
 den/ daerom was veruolghende / sonder
 oock vergeldinge oft resolutie te cruygen/
 Mits den welcken ende oock dat hi mer-
 te datmen sochte te beletten al dat bequaē
 was ten waerachtighen dienste vanden
 Coninck ende vanden lande/ ende daer en
 bo

houen dat zyn afgunſtighe teghen hē een
 miſvertrouwen hadden beſteken/ So ſou
 de hy te rechte goede oorſake ghehat heb
 ben om vercoelt te zynne van te dienē/ niet
 zynne Mayeſteyt maer den onbehoorlyc
 ken paſſien ende voortſtellē zynne quader
 dieneers/ die hem regeerden theuren wil
 le. Doc heeft hi wel gethoont de begeerte
 die hy hadde om den Coninck te dienen/
 als hy allen zynen benautheden niet tegē
 ſtaende/ in ſulcken onruſten tijt. is te vze
 den gheweert a ter aſſiſtentie vande Regē
 te te houē te bliuen/ (nadien ſy zynē vroe
 der nae Spaengien geſonden hadde) vooz
 den tijt van twee maenden / op hope dat
 daer en tuſſchen zyn Mayeſteyt verſien
 ſoude/ ſo opte gheimeyne quaeden/ als op
 zynen eyghen noot/ maer noch deen noch
 vander ghedaen wordende/ is wederom
 nae dien tijt by oorlooue vander Regente
 vertroockē tot dat ſy hem ontbieden ſoude/
 dwelck ſy dede te half oogſt daer nae / ten
 welcken tijde hi hem weder te houē vant/
 om nergens in ghebreke te weſen/ daer
 men hem tes Coninck dieſte ſoude willen
 employeren/ ſoo hy wel ghetoont heeft/
 gaende ten beuele vander Reghente tot
 Doornick/ dwelck hem daer nae wel is be
 rouwen/ als hy beghouſt gewaer te wor
 den dat men verkeerde en qualijc bediede/
 al

a In April.
 1566. gelijc
 bi zyn brie
 uen bliickt
 vā 20. Au
 guſti.

al den dienst dien hi dede/ gelijc wy tselue
by oorden nae bzeeder e vercleeren sullen.

Dötschult
des Admi-
racts op
sijn brieuē
a Indē 35.
36. ende 60
artic.

10 hadden wy eerst een weinich naerde
re bewesen met wat onghesondeerthey-
ende ongeschickter bediedinge de Fiscael
hem soeckt te belaste a dooz eenighe woord-
ben begrepen in twee zyne brieuen ghes-
creuen aen zynen Secretaris in Spaens-
gien (van deen vanden welken wy dock
recht hier vozen gheruerthebben) luy-
dende (soo hy tonrechte bybrengt/ Den
“ eenen/ dat hy voor hem ghenomen had-
“ de te vertrecken sonder meer Coninghen
“ oft Keyserē te dienē ende dat hy vercoelt
“ was van zynen Prince dienst te doen/
“ Ende den anderen / datter tweelf oft
“ veertzien duysent persoonē inder onrustē
“ tijt/ wten poozten van Antwerpen ter pre-
“ kingē gingen/ belastende den Admirael
“ van verwaentchz en quaethertichz ter sa-
“ ken van deerste propoest/ en vā valschz en
“ luegenē ter saken vanden tweedē/ welckē
“ aengaende hy selue een valschz bibringt/
“ seggen sulcken vergaderinge buiten Ant-
“ werpen niet ghebuert te zyne/ maer dat
“ d'Admirael sulcx hadde ghescreuen om de
“ goede te veruaren ende de quade stouter
“ te make/ nu aengaende den eerstē brieue/
“ is hier voor soo doozsake als donschult ge-
noech

noech bewesen / daer by alleenlijck vuer-
 gende / dat in die brieu / met meer andere /
 tot bethooninghe zijre onschult dienen-
 de / hem niet en waeren ghenomen ende
 onthouden / (waerinne men emmers het
 geweld ende onrechticheit zijre afgunsti-
 ghe wel merckt) men soude lichtelijck met
 ten seluen brieue bewijfen des Procureurs
 loeghenen / ende dleet wesen dat de Admi-
 rael voelde / mits dat hy zijn Mayestejt
 niet meer dienst ghedoenen conste (dooz
 de bestekingen zijre vyanden / ende oock
 dat mach them ghebzack) ende dat men
 gheen ander acht en nam opten dienst vā
 zijre Mayestejt / maer alles liet gaen
 soot wilde / sonder ergens in te versien / iae
 dat oock in den seluen brieu so vele andere
 woorzen stonden (dier de fiscael gheen
 ghewach en maecht) bewijfende zijnen
 oprechten ende grooten treck om ten die-
 ste vanden Coninck / ende weluaeren des
 lants / lijf ende goet te auontueren / dat
 men cleerlijc beuinden can / dat dese woor-
 zen (by den fiscael gheteckent) geëffins
 gescreuen en zijn tot quader meyninghen
 maer alleen wt oorzaken bouen verhaelt /
 want onder andere staen oock aldare dese
 woorzen / want nae dien ich geenē dienst
 meer doe en cā / en wil ich der schandē nē
 Deels

„Deelachtich wesen/daer by ghevnecht dat
 „huer hoocheyt my geenssins en is betrou
 „wende/ Ende daer nae/daer wt mach
 „men merckē dat ick niet eergierich en bē/
 „ende dat God my de gracie heeft gheghe
 „uen/dat ick noyt groote staeten ghesocht
 „en heb/maer wel ghehat eenen yuer om
 „mijnen Prince dienst te doen/waer in ick
 „ghenoech vercoelt ben/gemeret het clein
 „betrouwen dat hy thoont te mywaert te
 „hebben/gemeret men v so gehādelt heeft/
 „Daer nae weder dese woorden.
 „Doozt ecst my eenen groosten hertswere
 „te sien/dat zyn Mayesteyt sulchen lant
 „coemt te verliesen dooz zyn eyghen schult
 „omdat hy ons niet wil betrouwen. Ende
 „noch/ick waer te vreden nēmermeer an
 „v vergeldinge te hebbē dā dit lant te moes
 „gen behouden/ Met meer andere derge
 „lycke diemen soude moeghen vercleeren/
 „Indien men vanden seluen vrieue en an
 „dere des heerē papieren/niet berooft en
 „waere. Euen wel dese voorghaelde wooz
 „den wel ghewegen/ gheuen ghenoechsa
 „me ghetuygenisse vanden yuer ende goets
 „herticheyt die hy alcht heeft ghedrighen
 „ten dienste vanden Coninck ende vanden
 „lande/ende doen te niet alle de presumptriē
 „ende blauwe redenen daer hem de ysael
 inde

in de soect te behelpen / want deselue brie
 uen waeren ghescreuen sonder gheueinst
 heyt / ende quaemen wter bozst als by hē
 ghescreuen aen zynen Secretaris / meynē
 de dat deselue alleen die sien soude / dwelck
 wel verre verscheyden is vanden quaeder
 meyninghen / daerop de J^r isael een woort
 van dien wilt trecken / te meer dat daer by
 oock is ghevuecht de redene vanden seluē
 woorde / waer door hy oock ontschuldicht
 soude wesen / al hadde de passie hem noch
 vele herder doen scrijuen / ghemerckt hy
 alle zyn goet in des Coninckx dienst ver
 daen hebbende / noyt woort anwoerden
 vanden seluen en hadde kunnen ghecrij
 ghen / al hadde zyn Secretaris daerom al
 daer soo menighen tyt veruolcht.

Wengaende dē anderen brieue is seer
 te verwonderen dat de Procureur by een
 soo onbeschaemde stouticheyt derre ont
 kennen ende segghen niet waerachtich
 te wesen / tghenedat soo openbaer ende
 by soo vele duysent menschen ghesien is /
 want ten tyde als dien brief ghescreuen
 wert / Soo gingen des Sondaechs en heyl
 lighen daechs buytenden poorten vā Ant
 werpen niet alleen xij. oft xiiij. duysent per
 soonen ten prekinghen (soo hy seet den
 Admiracl te hebben ghescreuen) maer xx.
 oft xxiiij. duysent op eenen dach ten aentzē

M

van

van eenen yegelijckē/waerwt mē spoert/
 met wat ercheyt de Fiscael coemt van des
 ser waerschouwinghen te maken sulckheit
 misdaet/daer ter contrarion d'Admirael
 hier in behoorde ghepresen te worden van
 dat hy ghetrowelijck heeft gewaerschout
 de desoorzen/op dat zijn Mayesteit des te
 bet daer in oorden soude stellen/en in tijt
 verlien eer daer ergher wt volchde/ghe-
 lijck men sedert gesien heeft comen/bi ge-
 byrke van bequaem remedie. het is vooz
 waer een groot trecken van des Admis-
 rael's goede affectie ende oprechte meys-
 ninghe/dat onder soo vele brieuen bi hem
 gestreuen/ende ontfangen/die in zijn Vo-
 gis heusndē ende by zijn vyandē al ouer-
 sien zijn (ghelijck de vragen hem gedaen/
 dat wel betoonen) slyleden niet en hebben
 kunnen vinden om te cnaeghen dan dese
 twee verhaelde puncten/die noch niet en
 clincken oft hen en helpen.

De belastingē des
 Admirael's
 aengaende
 des hy te
 Doornic ge-
 daē heeft.
 a Wan zijn
 diensten te
 Doornic
 heeft den
 Co. gescre-
 uē 10. Oct.
 en 20. No.
 Aufgelijck
 ber Regē
 te dē leste

11 Comende dan aent punct van zijn
 daeden te Doornic/ die soo gheblameert
 zijn inder quaeder ende onduechdelijcker
 veroordeelinghe/ende oock in soo vele ar-
 ticulen van des Fiscaels richt/ Ter saeken
 van dien hem belastende crimine lesa Ma-
 iestatis, ende anderffins in vele puncten/
 dien aengaende (hoe wel tonrechte.) Als
 eerst dat ter incoemste/vanden Admirael
 in

Aug. ende inde maenden van Sept. ende Oct. 1566.

a In Doornick (aldaer hy byde Regente gesonden was) twolck hem teghen ghecomen zynde ouer hoop riep Viue le Geux Daer wt plompelijck wullende doornvolghen dat het volck daer by b betuychde/ Dat sy meynden den Admirael hen wercken soo wel aen te staene / dat sulcken roepen hem aenghenaem waere / vughende de selue te wesen teghen God/ den Coninck ende tghemeyn weluaren/ waer af d'Admirael niemant en hadde gecastijt/ hoe wel hy de macht inde hant hadde.

Om nu de hoocheyt deser achterclap Wötschult pers die van ghetrouwe diensten c weten datmen te smeden groote misdaeden/ wel te verstaen moeten weten dat ten tijde als trijnd coeste heeft ge niet alleen de pzekinghen / maer oock de uēt les jeux. beeltfornminghen by eene gheweldighe c raserij des volcx alom ghebuerden de By des sterckemachtige bewoode/ frontierstadt Admirael van Doornick (langhe der religien toeghe bzienen vā daen) met heuren Lande van Cornelis/ 10. Septē. metten seluen onrusten soo seer ghequelt 20. Jan. en ende belaeden was/ als eenige andere in 9 Sept. alle de Nedelanden/ iae stont opt punct van oproeren ende bederuen/ want daer en waerē niet alleen de kercken veruuest/ de beelden afgheworpen/ de predicatien vinnen den kercken inder stadt gehoude/

M ij maec

maer de ghemeynte hadde daer en bouer
 heur opgheworpen ende inde wapen ghe-
 stelt niet alleen teghen de weth/ ende die
 vande Roomsche religie (die niet het een
 vierendeel des volcx en maecten) maer
 oock teghen het Sarnesoen vanden Cas-
 steele/ dwelck niet verken en was/ noch
 van volck noch van Victaille noch van ge-
 schut ende oorlochsghereetschap/ inder
 vueghen dat de Capitein van dien/ te Ho-
 ue schreef/ dat hy was belegert ende geen
 xxiii. vzen teghen houden en soude cum-
 men/ mits hem van als ghebrack/ Ende al-
 soo de Prince van Oraengien werde ghe-
 sonden tot Antwerpē (alwaer hy Borch-
 graue is) ende de Graue van Egmont in
 Vlaenderē/ daer hi Souuerneur was/ So
 wert de Admirael by de Regente gheson-
 den te Doornick/ (daer de Baenrecheere vā
 Montigny/ die by heur in Spaengien ge-
 sonden was/ Souuerneur is) om de oproe-
 ren ende onrusten aldaer wesende/ te stil-
 len ende de Stat/ het Casteel ende de hee-
 leprovincie te houden inde ghehoorzaem-
 heyt des Coninck/ mitsgaders alles we-
 der te brenghen in eenicheyt en ruste (ghe-
 lück zijn opene brieuen van commissien

a Byde cōtselue wtweisen a) ghemerckt het was een
 militie van plaetse van sulcker importancie ende ghes-
 29. Aug. volghe als elck weet,

het

Het is oock waer dat d'Amirael niet
 geerne en aenueerde/ ende nooder bleue
 in dien laste/ nochtans nae dien het de Sie-
 gente begeerde ende hi verhoopte/ aldaer
 den Coninck ende de lande dienst te moe-
 ghen doen/ oock dattet hem nae soude ge-
 gaen hebben/ dat een sulcken Stadt ende
 Vant gheduerende zijns broeders absen-
 tie (die des Gouverneur is) ende sonder
 desselfs schult/ soude hebben verloren ghe-
 gaen oft vander behoortijcker ghehoor-
 saemheyt heur afghekeert/ Soo en heeft
 hy niet willen weygheren aldaer te gae-
 ne / endete doene al dat moeghelijck was
 om aldaer in oorden te stellen. Als hy
 nu verwaert / sonder eenich bystant van
 volck van wapenen/ ghereyft was/ so ver-
 stont hy onder wegghen dattet inder sel-
 uer Stadt al in rueren ende wapenē was/
 ende volck om malcanderen te vermoor-
 den/ mits den welcken hy hem te meer
 haeste/ ende om dat ongherust volck niet
 voorder te verbitteren/ maer door een aē-
 wysinghe van betrouwen/ properlijck te
 stillen/ soo quam hy hem tzynder aencoē-
 ste begheuen/ (niet sonder perijckel) mid-
 del onder die gherwapende ghemeynte/
 nemēde zyn Vogys/ niet int Casteel/ maer
 inder Stat/ om hen bet te payen/ ende de
 wapenen doen afleggen/ ooc wten kerckē
 te doen

De groote
 dienstē by
 den Admi-
 mirael te
 Doornick
 ghedaen.
 By zyn
 brieuen vā
 31. August.
 1. 4. 5. 10 etc
 12. Septē.

a Wyde
publicatie
vā 21 Sep.
en des Ad-
mirals
brieuen vā
24. ende 26
Septemb.

te doen scheyden/ende hen predicatiē buy-
ten der stad te doen houden/ Inghelyck
om den ghewoonlycken dienst aldaer we-
der te doen stellen. metter behoorycker
ghehoorsamenheyt vander Ouerheyt / en
daer neffens oock het Casteel te doen ver-
sien van prouande/ volck ende gheschut/
Allewelcke punctē hy (niet sonder groote
moeyte / arbeyt ende perijckel) volbracht
heeft/dwelck hem te lastiger viel mits dē
swaricheden ende misuertrouwē daer die
vanden Castele oorzake toe gauen / eyn-
telijck heeft hy by goetduncken vander
werch/met die vander religie aldaer/ ghe-
maecht by mantere van prouisie/en onder
het wel behaeghen ende aduoy alleenlijck
vander Regente (datmē dit onthoude om
den aeuerhaelde lueghenenen) seker ver-
brach ende eenicheyt/dwelck daer nae by
der Regente ghenoech is goetgeuonden/
ende nae des Admirals vertreck vooz-
suler aldaer toeghelaeten ende totgheroe-
pen/als niet te buyten gaende het accord
cozts te wozen by heur hoocheyt wten naē
vanden Coninck metten bondtghenootē
aengegaen/dwelck sy alom wilde ende be-
ual onderhouden te wozen (gelijck heur
brieuen ouer al ghesonden ende by hem
doen printen b tselue wel bewijfen) ende
hadde bouen dien den Admirael ende an-
deren

b De brie-
uen en ac-
cord zijn aē
des Prin-
cen verant-
woordē ge-
buecht.

maer de f'iscael weet wel hoe seer dat tsel
 ue woort doen alom ghemeyn ende inden
 mont was/ende datmen tselue alom moe-
 ste hoozen/wacrnē gonchoft stont/ ende
 battet alsdoen onnoeghelijck hadde ghe-
 weest volck des den mont te stoppen/ al
 haddemen dock wel versien geweest met
 volck van wapenen (des thoff/ de heeren
 noch d'Admirael niet eenen man en had-
 den noch middel om te lichten) ghemerct
 de ghemeynte alom soo in rueren ende in
 wapenen was/hoe soude dan d'Admirael
 sulcken roep belet ende ghestrafte hebben/
 wel is waer dat den seluen hem ghenoech
 mishaechde/ soo hy zynen incomen den
 volcke wees ende vercleerde/maer en had
 de noch alsdoen noch daer na middel noch
 macht om dat te straffen/soo hy noyt een
 man van wapenen vander Regente zyn-
 der hulpe en creech/Socken was het ner-
 ghens verboden/ datmen dese roepen/
Vuile Roy. Vientles Jeux. ende derghelijcke
 niet eu souden moeghen doen/sulcx dz des
 booz het verbot gheen straffe en const ge-
 uallen/die oock ander s'ins zynen anderen
 grooteren saken die d'Admirael aldaer te
 beslissen hadde/groot achterdeel ghedaen
 soude hebben/men can oock wel beuroe-
 den wattet sy van een beroerte ghemeyn-
 te/ ende sonderlinghe van leckers ende
 ghe-

ghepuffel / die niet en weten wat sy roe-
pen.

Van die vanden Casteel en hadde de
Admiracl noyt eenich behulp / maer wel
groot belet / daer dooz niet alleen hi / maer
sock de Stat dickwils in groot perijckel
quaemen / want hoewel de Regente byde
voorzcreuen opene ende andere brieuen /
soo wel den heere van Moulbais Stat-
houdere des heeren van Montigny van
den Castele / Stat ende Lande / ende den
heere van Beauuoy's Capiteyn van een
Wendel knechten tot hulpe vanden Gar-
nesoen inden Casteel ghecomen / als der
woeth van Doornick beuolen hadde / dat sy
den Admiracl souden onderdanich ende
behulpich wesen. So en wildē nochtās de
voorzcreuen Stathoudere ende Capiteyn
tselue niet volbrengen / noch zynen gebo-
den volghen / oft hem bistant doen / oft hē
onschult altijt nemēde / dat sy int besonder
anderen last hadden /^b dwelck den Graue
groote moeyte ende swaericheyt maecte /
eer hy (euen wel) de Stat ghestillen ende
t Casteel van volck / spijse ende artillerije
verhien conste. Dwelck hy nochtans ten
aensien en wel weten vander ghemeyntē
volbrocht heeft /^c hoewel deselue in een
groot misvertrouwen stont ende bleef / te-
ghen die vanden Castele / van welcken

M v ende

De belet
den Admi-
racl gedaē
byden Ca-
piteyn van
dē Casteel

^a Byde cō
missie van
den Admi-
miracl en
brieuen vā
de Regēte.
1. Septem.

^b By brie-
uen vāde
Regente
14. ende 24
Sep. In-
gelijck van
8 en 9 Oct.
sock aendē
stathoude-
re 26. Sep.
aende Re-
ghente. en
handē Ad-
miracl 26.
Sep. ende
3. Octob.
^c By zyn
brieuen vā
24. ende 26
Septem.

ende anderen swaericheden hem by die vanden Castele ghemaecht / Inghelijck van zijn goede diensten ende neerlicheyden / blijckt ghenoch / so by zijn antwoor den / als oock byden brieuen ende waerschouwinghen b die hy heeft ghescreuen niet alleē aende Regente / maer oock aēdē Coninck ende andere / Oock doet hy selue zijn onschult so wel op alle de belastingen van Doornick / by zijn antwoor den / dat wy hier des te corter sullen vallen.

a Indē 39.

40. 41. 42. 43.

44. 45. 46.

47. 48. 51. 53.

56. 57. 58. en

59. art.

b Aenden

Co. en zijn

broeder en

Secretaris

10. Oct. en

10. Nouē.

ooc aēde

Regere in

de maēdē

vā Sep.

en Oct.

d Admi-

rael be-

schuldicht

om de bloet

stortingē

shēude te

hebben.

c Indē 40

artic.

12 Wort ooc wel conrechte voorde twee de belastinge zinder daden van Doornick beschuldicht dat hy ten dage zinder incoēste niet en heeft den wille der Regente door den voorsz. stadthouder en Capiteyn willen laeten volbrēngē / maer gesocht dē seluen Capiteyn met zijn voick te versenden / Doozwaer indien sy sulcken last vanden Regente hadden als sy seiden / so moeste sy wel qualijck vanden gelegenthedē onderrecht zyn / oock moeste sulcken last wel cefseren / mits dat de heer Admirael met volle macht aldaer was gesonden als hoot en Gouverneur / dien sy allegader moesiē gehoorich wesen / na dat de heere van Beauuoy met zijn volc derwaert was geschick geweest. Soude oock d'Admirael recht te ghen zijn commissie ghedaen hebben / in dien

Indien hy hadde geuolcht oft toegelaten
 het vrent vooznemen vanden voo:screeuē
 Stathouderē en Capiteyn • dwelck was ^a By hen
 van te besprynghen/ dooden ende beschie- ^b zieuē ende
 ten de inwoonderen vander Stadt/ der ^c coele.
 welcker d'Admirael te zinder coempste ^d By hreus
 wel ses duysent inde wapen vandr/ ^e vande Des
 dat een deerlyck mooyt daer wt soude ge- ^f re vā Des
 uolcht hebben/ mitsgaders de ganssche be- ^g carmes aē
 derffenisse vander Stadt metten verliese ^h Houbaiss
 vanden Castele/ dat nergkens af verlien ⁱ 25. No-
 en was/ daerinne des Coninc Carnesoe ^k uemb. ende
 soude dootgellaegen geweest zyn/ so hen- ^l tgebot van
 der maer twee oft dzy hondert en waren ^m Houbaiss
 die teghen soo vele duysent Inghesetene ⁿ te die dage
 niet langhe gedueren en consten/ Te meer ^o te Doznick
 dat dien ter siout ter hulpen gecomen sou- ^p ghedaen.
 de hebbē/ eē ontallijc mentichte wt West- ^q b By des
 plaenderen der geente die der religien wa- ^r Admiraelis
 ren toeghedaeen/ die hen alreede inde wa- ^s briueē van
 penen hadden ghesiet/ die sy sedert noyt ^t 31. August.
 heel afgeleyt en hebben tot noch toe / de
 welke oock daer nae sulck hen ghemoet
 welthoonden/ als sy te veldetrocken/ om
 die van Valenchijn te ontfetten. Vooz-
 waer haddemen in dien tijde sulcken ex-
 ployt eens bestaen / ende soo opentlijck
 ghecomen teghen het verdrach metten
 Edelen ghemaectt/ iae sulcken bloet stoz-
 tinge begonst/ wat al iamerlijcker onrustē
 verwor-

Des Admirals wijf-
heyt om
diant in ru-
cken te hou-
den.

verwoestinghen ende vermoordinghen
souden daer wt gheuolcht hebben / ende
sonderlinghe vanden gheestelijcken ende
Coninck officieren / waer ooc te beduchtē
gheweest dat de ghebueren hen des ghes-
moeyt / ende daermede interd inder selues
Stadt (die sy anderen tyden beseten had-
den) gesocht souden hebben / want het volc
was als doen alom in ruerē en in wapenē /
Den Edeldom had hem ghesterckt / soo
met verbanden / als volc van buiten die vā
de ghewoonlijcke religie waren beancet /
veriaecht ende verdrucht / ^a ende de Kege-
te ende thof onuersien van volck en gelt /
inder vueghen datter gheenen middelen
was om der rasernijē des volcx metmacht
ende ghewelt te wederstaen / Soo dattet
een sonderlinghe wijsheit des Admirals
was / dat hy soo vele quaets wiste te ver-
huedē met properheyt ende mits wat tijts
metten volcke gheduldich wesende / om
daer nae te comen tot zynen vermete / int
volbrenghen van zynen laste. Waerinne
hy den Coninck ende den lande soo ouer-
grooten dienst ghedaen heeft / datter on-
moeghelijck waere dien ghenoechsaeme-
lijck te vergelden / hoe wel door zyn afgun-
stige valsche aenbrenghen / deselue niet
alleene niet en worden bekend / maer hy
selue des nock te lijden gehadt heeft.

a By brie-
uen des
Bisshops
van Dor-
nick 20. 22.
25. ende 28.
Sep. ende
verscheydē
brieuē des
Admirals

13 Het is oock een verkerde lueghen die De groot
 de fiscael den Admirael opleet ^a dat hy te te en heb
 Doornick soude geseet hebben/ dat in dien ben hē n3
 haer hoocheyt het vergaderen der gene ³ vermetē
 rale staten langher weygherde/ de Heeren ³ vā de sta
 souden van doen af hen ³ tēte ver
 ende Staten verlaten ende de hant van al ³ Gaderen.
 le saken trecken/ dwelck hy doet met sulc ³ ^a Inden
 ker onozdentlijcker generaliteyt dat desel ³ 36.artic.
 ue ticht nae recht is verworpen/ als bene
 mende den berichten den middel van zyn
 ontschult/ ende donwaerheyt daer af te be
 wisen/ te meer dat tselue geenē schyn en
 heeft/ want aengaēde der Regente/ wiste
 de Admirael wel/ dat sy de generale statē
 niet en vermochte te vergaderen/ sonder
 des Coninc consent/ ende aengaende den
 Heeren Souuerneurs/ en wiste hy hē mei
 ninghe niet/ noch en hadde des geē beuel
 van hen/ oock en quaemen sulcken propoe
 sten niet te passe op eenich punct van zynē
 laste/ iaede onderuindinghe heeft de con
 trarie bewesen/ so wel aengaende den Ad
 mirael als den anderen heeren/ Soo dat
 daer op niet te letten en is/ ia al hadde ooc
 hy/ wt haesticheyt oft gequelt zynde/ sulc
 ken woorde ghesproken/ dat en ware n3
 te achten/ noch en soude des beschuldicht
 kunnen worden/ want soude gebeurt moe
 ten zyn met eenen lichten vlieghenden
 woorde/

woorde/ daerop hy sebert niet ghelet en soude hebben/ ende also narecht niet straf baer wesen.

Met mis-
trouwen
tusschen
die vāde
Gyat en
vāde Ca
Bezi.
a Indē 40
artic.

14 Met gelijcke valscheyt wort de Ad-
mirael opgeleet/ a dat hy den 30. Aug. we-
sende gestoozt om eenē brief die de Stadt
houdere en Capiteyn hadden ghescreuen
aenden heere van Esquerdes en Willers/
beyde vanden verplichten edelen/ de wethy
hy hem hadde ontboden/ en hen voorge-
houden van den seluen Capiteyn met zyn
volc te doē vertreckē/ waer wt De Fis-
cael tōrechte raep/ dat d'Admirael nz
en wilde dat den Coninck de sterckte ble-
ue teghen den bondtgenooten en ketters/
tot vordel vande welckē hi de fortse socht
te te verdrjuen. Want ten dage aldaer be-
teekent en was die Capiteyn noch zyn
volcke al noch int Casteel niet gecomē/ en
en wiste de Admirael van eenigen heuren
b:ief b niet te spreken in acht dagen daer
nae/ so dat noch beē noch dander vā desen
luegenen en can bliuen staende. Ende al
waert dat hy daer nae quaelijck hadde ge-
nomen sulcke bricuen ende drey gementē
ghedaen sonder zynen weten in eē Stadt
daer hy Querste was/ met so grooten pe-
riickel zyns leuens ende der Stadt/ dat en
waere gheen wonder/ besonder want sy
hem/ volghende zynen last schuldich wa-

b By hen-
nē brief vā
21. August.

een gehoorzich te wesen en dat sy met sul-
 ken beuelē het volc maer te meer in ontus-
 stē en steldē/wel is waer dz also de Admi-
 rael des anderen daechs daer nae metten
 Magistraet hādēde/om middel te vindē
 om de saken tot stillicheyt te brengen/en
 begeerde te hoorēn doo:saken vandē mis-
 uertrouwen wesende tusschen die vander
 Stadt en vanden Casteel/en hoemē t volc
 best weder soude bringē tot hē werck en
 het afleggen der wapenē/die vander weth
 hem hebben vercleert dat het toequam/
 doo: dien de Stathouderē zyn **Garnesou**
 hadde versterct/ende tgeschut gestelt op
 te wallē ter Stadt waert/en na de plaetse
 daer in de puzkingē hiele/ende dat tselue
 misuertrouwē noch meerder soude vallē/
 mits dat ter seluer stondē de tydinge quā/
 dat de heere van Beauuoyz met volck in
 den Castele comen was/waerom geradē
 ware den seluen weder te doen vertreckē
 om het volck des seer verbittert vallende/
 wat te stillen ende paeyen/ is oock te ver-
 wonderen datmen sebert daer mede den
 Graue heeft comen beschuldighen/ nae-
 dien hy alsdoen al des verhaelt is/heurer
 hoocheyt ouerscreef/ sonder yet te suy-
 ten/ dewelcke antwoorde seer wel zynre
 handelingē te vzedē te wesen/hem biddeñ
 te willen voozt op alle sakē oozden stellen/
 laetende

a By d'acte
 des Magi-
 stracts vā-
 den leken
 Augusti.

b By brie-
 uen vandē
 Admirael
 31. Augu. 2.
 en 4 Sep.
 ende vāde
 Regente
 vanden
 Sep. ende
 andere.

laetende euen welken voorszreuen Capiteyn opt Casteel van waer d'Admirael hē niet en begeerde te nemen/dan om dat hy aldaer van gheenen noode en was ende elders meer dienst doen conde/soo de heer van Egmont hem tot dien eynde met vrieuen versocht hadde.

15 Het is oock vrent datmen den Admiracl coemt belasten van dat hy niet en heeft doen vertrecken/maer ghehanteert vande Edele heeren van Esquerdes ende Vilhers/len te wercke gheselt heeft. nae dien die beyde aldaer waren ghesonden met consente vande Regente als gheseduteerde vanden bondtghenooten/ dewelcke oock aldaer hadden goeden dienst ghedaen om troelck te stillen/ende tot eendzachticheyt te bzenghen/ helpende oock seer tot het volbzenghen van zynen laste/ghelijck die vander weth des goede ghetuyghenisse geuen/ b besondere daer oock de Regente by verscheyden vrieuen ontboot dat d'Admiraelde selue Edele zynber hulpe nemen ende te werck stellen soude.

16 De volghende belastinge en is niet gheen minder boosheit voortgheselt/waerwelcker de Isracl bi bzenget dat hoe wel hy belast was de pzekinghen tot Doornick te doen achterblijuen/ hy nochtans/by een groote verachtinnghe ende ongheschoot.

d'Admirael
is beschul-
dicht dat hy
vande Ede-
len te wer-
cke gheselt
heeft.

a Indē 4°
artic.

b Wyde at-
testatie vā
der weth. 8
Septemb.

c Wy haer
vrieuen vā
1.4.7. en 12
Septemb.

d'Admirael
beschul-
dicht om de
pzeking-
nz te heb-
ben doen
achterblij-
uen.

d Inden
4°.artic.

hoozsaemheyt en om de onrusten te doen
meerderen/der weth voorgehouden had
de oft hen bet gheraeden dochte de pre-
kinghen voort toe te laeten binne oft buy-
ten der Stadt/middel ooc geuoude om de
selue prekinghen voort te houden/dac hi
ter contrarien behoozde te arbeiden om
die te doen achterblijuen.

Datmen velle den last ende commissie
die den Admirael byder Sieghente is
ghegheuen wten name des Coninc/ en-
de indien daerinne, vermaen beuint ghe-
baen te wesen vanden prekinghen/ oft vā
die te doen achterblijuen oft onderhoude/
het waere binnen oft buyten der Stadt/
datmen ghelooue/ dat hi sulchen ghehadt
hebbe/ als zyn partije versiert? Maer in-
der waerheyt daer en is niet af/ oock en
soude hi nēmermeer met sulchen last daer
willen veysen hebben/ na die hy wel wiste
dattet in dien tijde onmoghelijck hadde
gheweest sulcx te volbrēngchen/ ia dat tsel-
ue oock directelijck tegenquam den accoz-
de/onlancx te voren byder Sieghente van
weghen zynre Mayesteyt met aduyse vā
den Souuerneurs der Prouincien / vā
ders vander Orden en andere/ gemaccht
ende'aenghegaen/ dwelck sy beual alom
onderhouden te woꝛde: dwelck ooc te in
waer schijnlijck is/ wt dien sulchen beuel/
R sou

soude directelijck hebben ghecontrarieert
 den anderen punctē van zinnen laste/ ende
 in stede vander stat in sūlten te bzingen/
 de selue ghestelt hebben in meerder onrus-
 sten/twisten ende oproerichedē / gemerct
 den verbitteriheden ende geweldē van
 den ghemeynen volcke/dwelck alom opte
 beenen was/ ter oozsaken vandē seyte/vā
 der religien/ende vanden seluen predica-
 tien/wel is waer dat hi sulcx voozhielt en-
 de hem geliet des last te hebben / niet om
 dat hē sulcx was gelaft/maer om hē beter
 te bzinghen totter redelijckheyt/ en doen
 verlaeten/niet alleen de kerckē/maer ooc
 hen prekinghen buyten te doen houden/
 iae men seyde wel openbaerlijck alom/dat
 de meeste oozsaken vanden oproeren/ en-
 de dat twolck hem inde wapen gestelt had-
 de / was toeghecomen ter causen vanden
 placcaeten/ ^a vercondicht al eer het accoꝝd
 metten Edelen ghemaccht werde/ verbie-
 dende alle dese predicatien/ende oock gelt-
 stellende vooꝝ de ghene die eenighen dier
 predicanten soude doorsmūten/ ^b Als men
 oock de waerheyt op dit punct nau soude
 willen ondersaecten/soo salmen beuinden
 dat de weth selue (ende niet de Admirael)
 heeft verthoont ^c de redenē waerom hen
 dochte bequaemer te zyn/datmen de pre-
 kinghen ghedoochde binnen den besluyte
 van

^a Byden
 placcate 1
 van 26 In-
 ny. 3. Jul.
 en andere.
^b By bries-
 nen van 3.
 Aug. en 4.
 Sep.
^c By d' ac-
 ten vā de-
 sen aduysē
 hand weth
 2. Sep.

vander stadt / dan buyten der seluer / ende
 dat men hen daer toe eenige kercken sou-
 de moegen gunnen / iac was voch de Bis-
 schop a seluer vanden aduyse van die brie-
 ven der Stadt te laeten gheschieden voor
 dbeste / bouen dien soo versochte de Weth
 oock tselue by ghesanten ende brieuen b
 aende Regente / tselue vondt oock de Presi-
 dent Wiglius geraden / maer alleen dien
 niet tegenstaende / soo en accordeerde de
 Admirael tselue niet / maer d bewees hen
 daer toe plaetse buyten der stadt / volgen
 der meyninge ende beuelen vander Regē-
 te / die sy hem ontboot opte waerschou-
 winge heur gedaen vanden seluen goet-
 duncken vander weth / hen alleenlyc toela-
 ten het genieten vande accorde mette ede-
 le gemaect / en volgen de oorlof ordinacie
 vande Regente f dat meer is men en sal n^z
 beuinde / dat de Admirael tot Doornich yet
 gehandelt oft wille handelē hebbe / sonder
 de regente daer af te waerschouwen / noch
 yet gellote sonder consent ende aduoy der
 seluer / g waer by men mach mercken de
 boosheyt deser liegeneers / dewelcke niet
 en merckē dat ter wylen sy den Admirael
 berichten / sy met eenen comen belasten de
 Regente by ordinancie vander welcker hi
 gedaen heeft / al tgene hy aldær ghādelt
 heeft / om wel te voldoen der cōmissiē die
 hy hadde / dewelcke hy oock volbrōcht /

a By brie-
 uen vande
 Admirael
 5. 6. 10. 14.
 Sep.
 b By brie-
 uen vander
 Weth. 10
 Sep.
 c By brie-
 uen vande
 President.
 11. ende 22
 Sep.
 d By heur
 brieuen vā
 1. 4. 7. en 12
 van Sep.
 e By des
 Admirael
 brieuen vā
 1. Aug. 1. 2
 8. 14. 18 Sep.
 f By heur
 brieuen vā
 7. Octob.
 g By vele
 brieuen des
 Admirael
 in Sep. en
 October.
 d Admirael
 en heeft tot
 Doornich n^z
 gellote son-
 der oorlof
 vande Re-
 gente.

ende gheensins te buyten ghegaen en heeft/ende die contracie en sal nemmermeer blijken.

d'Admirael 17. Is oock onwaerachtich dat de Fis-
 en heeft de cael voort seet/ dat de siecte vandē predi-
 prekingē " catiē te Doornic ingeraect soude zyn bi be-
 tot Doornic niet " uele en vercōdinge vandē Admirael/ mel
 brocht/ " verbot so den Catholyckē als sectarisen
 maer vō " gedaen/ van malsanderē niet te beletten/
 den. " inde oeffeninge hendere religien/ opte ver-
 a Indē 42. " buerte van lijf en goet (volgēde dē welc-
 en 43 art. " hē de prekingen sedert aldaer vrylyck sou-
 " den wesen ghehouden) al hadde oock de
 " werth hem sulchen toelatinge geerne ont-
 " raeden/ daer wt de Fiscael seet te volghen
 " dat d'Admirael toelaetende sulchen saken
 " daer hy geenen last af en hadde/ ende den
 " quaden den moet gheuende om quaet te
 " doene/ misdaen heeft/ oock dat niet hem/
 " maer alleē den Guerheere toefstonde/ ver-
 " boden te doene/ op verbeurte van lijf endo
 " goet/ des hy geen macht en hadde. Want
 men en sal nemmermeer beuinden/ dat de
 Admirael eenighe predicatie oft nieu religie
 binnen oft omtrent Doornic gebrocht
 oft toegelaeten heeft. Maer wel/ dat van
 langhe tijt vooz zyn coemste/ aldaer open-
 baerlyck ten aensien van alle der wereldd
 inden kercken binnen der stadt werdē ge-
 houden niet alleen die prekinghen/ maer
 oock

oock de exercitien dien conform/ Soo dat
 het wel vooz een groote onbeschaemde
 verwaentheyte des Ryscaels moet gheacht
 worden/ dat hy derre stollen seyten/ die so
 openbaerlyck valsch zyn/wel is waer dat
 d'Admirael/ aldaer ghecomen zynde om
 alle saken in rusten ende renichheyt te bren
 ghen ende volghende der begeerte vande
 Regente/ te verskeren/ de geestelÿcke en
 de hennē oudē dienst wederom op te rech
 ten / (daer sy vooz zyn coempste verre af
 waeren/ vinden hen seluen veriaecht/ ver
 drucht ende hen kercken byde andere in
 ghenomen) oock om twolck de waepenen
 te doen aflegghen/ de kercken te doen rui
 men/ de pzekingen buiten der stadt te stel
 len/ ende alle oorzaken van twist ende on
 rusten wech te nemē/ na langen raet daer
 op gehouden, metter weth/ en geestelÿck
 heyt/ oock naden goetduncken der selues
 gheenen anderen noch bequameren mid
 del/ om al tselue te volbrēnghen/ en heeft
 cunnen vinden/ besondere gemerckt van
 den vijf deelen der inghesetene / die vier
 wel vander religien waeren/ soode weth
 vercleerdet a dan by openbaere wtroepin
 ghe te doen ghebieden/ alleenlijck by
 maniere van pzouisien/ ende tot dz
 anders soude worden geordineert/

Wilschult
 des gebots
 vanden iij
 Dep.

a By bze
 uen vande
 Admirael
 en dier vā
 der religie
 requesten .

(merckt dese woorden) dat de ingheseten
malcanderen niet en souden missegghen/
mis doen noch beletten inder religie/ **Es**
uendz elcken volle vryheyt van te onder-
houden de ghewoonlycke diensten/ mis-
gaders toelaetende het gaen totten nieu-
wen predicatien in sulcken plaetse alleen-
lyck / als d'Admirael soude bewyisen (al
hadde twolck ter contrarie groot veruolch
ghedaen om eenighe kercken te behou-
den) ^a ghelijck denaeghevuechde publica-
tie vzeeder begrijpt/ waer mede gheens-
sins en werde te buyten ghedaen den ac-
cozde ghemaect metten bondtghenoos-
ten/totten welckē deselue publicatie heur
bint eynde opentlijck ghedraecht / ende
ghe van ³ dwelck oock als doen seffens vercondicht
Septemb. wert/ Wort nu het selue accozd gheccu-
seert door den noot ende benautheyt des
tijts/waerom en soude oock dese wtroe-
pinghe/dien volghende/ghedaen/niet int
goede genomen worden? Te meer dat son-
der beslue te doene/d'Admirael dē geeste-
lijcken hen kercken niet en conste geleue-
ren/noch zynen laste eenichsins voldoen/
c By des Admiraels brieuen vā
4. Septē. inde gehoozsaēheyt des Conincx te hou-
den en fontwapenen/dwelck beide terstōt
daerwt geuolcht is tot grootē welbehagē
vander geestelijcheyt vander weth/ en vā
alle

alle die vander Stadt / iac oock vande Ges-
 gente selue. ^a Die de puncten der schuer wt-
 roepinghe niet quaet en vōde / hadde sy die
 oock sulcx beuonden / sy vermochte de sel-
 ue des anderen daechs te wederroepen /
 want het en was maer al prouisionael en
 en greep niet langer stede dan tot dat zyn-
 re **M.** haerer hoocheyt hem seluen / oft ee-
 nen anderen van hennen wegen soude be-
 lieuen anders te ordinerē / Is oock vrent
 dat men als nu soo onredelijck en beclaege-
 lijck vindt / tgene dat als doen / so goet / be-
 quaem ende nootelijck beuonden was / iac
 tgene dz de Regēte selue sedert aldaer toe-
 gelaten en doen vercondigen heeft / (na dz
 d'Admirael vertrocken was) met geloof-
 te van tselue aldaer te doen onderhouden
 totter vergaderinge / vande generale statē
 (gelijck bidē selue articulen (nagewuecht)
 is blijckende) ^b en bouen dien noch te vze-
 den geweest oochhupkinge te doene acu-
 gaende de oeffeninghen hender religien /
 voorwaer hadden dese quaede achterclay-
 pers in sulchen tūde / onrustē en oproeren
 hen sonder volck gheuonden onder sulche
 ghewapende ende verbitterde ghemein-
 te / sy souden onghetwūelt vele meer toe-
 gelatē hebbē / oock so is deselue wtroepin-
 ge gheschiet en ghedaen / met aduyse in te
 gewoordicheit / ende by den Magistraet /
 soo datter valscheelijck is gheloghen / dat

^a By ver-
 seheyden
 vrent van
 de Regē-
 te in Sep-
 en Oct. en
 namelijck /
 1. 4. 7. 12. 15.
 24. 28 ende
 30 Sep.

^b Bydē ar-
 ticulē dier
 vā Dozinc
 vā wegen
 des Co. by
 den Secre-
 taris de la
 torre toege-
 laten.

^c Byde ac-
 te van den
 rappoort
 des Pen-
 sionaris
 Le clerc

"beweth van contrarie opinie soude ghes
 "weest zijn. Iae was deselue soo beuzerfien
 ghehaet vander ghemeynte dat die niet
 eens en soude hebben derren peysen van
 sulche diensten te doen/ als de veruuerde
 ende veriaechde b gheestelichheyt weder
 in hen hercken te stellen/ ende de andere
 daerwt ende tot buyten der Stadt te set
 ten/en hadde ghedaen den arbrit/ neersti
 cheyt ende auctoriteyt vanden Admirael/
 ende het respect/ dat alle dingefetene hem
 d'ueghen.

a By des
 Admiraelis
 brieuen aē
 de Begēte
 van 19. 21.
 en 23. Sep.
 b By brie
 uen vande
 Bisschop/
 20 22 25 en
 28. Sep.

Het is oock wel plomp datmen eenen
 heere/ die voor Gouverneur in eenigher
 Stadt oft Vant sal hebben ghesonden ge
 weest/ om aldaer op al oorden te stellen/
 totwelcken hy nootelijck moet aldaer ma
 ken ordinancien nae de ghelegentheden/
 wilt comen beschuldighen/om dat hy tot
 onderhout sulcher ordinantie/ behoortlic
 ke straffe daer by gheuecht heeft/ Ghes
 meret dat andersins niet alleē sulche zyn
 ordinancien/ maer oock zinnen last ende
 Gouvernement te vergeefs souden zyn/
 iae oock bespot worden/ ende soude sulckē
 Gouverneur mindere autoriteyt hebben
 dā de sechste officier oft weth van eenigē
 stedeken oft dorpen/ die sulcx daghelijck
 doen/ inder vueghen/ dat niet alleen d'Ad
 mirael/ maer oock de weth van Doornick/
 des

des volcomen macht hadde/hier wt blijf
 emmers wel de boosheit deser quader gee
 sten: te meer dat de Kegerde deselue pub
 licatie goet gevonden en ghepresen heeft/
 daer by ghevuecht/dat de straffe so groot
 weert ghestelt/meer ^{ad terrorem} dan ^{aa poena},
 die hy oock teghen niemanden te werke
 ghestelt en heeft/soo niemant ter wylen
 hy daer was/daer teghen en dede/Socht
 vermachte hy wt crachte van zynre com
 missie die sterck ende breeet was/ alte doe
 ne/dat hy tot dienste vanden Coninck en
 volbrzenghen van zynen laste soude vindē
 gheraeden / Tghene hy oock aldaer ordi
 neerde/en dede hy nz als Graue vā hooz
 ne/maer wten name vanden Coninck/en
 als Souuerneur van zynre Ma. weghen
 aldaer ghestelt.

18 Inder volgender belastinghen der
 re de fiscael hem wel beschuldighen: en
 de voor inexcusabel blameren/om dat hy
 den Secretarisen (soo hy die noemt) soude
 soegelaten hebben/vergaderen van gelt
 alle de stadt te doere /totten bouw van hen
 dzy kercken/daer toe stellende eenen Kēt.
 meester/ende aen eenighe edele versueckē
 de hen met hout te willen bistaen/Noch
 tans weet hi (oft zyn opruyders) seer wel/
 dat d'Admirael tghene hy desen aengaen
 de gedaen heeft/ heeft ghedaen bi expres
 sē u sen

Wpde brie
 uen vander
 Kegerde aē
 den Admi
 rael 12 Sep.

Dötschult
 opt bouwē
 „ d tempe
 „ len buytē
 „ Dornic.
 „ 2 Inden
 „ 45. artic.

• By hert
briuen vā
7 en 12 Sep.
en 7. Dec.

sen oorslof en beuel vā de Regēte/ a tē einde
die tēpels souden volmaect en int drooge
zijn voozde winter/ op dat de andere en be
sondere de geestelijcke beter verskeret zij
soudē van alle nieuwe geweldē e sinne
minge vā dē oudē hercuē binnē der stat/
daer den wint/ coude/ regen en snee uhen
souden moogen toe veroorzaken/ hadde sy
hen bequaemheden niet erre voldae gehad
buyten der stadt ten plaetsen byden Ad
miracl beteeckent/ volghende den bouele
vā de Regente/ want nae dien het geradē
ende nootelijck was om de stadt ende de
ingesetene in rustē ende stillichede te hou
den/ ende dat niet alleene hy ende den ma
gistraet/ maer oock de Regente selue goet
ende bequaem vōndt dat deselue tempels
haest opgemaect werden/ so moeste wel
volgen datmen mochte toelaten/ dat om
thout en ander stoffe daer toe te coope/ en
de de wercklieden te betaelen/ gelt onder
de ghewillige vā der religien (maer geen
andere) werde vergadert/ ende ooc yemāt
daer toe gestelt/ So oock geen bequaeme
hout doen en werde geuōndē/ so versoch
te d'Admiracl (om noch te doene der haes
ten die de Regente ende de werch van hem
begeerden) aen eenighen dat sy hen van
sonnighe houten by coope oft leeninghe
souden willen gerioe/ dwelch hy te meer
dede

dede/om dat hy merchte/ dat die vanden
 religien geen haeste en schenen te hebben
 met hennen bow/eñ daeren tusschen hen
 pzekingen binnen der stadt bleuen houdē
 de/dwelck de siegente bouen al begheer
 de achter te bliuen/a wie isser toch die al
 dus doende/soude te passe cunnē gediene?
 nadiē men als nu den Admirael coemt be
 tichten als van eē boos stuch om dē seluē
 bow gehaest te hebbē/daer hy als doē als
 hy weder te houe quam/ter contrariē in
 den raet byder siegente versprokē werde/
 vā d̄z hy tseluē werc niet genoegh gehaest
 en hadde/wie soude der berispingē cūnen
 ontgaen in sulchen contrarieteyten?

a By delo
 verscheydē
 heur brie
 uen.

19 Met gelijcke ongefondeertheyt soēt
 de Fiscael op eē ander plaetse b hē beschul
 digen/van dat hy wesende een weerlijck
 man eñ des geen macht hebbende toegela
 ten hadde het grauē inder grooter kerckē
 van Dornick om aldaer eenen schat te vin
 den/dwelck wel diep soude gedaen zūn ge
 weest/met grooter wreethyft ontdecken
 de de Grauē/des de toelieunders eē verey
 sen hadden/ al vondt d'Admirael tseluē
 goet/prijfende oock der wercklieden cloec
 heyt / al en wert int eynde daer anders
 niet gheuonden dan lichamen der doode/
 want in dien d'Admirael in dat stuch te
 blameren is/so is de siegente eñ den Raet
 van

d'Admirael
 „ beschul =
 „ dicht om
 „ den schat
 „ in d'kerckē
 „ kē te heb
 „ ben doen
 „ soecken.
 „ b In den
 „ st. art.

van staten/ oock de weth vā Dornick met
 ten Canonicken vander seluer kerckē/ tae
 oock heurē Bisschop des mede te beschul-
 dighen/ mits dat het selue bidē Admirael
 niet en is geaccoordeert/ dan by hender al-
 der oorlof ende consent/ eicken oock van
 der Stadt/ mit sgaders dien vandē Capit-
 tel dier kercken/ is kennlück de goede op-
 rechte meyninge ende de redene waerom
 het gheschiede/ dwelck was om aldaer te
 vñden eenen ouergrooten schat/ dien mē
 meynde van ouer langhe aldaer verbor-
 gē te ligghen/ waer af Admirael is gewaer
 schout/ besondere door eenen oudē metse-
 re/ die in zyn dootbedde tselue te kennen
 gaf/ ende ten naefsten bewees de plaetse/
 daermen behoort te grauen om dē schat
 te vinden/ diē hy vastelück toefide aldaer
 te liggen/ dwelck de weth ende tCapittel/
 ooc vercleerden dickwils gehoozt te heb-
 bē/ en was oock sulcx den gemeynē roep/
 Om dan sulcken rickdom niet te latē ver-
 lozen gaen/ heeft hy het soecken toeghela-
 ten/ naedien hy der Regente des hadde ge-
 waerschout/ dewelcke daer in verwillich-
 de/ ende dat zyn meyninge anders niet en
 was/ bewijst genoech opentlück de groote
 sorghe ende toeficht die hy dede nemen/
 door het steds vast bybliuen van eenighe
 vander weth/ ende vanden Capittel/ op dz
 niet

By brie-
 uen vandē
 Admirael
 4. Sept.
 By brieuē
 vā den Re-
 gente 7.
 Sep. ende
 meer ande.

niet ghenomen oft verlaegden en soude
 worden/ so verre daer yet geuonden wer-
 de/ daer af hy oock niet en sochte voor; hē
 seluen te behouden/maer tselue te laeten/
 dient soude toebehooren/oft soo de siegē
 te dat soude ordineren / a welck seyt/ hoe
 wel also by zijn afgunstighen wort ghe-
 blameert/ werde nochtans als doen by ee-
 nen yeghelijken goet gheuonden/ ende de
 selue achterclappers en souden moegelijck
 alnoch tselue niet quact vinden/ hadde het
 goeden voor; spoet ghehadt/ ende dat sy hē
 vingheren daeracne hadden moeghen vet
 make/ Doch soude by auontuere dē schat
 noch gheuonden worden zijn/ en hadde de
 Regente (doo; het ingheuen van eenighe)
 niet soo haest beuolen datmen werck laten
 ende niet meer grauen en soude/ b dwelck
 d'Admirael terfont dede ophouden/ hoe
 wel de beginselen hen schoon hadden be-
 staen te verthoonen/ soomen doo; de selue
 grauinghe alreede hadde gheuonden tot
 ter weerde van ontrent twee duysent gul-
 denen/ dwelck d'Admirael dien vandē Ca-
 pittel ende weth; dede in handen stellen/
 bouē dien dat de Canonicken noch hadde
 aldaer gecreghen seker boecken ende bes-
 scheet der kercken aengaende die sy seide/
 niet te hebbē willen verliesen voor 50000
 guldenen/ waerwt oock blijkt dat d'Ad-
 mirael

a By des
 Admiraelis
 brieuen vā
 4. Sep.

b By brie-
 uen vandē
 Regēte vā
 17. en van-
 den Admi-
 rael van 19
 Sep.

mirael desen aengaeñ niet en can achter
 haelt worden/maer mochte met meerder
 redene gestraft/geweest zyn/hadde hi dooz
 zyn lidentheyt het gemeyn volckeren (die
 kercke innegenomen hebbende) selue die
 schat gaen soecken ende geplondert/ die
 oock totten fondeerselen en bou vander
 kercken geen toelicht genomen en souden
 hebben/gelijck d'Admiraal wel dede ^a om
 in alle saken hem wel te quijten/Al coemt
 de Fiscael hem nu verwijten het ontgra-
 uen der doode lichaemen des hy geen oor-
 sake geweest en is/noch oock als doen ge-
 sien oft geweten datmen eenige lichamen
 ontdeckte/het is voozwaer sozgelijck in sul-
 ken saken ende onder sulcke quaetwillige
 bewint te hebben/ wantmen weder doet
 oft laet dat de gheleghentheden voozben
 ghen/sy sullen altijt soeckē/tselue int qua-
 de te doen verstaen.

De pzekin-
 gen vooz
 vier dagē
 inder hal-
 len te Do-
 nick toege-
 laten.
 b Indē 44
 art.

20 Tonrechte coempt oock de Fiscael
 den Graue belasten/b van dat hy te zynen
 vertrech dien van Doznick/soude hebben
 hen pzekingen vooz vier daeghen toegela-
 ten inde hallen binnen der seluer Stadt/
 want ghemerct de voozgaende wtroepin-
 ge en toelatinge maer en was gemaect in
 haeste om te doen stillen ende vercoelē het
 seer verhit volck/ooch maer by pzoemien
 ende niet generale noch vaste/ Zoo hadde
 d'Admi-

d'Admirael by aduyse vander Weth en
 de gheestelijckheyt gheraemt ende voor
 geslaeghen sekerre puncten ende articulen ^a By dē ge
 van verdraege met die vander religien/ raēde arti.
 nae de welke sy hen souden moeten regu ^{bā} d'orage.
 leren/ tot dat opt feyt vander religien int
 generael sonde worden verken ouer alle
 blant/sonder nochtans deselue te sluyten.
 oft toe te segghen/ sonder eerst daer op te
 hebben het consent en antwoorde vā haer
 hoocheyt/der welker hy al tselue had ges
 sondē om haer resolutie daer op te hebbē/
^b dewelcke niet clerlijck iac noch neen ^b By brie
 ouer en quam/ (maer nochtans in effect/ uē vanden
 die ghenoech toeliet) al screef hy daer die ^c Admirael
 wils omme/ hoewel deselue gheenffins ^{18. 19. 26.}
 te buyten en ghinghen den accorde met ^{Sep. 3. 26.}
 ten Edelen ghemaecht/ ende dat nae zyn ^{Octob.}
 vertreck deselue gheuolcht ende toegela ^c By brie
 ten zyn/ Ende want d'Admirael mercte/ uen vāde
 dat dit vertoeuen mitsgaders de maniere ^{Regēte 24}
 van doene des stadhouders de Stadt in ^{Sep. en by}
 groote vreesse ende misuertrouwen selde/ ^{dē} art. nae
 besondere ghemercht den belettē/ dewelc. ^{maels} bide
 ke die vanden Castele (hem nergens in ^{stathouder}
 ne willende ghehoorsaem wesen) aen ^{toegelaten}
 deen sijde/ ende die vanden boue aen dan ^d By zyn
 der sijde / hem daeghelijck aendeden / ^{brieuen vā}
 tot grooten ondiensst vanden Coninck. ^{10. Sep. en}
 ende tot zyns selfs groote verachtinghe/ ^{brieuen vā}
 (dewelck ^{Alfonuille}
^{van 11. 22.}
^{Sep. en 3.}
^{Octob.}

a By heur
brieuen vā
47. 17. 24.
30 Sep. en
7. Octob.

b By brie-
uen vande
3den trael
11. Octob.

(dwelck hem vele swaericheden maectē
om zynen last wel te volbrēnghe/ vooz so
vele het immer in sulckē onrustē moege-
lijck was) dat oock de siegēte hem te meer
fronden^a ontboot by heur te comen/ so om
haer van alle zyn handelingē byeder ver-
cleeren te gheuen/ als om haer inden raet
by te staene/ Soo heest hy eyntelijck ghe-
noten daer te reysen/ sonder yet vastelijck
te luyten oft toe te laeten/ maer beduch-
tēde dat daer dooz (ende besondere dat de
plaetse ende verdach/ aengaende dē pre-
kinghen noch niet vastelijck en was beslo-
ten/ ende gheen middel om die alsdoen/
noch met goetheyt noch met quaetheyt/
te doen achterblīuen) in zinnē afwoesen ee-
nighe nieuwe onruste ende oproer/ toeco-
men mochte/ soo handelde hy by aduyse
dier vander weth met die vander religie
soo verre/ datmen aen allen sijde hem sou-
de stil houden/ b sonder op malcanderē yet
te soecken/ noch deen den anderen moeye-
lijck te vallen/ ende dat die vandē Casteele
teghen hen niet en souden aengrōppen in
vier daeghen nae zyn vertreck/ duerende
den welcken alle dinghen souden blīuen
geschorft/ en die vander religie hen preke
moeghen houden inder hallen aldaer/ op
dat sy niet gheoorzaect en souden wordē
weder eenighe kerckē in te nemē/ (dwelc
de weth

de weth seer goet vondt) waer en tusschen
 hy der Regente van alle zyn handelinghe
 rappoozt soude doen/ ende hen den wille
 vander selue laten weten/ ten eynde sy hē
 daer nae souden reguleren/ waerinne de
 Admirael gheen sijn en can beschuldicht
 worden/ maer wel voo; wijs/ voorzichtig
 ende een ghetrou dienaer ghehoude/ heb-
 bende met een schozsinghe van soo luttel
 daeghen/ elcken hem stil doen houden/ en-
 de alle onrusten/ oproeten ende inconnen-
 nienten verheudt/ iac is de selue als boē so
 bequaem ende gheraeden vonden/ dat de
 Regente die approbeerde/ iac daer na noch
 verlengde inden seluen staet/ a voo; noch
 eenige andere dagē en tot dat sy hē soude
 senden heur resolutie/ ghelijck sy daer nae
 ghe daen heeft / genoegh gheluckformich
 der ramingen ende articulen/ te vozen by
 den Admirael/ op heur aduoy / voozghe-
 houden/ welke approbatie hem eumers
 gansselick onschuldicht. Te meer dat ooc
 voo; zyn vertreck/ de Regente consenteer-
 de dat alle saken aldaer souden bliuen in-
 den staet/ soo die waren gheducerende des
 Admirael's afwesen/ ende tot dat hy vā al
 rappoozt soude hebben ghedaen/ iac dat
 meer is/ de selue Regente is noch daer na
 voo; de benaetheyt des tijts ghedron-
 ghen gheweest hen niet allene toe te lae-

De Regent
 te heeft
 goet geuon-
 den al wat
 de Admirael
 te Doornick
 heeft gehā
 oelt.

a By brie-
 uen vande
 Regente 7
 7 ende 30
 Octob.

a By des pro- ten de prekinghen/maer oock dooz dert
 testaten vinger te siene/met hen exercitien a niet
 dier vand vinger te siene/met hen exercitien a niet
 religie/ en alleen vooz vier daeghen/maer tot dat by
 de beleerin aduyse vande generale Staeten anders
 ge aengach soude wesen gheoordincert. Dock en heeft
 de gedooch dese belastinghe gheen fundament met al
 laemlyc vā len/ want den vier daeghen ouerstrecken
 de Regēte. wessende/soo en bleef van des Admiraelo
 wegghen niet met allen/bevoozwaert/ ghe
 sloten oft beloest aen die van Doornick/ in
 der vuegen/dat hem niet en coemt te ver
 antwoozden/tgene dat een ander sedert al
 daer/by de Regente ghesonden/mach met
 hen ghesloten ende beuesticht hebben/

b By des want soo haest de vier daeghen om wae
 Admiraelo ren/ soo was hy vry ende ontslagghen/b
 hziuen vā van allen zynen ghelooften ende hande
 21. Sep. en lingen/ ghelijck hy oock doen der Re
 26. Oct. gente vercleerde/en inden raet/en hē des
 geenssins meer daer na en onderwonde/
 maer gausfelijck hem van dien last ont
 sloech/merckende dat zyn afgunstige alle
 zyne goede diensten ten quaetsten bedie
 den/ende dat sy der Regente tonrechte eē
 achterdencken ouer den Admirael aenge
 laecht hadden/iae bouen dien so vele bestie
 ken/dat men de voozsz. articulē dē Coninc
 alreede hadde ouergefonden/als bi hē vas
 stelijck toeghesect ende eyntelijck gheslo
 ten (dwelck onwaerachtich was/) maer
 hadden

hadden alleenlijck by hem gheraemt ghe-
weest/onder het wel behaeghen vander
Geggente/welcken aengaende hy zijn on-
schult oock aenden Coninck ouerscreef.

21 Sonder eenich fondement coët de
Fiscael hem oock blameren ^b van dat hy
der weth vā Doornick soude vercleert heb-
ben/dat hy niet en verstonde/datmen sou-
de straffen de gene die de kercken berooft
hadden/hebbende oock eenige genāgene/
sulcx misdāen hebbende/ontlagene en dat
vergeuen (dier oock noemende tot vieren
toe) hoe wel hy de kennisse daer af behoor-
de gelaten te hebben den wethouderē en
niet de ouerheyt tot hem getrocken te heb-
ben/daer wt besluytende dat de Admirael
soude veruallen zyn/ ^{in crimen laesae Maiestatis}
iae de Fiscael bethoont hier mede/hoe lan-
ger hoe meer t groot onghelijck datmē dē
Admirael aendoet/wt dien hy hē coët be-
lastē met sulcke versterde iuegenē/daer af
de cōtrarie so cleerlijck blijkt/by dē wtroe-
pingē en verboden by hē tot Doornick doe-
doen/ by den welken mē cleerlijc beuint/
dat hy niet alleen en heeft verboden en vā
dē liue willē straffen de kerckē roouers/
maer oock die eenige geroofde goedē be-
hielden/iae oock straffelijck heeft willen
castijen de gene die die niet aen en brocht-

^a By zijn
brieuen vā
20 Nouēb.
d'Admirael
en heeft hē
niet ghe-
moeit met
te straffe
d'geuan-
gene.
^b In den
50. 57 58
en 59 art-

^c By dē ge-
boden vā 3
en 4 Sep.

a Ende 46
art. zijne
antwoorde

ten als sy eenighe wisten/ dwelck emmeer
wel verre is vanden valschen belastingen
in desen voortghebrocht / die oock d'Ad-
mirael wel opentlijck ontkent/ a ende men
en sal nemmermeer beuinden dat hy sul-
ken propoesten oyt ghehouden / oft eeni-
ghe beschuldicht ende ouervonnen van
kerckrouingen doen is laetē heeft/ maer
wel ter contrarien dat hy altijt ghesocht
heeft de sulcke te straffen/ hoe wel dat in
sulcken benauden tijt men gade slaegheit
moeste/ dat eselue ghedaen worde als de
gheleghenheyt dat toeliet / dat meer is/
om van ghelicken misdaedighen openba-
re correctie te doene/ soo en heeft d'Admi-
rael zyn leuen niet ghespaert/ maer eselue
gewaecht/ gaende stoutelijck met weni-
gher voler in eenevanden kerckē van Doornick
daer men in zinnen tijde eenighe onbehoor-
lijckheit voort stelde/ b alwaer hy eenighe-
dede grēpen/ dewelcke hy terstont in zyne
der presencie dede by d' weth onderwage/
om deselue terstont te doen verwijzen/ en
hanghen/ indien sy misdaedich waeren/
maer sulcx ouer hen niet beuondē wesen-
de/ werden int gheuanchenis aldaer ghes-
stelt/ den welcken aengaende/ de wethou-
deren te zijnen vertrecke hem sprake/ ver-
cleerende dat sy niet verwonnen en ware/
ende van honger stozuen/ waer op hy ant-
woort

b By des
Admirael
briuen van
19. Sep.

moode/ dat in dien men beuonde dat de
 ghene die hy gheuangen hadde niet schul
 dich en waeren/ men die mochte ontslaen/
 ende dat in dien daer oock eenighe ware/
 die de doot niet verdient en hadden/ men
 hem eenige andere straffe aendoen moch
 te/ waer wt emmer wt i openlijck blycht
 dat hy hem der gheuanghene gheenffins
 en heeft ghemoyt/maer de weth daerme
 de laeten begaen/ die mach verantwoor²² By het
 den/tghene sy daer nae/ daermede gedaen ^{einde vand}
 heeft/want het den Admirael gheenffins ^{wtroepin =}
 en raecht/ mit dien hy niemanden verge^{ghe van 4}
 uen/ ontslaegghen noch opghehouden en ^{Dep.}
 heeft/al belieft het den Fiffcael teghen der
 waerheyt te segghen/ia oock valschehlyck
 eenighe personen daer toe te noemē om
 zynre lueghenen schijn te gheuen / op ho
 pe van daer doore eenen soe oprechtē hee
 te/schuldich te doen achten.

²² Daer hē de Fiffcael voort soect te be^{De swart-}
^{en} last van eenige woorden die hi soude ge^{chedē die}
 hat hebben teghen den Stadthouderē vā^{de stadt-}
 den Castele ^b als hy dien versochte / dat^{houde te}
 hy soude gelouen geen volck meer te ne^{„Dornick}
 men int Casteel/ende hem teghen den sel^{„maeckte.}
 uen stoorde om dat hy iselue niet doen en^{„b Fnden}
 wilde/maer hadde gheantwoort / dat hy^{„47. en 48}
 soude moeten doen tallen vren/tghene de^{„art.}
 Regente hem soude comen te beuelen/den[”]
 ¶ ij welc[”]

«welcken hy oock in verscheyden maniere
 «hadde gesocht te veruaren/ tot oock hem
 «te seggē/ datter haest 20000. mannē bidē
 «andere souden wesenende indien sy het ge
 «schut vooz tCasteel stelden/ hy hem niet
 «helpen en soude/ al conste hūt gedoen/ dat
 «ooc zyn broeder ongeluckich was vā sul
 «ken ingestelt te hebben/ en dat d'Admirael
 «al tselue aēden stathouderē veruolcht had
 «de tē versuecke vandē ketters. Wooz wac
 «indie yemāt wilt gade slaē het groot mis
 «verstat en misvertrouwē datter was tus
 «schen den seluē stathouderē en die vander
 «stadt/ Insghelyc alle de beletten die hy dē
 «Admirael hadde bestelt int vererigen vā
 «den ingesetenen/ die en sal geenssins vzet
 «vinden dat noch de inwoonderen hem en
 «betrouweden noch d'Admirael zynre wel
 «te vreden en was/want hy met zyn vren
 «dicheden niet alleen den Admirael/ maer
 «ooc het Casteel de Stat/ en alle dingsetē/
 «iae ooc hem seluen mettē Garnesoene/ die
 «wils in vreesen en perijckel gestelt hadde
 «vā allegader verlozen te gane/ ia so verre/
 «dz deselue vooz des Admiraels coemste te
 «houe ouerscreef/ dat hy by die vāder stat
 «was belegeret/ en in sorgē van de plaetse te
 «verliesē/ mits die deselue vā volc/ spūse en
 «munitie onuerlien was/wac af hy sedert
 «hē gesterct vinderē/ begeerde eē deerlycke
 «wralie

a By des
 Admiraels
 brieuen vā
 p. ende 26.
 Sep. en 3.
 Octob.

wazake ouer die vander Stat tot eē gemein
 bederuen van elchē te doene/mits dē welc
 hen den Graue vertreckende/ die vander
 stadt goote redene haddē/^a vā te beduch
 tē dat sy doo; hē geplondert eē qualijc ge
 handelt souden worden/daerrenbouē seg
 gende/dat sy van sulcx waerschouwingen
 hadden/^b eē datmen tot dien eynde seker
 knechten al heimelückint Casteel bestellē
 soude/ Insgelück de Admirael om te ver
 huedē tquaet datter wt hadde moegē vol
 gen/ eē hem versekert houden/ datter niet
 af en was/nadien hy geen waerschouw
 inge daer af en hadde/ behoorde met groo
 ter oorzaken den seluen stathouder te ver
 manen/dat hy hem niet en soude rueren/
 noch nieuw volck innemen (soo hy nu
 sterck ghenoech was om de plaetse te be
 schermē) vooz den tijt van twee oft drij da
 gen/dat hy hē byde siegente soude vīdē/
 eē sy op al geresolueert hebbē/maer alsoo
 de Stadhouders ten aenhooren dier van
 der religien antwoorde/dat indien de sie
 gente daer en tusschen hem meer volck
 sonde/hy die ontfanghen ende sonder ver
 treck voloueren soude tghene sy hem sou
 de beuelen/So cregen deselue niet sonder
 reden sulcken achterdenckē eē verbitterin
 ghe dat d'Admirael / voozsiende het be
 ghin van nieuwe onrusten niet en dorste
 ver

^a By brie
 uen vande
 Admirael
 vā 11. Oct.
^b By de re
 questē dier
 vā d' rui
 gien.

a By brie-
uen vā de
Regente 7
Octob.

b By brie-
uē vā Moul-
bais aēden
Admiracl
3. Sep. en
vande Re-
ghente 7.
Sep.

vertrecken/maer waerschoude des eerst
de Regente de welckes selue ter ghemeyn-
der ruste nootlich vindinge/ den Stadthou-
dere daer nae beual/ hen sulcx te verse-
keren/daer neffens sy selue hen oock ont-
biedende/dat sy gheduerende der commu-
nicatien metten Admiracl te houden/ al-
daer geen volck seinden en soude soverre
sy van hender sijde hen stille hieldē/ waer
wt men enmer wel mercht dat de Admi-
racl tselue voorhoudende/ niet dan dienst
ende zyn beste om te volbrēnghen dē last
hem ghegheuen/ ghedaen en heeft/ Soe
dat hy gheenffins en can achterhaelt wor-
den vanden yzoposten metten Stathou-
der ghehouden/ ende noch min van dat hē
leet was dat zyn broeder sulcken voor ee-
nen Stadthouder hadde ghecozen/ wāt
hy sulcx verhaelde/ niet alleen ten aensien
vanden quaede diensten die hy doen dede/
maer meer mits zijnder ongheselttheyt/
b ende oock den soberen diensten die de sel-
ue binnen der Stadt ende inden lande ge-
daen hadde/ eer de saken soo verre waren
ghecomē / Oock is onwaerachtich dat
d'Admiracl den seluē ooc hebbe veruact/
maer wel ter contrarien gheholpen / ver-
stercht ende besocht datmen hem onder-
daenich waere/ hebbende oock de Capitei-
nen vande Stadt hem doen sweerē/ waer
wt

a wt de valscheyt van desen puncte/ so wel a By des
 blycht als van allen den anderen/ Houden Admirael
 dien soo vermochte d'Admirael wt crach brieuen.
 te van zynre commissien/ sulcke ende der
 ghelijcke dinghen den Stadthouder om
 beters wille te buelen/ ende ordineren/ die
 hem daer in behoorde ghehoorich te we
 sen/ wilde hy enmers onderdancich zyn/
 de Regente ende heuren brieuen van com
 missien/ inder vueghen dat niet te verwō
 derē en was/ dat de Graue niet wel te vze
 den en was/ met zynre weygheringhe/ in
 een sake daer zynre Mayesteys dienst so
 grootelijck aene ghelegghen was/ soo dat
 hy met goeder oorsake hem vermochte te
 verthoonen het dangier daer hy de Stadt
 het Casteel/ de Werth/ ende de Seeftelie
 heyt in stelde/ ende dat tusschen hen beide
 anders gheen woorden gheweest en zyn/
 bewysen dock cleerlijck de eyghen waer
 schouwingen die de Stadthouder der Re
 gente daer af dede. b

23 Het is te verwonderē door het valsch
 aenbrenghen van mien de Procureur ge
 nerael onder de belastinghen van Dornick
 heeft ghestelt c dat d'Admirael soude ghe
 seet hebben eenighen ghedeputeerden al
 daer/ die hem waeren comen vzaegen/ hoe
 sy hen souden vzaeghen/ aengacnde hen
 pzekinghen ende vergaderinghen/ dat sy
 gemen

b By zyn
 brieuen vā
 26. Sep.

c Inden
 53. art.

" gheenē vrienē hem van wegen der Ae-
 " gente oft andere gesondē/en soudē gehoo-
 " rich zyn/so verre sy niet en sagē het treckē
 " vanden Prince van Oraengie/van hē/oft
 " vanden Grauen van Egmont oft hooch-
 " straten/oft vandē eenē vā hen/waer dooz
 " hy niet alleen en soude ontraeden hebben
 " de gehoozsaemheyt den Coninck en der
 " Regēte toestaende/maer oock op hē hoo-
 " cheden misgrepen/Semerct het opēbare
 " luegen is/die geē verwe met allē en heeft:
 " en en sal niet blijcken dat d'Admirael oet
 " sulche woordē heb gesprokē/het ware aē-
 " de gedeputeerde vander weth/vander re-
 " ligien oft andere/maer wel dat hy altijt
 " ter contrarjen vercleerde/niet te willē doē
 " handelen noch sluyten/sonder cleer beuel
 " vande Regente/waer af goede getuigenis-
 " sen sullē geuē/so wel alle de gene die hy te
 " Doznic heeft gehandelt/als so vele vrienē
 " die hy van daer aēde Regēte heeft gescre-
 " uen/ia ooc de vrienē die hy na zyn ver-
 " treck aende Stat sandt/ten eynde sy sou-
 " den doen tgene de Etathouderē en de Sec-
 " retaris de la Torre (byde Regente daer
 " ghesonden) met hen handelen/ende van
 " weghen heurer hoocheyt hen beuelen sou-
 " den/dwelck wel verre anders bewijst dan
 " dese lueghen inhoudt/die welcke oock soo
 " generalijck is gestelt/dat na recht daer op
 " niet

d'Admirael
 heeft d' au-
 toriteyt vā
 de Regēte
 altijt hooz-
 gheitaen.

a By zyn
 vrienē aēde
 weth en de
 Etathoude-
 vā 26 Oct.

niet en is te lettē noch op allen den thoon/
die op sulcke ende dergelijcke confuse/ ge-
nerale ende niet gespecificeerde betichtin-
ghen soude moeghen bigezocht zijn/ hoe
soudē oock dander heeren hier ghenoeint
cunnen belasten hebben/ dien vā Doornick
waer nae sy hen souden hebben te regule-
ren/ nae dien sy vandē staet der seluer stat
geen kennisse en hadden:

24 Voor het leste punct der geschiede-
nissen vā Doornick wort d'Admirael belast
met grooten ongelijck dat hy soude ghe-
seet hebben/ dat in dien men zijnē broeder
in Spaengien quame te houden/ hy noch
50000. mannen te zijnen ghebode hadde
om dien te gaen halen/ daer by vercleereff
(seet de Procureur) dat in sulckē gevalle/
hy den Coninck soude gaen beuechten in
Spaengie/ ende zijnē broeder verlossen
dwelck warē woorde so wel vā eenen ver-
waēde als quaetwilligē geeste/ daer door
hy ooc de misdæet vā gequetster begaē
soude hebben/ voorwaer het moeten wel
quaetwilliger geeste zij/ die sulckē valsche-
den so stoutelijck derren by brengen tegen
eenen so getrouwē Bassael des Coninck/
die ooc sonder verwe redene oft fondemēt
zijn/ en en salmen nimmermeer beuinden
den Admirael sulcke woorde te hebbē ge-
sprokē/ Oock en was hy in dien tijde voor
zijnen

De betles
de dreyges-
menten
vē Graue
opgeleert.
aludē 53
art.

a By brie-
uen vande
Admirael
vā 20 f. 10.

zijnen broeder niet besocht / maer achte
dien gheluckich dat hy by den incester ene
de buyten desen onrusten was / a het is ooc
openbaer dat d'Admirael de macht niet
en hadde om tot sulchen exploitte hon-
dert mannen (wy laeten die ghenoeemde
50000) in Spaengien te brengen / soo dat
het versterde ende ongheschichte hieghe-
nen zijn / ende soo onoorzontlich ghestelt
dat sy de contrarie bewijsinghe ende ont-
schult zijn benemende / ende daerom nae-
den notoozen rechten te zijn verworpen /
Oock en was d'Admirael noeyt soo licht-
ueerdich / dat hy so s onghesondeerde pro-
poesten eens soude ghedacht (wy laeten
staen ghesproken) hebben.

411
412
413
414
415
416
417
418
419
420

b Indē 50
art.

25 Ghelücke loeghen / lichtueerdichz
ende ongheschichtheyt wort beuonden in
eē ander versterde seyt des I'israels / daer
hy den Graue coempt beschuldigen b vā
" dat hy ten huysse vande Princesse van Es-
" pinoy soude ghesect hebben / dat / indien
" de Coninck meinde int lant met ghewelt
" te comen / hy hē terstont vōstich duysent
" mannen tegen stellen soude om hē te wee-
" ren / waer door hy soude ontdeect hebben
" zijnen wederspannighen gheest / vol van
" der misdaet van ghequetster Mayesteyt
" des Coninck / wāt men en sal nēmermeer
beuine

beuinden dat de Graue sulcke woorden
 heb ghesproken/iae blijet by zyn antwooz
 de dat hy begeert vooz ooghen ghebrocht
 te hebben die hem sulcx naeseet/ tselue o
 pentlyck ontkennde/ **D**ock is dit seyt **Inde 50.**
 vele te generaellyck ghestelt/sonder te ver
 artic.
 cleeren wannere ende in wiens teghen
 woordicheyt hy sulcke propoesten soude
 ghehouden hebben/sulcx dat tselue ooch
 te verworpen is/ **E**nde al waert so/ dat de
Admirael int couten/onder ander van de
 se oft derghelycke woorden yet mocht ge
 seet hebben (des neen) soo en soudemen n3
 beuinden/ dat hy deselue in dier vueghen
 oft tot sulcker meyninghe soude ghespro
 ken hebben/ als men hier bybrenget/ ende
 altyt en consten dat maer gheacht wordē
 vooz lichtueerdighe vliegghende woordē/
 wt ghesproken in haesticheit/ oft hem van
 anderen quellinghen/ ghepassijt zyn/ de/
 daer nae gheen ander daet om dat te vol
 brenghen gheuolcht en soude zyn/ des hy
 dock gheen middel noch macht en hadde
 inder vueghen/ dat nae recht daer gheen
 straffe op en soude vallen/ te meer/ dat alle
 des Grauen wercken bethoonen opētyck
 zyn contrarie meyninghe.

26. Deselue Admirael wort noch be
 last/ **b** dat hy tot **S.** Amands al verscheidē
 by **d** Admirael
 heelt d **A** b
 dije vā **S.**
A mand tot
 profijt des
 Cardinaels
 behouden.
b Indē 54
 en 55. art.

„ hy hem ghecomen zijnde/ soude vercleert
 „ hebben/ dat sy mochten leuen naede ghes
 „ rustheyt/ hender conscientien/ soo sy sou
 „ den goet vinden/ (al oft alle Godlycke en
 „ de menschelijcke rechten wt hadden/ seet
 „ de Fiscael) iac dat hy aldaer by hem had
 „ de doen comen eenē Appostaet tottē welc
 „ ken hy in bywesen van andere soude ghes
 „ seet hebben/ dat sy souden in vreden leuē/
 „ deene religie metter andere/ en dat doeffe
 „ ninge van beyde den religien toegelacten
 „ was/ behaluen in sommige puncten die hi
 „ vercleerde/ en dat hy hem/ onderhoudēde
 „ het compromis (dit zijn zijne woordē) sou
 „ de teghen elcken beschudden/ waer wt hy
 „ seet te volgen dat d'Admirael ombehoort
 „ lijcken sulcken oorlof heeft ghegeuē / het
 „ compromis geapprobeert ende verseker
 „ heyt gegeuentor beueftinge der tsamen
 „ spanninge/ daer door veruallēde inde mis
 „ daet van gequetster Mayesteyt.

Woortwaer dit ^{crimen laet} ^{iv} heeft hier
 arbeyts genoeg om in alle dese belasting
 ghen te dienen/ ende in dien men tselue o
 uer al also wttrecken wilt/ men en sal nau
 welijcx misdaeden vinden / diemen daer
 op niet en sal kunnen trecken/ noch perfoo
 nen die daer af vziē sullen bliuen/ wāt het
 minste vliegende woort oft lichtuerdige
 daet/ zijn hier al boose stucien/ ^{laet} ^{Maerit.}
 dat

dat meer is/ seer goede getrouwe dienst
 die moete hier oock dien nae dragē/ so dat
 weinich te achtē is/ al eest dz de quaetwilli
 gewt hen venijnich herte/ comen hier de
 weldadē te uoemē misdadē/ & eontra
 dwelck sy oock in dit stuck wel thoonē/al
 daer d'Admirael belast wort/ om dat hi tot
 Doornick gewaer worden dz eenige arbe
 dē om te S. Amands (wesen vandē lande
 van Touznelis) de gemeente oproerich te
 makē en die op te ruydē om met hulpe vā
 eenige vā Doornick en Valēchijn/ d'Abdij
 van S. Amand te verdestruerē/ onder het
 decksel dat de voorz. Cardinael (die hē sel
 uen daer Abdt gemacckt hadde) so seer in
 den haet was/ Terstont hē ter seluer plaet
 sen heeft gheuonden/ om tselue te belettē/
 ende daer in te voozderen den dienst van
 den Coninck/ ende te beletten de schade
 des Cardinaels/ (diens goeden hi daer na
 aldaer oock heeft beschudt van wtteerin
 gē/ en het crijchsvolc daer wt doē vertrec
 kē/ b hoewel de Cardinael hem sulche wel
 daden met desen oueruallinghen soo fraei
 gheloont heeft) daer oock doende comen
 eenighe van Doornick ende Valēchijn/ om
 hem de ongeruste gemeynthe te helpen stil
 len/ dwelck hy gedaen heeft/ ende bouen
 die aldaer weder ingestelt dē gewoōtlyckē
 dienst/ ende dander doen vertrecken wten
 kerck

a By des
 Admirael
 brieuen vā
 10. ende 11.
 Sep.

b By brie
 uen vandē
 officier 19.
 en 20. ende
 vandē Ad-
 mirael vā
 19. Sep.

kercken ende buyten hen prekinghen doe
 houden (soo daer geen middel en was om
 die te doen ophouden/ waerinne hy oock
 teghen darcozt vanden Edelen gedaē sou-
 de hebben) daer op groote penen ghesielt
 hebben/ ende opt coztste ghesect/ hy heeft
 die plaetse ende alle de inwoonderen ghe-
 sielt/ in vreden ghebrocht ende d'Vdige
 behouden/ En noch zijn sulcke zijne groo-
 te diensten/ dooz het besteken vanden ghe-
 nen tot wiens voordeel hy die eenfdeels
 ghedaen heeft/ beschuldicht voor misdae-
 den van ghequetster Mayesteyt. Och w-
 sen rechtneerdicheyt/ ende wat een danck
 baerheyt/ ende wat een bekentenisse/ ende
 niet teghenstaende oock dat de sieghente
 zijn handelinghe van S. Amand alsdoen
 seer goet gheuonden ende geprefen heeft.
 a Oock en salmen niet beuinden dat d'Ad-
 mirael aldaer hebbe gehouden de propoe-
 sten byden Fiscael verhoert/ maer alleen
 dat hy hen heb voorgehouden tgene met-
 ten edelen verdraegen was/ ende dat sylie-
 den sulcx oock souden moeghen genieten/
 ghelickt de sieghente toeliet datmē alom-
 des ghenieten mochte daer de prekinghe
 hadden gheweest voozden 23. Augusti/ ge-
 lijk die daer van te voren gheweest had-
 den/ teghenwelcke verdrach hy oock als-
 doen niet comen en mochte/ mits het selue
 byde

a By heit
 brieuen vā
 15. Sep.

byde Regente alom int print ghesonden
 ende vercondicht was: noch gheraden en
 was te doene/ alsment alom niet al in roe- ^a By brie-
 ren stellen en wilde. Metten minister al- ^{uen} vande
 daer en hadde d'Admirael oock gheen an- ^{Regente} .
 der woorden/ dan dat hy hem vermaende ^{Sep.} ende
 dat hy tselue verdzach niet te buyten en ^{byden ghe-}
 ginck/ ende hem stil hielde/ niet soeckende ^{printe doer}
 dan alom de ghemeyn ruste te voorderen ^{heng.}
 ende goede orden te stelle ende anders en
 isser niet gheschiet/ ghelyck ooc de Fiscael
 niet by en bryngt/ dan om niet een confuse
 generaliteyt int quaede te bedieden/ ^b des ^{Inde 54}
 oprechtighen Heeren ghetrouwe dien- ^{en 55. arr.}
 sten/ so hy oock seluer te rechte beclaecht/
 iae comen dese' afgunstighe hem opleg-
 gē/ dat hy nits de boosheyt tes tijts heeft
 ghedoocht/ tghene dat de Regente wilde
 alom toeghelaten hebben. So dat sy daer
 by comen te beschulgighen de selue Regē-
 te/ die daer nae noch benoodicht is ghe-
 weest/ dien vander religien tot Doornick
 byedere saken toe te laeten: soo gheset ^c Bidē art,
 is/ voorwaer het is een groote quaetheyt/ ^d Willicht
 datmen dē Admirael coemt beschuldigē/ ^{by} La cōite.
 om dat hy niet eenen man by hem hebben
 der ghewapender oproerigheer gemein-
 te deprekinghen te Doornick heeft toegela-
 ten/ en datmen inden Heere van Nozcar-
 mes al goet vindt dat hi langhentijt daer
 nae

a By zijn
 wtroepin-
 ge vā 4 lā.
 1567.
 Efeit des
 Heeren vā
 Brederoode
 en racet
 den Ad-
 mtrael n3
 b Vnden
 49.art-

nae inder seluer stat met macht vā volcke
 gecomen wesende/ ende de gemeynte heel
 ondtwaepent zijnde deselue pchinghen
 aldaer toegelaten heeft. a
 28 Wengaende dat de Fiscael den Gra-
 ue heeft willen beschuldigen/ b dat hi met
 anderen den Heere van Brederoode soude
 hebben geraden/ dat hy der Regente sou-
 de gaen presenteren requeste/ ten eynde sy
 alle het extraordinaris volck van wapenē
 soude casseren ened elckē laten leuen inde
 oeffeninghe zijner religie/ en ingeualle vā
 weygeringe/ dat men ander oorzde daer in
 soude stelle/ besondere voor die vā Valen-
 chijn/ opt dat sy ontlast werden/ Seggen-
 de/ tselue aduys ende verbont te wesen eē
 weder spannicheyt teghen den Coninck.

Dit is een valsche versierde luegen ghe-
 lijck alle dandere/ endemen sal niet beuin-
 den (ghelijck oock d'Admirael tselue ant-
 woordende ontkent/) dat hy opt den Hee-
 re van Brederoode haet oft aduys gheghe-
 uen heeft/ om te Houe / oft t'Antwerpen/
 oft te Brussel te reysen/ om ouer te geue
 de requeste die de Fiscael seet/ maer wel is
 waer/ dat hem (om ander particuliere sae-
 ken in zijn antwoorde verhaelt/) ghecomē
 wesende tot Breda/ ende cranck ligghen-
 de/ de Heere van Brederoode zijn en wech
 daer

wech daer ouer is comen nemē/ om te rey
 sen te boue/ ende der liegente voldoening
 ghe te gheuen opt tghene sy aen hem ghes
 sonden ende ghescreuen hadde/ soo hy sey
 de/ dwelck d'Admiracl niet quaet en vant/
 nar dien men so vzendelijck van hē sprac/
 sonder hem voordere zynre saken te moes
 yen/ ghelijck hy oock cozts daer nae alleen
 nae huys reys de van daer hy comen was/
 mits welcken hy onghouden is geweest
 te verantwoordentseyt des heere vā Bre
 deroden oft tghene de selue daer na metts
 liegente oft andere mach ghehandelt heb
 ben/ Soek en verstaetmen niet / wat de
 Fiscael hier wilt segghen van eenich ver
 bant vft andere heeren/want daer noeyt
 ghesgropen oft ghehandelt en wert van
 eenich verbont / ende en vonden hente
 Brede ten tijde als de heere van Brede
 rode daer ouer quam/ gheen andere hee
 ren/ (bouen den heeren Prince die op zyn
 huys was) dā de Admiracl met zynē swa
 gher den Graue van Ruemar/ dewelcke
 met hem aldaer was gecomen om hē par
 ticuliere saken metten selue Prince te han
 delen/ behaluen dat ter wylē sy aldaer wa
 ren/ daer vooz eenen nacht van Antwer
 pen quam de Graue van Hoochstraten/
 (metten Pensionaris der seluer Stadt/
 P ij byder

byder Weth ghesonden) om den Heere
 Prince te bidden/ te willen haeste zyn we-
 derkeren binnen Antwerpen / (wesende
 een Stadt van zynen laste) om alle goede
 worden daer te stellen/ Ende de voorszre-
 uen Graue van Hoochstraten oock / om
 den Graue van Ruenart te bidden tot Co-
 pere/ ende om zyn kint ter doope te heffent
 binnen Antwerpen/ met eenen versuec-
 kende den Admirael dat hy metten ghe-
 selschap wilde comē/ dies hy zyn onschult
 dede mits zynder flekten / dit is het ver-
 bont ende de conspiratie die aldaer ghe-
 beurde/ daer de Fiscael hem af beroet/ die
 ooc niet voordere vinden oft bewisen en
 sal. Van ghelijcken en weermē oock niet
 van wat onrusten hy wilt segghen/ dattot
 Antwerpen als doen souden geweest zyn/
 (willende daer door eenighe verwe ghe-
 uen den aduyse dat hy seet den Heere van
 Brederoode ghegheuen te zyn/ om hē daer
 binnen te vinden). Shemerct men niet en
 sal beutinden/ dat doen ter tijt aldaer meer
 onrusten/ iae noch niet soo vele en waren/
 als vooz ende nae/ behaluen dat volgende
 den accorde ghemaect metten Edelen/
 ende den Promissionelen verdraeghen/ al-
 daer ghestelt/ de pzekinghen aldaer/ ghe-
 līck elders/ gedoocht werden/ hier mede
 laetende vaeren dij punct / naedien de
 onwaer-

omwaerheyt ende 'onghesondeertheyt vā
dien ghenoech bewesen is:

28 Comen wy totter belastingen die de vAdmirael
Fiscael den Graue tonrechte opleet - acn- en heeft hē
gaende die van Valenchijn/dwelck is die- der sake vā
ste punct van zijnder rucht/ Segghende: Valenchijn
dat ten tijde deselue Stadt rebel was/ n3 genoot.
vAdmirael den ghedeputeerden vanden „ a Inuen
sectarisen der seluer Stadt raede/ dat sy „ 61, 62, 63
niet en souden reysen by dē heere vā Moz- „ art.
carnes (de welke last hadde/ om teghen „
hen wederspannicheyt te voorzien/ ende „
op een ander tijt/ dat consten sy noch „
dizy wiken teghen ghehouden/ het waere „
ghenoech/ ende dat sy hen behoorden te „
weeren/ indien men hen bespringhen wil- „
de/ ende noch eens/ dat sy op hen hoe- „
de zijn/ ende goede wacht houden souden „
ende dat elck vzielijck mochte leuen naede „
gherustheyt zynre consciencien/ tot dat „
met aduyse vande generale Statē anders „
soude wesen ghesloten/ waerinne hy ver- „
geten soude hebben/ zijn eere en den diēst „
die hy zynre Maestheit schuldich was/ en- „
ghenoech vercleert te houden met die van „
Valenchijn/ ende dat hy niet en sochte dan „
dat hen wederspanicheit wies/ waer door „
sy dock ghebert werden/ Al tselue stellen „
seer ongheschickelijck ende met cene on- „
ghesondeerde generalitept.

Op alle dese belastinghen/ wort met
 een woort geätwoort. dattet anders n3 en
 zyn dan valsche versierde saken/ daer nem
 mermeer yet af blijcken en sal/ iac ooc niet
 aengaeu den heere vā Rozcarnes/ dat de
 Graue oeyt die vā Valenchijn heb gedaē
 metten seluen in achterdencken te comen/
 maer wel ter contraricn/ dat/ so wanneer
 hy die sprack/ den seluen altyt vermaent
 heeft/ dat sy met hem behoorden te ouerco
 men/ iac dat hy tot dien eynde oock gescre
 uen heeft aende bondtgenooten die te Va
 lenchijn waeren/ a ende hadde groote re
 dene/ dat hy begheerde/ dat sy vordragen
 werden/ op dat zyn handelinge te Doznic
 soude lichter vallen/ ghelijck die twee ste
 den n3 wūt vādē anderen gelegē en zyn/
 wel mach waer zyn/ dat int beghinsel dat
 dat hy te Doznich quam/ ende alsoo langē
 tūt/ eer die van Valēchijn rebelvclert wer
 den (weder te rechte oft tonrechte en wil
 len wy hier niet rueren) d'Admiracl ver
 staende dat de ghedeputeerde van Valen
 chijn weygherden te gaene te Camerūck
 byden heere van Rozcarnes (sonder dat
 hy wiste de redene/ waerom) ghesect
 mach hebben/ dat sy dan hennen toe
 ganck souden moeghen nemen aende
 Regente generaele/ daer emmers gheen
 gheenquact in ghelegghen en was. So
 wie

a By brie
 uen vande
 Admiracl
 van 21 Sep.
 ende 29
 Octob.

wie doek de moeyte wilt nemen van des goede heeren eygen antwoorde te lesen /
 hy sal aldaer int breede zijn onschult op dit punct vercleert vinden / ende dat
 van alle tgeene hier by brocht ende ghesocht wort / niet met allen en is / iae dat
 hy hem niet met allen metten saecken van Valenchijn en heeft ghemoept / heb-
 bende hem / gheduerende den tijt hender swaericheden / ghehouden verre van daer
 op zijn huys te Weerth / behaluen dat hy eenen dach is ghecomen tot Antho-
 ing / om te heffen zijns broeders kindt /
 ter welcker tijt hy eerst des hoorde ver-
 maenen / ende was soo derre van opte-
 eyden de ghene die hem aldaer quae-
 men vinden / dat hy ven ter contrarie
 vermaende / dat sy in alre stillicheyt
 hen houden souden / ende men en sal
 niet beuinden dat d'Admirael hen yet an-
 ders ghesceet oft oeyt opgheruydt heeft
 tot eene wederspannichheit / maer wel
 dat hy ghewenscht heeft / dat sy mocht-
 ten wel verdraeghen ende in goeden ver-
 trouwen met hennen voorscreuen Sou-
 uerneur wesen / den welcken men laet
 verantwoorden de saken van Valenchijn
 maer is schoon ongefondeert / dat men tsel-
 ue soect opten Admirael die hem d'ro noit
 en heeft onderwonden / voozder dan dat
 P uij (hy

a Jnden 61
 62, ende 63
 artic-

(ter wylē hi te Dornic was) sochte/ screef
 ende begeerde dat hen onrusten mochten
 ter stillicheyt ghebracht wesen/ ten dienst
 vanden Coninck/ ende weluaren vanden
 lande / maer breedere sft tot andere mei-
 ninghe gheenssins/ al seet de Fiscoel an-
 ders / maer met soo slechten fundamente
 ghelack by alle zyn andere seypen by ghe-
 brocht heeft.

Flot en
 cozt vhael
 van deser
 berant-
 woordinge

Hier mede hopen wy des Admirael
 ontschult ghensechsaemelijck te hebben
 bewesen/ oock het ghewelt ende ongelijck
 datmen hem heeft ghedaen/ cleerlijck ghe-
 rhoont/ ende alle die puncten die zyn afgū-
 stighe by hen valsche ende gesochte berich-
 tinghe hebben by ghebrocht/ wel verant-
 woort/ inder vueghen dat wy meynen dat
 elckerlijck soo luttel swaericheden sal ma-
 ken/ van den heer Admirael ontlast ende
 ontschuldich te houden/ als van de boos-
 heyt/ onrecht ende ghewelt des Hertogen
 van Alue/ des Cardinaels van Gramelle
 ende andere quaede misgrippers ouer des
 Coninck hoocheyt/ ende tyrannighe ver-
 druckers der goeder landen ende ghetrou-
 wer ondersaeten van zynre Mayesteyt/ te
 belasten/ ende schult te geuen / Ende dat
 ter onder alle de belastinghen / oock het
 minste punctken niet en sy gebleuen/ daer
 af de goetwillinghe leser noch eenich ach-
 ter

terdencken soude cunnen hebben/oft hem
 niet gansfelyck voldaeen vinden/maer dat
 ter contrarien hy dese teghenwoordighe
 verantwoordinghewel overlien hebben-
 de / sal beuonden hebben daer hy volco-
 melijck bewesen te zyne/niet alleen/De on-
 behoorlijchheyt/ ongherechtigheyt ende
 nietheyt soo vander aentastinge ende ge-
 uanckenisse / als vanden rechtuorderin-
 ghen/vonnissen ende execution/by wegen
 van feyte/tonghelijche tegen den persoon
 des heerē Admiraels/voort gestelt: maer
 oock de oprechticheyt/ ghetrouwichheyt/
 ende goetherticheyt/daermode hy gehau-
 delt ende in eenen soo oproerighen en so-
 chelijcken tijde/den Coninck ende dē lan-
 de seer wel ghedient heeft: oock aengaen-
 de allen den feytē/puncten ende propoesiē
 in zynder betichtinghen verhaelt/ende in
 dien het niet al toeghegaen en is/soot zyn
 Mayestejt gheerne hadde ghesien / dat
 niet alleene de Admirael / maer oock de
 Regente ende alle andere / a bedwonghen
 ende ghefort seort gheweest zyn/ende heb-
 ben moeten wijcken ende naelaeten dē ge-
 welde des rys ende begherte des oproeri-
 gen volck/om beters wille/ende om bloet-
 stortinghen/inlantsche opzloghen/toeta-
 stinghen der ghebueren/vermoordingen
 der gheestelijcke / dootslagginghen der

^a By brie-
 uen vande
 Admirael /
 vā 10. Sep.
 1566. ende
 by dē lesse
 brieue des
 Graue vā
 Egmont vā
 5. Junij.
 1568.

a By des
Admirael's
briuen vā

4. 10. 21.

Septē. 10.

Oct. 20. 23

Nov. 1566.

20. Jan. 3.

Wartij

en 21. May.

1567.

b Datmen
lese bouen
vandē ach
ten blade

af tottē 29

c Staende

bouen indē

71. 72 en

73. blade.

1.

2.

magistraten/verwuestinghen der steden/
ende duisent andere quaedē daer dooz te
verhueden/ ^aias oock om voozden Coninc
ende tzunder ghehoorzacmhoyt een sulc/
ken lant te behouden. ^boc niet hebbende
ghehadt middel noch macht om te weder
staen den ghenen des aldaer toegecomen
is/dooz den oorzaken/vooztstellen en nieu-
wicheden/ bouen int verhael der saecken
vanden Nederlanden vermaent/ ^b en dat
al niet goede ende oprechte meyninge en
begeerte vanden Coninck endeden landē
dienst te doene/ So dat indē persoon/ vooz
nemen ofte seyten des Admirael's niet en
cunnen plaetse hebben ofte stadt grēpē ee-
nighen vanden vijf misdaeden verhaelt in
der seer onrechtuerdiger veroorzdeclinge
voozscreuen ende in hen begripēde alle
de puncten daer hy mede belast wort/ ^{crimē}
laesē M. niet ghezijn en can/ daer de betich-
ter niet en heeft bewesen noch cleerlijc ge-
thoont de quade meyninghe en boos vooz-
nemen vanden beschuldichden/ noch ^{crimē}
rebellionis, het en sy dat de beclaegher wel o-
pentlijc heb doen blijckē dat de betichte
eenige feitlijche wederspanichz gedaē heb-
be tegen de hoocheyt ende staet vanden
Guereheere ende vanden Lande/ (van allē
welchen puncten/ niet met allen tegen den
Heere

Heere Admirael en is metter waerheyt
 ende met fondamente vercleert ende min
 ghetheet/maer welopentlijck heel de cō
 tracte) Mengaende oock de versterde rfa
 menspanninghe / verbondt/veranderen/
 misgripen ende hoocheyt/ eest soo verre
 van dat yet des soude wesen ghetheet/
 dat ooc niet daerof en sy vastelijc ende be
 scheedelijck gheset oft bybrocht/ Gelijck
 oock niet en is van dat d'Admirael soude
 den bondtghenooten voozgestaen/die be
 schudt oft hen gunste ghetheet hebben/
 Ende vooz soo vele het aengact/zijn ghes
 trouwe neersticheden / ende ouergroote
 dienstenghedacn te Doornick ende elders/
 die ghetheet wy soo wel vercleert te heb
 ben dat elckerlijck hem sal verwondert
 vinden/hoe datmen soo onbeschaet heeft
 cunnen ghezijn/datmen hem om sulcken
 weldacden heeft beschuldicht en so wreeet
 datmen in stede van groote vergheldin
 ghe hem heeft aenguedaen de doot.

3.

4

5.

Dewelcke wten redenen vooz verhaelt
 hem oft den zinnen niet en can gecome tot
 zenighe schande oft verwijtinghe/maer
 eer toe een onsterffelijcke eere ende memo
 rie / ende behoort zinnen persoon ghes
 stelt ende genoemt te worden onder soo
 vele

De abtes
 diughe tot
 bewaringe
 vā des Ad
 miraels
 goeden na
 me.

soo vele andere groote personnagien die
 om hen weldaeden ende vrome seyten/ in
 stede van danckbaere bekentnisse/ hebbē
 gheuelt de veruolghingen hender afgū-
 stighe/ ende gheleden de wreetheden der
 tyrannen/ sonder dat zynen goeden name
 ende fame daer dooz eenich lins ghequetst
 oft vercozt/maer wel verheue ende groot
 gheacht can gheworden/ Ofter oock eeni-
 ghe quaetwillighe den seluen noch wilde
 lasteren/ den ouerleden blameren/ en hem
 vermeten te houden staēde dat hy misdaē
 hadde/ wy houden ons wel versekeret dat
 me Vrouwen/ zyn weduwe ende Moeder/
 mitsgaders zyne andere heeren/ vriendē/
 maeghen ende verwanten/ zyn eere so be-
 heert hebben / dat sy in gheenen ghebre-
 ke zyn en sullen van de selue te beschud-
 den ende verantwoorden voorde lieyfer-
 liche Mayesteyt ende den staeten vanden
 Riche (dies hy een Graue ende Let was)
 oft voor thooft ende Capittel vander Bor-
 den des Gulden Blies (dies hy een Ridder
 was) oft voor allen anderen Princen/ Ho-
 uen ende Gherechten/ competente ende
 niet suspecte noch partijdich wesende.
 Doozt bidden wy den Almogenden God/
 dat hy den goeden Coninck haest wil ver-
 lichten/ op dat hy eens/ van hem iaegende
 dese zyne quaede dteneers ende valsche
 aens

aenbrenghers/ mach comen ter kennisse
 vander waerheyt der gheschieder dingen
 ende ooc der ghetrouwer daden ende op-
 rechtiger dienften/soo wel des voozscree-
 uen heer Admiraelts/als van meer ander
 zinne ghetrouwe Passaeten ende waer-
 achtighe dienceren/die om hen weldaden
 hebben te liden ghehadt oft noch teghen
 woordelijck liddende zyn.

Gene. 4.

De stemme dijns broeders bloet
 roept tot my vander aerden/

Apocal. 6.

Heere/ghy die heyligh ende waer-
 achtich zyt/hoe en oordeelt oft en
 wreect ghy niet onse bloet/vanden
 genen die opter aerden woonen.

De be-

De belastinghen opgheleet den
Graue van Hoozne byden
Procureur generael.

Numero 2.
De volgē-
de cyferen
opden cant
gestelt/be-
wisen
d'blat daer
die materie
inde vooz-
gaen verāt
woozdinge
wozt ghe-
handelt.

DE Procureur generael des Co-
nincx/ ende in diē name aenleggere
inde sake en proces criminel/ dwelc
hy heeft voozden deurluechtighen/ ende
hoochgheworen heere den Hertoghe van
Alba/ Kegeer der ende Ouerste hooftman
vande Nederlanden/ teghens Philips vā
Montmorency Graue van Hoozne/ ghe-
uanghene opt groot Casteel van Ghend/
verweerdere/ Secht en proponeert/ onder
protestatie van hier naemaels tegens den
voozscreuen verweerdere te moeghen ar-
ticuleren ende thoonen andere misdaden
ende delicten.

De staten
den Admi-
rael inden
Nedlandē
gegunt.

Dat hoewel naerde Goddelijke ende
menschelike rechten/ d'onderfaet is schul-
dich zynen ouerste heere ende Prince ge-
trouwe te wesen/ ende hem met woozden
ende wercken naer den heysch te helpen/
te meer wanneer de selue onderfaet/ is
dienare officier of Vassal vande voozscre-
uen Prince/ totten welken deur sulcken
middel/ de selue onderfaet is des te meer
verbonden/ iae noch meer/ wanneer hy hē
beuint/

beuint ghevoordert ende verchiert/
 mette grootste eeren die inden houe ende
 Vantschappe vanden ouersten zijn. Niette-
 min de voorszreuen verweerde wesen-
 de ghebozen ondersaet van zijner Mayesteit/
 zijnen Bassal/ hem eedt van ghetrouwi-
 cheyt ghedaen hebbende/ ende ouer vele Fol. 5. 6. 7.
 iaeren ghemaccht stiddere vander oorde
 vanden gulden Blies/ Admirael vander
 Zee voorszijne Mayesteit Capiteyn van
 den Archiers/ ende staedt vande Staten/
 van zijne voorsz. Mayesteit/ tot welke
 Staten ende elckeren van dien hi den eedt
 ghedaen heeft/ van die wel te ghebruickē
 ende te doene wes daer toe behooren sou-
 de/ heeft hem soo verre te buyten gegaen/
 dat teghens de voorszreuen eeden ende
 tghene hy ghehouden was te doene/ ende
 sonder acht te narne/ hoe grootelijc hy
 vereert hadde geweest duer de vooescre-
 uen Staeten ende eerste vereeringhen/
 daermede zijne voorszreuen Mayesteit
 hem begaest ende voorszien hadde/ hy ghe-
 daenende ghecommitteert heeft de fautē/
 misdaden ende delicten/ soo groote ende
 leelijcke als hier naer tegens hem gescre-
 uen wort.

In den eerste behoort geconsideereert Fol. 74. 75.
 te worden dat de voorszreuen verweerde 76. 77. 78.
 re/ de Prince van Oraengien/ Grauen vā 79. 80.
 Egmont

Egmont/van Hoochstraten/Lodewijc vā
 Nassauwen/ Wijlen de Marckgraue van
 Bergen/ de heeren van Montigny/ Szc-
 derode/ ende eenighe andere hebben ouer
 langhe ghesocht te comen tot veranderinge
 ghe van Prince enēer ouer rebellicheit en
 tyrannijē heuren eygeuen Coninck ende
 Prince wt zūne Nederlanden te stootē/ en
 (alsoot te ghelooouen is/) hen daer vā
 meesters te maken/ ende daer naer die on-
 der den anderen te verdeylen/ also heu-
 re propoesten ende voorzstellē tsel-
 ue ghenoech bethoont hebben.

Affertū fun-
 damentū cri-
 minis laesa
 Maiest.

2.

Fol. 81. 82.

Deerste
 sonclinghe
 berichtrige.
 Subsequen-
 tur ordine di-
 uersae i facto
 deductiones
 quibus pre-
 dit percursor
 fisci, superius
 assertum fun-
 damentum,
 Inferre vtpo-
 te alijs iultis
 & veris illa-
 tionibus et p-
 bationibus
 destitutus.
 a Den Car-
 dinael van
 Granuelle

Ende om voer ende beghin tot heure
 ommenscheijcken voornemen te gheuen/
 soo hebben de voozscreuen verwoerdere
 ende zūne medepieghers/ wesende der-
 ste vande voozscreuen Nederlanden/ ghe-
 socht ende heure neersticheit ghedaen ont-
 wten weghe te stellen ende verpooren alle
 het ghene/dwelck soude moeghen belet-
 ten het effect van heure conspiratie/ sulcx
 dat onder andere dinghen hen goet ghe-
 docht heeft wt de voozscreuen Vanden wt
 te roeyen ende doen vertrecken en sonder
 linghe personagie a vanden staet vande
 Staeten van zūne Mayesteyt/ de welcke
 seer wel conste verstaen ende begrepen
 de handelinghen ende practycken vande
 voozs-

voorszcreuen heeren/ ende hebbē de voorszcreuen verweerdere ende zijne medeplichters ghemaectt bonden ende cōspiratiē van liue ende goede teghens de voorszcreuen personnagie/ ende daer nae/ om te gēvaken tot de voorszcreuen wtroeynghe/ de voorsz, verweerdere. De Prince van Oraengien/ ende de Graue van Egmont/ hebben gheschreuen ende onderteechent brieuen aenden Coninck vanden elfstien meer te Anno tweentsestich/ segghende nootelyck te wesen/ ten dienste van zijne Mayesteyt/ ende ghemeyne weluacren vanden voorszcreuen lande/ dat de voorszcreuen personnagie/ gheen onderwindt meer inde saken vanden voorszcreuen lande en behoorde te hebben/ en dat/ indie zijne Mayesteyt daerinne niet en versaghe/ dat daer voorsz desclue landen soude bedoruen worden/ maer daerinne voorszliende/ so soudē die saken vanden voorszcreue lande metter tijt so wel beleyt worden/ dat zijne Mayesteyt soude behemmen de vrucht van dese veranderinghe.

Waeroppe zijne Mayesteyt heeft gesantwoort by brieue vanden sesten Junij/ Anno dyentsestich/ dat alsoo sy niet en vercleerden particuliere ende sonderlinge voorszake/ van mishandelinghe vande voorszcreuen personnagie soude zijne Mayest.

Q aen

De brieue
vande groot-
te aenden
Coninck.
Fol. 83. 84. 85
86. 88. 89.

Des Con-
tinckiant
woorde.

aenghenaem wesen / dat deen vande vooz-
screuen dijnē heeren / hem by hem vande /
omme particuliere ende sonderlinghe re-
kenschap ende redene vande voozsz. sache
te geuen / ende dattet de gewoonlycyt van
zūne Ma. niet en was sonder oorzake ye-
mant van zūne dienaers te beswaren oft
vercoorten.

Fol. 84.

3 Maer sy en wildēder niet toe verstaē /
sonder ooc eenich particulier seyt te propo-
nerē tegē de voozsz. personagie / omme
hem te verwoyptē van sulckē hoogē eerlyk-
ken staet / Daer hy altyts soo goede
Diensten inne ghedaen hadde / tot
wille ende ghenoeghen van zūne Maest.
ende ruste vande voozscreuen landen / al-
soot lieklyck is.

Fo. 85. 93 94
95. 96.

4 En also hier dooze de voozsz. verweert
dere / de Prince van Oraengien ende Gra-
ue van Egmont / merchten dat den wille
van zūne Mayesteyt niet ouer een en quā
niet hun vooznemen soo hebben sy van el-
ders ende by vele andere manieren ghe-
maect vele verthooninghen van quaden
wile teghens de voozsz. personagie om
hem wten lande te doen vertrecken.

Fol. 97-98

5 Na tot zūnder schande en verachtlinge /
deden maechen een roode leureke van een
sots hoeft dewelcke door beuel ende ordi-
nantie vā mevrouwe van Parmastegete
ende

ende Gouvernante voozden Coninc/inde
voozsz Nederlanden hun wert verboden.

6 Maer sy ende meer andere van heu-
ren bond ende factie/ om soo vele te meer Fol. 96. 97.
aenden dach te byengē/ hoe seer sy de vooz-
screuen personagie haecten/ deden 'cozts
daer nae openbaerliicken draeghen binne
der Stat van Brusselle ende in vele ander
replaetsen ende landen/ een Vuerre van
Pulkiens/ ende seydent ende vercleerdent
alsoo alle int ghemeyn.

7 Ende alsoo zyne M. ghewaerschout
was vande groote schimpen ende steken/ Fol. 84. tot
100.
die der voozscreuen personagie gegenuē
waeren/ ende de groote perijckelen die hē
nakende waren/ met oock de practiicken
ende conspiratien ghedaen teghens zynē
persoon/ ende oock om niet te verliesen de
vrucht vanden goeden ende getrou-
wen dienst/ vāde voozsz. personagie soo
dede deselue hē vertreckē na Borgongie.

8 Sulcx dz wel gecōsidereert de voozsz. Fol. 98. 99.
vonden en voozstellē vanden voozsz. ver-
weerdere en andere zynē cōplicē / deselue
warē meer in effecte oppgerecht tegēs den
Coninck dan tegen de voozsz. personagie.

9 Ende dattet also sy/aldaer de dingē
waeren stil ende in ruste inde vooz-
screuen Nederlanden / soo langhe Vanden
blade 9.
tot 29.
de voozscreuen personagie de hant
daer

Daer aen sloech/ Soo volcken als hy
 verdrocken was in Ho:goignen/ de voor-
 schreuen verwoerde ende zijne compli-
 ten oft mede plegers hen beuindende van
 hem ontlaeghen/ ende van tbelet dwelck
 hy hun mochte doen / en stelden/ midts
 dabsentie vā de selue personagie/ niet de
 saken van zijne Mayestejt in beteren sta-
 te/ en op eenen betere wech/ maer wel ter
 contrarien van tghene dat sy verskeret en
 gheloost hadden/ begonste te wercke stel-
 len alle ongheregeitheyte/ confusien ende
 daeden gheheel contrarie den ghenen/ so
 seer by heure voorscreuen brieuen vers-
 keret ende verclaert.

De twee-
 de besche-
 dinghe.

10.

Wedzy ra-
 de vā Sta-
 te/ secretē
 en financie

Fol. 100. 101.

102. 103. 104.

Want terstont naerden voorscreuen
 verrecke soo proponeerden sy inden voor-
 screuen raedt vande Staeten/ dat de saec-
 ken vander financien behoorden indē sel-
 uen raedt ghetraecteert te worden ten eynde
 de sy de handen aen tghelt mochten heb-
 ben om tselue te moeghen besteden ende
 doen dienen naer heuren wille/ ende dat
 den noot bleef op zijne Mayestejt.

11.

Waren ooc van aduyse dat den secretē
 raet (die buyten alle menschen gedencke
 inde voorscreuen landen onderhouden is
 gherueest) soude af gedaen worden/ ende
 dat de saken diemen gewoon was aldaer
 te handelen souden ghestelt worden inden
 raedt

raedt van Staeten.

Ende sekerlijcx de voorszreuen aduocaten tenderden daer toe/also de waerheyt baerblijckelijck tselue verhoont/dat doozer giericheyt de macht vanden verweerdere ende zijne voorszreuen complicē soude vermeerderet ende des Conincx vermindert worden/omme te ghemackelijcker te eynde te brenghen heere voorszreuen conspiratie ghemaecht teghens zijne Mayesteyt.

Welcke Prince van Oraengien/de voorszreuen verweerdere/de Graue van Egmont/hoochstraten/de Marchgraue van Berghen/ende sommige andere vergaderden hun tot Breda inde maent van Meert/Ains xvi. vijfentsestich/a ende vā daer ginghen nae hoochstratē/ daer hun oock vonden vele groote heeren.

Ende in elck vande voorszreuen twee vergaderinghen werden begonnen ende ghetraecteert vele dinghen teghen de Coninc/zijne ordinancien ende constitutionen/ende sonderlinghe tot hoochstratē voorszreuen aengaende de edicten ende placcaten ghemaecht by wijlen hooghē en onsterffelijcker memorien/Keyser Karel de vijffte/ende darr nae gheconfirmeert by den Coninc / sulcx dat tot hoochstraten voorszreuen/ de voorszreuen heere

¶ ij

van

12
De derde
betichtige
De verga-
deringe tot
Breda en
Hoochstra-
ten.
Fol. 105. tot
112.

a Dit is
1566. stylo
communi.

14

van Ghebroude ende meer andere Hee-
ren gheconfedereert/ quaemen omme te
communitieren de requeste/ die de vooz-
screuen gheconfedereerde daer nae te wes-
tene/ den v. Aprilis/ hebben gepresenteert
ende daer van de inconuenienten/ onghe-
uallen/ ondeuchden/ bederuinghen/ ende
destructionen die elckerlijck weet/ ghecomē
zijn/ verclaerende als doen ende daer naer
de voozscreuen gheconfedereerde/ dat sy
heuen toevlucht maectten tottē voozs.
verweerdere/ den Prince van Oraengien
en den Graue van Egmont/ de welke
hun daerinne corespondereerde/ ende daer
nae met voozden ende daeden hebben ge-
uolcht ende bethoont sulcken wille.

Het sbont
der edele.

15 Vergelijckē de voozscreuen van Ghe-
broude ende meer andere Edekmans ver-
claerden als doen dat sy eenen bondt ghe-
maecht hadden/ dien sy noemden compro-
mis / waer by der eere ende den dienst
Gods is te cort ghedaen/ ende men vindt
den Coninck in vele puncten ende artij-
kelen daer by te seer schandelijcken ende
onhebbelijcken geinurieert / als te wete-
ne van te proponeren/ inden eersten / dat
de Inquisitie in hem seluen/ houdt tyran-
nije/ te bouen ghaende alle menschelijck-
heyt/ dwelck zijn propoesten infaem en on-
weerdich te peysen/ ende noch te meer vā
die

die gheschreuen oft ghetreckent te zyne
 by eenen ondersaet teghens zynen Ouer-
 sun te meer door dien dat d'Inquisitie in
 de voorszreuen Nederlanden gheordis-
 neert by den Coninck niet en is een nieu-
 we Inquisitie / alsoo daer nae omme het
 volck te bedrieghen ende verabuseren de
 voorszreuen geconfedereerde hebben ge-
 proponceert ende doen saden / maer is al-
 leenlyck d'Inquisitie die hier te vozen indē
 voorsz. lande is ghebruyckt gheweest /
 daer van opentlycke getuyghenisse geeft
 het placeaet ende publicatie vande voorsz.
 Inquisitie / dewelcke is gelycformich niet
 ten gheneynen rechte.

Fol. iii.

16 Noch meer houdt twee voorszreuen com-
 promis in conspiratie en bondt vā weder-
 spannichcyt tegen zyne M.ouerste heere
 ende Prince vande ghene die den voorsz.
 bondt ghemaecte ende twee voorsz. compzo-
 mis onderteekent hebben.

Fol. 98. 110.
111.

17 Ten eynde van welck compromis heb-
 ben de voorszreuen gheconfedereerde on-
 derhouden hoofden Capiteynen en volck
 van oorloghe / tot inden ghetale van twint-
 tich of dertich duysent mannen / alsoo de
 voorszreuen verweerde ende sommige
 andere hebben indē voorszreue maent vā
 Meerte indē voorsz. iaere verclaert / daer
 van ontwysfelyckē gewaerschout te zyn.

De vierde
betichtige

Fol. 112.

18
 Het ouer-
 geue vāde
 requeſte v
 edelen.
 Fol. 113. tot
 129.

Daer nae/ te wtene/ den vijfften dach
 Aprilis roc. ſeſſentſestich/ de vooꝛſcreuen
 Graue Lodouich/ de Graue van Culen-
 borch/ vanden Berghe/ de Heere van Hze
 deroede ende andere Edelmans ghenot/
 de geconfedereerde/ hebbende geteekēt
 het vooꝛſcreuen compromis/ zūn gecome
 binnen de vooꝛſcreuen Stat van Brueſſel
 en preſenteerden requeſte aen haere hoo-
 cheyt/ tenderende ten eynde om de vooꝛ-
 ſcreuen placcaten af ende te niete te doen.

19
 Fol. 115. 116.

Want ten ſeluen daeghe als de vooꝛ-
 ſcreuen requeſte wert ghepreſenteert/ en
 wat tūts te voꝛen/ de vooꝛſcreue verwee-
 dere propoñerde en ſeyde haere hoocheit
 vele dingen ende ſaken om haer te verua-
 ren/ omme te betere en lichtelijker haer/
 deur dien middel/ te brenghen tot het con-
 ſenteren van het verſuech vande vooꝛſ-
 gheconfedereerde.

20

Ende wert ſulcx de practijcke gheſpeelt
 byden vooꝛſcreuen verweerdere/ de Prin-
 ce van Graengien ende den Graue van
 Egmont/ dat tot Brueſſel vooꝛſcreuen in
 den vollen ſtaedt van Staten / alſoo men
 ſprach vande vooꝛſchreuen requeſte ende
 compromis/ ende in teghenwooꝛdicheyt
 van haere hoocheyt/ de vooꝛſcreuen Prin-
 ce van Graengien ende de verweerdere
 verclaerden/ dat ſy hun wilden vertreckē
 nae

nae hunne huysen / ia de voozsz. Prince vā
 Graengien wten lande / en de Graue van
 Egmont liet hem hoorzen vermydende de
 hulpe van remedien tot sulche groote be-
 ruertē / en seggen dat hy wilde gaf int bat
 van Aken vooz zyne gesontheyt / hoe wel
 het ghesichte van zynen persoon gheenen
 schijn noch eenich tecken en gaf van liec-
 te / ende deden sulche dinghen / om haere
 hoocheyt te laten sonder hulpe / raet ende
 bystant / daer nochtans de voozschreuen
 Prince van Graengien / Graue van Eg-
 mont ende de verweerdere haer mochten
 ende behoorden verskert te hebben te-
 ghens de stoutheyt / onwyltheyt / conspira-
 tie ende wederspannicheyt vande vooz-
 screuen gheconfedereerde ende heure cō-
 plicen ende medepleghers.

So vele ist / dat de verweerdere noch
 met woorden noch metter daet vooz het
 ouerghen vande voozscreuen requeste /
 niet en heeft wederstaen noch willen we-
 derstaen den voozscreuen gheconfedereer-
 den / ende die van heuren hoop ende vende
 dooz dien hy den vyffsten dach Aprilis 15
 enlichte / noch vaede te lichten / volck van
 waepenen int hof van haere hoocheyt / en
 inde voozscreuen Stat van Brusselle / we-
 sende seer groot ende wel verliē vā volck /
 ende vande deuotie van zyne Mayesteyt

¶ u

alsoo

21

Fol. 117. 118.

119. 120. 121.

123. 124.

Fol. 125. 126.
127. 128.

De 6. be-
tichtinghe
Het roepē
van Viuent
les Jeux.
Fol. 129. 130.

alsoo hy lichtelijcken aldacr ende elders
hadde moghen doen/ om de voozscruen
wederstaeninghe/ ende en was niet van
den aduyse datmen den voozsz. gheconfe-
dereerden de poozten vander voozsz. Stat
soude sluyten/ maer tot te seer groote nuf-
achtinghe van zijne cere/ in respecte van
tghene hy gehouden was aen zijne Ma.
ende tot conseruatie vā ons heyligh Catoz
lijcx ghelooue/ ende de edicten ende wille
van zijne Mayesteyt/ ende dooz een seker
vochluyckinghe/ verclaerde dat vele ende
de meestē deel vā de voozsz. geconfedereer-
de waeren vzienden/ maegen en dieneers
vā hem/ den voozsz. Prince vā Oraengie/
ende dē Graue van Egmont/ lateū ontste-
ken het vier ende metter daet vā ontallijc-
ke ondeuchden ganck hebben de passie en
beruerten vā de voozsz. geconfedereerde.
22 En omme meerdere te bethoonē de
vochluyckinge oft om betere te seggen/ o-
pentlijcken te verclaren dat zinnen wille
was gelijcformich met dien vā de voozsz.
geconfedereerde/ so ginck hy den voozsz.
vijftē dach / nar de ouergeninge vande
voozsz. requeste mettē voozsz. Prince vā
Oraengien ende den Graue van Egmōt/
tē huyse vande Graue vā Culenborch al
dacr te Bueessele alwaer gelogeert warē
sommige vande voozsz. voutgenooten en
aten

aten aldaer de voozsz. Graef Lodowijck
 de heere van Brederoede en andere bont
 genooten/die hy acende tafel vandt/ ende
 dronck het voozsz. geselschap toe/ alwaer
 oock alsdoen met onuerlaetichheit ende
 onbeschaemptheit te seer ouermatich/ ge
 roepen wert/ *Viuent les Jeux* te wetene de
 gheconfedereerde die hun soo noemden/
 ende daer nae hun ghenoeit hebben/ en
 de volghende de notoire dispositien van
 rechte van crimen laesæ Maiestatis, soo en wert
 selue niet alleentlick ghecommitteert by
 acten ende feyten/ maer oock dooz ooch
 luyckinghe/ ende valt int selue criem/ de
 ghene die d'inct oft handelt met vyan
 den/ oft conspirateurs teghens den Prin
 ce sulcx als waeren die voozscreuen gecon
 federeerde/ also ot openbaer ende kenlijck
 was ende is.

23 Dat meer is de voozsz. verweerdere/
 ten dage vande voozsz. requeste was gelo
 geert tot Brussel ten huysse vande Prin
 ce van Oraengien/ alwaer hy acender tafe
 len vanden voozsz. Prince heeft geten en
 gedochte mette voozsz. Graef Lodowijck/
 Brederoede/ ende andere bontgenooten en
 is alsdoen aldaer geroepen/ *Viuent les jeux.*

24 Des Sondaechs vander Drijuuldi
 cheyt/ anno 1566. soo gaf den Abt van S. *Abbat.*
 Bernaerts nu ter tijt verloopē en fugitif *fugitivus*
 wten voozsz. lande ende geheel opērlückē
 beschul-

beschuldicht van ketterhe/eē bancket int
 Cloostere vande voorszreuen Abdijē/ aen
 den voorszreuen verweerdere/ den Prince
 van Graengien/ den Graue van Egmōt/
 den Graue van Hoochstraeten/ en meer
 andere Edelluyden/ Ende welke ten sel
 uen daeghe Stralen hadde binnen Hut
 werpen/ inden naeme vande selue Stadt/
 de noemnael ghegheuen/ ende int selue
 bancket die vanden voorszreuen ghesel
 schappe/ droncken toe den Geusen/ ende
 riepen/ *Vivent les Geux.*

25

Sulcx dat by sulcken roep soo dicht
 wils inde teghemvoorzichheit vande vooz
 screue verweerdere verhaelt/ by hem ver
 draegghen/ ende vooz aenghenaem ghe
 houden/ by hem verclaert heeft vanden
 sinne ende meyninghe vande voorszreuen
 gheconfedereerde gheheclijken contra
 rie/ God/ den Coninck/ ende tghemeyne
 beste.

De seuēde
 berichtige

26
 De vgade
 ringe van
 Duffel.

Inde vergaderinghe ende dachpaert
 van Duffele/ dwelck was inde maent van
 Julio des Jaers 1566. hebben hun geuon
 de de verweerdere/ de Prince van Graē
 gien/ de Graue van Egmōt/ ende meer
 andere.

27

Ende ten seluen tijde ende te vozē/ de
 verweerdere/ de Prince van Graengien
 ende de Graue van Egmōt/ wesende tot
 Duffel

Duffele vooꝛscreuen/namen ende ontfin-
ghen in heure bescherminghe ende sauue-
garde de vooꝛscreuen bondtghenooten/
de consistorialen ende coopliden/en daer
deure en wert niet alleren van nieuws de
vooꝛscreuen conspiratie en compromis
geappꝛoheert/maer docht te seer gheatte-
teert teghens de hoocheyt van zyne Ma-
yestejt.

Ghemerct het nemen in bescherminghe/protectie ende sauuegarde toecornt
ende betacmt den Coninck ende zyne on-
derdaenen niet/ghelijck de vooꝛscreuen
Prince van Oraengien/ Graue van Eg-
mont ende de verweerdere als doen ware.

Dewelcke soo vele te meer hierinne
hebben misdaen/mits dien deselue sauue-
garde is gheacrooꝛdeert gheweest by den
vooꝛscreuen verweerdere ende zyne mede-
plichters aen conspirateurs ende weder-
spannighe teghen zyne Mayestejt.

Oock soo en heeft de verweerdere vā
de vooꝛscreuen conspiratie niet ghewaer-
schout zyne Mayestejt noch haere hoo-
cheyt ende is haer deure veruallen/ In crimē
læsa Maiestatis.

Bouen dien de vooꝛscreuen sauuegar-
de ende bescherminghe hebben de vooꝛs-
Prince van Oraengien/ Graue van Eg-
mont ende verweerdere wesen te Duffele
ghe-

Fol. 131. 132.
133. 134. 135.
136. 137.

28

29

30

31

Fol. 134. 135.
156.

geloost den voozsz. bont genooten dat hant
geene quellinge noch ondersoek nu noch
hier naemaels gedaen en soude wordē ter
causen vander religien/mace in diē datter
eenige oproer oft seer onbetamelijcke sae-
ke gebeurde/dat indē seluē geualle tselue
soude opgenomen worden by de Edele en
bont genootē voozscreeuen.

32 Dooz welke propoesten de voozscree-
uen Prince van Oranngiē/Graue van Eg-
mont en de verweerdere hebben tot hant
genomen en geusurpeert de autoriteyt vā
den Ouersten/vanden welcken comē alle
Jurisdictionen/sulcx dat niemanden anders
toecoemt noch competeert het recht van
hooge/middele ende leege iustitie / en diē
hē sulcx onderwint oft ter contrarie doet/
deselue onderwoypt hem der penen van
crimen laē Mayestatis.

De 8. be-
tichtinghe

De tsamē-
coningete
Deuremō
de.

Fol. 137. 138.
140. 141. 142
143. 144. 145
146.

33 Ma dat de voozsz. requeste ouergegeue
was int leste vande maent van December
ann. 1566. so hebbē hen de voozsz. verweer-
dere/Prince van Oranngien Graue van
Egmont ende Hoochstraten geuondē tot
Deuremonde/en wert aldaer ghehandelt
en gesprake ontrent de maent van Janu.
anna 1566. van crichsvolck op te lichte en
de wapenen te nemen/indien de Coninck
niet wapenen wilde comen in zūne Nedder-
landen/en dien niet tegenstaen en heeft
vande

vande seluedaet van conspiration/ gheene
waerschouwinge noch wetērschap gedaē
aen zijne M. noch hare hoocheit/ wt welc-
ker oorzakē hy hem voer beuint belast met
crimen la lie Maestatis.

34 Mevrouw te voren ghewaerschout
zijnde/ dat de voozsz. bontgenooten wildē
te Brussel comen ouerghauen de voozsz.
requeste/ Schreef vijf brieuen aendē vooz-
screuen verweerde/ hem biddende dat
hy aldaer wilde comen omme met andere
heeren die sy ontbodē hadde te raetslagē
op saken grootelijcken belangen dē diēste
van zijne M. ende weluaert van zijne Ne-
derlanden/ maer weygerde meer als vier
reysen (also hy selfs bekēt) aldaer te comē
hem verexcuserende dat hy voozgenomen
hadde wt zinnen huysē niet te vertrecken
totter tijt hy antwoorde hadde vande brie-
uen die hy seyde nae Spaengien gesonden
te hebben aen zijne Mayest. diwelck was
een antwoorde so verre van zyn debuoir/
datmē daer wt niet anders en can nemē/
dan een vercleeringe van quaden wille/ te-
gens zijne M. zyn ouerhoofst ende natuer-
lijcken Prince/ voozden diēste vanden
welcken/ hy behozde met een vlijtichēyt
te employerēn zinnen persoon/ goedē hul-
pe ende gunste/ en also hy dooz de voozsz.
weygeringhe ter contrariē gedaen heeft/
so

De vijfde
betichtige

Dat d'Ad-
mirael swa-
richz maec-
te om te ho-
ue te comē
Fol. 114. 115.

soo volcht daerwt de voorszcreuen conspi-
 ratie/ ende is hy veruallen In crimen laesæ Ma-
iestatis.

De x. be-
 rictinghe

35

Des Ad-
 miracis

briue ge-
 screuen na

Syaengie
 Fol. 158. 159.
 160. 161. 162.

De xi. be-
 rictinghe

36

De verga-
 deringe vā

de genera-
 le staten.

Fo. 14. 6
 not 158.

Hy heeft briuen gheschreuen aen
 Alonso de la loo / zijnen Secretaris van
 den eersten dach May / 1566. dat siende
 (alsoo hy seyde) de middelen te ghebrecen
 van de saken te remedieren/ ende dat zijne
 Mayesteyt niet en wilde toelaten de gene-
 rale Staten/ soo was hy gheresolueert vā
 hem te vertrecken/ ende gheen Coningen
 noch Keyserz meer te dienen/ ende dat hy
 verkout is zijnen Prince dienst te doene.

Inde maent vā September 1566. heeft
 hy inde Stadt van Doornick ontfanghen
 van eenen ghenaeamt Tassin/ broeder van
 den minister Tassin kettere/ een geschrift
 innehouden de eerste artijckel/ dat de waer-
 achtighe ende eenighe remedie om te be-
 letten de veroerten ende onghereghelthe-
 den/ was die tsaemonroepinghe vande ge-
 nerale staten ende dat men daer vā behoor-
 de verthooninghe aen haere hoocheyt te
 doene/ het welcke de voorszcreuē verweer-
 dere heeft soo gheapprobeert/ dat hebben
 de tselue gheschzifte alsoo ontfanghen/ hi
 heeft gesecht tot Doornick wel expresselijc
 dat in dien haere hoocheyt laugher bleue
 continuerende het weygeren vande voorsz-
 screuen Staten/ soo souden van als dan de
 hce

Heeren vertijen ende renuncieren heere
 Gouvernemen ten en Staten/ ende soude
 de hant van als af doen. Ende nochtans De 13. be-
 de voozscreue sake en vonden hun in sulc- tichinge.
 ken state niet (alsoo deffect ende daet be- Fol. 173. 174
 wist) dat de voozsz. generale Staetē dooz
 noot behoorden te vergaderen/ ende oock
 soo en was de voozsz. verweerdere niet
 verwozsaecht met sulche stouticheyt te ver-
 cleeren dat hi niet meer zynre Maiesteit/
 wescnde zynen ouersten Prince/ dienē en
 soude/ ende dat hy verhout was hem die st
 te doene.

37 Maer de verweerdere ende zyne
 medeplichters verlangden alsoo naer de
 vergaderinghe vande voozscreuen statē/
 omme den Conlich soo verre te doen co-
 men/ dat hy soude toelaeten datmē ozdre
 soude gheuen opt seit vander religie/ dooz
 daduys vande Staten/ presupponerends
 de voozscreue verweerdere ende zyne me-
 deplichters (alsoot te gheloouen is) dat/
 want alsdoen de voozscreuen beroerten
 bynae ouer het gheheel lant ghesaeyt en
 verspreyt waeren/ deselue staten/ en het
 ghemeyn peuple souden sulcx beleyt wo-
 den byden voozsz. verweerdere/ Prince
 van Oraengien/ Grauen van Egmont en
 Tulenborch/ de Marckgraue van Her-
 gen/ de voozsz. bontgendoetē en sectarisen/
 of dat

dat de meestendeel vande voozscreuen sta-
ten/souden volghen van punct te puncte
daduys vande voozscreuen groote heerren
ende honotghenooten/ ende dooz sulche
vzeemde ende verdraeyde practische sou-
den de Bassalen ende onderdaenen geuen
Weth aen heur ouerhoofst/ sulcx dat het
hoofst soude onderdaen wesen zinnen le-
den/ dwelck is een dinc soowel vzeempt
als ongheschicht/ ende contrarie alle na-
tuurijche ciuile ende menschenlycke wet-
ten.

38 Ende meynden de verweerdere/
Prince van Oraengien/ Graue van Eg-
mont/ ende henne adherenten weth te dra-
ghen het effect van heure begheren en-
de verlanghen/ als te wetene/ de gheheele
afdoeninge vande voozscreuen Inquisitie
ende placcaten/ ende vsurpatic vande hoo-
cheyt van zinne voozscreuen Mayesteyt/
in het Nederlant / iae soude eenen yeghe-
lijcken toeghelacten wesen/ onghestraeft
ende soot hem belicuen soude te leuen/ son-
der thoorn van Weth noch redene / het
welcke de voozscreue hontgenooten dooz
abus noemen te leue in vzihyt van con-
scientien.

39 Den naefflesten dach van Augusto/
1566. quam de verweerdere deure last
van haere hoocheyt in tot Doznick voozs-
screu

ſcreuen/ende hem quaemen teghen Edel-
 luyden/Coopliden ende andere/ roepen
 de het puepel confuselyck int innecomen
 vanden verweerdere / *Vive les Jeux*, betuy-
 ghende/daer doorz het voozsz. puepel dopi-
 nie diet hadde dat de verweerdere/so ver-
 re correſpondeerde tot hennen wille ende
 voortſtellen dat hy in vzechden nam en
 niet quaet en vont tſelue gheroep ſoo ſeer
 buyten reden/ende teghens Godt zyne
 Mayeſteyt/ ende de ghemeine weluaert
 vanden voozſcreuen lande/ Oeck en heeft
 de voozsz. verweerdere geene inſormatie
 oft onderſoek noch ſtraffinge doen doen
 van voozsz. gheroep/hoe wel hi de macht
 in handen hadde.

40 Den voozsz. naeſteſten dach de hee-
 re van Beauuoir geſonden by heure hoo-
 cheyt opt Caſteel van Doznick / de heere
 van Moulbais Capiteyn van voozsz. Ca-
 ſteel ende de heere van Eſplechin/ belaſte
 doorz brieuen den heeren van Querdes/
 ende van Vilers (alſdoen weſende binnen
 Doznick) datſe hunterſont van daer sou-
 den verſien/en datſe inde Stadt wilde ere-
 cuteren ende wtcrechten/ tghene daer van
 ſyl laſt van haere hoocheyt hadden / waer
 af de voozſchreuen verweerdere was
 ſoo ontſteit/ dat hy terſont ontboot/dat
 de Magiſtraet hem vinden ſoude opt

ii Stat

De daden
 des Admi-
 raelis bin-
 ne Doznic
 Fol. 162. tot
 209.

De 11. be-
 richtinge
 Syn inco-
 me tot Doz-
 nick.

Fol 162. 163.
 164. 165. 166
 167. 168. 169
 170.

De 12. en
 13. be-
 richtinghen.

De vloed-
 ſtootinghe
 binnen
 Doznick
 verhuet.

Fol. 170 171
 172.

Stat huys/aldaer hy voozhielt wten Castele te doen vertrecken den voozscreuen heere van Beauvoir met zyn oozloochs volck/dwelck hy aldaer doozlaste vā haere hoocheyt ghebrocht hadde/ in sulcker vueghen dat by sulcken daet de voozscreuen verweerdere ghenoech verclaerde dz hy niet en wilde dat den wille van haere hoocheyt plaetse soude hebben/ noch dat de cracht soude bliuen aen zyne Mayest. teghen de bondtghenooten ende sectarisen/ maer dat hyse voozderde ende conspireerde in heuren respecte/ omme deselue cracht te veriagen/ omme lichtelijcker te moeghen executeren ende wtcrechten heute quaede ende schaedelijck voozmen/waer toe opentlijcken de voozscreuē heeren van Querdes ende van Dileers holpen/ ende hadde de voozschreuen verweerdere wel verstaē (also hi bekēt heeft) dat de voozschreuen van Dilers was vande nieuwe religie.

De 15. be-
richtinge.
Fol. 146.

De 16. be-
richtinge.
Het conti-
nuerē van
de predica-
tie te Doz-
wick.
Fol 176 177
178ci79.

41 Den eersten dach Septemb. 1566.
de voozscreuē verweerdere verclaerde aē den magistraet dat haere hoocheyt hem expresselijcken beuolen hadde van inde voozscreuen Stat vā Dozwick te doen ophouden de predicatien vande voozscreuen gheconfedereerde ende sectarisen/ maer dat al eer hy eenighe oordinantie wilde ma-
ken

ken/hy eerst begeerde het aduys vanden
 voozscreuē magistraet oft sy beter vondē
 de voozschreuen predication vande secta-
 risen te continueren inde stadt oft die buy-
 ten te doen/ende en socht also niet te obe-
 dierren oft onderdaemich te wesen haers
 hoocheyt. omme de voozscreuen predica-
 tien op te doen houden/maer tot groots
 misachtinghe ende ongheloozsaemheyt
 ende om te voeden/voozderen/ende doer
 waassende voozscreuen beruertē/soo socht
 hy/ende gaf op die middelen om de vooz-
 screuen predication te doen veruolgen en
 continueren.

42 Soek daer nae te wetene den der-
 den dach der voozscreuen maent Septem-
 bris des jaers/ 1566. is de siechte vande
 voozscreuen predication door beuel en toe-
 laetinghe vanden voozschreuen verwee-
 dere van de voozsz. heeren van Querdes/
 ende van Wllers (alsoo ghenoteerde) ende
 andere ghecomen inde voozsz. Stadt van
 Doornick met verbot aende Catholicque/
 gheconfedereerde ende sectarisen vā deen
 den anderen te bel-ten in derexercitie van
 heure religie op verbeurte van confiscatie
 van luyf ende goet/in sulcker vneghen/dat
 onstraffelijck ende vele daegen de voozsz.
 predication ende exercitien vande nieuwe
 religie zijn ghedaen gheweest binnen de

A ij vooz-

De 17. bes-
 tichtighe
 De wtres-
 pinghe van
 den 3. Sep-
 te Doornic.
 Fol. 180. 181.
 182. 183. 184.
 185.

Fol. 184. 185.

voorz. stad van Doornick en daer ontrent
 achtervolgende het voorz. mandement/
 het welck den voorz. derden dach wtghe-
 roepen wert/ met blasinghe van trompet-
 te/waerinne de voorz. verweerdere/ door
 de voorz. toelaetinghe heeft dobbel gede-
 lingueert ende misdaen/ als te weten toe-
 gelaten te hebben een dinc soo claeghes-
 ligh/ daer toe hy geen macht en hadde en
 den wech den quaeden ende boosen ghe-
 maect te hebben van voorts te gaen met
 heere conspiration ende boose voortstel-
 len/ Houen dien dat hy gheen mande-
 ment oft beuel en conde doen op verbeur-
 te van confiscatie van lijf en goet/ dwelck
 alleen voorz. behouden ende gereferueert
 is den opperste oft zynre daer toe behoor-
 ligh last hebbende/ daer van de voorsz. cre-
 uen verweerdere niet voorsz. en was.

Fol. 183. 184.

43 Ende inder waerheyt de verweer-
 dere beuint hem so vele te meer in dit cas
 belast/ dat voorsz. toelaetinge vele
 vande voorsz. Magistraet/ haddē dē ver-
 weerdere te voorsz. gehoude vele goede rede-
 nen/ om hē deselue toelatinge te ontrade/
 maect het vierich ende verblint verlangen
 en beghereen/ daermede de verweerdere
 beuangen was/ Ooot de passagie vande
 voorsz. redenen/ ende lietse alsoo lij-
 den

en was nochtans hem niet gheoorlooft/
 iselue alsoot te doene.

De 12 be-
 tichtinge
 De vooz-
 den gehat
 mette stat
 houdere.
 Fol 197 198.
 199. 200 201

47 Ten seluen tijde opt versueck van
 de voozse sectarisen/ veruolchde ende be-
 gheerde de voozse. verweerdere aenden
 heere van Moulbais/ hem te willen toela-
 ten van gheen oorloochs volck binnē het
 voozscreuen Casteel te nemen/ hoewel de
 voozse. heere vā Moulbais hem vertoōt
 hadde/ dat hy niet anders en vermochte/
 dan haere hoocheyt alle vzen ghehoorsae
 te wesen/ ende alsoo de voozscreuen heere
 van Moulbais daer toe niet en wilde ver-
 staen/ soo wert de voozscreuen verweer-
 dere teghen hem ontsielt / ende daer nae
 seyde hy/ dat de heere van Montigny/ sij-
 nen broedere wel ongheluchich was/ dat
 hy den voozse. Moulbais verordineert
 hadde tot het voozshreuen Capiteyn-
 schap.

48 Opten seluen tijt hiel hy vele pro-
 poesten den voozscreuen heere van Moul-
 bais te voren/ omme hem te veruaren/ iae
 seyde hem datter wel volcken twintich-
 duysent mannen souden wesen / ende dat
 indien sy het gheschut vooz het Casteel set-
 ten/ dat hy hem niet helpen en soude/ hoe
 wel hiit soude cunnen doen.

De 27. be-
 tichtinghe

49 De voozscreuen verweerdere met an-
 dere/ hecstrædt ghegeuen dat de voozse.
 heere

Heere van Brederoede behoorde Ant. Teyt des Heeren vā Brederoede.
 werpen te gaen om requeste aen haere De.
 hoocheyt ouer te gheuen te wijle de be- Fol. 211. 212.
 vuerden inde selue plaetse waeren/ ten tū-
 de om te casseren alle haere extras; dīa-
 vise crachten ende laeten een pēghelijck le-
 uenint ghebruyck ende oeffeninghe van
 zijne religie/ ende dat in gheualle van wet
 gheringhe men daer anders inne versien
 soude/ sonderlinge vooz die vā Balenckijn
 op dat sy gheholpen werden/ welckē raet
 ende bondt was conspiratie tegens zijne
 Mayesteyt/ ende anderffins en can dien
 niet wt gheleet worden.

50 Ten tijde vande voozscreuē beruey De 25. bes-
 tichtinge.
 ten inden iaere 1566. de verweerdere we- De ghe-
 dreychde
 sende tot Chysoien ten huysse vande Prin- macht des
 cesse ven Espignoy/ seyde/ dat in dien de Admirzels
 Coninck soude meynen inde voozscreuen Fol. 204. 205
 landen te comen met sōrtse/ dat hyer hem
 terstont vūstichduysent mannen teghens
 soude setten om tselue te belette/ En daer
 dooz heeft de verweerdere ontdeckt zijne
 weder spannisschen gheest/ vol van crimen
 laetē Mattheus teghens den Coninck.

51 Corto nae zijne coemste te Doornic/ De 19. be-
 tichtinge.
 de voozscreuen sectarisen soeckende grou-
 welijckheyt te ghebruycken teghens de
 doodelichaemē vande begrauene Cato-
 lijcke inde groote kercke vā onse vrouwe

De grauin
ghen inder
kercken.
Fol. 187. 188.
189. 190.

van Doornick baden den verweerdere hen
te willen toelaten te grauen inde voorſere
uen kercke omme aldaer te vinden (alsoo
ſy ſeyden) eenen Schat/ het welck de voor
ſereuē verweerdere (weſende eē werlijck
perſonnagie ende ſulcke macht niet heb
bende) heeft hun toeghelaeten/ ende cozts
daer na de voorſz. ſectariſen begonſten eū
bleuen continuierende geheel diep te gra
uen in vele plaecſen vande voorſchreuen
kercke/ aldaer ſy met onmenſchelijckheit/
iae meer als beestelijcke wiſſe vercrach
ten ende violcerden de huysen ende grauē
vande doode lichaemen/ ia van eenē Biſ
ſchop die meer als hondert iaeren aldaer
gheleghen hadde ſulcx dat vande ſelue ſo
grouwelijcke ende ſchandelijcke dingen
alle de ghene die eenighe menſcheyt had
den/ ende ſaeghen een ſulck onmenſche
lijck aenſchouw/ hadden/ ende noch heb
ben ſchricke/ inace de voorſz. verweerdere
te ſeer vergetich van egene deē mēſch tot
ten anderen gehouden is eū van de achtin
ge diemē behoort te hebbē tot ſulcke gra
uē/ is ſomwoylē te gēwoordich geweest bī
de ſelue grouwelijcke werckē/ geuende lof
eū omanninge vā vliticheyt eū neerſlichz
aende wercluyden van ſulcke ſeyten ende
daden ſo onmenſchelijcke/ derwelcke inde
voorſz. kercke dooz heurē arbeit en vondē
anders

andere geenen schat dan doode lichamen. **De 24 be-**
 51 Gheducerende de voozsz. beruerten **tichtinge.**
 Linie Doornic int huys vā Jā Saye weert **De dreige**
 des voozsz. verweerdere/ also men sprack **menten te-**
 dat in Spaengien men ghehouden hadde **gen dē Co**
 eenen Edelman ter causen vander Inquis **ninck.**
 sitie de voozsz. verweerdere seyde/ dat de **Fol. 203 204**
 heere vā Montigny vā ouer lāge in Spaē
 gien geweest hadde/ en dat indie mē hem
 aldace wilde houden/ dat hi tot zynē beuel
 hadde vūstlich duysent mannen om hem
 te gaen haelen/ hier by verclarende/ dat
 gheuallende de selue aenhoudinghe/ hy
 soude gaen beuechten den Coninck in
 Spaengien/ ende bzenghen den voozsre
 uen heere van Montigny wter gheuan
 chenisse/ dwelck waren propoesten so wel
 verwaende/ sonder reden/ als van quaden
 geeste/ en waer deoz de verweerdere ver
 uallen is/ in crumen laja Maydatis.

53 Doch so vonden hen ten voozsz. tūde **De 23 bels**
 sommige gedeputeerde vander Stat van **kinghe.**
 Doornic by dē voozsz. verweerdere/ omme **De propoe**
 van hem te verstaen hoe sy hen soude hou **sten gehou**
 dē en regulere aengaen de predicatien en **den mette**
 andere heure vergaderingen/ die hun ant **ghedepu-**
 woorde dat wat beueuen hun toegesondē **teerde.**
 werden van wegen/ me vrouwe oft van **Fol. 201. 202**
 andere/ indie sy niet en sagen de ondertee **203**
 keninge van hem/ de Prince van Oraē gē
 ende

ende de Grauen van Egmont en hoochstraten/oft van deē van hun dat syse niet en soude gehoorsacm wesen/en hier dooz en misfriedt hy niet alleenlyck de behoorslycke ghehoorsacmheyt ende onderdanicheyt aenden Coninck ende haere hoocheyt/maer vsurpeerde ende misbruychte de hooghe auctoriteit die zūne Maestheit hadde ouer de voozscreuen van Doornick ende zūne ondersacten.

De 26. belastinghe.
Met beschut van des Cardinaels Abdije.
Fol. 205. 206
207 208. 209
210.

54 Ten voozscreuen tijde tot Sint Amants/verclaerde de verweerdere aē diuersche vande selue plaetse/hun bi hem geuonden hebbende dat sy mochten leuen/naeuolghende de gherustheyt van heure consciencien/ende gheluck het hun goet soude duncken/als oft de Goddelucke en menschelucke wetten doot ende wt ware/ende datse niet meer van weerden en souden wesen/maer dat de mensschē als wilde beesten souden volghen alle wellusten ende begheerlijckheden sonder beweginghe van wetten noch redene.

Fol. 209. 210

55 Ten seluen tijde tot Sint Amants voozscreuen/dede de voozscreue verweerdere vooz hem comen cenen Apostaet/oft afgheuallenen/dwelck eenen Minebroeder plach te wesen ghenoecht/broer Jan/Calleur/denwelcken hy seyde in teghenwoordicheyt ende ten aensiene van vele persoo

personen dat de meyninghe vanden Co
 ninck was dat men in vrede soude leuen/
 deene religie niet daendere/ ende dat de ex
 erci tie oft oefeninghe van beyde de reli
 gien was toeghelacten/ dan in eenighe
 puncten die hy verclarde/ ende vuechte
 daer toe de voozscreeuen verweerdere tot
 ten voozscreeuen Apofaet dat onderhou
 den het compromis hy hē soude beschud
 den teghen eenen yeghelijcken/ waer wt
 volcht dat de voozschreuen verweerdere
 heeft/ teghen tghene hy ghehouden was/
 gheaccoordeert oft ghegheuen de voozsz.
 toelaetinghe/ ende alsoo van nieuws gheap
 probeert het voozsz. compromis/ ende ver
 sekeringhe ghegheuen ten eynde vande
 conspiratie vercleert int selue compromis
 veruallende hier dooz de verweerdere in
 crimen laesæ Maiestatis.

56 Ten voozscreeuen tijde eenen ghe
 naemt Fernand Martin/ gheheeten ho
 pau was gheuanghen tot Doznick/ omme
 hooft ende principael beleydere gheweest
 te hebbene vande veroouern vander kerc
 ken/ hebbende doock te vozen inden iaere
 1563. vnde iusticie achterhaelt gew eest ter
 causen vāde religie/ sulcx dat deselue Fern
 and metter religie behoozde ghestraft te
 worden/ alsoo de Pensionaris/ le clercc van
 Doznick breedere den verweerdere ver
 thoont

Fol. 195, 196
 197.

Fol. 182

thoonde/die daeroppe geen'acht en wilde
nemen/maer liet den seluen Fernand los
ende wten gheuanckenisse gaen/ de welc
ke met dese onsrassinghe hem ghebercht
heeft/ende nochtās en hadde de voozscres
uen verweerdere gheen hooghe auctori
teyt oft macht om also den voozsz. Fernad
ghenaede te gheuen/ sulcx dat hier dooze
de voozseenen verweerdere is schuldich
crimen lesae Mayeltatis.

Fol. 195.

57 Dooz gelijcke redene is de voozsz. ver
weerdere schuldich tot gelijcke pene vā cr
men lesae M. ghemercht hy ten seluen tyde
heeft tot Doornick wter geuanckenisse doē
gaen ende gheloft/ Guillan de vallee ge
noemt willigen/ ende Siclis Blauwet ge
boren vā Blandin hebbende de beelde ge
brokenende de kercken berooft.

Fol. 96

58 Hy heeft oock ghereserueert de straf
finge van eenen Jan Horicsquel tot dz het
accozd van me Drouwe/ met de voozsz. ge
confedereerde soude gherondicht wesen/
hoewel hy van alle deselue gheuanghene
behoozde de iudicature ghelaten te heb
bene den Magistraet van Doornick.

Fol. 197.

Dwelck doozsake is geweest dat sulc
ke roouers hen onghestraft hebben laten
voozstaen van sulcke delicten ende misdā
den/ende van voozdere tot ghelycke mis
daeden

Daeden te procederen ende voorts te vaer-
ren.

60 Hy heeft bekent brieuen ghescreuen
te hebben aldaer vermaen ghemaect is Fol. 156. 157.
158. 159. 160.
van tweeif oft veerthien duy sent mannen
die gheduerende de voorszcreuen beruertē
vergaderde byten de poorten van Ant-
werpē/hoe wel sulcke vsgaderinge aldaer
niet gheweest en is/ maer is te ghelooouen
dat tselue schijnen is gedaengeweeft ont
te veruacren de goede/ ende de quade stou-
ter te maken.

61 Voorts heeft de verweerdere zūne
eere soo vergheten/ ende het ghene hy tot
zūne Mayesteijt ghehouden was/ dat ge- De 28 en
leste bela-
stinge ruc-
rende Vla-
lenchijn.
Fol. 213. 214.
215. 216.
duerende de voorszcreuen beruerten/ ende
te wyle de stadt van Valenchijn weder spā-
nich tegen zūne Mayesteijt was/ hy ad-
uys gaf acnde ghedeputeerde vande secta-
risen van Valenchijn/ van niet te gaen by-
den heere van Portarmes/ wesende als
doen binnen den Castele van Camerūch/
ende hebbende den last van haere hoo-
cheyt om te voozhen opde saecke vande
voorszcreuen weder spannichheit/ genoegh
verclarede de voorsz. verweerdere by tsel-
ue aduys oft waerschouwinghe dat hy
was vander syden van die van Valen-
chijn/ ende dat hy niet en sochte dat de
voorszcreuen weder spannichheit soude
op

ophouden / maer dat die eer cracht ende
toewassinghe naeme.

62 *Fol. 213. 214.* Dwelck de verweerdere noch meer
door andere daer heeft betuycht / want hy
wesende tot Antoin ghedueerde de voor
schreuen tijt / seyde tot Jacques ghelee
ren vande ghedeputeerde oft verordineer
de van die van Valenchijn / dat / indien die
van Valenchijn de Stadt noch drij we
ken conden ghehouden dattet ghenoech
was / heur aduys ende raet geuende / dat /
in dien men die soude belegeren dat sy hū
souden weren / waer van ghewaerschout
zінде die van Valenchijn / waren verwoect
ende ghehuest de poorten vander stadt te
sluyten / ende gheen crūchsf volck vanden
Coninck inne te nemen.

63 *Fol. 215. 216* Hy heeft ghesecht ten tijde vande
voorschreuen veruerte tot diuersche secta
risen van Valenchijn / hun vragende / hoe
sy hun behoorden te houdē op daccord vā
de requeste vande edelluyden gheconfede
reerde / dat de vrydicheyt aen een yeghes
lijcken generael was van te lenen in ruste
van hunne consciencie totter tijt dat an
der sinne soude wesen ghesloten by de gene
rale staten wettelijcken vergadert zінде /
dwelck hy wilde doen wtcondighen tot
Dornick / ende was tot dien eynde aldaer
gecomen / raden die van Valenchijn / dat se
op

op hun hoey souden wesen/ houdende goe
de wacht.

Van welke crimen ende misdaden
hier bouen verclaert de voozscreuen pro-
cureur is ghenoechsaemelijck gheinsor-
meert/ ende is daer vā de voozsz. verwee-
dere ende heeft gheweest gheheel gemein
ende openbaerlijck ghediffameert o ft be-
schuldicht.

Waeromme de voozsz. procureur ge-
nerael cōcludeert tegē de voozsz. verwee-
dere. Ten eynde hierinne sal worden ghe-
procedeert ende gheandelt bi zijne excellē-
tie oft zijne ghecommittēerde ende gesub-
delegeerde rechterē/ opēlijckē sommier-
lijcken/ ende sonder figure noch forme vā
proesse/ alsoot best in sulcken gheual met
rechte mach ende behoort te geschieden/
ende dat daer nae by wterlijcken vermissē
vā zijne excellētie oft zijne voozscreuē ge-
subdelegeerde rechterē/ de voozscreuē sal
verclaert worden in diuersche manieren
verhaelt inden voozscreuen criminelē pro-
esse ghecommittēert te hebben/ crimen la-
sē M. teghen den Coninck zijnen ouersten
Prince ter contrarie vande voozscreuen
eeden ende verplichtinghen daerinne by
zijne M. gehouden was/ hem doech vercla-
rende verlaeten/ ende gheprinceert te zijne
vande voozscreuen staeten/ officien ende
ceren

Des filis
caels cōclu-
sio.

fo. 69. 76 71

eeren/daer van hy by zijne *M.* is voozliet
 geweest/hem voozts condemnierende ter
 doot/en verclarēde alle en yegelijche zijne
 goeden so wel leenen als andere/ selfs de
 ghene die hy als doen hadde / wanneer de
 voozsz. mis daden ende crimen/en elck van
 die also by hem zijn gedaen ende ghecom-
 mitteert geweest/veruallen ende gecōfis-
 keert/en by rechte van confiscatien toe vs
 hoozē zijne *M.* alles nauolgēde dē rechte/
 de statuten ende ozdinantiē vande voozsz.
Nederlauden/alsoot best sal behoozē ten
 profūte van zijne *M.*ayesteyt/en vooz ex-
 emplare straffinghe vande voozsz. mis da-
 den so onbehoozlijck ende onmenschelijck
 byden aerweerdere gheperpetreert ende
 soo dooz oochluychinghe als anderffins
 gheconsenteert ende ghedaen/ presente-
 rende de voozsz. *Procureur* thoon vande
 voozsz. articulen en feiten/alleenlyc tgene
 dat genoeg sal wesen/omme te obtinerē
 in zijne fūnen en conclusien/versoekende
 op als hē goet en cozt recht gedaē en gead-
 ministreert te worden mette edele officie
 van zijne excellētie oft vā zijne gesubdele
 geerde rechteren int gene daert nootelijck
 ende behoecelijck sal wesen.

13 mē ja
de boys
 Douerleue
 ringhe der
 richt aede
 Admirael.

Op heden den seuensten dach Ianua-
 rii 1567. *Meester Jan de Boys*/ raedt
 ende *Procureur* generael vande *Conincs*
 in

indē vooꝝsz. naeme/ heeft ghepresenteert
 ende ouer ghegeuen vooꝝz. zyne excellētie/ *prans*
 in handen van my onderscreuen Secretaris/ de
 belastingen ende beswaringen bo-
 uengescreuen tegen den Graue vā Hooꝝ-
 ne/ gheuanghen opt groot Casteel van
 Ghendt/ versueckende die ghenotifieert/
 te wordene aenden persoon vanden vooꝝz.
 screuen Graue van Hooꝝne/ ende dit ges-
 chiede in eegenwoꝝrdicheyt vanden Vi-
 cenciaet Jan de Vergas en Docteur Lops-
 del Rio/ Stadē van zyne M. verordineerde
 en ghedeputeerde commissarisen in dese
 sake/ bi zyne excellētie/ dewelcke hooꝝzende
 vooꝝscreuen versoek/ heeft my gheordi-
 neert dat copie vande vooꝝsz. beswaringē
 soude den vooꝝsz. Gratie van Hooꝝne ge-
 geuen worden/ ende dat hy daeroppe ant-
 woꝝzde/ ende voldoc binnen vijf da-
 ghen naestcomende/ ende op als acte
 te maken/ Onderteckēt vooꝝz. mi/ Praets.

Den elfften dach der vooꝝsz. maent *Fol. 39. 40*
 Ianua. Ick de vooꝝsz. Secretaris Praets
 hebbe geïnfinueert ende ghenotifieert de
 vooꝝsz. belastinge en beswaringe aenden
 persoon vanden vooꝝscreuen Graue van
 Hooꝝne/ dewelcke daer van nemende in
 zyne/ handen de copie/ die ick hem metter
 S y dact

daet ouerleuerde / las die van woorde te
 woorde / ende is door mi ver socht geweest
 daeroppe ghenoechte doene by articulen
 tot zijne defencie ende ontlastinge / waer
 oppe hy antwoorde dat hy dien ghenoecht
 doen soude / wanneer hem plaetse gheghe-
 nen waere omme tselue vryelijcken te
 moeghen doene / ende als Riddere
 vander Dorzen en ander sijn us.
 Ghedaen opt groot Casteel van Ghend /
 ten daeghe / maende ende iaere voor screue
 in presentien ende tegenwoordicheyt van
 den Capiteyn Francisco de Montes / de
 Ora ende Anthonio Dauila / Stal-
 meestere vande Catholische
 Coninginne / Geteekent
 de Montmorency
 Practs.

Deyghne antwoorde des Grauen
van Hoorne opde ticht hem
gedaen byden procureur
generael.

N Philips van Montmorency Graue
van Hoorne/ Ridder van der Orde
vanden gulden Bliese/ hebbende ghesien
de impertinente ende onghesondeerde be-
lastinghe ende beswaeringhe teghen hem
ouergegeuen byden Procureur generael
van zijne Mayesteyt seet ende antwoort
tgene des naeuolcht.

Dat hoewel het zijne vacatie ende
professie van een man van Letten niet en
is/ soude seer begeert hebbē dat dese mate-
rie hadde moeghen ghehandelt worden
dooz zijne medebroeders ende **Ridders**
vander voorsz. Orden. maer alsoo
hem verclaert was dooz den Secretaris
Praets/ dat den wille van mijnen Heere
de Hertoge van Alba was dat hy opde sel-
ue beswaeringhe veerdichlyck soude ant-
woorden/ sonder te moeghen byge-
staen worden/ vā procureurs noch Ad-
uocaten noch van gheene onderrichtingē
als wesende zyn eygen seyt/ nochtās dooz
de' groote begheerte die de verweerdere

Numero 2.
De cyferen
opde cantē
hier na ge-
stelt/ betes
kenen op
wat blade-
ren bande
voorsz. ber
antwoorz-
dinge desel-
ue materie
wort ghe-
tracteert.
Dōtschuit
bandē Ad-
miracl en
zijne prote-
statie.
Fol. 40.

heeft van hem te purgeren en gehoozt te
 worden in zijne verantwoordinge/ en dat
 daeromme zijne exelencie sal moeghen or-
 dinancie geuen tot derpeditie vander sa-
 ken vanden voozscreuen verweerdere/ is
 te vreden tantwoorzen/voozbehoudende/
 ende reseruerende altyts de rech-
 ten vande Ridderz vander oozde/
 daer by hy verstaet te moeghen appelle-
 ren vooz zijne Mayesteyt/ als zijne Ouer-
 sten/ ende de voozscreuen zijne medebro-
 ders/ ingheualle hem geen recht ghedaen
 noch gheadministreert en wort/ ende en
 soude noch Procureur noch Advocaten
 begheert hebben/ dan om betere ende ele-
 ganter dese antwoorzen by gheschri-
 ften te stellen/ ende niet om zyn goet recht te
 verchieren oft coloreren/ ende hem niet
 toeghelaeten wesende/aenneemt ende ac-
 cepteert daeroppe alleen te antwoorzen/
 voozhoudende altyts zijne Rechte ende
 Statuten vander Oozden/ dat die
 Acten die by ghedaen heeft oft doen sal
 moeghen/ hem gheenssins en comen ver-
 achterdeelen/ noch prejudiceren/ hem be-
 trouwende dat Godt zijnen Scheppere
 hem voozderen ende helpen sal in zyn
 goet recht. Ende indie in zijne antwoorde
 yet

pet qualijcx gheordineert is / hem niet te
willen wijten dan allecnlijck zijne cleyne
wetentheyt / Dock dat hy noyt ghe-
handelt oft ghetracteert en heeft
sulcke materien / noch teghenwoozdich
gheweest / daermense getracteert heeft /
van zijne orienden noch anderffins. Ende
hoopt dat zijne Mayesteyt ende zijne ex-
cellencie / daeroppe acht sullen nemen /
aende fauten oft ghebreken / die de vooz-
screuen Graue soude moeghen doen oft
committeren in dese voozschreuen ant-
woozde / niet ghebruythende oft onder-
houdende doozdre noch de termen daer
toestaende / ende onder dese protestatie
antwoozdt opte naeuolghende artijckes-
len.

Op de eerste aldaer hy seyt / dat hoe-
wel / &c. antwoozt de verwerdere.

Dat indeneersten hy bekent ghebo-
ren te zijne in Vlaenderen / aldaer hy goet
heeft / maer sedert den ouderdom vā vier
oft vijf iaeren / en heeft noeyt vaste domi-
cilie gehouden binnen den lande vā zijne
Mayesteyt / maer in zijn lant van Weert /
en hoozne / aldaer de ordinancien en plac-
raten van dese Nederlanden geen plaetse
en hebben / maer resorteren deselue lan-
den onder het Rijck / Ende dat daer nae

Opte vooz-
reden des
Fiscaels +
Fol. 5. 6

Fol. iij.

S iij hy

hy gehouwelijc is in Duytschlant/ aldaer
 hy alliance ghenomen heeft met wille vā
 wijlen de Keyserlijche Mayest/ dewelche
 hy eenen tijt ghedient heeft voor Edelmā
 vander raefelen/ ende nae doorlooghe vā
 Duytschlant/ verliet den seluen staet we/
 derkeerende in zijn huys/ met meyninghe
 tselue niet meer te laeten / maer alsoo de
 Coninck wesende alsdoen Prince / hem
 vant in dese landen/ ende passerende thuis
 vanden voorsz. verweerdere te Weert/ en
 hem ghenoeghende zijne Mayesteyt van
 den cleynen dienste/ diemen hem dede/ soo
 verbant hem aldaer sulcx de voorszcreuen
 verweerdere dat begeerende zijne Maye/
 steyt dat hy Capiteyn soude wesen vā zū/
 ne Archiers hy den last aenuerde/ ende
 ginck in Spaengien / verlaetende zūne
 huysvrouwe en zūn goet/ hoewel hy gee/
 ne kinderen en hadde/ teghens den raedt
 van alle zūne vrienden ende magen/ maer
 de begeerte ende affectie die hy tot zūnen
 Prince hadde/ dede hem goet vinden alle
 zūne beuelen/ en meynt dat zūne Mayest.
 ghenoeghen ghehadt sal hebben van zū/
 nen dienste in dē voorsz. last/ daerinne heb/
 bende moeghen vaceren.

Ende aengaende het landt ende de
 heerlijcheden die hy heeft inden lande vā
 zūne Mayesteyt / hy heeft altijts zūne
 neer.

neerfticheyt ghedaenomme die wel te re-
gheren soo wel aengaende de religie als
de iustitie/ ende, mē mach informeren hoe
se hen in dese beroerten ghehouden heb-
ben/ ende oock oft de voorszreue verweer-
dere in alle zijne nooden hun oyt verschat
heeft omme van hun onderstant te hebbē
in zijne voorszreuen nooden/ alsoo hy ghe-
daen heeft in zijne andere landen/ ende al-
les omme dat die bet moeghten verduerē
inden dienste van zijne Mayesteyt.

Ende is kennelijck ende openbaer dz
de voorszreuen verweerdere noch voir
noch incomen en heeft in gheene vanden
Staten der Nederlanden/ ende indiē zijne
Mayesteyt hem heeft beuolen te tracterē
in Gelderland (wesende hy daer vā **COU** Fol. 7
uerneur) ende mette Staten van Vlaen-
deren eenighe dinghen voordē dienst vā
zijne Mayesteyt/ men sal vinden met wat
iure ende affectie hy iselue ghedaen heeft
ende refereert hem tot het ghene dwelck
zijne excellentie hem daer van sal moegen
doen informeren ende onderrichten.

Ende aengaende den **Stact van** Fol. 7
Admiraelichap/ daer vā zijne Mayest.
hem heeft ghelieft te voorzien/ hy is al-
tijts bereypt ende veerdich gheweest om
alle diensten te doen achtervolgende zijne
S v last

last ende refereert hem tot zijne Mayes-
steyt/ende me vrouwe van Parma oft sy
hem niet altyts goetwillich en heeft ghe-
uonden.

Fol. 7

Ende nopende DOORDEN / die zijne
Mayesteyt hem heeft ghelieft te geuen/
hy gheuoelt hem grootelijc daer af ver-
eert/ende meynt altyts ghedaen te heb-
ben tghene hy byde selue oorden ghehou-
den is/ende waer hy belast mocht wesen/
zijn debuoir niet ghedaen te hebben/hy
sal des verantwoorden voor zijne Mayes-
steyt ende zijne medebroeders/aen alle de
ghene die hem daerinne sullen willen be-
schuldighen.

Fol. 7

Ende raechtende den Staet van
Raetschap/hy heeft daerinne voldoen
nae zijn vermoeghen den tijt dat hy mid-
del heeft ghehadt daer te resideren/
ende eu sal niet beuonden worden / dat
binnen zinnen leuen hy van mensche
die leeft een Croone ghenomen heeft/
ende waer contrarie gheuonden soude
worden/soo stelt hy hem tot sulcker straf-
singhe als zijne Mayesteyt hem sal or-
dineren / ende dat nae zijn vermoeghen
hy altyts gedaen heeft so hem bequaemst
ende

ende best ten dienst van zijne Mayesteyt
ghedocht heeft/ sonder achttinghe ghes
nomen te hebben noch op zijn eyghen
profijt noch van die van zijne maeghen
ende vrienden. Ende daer zijne daeden
nu teghenwoordelÿcken / anderffins wt
gheleet worden / verhoopt dat wesende
van als zijne Mayesteyt nae de waerheit
onderrecht / sal volcomen ghenoeghen
vanden voozschreuen verweerdere heb
ben/hem doende vergheldinghe ende ge
bruyckende in zinnen dienste/daerinne hy
hem hoopt te schicken met sulcken pure
ende affectie/als eenighen Bassal oft on
dersaet van zijne Mayesteyt mach doen/
dwelck wel contrarie is van het ghene/
dat de voozschreuen Procureur generael
voozstelt inden beginne van zijne libel.

I Opt eerste articule vande voozscree
uen belastinghen beginnende / Inden
eersten / art. de verweerdere seet ende ver
claert niet te willen antwoorde vande da
den oft voozstellen vade Heeren int selue
articule/gerueert/ dan alleenlic vā so vele
hē mach raecken/verclarende noyt wille
gehat te hebbene/ van te veranderen
van Prince en bele min hē te wsurpe
ren zijne statē en landē/maer ter contrarie
heeft

Het ber
siede ber
anderē vā
Prince.
Fol. 74. 006
83.

Fol. 7.8

heeft altyts de voozscreuen verweerdere
 gesocht den dienste van zijne Mayesteyt
 hebbende daerinne doozbracht de meeste
 deel van zijne iaeren ende zijn va-
 Derlijck goet/alsoo de geheel weereidt
 condit ende openbaer is/ende en heeft het
 herte soo leech niet dat hy anderē Prince
 begheert als zijnen natuerlijcken/wesen-
 de eenen vande grootste Coringhen van
 der Christenheyt/ende en weet niet wt
 wat doozsake de voozscreuē Procureur ge-
 nerael mengt soo vele saken van verschey-
 den heeren daer van niet makende dā een
 feyt/ghemerckt de verweerdere/lutter
 ghemeynschap heeft mette belastinghen
 vanden voozscreuē heeren/hebbende ge-
 handelt ende ghetraecteert zijne besondere
 ende particuliere saken met zijne Maye-
 steyt hem hebbende ghebruyckt inde sa-
 ken vande beroertē/meer dooz affectie en
 goede gunste die hy hadde totten dienste
 van zijne voozscreuen Mayesteyt dā dooz-
 den last die hy daer toe hadde/begheeren-
 de van nu voortaeue van zijne daeden int
 particulier gehandelt te worden/niet wes-
 sende redelijck noch behoorzlijck begrepen
 te wesen in eene generaliteyt/maer seet
 ende verclaert/dat hy noyt verstaen en
 heeft sulcke verclaeringe/oft ter plaetsen
 ghe-

gheweest te zijne/daer ghehandelt oft ges-
tracteert zijn worden de puncten begrepen
ende ghealligeert by den voorszcreuen pro-
cureur generael/int voorszcreuen eerste ar-
tichel.

2 Opt tweede articule beghinnende/
Ende omme voet ende beghinsel
te gheuen tot heure/xc. de voorszcreuen
verweerdere.

Seyt te wesen gheheel impertinent
ghemerckt dat condit ende openbaer is/
dat de verweerdere binnen den tijt van
t wintich iaeren/oft meer geen vriendt
en is gheweest vanden Cardinael Gran-
uelle door vele redenen die hy verclaeren
sal/als hy daer toe gheuaecht sal wesen/
en stont en tijt sal geuen/en dat blijckelijc
is/dat de voorsz. Cardinael alrijts zijn for-
dament ghemaecht heeft vanden Prince
van Graengien ende andere heeren van
den voorszcreuen lande/ende gehouden den
voorszcreuen verweerdere voor zijne quaet-
willighen/hem hebbende versocht te ver-
maken by alle de middelen die hy heeft ge-
cutinen. Ende wesende de voorszcreuen ver-
weerdere in Spaengien inden dienste van
zijne Mayesteyt verstont dat de Prince
van Graengien ende de Graue van Eg-
mont brieuen aen zijne Mayesteyt screuen
hen

Opte eer-
stelastings
particulie-
re.

Den Car-
dinael van
Granuelle
aengaende
Fol 81 tot 100

Fol 81.

hen beclaeghende des Cardinaels / ende wesende hy verweerdere wederomme ghekeert in dese landen vont de meesten deel vande heeren ende onderdanen ontfelt teghens den Cardinael / daer van hem dochte te behooren zijne Mayesteit / wetentschap af te doen hebben / alsoo ooc vanden seluen aduyse wacren 'de meestendeel vande Ridderen vander Doorden / ende regheerders vanden lande. Ende aengaende den verweerdere hy en heeft heeft hem noeyt aengetrocken noch leetschap ghedraeghen der hoocheyt des Cardinaels / als gheene Staet ghehadt hebbende / die hy mochte verweruen / oft wesende van zunder vacatien / maer heeft altyts ghesocht ende gheprocureert den dienst van zijne Mayesteit zijn natuerlyck Prince / ende indien hi zijne Mayesteit niet te liennen en hadde ghegheuen datter om ginck / hy soudet gheacht hebben / als ghedaen teghen het gene dat hy ghehouden was te doene.

Ende aengaende den brief van zijne Mayesteit / responsif op dien de verweerdere / met andere heeren hadden gheschreuen aen zijne voorschreuen Mayesteit / begheerde / dat een van hun soude by hem comen / omme hem te onderrechten

ten naerdere ende int langhe/wat hen tot
 het scrijuen/ vanden seluen brief verweert
 hadde / sonder faute/ de verweerdere/
 soude seer blijde gheweest hebben/ dat hy
 hem by zijne Mayesteyt hadde moeghen
 binden / maer het en docht hem niet te
 behooren/ meer om sulcken last te sollicit-
 teren dan andere/ ghemerckt hy ghee- Fo. 89. 90. 91
62. 93.
 nen vriendt vanden Cardinael
 en was/ te meer dock dat hy gheenen last
 int lant en hadde/ dan alleenlijck dat hy
 mochte inden raedt comen / aldaer dan-
 der Heeren het Gouvernement hadden/
 ende waeren de Staeten vanden lande/
 ende dat hy verweerdere van gheene Fol. 155. 156.
 en is/ ende en weet anders niet dan dooz-
 hoozen segghen van het misnoeghen
 vande voorszreuen Staeten. dwelck oorz-
 saeke gheweest is/ dat hy altijts ghesocht
 heeft de generaele Staeten / omme Fol. 146. toe
158.
 temoeghen gheuen een generaele reme- Fol. 84. 85.
 die/ aenghesiendat de Cardinael ner-
 ghens in en versach / dan liet het
 al op zijn beloop. Ende hebbende de
 voorsz. verweerdere somwylen mondelin-
 ge totten Cardinael geseet/ niet te wete-
 ne/ hoe zijne M. hem soude kunnen ghe-
 noe

Fol. 96. 97

noeghen van die van zynen raet van Staeten/ ghemerckt sy gheenen dienst en dedē en datter niet getracteert en wert/ wāt de hoozschreuen Cardinael/ de Heere van Barlaymont/ ende de President Wighus waeren vanden Raedt van Staeten/ vander Financien ende vander consulten/ ende eenighe van hen vanden Secreten raet/ ende deden tgene hen goet docht/ alsoot dickmaelen hē verweert here gheseyt is gheweest byden voozscreuen heere van Barlaymont ende wijlen de heerē van Clai Jon/ dewelcke dooz dese doozsake seyde tot hem verweerdere/ hē vande saken te vertrecken / naer zyn huis wantet al verlozen ginck/ het welcke verdoozsaecte den verweerdere/ daer van/ den Cardinael te spreken/ ten eynde omme daerinne te voozsiē/ oft ten minsten dat hy verweerdere hier naemaels by zyne Maesteyt niet belast en soude wordē met het ghene daer van hij geenen last en hadde/ waeroppe hem byde voozscreuen Cardinael gheantwoort wert/ dat indien inden lāde eenige ongeregeltheyt op quante/ oft dat bevonden werde/ dat die vanden rade niet wel geadministreert en hadden/ dat se al euen gelijckelijck beschuldicht oft strafbaer souden wesen/ al waert dar se hun tot
 De

Fol. 86. 87

de deliberatien niet tegenwoordich ghesuonden en hadden daeroppe de verweerde antwoorde dattet niet redelyck noch recht en soude wesen te moeten verantwoorden de dinghen daermen gheen wetenschap oft kennisse af en hadde/ Ende datmen euen ghelycke auctoriteyt tot de sake behoorde te hebben/ omme daerinne te remedieren/ eer men acbterhaelick oft beschuldich soude wesen/ of datmen dede ghelyck hier voormaels/ datmen aennoemde inde placcaeten ende ordonnantien de ghene die teghenwoordich inde deliberatien hadden gheweest/ omme daer van in tijden ende wylen tantwoorden/ indien daer eenighe faute ghedaen oft/ ghecommitteert waere/ van welch propoest/ ende dede de Cardinael anders niet dan lachē/ waer by hy ghenoech te verstaen gaf dat de verweerde nergheffins anders toe en diende/ dan voor een cyfere.

3 Opt derde articule der voorscreuen belastinghen beginnende/ maer sy en wilden/ 7c.

De voorscreuen verweerdere seet geantwoort ende voldacn te hebbene/ byde voorgaende antwoorde wtghenomen/ aengaende het punce dat de procureur generael voorsstelt/ dat zijne Mayesteyt soude
 I al

Fol. 84. 85

altijts gheduerct zijn gheweest/ naer zijne
 wille ende ghenoeghen vanden
 Cardinael /het welcke de verweerdere
 loochende/niet wesende zijne M. geaduer
 teert/van tquaet hy handelde ende dreef.
 Waeromme (sonder ootmoedige correctie
 behoorde en was van noode dat zijne M.
 hadde herwaerts ouere eenighe persona
 gie ouergesonden omme informatie ende
 onderricht te nemen op de beleidingen en
 vooztstellen vanden voozsz. Cardinael/ en
 ooc vande voozsz. heeren/ omme daer nae
 tozdineren/also zijne M. soude beuinde te
 behoore: en sekerlijc het was hē verweerdere
 seer leet dat de voozscruē Cardinael
 wechtroc sonder rekeningē vā zijne dadē
 en vooztstellē te geuen/en volcomelijc in
 zijne defencien ende verdedingen gehoort
 te wesen/het welcke / niettemin zijne M.
 sal moegen doen alst hem goet sal dunckē
 te behooren tot zinnen dienste.

Fol. 95. 96

4 Opt iij. artijckel vande voozscruen
 belastinghen/beginnende / Ende al so
 hier door/et.

Fol. 86. 87

De verweerdere seyt anders niet ouer
 den Cardinael geclaecht te hebben/ so hy
 bethoonen sal (also hi hoopt) geseyt te heb
 ben aen diuersche personen vziendē van
 de voozsz. Cardinael/dan dat hē leet was
 van

van zijn Souuernement/ambitie/eergie
 richeyt ende quaet leuen / het welcke se
 heyligh niet wel en vuerchde totten Staet
 dien hy heeft / also zijne vrienden seifs sey
 den ende bekenden totten verweerdere
 waerachtich te zijn. Ende aengaende zijn
 vertreckē geloofst hi verweerdere / dat hijt Fol: 96
 geprocureert heeft / om de sake te laten in
 alle confusie / gemerct dat na zijne vertrec
 ke men nergens in voorzien en heeft / ende
 schijnt dat zijne vrienden hebben gesocht
 alle ongheregheltheyt / ten eynde de voor
 screuen Cardinael te meer geacht soude
 wesen / want men weet genoegh de vrien
 den die hy inde saken heeft / ende de neer
 sticheden / die sy deden om die te moegen
 onderhouden en beuestigen / datter geene
 remedie totte saken gestelt en soude wor
 den / tē einde om die reproche oft verwijt
 niet te hebbē / dat de saeken geremedieert
 en verbeteret werden in zijn afwesen / het
 welcke de verweerdere dickwils heeft be
 claecht / begeeren en soeckende hē in zijn
 huis te vertreckē / mits diē hi geenē diēst
 en conde doen / ende dat hy vreesde meer
 quaets / dander noch geschiet is / want een
 mēsch can meer quaets doē / dan hondert
 hebbende middel goet te doen / ende we
 sende de Cardinael veretrocken / so is zijn
 Souuernement en administratie eue wel

altnits ghebleuen in handen van zjñe vrs
den ende dineers.

Ende belanghende de dreyghemen
ten/dat de Cardinael seyde datmen hem
wilde doen dooden/men sal niet vinden
datment ghepractiseert heeft/maer het
ghedenct hem welvande propoesten/ die
de Cardinael daer van op eenē dach hielt
totten Graue van Egmont/ segghende
datment ghetraectert hadde met eenen
Bourgoinschen Edelman ghenamit La
Willette/waer af men dē seluen La Willet-
te waerschowde/ dewelcke tot Bruessel
quam in persone/ aldaer hy seyde ende
verelaerde totten voorszcreuen Cardi-
dinael ende de heeren/ noeyt sulcke pro-
poesten ghebadt noch ghehouden te heb-
ben/ende refererde hem tot het ghene/
datmen daer af beuinden soude/wanneer
men daeroppe informatie wilde doen ne-
men.

5 Opt vÿffste artijckel/beghinnde/
Jae tot zinder/ &c.

De Le-
uene der
Dulken.
fol. 97. 98.

De voorszcreuen verweerdere seyt
noeyt ghehoort te hebbene noch dat ghe-
practiseert is gheweest de leuene tegen
den voorszcreuen Cardinael oft tot zün-
der misachinghe/maer dat de selue ghe-
maecht is gheweest voor een ordinantie
ten

ten eynde om onder de Heeren om een exempel aende Edelluyden te thoonen van te reformeren de onnutten costen vande Viurepen/en ooc wesende vriende deē vanden anderen/also sy door de oorden verboden waeren/Ende dat/wesende de Prince van Oraengien ende Graue van Egmōt vāde principaelste Heeren ende de rijkste onderwerpen hun te draeghen te Viurege van heure medeghesellen/int gene/dwiele mochte raeken heure ordinacisen treyn/Ende voor de reste waeren verbonden te segghen de waerheyt aen heure vrienden int ghene/dwelck diende ten dienste van zyne Mayesteyt/ten eynde oft yemandt hem hadde mis gaen door eergiericheyt buyten de limiten van redene/te moegen by dese verthoaninghen ghehoont worden/ende datse deen dandere soude helpē beschermē ende sustinerē hun goet recht/het welke de voorszreuen verweerdere seer goet vont voor zyn particulier/midts dien hy sommighe saken hadde buytē den lande van zyne Mayest.aldaer hem dochte/datmen teghens hem meer van cracht ende wille ghebruycken soude dan van rechte/ende seer blide dese Heeren voor vrienden te hebbene in gheualle van noot. Ende alsoo de Graue van Egmōt by geual deerste was die hem eē mourve mette

Pülkensant soo heeft hyse gedraeghen/
 ende daer nae een vanden heere van Me-
 gen mette Pülkens en sehere andere de-
 uyse. En aengaen hē en mocht geē liure-
 ye oft diuise geuen/ dan binnē acht oft ne-
 ghen iaeren/ ende aengaende het verbot
 dwelck me Vrouwe van Parma ghedaen
 heeft/ rakende de diuise daer van int voor-
 screuen artijckel vermaen gemaect wort/
 en is hem niet geinūuert geweest/ noch
 en was als doen te Brussel niet/ alsomen
 sal cunnen thoonē by informatie/ en moe-
 ghen daer van antwoorden de ghene/ die
 sulcke verboden ontfangē hebben.

6 Opt sefte artijckel/ beghinnende/
 maer sy ende meer andere/ &c.

De voorszreuen verweerder seyt dien
 voldaen te heb benebide voozgaende ant-
 woorde.

7 Opt seuenste artijckel/ beghinnende/
 Ende alsoo zijne Maeyestejt. &c.

Fol. 96

De verweerdere seyt niet te wetene/
 doozake waeromme zijne Maeyestejt dē
 Cardinael heeft doen vertrecken wt dese
 landen/ ende dencht dattet is geweest tzu-
 nen veruolge/ verhopende dat wesende hi
 absent/ hy betere de partije soude houden
 teghen de voorszreuen heere. Ende we-
 tende dat dozdonnancie die hy tot de saec-
 ken

ken ghestelt hadde/niet goet en was/hadde
 de veel lieuer te vertrecken/dan te liiden/
 dat daer eenighe veranderinghe ghedaen
 soude worden/ te meer dat hy/daer con-
 tinuerende de ghene die hem goetdocht
 omme tonderhouden dozdinancie die hy
 gestelt hadde/ende niet toelacten en sou-
 den/datmen daerinne eenige betere ordi-
 nancie soude stellen. En comende de sake
 in ongeregeltheyt/dat de voorz. heeren
 daer van souden beschuldicht zijn/ende hi
 daer van quijte ende exempt/Ende alsoot
 alle mensche van goedē verstande docht/
 dat omme de saken wederomme op goe-
 den voet te stellen/men soude moete

Fol. 100. 103
 102 103. 104.

Den inden raede stellen/ soo hebben
 zijne vrsendē altijt belet/En daer dooze en
 andere beleydinghen/schijnt dat de saken
 zijn gheweest in also quaden state en we-
 sen/ende argere naerden vertrecke van
 den Cardinael/alse waren in tegenwoor-
 dicheyt/want hy en soude in zijne teghen-
 woordicheyt niet toeghelacten hebben de
 dinghen die hy sochte / ende daer van hy
 (alsoot te bedencken is) aetheur was/ dat
 in zyn afwesen souden gheschieden / zijne
 Maeyestejt/ soo verre het Godt beliest/
 sal eens naede waerheyt van als onder-
 recht ende geaduerteert worden.

Fol. 167

8 Opt achste artijckel / beginnende/
Sulcx dat wel gheconfideert / &c.

De voorszcreuen verweerdere seyt/
dat hem dunct onredelijck te wesen te ach
ten / dat wesende de verweerdere / vyandt
vanden Cardinael hy soude daerome ver
kout zyn van zyne Mayest. dienst te doe/
ende dat waerachtich is / sal men thoonē/
dat de regent Figeroa / wesende sulcken
man van eeren / ghecn vriendt en was vā
den voorszcreuen Cardinael / niet approve
rende noch vooz goet houdēde in vele din
gen zynleuen noch voortstellen / noch ooc
Crasso / ende meer andere / ende en lieten
daeromme niet te wesen goede dienaers
van haeren Prince / ende aengaende hem
verweerdere heeft alrijts inden rart ghe
approveert ende vooz goet gehouden / al
let ghene dat de voorszcreuen Cardinael
seyde oft reacterde tot dienste van zyne
Mayesteyt. Ende dat de verweerdere en
de de Cardinael opden anderen qualijck
hadden / was om priuate actien alsoo men
thoonen sal / ende men heeft dickwils
den verweerdere ghewaerschout dat de
voorszcreuen Cardinael ende zyne vrien
den seyden / dat sy thups vanden voorszcre
uen verweerdere souden bederven ende
van zyne vrienden / hen allierende dooz
vrientschappen mette ghene / daermede hy
hem

Vol. 76. 77

Vol. 91. 92

hem moeynde te behelpen om te comen ten
eynde van huij voornemen/het welcke de
verweerdere noeyt ghedaen en heeft te
ghens den Cardinael/ende heeft hy gheso-
ocht vrienden te maken/oft wel ghewilt
te zyn / heeft eselue gedaē tot zynre ruste/
ende om soovele te betere zyne Mayest.
te moeghen dienst doen.

9 Opt ix. artijckel vande voorscreuen
belastinghen/beghinuende/Ende dattet
alsoo/te.

De voorscreuen verweerdere seyt/dz
hem altyts goet ghedocht heeft / datmen
behoorde ander oorden inde saken te stel-
len/ende men heuet zyne Mayesteyt ghes-
chreuen/ende oock daer nae ghesonden
den Graue van Egmont omme van als
zyne Mayesteyt te onderrechten ende ad-
uerten / maer daer en is geen verande-
ringhe gheweest / ende dunct hem ver-
weerdere indien zyne Mayesteyt hadde
toeghelacten/daerinne ander oorden te
stellen/de saken souden beter staen / want
de voorscreuen verweerdere heeft altyts
ghesocht dat zyne Mayesteyt mochte wel
ghedient worden/ende hem nae de warr-
heyt gheaduerteert van als/alsoo mē sien
mach byde brieuen diemen aen zyne M.
daer van ghescreuen heeft/dewelcke men
inden raede gesien heeft/en weet niet oft
T v zyne

Op de 7. be
 tichtinghe
 Fol. 100. 101.
 102. 103. 104
 De raeden
 van secretē
 en financiē

zijne M. die heeft ontfanghen / oft datmē
 hem ter contraxien andere brieuen geson
 den heeft. Ende denct dat zijne M. midts
 zijne groote affairen oft andere occupatiē
 daer toeniet en heeft cunnen verstaen / soo
 vele ist dat de verweerdere noyt heeft ver
 langt noch daer nae ghesteken om onder
 wint te hebbē vāde financiē. Wel is waer
 dat hem alrijts gedocht heeft dat de gene
 die zijne M. soude committeren / totte sa
 ken souden behooren te verstaen dē staet
 van dien / anderffins en soudemē daerinne
 geē orden cunnen geuen / want de voozsz.
 Cardinael en de Presidēt Viglius
 quaemen in alle de raeden / ende de heere
 van Barlaymont in eenige / En so ver
 re de voozsz. vweerdere en andere die zij
 M. soude gelieuen te deputeren oft comit
 teren / omme de sake te vaddresseren oft be
 teren / wescnde de Cardinael verreist / soo
 wast redene datse onderrecht ende we
 tenschap hadden vanden staet der seluer /
 omme daerinne goeden raet te gheuen /
 anderffins en wast niet moeghelijck /
 daerinne eenighe beteringhe oft remedie
 te stellen / ende en is noyt de meininghe
 vanden verweerdere gheweest / te bene
 men oft af te doen dauctoriteyt vanden
 secreten raet / maer den seluen meer au
 to

toriteyts begheuen/den seluen voegende
 metten raet vanden Staeten. Ende acn-
 gaende dien vander financien dochte e^e ye-
 ghelijck/datmen quaelijcken soude cunnē
 beleyden den staet vanden saecken sonder
 kennisse te hebben vande saken vander fi-
 nancien/waeromme scheen geheel noote-
 lijk te wesen alle Dye de raeden/te re-
 formeren/ende daer van eenē oft twee
 goede te maken/alwaer de Gouvernāte
 soude presideren met de ghene die zijne
 Mayesteyt soude daer toe bequaem ende
 Idoin vinden/ende niet daer toe commit-
 teren eenighe onbequaeme/alsoo men co-
 mitteerde de heere van Sint Maurix/
 President vanden raet van Staten omme
 te belieuē wijle de heere van Granuelle.
 En soude bouē al de voorz. vweerdere ge-
 wenst hebbē dat zijne M. hadde doe nemē
 eē residentie oft Sindicaet vā alle de gene
 vā zijne radē/omme te verstaē de beleidin-
 ge van die van zijne raden alsoo zijne M.
 dede in Spaengie/ dwelc is waerachtelike
 een goet ende heyligh werck/En rakende
 hem verweerdere/en heeft noyt ghesocht
 noch begeert eenige ondwindē inde radē/
 hē geuelēde te seer vbondē door de eerē
 en voorzderingē die hi ontfinc/moegen wē
 sen neffēs zijne M. sond te dienē zijne mi-
 nisters/en heeft hy geassiseert oft behul-
 pich

Fo. 114. 115
 pich gheweest/ me Vrouwe van Parma
 sebert zynen wedercomen wt Spaengien
 dat is gheweest op hope van zyne Ma-
 steyt herwaerts ouer soude comē/ alsoen
 hy hem eenighe weldaeden soude doen/
 omme te moeghen continuereu ende her-
 deren in zynen dienste/ anderffins en wass
 hem verweerdere niet moegelyck langer
 voet te houden/ het welcke hy verthoont
 heeft aen me Vrouwe van Parma voor-
 screuen/ van ouer d'zije iaren ende heuet
 daer naer wederomme doen verthoonen
 aen zyne Mayesteyt deur zynen Secreta-
 ris ka loo.

Fo. 7. l. 156.
 157.

10 Opt x. articule vande voorscreuen
 belastinghe beghinnende/ want ter-
 stont naeden vertrecke/ &c.

De verweerdere seyt tselue voldae-
 te hebben/ byde voorsgaende antwoorde.

11 Opt elfste artijckel beghinnende/
 waeren oock van aduylse/ &c.

De voorscreuen derweerdere scyt als
 houen..

12 Opt xij. artijckel/ beghinnende/ en
 selierlijck de voorscreuen aduylsen/ &c.

De voorscreuen verweerdere seit dat
 hy alle zyn leuen verlangt ende ghesocht
 heeft / dat de autoriteyt van zyn Ma-
 steyt mochte groot wesen/ als vade gene
 daer

Fol. 102. 103.

Daer af hy verhoopte alle weldaet ende
 voorzderinghe van eere/ ende en weet niet
 wat vruchte het hem soude gebrocht heb
 ben/ weseude de auctoriteit van zijne voorz
 schreuen Mayesteyt ghemindort/ Ende
 men sal vindiē dat de verweerdere van al
 len tijde heeft gheemployeert lijf en goet
 voorzden dienste van zijne Mayesteyt/ heb
 bende doch noeyt redene ghehadt omme
 ter cōtrarie te doene/ Ende en heeft noyt
 binnen zijnen leuen gheconspireert tegen
 zijne voorzschreuen Mayest. noch in plaets
 sen gheweest daer sulcx ghehandelt oft ge
 tracteert is gheworden.

13. 14. Opte xiiij. ende xliij. articulen
 vande voorzscreuen belastingē beginnen/
 welcke Prince van Oraengie/ &c.
 ende het xiiij. En in elcke vande voorz
 screuen twee vergaderingen/ &c.

De voorzscreuen verweerdere seyt/ dz
 hy geweest is tot Breda ende hoochstra
 ten aldaer niet by den voorzscreuen ver
 weerdere ghetracteert is gheworden van
 den dinghen inden voorzscreuen articulen/
 verhaelt/ tegen den dienste van zijne voorz
 screuen Mayesteyt/ emmers dat hy ver
 weerdere weet / want aldaer ghecomen
 weseude de Graue van Swertzenberch
 ende Jo:is van hol screuen aen hem/ dat
 hy

Op de tij.
 belastinge.
 De tsaen
 comingen
 te Breda
 ende tot
 hoochstra
 ten.
 Fol. 104. tot
 112.

hy eenen dach te Breda wilde comen ont-
 me hem metten anderen vrolhck te make.
 Ende also langen tijt geleden hadde dat
 hy verweerdere de voozsz. Graue niet ges-
 sien en hadde / ginck aldaer met sulcker
 meyningen van tappointeren een ge-
 schil / dwelch de voozsz. Graue vā Swert-
 senbozch hadde met den heere van Māsf-
 felt / daer van appazentie was / (malcande-
 ren vīndēde) groote inconuenienten ende
 ongeualen te moegen geschieden / Ende
 hebbende de voozsz. verweerdere vā deser
 saken metre voozsz. Graue van Swertzē-
 bozch gehandelt en gesproken / sonder last
 vande Graue vā Māsfelt / en hebbēde de
 selue gebzocht op genoegh goedē wege ad-
 uerteerde bi geschrifte den voozsz. Graue
 van Māsfelt van tgene hy in deser saktē
 gedaen hadde / endere wijle hy tot Breda
 was / verflout dat men geschick hadde na
 den heere van Egmont / ten eynde hy ter
 voozsz. plaetsen wilde comē / omme goede
 chiere te maken / daeroppe hy antwoorde
 aldaer niet te cunnen comen / maer indien
 het geselschap hē cenē auent wildē vīndē
 tot Voochstraten / hy soude hem oock al-
 daer tepaste vinden / waeroppe wert ghe-
 bot ē aldaer te gaen / en men afueerdichde
 renen naden voozsz. Graue vā Egmont /
 dewelcke

derwelcke hem wel laet aldaer vant/ en mē
 maecte goede chiere/ En verfont al/ doen
 de voozsz. verweerdere/ dat de voozscreeuē
 Graeue van Egmont ghesproken Fol. 107
 hadde aen Joris van Hol/ ten eynde
 hy wilde aenuerden pensionaris vā zyne
 M. te wesen/ en dat dooz laste vā me vrou
 we van Parma/ waeroppe de voozsz. van
 Hol/ antwoorde/ dat hy er oppreisen soude/
 daer van de voozsz. Graeue van Egmont
 op hem vergramde/ hem seggēde/ dat mē
 behoorde tantwoorde deē oft dander: em
 mers ten lestē men maecte groote chiere/
 ende toebiedingen op zyn ouerlants.
 14 Ende wesende oochter voozsz. plaet
 sen quamen aldaer sommige edelluyde vā
 desen Nederlande die den gheselschap sel
 den dat int lant groote opsprake was dooz
 de publicatie vande placcaeten/ ende der
 Inquisitie/ daer van de voozsz. verweerdere Fol. 8. 156
 tot alsdoen niet ghehoort en hadde/
 hebbende meer als drie maenden te vore
 doozgaens op zyn huis geweest/ en hadde
 afgeueerdicht Alonso de la Loo zynē Secre
 taris na zyne M. om zyne sake/ hebbende
 ooc gescreuē aē alle zyne vriendē te houē
 tot recomendatie van zyne saken. En heb
 bende alsdoen verstaen de waerschouwvin
 ghe vande voozschreuen Edelluyden/ so
 werden de heeren te wetene/ de Prince
van

Vol. 107.

Den bondt
der edelen.
Fol. 108, 109

Vol. no: m

van Graengien/ de Graue van Egmont/
 de Marquis van Berghen/ de Graue vā
 Meeghen/ de Graue van Hoochstraten/
 ende de verweerder/ vā diuersche opinien
 emmers ten lesten wert gheresolueert/
 ende ghesloten dat niemant van hun hem
 des en behoorde te onderwinden/ midts
 dien eenighe van hem waeren vandē raet
 van Staeten/ ende datmen daer af ter stōt
 behoorde taduerteren me Vrouwe van
 Parma/ dwelck theuren laste naemen te
 doene de voorszreue Graue van Egmont
 ende Meeghen/ Ende en hoorde als doe de
 voorszreuen verweerdere niet spreken vā
 eenighersqueste/ maer wel van eenighe
 confederatie oft bondtnisse/ ende en was
 alsdoen aldaer niet teghenwoordich/ De
 Heere van Brederode/ ende daer na
 reysde de voorszreuen verweerdere naer
 Brede omme wederomme te keren naer
 zijn huys te Weerth/ aldaer hy zynē broe-
 dere ende Schoonsustere ghelaeten had-
 de/ De Grauen van Egmont ende Mee-
 gen trocken nae Breusselle/ alsoo hy ver-
 weerdere meynt/ ende en raechten hē ver-
 weerdere gheenensins de voorszreue clach-
 ten ende Doleancien/ want ter plaetsen vā
 zynē residencie en wasser gene questie vā
 tselue te doene/ ende oock midts dien hi vā
 meys

meyninghe was hem in gheene handelinge
ghente laeten vinden / totter tijt dat hy tins
dinghen hadde van zijne Maicsteyt / also
hy daer nae screef sende voorszreuen me
Vrouwe van Parma / wesende ghecomen
op zyn huys tot Weert.

15 Opt xv. artijckel vande voorszre-
uen belastinghen / beginnende / Derghe-
lijcken de voorsz. Heere van Bre-
derode / &c.

De verweerdere seyt dat dit artijckel
zijn seyt niet en raecht / als niet wesen
de van compromis / ende heeft wel ghe-
hoort / dat die van Brabant debatteerden
dat d'Inquisitie gheen plaetse in Brabant
en behoorde te hebben / alsoo sy in Vlaen-
deren hadde / midts de redenen die sy me
Vrouwe van Parma allegheerden / ende
en ghedenckt hem niet wat als doen ghe-
ordineert wert / wtghestecken datmen sey-
de dat die van Brabant waeren vryer en
de ercinter dan die van Vlaenderen / dooz
dien sy se noeyt en hadden willen toelaten
noch liden en daer also dese sake hem ver-
weerdere niet en raechte / soo en heeft hier
gheen recht meer opgheslaeghen / mits de
redenen int voorgaende artijckel ghealle-
geert.

Fol. 108. 109
1.01.

16 Opt xvi. artijckel vande voorszreuen
bela-

belastingen/beginnende/ **Noch meer**
hout het voorsz. compromis in/ &c.

De verweerdere seyt datter geenssins
 hem en raecht / als niet wesende vanden
 voorszcreuen compromisse,

17 **Opt 17. artúckel/beginnende/ Ten**
einde van welckē compromisse/ &c.

Op de tijt
 betichtin-
 ghe.
 Douerge-
 uinghe der
 reuquesten
 vandē eode
 len.

Fol. 112. tot
 138.

Fol. 132. 133
 134.

De verweerdere seyt / sulck aduertis-
 sement niet gehat te hebben / inde maent
 van **Meerte** / dan dat het ghemeyn volck
 inde stedē was seer ontstelt / met het gene
 dat men seyde vande gheconfedereerde.
 Ende aengaende het oplichten van het
 crúchswolck / en heeft hi niet verstaen inde
 voorsz. maent van **Meerte** / maer denct dz
 het seifste geschrey quā / wesen die vā het
 compzomis vergadert tot **S. Zuyen** / en
 daer nae te **Duffel** / aldaer de voorsz.
 verweerdere hem niet geuondē en
 heeft / ende alsooen wert getracteert met
 de gedeputeerde vanden voorszcreuē bont
 genootē dooz ordiancie van me **Wouwe**
 alsoot kennelíck is.

18 **Opt xviij. artúckel/ beghinnende/**
Daer nae / te wetene / Den vijftien
Dach Aprilis / &c.

Fol. 114. 115

De verweerdere seyt / dat hy hem als
 doen vant tot **Wuessel** dooz expres beuel
 van

van me Vrouwe/alsoot blijkt by briuē vā
haer hooch3 geregistreert in zūnē boeck.
Ende en hadde de vooz3. verweerderē3
gemeyns metten heere van Hederoede
noch mette andere geconfedereerde edels
luiden/noch met die van compromis.

19 Opt xix. artijckel / beghinnende/
Want ten seluē daege als de vooz3
screeuen requeste wert/et.

Seyt de verweerdere/datmen niet be
uinden en sal waerachtich te wesen dat de
verweerdere heeft veruact gemaect me
Vrouwe vā Parmen/ofst veruolchde haer
te doē consenterē indē heisch vāde vooz3.
bontgenootē/gemeret de verweerdere n3
en wiste de meyninge van heere requeste/
noch en hadde als doē opt gesū het cōp3
mis/en de principaelste oorzake/waerōme
de verweerdere hē tot Bueffel vāt/ was
om hem aen me Vrouwe van Parmen te
excuseren van niet te cunnē inden raet ge
uacerē/waer wt men claerlijcken can be
kennē dat zūn coemste niet en was omme
de vooz3. geconfedereerde te favoriseren/
het welcke blijkt by zūn vooz3. briuē/
ende het verdriet hem/dat doēde alle zūn
moegelijckheyt/nade beuelen vāde Sou
uernante/men wtleyt en interpreteert al
te zūne daden verdraeyt ende verkeert.

Fol. 116. 117.
118. 119.

20 Opt xx. artijckel/beginnende/ En
 wort sulcx de practijcke/ &c.

Fol. 120. 121.
 122.

Seyt de voorszreuen verweerdere /
 dat wesen de aencomen tot Brussel/ dat
 hy verclacde inden vollen raedt/ door sa-
 lie die hem beuechde van daertinne niet
 meer te moeghen vaceren/ door dien hy
 gheschreuen hadde aen zijne Mayesteyt/
 door zijnen voorszreue Secretaris la loo/
 ende dat/ daer door hy hadt die Vrouwe
 van hem niet te willen moeyen in dese sa-
 ken/ ghemerckt hy gheech Souuernemēt
 inden lande en hadde daer zijne teghen-
 woordichheit van noode was/ ende dat sy
 als doen by heur hadde alle de Souuer-
 neurs en Ridder vander Orden/ waer
 tot men can wel beuordē dat de verweer-
 dere van gheene practijcke en speelde/ en
 waerom die Prince van Oraengien en
 die Graue van Egmont hun sochtē te ver-
 trecken/ daer van moeghen sy heure rede-
 nen allegeren/ soo veel isser/ dat hy als doe
 niet verstaē en hadde/ dat de voorsz. twee
 heeren souden aen zijne Mayesteyt ghe-
 screuen hebben hem lertende werē dat se
 hun nae heure huysen vertrocken hadde/
 verwachtende het ghene dwelck zijne M.
 ghetienē soude hun te beliuēen/ alsoo ge-
 daen hadde de voorszreuen verweerdere/
 waer

waeromme en behoortmen dese voorscre-
uen daeden niet te mengen met andere.

21 Opt xxi. artijckel / beghinnende /
Soo vele ist dat de voorszreuen
berweerdere / &c.

Seyt de verweerdere datter als doen
gheenen persoon minder verselschapt en
was / dan hy verweerdere wesende aldaer
te poste ghecomen / Ende dat van te rade Fol. 119. 120.
datmen als doen volck van oorloge sude
oplichten / sechen niet moeghelijck te we-
sen / ende dat me Vrouwe heur dacroppe
hadde moeghen resoluereen soo volck als
sy ghewaerschout was vanden voorscre-
uen bondt / ende van te raden de poorten
te sluyten / men seyde / datmen hem niet en
mochte betrouwen van het gemeynthe / en
en heeft hy verweerdere gheen gheloof
inde Stadt / want men sal verhooren dat
wesende zijne Mayestejt ter voorszreuen
plaetsen / ende opstaende een beuerte tus-
schen die vanden boue ende het gemeinte
de voorszreuen verweerdere aldaer ghe-
sonden wert by zijne Mayestejt / omme
te lissen de voorszreuen beuerte / daer toe
hy zijn beste bede / ende alsoo zijne Maye-
stejt ordineerde wijlen den Marquis De-
las Raues / ende hem verweerdere / omme
hun te vinden met die vander Stadt ten

D ij eyu

eynde om tegenwoozdich te wesen/als mē
 vinfozmatie nemē soude oft veraminatie
 doen vande getuygen/die vander voozsz.
 stadt en wilden niet toelaeten den voozsz.
 marquis/noch dē voozsz.verweerdere/en
 was vā noode dat zyne M.daer toe vrees
 dineerde andere/waer vooz men claerlyc
 ken bekennē mach het luttel geloofs/ dat
 hy verweerdere hadde onder het gemeins
 te vande voozsz. stadt/daer by vuergeñ dat
 men daer van als doen seer wonderlych
 sprach/seggende datmen binnē der stat en
 daer buyten dicwils geprediet hadde.

Fol. 128.

De verweerdere screef wel aēdē voozsz.
 Heere van Szederode dooz beuel van me
 Vrouwe/dat comende tot Szeyffel om te
 verthoonen sekerre sacken tot dienste van
 zyne M.dat hy mocht simpelich comen
 sonder hoop/ende wesende de voozscreeuē
 Szederode aldaer aengecomē/so vzaech
 de hy verweerde hem/waeromme dat
 hy niet achtervolcht en hadde het ghene
 dat hy hem ghescreuen hadde van wegen
 me Vrouwe/waeroppe hem gheantwoort
 wert/tselue niet te hebben cunnen doen/
 dooz dien dat de edelluyden daer quamen
 van alle canten/ende dat de meersendeel
 waeren binnen der stadt/als hy den vooz
 screuen vriez ontfinck/ Doch dat hy niet
 en soude hebben cunnen gheseynden in so
 vele

Fol. 119. 120.

vele plaetsen ende tot soo vele persoonen/
 dat sy hun sonden verreckē/want hi ont-
 finck den voozscreuē brief des auonts als
 by des anderen darchomorgē's te Bzues-
 sel inquam. Ende aengaende datmen wil
 belasten dat de verweerdere soude ghe-
 seyt hebben dat de voozscreuen gheconfe-
 dererde waeren / vrienden / maeghen/
 gheallieerde ende dienaers vande hee-
 ren/wesende alsdoen neffens me Vrou-
 we/heeft tselue geseyt ten eynde een yege-
 lych orden geuen soude omme sulcx te re-
 medieren ende herbeteren/en dat so verre
 sy eenige quaede meyninge haddē/datmē
 daerrinne soude verlien/want indicnt hem
 niemant en hadde willen onderwinden/so
 hadden te beureesen gheweest groote on-
 geuallen/wesende het gemeinte veruert/
 ende hem daer mede moeyende den Adel/
 Ende seyden de ghene die alsdoen inden
 raet waeren/soo wel Ridders vander oor-
 den/als Souuerneurs/dat vā noode was
 dooz alle middelen/desen Adel te stillen/
 ende dat een yeghelich soude zyn beste
 doen aen zyne vrienden om die te vre-
 den te stellen. Ende aengaende den ver-
 weerdere/hy en was gheen groot vriendt
 vanden Heere van Brederode/ ende en
 heeft in zyn hups niet geweest sedert zyn
 wederkeren wt Spaengien/vliedēde zyne

Fol. 138

Fol. 5. 6. 94.
142. 160.

hanteringe soo seer hy mochte ter causen
 van sommighe propoesien die de verweert
 dere ende de heere van Brederode tsaem
 men ghehadt hebben/ Ende sal betoanen
 dat ten seluentide hy ontriedt eenige zij-
 ne vrienden van het compromis te teche-
 nen noch hem daermede te moeyen/ waer
 door hy ghenoech bethoont/ dat hys noyt
 en heeft gheapprobeert/ aengaende de re-
 ste het dunct hem dat de Gouverneur en
 de ghene dierde grote lasten hadde betere
 behoorden te weten den Staet vande lā-
 de/ dan hy/ ghemercht dat hy in vier maē-
 den te Brussel niet gheweest en hadde
 maer op zijn huis van Weert/ dwelch een
 Woestine is/ ende en heeft noeyt anders
 ghesocht dan nae zijn vermoegē alle die s-
 zūne Mayestejt te doen/ ende te deser ooz-
 saken arcordeerde hy twee maende te bli-
 uen te Brussel by me Vrouwe verwach-
 tende tijdinghe van zūne voorscreuē Ma-
 yestejt. Ende wert als doen geraectlaecht
 datmen soude schicken den Marchgraue
 van Berghen ende de heere van Mont-
 gny zūnen broedere nae Spaengien/ En
 hoewel hy seer ghewilt hadde/ midts vele
 redenen/ dat zūnen voorscreuen broedere
 dese reyse niet gedaen en hadde/ maer we-
 sende hē gheperswadeert by me Vrouwe
 en alle dandere dattet den meesten dienst
 was

was die zinnen voorserenē bybedev aē zōne
 Mayesteyt mochte doen/ soo consentere-
 de ende raede hy hemmette andere heere
 deselue reyse te doene/waer hy men claer-
 licken kan begripen/mar wat yure ende
 affectie de verweerdere/ hen almits ghe-
 dzagghen heeft om me Vrouwe dienst te
 doene ende tachteruolghen hews beuelē
 hoewel hy nu bekent datmen hy alle mid-
 delen ghesocht heeft/hem te stellen inde
 indignatie van zijne Mayesteyt/hem ghe-
 bruyckende in saken/daar van hy geenen
 last en hadde/ ende daerinne hy quaeden
 danck mocht ghewinnen/ alsoot geschiet
 is.

22 Opt xxij. artijckel / beghinnende/
 Ende omme naerder te bethoonē
 De oochluyckinghe. &c.

De verweerdere seyt dat hebbende Opte viba
 lastinghe
 de noch mael ghehouden metten Prince Het roepē
 van Oraengien/ aldaer hi gelogert was/ dan Viuedē
 ginghen besoeckē den Graue van Mans- les Geux.
 felt/ dewelcke vertrocken was in zijn Vo- Fol. 129.
 gys ter rausen van een quaede ooge ende
 is aldaer oock ghecomen de Graue van
 Egmont/ ende alsoo sy ten raede gheroe-
 pen werden omme opde saecken te letten
 ende tracteren die alsdoen voor handen
 waren/ so geuelt dat se voor by het Vogys
 T v van

van Culenborch ginghen/ ende vzaechde
 de Prince van Oraengien wat mē aldacr
 maecte/ ende wert hem gheantwoort/
 datse ter taeselen saten/waeroppe hy sey-
 de totten Graue van Egmont ende tot
 hem verweerdere/dattet wel gedaen sou-
 de wesen de selue vergadering te breken/
 op datse hun niet en souden ouerdrinckē/
 want indien men met hen te handelē had-
 de/men en souder gene redene in vinden/
 ende dat de heere van hoochstraten dien
 morgghen ghesonden was metten Secre-
 taris Hertp/omme hun wat te seggen vā
 wegen me Vrouwe/daer van hi rappoort
 moeste doen inden raet/ende also sy hem
 met crachte aldaer te noenmael haddē ge-
 houden/soude oock goet wesen hem met
 hun van daer te leyden/ende te deser oor-
 saken dochtet hun goet dat sy tot inde ca-
 mere souden treden/ten eynde omme wt
 te rechten dese twee puncten/want tselue
 hun hebbende ghedaen/ seggen hy eenen
 van heuren volcke/en soude gehoor heb-
 ben gehat/ende docht dē verweerdere eff-
 den Graue van Egmont seer goet van
 het bancket te doen op houden/ ende en
 waeren inden Saerle maer eenen miserere
 oft twee still/ende te wile dronck het ghe-
 selschap hun een cleynghe clas toe/roepen-
 de/Viue le Roy, & les Jeux. ende hun bescheet
 doen

doende / ginghen wt / leydende met hen
 den heere van hoochstraten / ende en wi-
 ste alsdoen de verweerdere niet wat dit
 wilde beduyden / dooz dien hy tselue van
 te vozen niet ghesien en hadde / ende we-
 sende inden raedt vertroocken tselue / ende
 seyde / me Vrouwwe dat sy wel ghe-
 daen hadden / van het gheselschap te
 hebben ghescheyden / ende dat wesende
 sprieden ouerdronckē / men qualijckē met
 hun soude cunnen hādelen / ende sekerlijck
 de verweerdere meynde hierinne grootē
 dienste ghedaen te hebben / niet dencken
 de eenich quaet / ende en warren de vooz-
 screuen heeren niet versocht om daer te
 comen hyde gheconfedereerde / noch sy en
 ghinghen aldaer oock niet tot andere mei-
 ninge / dan ghelijck bouen verhaelt is / na
 dat hy verweerdere weet.

23 Opt xxiij. artijckel / beghinnende /
 Dat meer is de voorsz. verweerde-
 re ten daghe / &c.

Seyt de verweerdere / dat hy ghelo- Fol. 130
 gheert was ten huysē vanden Prince van
 Graengien / al eerdeselue Prince te Brues-
 sel quam / dooz dien dat hy ghen baet
 by hem en hadde / ende logheerde daer
 oock de Graue van Mansfelt / die gheco-
 men was te poste / ende den meestendeel
 als

alsinen die noen ende auontmalen hiel/ en
ghinck de verweerdere niet van zinnē bedē
de/ ende indien hy hem ter taefelen ghe
wonden heeft met eenighe heeren/ aldacr
sommighe ongheregheltheden gheschiet
zjn/ het en was hē verweerdere niet moe
ghelijck daerinne oorden te stellē/ te mee
dat een yegelijck vry in zjn huys is/ maer
sal ter contracten bethoonen/ dat hy hun
dickweruen heeft ripst/ daer van sy n3 an
ders en deden dan iachen.

24 Opt xxliij artúchel/ beghinnende
Des Sondaechs vande Dryuul
Dicheyt/ &c.

Fol. 131

De verweerdere seyt/ dat hy Tantwer
pen ghinck in gheselschappē vanden Prin
ce van Oraengien/ den hertoghe vā Ner
schot/ ende de Graue van Egmont/ ende
hielden haeren noenmael tot Sinte Ber
naerts aldaer den Abt hen goede chiere
aen dede/ weseñde aldaer eenen simpelē/
dewelcke sekere gheroep dede/ en en ghe
denckt hem niet van eenighe andere onge
regeltheden/ en hiel alsdoen hy verweer
dere den voozscruen Abt vooz een eerlijc
ende Catholijc man/ hebbende oock an
ders van hem niet ghehoort/ ende en had
de hem oock van te voren niet gekent noch
en heeft hem daer nae niet meer ghehan
teert/

teert/ende aengaende de noen mael/Die hi
 hiel opt Stadt huya/ speelde al den dach
 ala prime/ ende des auonts quaemen al-
 daer de Vrouwen eten/ende een Portuga-
 loische Vrouwe/dewelcke mette Prin-
 cesse van Portugale herwaerts gecomen
 was/ende heerde wederomme naer haer
 landt/ende was hy verweerdere vanden
 caedt/datmen heur alle eere ende courto-
 sie doen soude/ende ghinghen heur gesel-
 schap houden de Prinsee van Braengien
 ende de verweerdere tot het Cloosters vā
 Sinte Michiel/aldacr do voorszcreuen
 Weduwe gelogeert was/heur presenterē-
 de alle dienst diese condē doen/en en heeft
 hy verweerdere tot Antwerpen noch op-
 den wech anders niet getracteert dan het
 bouett gheseyt is.

25 Opt xxv.artijckel/ beghinnende/
 Sulcx dat by sulcken roep/et.

Seyt de verweerdere/ datmen ghe-
 noech weet de costuyne van Niderlant/
 ende dat de gene die comen in een ghesel-
 schappen sijn niet om te remedieren de on-
 gheregheitheden die daer ghedaen wor-
 den/ Ende daer sy souden willen dat alle
 dinghen souden gaen nae hennen wille/
 waert betere dat sy in heure huyzen bleue
 Ende heeftmen opt herwaertsouere ghe-
 sent

Fol. 130. 211

ken dat gheestelijck volck/ Bisschoppen
 ende Abten/ groote ongheregheltheden
 beden/ ende die in heure tegenwoordich
 toelieten ghedaen te worden/ daer af en is
 hy verweerderenoyt gheaduerteert ghe-
 weest datmē begreep de gene die hū von
 dē in sulcken vergaderingen/ waeromme
 dunckt hem dat hem niet te wjten en zjn
 de ongheregheltheden die ghedaen wordē
 in een gheselschap/ wesende de costuyne
 in het gheheel Nederlandt selue te liden/
 Ende bouen dien ist een out segghen/ dat
 men niet en behoort voort te segghen oft
 wt te roepen tghene dat ouer taefel ghe-
 seft oft ghedaen wort/ sonderlinghe wan
 neer de personen ouerdroncken zjn/ als
 berooft wesende van heure sinnen.

26 Opt xxvj. artūckel/ beghinnende/
 Ende vergaderinghe ende dach-
 baert/ &c.

Opde vij
 de lastinge
 De verga
 deringe vā
 Duffel.
 Fol. 131. 132.
 133. 134. 135.
 136.

Seyt de verweerdere dat hy tot Duf-
 fel niet gheweest en is noch oock opt daer
 af ghehandelt en heeft/ wesende alsdoen
 op zjn huys te Weert/ ende te Meurs be-
 sich in zjnne saken/ ende en keerde niet we-
 deromme tot Brussel tot den achtiensten
 dach Augusti/ als wanneer hy aldaer ghe-
 roepen wert by me Vrouwe/ ende was
 gheghaen op zjn huys/ met oorlooue van
 me

me Vrouwe vanden seuensten Julij / 1565.

27 Opt xxvij. artijckel / beghinnende /
 Ende ten seluen tijde / ꝛc.

Seyt niet te weten tantwoorden als
 tot Dussel niet gheweest te hebben.

28 Opt xxviii. artijckel / beghinnende /
 Ghemerckt het / ꝛc.

De voorszreuen verweerdere seyt
 niet te weten wat antwoorden door vien
 hy aldaer niet gheweest en is / noch hem
 des onderwonden heeft.

29 Opt xxix. artijckel / beghinnende /
 Dewelcke soo vele te meer / ꝛc.

Seet als bouendaer niet gheweest te
 hebben.

30 Opt xxx. artijckel / beghinnende /
 Dock soo en heeft / ꝛc.

Seyt niet te weten / waer van hy
 wetenschap soude gheuen / als hyer niet
 gheweest en is / Ende heeft me Vrouwe
 van Parmen moeghen onderrecht wor-
 den / van het gene / dwelck aldaer getrac-
 teert wert byde gene die spaldact sant /
 Ende de voorszreuen verweerdere danct
 Godt dat hy hē als doen tot Brussel niet
 gheuonden en heeft / wandt indien me
 Vrouwe hem beuolen hadde met dese
 saken

faken te moeyen / so soude hy daer toe heb-
ben moeghen verstaen / en gemeynt heb-
bende / daerinnedienst te doene / soude ver-
uallen hebben / in alle de crimen die de
Procureur generael allegeert tegen den
verweerdere / daer van hy hem vry ende
exempt geuelt / door dien hy daerinne n3
ghebeuycht en is gheworden.

31 Opt xxxi artijckel / beginnende /
Bonen dien de voorszreuen sauue-
garde / &c.

Seyt de voorszreuen verweerdere hē
niet te raken / door dien hy inde selue han-
delinghen niet en is gheweest.

32 Opt xxxij artijckel / beghinnende /
Door welcke propoesten / &c.

De verweerdere seyt hem gheenssins
te raken / ende daer van niet te wetē te ant-
woorden / mits dien hyer niet geweest en
is.

33 Opt xxxij artijckel / beghinnende /
Ae de voorszreuen requeste / &c.

De verweerdere seyt dat wesende bi
de Commissarisen Lau de Bergas / Doc-
tor Lops del rio / en de Secretaris Praets
op dit punct onderuraccht / en conde als
doen daeroppe gheene pertinente oft be-
hoorlycke antwoorde gheuen / door dien
hy opt selue seyt niet ghepeyst en hadde /
we

Opt bij
licht.
De tlanē-
cominghe
tot Denre
monde.
Fol. 137. tot
146.

wesende soo vele maenden daer tusschett
 gheloopen dan alleenlijcken dat hi als doe
 verclaerde noyt vanden sin noch ghedeli-
 bereert gheweest te zijn/volck op te lichtē
 noch zijne Mayesteyt te wederstaen/ En-
 de vonden hun ter voozscreuen plaetsen
 van Benremonde inde maent van Sep-
 tember oft October/ende niet inde maēt
 van Januarij alsoo tselue artijckel dat in-
 nehoudt/Ende omme naede waerheyt te
 verelaeren wat hem verweerdere daer
 toe drong/ende verweecte omme te wesen
 byde heeren/was DOOZ vier oorsakē/
 Te wetene/beerste/dooz eenē brief die hi
 ontfanghen hadde vanden heere van
 Montigny zijnen broedere/ De tweede/
 om de voozscreuen heeren deel te gheuen
 vande saken van Doznick/ende tgene dat
 me vrouwe van Parmen na zijn dunchē
 gescreuen hadde aenden heere vā Moul-
 bais/belanghende grootelijcx de auctori-
 teyt ende representacie vanden verweer-
 dere/ende aengaende den voozsz. Prince
 van Oraengien/ende den Graue vā Eg-
 mont/verlangden seer te communiceren/
 De copie van eenen brief/ van Don
 Francisco Salaua/Ambassadeur van zij-
 ne Mayesteyt in Branchrück/ende dat de
 Prince van Oraengien verclaerde hē ver-

weerdere/ als doen dat hy vanden sinne
 was een reyse te doen in hollant omme te
 beteren de ongheregheltheden die aldaer
 waren/ hem verweerdere daeromme ver-
 soeckende/ dat/ indien me Vrouwe van
 Parma hem t Antwerpen wilde doel gaen/
 dat hyt wilde doen/ omme te antwoorzen
 ende onderrecht te geuen/ Antwoort t gene
 des naeuwlicht Te wetene/ dat zynē voor-
 screuen broedere de heere van Montigny/
 hem ghescreuen hadde eenen brief seer
 scherp/ hem beclagende grootelijcx vande
 voorsz. verweerdere en van dandere hee-
 ren vande ongeregeltheden die in dese Ne-
 derlanden ghebeurt waeren/ geduerende
 zyn afwesen ende verreyssen naar Spaen-
 gien/ versoekende daeromme aen hem
 verweerdere alle neersicheit te doene om
 de voorsz. ongeregeltheden te remedieren/
 Ten eynde zyne M. geene rechte oorsake
 en soude hebben van zunder te beclaegen
 ende dat hi deel soude doen hebben van zyn-
 nen voorsz. brief aende voorsz. heeren/ de
 Prince van Oraengie en de Graue van Eg-
 mont ten eynde men daerinne versaege.
 En aengaende dander punct de verweer-
 dere verlangde ende begeerde raet te heb-
 ben vande voorsz. heeren wat hem te doe-
 ne soude staen/ aengaen de saken van Do-
 nich/ daer van hy hem grootelijcx beuont
 be-

Fol. 140.

1.

Fol. 143. 144

2

beswaert en wilde niet alleen resolverē
vreesende veruert te wordē vā zijne par-
ticuliere affectie/ en socht daeromme zijne
vriendē tselue te communiceren/ omme in-
tūden en wijlen alles zijne M. te verthoo-
nē/ en sonderlinge de groote beswaringē
die hy ontfinck in hem dienst te doene/ en
dat hyse als doen hadde gedissimuleert.

3 Ende belangende den beief vā Don Fol. 141. 142
Francisco dalaua/ den welcken de voozsz.
Prince van Graengien/ en Graue vā Eg-
mōt sochtē te cōmunicerē aendē verweer-
dere/ als eē sake/ raken hū drijē/ screue ee-
nige brieuē om hun t samē te vindē/ Ten le-
sten de voozsz. verweerdere wert geaduee-
teert/ dat indien hy hem wilde vinden tot
Denermonde voozsz. de voozsz. heerē sou-
den hun ooc daer vinden/ en daer dooze is
hy aldaer gecomen/ en en wert aldaer niet
anders gehandelt dat de voozsz. verweer-
dere weet van de saken hier bouē geruert/
En wert geraetlaecht/ aengaen de copie
vandē brief vā Don Francisco dalana/ dat
men alle dienst aen zijne M. behoorde te
doene/ sonder hun te verschricken vanden
brief oft copie diemen gesien hadde vandē
voozsz. Francisco dalaua/ maer ter cōtrariē
daer van geheelichē taducterē medzou-
we van Parma en zijne M. indient noot
ware/ ende meynt hi verweerdere dattet

X ŷ ghe

ghedaen wert/nae dat hy daer nae heeft
cunnen verstaen.

Fol.140

1 Propende den brief vanden heere
van Montigny zynen broedere wert ge-
antwoort / dattet onmoeghelicken was
als doen tot de ongheregheltheden te ver-
sien/ het en waere dat zyne Mayestejt
toeliet de generaele Staeten/ oft dat hy
sels in persooone int lant ware/ter causen
vande verskeringhen diemen ghegeuen
hadde de gheconfedereerde edelluyden/
ende tghene daer nae gheracteert was
gheweest met eenighe Steden.

Fol.144

4 Ende aengaende het scryt vanden
verweerdere/ten eynde hy hē soude willē
vinden in Antwerpen gheduerende das-
wesen vanden Prince van Oraengien/ de
welcke scryde daer van ghescreuen te heb-
ben aen me Drouwe/ daeroppe antwoor-
de hy verweerdere/ dat hoewel me Drou-
we hem selue beual/en soudet niet doen/
wesende hem seer leet/ dat hy hem onder-
wonden hadde inde saken van Doornick/
daer van hy hem wilde ontslaen/ende scrij-
uen aen zyne Mayesteit/alle het gene dat
hy aldaer ghehandelt hadde/seyndē tot
dien eynde eenen zynen Edelman expres/
naeden heere van Montigny zynen broe-
dere in Spaengien/ dewelcke vertrock vā
Doornick den xiiij oft xv. Octobris sonder
te

te draghen eenige brieuen vande voozsz.
 Heere/dooz dien sy niet vanden aduyse en
 waren vande verweerdere van te verlatē
 de voozscreuē saken/maer docht him/ dat
 hy behoorde te perlisteren van die te ver-
 draghen achtervolghende de verbinte-
 nisse die sy seyden te hebben totten dienste
 van zijne Mayesteit. Ende aengaende de
 roemste van den heere van Hoochstraten
 aldaer te Venremonde en weet niet wat
 hem daer toe beweeyde/ ende vrachde/
 tselue hem de voozscreuen verweerdere/
 daeroppe hy antwoorde/ dat hi aldaer co-
 men was om hem te besoecken/ende hem
 deel mede te gheuen vande saken daer hy
 mede ghemoeyt was gheweest. En seide
 hem de verweerdere datmen gheen ghe-
 luckigher dinck en mochte hebben vooz-
 den als doen loopenden tijt daer in gheent
 der saken ghemoeyt te wesen/hem raden-
 de dat hy hem daer wt trecken soude/ al-
 soo de voozscreuen verweerdere seyde te
 willen doen van de saken van Dornick/
 Ende dunct hem dat de voozscreuen van
 Hoochstraten/hierinne zijnen raet niet ge-
 uolcht en heeft/hem hebben onderwondē
 met de saken van Antwerpen daer af hy
 hem laet verantwoorden.

Fol. 141. 142

3 Ende nopende eenighe deuisen die
 daer ghehouden souden gheweest sijn vā
 X ij dat

dat zijne Mayesteit soude wille comē met
 crachte int lant ende te wercke stellē tge-
 ne dat de voorszreuen Francisco dalaua
 screef/wert gheantwoort/niet te behoore
 weder te slaen in al tghene dat zijne Ma-
 yesteit soude willen ordineren/ maer wel
 hem verthoonen heure saken/ Ten eynde
 dat zijne Maesteit/wesende te rechte ont-
 derrecht daerinne soude veruen/ ende dat
 een yeghelijck soude het beste doen omme
 de beroerten te lissen/ soo wel van tghes-
 meynte als vanden Adel. Ende dat zijne
 Mayesteit int lesie soude bekennen de
 ghene die hun in zinnen dienste souden wel
 ghequeten hebben/ het welck hert ende
 vasselijck sustineerde de Graue van Eg-
 mont dat behoorde ghedaen te worden/
 Daeroppe men sloot ende arresteerde. En-
 de en wert van dese vergaderinghe geen
 wetenschap ghedaen me Vrouwe/ dan
 de verweerdere afueerdichde van ston-
 denaene eenen expressen ende sonderlin-
 ghen man naer Spangien/ ende ghinck
 nae Brussel/ aldaer hy de saken van Do-
 rick liet in handen van me Vrouwe/ te-
 ghens den raedt ende aduys vande voorz-
 screuen twee heeren/ dewelcke hem seyde
 datmen hem niet en behoorde te beswaer-
 en van een particuliere sake/ maer het
 geliefde hem verweerdere ter contrarien
 ende

ende en waeren bevoorſcreuen Heeren/
niet langhere te Denremonde dan vier
oft vijf voren/aldaer anders niet g'etrac. Fol. 139
teert en wert/ daer hy verweerdere ken-
niſſe can af ghehebben.

34 Opt xxxiii. artickel/ beghinnen-
de/ **De Vrouwe te voren gewaer-
ſchout/ &c.**

Seet de verweerdere seer verwon-
dert te wesen/ datmen hem beschuldicht
van dat hy swaericheyt maecte/ hem te
Brussel te vinden/ ghemercht dat de ver-
weerdere twee iaeren te voren hadde ver-
claert zinnen noot ende den cleynē middel
die hy hadde om wt zyn huys te trecken/
daer van me Vrouwe seyde zinne schayest.
te willen aduerten. Ten eynde hy hem
eenighen middel soude geuen om te moe-
ghen bliuen in zinnen dienst/ en gaende de
Graue van Egmont in Spaengien ver-
claerde hem wel ende int langhe zinnen
noot ten eynde hy daer van zinne M. sou-
de spreken/ ende en soude ouer lange niet
hebben cunnen continueren hem te hou-
den tot Brussel sonder de hulpe en bistat Fol. 5 6. 7.
van zinne ondersatē van hoozen en Weert/
en oock de ontleeninghen die hi dede van
de particuliere Heeren/ demelche hy tot

X **iiij** noch

Opde b be
tichtinge.
De swari-
cheyt bidē
Admirael
ghemaect
om te ho-
uete no-
men.
Fol. 114. 115.

noch toe niet en heeft cunnen verdoegen/
 alsoo hy sal doen bliicken/ ende onder an-
 dere is schuldich aen Jan Blaminck sseffe
 duysent Croonen/daer voor de Graue vā
 Egmont boz ghe is/ende bouen dese heeft
 verbonden alle het ghene datmen hem
 schuldich was in Naples beloopende om-
 trent xv. duysent croonen en andere schul-
 den diemen hem in Castillen schuldich
 is/ Ende wat neersticheyt hy tot noch toe
 gedaen heeft en heeft niet cunnen voldoe-
 den voor screuen Blaminck ende ontlastē
 den voor screuen Graue van Egmont zyn-
 nen grooten verdriete/ende gheloost dat-
 tet al in interest sal vergaen/ En niet heb-
 bende den middel omme op alle zyn goet-
 te vinden duysent croonen noch binnen
 Antwerpen in als hondert op interest soo
 luttel gheloofs hadde hy oueral soo soet
 hy noch een mael een woort daer van te
 spreken aen me Vrouwe wesende gheint
 de Bruyloft vanden Prince van Parmen
 haeren Soone/aldaer hy verweerdere hē
 vant/doende alle zyn debuoir/ omme de
 feeffe te vereeren/ Ende hebbende te ken-
 nen ghegheuen zijne saken aen zynē broe-
 dere de heere van Montigny ende eenige
 andere zyne vrienden/ ende doch door die
 hy alsdoen gehouwelucht hadde den voor
 screuen zynē broedere/waer door hi noch
 meer

meer als oyt ghenootsaecht was oꝝden tot
 zyne saken te stellen/wesende in alder cō-
 fusien vander werelt / alsoo hy verweer-
 dere sal doen blijcken / indient noot sy / zyn-
 nen seer grooten verdriete / soo waerēder
 eenighe vanden raet ende meyninge dat
 de voorszeyde verweerdere selfs in persoo-
 ne soude gaen by zyne Mayesteit / ten
 eynde om hem te kennen te gheuen zynen
 noot / maer andere dochtet niet goet / ghe-
 mercht dat eenen wel geborenen persoon
 ordinairilich schaemte heeft zynen uoot te
 verclaeren / te meer dat sy daer toe vuerch-
 den / indien zyne Mayesteit tot zynē noot
 niet en versaghe / wat oncosien dat hi sou-
 de moeten doen / ende wat misghenoege
 dat hy hebbē soude / wesende gefrustreert
 vande goede hope die hi hadde / dat de diē-
 sten hē vergolden souden worden / dwelck
 hemeen eeuwich verdriet soude moegen
 veroszaecken / Te meer dat de saken van
 eenen Prince niet en zyn altijts ghestelt
 omme te moeghen verstaen tot het seyt
 van eenen particulieren / dwelck oorsake
 was dat de verweerdere sloot ende resol-
 ueerde aldaer te seynden zynen Secreta-
 ris Valoo / als de ghene die de sprake wiste
 ende was in Spaengien tot zynen dienste
 gheromen / hem hebbende altijts gebzuet
 in zyne domestique saken / wetende ende

verstaende seer wel dē noot van hem ver-
 weerdere ende screef voo; den voo;schre-
 uen Secretaris aen zūne Ma. ende zūne
 vrienden wesende int Hof ende gaf hem
 voo;de reste een instructie geteekent met
 zūne handt/ in summa de saken vandē ver-
 weerdere waeren als doen ende noch zūn
 inden archyven staet der werelt/ en het en
 sy dat zūne Mayestejt hem helpt en weet
 niet hoe hi hē sal cunnen onderhouden/ en
 naementlyck hebbende nu lest gheweest
 tot Louen by zūne excellencie/ de-
 welcke hem verlocht te willen co-
 ghe tot Brussel/ ende aldaer eeni-
 ghe daeghen hem tasselieren/ ende
 wesende hem daer nae ghesonden eenen
 brief van zūne M. daer by hy hem ordi-
 neerde dat hy hem soude vindē by dē her-
 toge van Alba/ die hem zūnen wille soude
 verclaeren/ ende soude hem antwoort ge-
 uen opde brieuen die de verweerdere aen
 zūne Mayestejt ghescreuen hadde/ En-
 de men mach peysen met wat verlangen
 de verweerdere socht hem te vinden by
 zūnder excellentien omme te wetene de
 meyninghe van zūne Mayestejt daer vā
 zūne gheheele ruste hīnck/ ende wesende
 weder ghekeert van Louen tūnen huy-
 se/ dede alle neerslicheden/ omme eenich
 gelt

Fol. 31. 32. 33.
 34.

Dese ende
 meer ande
 brieuē zūn
 hē genomē
 en onthou-
 den/ omme
 hē zūn ver-
 antwoort dē
 te bene. mē.

gelt te vinden/het welcke hy gheensins
 en conde opbrengghen / ende was ghe-
 dwongghen te verpanden / aen eenighe
 particuliere huyslieden eene centghe hoe-
 ue die hy hadde ligghende by zyn huys
 van Weert/niet hebbende eenighe ande-
 re meer int gheheel lant / waer van ghes-
 waerschorwt wesende zijne Vrouw moede-
 re/wasser seer quaelijcken mede te vreden
 als wesende ghedaen ende gheschiet sou-
 der haren wete / wesende sy Vrouwe ende
 Tochtenaersse haer leue lanch/waer door
 hem van noode was selfs in persoone by
 haer te vinden omme heur te vreden te
 stellen / haer thoonende de brieuen van
 zijne Mayesteyt om hem te vinden by
 zijne excellentie ende haer te kunnen ge-
 uende hoe groot hy achte dat de Her-
 toghe van Alba zynen heere ende vrient
 was/den welcken hy het woort gheghe-
 uen hadde van hem byden seluen te vin-
 den binnen acht oft thien daegghen / ende
 dat hy alsdoen gheenen anderen middel
 gheuonden hadde omme hem te behel-
 pen ende gelt te becomen dan int versettē
 der voorsz. hoeue haer daeromme biddē-
 de dat sy te vreden wilde wesen/verho-
 pende sulcke weldaeden van zijne Ma. te
 hebbē dat zijne saken soudē geremedicert
 wor-

Fol. 155. 156
157. 158. 159.
160. 161.

worden/maer de verweerdere laet bedro-
ken alle personen het verdriet dwelc zijne
voozscreuē Vrouwe Moedere/huyfzou-
we ende andere zijne vrienden hebben ge-
hadt/verstaende dat in plaetse daer
hy verhoopte eenighe vergeldinge
te hebben/ is gheuanghen ghestelt ghe-
weest/alsoo hy noch is/ende men en sal nē
mermeer thoonen dat de verweerdere
is vercoelt gheweest van dienst te doene
aen zijne Mayesteyt oft hem te gebruyc-
ken in zijnen dienste soo langhe als hy den
middel ghehadt heeft/maer wel tot zijne
verdriete is bedwonghen gheweest te seg-
ghen alsoo int langhe zijne noot/het welc-
ke hy doet omme te iustificerē zijne goede
redenen ende confonderen de beschuldin-
ghen van zijne calumniateurs. Ende men
sal sien byde brieuen die hy aen me Vrou-
we van Parme desen aengaende ghescre-
uen heeft breedere zijne meyninghe/daar
toe hy hem refereert.

37 Opt xxx. artickel/ beghinnende/
Hy heeft brieuen ghescreuen/zt.

Dede r. be-
lastinghe.
Des Ad-
miraels
brieuen in
Spaengie
gelonden.
Fol. 156. 157.
158. 159. 160.

De verweerdere/seyt dat hy diuersche
brieuen ghescreuen heeft aen zijnen Se-
cretaris La loo/ ten eynde omme te ver-
uolghen zijne depesche/ende dat aengacn
desen brief hy dien mocht scrijuen vooz
vreesse

vrees die hy hadde / dat indien tot de sake
 niet verken werde deselue in grooter in-
 conuenient ende onghewal mochten vallen /
 ende socht nae zyn vermorghen dat daer-
 oppe achtinghe ghenomen mocht wordē.
 Ende ropende hem verweerdere en cōde
 daerinne niet doen sonder beuel van zyne
 Mayesteyt / ende hadde ouer langhe ver-
 langt eenighe antwoorde te hebben. En
 dat waerachtich is / viel in sulcke melanco-
 lie ende quellinghe / nae dat hy sach de on-
 geregeltheden die gebeurden inde maent
 van Augustus / 1566 dat hi totter doot sieck
 was / ende begonste wat ghesontheys te
 verhalen ten wederkeeren van zynē vooz-
 screuē Secretaris Alonso / inde maent vā
 April / 1567. doo; die brieuē die hy brocht
 vanden Prince van Eboli / ende zynē vroe-
 dere / want hy en ontfinck alsdoen gheene
 vā zyne Mayest. En aengaēde het punct
 dat de verweerdere soude ghescreuen heb-
 ben / dat hy hem wilde verrecken sonder
 meer te willen dienen aen Coningen noch
 Keyfers / en is niet vzeemt / ghemerct hy
 gheenen middel meer en hadde daerinne
 te continueren / ende ten anderen de ver-
 weerdere heeft altyts gheseyt / dat wesen
 doo; noot ghedwonghen te verlaeten den
 dienst van zyne Mayesteyt hy geenen an-
 deren Prince en wilde dienen / wesende
 sekē

Alle dese
 brieuē zyn
 hem geno-
 men ende
 onthouden

seker/dat hi geenen middel en hadde/om
 renighen anderen Prince te dienen / met
 sulcher affectie als hy zijne *M.* gedaē had-
 de/doch dat hy wiste datter in Christens-
 stenhēyt gheenen Prince en was die den
 middelen hadde om hem beter te vergel-
 dē dan zijne *M.* en aengelic de fortune hē
 so tegen was/dat doende zijne *M.* welda-
 den aen alle de werelt/ende niet aen hem
 verweerdere/achtet toe te comē door zijn
 ongheluck/ ende daromme en wilde niet
 meer strijden tegen zijne fortunē.

36 Opt xxxij. artijckel beghinnende/
 Ende maent van Septēber/ 7c.

Opde tybe-
 tichtinge -
 De verga-
 deringe vā
 de generā-
 le staeten.
 Fol. 146. r. c.
 158.

De verweerdere seyt dat het gescrijfte
 dwelck hem gegeuē wert door Tassin int
 voozschreuen artijckel genoent hy tselue
 aenueerde also hyer meer andere gedaen
 heeft/ten eynde omme te besien ofter yet
 inne waer/daer mede mē hem hadde moe-
 gen behelpen omme de sakē te remedierē
 ende beteren/ende indien hyet yet inne te
 propoeste geuondē hadde/soude tselue te
 kennen gegeuen hebben/me Vrouwe en
 den raet omme daeroppe te lettē/maer aē
 gaende dit gescrijfte en heeften niet van ge-
 sprokē/hem also den dunckē de buytē pro-
 poeste te wesen/wāt me vrouwe en mocht
 niet toelaeten de generācle staeten sonder
 antwoorde te hebben van zijne *Majest.*
 ende

Opde rij-
 belastinge.
 Fol. 173. 174

ende en heeft hy verweerdere tselus propoefi als doen niet gehouden als wesende unpertinent ende aengaende de vergade ringhe vande generaele staten is te vooren gheleyt geleit gheweefi ouer acht oft thien laeren/ende en weet niet waer door de verweerdere behoorde te verclaeren dat andere wilden verlaten heure laste/gemerct dat sulche propoefen gecussins en diende tot zijne sake/te meer datter geenē heers en was die hē sulcx hadde beuolē te seggē.

37 Spt xxvij. arthckel/ beginnende/
Maer de verweerdere en zijne/ &c.

Seyt de verweerdere / dat ouer vele laeren men hadde geproponeert aen zijne M. de vergaderinge vande generale state om door hū goetdunckē te lettē op de middelen om te conserueren ons heyligh Catholies gheloof ende verlicke de saken vā zijne Mayesteyt ende vande voozscreuen staten/ dewelcke men seyde seer ten achtete te wesen/ ende en is noyt de meyninge vanden verweerdere gheweefi de saken te brenghen op sulcken wech/ ghelick het artückel innehoudt/ want zijne professie is altits anders geweest/ also hi genaech sal doen bliicken/ende men can gesūe wat vrucht men gehat ende getrockē heeft vā noeyt vergadert te hebben devoozschreue staten

Fol. 152. 153.

Fol. 152.

Fol. 148. 149

Staten vooz dese beroerten/ Ende indien
 men wilt lesen de Cronijcken van Heer
 Philips van Commines/ men sal
 daerinne vinden de groote dienften die de
 generaele Statē vergadert wesende heu-
 ren Prince ghedaen hebben/ en en heeft
 noeyt de verweerdere verstaē dat de vooz-
 screuen Staeten ghedaen hebben tegens
 heuren Prince/ ende concludeert de vooz-
 screuen Philips van Commines/ datse ver-
 raders van heuren Prince ende den lande
 zyn de ghene die sulche vergaderinghen
 beletten/ ende datse tselue doen omme te
 voeden heure ambitie/ ten eynde de Prin-
 ce niet gheaduerteert en wort van heure
 mishandelinghe/ Ten lesten bidt de ver-
 weerdere niet geallegeert te worden met
 ten Graue vā Tulenborch oft de geconfe-
 dereerde Edelluyden/ oft vanden compro-
 misse/ als niet wesende het daet vande ver-
 weerdere/ ende indien hy met henlieden
 ghehandelt heeft/ is geweest deur last vā
 me Brouwe/ alsoo men sien mach byde
 acten daeroppe ghepasseert.

38 Opt xxxvij. artijckel/ begunnende/
 Ende meynden de verweerde-
 re / &c.

Fol. 110. 111

Sept de verweerdere dat hy hē noyt
 betommert en heeft mette abolitie vande
 vooz

voozscreuen Inquisitie ende placcatē / als
 geene stadt hebbende ter plaetsen vā zijne fol. 134. 155
 residentie / Ende en heeft noyt gedacht te
 vsurperende auctoriteyten ende ouerhey
 den vanden lande / Ende en weet niet hoe
 hyse soude cunnen ghepretenderen / ende
 dooz wat middele / niet hebbende inganck
 noch voix in geene staten van hertwaerts
 ouere / alsoo hy verclaert heeft int beghin
 sel van dese antwoorde / Ende acengaende
 datmen hem beschuldicht / dat hy wilde
 datter vrjicheyt van conscientie ware / en
 dat een yeghelijck mochte leuen nae zijne
 wille / men weet ghenoech met wat forge
 ende neersticheyt de voozscreuen verweer
 dere hout zijne eyghene ondersaten / ende
 indien hy niet al en can zijn begheerte te
 wege brengen / hy doet tgene / hy can om
 ons heyllich Catholijcx geloof sonderhou
 den / iaemen sal vinden dat de gheestelijc
 he Princeen zijne naebuere daermede
 ghenoech belet zijn / ende bekent de vooz
 seyde verweerdere zijne varatie niet te
 wesen hem meer met sulche saken te moe
 yen / ende dat zijne Mayesleijt hem in an
 dere dinghen sal ghebruycken / verclaren
 de voozts valsch te wesen alle het ghene
 dwelck tselue artijckel teghens hem inne
 houdt.

39 Opt xxxix. artijckel / beghinnende /
P Den

Den naestlesten dach/ &c.

De daden
des Admir
raels bin
nen Dor
nick.

Fol. 162. tot
205.

Op de 21 be
tichtinge.

Sijn coe
ste te Dor
nick.

Fol. 162. 163.
164. 165. 166
167. 168

Sept de verweerdere dat hy te Dor
nick aenquam ten seluen daeghe/ doen hy
van Bruessel vertrack/ ende dat hem te
ghen quaemen sommighe Edelhuyden/
en volck vande Magistract vande vooz
screuen Stadt/ dewelcke hem willecom
me hieten/ ende comende binnen der stad
vant het volck in waepenen/ ende veel ge
peupels/ daer van eenighe riepen / Viue le
Roy, Viue les Geux. ende ghedenckt hem ver
weerdere wel datter hem leet was/ ende
mishaechde ende seydet totten heere van
Bcaufort ende sommighe andere die by
hem waeren/ die hem seyden datmen als
doen daerinne niet en conde versien/ en
de weet een yeghelijck wat van een ghe
peupel is/ Sock dat hy verweerdere was
ghesonden/ ter voozscreuen plaetsen/ om
alles te lissen/ ende datmen te Bruessel
een generael verdrach/ aende bondtghe
nooten ende gheconfedereerde ghemaect
hadde/ dewelcke verbonden waren te hel
pen castijen alle ongheregheltheden/ also
dactevan verskeringhe tselue innehou
en heeft hy verweerdere niet verstaen/
dat sulck verbot in eenighe plaetse ghe
daen is gheweest/ ende en weet niet wat
castyement hy soude hebben behooren te
doen

doen den ghenen die sulcx gheroepen had-
den/wesende tselue niet verboden. Ende
de verweerdere en weet niet wat vrucht
het soude tot zijne handelinghe gebrocht
hebben / ende dat hy andere saecken van
meerdere macht hadde/wt te rechten dan
dese / ende oftse nu schoon gheroepen
hadde / Viue le Conte de Hornes, en weet niet
wat hy soude hebben te doene ghehadt/
waeromme hy versoecht dat sulcx hem
niet opgheleyt en worde vooz misdaet.
40 Opt xl. artijckel/beginnende/ Den
voozsz. naest lesten dach/ &c.

De verweerdere seyt dat vooz zijnen De xij. en
xij. betich-
tinghe.
Fol. 170. 171.
172. 173. 174.
175
vertrecke van Brusselde heere van Beau-
uoys was afgheueerdicht/ omme te com-
mene met zijn crijchswolck binnen het Ca-
steel van Doornick/ende aldaer aencomen-
de des anderen daechs smorghens na dat
hy verweerdere des auonts te voren in-
ghecomen was/ende also de verweerdere
ginck opte Stathuyse/en men aldaer had
de doen vergaderen den voozsz. Magi-
straet/ten eynde om hen te insinueren zijn
beuel ende commissie/so wert hy gewaer-
schout dat de voozsz. heere van Beauuois
was gearrueert/dewelcke last hadde he
gehoozsaem te wesen/wt crachte van zijn
voozscreuen commissie/ende sant de vooz-
screue heere van Beauuoys/zijne voozsz.
y ij commissie

commissie/ Ten eynde hy hem bi hē soude
 vinden/ dwelck hy dede/ ende seyde hem
 dat hy seer bljde was van zijne coemste/
 ende dat hy wilde comen des noenens by
 hem eten/ waeroppe de voozscreuen hee-
 er van Beauuoyshem excuseerde/ seggen
 nat ende muede te zjn/ ende dat hy hem
 wilde gaē rustē/ daeroppe hi wech ginck/
 ende seyde de verweerdere tot eenige van
 der stat/ dat sy niet en souden vreesen de
 coemste vanden voozscreuen Beauuoyshem/
 want hy was te Doornich gesonden/ mits
 sekeren roep die ghelooopen hadde/ dat sy
 ghemuyt hadden/ maer hebbende gevon-
 den de saken in beteren staet/ verhoopte/
 dattet al wel verdraeghen soude worden/
 Ende aengaende den brief die de heeren
 van Moulvais/ Beauuoyshem/ ende van Es-
 plechen ghescreuen hadden aende heeren
 van Squerdes ende Vileers/ en was als
 doen gheenssins daer van gewaerschout/
 maer verstōt hy verweerdere/ tselue acht
 oft thien daeghen daer nae ende sprack
 hun als doen daer van/ segghende vzeemt
 gheuonden te hebben/ dat sy sulckē brief
 ghescreuen hadden/ wesende hy verweer-
 dere binnen der stadt/ sonder hem tselue
 te hebben te kennen ghegheuen/ daer vā
 sy hunne excusatiē deden/ ende daer en
 wert niet meer af ghesproken/ Ende dede
 de ver-

De xv. be-
 richtinghe.
 Fol. 176

de verweerdere den vooꝛschreuen heere
 van Beauuoy's alle vzienschappe en cour
 toisye also hy bekennen soude/indiēt noot
 sy / en sal ooc geuerificeert worden byde
 brieuen die de verweerdere gheschreuen
 heeft aen nie Vrouwe/wesende ghecomē
 tot Doꝛnich. Ende aengaende dat de ver
 weerdere vooꝛhiet den vooꝛschreuen hee
 re vā Beauuoy's/vannaē Aysle te gaen/
 en was om geen ander respect dan dat de
 vooꝛschreuen verweerdere/ meynde groo
 ten dienst te doene/ hem seyndende met
 zyn volck naē Aysle omme te wederstaen
 de oproeringhen van Westlaenderen/
 alsoo hy versocht was/vanden Graue vā
 Egmont gaende derwaerts/indien de ver
 weerdere die niet van doene en hadde/
 want de vooꝛschreuen Beauuoy's was van
 den dienst des vooꝛschreuen Grauens van
 Egmont ende betrowde hē zyns wel/ver
 langēde hem seer bi hem te hebbē dwelck
 de waerheyt is ende wel verscheyden vā
 de belastinghe begrepen int vooꝛschreuen
 artickel.

41 Opt xij. artickel/ beghinnende/
 Den eersten Dach/ &c.

De verweerdere seyt/dat hoewel hy Opde xvi.
 verclaerde sulchen last te hebben / soo en belastinge.
 hadde nochtans me Vrouwe van Parma

D iij sulc

De wedi-
catten tot
Doornick
Fol. 176. 177
178. 179

fulcken beuel niet ghegeuen also men by
zijne commissie gesien heeft/ maer de ver-
weerdere hiel tselue so straf voor/ ten eynde
de om te lichtelijcker te moegen geraken/
tot het gene dat hem geordineert was/ aē
gaende het seyt vande prekinghen/ hy en
heeft noyt anders ghesocht dan in als ge-
hoozsaem te wesen den beuelen van me
Vrouwe/ alsoo men sien mach by de brie-
uen die de verweerdrae desē aengaende
gheschreuen heeft aen me Vrouwe ende
haere antwoorden/ ende indien hy niet al-
en heeft cunnen tot effecte brengen tgun-
t hy wel begeert soude hebben/ en is niet ge-
weest door ghebreck van neersticheyt/
maer den tyt was als doen soo ontstelt dat
men niet en conde doen datmen wel sou-
de begheert hebben/ ende was als doen
Doornick soo ontsteken als eenighe Stadt
van tNederlant.

42 Opt xlij. artūckel/ beghinnende/
Doch daer nae te wetee/ ꝛc.

Op de xvij
betichtige
De wtroc-
pinghe te
Doornic ge-
daen.
Fol. 180. 181.
182. 183. 184.
185.

De verweerdere seyt/ dat hy dit ver-
bot dede doen/ het welcke als doen geheel
nootlijck was voor de verskerheyt vāde
Catholijcke/ wāt men hiel vande vūf deē-
len vander stat de vier deelen van dander
religie te wesen/ also die van tMagistraet
sels seiden/ Ende aengaende het punct
van

van het woort exercitie vande religien
 gepubliceert inde voozscreeuen stadt / met
 aennoeminghe vande edelen aldaer ghe-
 noemt / de verweerderse dede doen een ver-
 claeringhe van zijne meyninge / ende hoert
 al ghebeurt was / ende de consideratie die
 hem beweecht hadden / teghenwoordich
 te seynden de twee Edeluyden Desquers
 des ende Bileers tot de voozscreeuen publi-
 cation / ende sant al tselue me Vrouwe / de
 welcke hem antwoorde / dat sy vā als wel
 voldaan was / alsoo men claerlycken sal
 moeghen sien byde brieuen desen aen-
 gaende gheschreuen / ende de acten dien
 aengaende / ghepasseert. Ende aengaende

Fol. 184. 185.

de verboden van niet rattempteren / op
 verbeurte van confiscatie van lijf ende
 goet / het was meer ghestelt tot vreesse / dā
 anderssins / Soek en heeft hy verweerde-
 re / gheduerende den tijt dat hi ter voozsz.
 plaetsen was / gheen oorsake ghehadt ye-
 mant te castuen die tegens het voozsz. ver-
 bot ghedaen hadde / waeromme hem dūct
 dat hy gheene faute ghedaen en heeft /
 Ende indiē de verweerderse geene macht
 en hadde sulck verbot te doen / soo be-
 hoorde de Magistraet hem tselue te ken-
 nen gegeue hebbē oft me Vrouwe behoor-
 det hem gewaerschout te hebbē / hebbeit
 ghesien tgene hy wt gerecht hadde / want

alle het ghene dat ghedaen is gheweest/
is geschiet tot versekeringhe vande ghee-
stelycke ende Catholijcksche.

43 Opt xliij. artijckel / beghinnende/
Ende inder waerheyt / &c.

Fol. 183 . 184.

Fol. 169 . 170

174 . 175.

Sept de verweerdere / dat men niet be-
uinden en sal / dat de Magistraet den ver-
weerdere andere middelen te vozen ghes-
houden heeft / want hy was soo beureest
dat hy niet en dorst de doen / ende men can
tselue wel ghetoonen / dooz de cleyn oorz-
den die sy gauen / doē de kercken ouerual-
len werden / ende daer nae tot de coemste
vanden verweerdere / ende tgene na zynē
vertrecke aldaer ghedaen is / ende hoewel
de verweerdere ghescreuen hadde aen me
Vrouwe dat hy den Magistraet Catho-
lijcx gheuonden hadde ende begeerich om
alle goede ordinancie te stellen / me vrou-
we voozscreuen antwoorde hem dooz brie-
uen dat sijt ghewenst hadde metter daet
in dese beroeringhen ende ouerrompelen
te vozen gheschiet / tselue ghesien te heb-
ben.

Fol. 184

44 Opt xliij. artijckel / beghinnende/
Noch tziynen vertrecke / &c.

Op de xx.
belastinge.

De verweerdere seyt / dat dooz toela-
tinghe van me Vrouwe ende heure brie-
uen / hy liet toe dat de saken van Doornich /
soue

souden bliuen inden staet ghelijck sy wa- De predi-
 ren ten daeghe van zynen vertrecke/ende cation inde
 soo langhe tot dat hy zyn rapport aen me halle van
 Vrouwe gedaen soude hebben/dewelcke Doornick
 aldaer sant den Secretaris La torre/ende booz vier
 men mach sien wat me Vrouwe consen- daeghen.
 teerde aldaer ghedaen te worden/ende en Fol. 190.
 weet hy verweerdere/ God niet genoech 191. 192. 193.
 te dancken/ van dat hy niet tot Doornick 194.
 toeghelaeten en heeft/want de vier dagē
 ouerstreken zynde/en wasser niet geslotē/
 van weghen des verweerdere/ met die vā
 dander religie tot Doornick boozschreuen/
 het welke de verweerdere verclaerde ex-
 presselycken zynē wederkeerē tot Bues-
 sel/versoekēde aen me Vrouwe aldaer ye-
 mant anders te willen seynden omme te
 makē sulche capitulacien oft verdrach als
 haer goetduncken soude/hem daermede
 niet meer willende moeyen/ ende schreef
 selue oock aende Magistraet ende den
 heere van Moulbais den xxvj. Octob. an-
 no 1566.

Fol. 198 1/2

45 Opt xlv. artijckel / beghinnende/
 Soo langhe als de verweerde-
 re/ &c.

De verweerdere seyt dat hy toeliet
 de tempelen te maken byde Statpoorten
 door expressen last van me Vrouwe/ alsoo
 P u hy

Op de xlvij
 belastinge.

Het berga hy thoonen sal by haere brieuen / waer
 bere u van toe nootelijck was de selue collecte toe te
 den gelde laeten / ten eynde om te betaelen de werck
 totten bowen / ende scoopen der materialē / ende
 bande tem luyden / ende scoopen der materialē / ende
 pelen. oock dat daer persoonē soude wesen / om
 Fol. 185. 186. me die te doen maken. Ende asoo men sei
 187. de datmen als doen gheen bequamer hout
 en vant / ende dat me Vrouwe hem ver
 weerdere alle haesticheyt opleyde dattet
 ghedaen mochte wesen / versocht eenighe
 Eoelen / dien vander ander religien te
 willen gherieuen van eenich houdt / het
 waere by vercoopinge oft leeninghe / En
 de indien hy verweerdere eenich ghehadt
 hadde / soude het selue ghegheuen heb
 ben / ten eynde om het werck te voozdes
 ren / ende tachteruolghent gene me Drou
 we hem beual / Ende dattet waerachtich
 is wesende de verweerdere weder ghe
 keert tot Bruessel / so ouerginck me Drou
 we hem inden raet / doo; dien het werck /
 noch niet opghemaect en was / waeroppe
 de verweerdere antwoorde / alle neersti
 cheyt daer toe ghedaen te hebben / maer
 datmen soo lichtelijcken de materiaelen
 niet en hadde cunnen becomen / ende dat
 men het hout soude bereyden in d'Abdije
 van Sinte Merten in een besloten plaet
 / dewelcke den Abt daer toe gheleent
 hadde ten versoecke vandē verweerdere
 want

Want bereydennde het hout opter straten
 oft buyten der Stadt/ soo was te beuree-
 sen/ datter daeghelijckx eenighe stucken
 afghenomen souden worden/ wandt het
 scheen dat die vander ander religien niet
 en sochten de voorsz. opbouwinghe/ ende
 hadde de verweerdere moyte genoegh om
 daer toe te verstaen/ waeromme ist onbe-
 hoorlijck hem tselue op gheleyt te worden
 vooz misbruyck/ te meer dat hy niet be-
 last en heeft dat de Catholijcke die souden
 betaelen/ maer die vander ander religie/
 gelt souden opbrengghen/ wantet heur
 toefont te doene/ segghende dat de Ca-
 tholijcke ghenoech te doene hadden/ haer
 kercken wederomme te verlic/ dewelcke
 hy die vande andere religie hadden
 ouerrompelt gheweest.

46 Opt xlvj. artijckel / beghinnende/
 Gheduerende den seluen tijt/ &c.

De verweerdere seyt noyt sulcx ver-
 claert te hebbene/ ghelijck het voorsz. artijckel
 artijckel innehoudt/ maer heeft altyt geseyt
 seyt te willen executie doe/ ende heeft tselue
 ue dooch ghescreuen aen me Vrouwe/ Ende
 de indien hijt niet en heeft kunnen doen/ is
 gheweest dooz dien dat de saken hē tselue
 niet toe en lieten / wandt elck die hen in
 sulcke

Op de xxi.
 belastinge.
 De kerckē
 roouers nē
 gestraft.
 Fol. 195.
 196. 197

fulcke lasten vindt/doen de executien/ als
 sij vinden hequaem te zyn/ ende dat den
 tyt him selue toelaet/ Ende aengaende
 dat hy niet en wilde casten de voozscreue
 beeltstormers en was hem niet toegelaet
 fulcke propoesten te houden/ ghemercht
 het ghene dat me Vrouwe verdraeghen
 hadde met de gheconfedereerde Edelluy-
 den/ het welcke sy altyts screef te willen
 onderhouden.

47 Opt xlvij/ artijckel/ beghynnende/
 Ten seluen tijde opt versoeck/ &c.

Op de xxij.
 betichtige.
 De vooz-
 den ghehat
 niette stat
 houdere.
 Fol. 197. 198.
 199. 200 201

Seyt de verweerdere/ dat wesende
 reet om te trecken na Brussel aldaer ha-
 re hoocheyt hem hadde doen comen / die
 vande andere religie tot Doznich seyden
 hem dat wesende hy verweerdere vertrac-
 ken/ sy souden ouerrompelt worden bi die
 vanden castele ende dat men secretelijck
 veel volcx int Casteel soude brengen om
 selue te wercke te stellen. Ende wetende
 de verweerdere. Dat sulcke propoesten en
 roepen niet waerachtich en waeren/ aen-
 ghesien me Vrouwe hem niet daer van te
 kennen ghegheuen en hadde/ versocht de
 voozscreuen heere van Moulbais in tegē
 woordicheyt vande ghene die hem sulcx
 aenbrocht/ niet te willen innoueren tegen
 die van Doznich om twee oft drie daegen
 ende

ende dock gheen nieuw volck binnen den
 Castele te willen nemen/ gemerct tselue
 ghenoech voorzien was tot verweeringe
 vander plaetse / ende seyde de verweer-
 dere dat wesende ghecomen by me Vrou-
 we hy hen soude late weten van alle zijne
 wtrechtinghe/ ten eynde om te weten hoe
 sy hen souden houden/ Ende also de voor-
 seyde van Moulvais antwoorde dat hy
 gheduerende den seluen tyt niet en soude
 procureren om eenich nieuw volck te heb-
 ben/ maer indien me Vrouwe hem eenich
 sandt/ ende hem belastede yet wt te rechtē
 dat hy dien terstont soude ghehoor geuen
 sonderlangher te beyden/ het welcke heb-
 bende verstaen die vander ander religien
 reeghen meer suspitie ende achterden-
 kinghe als te vozen/ het welcke doersaecht
 was dz de verweerdere niet en doersde ver-
 treckē/ vreesende eenige veranderinge en-
 de liet tselue me Vrouwe weten/ soo door
 brieuen als aldaer seindende eenen zinnen
 edelman/ dewelcke hem tot de voorscreuē
 propoesten teghenwoordich vant / omms
 haer tselue te betere te kennen te gheuen/
 ende wat hem verweerdere veroorsaeckt
 hadde zyn vertreck wt te stellen/ ende dat
 om terstont antwoorde te hebben. tē ein-
 de hy te betere het beuel van me Vrouwe
 mocht achtervolghen ende ghehoorsaem
 wesen

Deſen
boeck is hē
genomē en
onthoudē.

Fo. 198 199

wesen/ want zijne meyninghe was ghe-
heelijcken haere beuelen tachteruolghen
alsoo men sien mach by de brieuen hierop-
pe ghescreuen wesende in zijnen boeck/
Ende aengaende de propoesten die hy ge-
houden mach hebbē mettē voorz. Moul-
bair van dat zijnen broedere de heere van
Montigny quaelijcken gecosen soude heb-
ben/was doo: dien hy verstont / wesende
te Doornick/ dat deselue Moulbair/wesende
de Gouverneur vande Stadt / ende het
landt van Tornelis/ en hadde ghedueren-
de alle dese ouerrompelingen gheene oor-
den ghestelt / dwelck hy hadde cunnen
doen / en hebbende de saecken soo verre
niet laeten comen/ van tbeghinsel / maer
alsoo dit feyt niet en raecht den verweer-
dere en wilter niet voor: dere af spreken/
dan vande waerschouwingē die de voorz.
Moulbays aen me Vrouwe gedaen had-
de te wetene dat hy belegert was/ ende
dat hy de plaetse niet langer als xxiij. vze
en conde ghehouden/ doo: dien hy ghee-
ne prouande en hadde/ Op welke waer-
schouwinghen de verweerderewert afge-
ueerdicht nae Doornick/aldaer hy vandt
niet waerachtich te wesen de dingen bi hē
aen me Vrouwe gescreuen/ende aengaen-
de de reste/laetet den voor:screuen Moul-
bays verantwoor:den/denwelcken de ver-
weer:

weerdere alle vrientſchap ghebaen heeft/
te wylc hy te Doornick is gheweest.

48 Opt xlviij. artijckel/ beghinnende/
Op een ſeluen tijde hiel hy/ &c.

De verweerdere ſeyt/ dat hy noyt ver- *Fol. 199*
uaert en heeft den voozſcreuē Moulbaix/
hem hebbende in al dat hi gecommen heeft
behulpich gheweest ende beneerſticht dat
de ſtadt hem wel gehoozſaem is geweest/
hem doende ſweeren alle de Capiteynen
die daer waeren tot verſchertheyt vande
Stadt/ den welcken de voozſz. Moulbais
als Gouverneur gaf beſtedinge/ ende de
verweerdere en dede anders niet dan hem
te gebruycken om alles te verdragē ende
ſtillen/ ende en heeft de voozſz. Moulbaix
gheene redene hem zjns te beclaeghen/
dwelck hy niet en meynt dat hy in zjne te
genwoozdicheyt doen ſoude.

49 Opt xlix. artijckel/ beginnende/ De
voozſcreuen verweerdere met an-
Dere/ &c.

De verweerdere ſeyt niet geraden te *Opde 27.*
hebben den voozſz. Brederode/ dat hy te *betichtige.*
Bzuessel ſoude gaen/ ende als hÿt verſtöt *Het ſeyt*
ſoo was de verweerdere ghecomen tot *des Heerē*
Breda/ met mjnen heere van Puenar zjz *van Bre-*
nen Swaegere/ Ten eynde omme te ken- *deroede.*
nen te geuenden Prince van Oraengien *Fo. 211 212*
eenige ſaken die ſy tſamen hadden/ alſoot
de

de verweerdere ghenoechsaemelijck be-
 thoonen sal/ ende en vandt hem tot geenē
 anderen eynde tot Breda/ wel is waer/
 dat nae zijn aencocompste de voozschreuen
 Brederoede aldaer quam/ segghende te
 gaen na Bruessel/ om te spreke me/ Vrou-
 we/ aengaende eenige brieuen die sy hem
 geseueuen hadde dooz den Secretaris de
 la torre/ oft Quarebbe. Daer van hy sey-
 de me Vrouwe alle ghenoeghen te willen
 geue/ daeroppe de verweerdere antwoor-
 de dat hy seer wel doen soude/ want men
 sprack vrendelijck van hem/ ende sonder-
 linghe dat hy qualijck dede van zijne stadt
 van Wyanen te stercken/ naeden tijt die
 alsdoen was/ met andere propoestē/ daer
 van hem nu ter tijt niet en ghedenckt/ En
 was alsdoen de verweerdere soo sieck/ dz
 hy den meefstendeel van zijnen bedde niet
 en quam/ noch hem moeyende met geene
 gheselschappen noch mette saken vanden
 voozschreuen heere van Brederoede / en-
 de en verstaet de verweerdere niet te de-
 fenderen zijne handelinghen/ ende wesen
 tot Breda/ soo vant hem dock ter seluer
 plaetsen de Graue van hoochstraten / de-
 welcke quam bidden den Prince van Or-
 raengien dat hy Antwerpen wilde comē
 ten eynde om inde Stadt oorden te stelle/
 ende badt den Graue van Ruenaar aldaer
 te

te willen comen om zynen compere te we-
 sen/door dien zyne huyfrouwe soude ge-
 ligghen binnen eenen dach oft twee alsoo
 sy oock dede/begeerend e oock seer ernste-
 lijk aenden verweerder e hem ooc aldaer
 niet hunte willē vinden/dwelch hy niet en
 soude gedoen/mits zyne voozsz. crancheit
 en vertrack hē alleen op zyn huys/mede
 nemende eenen Doctor van wtrecht/ de-
 welcke sal moegen betuygen in wat state
 de verweerder e als doen was/en en weet
 niet wat de voozsz. Brederode als doen hā
 dede met me Drouwe/dan dat hi verstōt
 dat hy te Brusselle niet gheweest en had,
 de/tgene daer nae gebeurt is/is de geheer-
 te werelt kennelijck.

50 Opt l. artijckel/beghinnende/Ten
 tijde vande voorscreuen beroerten. &c.

De verweerder e seyt hē niet te gedē-
 ken sulcke propoesten gehoude te hebbē/
 en wesende bide gene die hē beschuldigē/
 meint dz hy daeroppe genoegsamelijckē
 soude kunnen antwoorden/want het en is
 hem niet moegelijck te gedenckē van alle
 sulcke cleyne propoestē/en men mach som-
 wylē eenige woorden seggē/ dewelcke an-
 ders verstaen worden/dan die geseyt zyn
 geweest.

51 Opt h. articule/beginnende/Cozts
 nae zyn coemste. &c

Op de xxx.
 beialtinge.
 Des Ad-
 miraels
 dreyghen.
 Fol. 204.
 205.

De rix. be-
lattinghe
De graun
Goen inder
kercken.
Fol. 187.
188. 189.
190.

De verweerdere seyt/dat wesende hi
gewaerschout dat aldaer in onse Vrouwe
kercke eenighen verborzen schat was liet
het selue terstont weten aē me Vrouwe als
so bliēcht by zynen brief vanden iiii. Sep-
tembris ende dandwoorde dacroppē van
me Vrouwe vanden vij. der selue maent/
daer bi sy goet van zynne neerstichedē/ hē
ordinerende dat hi goede wacht soude ne-
men op het gene datter gheuonden soude
worden op dat tselue ghere situeert soude
worden den genen dies toebehoorde/ also
de verweerdere gedaen heeft van alle het
gene dat hy heeft kunnen gervecouuerē
toebehoorende der voozsz. kercken/ en liet
tselue oock weten aenden Bisschop/ en de
Canonicken/ dewelcke als doe tot Dornie
waren/ en doende aldaer grauen/beual aē
eenē vander stat hem daer by te vindē/ en
oock aende Canonickē op dat vinden daer
eenige apparencie van tgene daer van mē
hē vweerdere gewaerschout hadde daer-
inne so voozlien mochte worden datter nē
geslotē en wert/ en dunct hē/ indien hyer
zinnē neerstichedē niet inne gedaē en had-
de/ en dat het gepeupel eenigē schat geno-
men hadde/ dat mē hem daer omē aen sou-
de hebben moegē spreken/ en en was noit
de meininge vanden verweerdere eenige
schade te doene der voozsz. kercken / noch
den

den fundamenten der seluer. En oock soo
 volckē als me Vrouwe hē dede ophoudē/
 dede het selue/also mē sien sal vide brieuē
 die me Vrouwe hē screef vandē xvij. Sep-
 temb. en dantwoorde vanden verweerde-
 re vanden xix. hebbende ter stont doen viss-
 teren alle grauinghen by de voorz. Cano-
 nicken die als doen aldaer waren/ ende de
 meesters vande metsers alsoo hy thoonen
 sal by de attestatien hieroppe gemaect den
 xvij. dach Septembris/ de welke hy de-
 de maken doo; oorsake van eenen brief
 die me Vrouwe hem (desen acugaēde) ges-
 screuen hadde vanden xxiij. der voorz. scree-
 uen maent Septembris ende refercirt hē
 tot elckerlyck/ dat hy seyde datmen daer
 niet vinden en soude/maer het ghene hy
 dede was om genoegh te doē zyn debuoir
 want indiēt waer gheweest hadde en dat-
 ter eenich onghenal ghebuert hadde/ soo
 soudemen hem verweerdere den wijt ge-
 geue hebbe/ en en weet niet tot wat oorsake
 mē hē hiermede belast/ gemerct hy ver-
 weerdere daer van geen profūt en conde
 hebben/ Ende men weet wel dat al het
 ghene/ datmen aldaer gheuonden heeft
 van Gout oft Siluer/wesende tselue tot
 zūnder kennisse gecomen/ hūt den voorz.
 Canonicken ghegheuen heeft/ alsoo men
 sien sal by heure quietancie / ende men

sal alle zijne brieuen ende bescheeden vanden geregistreert in zijnen boeche.

52 Opt h. artickel/beginnende/ Se-
duerendo de voorstrenen beuerten.

Opde 24
belastinhe. De verweerdere seyt noyt sulcke pro-
poeften ghehat te hebben/en en weet niet
De drey gewat voor een Edelman men alsdoen in
menten te- Spaengien geuangē soude hebbē ghat/
gen dē Co. En nopende zijnen broedere en hadde nē
ninck. waeromme hy voor hem beswaert soude

Fol. 203.

204.

zijn wesen seer geluckich dat hi by zijne
M. was/zinde wt dese beoerten/en mis-
gunde hem selue genoegh de voorst. ver-
weerdere/en hadde seer wel alsdoen wil-
len in zijn geselschap wesen/ En aengacū
de 50000. mannen int selue artickel ghe-
ruert zijn propoesten seer friuol/want mē
weet genoegh dat de verweerdere de mid-
del niet hebben en soude/hondert mannē
in Spaengien te voeren/te meer dat hi dē
wechntet en weet dien hy nemē soude/om
sulcx te doene/biddende dactronne geen
geloof te geuen/sulcke friuole ende onge-
sondeerde propoesten sonder redene/ En
indien datter yemant waere/die hē sulcx
opleggen wilde/bidt de verweerdere dat
deselue hem voor ooghen mach comen/
omme daeroppe tantwoordene alsoo hy
naer redene sal beuinden te behoorene.

93 Opt liij. artijckel/beginnende/Soe
 soo vonden hen, &c.

Seyt de verweerdere dat hy noeyt
 sulcke propoestē gehouden en heeft / met
 die van dander religie van Doornick noch
 mettet Magistraet/maer ter contrariet
 heeft de verweerdere altyts geseyt niet te
 willen doen sonder expres beuel van me
 Vrouwe/also hy sal doen blijcken by zijne
 brieuen/Ende indien hy so beladen veuō
 den sal worden inde voozsz. handelingē is
 geweest door dien de brieuen vā me Vrou
 we soo twijuelachtich geweest sijn dat hy
 niet wel hare meiningē en conde verstaē/
 het welcke hy me Vrouwe voozsz. gescre
 uen heeft door zijne brieuen vanden iij.
 Octob. viddende volcomelijcken ende te
 willen geaduerteert te worden van haere
 meyninge/Ten einde omme daerinne geē
 faute te doen. Ende van te seggene dat sy
 niet en souden doen sonder te liē de onder
 teeckeninghe van deen vande heeren bes
 grepen int voozscreuē artijckel/en is niet
 waer/maer ter contrarien heeft geseyt en
 gescreuen dat sy souldē doen/het gene dat
 de heere van Moulbays ende de Secreta
 ris de la toze met hun souden tracteren
 van wegen me Vrouwe/alsoo men liē sal
 byde brieuē die de verweerdere gescreuē
 heeft acnden heere van Moulbaix en den

Dyde 23^e
 belastinge.
 De propoe
 sten gehou
 den mette
 ghesepu
 teerde.

Fo. 201 202

202,

Magistraet van Doornick vanden xxvj.
 Octobris/1566. Ende en weet niet (geno-
 men/dar sy hun/ gheadresseert hadden
 aende voorz. heeren/ begrepen int voorz.
 screuen articule) wat raedt sy aen die van
 Doornick souden hebben moeghen geuen/
 niet wetende den staet vander Stadt.

54 Opt liij. articule/ beginnende/ Ten
 voorschreuen tyde tot Smt. &c

Op de 26
 belastinge.
 Het be-
 schaddē vā
 der Abbijs
 des Cardi-
 naels.

Fol. 205

206. 207.

208, 209.

210

Soyt de verweerdere/ dat hy hē heeft
 geuonden tot Sint Amands/ door derede-
 nen die hy me Vrouwe gescreuen heeft bi-
 zinnen brief vanden x. Septemb. 1566. we-
 fonde de copie geregistreert in zynē boec.
 Ende aengaende van aldaer toe te lac-
 ten/ de predication en conde die al doen
 aldaer niet verbieden/ ende werdē die als-
 doen toegelaten buyten de Doorten van
 Mechelen/ Aysle ende andere plaetsen/
 ende indicent hy verweerdere hadde wille
 verbieden tot Sint Amand soude gedaen
 hebben teghen het accord/ want men had
 de aldaer eenen tijt lanck ghepredicht/ al-
 soot kennelijck to/tae hadden die van dan-
 der religie ghedaen de ongeregheltheden
 binnen der kercken/ het welck niet belet
 en was gheweest byden Halliu/ oft Sou-
 uerneur van Sint Amand / segghende
 genoegh machten ghehat te hebben/ En-
 de heeft de verweerdere besocht by alle
 mid.

middelen te moeghen bewaren de voorsz.
 fcreuen Abbdie van S. Amand/ ende alle
 het Landt toebehoor/ ende den Cardinael
 van Gramuelle/ Ten eynde dat aldaer ge-
 beurende eenighe onghereghelicheyt men
 niet dencken en soude tselue ghedacht te
 wesen met consent vanden verweerdere/
 als geë vriendt vanden Cardinael wesen-
 de / En men weet wel hoe dat se hen hielden
 tot Roncken/ toebehoorende aen die van
 Gramuelle/ dewelcke deden groote insol-
 tentien ende ouervallinghen aen alle haer
 re naebueren/ ende waeren indien tude
 tijde de vierichste vader contravert religie
 hoewel de Beken vander schiedplaets-
 sen/ is Titelmannus Inquisitor in Vlaen-
 deren.

55 Opt 10. artijckel/ beginnende / Ten
 seluen tyde tot Sint Amand.

Fo. 209 2.

De verweerdere seyt dat hy sprack
 den voorszcreuen minstre/ Ten eynde hy
 hem soude houden in alle stilheyt/ alsoo
 hy oock gheseyt hadde aen die van Dor-
 nich / soeckende daer dooz in als goe-
 de doorden te stellen/ want men ghedwons-
 ghen was / de predication toe te laeten.
 Ende belanghende dat hy toozgaende
 artijckel men belast den verweerdere toe-
 ghelaten te hebben / dat een yeghelijck
 soude leuen naede gherustheyt van zine

Z iij con

conscientie/tselue en salmen niet waerachtich vinden/ dan dat hy gheconsenteert heeft/ tghene men alsdoen toeliet int laut volghende het accoꝝd ghemaeckt by me Vrouwe/ die aen hem verweerdere screef dat sy wilde tselue accoꝝd onderhouden te worden/ totter tyt toe dat by zyne Mayesteyt met aduyse vande generale staeten/ anderffins soude zyn gheordineert/ alsoo blijcken sal by de brieuen van haere hocheyt/ en quamen ter seluer plaetsen sommige van het Casteel van Cambresis/ en van Daleuchijn spreke met hem verweerdere/ dewelcken hy antwoorde sulcx als alsdoer behoorde / hoewel hy daer nae ghewaerschout is gheweest datment anderffins ouerghedraeghen heeft / alsoo blijcht by de brieuen die de verweerdere screef aen mijnen heere de Aertsbisschop van Camerlich den xj. Septembꝝis 1607/ ende andere naeuolghende antwoorden vanden voorszcreuen heere Aertsbisschop daer by men claerlijcken can begrype dat alle de diensten die de verweerdere sochte te doen waren verkeert geinterpreteert/ dwelch oorsake was dat hy hem sochte te vertrecken/ ende hem niet meer te moeyen met sulche saken.

56 Opt wj. articule/ beginnende/ Ten voorszcreuen tyde eenen ghenagwt. &c.

De

De verweerdere secht / dat hebbende
 hem eenighe conuen waerschouwen dat
 men eenighe ongheregeltheit dede in een
 kerke / de verweerdere ghinck terstont
 derwaerts verselschapt met luttel volck
 ende wesende gecomen binnen de voozsz.
 kerke / dede sommige gheuangen nemē
 ende onder andere also hy meint wasser
 eenē lhernant / ghenact hoyau / ende daer
 naer vant hē de voozsz. verweerdere opt
 Stadt huys / aldaer hy de voozsz. geuange
 ne dede onderzaghen in zyne tegenwoz
 dicheit / deterninerende daer vā vooz zyn
 noēmael executie te doene so verre sy mis
 daen hadden / maer also sy alsdoē niet ach
 terhaelt en werden / so werden sy weder
 omme naer het ghenanchenisse geleyt / en
 des anderen daechs wesende sondach / en
 wert hier van niet gehandelt / ende mits
 andere saken die den verweerdere te vooz
 gecomen waren / en wert van desen niet
 meer gheracteert. Ende alsoo hy reisde
 naer Brusselle / so seide men hem datter
 van dese geuangens waren die niet ach
 terhaelt en waren gheweest / ende datse
 van hunger stouen / ende dunct hem ver
 weerdere datmen seyde dat de voozsz.
 hoyau van dit tegēwoordich misdaet niet
 achterhaelt en was / maer dat hy ander tū
 den hadde vande iustitie gheuangen ghe
 weest / waeroppe hy verweerdere ant
 zw
 woorde

woozde dat indien hy andermael gheuan-
ghen hadde gheweest ende daer van ghe-
straeft / rselde en raecte dit tegenwoozdich
seyt niet. Ende dat indien men beuant dat
de ghene die de verweerdere hadde doen
vanghen / niet beschuldicht en waren / dat
mense soude loo laten / niet hebbende an-
ders van dese sake gehandelt.

57. Opt vij. artijckel / beghinnende /
Daer ghelycke redene. &c.

Fol. 195.

De verweerdere secht dat hy verstant
hattet eenich volck van Glandin gheuan-
gen was / daer van een van hen lieden
een vrouwe hadde met vier oft vijf kinde-
ren / dewelcke die wils quamen bidden
voor den gheuangenen / den welken de
verweerdere seyde in teghenwoozdicheyt
van diuersche personen / dat indien sy be-
schuldicht benonde waren / hy niet en sou-
de kunnen laeten daer ouer recht te doen /
Ende alsoo de verweerdere reisde naer
Bruessele / seyde dat indien de voorz. van
Glandin de doot niet verdient en hadde /
dat men hem eenich ander castuement
mochte gheuen / want het was deernisse
de vzauwe ende de cloyne kinders te sien
van hongher steruen / ende en heeft daer
han daer naer niet gehoozt.

58. Opt
100000

58 Opt lviij. artickel / beghinnende /
Hy heeft oock ghereferreert, &c.

De verweerdere secht dit artickel niet
te verstaen doo; dien dat hy hem te Dor-
nick niet gheuonden en heeft dan naer
het accord / ende aengaende dat de ver-
weerdere behoorde te hebben laeten ghe-
worden de Magistraet / en heester hem
niet mede ghemoeyt dan dat hy heeft ghe-
slist ende ghesilt de verderten tot Dor-
nick achteruolghende zijne commissie /
Ende naer zinnen vertrecke machmen in-
formieren wat vanden geuangenon ghe-
buert is / wesende hy van daer verwockē /
waer dooze clarrlicken blijktt dat de ver-
weerdere heeft ghedaen dat hy heeft ghe-
cunnen.

Folio 196.

59 Opt lix. artickel / beghinnende /
Druvelck oorsake is gheveest, &c.

De verweerdere secht gheen pardon
gegeuen te hebben / maer indien hy een
ghe geuangen hadde / die los latende dooz
dien sy alsdoen niet achterhacht en wer-
den / de selue machmen anderwerf van-
ghen / daermede hy laet gheworden de
Justicie. Ende indien hy yet beuolen
hadde daer van hy gheen macht en had-
de / en was daerinne de Justicie hem niet
gehouden onder danich te wesen / maer hē
tselue

Folio 197.

esclue te verthooken / want de verweerde
 dere en is gheen rechtsghelcerde / ende en
 is oock zyne vacatie niet alsoot alle de wes
 relt hemelich is. Docken ghinch hy tot
 Doornick niet dan alleenlick om te stillen
 de beroerten / ende het recht ende de ius
 sticie te voorderē / en de Magistraet alle
 auctoriteit te gheuen / het welke hy naer
 zyn vermoghen gedaen heeft / Ende in
 dien me vrauue hem hadde willen houdē
 goede correspondencie / hy soude gemeint
 hebben de voorsz. Stadt te remedieren so
 veel als eenighe Stadt vanden lande / al
 somen sien mach by de vrieue die hy dien
 aengaende aeu me vrauue gheschreuen
 heeft.

60 Opt ix. artijckel / beginnēde Hy heeft
 bekent, &c.

Fol. 156.

157. 158.

159. 160.

Fol. 167

De verweerdere secht / indien hy des
 sen briez gescreuē heeft / so moest alsoen
 den roep sulcx zyn / want de verweerdere
 en is niet gewoon beuselen te inuenteren
 ende en weet niet waeronne men mach
 den voorsz. briez tot eenigen quaden eyn
 de wtlegghen / Ghemerct het ghene dat
 daer naer Antwerpen ghebeurt is / ende
 sekere de meininghe vanden verweerdere
 en was anders niet / dā wesende zyne Ma
 iesteit naer de waerheit onderrecht vande
 ongeregelthede / men soude so vele te eer
 connen

connen resolveren omme daerinne te ver-
 si/ en heeft de verweerdere somwylē be-
 grepen gewordē door brieuē vandē Mar-
 quis van Berghen/ ende zynen broedere
 wesende in Spaengien van dat hy soo so-
 berlichen screef/ het welcke de verweers-
 dere dede door dien hy alle daghe sach ver-
 anderinghe/ ende en wiste niet watter
 mocht wtrijfen/ hem daeromme remitte-
 rende tot het ghene dat me vrouwe en den
 raet mochten scrijue aen zyne Maiesteit/
 dewelcke hun alsooen wel besich vondē/
 wesende gheene verskertheden/ wat ein-
 de de saken souden moghen nemen.

¶ Opt lxx. artickel/ beginnende/ Voorts
 heeft de verweerdere, &c.

De verweerdere secht noynt die van
 Valenchijne geraden te hebben dat sy ee-
 nlich achterdencken oft wantrouwicheit
 souden hebben vanden heere van Roie-
 carmes/ maer ter contrarien heeft altyt
 ghesecht te behooren metten seluen Roie-
 carmes tracteren/ het welcke de verweers-
 dere gesecht ende ghescreuen heeft aende
 Edeluyden wesende tot Valenchijn/ daer
 van hy genoech sal doen blycken/ ende en
 weet door sake niet waeromme die vā Va-
 lenchijn hun niet en wilden tot Camerijc
 vindē/ want de verweerdere heeft er diuer-
 schelijck hooren van spreken/ Ende heeft
 altyt

Opde xxx
 vij. ende
 leste belaf-
 tinghe.

Ingaēde
 de Stadt
 van Valen-
 chijn.

Fol. 214.

214. 215.

216.

althits gesolliciteert dat die voozfs. Stadt
 van Valenchijne soude accorderen / om te
 voozderen zijne saken van Doornick / ende
 soude ghewilt hebben dat hy alle goede
 correspondencie ghehadt hadde mitten
 heere van Roircarnes / hem hebbende
 althits van te voren vriendt gheweest /
 ende en weet niet waer dooze hy hem
 verweerdere / niet vzielickin en liet wes
 sen van het ghene dat hy mochte ver
 staen hem te raken / ofsthem tselue vziel
 licken te seyn den mits de vzientscappen
 die de verweerdere hem soude moghen
 doen. Ende dat waerachtich is / wesende
 de Stadt van Valenchijne ontstelt / ende
 datmen aldaer volck te voete ende te peer
 de sticht om die te belegghen / soo wert die
 Hende vanden verweerdere ontboden te
 comen tot Enghene die het selfde ter
 stont in alle neersticheit dede / maer mo
 Brauwe (sonder dat hy weet waerom
 me) dede die terstont vertrecken naer
 Chiener / doende andere gheselschaps
 pen ende compaignien trecken naer Wa
 lenchijne / waer dooze men murmureerde /
 ende scheen datmen hem mistrouwede
 vande Hende vanden verweerdere / ende
 men socht daer deure aen die van Walen
 chijn te verstaen te gheuen / dat die ver
 weerdere niet en hadde willen teghens
 hun

215. 214. 215.

hantrecken/dwelck onwaerachtich was/
 wāt de verweerdere quelde hem daer seer
 mede/ende screef daeromn e aen mijn hce
 re van Mansfelt / dewelcke alsdoen by
 me Bzauwe was/ende was de verweerde-
 re verrocken naer zūn huys van sedert
 den begiune van Nouember / aldaer hy
 wūt van Valenchijn is meer dan veertich
 mijlen/hebbende luttel middel hun te mo-
 ghen by te staen/wel is waer dat de ver-
 weerdere ardde / dat indien zū hun niet
 en wilden vinden by den heere van Roir-
 carmes / sy hun mochten vinden by me
 Bzauwe/maer dat was int beghinsel dat
 hy te Doornick quam / ende oock salmen
 vinden by vziuen die de heere van Roir-
 carmes gheschreuen heeft aenden ver-
 weerdere/dat hūt goet vont dat elck hem
 moeyde met zūne saken / waeromme de
 verweerdere versoecht niet meer belast te
 worden vande saken van Valenchijn/ dan
 de heere van Roircarmes soude willen
 verantwoorden die van Doornick.

62 Opt lrij. artücketl / beghinnende/
 Duvelk de verweerdere, &c.

De verweerdere secht dat hy in neer-
 sticheyt aenquam des auonts op Sint
 Andries

Folio 213.
 214. 215.

F. 213 214

215.

Andries dach tot Antoining om wten doop
 te heffen zynen Neue/aldaer hen vonden
 mijn heere van Hachicourt zynen dom/
 ende d'Abt van Trespain/ ende aldaer ver/
 front hy dat die van Valenchijn waren we/
 der spannich verclaert/ en datter een groo/
 te Scharmutfse was gheweest/iae datmē
 eenige fiencken geschuts wter Stadt ghe/
 schoten hadde/ daer van de verweerdere
 noynt yet gehoozt en hadde dan alsdoen/
 want hy verbroch den xv. Octobris wt
 Doznick naer Schessel/ ende van Szues/
 sel naer zyn huys den lesten dach der se/
 uer maent/ Daer wt hy alleenlick gecome
 was om hem te vinden optē voozsz. doop.
 Ende also de voozsz. zyn oom quam nae
 Szuessel/ seyde verwondert te wesen van
 sulcke vercleringhe/ want hy sulcx zynen
 vertrecke niet gehoozt en hadde/ ende ten
 seluen stonde quamen aldaer aen de hee/
 re van Wilers ende Wangel/ de welke sey/
 den aldaer ghecomen te zyn om te kennen
 te geuen aen mijn heere van Hachicourt
 ende den verweerdere vande ongerogelt/
 heit van Valenchijn / de welke toequam
 dooz heur mistranwen dwelck sy hadden
 vanden heere van Roircarmes / ende hy
 van humlieden/ biddende daeromme daer
 in te willen doen versien/ ende niet toe te
 late de bederffenisse vā eene sulcke Stadt
 ende

ende het lant daer rontsomme/ aengelien
 dat de voorszreuen stat presenteerde te doe alle
 het ghene dat me Vrouwe ende die vander
 raede zouden ordineren. Ende dat me vrouwe
 van hun quaelijck onderricht was/ en
 dat so verre sy nade waerheyt onderricht
 ware/ ende by ongepasside personen/ sy
 soude daerinne by anderen wege verlicn/
 met andere propoesten hier toe dienende/
 ende dunckt hem verweerdere datter ooc
 gheweest is eenen Borghere/ maer en
 weet niet wel oft hy genaempt was Sil
 lis oft anderssins/ Ende hebbande al tge
 ne des voorszreuen is int langhe verstaen
 de voorszreuen heere van Wachticourt/
 versocht den verweerdere/ dat hy wilde
 liden ouer Gaesbecke aldaer hy soude
 moeghen spreken/ mijn heere van Eg
 mont ende de Graue van Mansfelt we
 sende vanden raedt veffens me Vrouwe/
 ende leyden aldaer de voorszreue Wilcers
 en Wingle/ ten einde om den voorsz. hee
 ren te seggen al tgene des voorsz. is/ ende
 hun naede waerheyt tonderrechten vade
 presentatien die die van Valenchijn dede/
 ten einde om te verlicn tot de ongeregelts
 heden die toe te comen stonden/ ende men
 seyde tot dien van Valenchijn dat hy seg
 gen soude aen die vander stad dat sy hun

stil houdē soude totter tijt dat sy antwooz
 de hadden vande voozsz. edelluyden. En
 verdrock terfont de verwoerde van An
 thoinq/nemende zynen wech nae Bude
 naerden aldaer hy zijne peerden gelaten
 hadde/hebbēde aldaer doen comen die vā
 den heere van Montigny zynen broedere
 ten einde om te eer en in meerdere neersti
 cheyt te moegen nae zyn huys keeren/ en
 de en was niet langher stil tot Anthoinq
 dan twee daeghen/ nae dat hem ghedenct
 ende wesende aenghercomen tot Gaes
 liecke/vant aldaer miñnen heere van Eg
 mont ende Mansfeld des auondts/ ende
 dede de verwoerde aldaer verhalen het
 ghene dwelck de voozseyde Vileers ende
 Wingle hē gescyft hadden van wegen vā
 die vander Star van Valenchijn daeroppe
 de voozsz. Graue antwoorden hoe dat sy
 geheel ter contrarien onderrecht waren/
 en dat die van Valenchijn hem geheel qua
 licken hieldē/ maer daer was de n roep dz
 sy verboutenisse en verstant in Brantke
 rick hadden/ het welcke de voozschreuen
 Vileers seide niet waer te zyne/ ende dattet
 alles toequam door het misverouwen/
 dwelck de heere van Noxtarns hadde
 van die van Valenchijn ende sy van hem/
 daer van hy ghenoech soude doen wils
 ken/ ende dat aengaende de reste de vooz
 screuen

sccreue Stat heur onderwerp te doene al
 let gene dat me Brouwe metten ract heur
 souden willen deuelen/behoudelijck/ dat
 sy ghehoort werden/waeroppe de voozsz.
 van Bileers verreyfde na Valenchijn om
 me sommighe requesten weder te brengē
 ten eynde om die ouer te gheuen aen me
 Brouwe/ende van sgunt daer naer ghe
 schiet oft ghebeurt is daermede en heeft
 de verweerdere hē niet ghemoeit als wūt
 zynen huysse niet geweest te hebben tot in
 Apzille dat hy quam tot Bruessele by me
 Brouwe vier oft v. daghen wesende zynē
 Secretaris wedergeheert wt Spaengien/
 het welcke hy zynē M. sccres/Alle welcke
 bingen bedenckende/can men sien dat het
 gene/dwelck de verweerdere gedaē heeft
 inde saken van Valenchijn is geweest om
 beters wille/ende niet om hun te doē ver
 anderen oft weder spannich worden/ende
 en weet niet wat vruchte oft profijt hy
 verweerdere daer van soude hebben moe
 ghen trecken/gemerct dat hy zyn woon
 stede heeft by de xl. mīlen van Valenchijn
 niet hebbende/eenich goet daer omtrent
 noch kennisse vander stadt.

63 Opt xxiij. artijckel/ beghinnende/
 Hy heeft gheleyt ten tijde, &c.

Seyt de verweerdere dat wesende hi ver
 woerdere ende maect van Sept. besich inde

Na ij saken

Fo. 214 215
 216.

saken van Doornick/ eenige vā Walencht
 aldaer by hem ghecomen zyn/ verclarede
 dat de Heere van Nozarmes hun gheseyt
 hadde niet te willen aē die van Walc/ yn
 toelaeten het gene de verweerdere hadde
 tot Doornick doen wtcondigen en publice
 eenende de Graue van Egmont in Vlaen
 deren/ ende de Prince van Oraengien tot
 Antwerpen/ maer wel het Compromis/
 inder vueghen ghelijc gepasseert was
 tusschen de gheconfedereerde edelluyden
 met eenighe byvueghinghe in forme van
 verbot van deen den anderen niet te moe
 gen iniurieren ter causen vande twee relie
 gien/ segghende dat al het gene de voorz.
 drie heeren daerinne ghehandelt had
 den/ was gheweest wt heure eyghen auct
 oriteyt/ hun hebbende me Vrouwe brie
 uen ghescreuen daer by sy niet voor goet
 en hielt/ tghene dat sy ghetracteert oft
 ghesloten hadden.

Fol. 179.

Op welck punt de verweerdere hun
 antwoorde/ dat hy niet tracteren en soude
 sonder wete en toelatinge vā me Vrouwe/
 en indien hy ter contrarien dede/ hy soude
 hē verantwoorden daert behooren soude/
 En aengaende vandere twee heeren/ hy
 hielse voor sulcx dat sy heure sake wel sou
 den wetē te verantwoorde en aengaende
 dese puncten die salmē by gheschreifte vint
 den

den in zijne boeck / fol. 94. En docht hem
 wederes dat de voorseruen heere van
 Portarmes sulcke propoesien van hem niet
 en behoorde gehouden te hebben / gemerct
 datmen niet vonden en sal dat hy yet ghe-
 tracteert oft ghesloten heeft mer die van
 Doornick / en indien aldaer eenige publica-
 tie gedaen zijn geweest / ten tijde dat hy al-
 daer geweest is / deselue warē nostelijch /
 Aengaende de reste hi heeft althits het Cas-
 steel voorzien van geschut / poeder cloosen
 munitie ende victuaille / en doen lancx de
 stat int Casteel gaen erijchsknechten / ten
 aensiene ende wetē van alle de woerelt en
 in volken dage / ende en heeft noyt de ver-
 wederere anders gheseyt dan het gene dz
 als doen toe ghelaeten wert by forme van
 oeschuyckinge totter tijt dat by zijne Ma-
 jet aduys van zijne gemeyne staeten an-
 ders soude wesen geordineert / En dat hy
 seker was dat zijne Majest. dāder religie
 niet en soude toelaeten / het welke de ver-
 wederere op eenen dach wel opentlijckē
 verclaerde aen Michiel Berlin hem seg-
 ghende dat hy verstaen hadde / dat / indien
 die van Valenchiyn niet en mochten leuen
 in heure religie / waeren van meyninghe
 de Franchoisen in heure Stadt te laeten /
 door dien dāse heurs ghesus waeren /
 ende te meer dattet kennelijck was / dat

F. 192. 193

Fol. 165.

166.

sy eenen Franchoïsschen minstre/ genaet
 la Branche inde stadt hadden/ het welke
 gheheel contrarie was van het gene men
 inde andere steden toeliet/ den welcken
 niet toeghelaeten en was eenighe wrlan-
 dische ministers tontfanghen/ daeroppe
 hē bydz voozsz Herlin geantwoort wert/
 dat hy niet anders en socht noch en be-
 gheerde dan te hebben deselue vryheden
 diemen soude toelaeten dandere stedē/ en
 by de heere vā Rozcarmes oft hi verwece-
 dertaldaer quacme ordmantie stellen/ en
 dat sy alle neersichheyt soudē doē om hem
 gehoosae te wesen/ waeroppe hi verwece-
 dere antwoorde/ dat tselue seyt raecte den
 heere vā Rozcarmes/ marc indiē me vrou-
 we hem beual/ aldaer tot Balēchijn te vin-
 den omme den heere vā Rozcarmes te hel-
 pen hy soude hem geerne aldaer iaten vin-
 dē/ wessende daer toe by haer versocht/ en
 anderffins niet omme aldaer allen dienste
 te doen/ ende en soude zynen arbeyt niet
 spaeren/ daer nae scyde hy totten voozsz.
 Herlin dat hy hem badt recht wt te willen
 verclaeren/ indien dat zinne Mayesteyt
 niet en wilde toelaeten dander religie in-
 der voozschreuen Stadt/ wat hy van mey-
 ninghe was te doene/ waeroppe hy ant-
 woorde dat hy alsdan soude vertrecken
 nae Duytschlandt met al zyn goet/ indien
 by

hy conde/ oft in dien niet emmers zynen
 persoon/maer dat hy nēmermeer in Fran-
 kerijck soude gaen/ noch en soude ghes-
 dooghen dat die Franchoisen voet binnen
 Valenchiyn soude stellen/ ende soude hem
 liever alle zyne derven op de mueren lae-
 ten wt trecken. Want hy wilde zynen
 Prince ghetrouwesen/waeroppe de ver-
 weerdere hem eenen teuch toe dronck/
 hem biddende dat hy nēmermeer en wil-
 de doen teghens zynen Prince/ ende gaf
 hem de handt/ segghende toi de ghene
 die daer teghenwoordich waeren/ dat hē
 leet was/ dit arm volck in sulchen staet te
 sien/ende vadt datse alle de handt aen hou-
 den wilden ten eynde dat het misuertrou-
 wen/dwelc daer was tusschē de Heere vā
 Rozcarmes ende het volck vā Valenchiyn
 mocht teneder gheleyt worden/ wāt daer
 sonder soude men wel quaelijcken eē goet
 verdrach cunnen gemaken/ en daer naer
 screefde verweerdere aende Heeren van *Fo. 215 216*
 Oudringies en Lombres den xxix. Octob.
 ten eynde sy de handt wilden aenhouden/
 op dat alle saccken mochten wel vergle-
 ken worden/ het welck wel een teeken
 was / dat de verweerdere anders niet
 en socht dan ruste ende stilheyt ende
 gheene oproer noch wederspannichheyt.

En bidt de verweerdere Godt dat hy
 zijne siele wil doen also hy altnits tot Doz-
 nich ende Balenchijn gesocht ende beneer-
 sticht heeft eene goede vcreeninghe ende
 vrede te maken/ ende dat het arm volck/
 wesende verdooit/ mochte wederomme
 op eenen goeden wech comen/ Ende wan-
 neer zijne Mayestejt soude gelicuen on-
 der soeck te doen nemen vanden tijt dat sy
 verleit zijn geweest/ ende dooz wat volck/
 maer dat de verweerdere heeft verstaen/
 zijne M. souder wel af verwoondert zijn.

Des Ad-
 mitaels cō
 clusie.

Fd. 216 217
 218. 219

Dooz de reste bidt de verweerdere dat
 zijne rechters willen achttinge nemen op
 zijne daden/ dat hy altnits verduert heeft
 inde diensten van zijne heeren/ ende indie
 hy er ghens in soude ghemist hebben int
 gheene daerinne hy ghebruycht is ghe-
 worden inde sake van dese beroerte tselus
 niet te wille wyten eenige quaede meinin-
 ge/ maer dattet geene saken noch dingen
 van zijne vacatien geweest en zijn/ daer bi
 vueghende dat de ghene die in sulcke saec-
 ken hadden behoorende verken hen daer-
 mede niet en wilden moeyen/ ende ab-
 senteerden hem/ ende soude de verweer-
 dere wel ghehuchich gheweest zijn/ in-
 dien hy tot Bruessele niet ghecomen en
 ware/ maer waere ghebleuen in zijn huis/
 ende soude als dan onschuldichheit niet
 he

belast gheworden zyn vande ongerregelt-
 heden toegecomen inden voozscruen lan-
 de/ gemercht hyer gheenen last en hadde/
 verhoft dat zyne M. hebbende all tselus
 wel verstaen daer oppe achtinche sal ne-
 men/ de verweerdere heeft nu gheant-
 woort opde articulen ende belastingen die
 hem ghegeuen zyn geweest byden Secre- *Fol. 69. 70.*
 tarius Praets/ sonder middel gehat te heb- *71.*
 ben/ noch hem toegelaeten te zyn eenigen
 Procureur oft Aduocaet te hebbe omme
 hem behulpich te wesen zyne voozsc. ant-
 woortde by ghescrijfte te setten/ ende heeft
 die alleen moeten maken/ biddende eenen
 yghelicken diese sien sullen te willen ghe-
 loouen dat hy op alle darticulen oprechte-
 licken ende naerde gherechte waerheit ge-
 antwoort heeft also een Edelman behoort
 ende gehouden is te doene. Ende hebben
 de Procureurs ende Aduocaten om zyne
 saken te venerstighen/ achtervolghende
 het gene dat hem geloeft is byden voozsc.
 Secretaris Praets/ sal naerdere doot bli-
 chen vande diensten die hy verweerdere
 gedaen heeft geduerende dese brooerten.
 Ende hoe wel de verweerdere eenigen
 tijt in zyne handen gehadt heeft de belas-
 tinghen die hem opghelecht zyn byden
 voozsc. Procureur generael sonder daer-
 oppe te hebben mogen antwoorden/ alsoo

betuyghen sullen de Secretaris Praets/
 ende de heere Anthonio Dauala totten
 seuenentwintichsten Januarij / also wan-
 neer hy begonste by geschrifte te stellen/
 waerinne hy besich gheweest is totten
 derdon dach der maent Februarij. Ten
 welken daghe hy heeft zijn voorszreuen
 antwoorde gheleuert in handen vanden
 Secretaris Praets ter ontlastinghe van
 den verweerdere hetwelcke hy wel heeft
 willen verclaren / ten eynde hy niet be-
 rispt en worde van onachtsaemheit / ende
 heeft dese gheteekent met zijne eighene
 handt. Opt groot Casteel van Ghend in
 teghenwoordicheit vanden Doctor An-
 brosius de Ribera / Auditeur vanden
 Trinchspolcke zijnder Majesteit. De Ca-
 pitain Francisco de montes de Ora / Don
 Loys henriques de Guzman / Wendrich
 vanden voorszreuen Capitein / Antho-
 nis Dauila Stalmcester vande Conin-
 ghinc van Spaengien / ende Francisco
 Suarez Kotman vanden voorszreuen Ca-
 pitain. Ondertekent P. de Montmoren-
 cy / Noch leegher Praets.

*efne guesfina
 poffring m^e
 hulo et p^e
 3 ioh^o*

Extracten

Extracten toten brieue byden Hee *Numer. 4*
 ren Den Prince van Oraengien
 ende Grauen van Egmont ende
 Hoorne/ghelonden aenden Co-
 ninck in Spaengien / den 11.
 Meert 1563. aengaende de brie-
 se daer blant in stont door den
 Cardinael.

H E E R E

Wij sijn seer droeue dat wy niet langer
 beyden en cunnen van uwer M. te
 waerschouwen tghene wy om beters wil
 te lang hebben verfwegen/ om totter me-
 nichuldicheit van uwen grooten saken/
 niet te vueghen het belet van deser onser
 verthooningen. Maer den merckelucken on-
 dieft, dien ons swygen uwer M. ongetruuels *Fo. 83. 84.*
 mochte bybrengken ende de vaerschyntlike *85. 86. 87.*
 bederffensse der saken uwer landen van her *88.*
 waertsouer/ bedwongen ons iselue niet
 langher te verberghen/ maer te kennen
 te gheuen/ ende uwer Maestreit recht wte
 te vercieert den oorspronck van desen dan
 giere/ dwelc ons doet verchopen dz deselue
 dese

dese onse warachtighe ende ongepasside
 waerschouwinge sal aennemē in alre goe-
 dertierenheit ende goeder bekētenisse vol-
 gende den yeure dien wy tynnen dienste
 hebben/den welken ons door uwer *M.*
 ootmoedelijck bidden ons te willen verge-
 uen dat wy in saken van so grooten ghes-
 wichte/so laet uwer *Majesteit* ierst ouer-
 sēuen/dwelck is heere/dat de ingesete-
 ne van herwaert ouer / iae wel ouer vele
 vanden gheschieden/so wanneer sy comē
 te bepeisen de groote autoriteit die de *Car-*
dinael van Granuelle heeft ouer de saken
 van desen landen/wel merckelick bezoe-
 den/dat de masse vanden affairē vā hem
 is hangende/welcke persuasie so vast in de
 herten van uwer *Majesteit* ondersaten
 van herwaert souer / ende oock van ons
 (dwelck wy uwer *M.* niet en willen ver-
 bergen) is gewoert dat men niet en derre
 verhopē/van die enmermeer te ontghe-
 uen/gheduerende zyn iegheuoordicheit/
Mits den welken heere/wy sulcke uwe
 vassallē als uwe *M.* ons kent (sonder hier
 te willen verhalen de ghewillicheit daer-
 mede wy v altūt gediēnt hebben) de selue
 in alder ootmoedicheit biddē/dat hem bes-
 lieue te ouerleggen hoe seere sijnē dien-
 ste daer aene is gelegen/dat tegen sulcken
 generalē mecontentemēt verliē werde.

Souert

Gouendien soo mach uwe **M.** heur wel
 verschert houden/ dat soo lange de Cardi
 nael het onderwint der affairen van her
 waert souer hebben sal uwer **M.** saken al
 hier nemmermeer so welen sullē gaē/ als
 de selue ende oock wy wensschen/ om dat
 hy so seer indē haet van alle der werelt is/
 Mits den welken heere/ indien uwe **M.**
 begheert dweluaen deser landen/ ende de
 voozdernisse sijn der saken mitsgaders te
 verhueden alle onruste/ so bidden wy v an
 derweruen daerin te verken. Ende en des
 de de aenstaende vzeese die ons met groot
 ten ongheluckendz eicht indie uwe **M.** ver
 trecht daerinne remedie te stellen/ wy en
 souden ons niet verwondert hebbē uwer
M. daeraf also hertelic te schijnē/ Maer
 voorwaer/ heere de sake en can gheen lang
 gher verreck oft verbergen liden/ Mits
 den welken wy v bidden ons ghelooue te
 willen geuen/ in dese sake die van so groot
 ten ghewichte is/ so verce wy oeyt verdiet
 hebben dat uwe **M.** ons cerichsins ghes
 looue. Dwelch doende sature **Maie** sieyt
 schouwen vele groote onghelucken die
 vooz ooghen schijnen/ dwelch de oorzake
 is ghewest/ dat vele vanden principaelstē
 heeren (lust hebbende van Gouverne
 mente ende andere) van desen lande/ heb
 ben geraden/ ende seer nootelijck geuon
 den

den datmen uwer *M.* het inhouden van deser
 verthooringhe soude te kennen gheuen. Ende
 indien uwer *M.* daerrinne byden voorsz.
 weghe niet en verliest / is gheschapen dat
 de bederffnisse uwer landen daer wt vol-
 gen sal. Ende ter contrarien so verre uwe
Fo. 93. 94. *M.*raestheit (soo sy hopen) bet gheraeden
95. 96. 97. ende redelycker vindt te belieuen soo ve-
 len zynen onderdanigen ende seer ghewil-
 ligen dienacren tot ruste ende weluaren
 zynre lande / dan alle deselue te ontpaeyē
 om eenen allcene te ghemueghen / hopen
 wy / dat tselue quaet dooz uwer wijsheyt
 eens ghebetert wesende / de sake van her
 waert souer metter tijt soo goeden voorsz.
 ganchnemen sullen / Dat uwe *M.*raestheit
 sal ghewaer worden de vruchten van des-
 ser veranderinge / ende de goetherticheit
 die wy allegader / ende oock zyn staten en
 onderstatē / zyn draghende tot zynen dien-
 ste / voorszderinghe ende grootheit. *Rae-*
dien oock wy allegader wel ghepaeyt zyn
 van me *Broude* vander welcker wy ons
 niet en kunnen dan grootelich belouen.
 Ende ten einde uwe *M.* door ingheuen
 van anderen / niet en denicke / dat wy dese
 verthooringe zyn doende wt eenich onse
 eergiericheit oft om ons eigē nutticheit /
D. 76. 77. *Soo* bidden wy dat uwe *M.*raestheit ons wil
 verlaten vanden staet vanden Raede, indient
 hem

hem goet denckt/want ons en dunckt niet *Fo. 97. 102*
 gheraden/noch voor den dienst van uwer *104.*
 Maieiteit/noch om onser reputacien/dat
 wy langher inden seluen staedt bliuen/
 hebbende soo quaden ghenueghen vaden
 Cardinael.

Syntelijck voor tslot van desen/soo bid
 den wy uwer Maieiteit seer ootmoede-
 lijck dat hem behue dese onse verthoo-
 ninghe int goede te nemen ende te gheloo-
 uen dat sy alleenlijck comt wten groo-
 ten yeuer dien wy hebben ten dienst van
 uwer Maieiteit/ende om onsen staet en-
 de eede ghenoech te doene: Op dat oock
 uwe Maieest. ons naemaels / oft daer ee-
 nich quaet af torquame/niet en soude mo-
 ghen te laste legghen/dat wy tselue niet
 en hadden voorcomen ende ghewac-
 schout.

Extracten wten bzieue dien De *Numer. 4*
 voorzghenoemde Heeren aende
 Coninclijcke Maieiteit op zijne
 voorgaenden scrijuen hebben
 ghelonden den neghentwint-
 tichsten Julij 1563.

Heere

291. 77. 81.
291.
No. 84. 85.
86. 87. 88.
93. 94. 95.
96. 97.

Webben met grooten verlanghen/
nu vier maenden verwacht de resolu-
tie die uwre M. soude belienente ne-
men/ende ons te onrbieden op tghene wy
tot sijnen dienste ende tonser ontlastinge
der seluer hadden ghescreuen den xj. dach
van Meerte lestleden/met vaste hope dat
v Maesteit daerop sulcx soude letten als
de sake vooz deruste/ eenicheit ende wel-
uaren deser sijne lande / is verheiffchen-
de/waerop wy onlancy hebben ontfangen
den bryef die uwre M. heeft belieft ons te
scrijuen den seften Junij/ dien wy hebben
ghotoont den anderen Heeren ende Ridderen
van uwre Oorden by aduise vanden welc-
ken wy uwre Maesteit hadden ghescre-
uen/die hen doech als nu wederom wel heb-
ben hie by ons willen vinden om ghesa-
mender hat te beraetslaghen wes wy in
dienste vā uwre M. behoordē daerrinne te
doene. Ten aensiene vādē welckē wy wel
hadden verhoopt/ heere/breedere resolu-
tie dan de ghene die uwre Maesteit heeft
belieft ons te scrijuen/besondere gemeet
het gewichte ende de groorte van onser
voorz. ierster verhooninghe / dewelcke
wel schene te heiffcheneen geringe/gorde
ende rassche prouisie / mits den staet van
uwre saken en landen vā herwaertouert.
Vuelis vvaer dat het ons oen sijn aerlinge ver-
troostin-

troostinghe is. dat uwer **Majesteit** heeft be-
 licft / niet alleen te bekennen dat tghene
 wy hem hadden verthoont / was spruytē
 de wten goedē yeuere ende goetherticheit
 die wy hebben tuwen dienste / maer oock
 dat ghy ons groote hope gheeft van uwe landen *Fo. 75. 140*
 van her vvaert souer coris te vullen comen be-
 soecken om beter te sien ende verstaē vvat daer
 af sy d'welck is tghene dat vvy op deser vve-
 relt meest begheeren.

Voort / **Heere** / soo verre het alleen is
 om tghene dat den **Cardinael van Gran-**
uelle raect / dat en dunct ons gheen ghe-
 noechsame oorsake zyn / om daerom hier
 te verlaten tghene uwer **Majesteit** dienste
 meer raecht. Doch en zyn wy van geender
 meininghe van ons formele partije tegen
 hem te maken / oft in eenich proces met
 hem te treden / **Maer** hopen dat de simpe-
 le ende corte vertooninge die wy hebben
 gheschreuen / sonder ander maniere van
 beschuldighe ghenoechsame zij om uwe
Majesteit te vermoorden / om te bepeisen ee-
 nich eerlyck ende goet middel om te veldoene
 der rechneerdigher clachten van uwen oot-
 moedighen onderfaten, stellende dese persō-
 nage andersins te vvercke, daer by nae synen
 roep ende profesie meer vruchten soude mogen
 doen **Het is waer** / **Heere** / dat uwe **Majesteit**
B b **steit**

steit te rechte ons scrijft dat ghy niet ge-
 woon en sijt yemanden van uwen dieners
 sander redenete beswaren: maer wy bid-
 den uwer **g.** te willen mercken / dat hier
 niet en voort gehandelt van den Cardinaelte
 besvaren, maer meer van hem te onlasten,
 ia van eenē last, den welcken hem niet alleene
 en is extraordinaris ende ombequaeme, maer
 oock in zynen handen niet langere en can bly-
 uen sonder groote vreesse van onrusten ende in-
 conuenienten. En en is niet van noode bree-
 der de redenen te verhalen / nadien tgene-
 des wy seggen niet dan te vele elcken ken-
 licht en is. Mengaende dat uwer **g.** heeft
 beliest ons te ontbiedē / dz wy in onse vooz-
 gaende geen besundere oorzaken en had-
 den vercleert / wy bidden v heere seer oot-
 moedelich te willē geloouē / dat tselue niet
 toegeromē en is hy gebreke dat wi vā als
 doen af niet genoegh vandē seluē oorzakē
 vooz handē en haddē oft dz wi niet wel en
 wistē dattet niet genoegh en is datmen int
 generael van eenen anderen claecht oft
 hem belast / maer also wy altoos gehoopt
 hebben ende noch hopen / dat mits der ex-
 perientie / die uwe maestheit seluer liet van
 ueeleden tijden te hebben van onse ghe-
 trouwicheit ende goetherticheit tuwen
 dienste / ende het betrouwen dat deselue
 heeft

heeft van onser goetwillicheit/ van geenē
 noode en was van voozderen thoon ende
 bescheet. Daer by ghevuecht dat wy ons
 noeyt en hebben ghewilt noch alnoch en
 willen stellen als accusateurs. Dos heb-
 ben wy ons al willens vermits van de be-
 sundere oo:saken te verhaelen ende speci-
 ficieren/ oft van eenich bitterheit teghen
 hem te ghebruycken/ maer belieft uwer
Maestest tot breeder informatie daerinne
 voort te varen, ghy en sult niet dan veelte vele *Fo. 95. 96.*
 verstaen van den rechtueerdighen oorsaken
 die uwe ghetrouwe onderfaten hebben om
 zynre qualick te vreden te vvesen, ende hen te
 beclaghē. So vele isser af/ wy hadden vele
 lieuer dat uwer *Maje.* beliefte tselue int
 lange te vernemē van andere niet suspecte
 dan van ons/ ende uwer *M.* sal dan wel be-
 vzoeden dattet niet sonder redene en is/
 datter een so openbare ende gemeine clachte is,
 aengaēde eenige punctē ende articulen alreede
 onder twolck gestroeyt. En in summa al en
 waer daer maer de ongeschictheit/ opspra-
 ke ende verweertheit/ daerinne uwe lan-
 den van herwaertsouer hen ieghenwoz-
 delijck vinden/ tselue gheeft ghetuyghe-
 nisse genoegh/ dz zyn presencie/ bewint en
 autoriteit hier weinich sijn dienēde/ Wille
 dwelck aengelie/ en ooc gemerct de cleine
 vzychten die wy in uwen Gaedt van Sta-
 ten zyn doende/ ende tgroot onghelijck

ende cleinachttinghe die wy daer dore lij-
 den (ghelyck onse verhooninge aen heur
 hoocheit gedaen ende hier gevuecht / bree-
 der begrapt) So bidden wy v / heere / seer
 ootmoedelijck / dat v belteue goet te vin-
 dene / *dat wy verhouden te comen inden raede van Staten tot dat wy ver M. sal belien*
daer te stellen al sulcken oorden. als ghy voor
 uwen dienst en tot weluaren vanden lan-
 de sult vinden behoorende. Want nadien
 die wy sulck niet en is als ons dunckt van
 noode te wesen / en dat wy van ouer twee
 jaeren wyer M. int lang hebben gewaar-
 schout van tghene des voorsz. is / ende van
 den redenen die ons porzentselue v te ken-
 nen te gheuen / sonder dat wy tot noch toe
 eenige resolutie op onse getrouwe waer-
 schouwinghe hebben kunnen geeruyge. So
 vinden wy ons toe te staen / dat wy ons in
 den raede van Staten niet meer en vinder
 (al cest dat haer hoocheit ons diuerse re-
 denen daer teghen voorhoudt) op dat
 ons naemaels niet en worden geweten de
 inconuenientē die wy waerschijnlick voor
 die handt sien / ende by ander lieden faute
 veroozsaect worden. En want wy sien dat
 dese seluaricheit tusschen den Cardinael
 ende ons in uwen stade geen vruchten en
 doet inden saken / So hebben wy lieuer hē
 te wijcken dan te bliue opt tgene dat ons
 dunct

bunct/met beter redenen eer ons dan hem
toe te behooren / te meer dat ons dinct
dat uwe *M.* sulcx wel begheert / uwe *M.*
daerom biddende ons daer op v goede ge
liefte te ontbieden / daerentusschen en sul
len wy niet laten ons wel te quiten (so wt
schuldich zyn vooz uwen dienst) in salien
van onsen gouernementen ende lasten/
ende in al tghene me *W*rouwe onses ad
uys van doene hebben sal (volghende der
affectie die wy dragen tuwen dienste ende
theurer hoocheit) behaluen alleenlich dat
wy ons niet en vinden inden raede van
Staten / tot dat uwe *M.* daer ander ooz
den ghesiet sal hebben / dwelck wy hopen
dat cozts geschieden sal.

Extracten wter verthooninge by *Num. 4.*
Den voozschreuen Heeren Der
Regente ten seluen tijde gedaen
ende inden voozgaenden brieuē
vermaent.

ME VROUVE,

*N*edien wy vele vanden principaelz *Fo. 82. 83.*
sten hierē ende Gouverneurs deser *84. 85. 86.*
landen ons hier by een hebbē geuon
den om der redenē uwer hoocheit bekēt.
S v iij So

Soo hebben wy tsamen vele spraken ende propoesten gehad vanden staet ende ghelegentheit der saken vanden seluen landen. Ende die al wel aenmerckende/so beuinden wy die verre te wesen in anderen state dan het wel behoort voozden dienst van zünre maiesteit/ ende weluaren vanden lande/ Voozwaer grootelic tot onsen leetwesen ende souden noch ergheer staen/ en hadde gedaen de groote sorghe die wy onder de autoziteit van uwer hoocheit daer vooz gedragē hebben/ ende de hulpe vanden edelen die na hen macht ons daerinne bygestaen hebben. Bezuoeden oock wel dat de Massavanden affairen niet en ran langhe in heur gheheel bliuen staende/ het en zij dat bequame middelen tottē quade ghevuecht worden / Om dwelck uwer hoocheit int langhe te kennen te gauen/etc.

Alle welcke saken zün van sulcken ghewichte ende ghevolghe/ dat so verre men niet haest daerinne en versiet (en eest niet int gheheele/ enmer in deele) daer mocht te wel grooten ondienst wt volghen den Coninck/ den Landen/ ende ons allen/ om welck quaet te verhueden eensamentlijck om de autoriteyt vanden Coninck te beuaren

waren / ende twolck in ghehoorzsaemheft
 te houden / hebben wy onder ons lieden
 te meer stonden ghearbeit om eenigē be-
 quaemen middel daer toe te vinden / maer
 doozwaer me Vrouwe nae langhe bepeis-
 sen / soo en vinden wy gheen bequaemer
 middel om wt alle dese benautheden te ge-
 raken dan dooz den bystant ende hulpe *Folio. 152.*
 vande generale staten deser landen / niet *153.*
 twijuelende / nae dien sy henne Prin-
 cen altijt in alle nooden soo wel byghe-
 staen hebben / sy en sullen oock in dese o-
 uergroote swaricheden hen ghetrouwe-
 lijck quiten / ende als goede loyalle on-
 dersaten ende Bassalen draghen / waerom
 wy vanden adujsse souden zyn dat uwe
 hoocheyt die dede vergaderen / maer mits
 dien v hoocheyt seet / van zyn *M.* expresse-
 lijck ter cōtrariē gelast te zynē / so en der-
 een wy die selue daer op niet voorder dzin-
 gen. *Maer* soo wy wel merken / dat den
 seluen expressen last vanden Coninck niet
 en can gecomen dan wt een misvertrou-
 wē zynder *M.* ingeblasen tegē zynē statē
 en de ledē vā dien / dooz tquaet inneguen
 van eenige: luttel liefden dragē de tot zynē
 dienste of ten weluaren vande lāde / derwel-
 che nochtās geen middel by en brengē om
 te verlicn tot sulckē swaricheden. So bid-
 den wy welootmoedelick uwer hoocheyt /

Hv *lij* *niet*

Fo. 93. 94. niet quaet te willen vinden / dat wy ver-
95. 96. 97. houden van meer te comen inden raede
 van staten / ter tyt toe dat zijne M. sal be-
 lieuen ander oorzden ende remedie te siel-
 len inder regeringe en saken vā herwaerts
 ouere / doende daermede ophoude het dec-
 sel daer voor wy nu vier taeren gediēt heb-
 ben bereet zijnde euenwel met alder vli-
 ticheit verstaen ten dienste van zijne M.
 van uwer hocheit ende tot voldoeninge
 van onsen lasten / zijnde doock van meinin-
 ghe zyn M. van tgene bouen verhaelt is
 te waerschouwen.

Num. 4. Den Brieu by Den seluen Heeren
 aenden Coninck in Heerte/
 1564. ghesonden.

H E E R E,

Fo. 85. 36.
87. 88. **W** hebben gesien by den brieue van
 uwer M. vanden 19. february ant-
 woordende op onse leste / uwe mey-
 ninge is / dat alle ander saken ter lijdē
 stellende / wy weder comen in uwen rae-
 de van Staten / waerinne wy des selles
 uer ghehoorzaem zyn gheweest / dat de
 Cardinael van Granuelle cozts naede
 compse vanden Courier verclact heeft
 zyn reyse nae Bourgognen / ghelyck
 wy heurer hocheit breedere verclert
 hebben / verhopende oock dat uwe M.
 voort

vooort sal stellē bequacme oorde tot bete-
 ringhe vanden saken deser uwer Neder-
 lande/die ghenoech verweert zijn/op dat
 wy dienst doende uwer M. daerinne moe-
 ghen volherden/dacrenbouen verskeren
 wy uwer M. dat gheen ander saken ons
 wten voozsz. raede en heeft doen bliuen/
 dan dat wy daer soo weynich nut waren/
 mits den redenen naeder in ons voozgaē. *Fol. 78. 79.*
 de brieuen aen uwer M. ghescreuen/ *Doc 80. 81. 82.*
 bidden wy v heere te willen gheloouen/
 dat wy niemanden van uwen Vassalē oft
 Dienaeren de voozhant en willen gheuen
 van v te dienē met herten/personen ende
 machten/ende bidden uwe Ma. weloot-
 moedelijch/ tselue vastelijch te willen ghe-
 loouen/verlactende alle contrarie vermoe-
 den dat uwe Mayestrit. dooz valsche aen-
 brenginghen inghebeelt souden moegen
 wesen/welcken aengaende wy sedert de
 wedercoeniste van Armenteros beter ge-
 rust zijn/dan wy te voren waeren/ midts
 dien deselue ons vercleert heeft van uwer
 M. ghelast te zijn ons te seggē so wel ons
 als den anderen heeren (die altijt wistē de
 waerschouwingen die wy uwer Maest.
 tziennen dienst deden) dat uwe Mayestrit
 onser alle gader seer wel ghepact ende te
 vreden was.

Numc. 5. Extract woter antwoorzen byden
Coninck aende voozschreuen
Heeren opten voozgaendē brief
ghescreuen Den 6. Junij / 1563.

Fol. 85. 86
87. **M**ine Heuen/urwen brief vanden 11
van Meertelestleden heb ick ont-
fanghen vanden inhouden gheen
verhael doende / midts ick v des indach-
tich houde / ende daer op antwoorzende /
Ick wete wel dat tgene ghy my sijt ver-
thoonende / is comende wten grooten
yeuer ende affectie die ghylieden drae-
ghende zyt tot mijnen dienste / daer af
ick in voozgaenden tyt ghenoechsame ex-
periencie heb beuonden.

Num. 6 Extracten wot eenen brief vanden
voozsz. Graue van Hoorne / aen-
de Conincklike G. van Spaē-
glen vanden 19. Decemb. anno
1561. ruerende den Abdijen en-
de Bisdommen.

De Staeten van Grabant / na dat ick
versta / sullen aen uwe Mayest. seyn-
den eenighen persoon ten voozdeele van
de

de Abten de welke niet en willen consen- Fol. 20. 21.
 teren dat de Abdijen sullē geincorporeert 22. 23. 24.
 worden inde nieuwe Bisschopdommē/ dā 25.
 vere staten en segghen nitt/ de Duytschen
 ende Francoisen latē wtgaen dat de Paus
 hun de gheestelijcke iurisdicte niet en cā
 benemen die sy in dese landen hebben.
 Daeroppe sy segghen dat sy uwe mayest.
 ghenoech quellinghe ende importunatie
 gheuen sullen/ besondere dit doēde sonder
 willecozen vande Ertsbisschoppē vā Coe-
 len en Keyns. De duytschen allegere/ dat
 hoewel de Keyser tselue willecoort sonder
 dat daerinne verwillighen de Hoerzsten
 ende staten vanden rijkke/ dattet van on-
 weerden sal wesen/ en de Francoisen pre-
 tenderen dat genomē de Ertsbisschop vā
 Keyns daerinne cōsenteerde/ so isser noch
 tans van noode het consent vande Coninc
 van Frāckerijck als patroon/ voorstaēder
 ende beschermer vande Kercken van zjnt
 Conincryck/ die redenen de dese alleghe-
 ren/ maken het gemeinte wat oproerisch/
 ghemerct datment intenteert sonder con-
 sent van dese twee natien/ inde middel vā
 de welke zjnt dese landen/ ende derwelcke
 niet ghenoechsaem en zjnt om hen by hun
 seluen te defenderen oft beschermen van
 eenighe van dien.

Ick hebbe my ostout dit so particulier
licken

liken/ende bescheydelijcken aen uwe *M.*
 te schrijuen/door dien uwe *M.* my beuolē
 heeft hem te laeten weten/van tgene dat
 ter aengaēde dese sake soude omgaē uwe
M. sal hierinne ende inde reste doen sulcx
 daermede hy gbedient sy.

Fol. 5. 6.
92. 93.

Ich ben tot noch toe al hier geweest
 ende dencke nae mijn huis te vertrecken/
 omme oorzden in minne saken te stellen die
 ich berinde seer bedozuen/ich false liē tē
 besten te remedieren ende herbeteren dat
 ich sal cunnen omme metter tijt lediger te
 wesen/ omme te verstaen totten dienste
 van uwe *Majestejt*/ dewelcke ich bidde
 ghedachtich te willen wesen minnen dien-
 ste ende den wil/daermede ich dien gedaē
 hebbe/dewelcken my nemmermeer ghe-
 breken en sal om my te gebruycken ende
 oeffenen in al tgene dat raecken sal ten die-
 ste van uwe *Majestejt*.

Numer. 6

Extract wt eenen anderen brief/
 des hoorlz. Grauen van Hoorne
 aende hoorlz. Ma. van Spaen-
 gien vanden 22. Heerte/1562.
 ruerende de Bisschoppen.

Fol. 12. 13.
19. 20. 21.

Hewel ich verstaen hebbe dat die vā
 Antwerpē wedero. n vā nieuws hun
 daer

Daer te ghens oppoueren/ vooz so vele als
 aengaet de heeren/ is in allen eenen wille
 ende affectie soo veerdich omme te volbrē
 ghen dat uwe *M.* yest. beueelt meer dan
 men in Wasallen ende dienars soude moe
 ghen wenschen noch vinden/ maer het ge
 meente heeft een contrarie opinie ghenom
 men/ dat schijnt dat wisse daer toe niet en
 sullen cunnen ghebrengen/ ende uwe *M.*
 sal groote moeyte ende quellinghe heb
 ben/ eer hyt ten eynde sal cunnen brengē/
 alsoo uwe *M.* bescheedelijcker sal verstaē
 by tghene dat me Brouwe ende die van
 den raede uwe *M.* scrijnen sullen.

Extract van eenen anderen brief/ *Num. 6.*
 ghestrceuen aende voorsz. *M.* by
 den voorsz. Graue van Hoorne/
 den 16. Junij. anno 1562. gesou
 den metten Heere van Montig
 ny.

Hoe wel mijnen broedere de heere van
 Montigny alleenlijck gaet / omme re
 kenschap aen uwe *M.* te geuen vande din
 ghen van dese landē daer toe me Brouwe
 ende de heeren hem seynden / soo en heb
 be ich hem niet cunnen laeten te belassen/
 dat hy uwe *M.* oock die quellinge doe van
 hem

hem te kenne tegeuen hoe ick bedoruen
ben doo; de gheduerighe ende vele reisen
die ick ghedaen hebbe/ alsoo ick wesende
noch aldaer dickwoils uwe mayesteyt ver-
maent hebbe/ Ten eynde my eenich goet-
doen gedaē soude worden omme my daer
mede te moegen behelpen / want altselue
is omme soo vele te meer uwe *M.* te dienē
ende van nu voortae te betere moeghen
doen. Ick ben om orde tot mijne goedē te
stellen die ick beuinde seer vermindert / al-
soo uwe *M.* vanden brengere verstaē sal/
bemelcke mits dien hy mijn broedere is/
ende van als wetenschap heeft en sal ick
hieroppe gheen quellighe meer gheuen/
my remitterende tot het gene dat hy uwe
mayesteyt seggen sal.

Num. 6. Extracten wt eenen anderen brief
vanden Graue van Hoozne aen-
den boozschreuen Coninck van
Spaengien vanden 4. August.
anno 1563.

Fol. 83. 84
85. 86. 87. *B* Dē brief diemē scrūft met desen post
88. 93. 94. sal uwe mayesteyt verstaen de resolu-
95. 96. 97. tie diemen ghenomen heeft / op het ghene
daerinne uwe *M.* gediēnt is geweest ons
te scrijuen / en also en sal icker geen beschei-
delijcker rekeningē af geuen / alleēhē dat
ick

ick uwe mayest. hiermede certificere dat
 tet tot zynen dienste van noode is de saken
 van dese landen te remedieren / ende dat
 uwe mayesteyt ghedient sy ordinancie te
 geuen op tgene daer af men uwe Mayest.
 scrjft vanden Cardinael van Granuelle/
 dewelcke uwe M. mach vooz seker houde
 dat hy hier cleyuen dienst doet dooz den
 haet / die hem de meestendeel van dese lan
 den draeghen.

Ende indien ick yet anders verstant /
 uwe mayest. sy seker dat icht niet laten en
 soude hem raduerteren / als van eenighe
 andere sake die my duncken soude tegen
 zynen dienste. Ende indien uwe mayest.
 andere onderrecht oft informatie heeft /
 ick bidde der seluer uwer Mayesteyt die
 gheen gheioof te willen gheuen / maer sal
 uwe Maesteyt vooz seker houden dat wy
 nemmermeer falieren en souden anders
 te doene / dan dat zyne seer getrouwe Vas
 sallen ende dicneers schuldich zyn.

Copie vanden brief byden Admi- *Numer. 6*
 rael ghescreuen aenden Coninc
 in Spaengien / den 20. Augusti
 1566. thoonende zyn goetherti
 cheyt.

Heere

Ich heb den xiiii. deser maent ontfa-
 gen den brief die uwer *M.* bekeft heeft/
 den lesten Julij my te scrijuen door den
 Secretaris Courteuille/Ende my is leet
 dat de saken van uwer *M.* landen in sulc-
 ker ghesteltensse zijn/ende en sal in geenē
 ghebreke wesen van my althijt te emplo-
 yeren ten dienst van uwer *M.* my is leet
 dat ich geen meerderewijshijt noch mid-
 del en hebbe ombat te doene maer hope
 de dat uwer *M.* voor aenghenaeem sal ne-
 men mijnen cleynen dienst/ sal ich daerin-
 ne volherden soo lange het my sal moege-
 lijck wesen/ende *u k den midd.* hebben. ick
 hadde ouer seker maenden aen uwe *M.*
 eenen van mijnen volcke ghesonden ont-
 der selue mijne gheleggheden te ver-
 thaonen/op dat so verre uwer *M.* niet en
 bekefde daerin te versien deselue emmer
 dan te vreden wilde wesen dat ich mi sou-
 de mogen ver trecken nae mijn huys/om
 oorden te stelle op het luttel goets dat my
 bleuen is/tot mijnen grootē leet wesen dē
 middel niet hebbende om langer in uwer
M. dienste bliuen/waeroppe ick tot noch
 toe noeyt antwoorde ghehadt en hebbe/
 mits welken ick uwer *M.* ayeft. oormoe-
 delijck bidde/my daerop uwer *M.* ayeft
 resor

resolutie te willen ontbieden om my daer
 nae te moghen reguleeren. *Gheen dingē* *Fo. 161, 162*
 ter werelt so seer begerende/ als van althit
 uwer *M.* seer ootmoedighe dienaar te blij
 uen. Ende ghemerct hebbende de ghele
 gentheit vanden saken heb ic my althit nef
 fens heur hoocheit gehouden ghelijck ick
 noch doen sal/ ende doe my emploieren in
 alle tghene dat tuwer *M.* dienst sal die
 nen. Sy heeft alle de heeren hier ontbodē
 om te raetlagghen opte remedien diemen
 soude moghen te wercke stellen teghen de
 Sectarisen/ haer hoocheit scrjft de ghe
 legentheit daer hen de saken nu in vindē/
 dwelck is de redene dat ick uwer *M.* daer
 niet asen scrjue / ende ick wilde wel dat
 God ons die gracie verleende/ dat die lan
 den bewaert mochten wordē tot dat uwer
M. gelegen waere herwaertsouere te co
 men/ om dan daer inne so te versien ghe
 lijck der seluer goetduncken soude.

Den Briel vanden Admirael ghe *Numer. 6*
 screuen aenden Coninck den 10.
 Octobris 1566. ruerende zij
 nen handel van Doornick ende
 andere saken.

Ec het

H E E R E,

Fo. 6. 7. 110 **H**et zyn bynae acht maenden gheleden
 111. dat ick mijnen Secretaris aen d'ijne

M. heb gesonden om der seluer mijn sake
 te verthooren / ende so verre uwer M.
 niet en beliefte daerin te versien / ende my
 middel te gheuen om in zynen dienst te
 bliuen / enmer te willen te vreden wesen
 dat ick vertroock in mijn huys. Ende soo
 ick inde maent van Meerte lesleden ver
 slont van seker verbont / waershouwede
 ick haer hoocheit vanden seluen ter slont /

Folio 107. ghelijck sy uwer M. mach gescreuen heb
 ben / dewelcke my daerop sereciff / dat ick
 my den yro. der seluer maent by heur sou
 de vinden / waeraf ick mijn onschult te
 meer stonde dede wt dien ick aē uwe Ma
 iesteit hadde gesonden / en vooz my geno
 men niet meer te houe te comen / vooz ick

Fo. 114. 115
 116. en hadde uwer M. antwoorde ghecregen
 opt ghene ick der seluer hadde doen ver
 thooren / mits dien ic ooc ander sijn geen
 middel en hadde van in zynen dienst lan
 gher te kunnen bliuē / waer mede ic hoop
 te dat heur hoocheyt te vreden gheweest /
 ende my thuyt gelatē soude hebben / maer
 sy en liet niet af van my te beuelen by
 haer te comen / dwelck my voozsaecte
 aldace te ghacne / op hope van monde
 linge

delinghe mijn redenen heur bet te ver-
 thoonen dan by bzienuen / nu my daer wes-
 sende / ist ghebeurt datter een requeste
 byden Edelen is ouerghegheuen / waer-
 op werde goetgeuonden / datmen eenige
 heeren aen uwer maiestest soude seinden/
 ende wert eyntelick geslotē dat de Marc-
 graue van Bergen en de heere van Mon-
 tigny mijn broedere die reise doen sou-
 den / maer den Marchgraue by ongelucke
 ghequetst wordende / so reisde mijn broe-
 der alleen / doo denwelcken ick uwe M.
 niet en wilde scrijuen / noch hem yet belas-
 sten van mijnen saken / genoech mercken-
 de hoe ongherne uwer M. soude verstaen
 tgene in desen landen gebeurde tot mijnē
 grooten leetwesen / dan begerde wel dat
 hy uwe maiesteyt wilde versieken van
 der grooter begheerten die ick altyt drae-
 ghen soude tot zijnen dienste / en dat ic my
 by heur hoocheit houdē soude twee maē-
 den / daer en tusschen verwachtende tghes-
 nel uwer M. soude belieuen my te ghe-
 bieden op tgene ick der seluer hadde doen
 verthoonen / waerāf ick alnoch gheen
 antwoorde en hebbe. Ende soo my soms
 mighe saken my grootelijcx aenghaen-
 de / inde maent van Julio ouerghecomen
 waren / vercreech ick van haer hooch-
 eyt verloff om daer toe te verstaen met
 Cc ij belofte

Fol. 156.

157.

Fo. 118. 119

beloefte dat ick my weder by heur soude vinden soo haest sy my souden ontbieden/ dewelcke my hebbende ghesonden renen brief van myn Maesteyt vanden lesten Julij / den dertiensten Augusti/ ontboot my dat ick my den vïsthiensien soude by heur vinden/ dwelck ick niet laeten en wilde/ ende terwïlen ick daer was/ so gebeurde aen allen canten soo grooten onbehoorlykheden ende oprueringhen des volcx/ dat ick my verstroome als ick daer op dencke: Ende houde voor seker dat wy niet alleen neffens v Maesteyt/ maer oock by alle andere Princen van Kerstenryck grootelichsullen geblameert wesen/ dat wy die niet belet en hebben/ ende dunckt den gheenen die niet gheueest en hebben/ datmen lichtelijck daer inne versien soude hebben/ maer ick van minent wegen vande my alsoo verbaest/ dat ick niet en wiste wat raet best gheuen/ ghemerct het quaet soo groot ende soo rasch onuerstelijck gheschiede / Te meer dat ick niemanden en hadde om dien te wederstaen / ende dat alle de heeren waren van derghelijcke / wel was ick vanden aduïse dat heur hoocheyt wt Gruessel niet en soude scheyden/ my offerrende te steruen theuen voeten/ wilde yemant heur ouerlast doen / insghelijck den

Fol. 125.

126.

Fol. 162.

164. 165.

den kercken der seluer stad vooz te staene/ op dat den seluen niet en soude ghebeuren des in andere plaetsen toegecomē was/waer mede wy alle gader gheuoech te doene hadden/ soo wy niet en wisten wien wy mochten betrouwen. Ten seluen tijde quam de rübinghe dat Doornick in grooter vreesen stont van verlozen te gaene/ ende dat het Casteel gheenssins versten en was van victuaille noch artillerie/waer dooz het lichtelick inghenomen soude hebben cunnen gheworden/dwelck vooz den gansschen lande een groote schade soude gheweest zün/ mits welken ick te vreden ben ghewest/ ten beuele van haer hoocheit aldaer te reisen/ te meer ontte voldorne der beloosten mijnen broeder ghedaen/dat soo verre eenich veranderinge int landt quame/ ick by staen soude den ghenen die gheduerende zünen afwesen/den last van dier plaetsen soude hebben/ hoerwel de selue mijn broeder voozsiende het quaet dat ter wijlen soude moghen toecomen/ hem des gheheellyck hadde ontslaghen. Ende als ick den dertichsten Augusti te Doornick quam/ soo vonden ick alle dinghen int veruert ghestelt/ al waer ick tot noch toe heb ghearbeit/ hebbende daer en tusschen het Casteel

steel verken van viccaills/ artillerijē / mu-
 nitie ende volck van ozloghen ten wel we-
 ten ende aensien vander gemeintē / hebbe
 doch alle dien tijt ghelogeert inder stadt/
 om te beter te moeghen behoorzliche ordre
 stellen teghen alle de oproeren des volcx/
 liever hebbende mijn leuen in perijckel te
 stellen / dan te ghedooghen dat in mijne
 presencie nieuwe onruste toecomen sou-
 de / want uwe maesteit sy versekert / dat
 vanden Desse deelen des volcx / de Wijns
 wel zijn van nieuwer religien / waerdoor
 de Catholicque niet machtich en zijn om
 hente wederstaen / welken niet teghen-
 staende / ick nochtans soo vele ghedaen
 hebbe / dat sy alle de kercken weder ghe-
 leuert hebben / (in den welken ick den ge-
 woonlichen dienst weder ghestelt hebbe)
 ende belooft van vooztaene gheene meer
 inne te nemen / maer hen prekinghe te
 houden buyten der Stadt / naeuolghen-
 de tghene haer hoocheit my hadde belast
 met hen te handelen / van alle dwelck ick
 mijnen broeder breeder scrijue om uwer
 Majesteit tselue te vercleeren / indien
 hem tselue belieft te verstaen / de welke
 my sal vergheuen dat ick so langhe daer-
 mede ghetoeft hebbe / want ick tselue niet
 doen en dorste / vooz ick en hadde eerst
 eenighe ordre daerinnē ghestelt / ende
 mits

Fol. 178.

179.

mits dat ic te vozē altijd vzeese hadde voor
 nieuwe onrusten/die noch seer te beduich-
 ten zijn/ iac grooter dande voorzgaende/
 so verre God daerinne niet en verliet.

So mach dan uwe *M.* bemercken dat
 en hadde ghedaen den yeuē dien ick dra-
 ghe tot uwen dienste/ ick my seer wel sou-
 de hebben cunnen ontlagghen van my te
 onderwinden ter wijlen de saken dus
 qualijck stonden / vertrekkende nae huys
 ende verwachtende uwer maiesteit com-
 pte hermaert souer / oft ten minsten my
 niet begheuende in vzeese mijns lijfs / om
 saken tot mijnen laste niet staende bouen
 dien dat ick wel versekert was dat alle de
 diensten die ick uwer maiesteit soude cun-
 nen doen om zyn landt te behouden ende *Folio. 217.*
 volck weder te brenghen onder zyn ghe- *218. 219.*
 hoorzaemheit ende vander Werth / quae-
 lijck verstaen ende bediet souden worden/
 wtredenen dat ick dede recht tegen tgene
 uwe Maiesteit by zyne voorz. vzeuen
 vanden lesten Julij my beual/my daer by
 ordonnerende de hant daeraene te houdē
 datter gheen prekingen en geschieden/cū
 dat ick ter cōtrarien deselue hier was toe-
 laetende / daerby ghevuecht dat al wat
 ick voorztaene sal moghen doen om dit
 volck te stillen/uwer maiesteit niet en sal
 Ec liij acn

Folio 140.
141.

aengenaem wesen totter tijt toe dat de
 selue eens wel sal verstaen de gelegenthe-
 den vanden sake van herwaertsouer door
 eenighe die niet en zyn gepassijt/maer ge-
 trouwelick alle sake uwer maesteit waer
 schouden mochten. Ende ick en begheer
 de gheen meerder vergeldinghe ter we-
 relt/dan uwe *MD*. herwaertsouer te sien
 met volcomen gehoozsaemheit van sijnen
 ondersaten ende Vassallen. Ende oft sel-
 ue so rasch niet gheschieden en conste/ en
 dat de gelegentheden van uwer maesteit
 niet toe en laten/ dat de selue in persoons
 hier so haest come/ als ick wel soude wen-
 schē/ dat enmers dā uwer maesteit wil-
 de belieuen hier te seinden eenigen heere
 wt zynen staede van Spaengien om te co-
 men sien den staet daerin de saken deser
 landen hen sijn vindende/ dewelcke uwer
 maesteit mochte te kennen gheuen alle
 tghene hy beuonden soude hebben/ ende
 oock te voren verstaen de meininghe van
 elcken van ons lieden. Ende aengaende
 de myne/ die en sal nemmermeer anders
 wesen/ dan om my alle mijn leuenlanck
 te employeren om uwer maesteit oot-
 moedighen dienst te doene/ ende dese lan-
 den te moegen bewaren onder uwe ghe-
 hoozsaemheit.

Den

Den brief byden Admirael geson: *Num. 6.*

Den aenden Coninck / Den 20.

Nouembris 1566. ruerende zijn
handelinghe van Doznick.

Ick heb den 10. Octobris uwer maye-
steyt ghescreuē de oor:sake die my ghe-
portt hadde te gane tot Doznick / daernaē
heb ick den 16. my gheuonden neffens
haere hoocheyt om haer den staet vā die
stadt betor te cummen verclaren / ende naz
dien icht heur al gheseyt hadde / ben ick ge-
waer worden / dat men uwer mayest. had-
de gheaduertteert / dat ick den Sectarisen *Folio. 194.*
van Doznick sommige puncten soude heb-
ben toeghelaeten / vanden welcken men
uwer mayesteyt de copie hadde gesondē /
dewelck niet waerachtich en was / marc
hadde allentijck / onder de goede geliefte
van haer hoocheyt / deseue voorgehoude
om eenigh policie inder Stadt te stellen / *Folio 190.*
waerop soo sprieden my eenige Apostillē *191. 192.*
hadden ghestelt / Sandt ick al tselue harr
hoocheyt om te hebbē heur beuel / hoe ick
my daerinne soude hebben te draghen /
waerop sy my eenen soo donckeren brief
screef / dat ick niet en const begrūpen / wat
ick behoorde te doene / mits den welcken
ick alle saken onghesloten ophiel / doende
C c v daeren

Daerentusschen het Casteel versien van alles dattet behoefde.

Ende want ick verstaē sulchx uwer mayestejt gheschreuen te zijne / heb my des wel willen ontschuldighen / versekerende uwer mayestejt / dat totten 15. Octobris toe ick niet met allen met hē en heb ghesloten / dan dat ick hen heb doen verlaeten de kercken ende alom heb weder doen houden den ouden dienst / hen verbiedende dat sy voortaeue niet en souden pissen eenighe kercken in te nemen ende so verre sy de predicatien niet en wilden verlaten / dat sy dan die mochten doen buiten der stadt daerrechtende eenige schueren / waerentusschen sy hen souden moegen behelpen met eenige ongewijde plaetsen.

Fol 165.

Verstaende oock datmen int quaede verstonde al wat ick dede / hoewel ick allen den dienst dede die my moeghelick was om te verhueden / datter gheen nieu onrusten toe comen en souden / waer toe men nootelijck moeste handelen metten voorschreuen sectarisen / heb ick versocht eenighe vanden edelen my te willen geselschap houdē ende behulpich wesen om die stadt te brenghen tot volcomen ghesaemtheyt ende volck te doen ophouden vande ongeschietheden by hen voortgheselt / waer in ick my liet duncken / dat
 ick

ick bede al dat my moeghelijck was / om
 dat verdoot volck in stilte te brenghen/
 my behelpende tot dien sijne van elcker
 licken die my dochte onder hen eenich ge
 looue te hebben / want ick en kende aldaer
 niet een mensche als ick daer quam / ende
 ghinck oock derwaert all-enlijck dooz de
 groote affectie die ick hadde om uwer
 Mayestejt dienst te doene / wandt men
 seyde alsdoen datter gheen Stadt so seer
 beroert / noch in soo grooten vreesen van
 verloren te gaene en was / als Doznick.

Maer verstaende haest dat heur
 hoocheyt was ghebrocht tot eenich ach
 terdencken van my / ende dat al wat ick
 arbejde dweers ghenomen werde / iae
 dat heur hoocheyt sondt aenden Sou
 uerneur vande Casteelcom den eet te ver
 nieuwen sonder my des te waerschouwē/
 hem oock beuelende neerflige sorge vooz
 de plaetse te dragē / mits sy verstonde dat
 ter eenighe practijcke oft verstant binnen
 t Casteel was / daer af sy my oock niet en
 waerschouwede / al hadde heur hoocheyt
 te mijnē vertreck my last en commissie ge
 geuen so wel vanden Castele als vander
 stadt / dewelcke ick ooc tot mijnē coēste al
 daer heb ghetooont soo wel den Souer
 neur vanden Castele als dien vander
 stadt

Stat/gaf oock alom het woort vander wa-
ken als hooft/doende versien het Casteel
van alles dattet behoefde / Alle dwelck
aengemerct/dochte my datmen my groot
ongheluck dede/dwelck my soo naginck/
als uwe mayestejt mach bedencken.

Dwelck is doorsake gheweest dat ick
ghesejt heb mi der saken niet meer te wil-
len onderwinden/ende dat haer hoocheyt
daer mochte seynden eenen anderen met
sulcken articulen als sy soude goet vindē/
my grooteluck beclaeghende van datmē
uwer mayestejt had gheschreuen dat ick
metten sectarisen van Doornick hadde ver-
drach ghemaecht sonder last van haer
hoocheyt/ende datmen uwer mayestejt
had ghesonden het dobbel vanden articu-
len/als by my hen toeghelacten / dwelck
niet waerachtich en was. Want ick had
ghesonden den Pensionaris vander stadt
om haerer hoocheyt van al rappoort te
doen/ende my wederom te brengen heur
oordinancie op al/dewelckewederom ge-
comen wesende/ my seyde zyn rappoort
haerer hoocheyt ghedaen te hebben/ende
datmen hem had ghegheuen eenen brief/
byden welcken men my alle de resolutien
ontboot/maer als ick den seluen brief ge-
lesen hadde/ vonde ick dien soo duyster/
dat ick haerer hoocheyt intentie niet wel
en conste

en conste verstaē/waer op ick heur screef/
 om naerder vercleeringe te hebben/waer
 en tusschen ick alle saken aldaer heb opge-
 houden/ende wesende by heur hooscheyt
 ghecomen/badde ick heur van deser com-
 missien te moeghen ontslaeghen wesen/
 want ick en begheerde niet te vallen inde
 indignatie van uwer mayestejt om dienst
 te doen/ende wilde my vertreckē in mijn
 huys/tot dat ick antwoorde soude hebben
 van uwer mayestejt op mijnen brief van
 den 10. Octobris/Ten seluen tijde ontfin-
 ghe ick oock eenen brief vanden heere vā
 Montigny mijnen broeder/by den welcs
 ken by my ontboot/dat hem leet was dat
 ick dien last hadde aenueert/ende dat hy
 blijde soude wesen const ick daer wel wt ge-
 raken/waer toe mi dochte dat ick seer goe-
 den middel hadde/naedien ick aldaer niet
 ghesloten en hadde/dat uwe mayest. sou-
 de moeghen mislaeghen/ende dancke
 God dat ick daer soo wel afgheraect ben.

Ick werde oock ghewaeschouwet/
 datmen my belast/gheraden te hebbē tot
 ten predicatien/iae met andere heur hoos-
 cheyt ghefortseert te hebben om die toe
 te laeten/gheduerende den onrusten van
 Augusto lesleden/dwelch men nemmer-
 meer beuindē en sal/maer hebbe wel vooz
 mijn aduys gheseyt ghelijck dander dat
 men

men middel moefte vinden/ om twolck te
ontwapenen ende tot zyn hantwerck we
der te brengen/ breefende meerder quaet
ende alsoo sy langhere dan een mant had
den ghepreect in wapenen ende met ghe
woelt/ sonder eenichsins opter Querheyt
te letten/ datmen hen soude moeghen de
predicatie ghedooghen/ behouden dat
sy de wapenen achterlieten/ ende den re
geerderen alle onderdaenicheyt bewesen
totter tijt toe dat uwe Mayesteijt by ad
uyse van zyn generale statē anders soude
ordineren/ dwelc sy souden moeten nauol
gen/ ende hen dien onderworpe/ wāt tsel
ue hen aceorde simpelich/ en souden wy
die naederhant niet af cunnen crigen heb
ben/ ende verhoopte dat haddemen als
doen terflont moeghen vergaderen uwe
staten/ datmen daerinne eenige goede ord
re soude hebben cunnen stellen/ want na
dien alle uwe stacten merchten daer vaer
daer sy inne gheuallen waeren/ ter wille
men de begonst ongheregheltheden wil
de houden staende/ mochtmen treme die
van hen verwachten/ maer nu heb ick des
cleyn hope/ ghemercht den stact daer het
lant hem alsw inne vindt/ want ouerco
mende eenighe dierte neffens der stilstae
ninghe dier teghenwoorde lich is vander
Coopmanschappē so en we ick niet wie
fulc

sulcken menichte volcx soude cunnen tem-
 men / dien soude stellen om allerhande
 roouinghen ende stelinghen aen te rech-
 ten / als den hongher hen daer toe dwin-
 ghen soude.

Waerroppe my gheraden dochte dat
 men behoorde go: dre te stellen / ende op
 meer andere saken den lande aengaende / *Fol. 84. 85*
 daer het weluacren ende bewaringhe
 uwer Nederlander aene was ghelegghen /
 Ende hadde goede hope / dat als men in
 dien dinghen eenich goet middel gheuo-
 den soude hebben / dat de sake vander reli-
 gie beter versien soude cunnen ghewor-
 den / Maer als ick aenmerchte dat men se-
 dert eenighe iaeren herwaerts alle saken
 heeft laeten verworpen in des ordre so heb
 ick van ouer langhe beureest de bederffes-
 nisse d'ynre landen / dwelck my sedert een-
 nighen tyt heeft doen haken om wten
 raedt my te vertrecken / vreesende det ble-
 ue ick daer langher inne / de saken daer en
 tusschen tot sulcker ongheschicht beyt sou-
 den comen dat men gheenen raet oft hul-
 pe daer inne en soude cunnen vinden.

Te meer dat ick sach dat men op *Fo. 114. 115*
 gheene saccken en versach / dan allce was
 wtstellende / iae dat mens gheen ach-
 te en sloech / al werden somwylen de
 noot

nootfakelijckheden des lants verthoont/
 iac oock de sake vander religien/ oock dat
 ict gewacc werdt dat heur hoocheyt mis-
 trouwen van my hadde/ dwelck my eeni-
 ghe afgunstighe moesten besicken heb-
 ben/ daer ict sedert mijn wedercoempste
 wt Spaengien/ ende ter wijlen ict hier in
 22. 22. 167
 dijn raede heb geweest/ haerer hooch-
 alcht heb ghedraeghen tselue respect dat
 ict uwer mayesteyt ghedaen soude hebbē
 in alle tgene sy my tuwen dienst heeft wil-
 len beuelen/ ende daer sy my heeft willen
 te wercke stellen in heur eyghen saken/
 weer sy hoe vlytichlyck ic my daerin bege-
 ven heb/ ende om uwer mayesteyt met dus
 daemighen propoesten niet meer te quellē
 ben ict vertroocken op mijn huis/ verwach-
 tende tghene uwe mayesteyt belieuen sal
 my te beuelen/ ende nae dantwoorde sal ic
 beuen wat dienst ict der seluer sal kunnen
 doen/ ghelijck ict al mijn leuen lanck heb
 ghesocht te doen/ ende my is leet/ dat tsel-
 ue niet beter verstaen en is gheweest.

22. 21. 167
 Ick en wil oock niet onderlaeten van
 uwe mayesteyt te waerschouwen hoe dat
 heur hoocheyt van my gheerne hadde ge-
 weten/ waerom ict heurder niet wel te
 vreden en was/ dwelck ict niet en wilde
 doen/ segghende dat ict my heurder niet
 en beclachde/ maer wel van uwe mayest.
 mits

mits die niet en hadde te vreden geweest
 my te laten in mijn huys/maer my hadde
 beuolen my te vindē tot Szuessel neffens
 haer hoocheit daermen my so vele onghē
 līcx ghedaen hadde / Dwelck ick met
 ter tijt noch hoopte uwer *M.* te kennē te
 geuen/want ick noeyt yemandē dienft ge
 daen en hadde van uwer *M.* sonder dz ick
 om de saken van Soznickin eenighe wooz
 den wīlde comen met haer hoocheit om
 vele redenen so my dochte / datmen saken
 daer de Eere aen leegt/niet en behoozt te
 handelen met vrouwen. Ick heb al tselue *Fo. 76. 77.*
 uwer maiefeit also int lange wel willen
 scrijuen/op dat deselue soude de waerheit
 weten/ende so verre men uwer maiefeit
 anders te verstaen gaue / bidde tselue te
 mogen weten om des my te moghen ver
 antwozden/en mijn onschult te doene.

Uwe *M.* weet wel hoe getrowelick ick *Fo. 5. 6. 7.*
 my altijt gedraegē heb in uwer *M.* dienft/
 sonder groate velgedinghe gehat te heb
 ben/iae oock om uwer *M.* te volgen ende
 te dienen/vercocht ende belast hebbende/
 tot meer dan driehondert duy sent croonē/
 Iae wesenende nu laest te Szuessel/ heb ick
 moeten vercoopen een deel van mijn sil
 uer/verwachtende altijt eenige antwoz
 de van uwer maiefeit.

Alle dwelck aē gemercht/bidde te uwer
 D D *M.* niet

maiesteit niet qualück te willen nemē dat
 ick ben veretrocken/nadien mijn presencie
 gheen vzych en dede/gemerct men mijn
 der achterdencken hadde/en oock dat ick
 gheen middel en hadde om aldaer langre
 te bliuen sonder behulp van uwer maie-
 seite. Welck ick tot mynen grooten leet-
 wesen so dickwijls uwer M. heb moeten
 doen verthoonen/hopēde dat deselue met
 ter tijt noch sal bekennen met hoe grooter
 begheerten ende viericheit ick heur altijt
 gedient heb/noeyt yet anders vooz oogē
 gehadt hebbende/dan alleenlick dē dienst
 van uwer maiesteit/waerinne of ic te seer
 voozbarich heb gheweest/mits meer dan
 ander verthoont hebbende den noot van
 den lande/op dat daerinne versien werde
 so ick sach dattet al verlozen ginck/ tselue
 quam wten grooten treck dien ick hadde
 tot bewaernisse ende vermeerderinge van
 de hoocheit van uwer maiesteit / daer ick
 gheerne lijf ende goet om waechde/2c.

Numē 8. Extracten wten bylene ende Depes-
 sche die de Regente aenden Co-
 ninc siondt den vierentwintich-
 sten Meerte 1566 gehoozt heb-
 bende vander Edele verbont.
 Om

S M dan totter materien te comen/
 uwer maicsteit salbeliest hebben te
 verstaene (onder anderen saken die
 ich screef by mijn voozgaende vanden 11.
 Januarij) tgene dat volgende uwer ordie *Fo. 23.24.*
 nancien/ich bi brieuē hadde latē wetē den *25.*
 Souuerneues en Prouincialē Stadē van
 herwaertsouer/ruerende uwer M. intētie
 aengaeñ het onderhout vādē Placcatē en
 ordinantie van hochloblicher memozien
 die Key. M. en de uwe opt seit vander re-
 ligie/ Inshelijck der Inquisitie/ ende
 onderhoudt der decreten des heilichs Cō-
 cilij van Trenten/ van welcken brieuen
 het dobbel uwer M. is gesonden/ dewel-
 ke daernaē ouergroote mozinghe onder
 volcvā herwaertsouere gemaect hebbē/
 En onder 'ander also gelijcke brieuen wa-
 ren ghesonden geweest aen die van uwer
 M. raede in Szabāt/ tē einde dat sy soudē
 sozge dzagē/ dat de voozsz. Placcatē werdē
 onderhoudē en dat der Inquisitie en den
 Inquisiteues werde bygestaē/ soomen ge-
 plogē hadde insgelijck dz het heilich Cōci-
 lie vā Trentē geffectueert werde/ En dz
 die vandē Stadē van Szabant volghende
 mijnē last/ haddē voorttschue gescreuē aē-
 dē vier hoofstede vādē seluē lāde/ so is de
 opsprake daer af so wijt gecomē/ dat cozts
 daernaē/ iainde maent va Janua. lesledē/

Fol. 10. tot
23. 122. 123
124.

deselue vier hoofstede door heur Pensionarisen en gedeputeerde aende voorsz. van den raede in Brabant requeste hebben ouergegeuen/by der seluer/boue sekere swaricheide die sy ruerde nopede den twee puncte/aengaen den placcate en Concilie/principalich elagen aengaende der Inquisitie, seggede die noeyt in eeniger maniere te wercke geleet geweest te zyne in Brabant / also wesende contrarie heure priuilegie en blyder incomste/versuecken daerom by heurer requeste dz de brieue tot die einde aenhen gesonde soude by de selue raede weerbode/en spliede vander voorsz. Inquisitie bliue ontlege/gelijck uwer M. sal bekeue naerde te liene by der seluer heurer rehueste hier by geuecht/en hoewel die van den raede in Brabant daerop terstont mondelinge antwoorde den Pensionarisen der voorsz. vier stede de voorsz. requeste gepresenteert hebben/de dat uwe M. geen nieuwichheit en wilde inbringe/en voort gelicken bygheuechde gheschzift naerde inhoudt/So en hebben nochtans de voorsz. supplianten met sulcher antwoorde niet te vrede wile zyn/mitsde welcke de Cancellier en die vanden voorsz. raede my daerof rapport hebben comen doen / my leueren de voorsz. requeste die ick heb doe ouersiercerst indē secretē rade en daerna indē raede van state van uwer M. waer en teyndē
goet

goet genonden is tot bewaringhe vanden
 rechten ende hoocheit der seluer / en tot
 onderhout van onsen heiligen tiersten ge
 looue / datmē soude soeken altgene eertij
 den was gehandelt ende te wercke gestelt
 aengaende het feit der voorsz. Inquisitiē /
 mits den welken men geuondē heeft ver
 scheiden gescriften en stucken soo hier te
 houe als onder *de Inquisiteurs te Loenen*
 de welke men altsamen gheleet en een re
 cueil daer af gemaect heeft / waeren teins
 den men die allegader gesondē heeft indē
 stade van *Brabant* om die te sien ende vi
 siteren / en daerna met heuren aduūse we
 der te seinden / waermede die vanden rade
 drij oft vier weken besich geweest zijn / en
 voort wedercomende by my / hebben van
 al heur besoigne rappor: gedaen / mitsga
 gers van heuren aduūse / inhoudende dat
 sy niet en beuinden dat zedert den *16ten*
1550. eenich exercitie der seluer Inquisi
 tie inden seluen lande van *Brabant* zij ge
 weest / en dat daerom de supplianten met
 ter seluer niet en behoorden belast te wor
 den / maer datmen hen behoorde te beue
 len dat sy wel ende scherpelick onderhiel
 den de *Placcatē* / welck aduūse by rade vā
 die vādē stade vā *Staten* heb geuolcht / te
 meer gemerct uwer maiesteit vercleringe
 van gheen nieuwichheit inne te willen vren
D d is gen/

gen/ende acht ghenomen hebbende opte gelegenheit des tijts, ende besunderere mits den anderen redenen hier na bredere verhaelt, en dien volgen/ heb ic opte selue requeste doē stellen de appostille hier by ghevuecht.

Mijn heere/ ick wil comen opt princispaelste point waerom ick desen Courier seinde/ en hoe wel ick tselue wel tegē mijn herte doē om de quellingē die met grootē redenē uwe *W.* daerin nemen sal/ nochtā en can ick dat niet gelaten/ so wel om mijn conscientie te belasten/ als om uwer maiesteit dienst en den noot vanden lande. Het is gebeurt mijn heere dat sekere dagē gelede/ en ter wijlen men handelde op tgene des verhaelt is. *My is te kennen gegeven by dē*

Folio 106. Prince van Gaure, ende den Graue van Meghem (den Prince van Oraengie my oock daer affghescreuen hebbende, Ende waeraf de tijdingen daghelix meerderen) vāde secrete hādellinge/ vergaderinge en verbōdt (daer af copie hier mede gesondē wort) diemen liet voortghesest te worden by een groot getal Edeleu/ so Sectarisen als andere/ &c.

Ende hoewel ick mijn heere/ begerēde sulcken quaet te voozcomen/ heb ghedaen alle de neersticheden ende officien die uwe maiesteit my heeft beuolen/ te kennē gheuende dat de meininge van uwer *W.* niet en waavā eenige nieuwichheit inne te bzen gen.

gen/nochtāo beuinde ick dat de vreesse der-
 seluer Inquisitiuen, ende de herdicheit der voor- *Fo. 109. 110*
 schreuen Placcaten, sulcx zyn gewoxtelt in *111. 112.*

de herten des volcx/datmen die in geene
 manieren hen en can ontgeue/ inder vuc-
 ge/dar op al wel en int lage veractslacht/
 hierin uwer maiesleit raede van statē als
 nu geen ander remedie geuondē en wort/
 dan datmē vā twee deene doe/ te weten/
 of datmen hem in wapenen stelle / dwelch in
 desen tijde quaet om doen wacre/ niet als
 leen by gebzeke van gelde/maer ooc mits
 dien men den viant binnen landts heeft/
 ende datmen niet en weet wien men mach
 betrouwen/ia ooc niet van zynen eighen
 huyfgehuue/ Inder vuegen dat de heeren
 willende daer in dienst doen/ seer quatich
 souden eunnen vinden dien sy souden der-
 ren betrouwen oft die hen souden willen
 volgen/daer by geuecht dz by desen mid-
 delhet lant bedoruen soude worden ende
 verlozen gaen eensamentlijck de religie.
 Oft datmen hem in eenighe saken vuechde, *Fo. 34. 25.*
 afdoende de Inquisitie die in desen tijden *26. 27. 28.*
 so gehaet wort/niet alleen byden quaden *29. 30.*
 maer oock byden goeden/ ende nauwelix
 erges toe endient/ mitsdien de ketters ge-
 noech bekent sijn ende versuetende met
 renen de straffheit der Placcaten,

E liij

Ex

Numer. 9 Extracten wter resolutien vanden
 Coninck/ontfanghen byder
 Regente in Augusto 1566.
 opte Inquisitie ende Placcatē.

Hnu/antwoorde opelic der voorsz.
 punctenbesunder. En eerst aengacn
 der Inquisitie/ Ich merck wel van hoe
 grootengewichte dat punct is/ en dattet
 byna is het eenich remedie dwelck de her-
 che van allen ouden tyden so nade geeste-
 liche als weerliche rechtē/ oock nade heil-
 gescriptuere ende natuerliche redene/ ghe-
 bzuict heeft om elckē te doē leuē en hē vuc-
 gē na heur gebodē/ Gaede daen dat niet
 alleen die anders doen dan sy behoorden/
 marr oorde ghene die niet en doen dat sy
 schuldich zyn/achterlatē det ghene dat de
 herche gebiet/werden vermaent/te wege
 brocht/ende waert noot behoorlick ghe-
 straf/dwelck soude achterblijuē afdoēde
 de voorsz. Inquisitie/ waer by oock soude
 schynen dat elcken soude worden toegela-
 ten te leuen na zyn goetduncken/nocht as
 aemercken daer tegē dz de voorsz. Inquisi-
 tie in mynē lādē aldaer eerst ingebrocht is
 by ghebreke datter geen Bisschoppen en vvarē,
 ende door de onachtsaēheit der gheēre die des
 last hadden, vvelcke Bisschoppen daer nu
 wesende!

wesende/ sullē nu als goede herders voor
 heur Schapen/ de behoortijcke sorge moe
 ghen draeghen ten eynde sy hen vueggen
 naede ordinancie van onser moeder de heil
 liche kercken/ waer op aldaer oock gelet *fo. 122 123*
 is/ ende inder instructien ghegheuen den
 Saenreheere van Montigny oock is be
 grepen. Vaertende oock soo wel opte groo
 te begheerte der voorscreuen heeren als
 opte gheleghentheyte des tijts/ ende bouē
 alopte natuerre deser materien/ Na langen
 rypen raede heb ick my hier in wel willen
 vueggen/ ende is mijn resolutie/ dat / we
 sende der exercitie der Bisschophijcker iuris
 dictien ghestelt/ soo na recht behoort/ Ick
 te vreden ben dat de voorschreuen Inquisitie
 cessere.

Wengaende de moderatis der placca
 ten en dē cōcepte der selue/ hoe wel te bes
 duchten is/ dat deselue weynich helpē sal
 soo wel aengaende den Pietters die hen
 daermede niet en sullen laeten ghenoege/
 soo men siet dat sy niet en soecken dan vol
 le vryheyt der religien/ soo sy daergheliker
 te kennen gheuen byden boerckens die sy
 stroepen/ Als oock aengaende dē verplich
 teu Edelen/ dier requeste al voorzder siet/
 Te weten dat by aduyse vande generacie
 staeten een nieu placcaet gemaccht soude
 D d u worz

By deser
 requeste in
 drucke wt
 gheghaen
 blijct ter
 cōtrarie dz
 sulckē ver
 cleerē daer
 in n3 en is
 gedaen/ al
 heefmē te
 gē de w3er
 heyt sulcx
 inde appo=
 stille ghe=
 stelt, en den
 Coninck
 oock wijs
 gemaect te
 ghende
 wach3z.

worden/daerby ghevuecht datmen vooz
 de goede sulcke oft derghelijcke ozdinans
 cie niet en derf maken/besonder dat de vier
 hoofsteden van Brabant expresselijck hebben
 in hen requeste verclaert, dat sy hen souden re=
 guleren naeuolgende den seluen placcatē, daer
 wt mochte schijnē/ deselue niet so seer noo=
 telijck oft emmer niet soo haestich te we=
 sen/Nochtans mits den redenen in uwen
 brienen verhaelt/besondere ooc wantmē
 aldaer verhoopt datmen daer dooz de ge=
 confedereerde sal moegen scheyden en de
 vooz3. heerē middel hebben om tegen de
 quaede goede diensten te moegen doen/so
 en duncket my niet dan goet datmen ter goeder
 vren, ende hoe eer hoe lieuer daer toe verstaē.

Mits allen welcken redenen mi heeft
 goet gedocht ende nootelijck te wesen dat
 men aldaer rame seker andere forme van
 moderatie der placcaten/ gaede staēde dat
 het heyllich kersten ghelooue ende mijn
 hoocheyt bewaert worden ende dat opte
 vrozscereuen puncten ende articulen ghes=
 let sy/ ende dat ghy die seyndt/ op dat son=
 der langer verterck daerinne geozdineert
 mach worden tgene ick sal beuinden be=
 ho3zende/waerinne ick doē sal al dat moe=
 gelijck sal wesen.

Extract wten brieuue bande Re: *Num. 10.*
 ghente ghesonden aenden Ad-
 mirael den 20. Meerte/op zijn
 ontschult van comen/ende oock
 zijn waerschouwen.

Mijn Heue/ich heb te deser vren ont-
 sanghen uwen brief den vij. de-
 ser/dienende tot antwoorde op ce-
 nen minen voorzgaenden vanden rij. by
 den welckē ick v versochte v alhier te wil-
 len vinden daer af ghy v als nu excuseert/
 ter oorsaken vaden propoesten die ghy mi hebt *Fo. 110 114*
 ghehouden tot uwen lesken vertrecken *115.*
 van hier/die ick niet en hadde vergheten/
 als ick v den voorzgaenden brief dede scrij-
 uen/maer hadde die seer wel onthouden/
 soo ick noch doe/maer de saken zyn van
 sulcken ghewichte/ghelyck ghy daer af oock *Fo. 106 107*
 ruert in uwen voorscreuen brieuue, &c. *108.*

Den brief vande Reghente gheson *Num. 10*
 den aenden Graue van Hoorne
 den 7. Augusti/1566. rueren-
 de de handelinge metten ede-
 len.

Hijn

Fo. 132 133

134. 135.

136

Wijneue ick heb dese voorleden dagen
 doen handelen metten verplichten Edelen
 door mijn goede neuen de Princen van Oraen-
 gien ende Gaure, om te beletten den voort-
 ganck vanden inconuenienten / voozhan-
 den wesende te oorsaken vanden onrustē
 in dese landen opghestaen / waerop desel-
 ue edele vooz twelf hen gedeputeerde mi
 onlank hebben doen ouergeuen seker ge-
 schrifte byden welcken sy versuecken ver-
 setteringhe soo wel van my als vande hee-
 ren vander oordre / datmen teghen hē niet
 doen en salter saken van heur requeste en
 verbont met eenighe andere puncten / alle
 van soo grooten ghewichte wesende dat
 tot beuonden is / gheraeden gheen resolu-
 tie daerop te nemen sonder het aduys en
 de deliberatie der Ridderen vander oordre
 te meer dat de sake hen mede raecht / des
 welke ick daer van heb ontbodē / om hier
 te wesen den xvij. deser maent / ten welckē
 daeghe ick seer hertelijck begeere dat ghi
 v oock hier vinden wilt om mede ten bes-
 sten daerinne te helpen raeden / op dat sul-
 ken resolutie mach worden ghenomen ge-
 lijk totter conseruatie vanden weluaren /
 rusten ende stilicheyt des lants / ende ten
 meesten dienste vanden Coninck minnen
 heere sal beuonden wordē te behoore / etc.
 Exo

Extract wten briuen bande Re- *Num. 10.*
 gente ghescreuen aenden Admi-
 rael den 1. Septembris / 1566.
 opt onderhouden vandē accor-
 de metten edelen ghemaect.

Mer ghy sult hen wel moegen ver- *Folio. 174.*
 sekeren / dat / mits hen stillichlyck *182. 207.*
 ende vredelijck draeghende / naeuol *208.*
 ghende. den inhouden vanden accorde dwelc
 ick den gheconfedereerden Edelen ghe-
 gunt hebbe / men geen ghewelt noch / fort-
 se tegen hen besighen en sal / soo verre sy
 gheen sonderlinge oorzake daer toe en ge-
 uen / Soo het Tasterl ende de knechten
 van dien niet en dienen / dan tot verske-
 ringhe der goede ende bedwanck der qua-
 der ende rebelle / ick scrijue oock tegēwooz *Folio 188.*
 delijck aenden Heere van Beauuoyz dat *169.*
 hy v onderdaenich sy int ghene ghy hem
 tot dienste vander mayestept sult beuelē /
 waer en tusschē ick sal letten wat ick voort
 met zyn voordeel sal behooren te doen / etc.

Extracten wten brief bande Re- *Num. 10.*
 gente aenden Admirael geson-
 den 3. Septembris / opt versuec
 der hercken.

Men

Folio 175. **N**engaende het derde punct/ Ghy hebt
 jeer veelghedaen. dat ghy met die van
 den raede ende leden hebt gheraectlaecht
 hoemen volck soude weder moegen byen
 ghen tot hen werck ende ghewoonlijche
 neeringhe om hen middel te gheuen/ om
 den cost te winnen.

Fo. 181 182 Mengaēde dat ghy my scrjft/ dat de ge
 meynthe soude hebben begeert twee herc
 ken voor hen predicatien/ ick ben verwon
 dert dat de ghemeynte so verwacnt is dat
 sy derre heyschen so ombehoorlijche sake
 ende der eeren Godts soo teghengaende/
 van datmen de tempels ghewijt tot God
 ende doeffeninge der ouder Catholijcker
 religien soude laeten profaneren tot sulc
 ken ongeoorloofden sake/ ende dat sy hen
Folio. 177. niet te vreden en houden met ighe/ dat ick
209. (soo noode) toeghelacten heb desen edelē/
 waeromme ick u bidde hen wel opentlick
 te segghen dat sy hen seluen niet en bedrie
 ghen/ ende dat ick hen tselue niet en wil
 noch en mach toelacten.

Folio. 165. Waerom ick u bidde hen al tselue
 wel te willen wtsegghen ende te besorgē
 dat den heylighen dienst Gods alom weder
 inghestelt worde/ soo voor screuen is/ **D**oc
Folio. 176. aengaende het aflegghen der vvaapenen. Ick
 wete

wete wel dat ghy volghende v voozliche-
 ticheyt ende de gheneghentheyt die ghy
 hebt ten dienste vā zūne Mayestejt v be-
 ste daer in doen sult/verlaetende eerst de
 hoofden ende leifsluyden der ighesellen
 ende voort doende hen allegader de waer-
 penen verlaeten/om naemaels te ordina-
 ren des behooren sal/ Seyndende elcken
 op zūn Ambacht om den cost te winnen/
 sonder dus deerlijcken hennen tijt te ver-
 liesen ende selue doozsake te wesen vā hē
 eyghen armoede/dwelck ick v lieue Reue
 bidde hen van punctte te punctte wel te
 verthoonen/ende hoe dat tselue tot hen
 eyghen weluacren dient/ende dat ghyt
 allet wilt weder brenghen onder de ghe-
 hoorzaamheyt ende onderdaenichryt van
 zūnre Mayestejt ende van zūnen Sou-
 uerneur aldaer.

Folio. 194

Extracten wten briue byde Re-
 gente aenden Admirael gescre-
 uen den 4. Septembris/ ruerē-
 de het onderhout vanden accor-
 de der edele.

Nume. 10

Vleelijck bidde ick v soo seer alst my
 moe ghelijck is / dat ghy dese gemein-
 te te Doornick de waepenen doet verlae-
 ten/ besundere wandtmen gheen forstse
 noch

Folio 166. noch ghewelt teghen hen en wilt gebzue
167 . 177. ken/ ende dat sy hen reguleren nae tghene dat
178 . 181. ick heb toeghelaeten desen Edelen des wel v's
209. sekert zijn/ buyten welcken geschrifte ick
 niet en dencke te gaene/ watter oock af co-
 me/ ende en heeft de gheinepnte ooc geen
 reden van meer te heyschen/ deweleke oft
 sy heue soo seer vergate van te derren dat
 passeren/ Ghy moecht indachtich wesen/
Folio 167. wat dese edele my beloeft hebben/ dwelc
 ghy oock moecht vermaenen den heeren
 van Desquerdes ende Wilcers/ indien sy
 noch daer zijn.

Wengaende het wederstellen vanden
 Goddelijcken dienste inder stadt/ sal my aē
 ghenaeem wesen te hoorē/ dat tselue tets
Folio 180. front ghedaenwerde/ ende de kercken we-
 derghегheuen/ ghelick de Prince van
 Oraengien binnender stadt van Antwer-
 pen beghonst heeft te doen / Inghelicky
 dat de vercondighe van zijne Mayesteyt

Folio 164. ghebodenende ordinantien gedaen wor-
 de/ soo ick mercke dat ghy wel begeert al
 tselue te weghe te brenghen/ v voort bid-
 dende te willē haesten v wedercoemste so
Fo. 174 191 seer ghy condit / nits ick in y hier alleen
 vinde/ wt oten mijn goede neue de Graue
 van Comont vertroocken is nae zijn Gou-
 uernement,

Extracten wten briue vander Re *Name. 10.*
 gēte aenden Admirael gesondē
 den 7. Septemb. ruerende den
 preken ende accozd der Edele.

Hin neue/ door v brieuen vandē 4.
 ende 5. deser maēt/ en dē bygewuech
 den stuchē heb ic int lange verstaen tgene
 ghy my scrift/ rueren den prekingē ende
 de begeerten der Gemeinte en andere vā
 der stadt van Doornick/ om heue te gunnē
 plaetse om te preken binnen der stadt / waer
 op ick v anders niet en can antwoorden/
 dan dat ick dien vā Doornick niet en mach
 noch en wil yet anders accorderen *dan ick*
den verplicht Edelē geaccordeert en hebbe/ *Folio. 166.*
 volghende welcke mijne resolutie / ick v *167. 177.*
 bidde/ wel opentlick dien vander voozsz. *178. 181.*
 stadt te willen segghen/ dat sy aldaer geen
 kercken en moeghen hebben / noch bin
 nen den besluyte vander Stadt preken/
 Ende gheeft my wonder dat dit volck nu
 heischt te moghen preken inder stadt/ ghe
 mercht sy inden voozleden dagen/ vander
 Weth alleentlick begheerden ozlof / om
 ter plaetsen die hen buyten den poorten
 van Doornick soude worden bewesen / te
 moeghen maken eenich ghebouw then
 nen coste/ geijck die vander Sailliaghē
 E e ende

- ende vande stadt my hebben gescreuen bi
 hen brieuen vanden vijfften der voorzaen
- Folio. 185.* welcken bouw v ghy hen sulc moegen toelaeten,
186.187. en door de vingeren sien/ dat sy dien make
 indient hen goet dunct/ hen verclerende/
 dat ich gheenffins hen en sal meer toelatē
 dan het gene dat begrepen is in den verdrach
- Folio 125.* der voorz. Edele/ dmelck ich noch seer on-
126. geerne aengegaē heb so ghi weet/ en wāt
 deselue verplichte Edele by eede belooft
 hebben hen beste te doene van de predica-
Fol. 178. tien te belettē ter plaetsen daer sy niet ges-
 weest en hebben/ so behooren hen de twee
 Edele die te Doornick by v zyn/ Te weten/
 de heeren d'Esquerdes en Bilers/ hen te
 emploieren ten einde voorz. ende daerint-
 ne ter goeder trouwen thoonen het credit
 gat sy onder hen hebben. Mengaende het
 alleghen der wapenen/ nadien het dragen
 der selue in handen vander ghemeinte in
 plaetsen dat gheen frontieren en zyn/ an-
 ders niet en is dan een voetsel van alle op-
 ruer. So bidde ick v ende begeer hertelick
 dat ghy by alle goede wegen die ghy sulc
 goet vinden tselue te wege brenge/ v daer
 toe oock behelpende metten voors. Edelen,
 om de wapenen wten handen vander ghe-
 meinten te trecken.
- Fo. 183.184* Mengaēde den publicatien aldaer gedaē.
 Men verwondert geweest als te sach dz de
 ghene

ghene die deene der seluer gestelt heeft/
 tot v heeft gheuercht de voozsz. twee Ede
 le. Want hoe wel ick gelooue dattet ghe
 beurt is door den goeden yeuer dien ghy
 draecht om de saken te stillen: nochtans
 schijnet dat nadien ghy ghecommitteert
 zyt totten gouernemente van dier stadt/
 ghy alleene mettē Magistraet haddet vā
 zynre M. wegē de macht om te gebieden/
 ende dat het so behoorde ghedaen te worz.
 den om uwer eeren wille/ ghemerct den
 staet dien ghy hebt.

Folio 169.

175.

Wengaendat ghy vuert van te verken Fo. 200.

het casteel ic gelooue wel dat de heere vā
 Maulbais/ gemerct zynen grootten ouder
 dom en ongeuallicheit/ wel qualic sal cun
 nen voldoen ende ghenoech wesen/ allen
 den laste vanden casteel. Wacrom my al
 tijt goet gedocht heeft van aldaer te laten
 den heere van Beaunoit.

Wengaende den schat diemen seet ver Fo. 188.

borghen te liggghen inde kercke van onser 189. 190.

vrouwen/ hoewel ick ducht datter niet af
 wesen en sal/ nochtans weet ick wel / dat
 so verre daer yet is/ ghy het sulcx sult doen
 bewaren/ datmen selue sal cunnen weder
 gheuenden ghenen diet toebehoort / ende
 soet belast sal worden / soo ghy oock
 scrifft van meininghen te wesen te willen
 doen.

Eintelijck begeere ick dat bouen alle sake
het Casteel wel worde versien van Drouan
de ende alle andere noot sake lickenheden tot
verskeringe ende bewaernisse vandē sel-
uen gemerct totten dienste van zijn mate-
steit/daer so vele aengelegen is.

Numc. 10. Extracten vanden brief vader Re-
gente aenden Admirael gheson-
den den twelfstē Septembry/
bekennende zijn dienste te Doz-
nick ghedaen.

Wijnsteue/ich heb twee uwe brieuē
ontfaen vanden 6. en 8. deser maent
mitsgaders de memorie die ghiden heerre
van Beauuoir mede gegeuen hadt/ en eer-
ic come daerop int particulier antwoorde/
en wille ick niet laten u te segghen dat my
dunct dat ghy het innehouden van mijn
voorgaende anders hebt genomen dan ic
die heb gescreuen/want belieft u de selue
te herlesen/Ghy en sult niet beunden dat ick
berispt oft qualick ghenomen heb uwe hande-
linge, maer ter contrarie dat ick gheset hebbe,
dat ick veel vriste dat ghy daerinne waere
voortgaende met eenen goeden yeuer, aenschou-
nemende opten vtersten noot, daerin de sa-
ken

Folio 176.
196.

ken hen waren vindende / maer des ick *Folio 164.*
 screeff / dat was om dat ghy *alleene haddet 160. 174.*
 ganssche ende volle macht, daer op te ordinerē. *175. 176.*

Maer hadde euenwel te vreden geweest /
 dat ghy v soudt moeghen behelpen met
 ten Edelen die ghy te wercke ghestelt
 hebt. Socken eest niet van noode / dat ghy
 ruwer rompste v ontschult neffens my
 doet / en ben oock de ghene niet die yeman
 den soude willen veroordeelē sonder hem
 te hoozen / ende vele min v / ende en twyfel
 niet ghy en sult uwe handelingē altyt wel
 verantwoorden / daer en is ooc voorwaer
 niemant vanden heeren oft vanden rade
 zynre maiestēit die by my geweest zyn oft
 noch zyn die met valsche calumnien sou
 de willen omgaen: maer wel met alle op
 rechticheit wel verstaende dat tghene
 ghy te Dornick hebt ghehandelt, is ghecomen *Folio 179.*
 vut een goede affectie ende meininghe die ghy *196. 219.*
 hebt om te stillen ende te verliē totten
 saken.

Wengaende de plaetse vanden predi
 canten / ick bidde v mijn Heue de handt
 daeraen te houden na v wterste vermoe
 ghen / dat dit volck hem te vreden houde *Folio 166.*
 met tghene dat ick desen Edelen heb toeghe
 laeten / dwelch ick in alle zyn puncten wil *177. 181.*
 onderhouden / ende niet te bnyten gaen / *190. 191.*
208. 209.

Ge is ghelijck

Folio 186.
187.

ghelijck sy soch behoorden te doen/ende als
so hen prekinghen alleen te houden buy-
ten der Stadt/ghelijck sy deden voor den
voorz. accorde.

Iac die van Boznick en hebben aen my
noeyt anders begheert (soo ick v by mijn
voorzaende heb gescreuen) dan te hebben
eenige schuere oft ghebouwe buyten der
Stadt, duvelck ghy hun sult moegen toelaten,
volgende mijn voorzaende scrijuen. En-
de ghelijck sy te vreden zyn hen plaetse te
hebben aende vesten byde poorten binnē
der Stadt: soo en salt hen geen grooter on-
gerief zyn de selue plaetse te hebben buy-
ten der poorten so naeden veste als sy sul-
len goet vinden.

Name. 10.

Extracten wten briue byde Re-
gente aenden Admirael gelon-
den den vijftiensten Septem-
bris/goetbindende zyn dienste
van S. Amand.

Folio 207.
208.209.

Din Breue/ Ick heb ontfaen twee u
we brieuen vanden thiensten deser
maent/ opde welcke ick by oorde antwoor-
den sal/ Eerst dunckt my dat ghy veel ghe-
laen hebt dat ghy hebt versien dat dese ket-
ters

ters gheen meerder schade aende Abdiſſe
van S. Amand en sullen doen dan sy te vo-
ren ghedaen en hadden. *Soe* is meer van
tijt dat dese beroouingen en veruueſtins-
gen vanden cloosteren ende kercken op-
hielden/waertoe ick u bidde te willen de
hant houden soo ick u betrouwe.

Welck niet alleenlich niet en is tegen
het voorſ. accord (*ieghen den welcken ick* Folio 167.
geensins yet doen en wille) maer ter contras- 177. 217.
rien soude tegen den seluē accorde wesen/ 218.
dat men predicatien wilde hebben daer sy
te voren niet en waren.

Extract wten briene by De Regens- *Numc. 10.*
te aenden Admirael/ghescreuen
Den seuenthiensstē Septembrijs
op zijn compste / ende den gra-
uen in de kercke.

Wils den welcken ick begeere dat so
haest ghy enige oorden sult gestelt
hebben tot tghene dat noot sakelūcxte is/
ende dat de saken wat sullen versien en in
beterē state gebrocht sijn / ghy v hier wilt *Fo. 191. 192*
winden. ende tuwē verreche sult ghi dien
van Boznick moghen seggen dat ghi bin-
nen corten tijt daer sult wedex comen / en
compt hen daer en tusschen yet ouer / dat
Et iij jyt

Folio 198.
190.

gūt v ouerscrjuren / dwelck ick oec den hee
re van Moulbais scrjue also te doen. En
den want ick verstaet dat de ghene die soets
ken den ouden schar diemen seet verhozgen
te liggen inde groote kerchie te Doornick /
gaen hier en daer rucrende de aerde ende
den gront der voozsz. kercken / inder selues
makende een groote leelicheit / verwues
stinghe ende schade / ende bouen al diet
datmen ghenoech merct datter niet en is /
ende dattet al te vergheefs ende verlozen
arbeit sal wesen / So dunct my datmē tsel
ue werck behoort gansschelic te schozssen /
ende niet meer te grauen / aerde roeren /
oft voozder schade inder kercken doen /
dwelck ghy sult moeghen sulcx ghebie
den.

Numc. 10. Den Brieſe bande Regente aen
Den Admirael / ghesonden den
neghenthiesten Septembris /
Inhoudende de Resolutie van
Den Coninck.

Mijn Neue / mits dien ick ontfangē
heb dese daghen verscheiden brie
uen vandē Coninck mijnen heere
gheschreuen den 27. 28. ende 30. van Au
gusto lestleden / soo aongaende dē sake vā
staten

staten/religie ende financien als vanden
 Trijchsuolck dat hi by zijne voorzgaen my
 hadde belast in duytslāt gereet te doe hou
 den/indient noot waere/ Soo en heb ick
 niet willen laten v des te adueteren/ mits
 uwer absentien/ ende is in summa/ dat als
 soo zijn wayesteyt meynde voldacn te heb
 ben/ der begheerte van zynen ondersaten
 door dien hy afghedaen hadde de Inqui
 sitie/ gheacordeert de moderatie vanden
 placcaeten/ ende tghene hy verflout dat
 ick den edelen mochte toefegghen met ge
 loofte oock van zijn eemste herwaert so
 uere (noch niet hebbende vernomen de les
 ste deetliche tijdinghen vanden verwues
 sten der kercken) soo hadde zyne Mayest.
 hope ghecreghen van te stellen ende reme
 dieren de religie en alle dese onrusten/ met
 laste dat vesterder noch yet/ waerom het
 volck niet soo haest gepaeyt en conste wor
 den/ dat hy hoopte dat door dassistencie
 van v andere heeren ende den bystant by
 zijn mayesteyt my ghesonden/ tselue te
 neder gheleet soude moeghen worden/
 dwelck de redene gheweest is/ waerom
 zijn mayesteyt alnoch geen ander resolu
 tie en heeft ghenomen/ te meer want hy
 als doen noch niet en hadde ontfanghen
 mijn brieuē vande 29. Augusti/ inhouden
 de cōclusie genomē in zijne maiesst. raede

van herwaersouere/om te doen vergaderen de generaelen staten. Waerop ick met ten eerste verwachtte zijnder mayesteyt resolutione/Al dwelch ick v wel heb willen te kinnen geuen ende met eenen v bidden te
Folio. 217. continueren inde goede neersicheyt die
218. 219. ghy doet om alle saecken te stillen metten minsten quaede/dattet moegelijck is/ arbejdende althijt om van wel tot noch beter te comen tot dat wy soo verre mogeen geraken datmen een goet ende seker reyne die daerinne sal cunnen gheuen naeden heysch vande saken hier mede/ &c.

Nims. 10 Extract wten briene vande Rezhente den 24. Septembris/aende Admirael opte articulen van Doornick,

Folio. 179. **H**in Neue voorantwoorde op uwe
195. 209. brieuen/den eenen vanden xvij. ende den anderen vanden xix. deser maent eensaementlijck opte articulen aldaer gemaect met die vander nieuwer religien/ En segge ick v anders niet / dan dat op alle tghene ghy aldaer ghehandelt hebt/ naeuolghendetghene ick met desen edelten verdraeghen ende v gheschreuen heb/
 niet

niet met allen en valt te segghen.

Extract wt eenen brief vande Ke- *Numc. 10.*
 gente aenden Admirael gheson-
 den 28. Septembris opt onder-
 hout des accords mettē edelen.

Dwelckich so vele te meer goet gevon-
 den heb/mits dat de geconfedereer-
 de hen daegelijcx beclagen van sacken die
 niet gefondeert ende twijuelachtich zijn
 als oft ick hem niet en onderhielt des ick *Folio. 177.*
 hem gheloofst heb/daer nochtans myn mey- *208,*
 ninghe noyt en is ghevoest daer tegen te doe-
 ne, soo sy oock noch niet en is.

Den brief vande Regente aenden *Numc. 110*
 Admirael ghesonden Den 30.
 Septembris/ruerende den Li-
 centiaet/ende het onderhouden
 vanden accorde.

In s'neuewoz antwoorde op v brieuē
 vanden 26. deser/ My dunct dat die
 vander nieuwer religien te Dornick geen
 redene en hebbē om eenige verskeringe
 te heyschen vanden heere van Moulbair
 Ca

- Capiteyne vanden Casteel aldaer/ maer
 behoorden hen te vreden te houden/ ende
 meer te achten tghene dat ich bi prouisien
Folio. 177. gheloost heb den verplichten edele voor hen
209. 217. ende allen den anderen onderfaeten des lants,
218. duvelck ghy hem sult moeghen seggen ende ver
Folio 200. cleeren, datmen teghen hen met gheen
 ghewelt noch by wegghen van feyten en
 sal voortuaeren soo verre sy hem drae-
 ghen naeuolghende den inhoudē vanden
 seluen accorde. Mits den welcken niet vā
 noode en is dat de voozscreuē Moulbays
 hem yet ghelooue/niettemin soo verre v
 tuncicht gheraeden/stot meerdere ruste en
 eenicheyt der sake dat hy hen sulcx geloo-
Folio' 194. ue/ Ick ben te vreden dat hy hen segghe ende
 verskere. dat hy mīnen beuelen sal onder
 daenich wesen/ ende doock onderhouden
 ende naeuolghen tghene ick desen Edelē
 gheloost heb/ghelijck ick doock tselue alle
 anderen officieren belast hebbe voort nae
 dien de saken van Doornich sullen eenich-
 lins metter tijt ghesult zyn/ sal ick v bid-
 den/ terstont v by my te willen vinden/
 ghelijck ick v te meer stonden versocht
 heb/ alsdan sal ick met moeghen stuy-
 ten vā dessee noch te doen/ sal wesen hier
 mede/ &c.

Extracten wten briue bande *Re: N° 10*
 ghente aenden Admirael ghes-
 sonden den 7. Octobris / rueren-
 de der gheloefden vanden stadt-
 houdere.

Merom die van Bornich hen behoor-
 den te vreden te houden / met tghene
 ick den voozscreuen Moutbaix alreede be-
 last heb / te weten dat hy als gheselt iē Gon- *Folio 177.*
 uernementē inden afwesen vanden heere *209.*
 van Montigny hen sal ghelouen ende onder
 houden, tghene ick toegheset ende gheaccoz-
 dcert heb den gheconfedereerden edelen.

Niet anders met v begheerende te hā
 delen / dan met alle goet betrouwen / ende *Folio 186.*
 volghende den goeden puer dien ick v als *191 192 193*
 tijt heb weten dragen ten dienste vā God *198. 202.*
 ende zyn mayesteyte / ende insghelijck tot-
 ten weluacren ende ruste van zynen goe-
 den landen ende onderfaeten soo ghy bree-
 dere tot uwe coemste verstaen sult / diwelc
 my soo vele te meer v anderwerf doet bid-
 den deselue niet langher te vertrecken.

Ick bidde v / dat ghy tuwē vertrecke
 de saeken in soo goeden staet / wilt laeten
 dat in uwen afwesen geen onruste toe en
 come / ende ick heb seer gheerne verstaen dē
 goe.

goeden dienst dien ghy ghedaen hebt, dat ghy
schone dienende rotte predicatie buyten der
stadt, hebt doen maken.

Numc. 10. Den brief by heur hoocheyt aen-
Den Admirael gheschreuen den
12. Octobris/ opte gheloofte van
den Stadthouderre ende zyn
coemste.

Mijn Heere voor antworde opte brie-
uen die den edelman brengher vā
desen my heeft gheleuert/ ende vā
tgene hy my vercleert heeft / Soo come
ich v wederombiddē/ dat ghy hoe eer hoe
lieuer hier coemt/ ende tuwer coemste sul-
Fo. 181 192 len wy t samen spreke/ aengaende des ghi
in v brieuen vermaent/ soo dat ghy gheen
oorsake hebben en sult van des niet wel te
vredē te zyne/ de geloofte die ghi begeert
byden heere van Moulbair ghedaen te
worden/ en dunct mi van geenen noode te
wesen/ want en eueren die vander stat n3/
so en sal oock niet ghedaen worden byden
Fo. 198 199 voo 25. Moulbair/ *duwelck ghy van mynen*
wegen dien vander stadt sult moegen ver-
cleeren/ waermede sy oock behoorden hert
te laten genuegen het dan met alle de ges-
loofte

loofte die de voorsz. Moulbair hen soude
moegendoen van geen volck int Casteel
taenueerden. Niettemin vint ghy datter
meerder particulariteyt vādoen is/ so suld
ghy moegen versekeren/ dat geduerende dē
vier oft ses dagen dat ick met u spreke sal/
ende letten opt gene aldaer salte doen we-
sen voer den dienst zynre *M.* versekeringe
de goeder ende onderhout vanden accorde,
by my ghemaccht met tē verplichtē edelē/
*Ick geen nieu volck van oorlogen en sal doe leg-
ghen noch sepnden inden voorsz. Castele
behoudē dat sy van hender syden stil zyn
sonder eenige nieuwicheyt voort te stelle/
Tot welckē einde ick oock den heere van
Moulbays scrijue/ dat hy hen van gelijce
ken toefegge in uwer presencie.*

Copie vanden briue byden Admi *Num. 11.*
rael aende Regente Ighelonden
den 18. Decert. 1566. heur waer
schouwende vander confedera-
tien.

ME VROUVE.

W. Ik heb hedē ontfangē dē brief die uwe
hoocheyt belieft heeft my te schrijuen
den xliij. deser maent/ byden welchen uwe
hoocheyt

D. 114 115

hoocheyt my belast te comen tot Bruessel om soo vele ghewichtighe saken daegheslijc toevallende. Ick houde v hoocheyt indachtich van igene ick heur seyde tot mynē lesten vertrocke, van Bruessel als dat ick my vertrocke nae mijn huys om mijn afsairen ende dat ick eenen van mijnē volche soude afuerdighen aen zyn mayesteit om hem eenighe mijne saken te verthoonen/ ende dat ick in mijn huis zyne antwoorde daeroppe soude wachten/ mits den welcken ick uwer hoocheyt seer ootmoedelijck bidde my te willen vergheuen dat ick my neffens v hoocheyt niet en vinde/ ic en heb eerst antwoorde van zyne mayesteit.

D. 107 108

De Vrouwe/ Ick houde dat v hoocheyt sal ghewaerschouwt wesen van seker verbont oft confederatie die herwaertover gheschiet tegen de Inquisitie en placcaeten op het stuck vander Religien/ Ick soude mijn debuoir ghedaen hebben/ om uwer hoocheyt daer af te aduverteren/ soo haest ick des hoorde/ maer soo ick my onlanx heb gewonden te hoochstratē/ daer ick de heeren van Egmont ende Meerden daer af ruerde. Seyden sy my gelijcke aduertencien oock te hebben ende dat sy gescomen wesende te Bruessel/ derwaert sy reysden/ niet laeten en souden uwer hoocheyt des te waerschouwen/ mits welckē ick

ich dus langhe daermede geroeft hebbe/
 my refererende tot tghene v'hoorheit van
 den schuen Heeren daer van sal verstaen
 hebben/hiermede/7c.

Copie van eenen brieue ghesonden
 byden Admirael aende Regen-
 te den 23. Heerte / zijn compste
 vertreckende.

Num. ii.

ME UROUVE,

NAdien ich hadde gheantwoort op
 ten briez dien uwe hoorheit heeft lie-
 tefst my te schyuen den neghentiensten
 deser maent/heb ick ontfaen eenen ande-
 ren van den twintichsten/by den welken
 v'hoorheit my ontbiet niet te willen laten
 van my te vinden ten Suesffel op en Maen-
 daghe oft Dincsdaghe naestcomende/
 om te assisteren inden saken tegenvoor-
 delick voor handen zijnde/Woerwaer me
 Vrouwe ick ghelooue dat uwe hoorheit
 sulcken betrouwen van my heeft dat ick
 niet en soude willen erghens in faillen
 ven/ daerick zijne Majesteits oft uwer
 hoorheit

Fo. 114. 115 hoocheit dienft soude moeghen doen/
nietremin om den redenen in mijn vooz-
gaende bzieuen begrepen/ Bidde ick noch
eens seer ootmoedelyck/ ghehouden te
moegen worden vooz gheexcuseert/ hier
mede/ &c.

Name. 11. Copie vanden Bzieue des Admi-
raels/ghelonden aende Regen-
te den vierentwintichstē Heer-
te/op zijn compste.

ME VROUVE,

Fo. 114. 115 Ick hadde verhoopt dat uwe hoocheit
heur soude voldaan hebben gehouden
van mijn onschult by mijn voozgaende
ontboden/maer so ick alsnu weder anders
bzieuen van uwe hoocheit heb ontsaen/
gedateert van den dzyentwintichstē deser
maent/by de welke sy perlisteert dat ick
my by heur soude vinden op en Dincda-
ge. En sal ick niet versupmen my daer in
onderdanich te thoonen/hopende dan u
wer hoocheit voldoeninge te geuen ende
inpersoone te moegen verweuen/des ick
tot noch toe met bzieuen niet en heb con-
uen vercrighen/hier mede/bc.

Extract

Extracten wten Brieue vanden *Numc. 11.*
 Admirael aende Regente geson-
 den den tweeden Septembris
 opt bertreck der geestelicke en-
 de andere pointen vā Doznick.

Ick heb ooc gisteren gehandelt metter *Folio 172.*
 weth om dien vāder nieuwer religie af *175. 177.*
 te nemen de kercken daer sy in pzekē en *178. 181.*
 hen buytē te doen gaen/dwelc ick ooc heb *182. 183.*
 voorgehouden dien vanden Capittel tot *184.*
 d'zē toe/wāt daervā geē meer hier en zū/
 mits welckē sy my versochten te moegen
 eē reisē by die vā heur Capittel om daer
 na mi eenich goet aduis te moegē geuen/
 dwelck ick dan uwer hoocheit salschickē/
 om op al heur beuel te versaeen.

Neugaeñ twolck vādē heere vā Beau-
 uoir/dunct my datmen dz seer wel can ge-
 deruen/latende hier noch 100. soldatē tot
 ten genen die de heere vā Moulbais als
 nu heeft/en soudt dē seluē heere va Beau-
 uoir moegē te wercke stellē in andere la-
 sten daer hy meer diensten mochte doen/
 want ick hope het Capittel sulcx te verstaē
 dattet gheen noot hebben en sal/cc.

ff ij Ex

Nam. 11. Extract wt den Brieue van den
Admirael aende Regente ghesonden den vierden Septemb.
Kuerende der publicatien ende
Aduijse van der Weth.

Folio 175.
tot 189.

SMer en tusschen en heb ick niet wille
laten uwer hoocheit te seinden by ge
scrisfte het *Aduis van die Balliagen!* ende
van deser Stadt/ Eensamentlyck de Pub
licatien die ick ghisteren dede doen/ daer
alle volck seer mede ghesluit wert/ met
bewijlinghe van bereet te zyne hen on
derdanich te thoonen in alle tghene uwe
hoocheit hen soude willen beugelen/ hen
gheluckich houdende vander gracen die
u hoocheit hen dede/ bekennende dat sy
hen grootelyck hadden misghaen/ het
schijnt dattet ghebeurt is doer een raser
nye ende wanhope daer sy in gheualen
waren/ soo ick hope tot mynder weder
compsse uwer hoocheit naerder te ver
cleeren: want ick vinde in dit volck een
goede gheneghentheit tot heuren Prin
ce/ behaluen datmen hen wete te leiden
met soeticheit. Ick sal my mozghen byder
Folio 200. Weth vinden om alle dit gewapent volck
te brengen tot maer op duyfent of 1200.
hoofden/

hooften/ seindende alle dander op hen an
 bachten. Dunct uwer hoocheit datmen
 tgetal noch mindere/ hope het te cunnen
 doen: maer my dunct dattet niet dan goet
 en is/ datmen wat volcx heeft om nacht
 ende dach wat waken te houden tot dat
 alle saken wel ghesilt zyn: mijn meinin-
 ghe is soch de Capiteinen ende die sy on-
 der hen houden sullen/ te doen swere zyn
 der *M.* daer toe vucgende eenige articu-
 len die my noodich sullen duncken.

Folio 187.
 188.189.

Die vrouwe ghisteren ben ick gewaer-
 schout van eenē metser deser stadt/ dat hy
 eenen grooten schat vuiste inder kercken van
 onser vrouwen/ wesende onder der aerde
 wel 50. oft 60. voeten/ ende volgede de ge-
 legentheden die hy my geseet heeft/ heb
 ick by my ontboden eenige vanden Magt
 straet en vanden raedt vander Stadt/ en-
 de der Sailliagen/ den welcken ick tselue
 verbzghhouden heb / de welke my ant-
 woorden dat sy van hemmen ouders had-
 den gehoozt datter inder seluer kerckē ee-
 nen ouergrooten schat verborghen lach/
 maer en hadden noeyt cunnen ghewerten
 de plaetse/ inder burgē dat ick/ vzesende
 dat tselue der ghemeintenter gozen soude
 comen/ ende dat die eens mochten comen
 den seluen schat soecken/ goet vonde/ tsel-
 ue te doen versochten/ mits den welcken

F f ij ick

ick ghifternauont inder seluer kercken
 wake heb doen stellen met Meyer ende
 geswozene vander stadt. Ende sal heden
 laten beghinnen te grauen ter plaetsen
 die de voorsz. metser wijsen sal / De wel-
 ke wesende opt point van steruen / tselus
 vercleert heeft / en hoe wel hy noch ouer-
 cranck is / heb nochtans soo vele ghedaen
 dat hy opte plaetse ghebrocht sal wordē /
 ende soo verre ick eenighe waerteckenē
 vinde / en sal daerinne niet doene dan ten
 by zijne vander Voeth ende der Canonijcken.
 op dat / of men den schatt vonde / den seluē
 wel mach bewaert worden / om daermede
 gedaen te worden / soou hoocheyt sal goet
 vinden.

Num. 11. Extract wten Brieue byden Ad-
 mirael ghescreuen aende Re-
 ghente den vijfften Septemb.
 Kuerende de predicatien / Hou-
 bais ende andere.

Folio 177.
tot 188.

Desteert het point der prekinge / welc-
 hē aengaende / ick geen middel en sijn
 om dit volck te vreden te stellen en te stil-
 len / en sonder wapenen te houden so verre
 v hoocheyt daer by blyft / dat sy hen niet
 en wilt

en wilt toelaten hen predicatien binnē der
 stadt te houden / Ich gelooue dy ick twolck
 wel ophouden soude van dat tselue niet en
 soude gebeuren so lange ick hier bē / maer
 so haest ic wech bē / mach v hoorheit heur
 verskert houden van nieuwe onrustē wt
 viederhande oorsaken dier toevallē moe-
 gen. Ich sal desen middach my vinden by
 den Bisschop van Dornick dry mylen van hier *Folio 198.*

om met hem van dit point te spreken / wāt *199.*

Daer ane hangt de gheheele ruste ende ce-
 nicheit van der Stadt. Ich worde ghe-
 waer datter een seer groot misverstant is
 tusschen den heere van Moulbais / ende
 die vanderseer Stadt : ende my dinct dat
 men tselue misvertvrouwen seer qualick
 sal cunnen wechnemen. Waer de heere
 vā Montigny mijn broeder hier / het waer
 al ghebaen / want ick verstaē dat hy van
 alle de inghesetene seer bemint ende ont-
 sien wort.

Extracten voten Biene by den Ad *Num. 11.*
 mirael aende Regente gheson-
 den den lesten Septembri /
 Kuerende den preken binnen.

Yengaende het point vanden preken /
 heb ick ghisteren langer gesprokē met
 ff iiij mijn

Folio 175.
101188.

mijn heere den Bisschop van Dornick / ende
 hoewel hi in deser sake geē opinie en wilt
 gheuen als hem niet ghezoouft wese /
 soo ghedraecht hy hem nochtans tot tge-
 ne v hoocheit beuelen sal / maer behēt wel
 dz so verre v hoocheit de prekeige niet toe-
 en laet binnen der stadt / datter dagelijc
 wel inconuenienten mochten gerysen / ge-
 lijckvoor: naer elcken kenlijck is / Ende
 hoewel ick altjt daerop ghebleuen ben /
 dat die predicatien soudē geschieden buy-
 ten der stadt / algheschieden die voor: dace-
 cord van den Edelen / niet alleen binnen
 der Stadt / maer oock inden hercken al-
 daer. Soo heeft my goet ghedocht op dat
 point in gheen dispute te comen / maer
 hebbe daer altjt op ghebleuen / dat de
 Weth by uwen beuele ben soude bequaer-
 me plaetsē bewyssen om hen prekinghen te
 houden / mits welcken me Wrouwe om ale-
 le saken te stillen / soude ick (onder oot-
 moedige correctie) van opiniē wesen / dat
 v hoocheyt toeliete dat die ghedaen wer-
 den binnen der Stadt / sonder eenighe her-
 cken te houden / Daermede soude ick
 hopen all te lissen / Iae soude van mey-
 ningen wesen / theel Conlisterie en-
 de de principaelste vander nieuwer ste-
 ligien

ligien te doen verbinden van den Bif-
 ſchop ende den gheſtelijckē alle eere te be-
 wiſſen/ ende ick ſeluer ſoude den Biſſchop
 willen inbrenghen binnen der Stat/ hem
 wederleuerende zyne kerche ende alle de
 andere ſtadt.

Ick heb oock den Heeren Deſquer-
 des ende Bileers vercleert/ tghene v hoo-
 cheyt my hadde gheſcreuē/ die der ſeluer
 daerop ſcreuen/ v verſeheren me Drouwe
 dat ſy hen wel quiten om alle ſaken tot
 ſtillicheyt te brenghen/ ende dat ick
 ſonder hen niet wel en ſoude
 hebben te wege brenghen
 het ghene dat v hoo-
 cheyt my had be-
 laſt.

ff v Ex

Nume. 11. Extracten wten briene vanden
Admirael ghesonden aende Ke-
ghente den 8. Septembris/rue-
rende den Publicatien ende pre-
dicatien.

ME VROUVE.

Folio 190.
191.192.

Ick heb ontfaen uwen brief vanden 7.
deser maent dienende op mijn brieuen
vanden iij. ende v. antwoorde opte punc-
ten daer uwe hoocheyt eenich misgaegen
af heeft/naedien ick ghewaer worde dese
valsche achterclappen/soude het alle late
gaen soot wilde/maer den treck dien ick
hebbe ten dienste van zynre Mayesteyt/
ende tot ruste vanden lande bedwingt mi
patientie daerinne te nemen/hopende tot
mijnre coemste naeder voldoeninge uwer
hoocheyt te gheuen/der seluer biddende
mi niet te willen condemnere/ich en sy
ghehoort/Wengaeu dat v hoocheyt scrift
verremt genomen te hebben dat de herre
van Desquerders ende Wileers genoemt
staen in een publicatie hier ghedaen en sal
men niet beuinden dat die aldaer seffens
met my ghenoeemt staen/maer als alleen
lyck daer by gheweest hebbende/dwelck
ghe

ghebeurde ten grooten versuecke vanden
 Magistraet / dewelcke seyde dat tselue
 grootelijck soude dienen om de Stadt in *Fol. 177.*
 stilten te brenghen/waer op ick aen hen *180 181 182*
 versocht/hen daer by te vinden/ende men
 en sal niet vinden dat sy in eenighe ghebo-
 den meer ghenoemt staen/oft oeyt geseit
 hebben te hebben anderen last dan om al-
 len goeden dienst en neersticheyt te doen/
 ghelijck sy doock uwer hoocheyt den vj. de-
 ser ghescreuen hebben/hopende dat uwe
 hoocheyt der waerheit nu verstaende des
 wel te vreden sal wesen.

Uwe hoocheyt sy wel versichert dat
 ick mijn wter sic beste ghedaen heb om te *Folio 178.*
 maken dat de predicatien buyten der stat *tot 182.*
 ghehouden mochten worden / maer ick
 vinde daerinne oueruele groote swaer-
 chede/ ende aengaende dat uwe hoocheyt
 schrijft dat de weth by hen brieuen van
 den vijfften der voozleder maent soude ge-
 screuen hebben/ dat sy te vreden souden
 gheweest zyn met een plaetse buyten der
 stadt/voozwaer de saken zyn sedert wel
 verlopen ende ghelooue wel dat hadden
 hoocheyt ouer ses weken willen toelaten
 dat de Inquistie soude hebben achterge-
 bleuen metten Placcaeten/en dat niemāt
 om zyn gelooue en soude veruolcht ghe-
 wordē zyn/die vander Religien souden te
 vrede

preden gherweest zijn/ van nemmermees
 predicatie oft oeffeninghe nae hen manie-
 re in Conincx lande te doen/ maer de on-
 geregelgheden zijn nu te ouer seer groot/
 waeren sy hier die neffens uwe hoocheyt
 zijn/ sy en souden mijnen handel nie t soo
 blameren,

Num. 11. Extracte wten brieue byden Ad-
 mirael aende Regente gesonden
 den 10. dach Septembris/ opte
 predicatien S. Amands/ ende
 volck in wapenen.

ME VROUVE.

Ich heb door den heere van Beaumoie
 uwe hoocheyt ghewaerschout vanden
 raet van deser stadt/ ende verwachtte
 daerop antwoorde ende tgene uwer hoo-
 cheyt belieuen sal my te beuelē/ ich heb op
 ghisieren soo wel den Canonicken als de
 Magistræet verclaert/ dat ich vor my ghe-
 nomen hadde te beuelen/ dat men de pre-
 kinghen vooztaene buyten der stadt hou-
 den soude/ maer soo wel decne als dand-
 re hebben my ghebriden dat ich daermede
 soude willen verthoenen tot dat de Cano-
 nicken by heuren Bisschop souden ghe-
 weest

Folio 178

179 181 182

183.

weest zyn om hem te verthoopen hoe lut
 tel versekerheden dat sy sullev hebben/
 soo verre men de predication buytē hout/
 gemeret sy nit en sullen willen bliuen by
 hen buyten gaē so haest ic wech sat wesen
 ende comende te ghenwer hoocheyt or-
 dinancie sullen vallen inden penen byder
 seluer ghestelt/ Ick en wil oock niet laten
 van uwer hoocheyt te waerschouwē/ hoe
 dat ick gisteren auont tjdinge creech dat
 eenige vander nieuwer religie weseude te
 S. Amānd beflaken om het gemeyn volc
 oproerich te maken/ ende insghelich die
 van Valencijn om hen soo verre te brengen
 ghen dat sy souden vernielen de Abdijē vā
 S. Amānd/ onder toetsel dat de Cardinael
 soo inden haet is/ maer ick sorghe dat in
 dien sy sulcken ouerlast deden sy voozder
 toetasten souden/ Ende want S. Amāndt
 is onder dese ballaige/ ende dat men sou-
 de moegē vermoeden (hoe wel tourechte)
 dat ick des wel te vreden soude hebben ge-
 weest/ mits mē wel weet/ dat ick des Car-
 dinaels vriēt niet en ben. So heb ick op dē
 staenden voet by my ontboden den Guer-
 meyer van S. Amānd hem verclarende/
 al tselue en sal moegē daer ter plaetsen rei-
 sen om daerin te verlicē/ hebbōde oock ont-
 bodē den edelen die te Valencijn zyn/ hen
 oock aldaer te vinden/ om by alle maniere
 middel

Folio. 207.

208. 209.

Fol. 89. 90.

91. 92. 93.

te vinden om sulcken quaet te verhueden/
 v versekerende me vrouwe dat ick sulckē
 neersticheyt sal doē om de plaetse te bewa
 ren als oft die mijn eygen ware. ende wes
 ser voort ghebueren sal/ ende wat worden
 ick daer sal stellen/ sal ick voert uwer hoo
 cheyt ouerscrijuen.

Folio 165. Door mijnen persoon/ ick hadde lieuer
 in eenighe plaetse vanden Torck belegert
 te wesen/ om der Christēheyt aldaer diēst
 te moeghen doen/ dan gheemployeert te
 worden inden sakeu/ daer ick my hieer in
 vinde/ want ick wel wete al doen ick al dat
 moegelijck is om doene/ men my noch tsel
 ue qualijck afnemē sal/ want daer is groot
 onderscheyt/ te zyn opte plaetse in persoone
 ne/ oft elders daeraf hoozen couten.

Numme. 11. Extract wten briene byden Admi
 rael aende Regente ghesonden
 den xiiij. Septembris/ ruerende
 S. Amand.

ME VROUWE.

Folio. 206. **B**olgende tgene ick uwer hoochz heb
 207. 208. gescreuen den 10 deser/ heb ick mi ge
 209. wonden tot S. Amands/ alwaer ick hope
 sulcken oordre ghestelt te hebben/ dattet
 geen

geen quaet gheschieden en sal/ hebbende
geordineert dien vander religien aldaer
dat sy gheen predicatien souden houden
binnen der stadt noch in geen kercken vā
den onligghenden Doopen/maer dat de
ghewoonlycke diensten alom soubē wor-
den weder ghedaen/waerinne sy verwil-
licht hebben/ende ick hope dat sy hen stil
houden sullen/anderffins sal ick die doen
straffen/naeuolgende den gebode/dwelck
ick aldaer heb doen vercondighen/dewelc
ke begriipt verbeurte van lÿf. ende goet.

Aldaer wesende ontvinghe ick uwer
hoocheyt brief vanden 12. deser/ ende diē *Folio. 175.*
volghende/ sal ick my terstont tot Doornic *193.194.*
vinden/hopende int werck te brengen het
middel by v hoocheyt my ontboden/ende
sal de prekingen doen houden buyten der stat,
ende hadde ick vanden beghinsel sulcken
last gehad/ ick hope het soude alreede al
voelschiet zÿn.

Wengaende dat uwe hoocheyt mi heeft
ontboden door den heere van Beaunois/
ende oock alsw mi scrijft/ mynder niet qua-
lyck te vreden gheveest te hebben. heeft my
seer lief ghetweest/ende mach heur v hoo-
cheyt wel verskert houden/ dat ick my
alom geerne sal emploieren voor den diē
van zÿnder mayestejt/ in al tghene uwe
hoo-

hoocheyt my sal willen beuelen/ Ende' al heb ick beueest gheweest/ oft ick ergens in ghemist hadde/ ende daer op uwer hoocheyt heb begheeren voldoeninghe te geuen/ ick hope sy my tselue niet qualijck afnemē en sal/ gemerct dit punct vander religie so ketelachtich is/ dat oock een woort een ganssche handelunghe wel mach veranderen/ dies ick my wel beladen vinde/ te meer ick noyt mijn leuen sulcken saken ghehandelt en hebbe.

Numc. 11. Extract wten Briue vanden Admiral gesonden aende Regenten achtthiensten Septembrys/ Knerende den Predicaten buyten.

Fo. 179. 180. 181. 182. **S**hieden hebbende ghehoort mijn beuel/ hebben achter raedt genomen/ en na lange deliberatie hebben te vreden geweest dat sy hen sermonen houden sulden buyten der Stadt/ behoudelijck dat ick hen soude toelaten eenighe ongewijde plaetsen binnen der Stadt/ tot dat sy de plaetse by my hen bewesen/ souden daer toe bereet hebben ghemaect/ omelck ick hen by aduysse vader Weth heb toegelate opte

opte restrictien hier by ghemiecht en ben
 van meyninghe hen voortaeue niet te ge
 dooghen dat sy eenige kercken meer sou
 den houden tot hen prekinghen/maer de
 ouden dienst daer weder inne te brengē/
 biddēde dat u hoocheyt wille beuelen mi
 nen heere den Bisschop van Doornick dat
 hy hem terstont alhier vin te om oordē te
 stellen int ghene zyn officie is/ende aen
 gaende de verskertheyt van zynen per
 soon/men sal hem die soo goede geuen als
 hy sal begheeren/ Ick passeerde gisteren
 moustre tot 1200. persoonen/cassereñ alle
 andere die welses duy sent waeren / doen
 die selue 1200. zyne mayest. eedt doen en
 tot bewaeruisse vander stadt.

Folio 163.

164. 165.

166.

Midts welken me Drouwe ick goet
 heb gevonden dat ick uwer hoocheyt sou
 de seynden alle myn handelinge door den pen
 sionaris vander stat op dat uwe hoocheyt
 my op al haer beliefste lacte weten/ v bidē
 dende me Drouwe dat /indien dat ghy daer
 inne yet vint daer vvat op te seggē soude vallē,
 de schult daer af toe te scriuen niet my/
 maer den tyt die onsluedē nu is vermeererde, Folio. 217.
 hopende tot mijnen wederkeeren breeder
 vercleeringhe aen uwer hoochz te doene.
 Ende want hierinne haeste is ghelegghen
 op dat dese geesten die nu op goede werck
 zyn

zijn/hen niet weder en roeren / bidde ick
om cozte antwoorde op al/op dat ick oock
eens van hier mochte gheraken / daer ick
meer ghequeelt ben dan oyt was Edelman
van mynder qualiteit.

Numc. 11. Extract voten brieue byden Admi-
rael aende Regente ghesonden
den 19. Septembz is op zijn bes-
loingne ende oyt grauen.

ME VROUVE,

In het scrijuen van mynen brieue/
heb ick ontfanghen den brieue die u-
wer hoocheit belieft heeft my te scrijuen
den seuenthiensten deser. Waerop als nu
by my niet voorder gheantwoort en sal
worden/dan dat ick mi refereer *totten saec*
ken die ick uwer hoocheit seinde met alle
mijn besoiingnee. Ick en derre niet ver-
trecken/het en sy eerst al volschiet/anders
soude ick nieuwe onruste vreesen/ghelijck
uwer hoocheit dooz den Pensionaris du
Chambge sal moeghen verstaen / en aen-
gaende dat men uwer hoocheit soude ghe-
waerschout hebbē/datic in onser Vrouwe
kercke *grootte schaele soude doen* ben ic wel
verwondert vanden genen die uwer hoo-
cheit sulcx aenbrengen/ en hope der seluce
te mynder compste deshaluē wel te payē.
Doo

Folio 188.

189.

So vele isser af/ datmen daer eenige stuc-
ken gelts heeft geuonden die ick heb doen
bewaren om geleuert te worden dient toe
compt. Ick heb ooc alle t'gout en siluer dat
ter is vonden/by den Magistraet doen o-
uerleueren den Canonickē/ de welke een
deel daer af der stadt hebbē geleent op goe-
de sekere borge. Deselue Canonicken heb-
ben ooc gecrege sekere registers/ bescheet
en pzeuilegiē heurer kerckē dienende/ die
sy al opt casteel hebben doen dzagen/ my
vercleert hebbende dat sy die stucken niet
en soude willē verlozē hebbē vooz 50000.
gulden. Ter wylē ick hier geweest heb/ heb
ick gearbeit om alle sakhē te liiffentusschen
de geesteliche en de ghemeinte/ de welke
tegen dander seer verbittert waste mijn-
der compste/ maer zyn nu genoegh verec-
nicht/ hopende alle kercken in goede ooz-
den te brengen. En als aengaende vā niet
meer te grauen/ nadiē v' hoocheit sulcx be-
last/ sal icht doen aflaten/ hebbende ghe-
proeft een oort daer eenighe apparencie
schijnt te wesen/ daer by de kercke gheens
sins en can beschuldicht worden.

Extracten wten Briue vanden *Num. 11.*

Admiracl aende Reghente den

24. Septēb. opt voozsiē vanden

Casteel en supuerē der kercken.

¶ g ¶ Ick

Ick heb den 20. deser maent aen uwē
 hoocheit gesondē den Pētionaris vā
 Folio 174. deser stadt/ en ben verwachtē dantwooz
 180. 181. de die uwer hoocheit sal belieuen hem te
 182. 183. gheuen/ daerentusschen zjn alle dinghen
 184. 185. hier stil/ en heb alle die Canonickē en gee-
 stelicke gestelt in hen kercken/ en niemant
 en veruoozert hem om hen lieden eenich
 leet te doen met woozden oft met werckē/
 onderhoudende woeltghene ick hier had-
 de doen vercondighen / daer af ick uwer
 hoocheit seinde Copie.

Daer warē eenige Soldatē vergadert
 Folio. 206. om trent S. Amand/ die hen seiden te wes-
 207. 208. sen aendē heere vā Cordes/ stadthouderē
 te Bouay/ dewelcke aldaer ouerlast dedē/
 seggēde niet te willē wt teerē van Abten
 goet/ dwelck ic verstaen hebbende/ hebbe
 hen doen beuelen dat sy van stonden ane
 souden vertrecken/ wel weten uwer hoo-
 cheit sijn niet te wesen datmen de geestelic-
 ke soude berouuen/ ende in gheualle van
 weigeringhe/ dat ick hen soude cloppen/
 waerop sy vertrooken zjn na Bouay.

Me vrouwe/ de artillerie en munitie die
 Folio 169. uwer hoocheit beliest heeft te seindē van
 170. Mechelē/ is gisterē hier brocht/ dewelcke
 ic opēbaerlic ten aensie vāde gemeinte int
 casteel heb doen vuerē/ so mi dochte selue
 so te

Den Brief by Den Admirael aende *Num. 11.*
 Regente ghescreuen den seuen-
 entwintichsten Septēbris / opt
 accorderē van Doornick en swa-
 richeit vanden Stadthouderē.

ME VROUVE,

Ick heb ghisteren auont ontfaen den
 Brief die uwer hoocheit belieft heeft
 my te scrīuē den 24. deser maent door de
 seerstadt Pensionaris voor antwoorde vā
 de gene die ick uwer hoocheit had gescres-
 uen den 18. en 19. waerop ick heden by my
 heb ontboden die vander Weth / en oock
 eenige gedeputeerde van die vander nieu-
 wer Religien om te wercke te leggē de ar-
 ticulente vozen hen voorgehoudē / die ick
 oock uwer hoocheit hadde gesondē om te
 weten of de selue eenighe veranderinghe
 daerinne wilde gedaen hebben. Ende soo
 wten voorsz. brieue van uwer hoocheit
 schijnt / dat deselue ghenoech toelaet dat *Fo. 190. 191.*
 mē die accorderē hadde ick voor my geno- *102. 193.*
 men die te slyten / dwelck de Weth seer
 van my versochte. Maer als wy quamen *Folio 198.*
 opt point vander verskeringe te gheuen / *199. 200.*
 so heeft my de Heere van Moulbais ver-
 cleert / dat hy dien vander nieuwer religie

Es ij niet

Folio 166.

169.

niet met allen en wilde verskeren sonder
 des expresse last vā uwer hoocheit te heb
 bē. Ende hoe wel ich hē heb verthoont de
 macht die ick hebbe van hē te beuelē/nae
 volgen der commissiē die ghy my hadt ge
 geuē om dese onrustē ter neder te leggen/
 so en heeft hi nochtās nergens in gehoor
 saem willen wesen/ ten eindevoor^s. Inaer
 seide dat hi uwer hoocheit daerop scrijue
 soude int langhe/waeraf me vrouwe ick
 voorwaer wel ben verwondert geweest/
 want dit mochte wel een oorsake zūn/ dat
 al wes daer gehandelt is/ weder int ver
 weert gestelt soude wordē. Wāt so lange
 volck niet en is verskeret van die vanden
 Castele/so sullen sy altijt in mistrouwen
 bliuen. Ghisterēdede ick binnē der stadt
 ontladen *de artillerie* die uwe hoocheit had
 gesonden van Mechelen/ en de heere vā
 Moulbais ende ick deden die stucken met
 macht van volcke doen tot binnen dē Ca
 stele/waer toe eenige vander stadt oock
 hielpen/was oock vanden aduise/ dat een
 nige knechten des heeren van Beauuoir
 comende van Arien/souden dweers door
 de stadt ten Castele trecken/ ende my is
 vercleert dattet volck daer niet op en sprac
 ken/verstaende alle die vāder Stadt/dz al
 tselue geschiede tot bewaringe vandē Ca
 stele/omwelck was tot verskeringhe der
 goede

Fo. 170. 171

172.

goede/ en straffe der quade/ en dat der religien aengaende/ al soude hen worden onderhouden/ des ick met hen handelen soude. **W** hoocheit mach bedēckē in wat grooten misvertrouwē dese stadt vallen sal/ en stelle ick hendaerinne niet te vzedē/ waer doo; niet alleē dit volck/ maer ooc alle hen gebueren in onrusten mochten comen/ en icken soude van hier niet derringen scheiden sonder eerst hierop antwoorde te hebben/ en ooc te volbzenghen des voozsz. is/ gheuoech merckende het quaet datter andersins wt volgen soude/ dwelck my al tselue **W**. hoocheit heeft doē verthoonē/ biddēde waerom ter stōt antwoorde te hebbē/ hier mede/ 2c.

Extracten van den Brieue byden *Num. 11.*
 Admirael aende Regente gesonden den 3. Octob Rnerende der versekeringe vādē Stathoude.

ME VROUUE.

W mynen briez vanden 25. der voozgaender maent heb ick int langhe uwer hoocheit verthoont tghene belette/ dat mē dien vāder nieuwer religie niet en had cunnen geuen de versekeringe by hen versocht/ mits der weigerige die de heere van Moulbaismy hadde gedaen/ dwelck

S G uij by

Folia 108.
199. 200.
201. 202.

hy my seet uwer hoocheit gescreuē te hebben/cū hebben nu ontfangē den brieu die uwer hoocheit heeft belieft my te scrijuen den 30. So dunct my dat deselue niet ten besten te vreden en is van dat die vander nieuwer religien daer by bliuen/ dat sy willen versekeringe hebben vanden Casteele/latende hen voorstaen dat sy hen behoozden te vreden te houden metter versekeringe die uwe hoocheit heeft ghegeuen den geconfedereerden Edelen by mannē van prouincien/dewelcke sy wilt doen onderhouden. Om daerop te antwoorden/bidde ick uwer hoocheit te willen lettē op tghene ick heur heb ghescreuen by mijn voorgaende brieuen/ ende insghelijcx by die vanden 5. 6. 8. 14. ende 18.

Folia 183.
184.

So verre nu dat ic van hier gae/sonder te geuen de versekeringe sowel van die vā den Casteele als vādē Bisschop (die noeyt inder stadt en heeft willen comen want ick hem ghescreuen hebbe) ende dat sy verstaen dat ick den last van deser plaetsen niet en wil aennemen/ ende dat v hoocheyt vertrect de commissie te seinden. Sy sullen in een groot mistrouwen tegen my valle/ ende heur laten voorstaen dat ick hen wil bedrieghen / ende dat v hoocheit yet int heimelick teghen hem op handen heeft/ want het zijn de archwanenste lieden vander werelt/ ende het is my wel

my wel leet dat ich hen niet en can wüßma-
ken dat sy hen behoorden te vrede te hou-
den *mette simpel verzekering* van uwer hoo-
cheyt/ daer toe men hem niet ghebrengen
en cā/dwelck my uwer hoocheyt doet bid-
den/te willen seynden de voozscriven com-
missie/ende welernstelijck den voozseyde
Heere van Moulbais te scrijuen/ dat hy
alle verzekeringhe geue/volgende den ge-
handelden articulen.

Den brief vanden Graue vā Hooz- *Num. 12.*
ne ghesonden aende Regente dē
II. Octobris/ opte swaricheden
byden stathouderre vanden Gou-
verneur ghemaect.

ME VROUVE.

Ganghen hebbende de brieuen vā
uwer hoochz vanden 7. deser maent
byden welcken ghy my beucekt aldaer te
comen om soo vele te beter alle swariche-
den te cleeren/verstaende dat daer en tus-
schen soude euen wel in zün gheheel bly-
uen den last die ich van deser plaetsen heb-
be/tot dat v hoocheyt anders soude ordi-
neren/my daer neffens belastende sulche
voorden inde sacken hier te stellen dat due-
g v rende

Fo. 190 191
192. 193.
194

Fo. 198 199
200. 201.

rende mijnen afwesen geen onruste en ge
beurde/om welcken uwē brieuē te voldoe
ne/hebbe ick metter weth gehādelt om te
besien hoemē best soude vshuedē alle de be
roertē in mijnē afwesē en voort gesprokē
met die vander nieuwer religien op dat sy
hen stil soudē houden ter wijlen ick sou
de wech wesen/dewelcke my seyden / dat
zīt wel doen soudē in mijnder tegenwoor
dicheyt/maer soo verre ick verbrock son
der hen eenige versekerheyt te doene / sy
sonder achterdencken niet zijn en consten
noch gherust wesen/my daer om bidden
de niet te willen vertrecken/ waer op ick
hen seyde dat ick nootlijck my by v hoo
cheyt moeste vinden/om heur de saecken
van deser stadt te verthoonen/dwelc met
brieuen niet soo wel en const gheschieden/
maer na vele propoesten seyden sy mi dat
sy vaste ende sekere waerschouwingē had
den van hennen vrienden ende maeghen/
dat men knechten ende ruyteren om hē te
bederuen int Casteel soude stellen so haest
ick verreyft soude zijn/ Ende hoewel ick
hen versekerde datter niet af en was / en
datter al niet dan valsche aenbrenghen
en was/ende dat v hoocheyt sulcx niet en
soude belastē sonder my des te waerschou
wen/te meer dat sy noch dē 7. deser maēt
my had ghescreuen / dat sy my beual van

deser plaetsen/ende vāden Casteel/na vey
 moegen der commissien die v hoochz te
 mijnen scheyden my hadde doen geuē/ ho
 pen hen daer mede te paeyē/maer en zjn
 daer mede niet willen te vreden zjn / ende
 want ick veerdich was om reysen/ en mijn
 volck alreede voozghesonden hadde / be
 dachte ick van een ander middel hen vooz
 te houden/ Te weten/ dat gedueren mijnē
 afwesen oft ten minsten binnen vier dagē
 men geē volck van oorlogen indē Casteel
 noch inder stat en soude legghen/ende dat
 ick maken soude dat de Heere van Moul
 bais hen sulcx ghelouen soude na voermoe
 gen der macht die ic hadde van hem te be
 uelen/hopēde dat sy daer mede gestilt sou
 den worden/ende hoewel sy my vele daer
 op seyden / nochtans waeren eyntelijck
 daer mede te vredē/ mits hebben de vooz
 seyde verskeringe/want hen des te meer
 achterdenckens dede hebben dat op giste
 ren clooten waren aencomen en gedaē int
 Casteel/dwelck sy waren gewaer wordē/
 want uwe hoocheyt en soude nēmermeer
 kunnen geloouē/ hoe archwanich dit volc
 is/om nu diē volgen hen te bet te paeyen/
 docht my goet den heere van Moulbays
 daerop te spreken in hen presencie/hē seg
 gende dat hy geen crijchswolck inden Cas
 stele noch inder stadt inne laten comē en
 soude

soude sonder mijn beuel oft dat ick tot v
 hoocheyt soude hebben ghesproken/waer
 op hy my antwoorde dat zijns persoons
 aengaende/hy altijt ghereet was my allē
 ootmoedighen dienst te doen/maer dat hy
 hem daer toe niet en wilde verbinden, maer
 indien dat hy briuen ende beuel vā uwer
 hoocheyt creech van volck int Casteel te
 nemen/ dat hy die inlaeten soude/ En hoe
 wel ick hem verthoonde den last dien ick
 hadde van hem te ghebieden/ende dat het
 vertrecken van volck in te nemen voor
 twee daeghen niet letten en conste/ so my
 dochte de plaetse in gheen perijckel te we
 sen van inghenomen te worden / ende dat
 ick ter stont by v hoocheyt my vinden sou
 de/ende die waerschouwē vantselue mijn
 beuel dat ick hem hadde ghedaen/Soo en
 wilde hijt nochtans niet doen / waerinne
 ick vinde my te cort ghedaente zijne alst
 redene is/maer hy seyde my / dat hy hem
 altijt wel sal verantwoorden vā dat hy mi
 niet ghehoorsaem gheweest en is/ Ende
 want ick hem houde voor een Edelman
 van eeren/en wilde ick hem niet voordeere
 dringhen/maer soo vele isser af/ oft nwe
 hoocheyt en behoorde my sulcken last niet
 te gheuen oft moeste my aldaer ghehoor
 saemheyd doen gheschieden/maer ick vree
 sen

sende eenighen oploop. hebterflont afgeueee
 dicht nae v hoocheyt desen mynen Edel-
 man om der seluer mondelinghe te ver-
 thoonen des ick scrijue/eensamentlijck in
 wat perijckel ick my vinde by faute dat
 men my niet ghehoor:saemen is/v bidde
 de den seluen in haesten weder om te sein-
 den/ende in mijn plaetse eenen anderen te
 stellen/wandt ick my der saken niet meer
 moeyen en wille/ soo ick genoegh gewaer
 worde/hoe weynich mijn diensten geacht
 worden/ende en can oock niet langer ver-
 swighen/soo vele onghelijck als men my
 in dese mager commissie aengedaē heeft/
 daer af ick in tijden ende wijlen sal doen
 blijcken/hiermede/et.

Extract tot eenen brief ghescreuē
 byden Graue van Hoorne aen-
 den Secretaris Grasso den 19.
 Decembris/auno 1561. raeken-
 de den Abdijen.

Numc. 12.

S Aer vā ick letter beswarenisse neme/ *Fo. 93. 94.*
 v versoekende dat ick ghenoech sae *95. 96. 97.*
 ken hebke in mijn huys sonder te verstaen
 in die van zijne Mayesteyt/ ende te meer
 ghemerct/dat de Prince van Oraengien
 ende de Graue van Egmont my gheseyt
 heb

hebbē hoe dat sy zūne M. hebben gescre-
 uen dat hū niet en dochte zūne M. te moe-
 gen dienen indē raet van staten/ en wildē
 hen also daer van ontslaen/ het welcke ick
 niet en verstont doen ick van Madzil reis-
 de/ Ghi weet dat ick alrjts lust gehat heb-
 be zūne M. te dienen/ ende dat en can men
 niet gedoen/ het en sy zūne M. verstaen de
 willen/ ende achteruolgende de dienstē/ de
 selue vergelden. nu het schijnt alhier dat
 makende de Bisschoppen, het al gheremedieert
 is, ende dat hierinne alleenlyck de salicheyt vā
 desen lande hangt ick heb vreesse ghenoech
 dattet sal wesen de principaele verderffe-
 nisse van desen lāde/ ende indien zūne M.
 hadde verstaen/ hoe dese saken gehandelt
 worden/ ende hoe seer men liet op eyghen
 bate hy soude hem wel verwonderen/ en-
 de alsoo dit gheendinck en is/ dwelck my
 raecht/ soo en wil ick niet breedere schry-
 uen/ ende segge v alleculyck dattet de Car-
 dinael al ghebiet/ ende indien de sake qua-
 lychen gaen/ dat zūne Mayeyt de schuldt
 niemāt anders en wjtte dan hem alleene/
 dan want hy niet ghenoechsaem en is ont-
 de landen te gouuernerē/ soo en behoort
 de hjt hem niet te onderwinden.

Ex

Extracten wten briefbyden Admi *Num. 2.*
 rael aen zynen Broedere ghe-
 schreuen nae Spaengien/ den
 10. Octob. 1566. Vande Beelt-
 storminge.

WEn isser soo in verbaest gheweest/
 dat wy wesende te Bruessel niet en
 wisten/wat doen noch in wien ons betrou-
 wen/ende op dat ghy weten moecht/ hoe *Fo. 115. 115*
 benaut dat wy waeren / wy werden den *117. 118. 119*
 xxij Augusti smorghens tusschen dry en *120.*
 de vier vren by heur hoocheyt ontboden
 ende vonden heur ghereet om te vertrec-
 ken / hebbende alreede heur jacqueneyen
 al gereet int perck en by heur warde de hee-
 ren van Arenberge Sarlaymont en Roz-
 carmes/ende naedien mijn heer de Prin-
 ce / Egmont / Mansfelt / hoochstraeten/
 Querempden / Vinghe ende Ick alle daer
 comen waeren / Soo verclaerde heur hoo-
 cheyt ons dat sy ghesloten hadde te ver-
 trecken nae Berghen in Henegou / niet *Fo. 125 126*
 cunnende langher ghelijden de onbehoor- *127.*
 lijchheden die alle dlant doer voortghe-
 stelt werden / ende dat sy scherlijck was ge-
 ghewaerschout datmen binnen Bruessel
 van ghelijcken doen soude / midts den
 welcken

fouden gheleyden tot Berghen toe sy soude
 (aldaer gecome zynde) lotten op tgene
 te doen soude wesen/ wy allegader sulcke
 heur voornemen hoorende/ waeren alle
 gader seer verclaegen/ want het was den
 rechten werch om het heellant te doen verlor
 ren gaen. mits welcken wy heur verthoont
 den het quaet datter waerschynlich wt
 volgen soude/ indien dat sy sulcx dede/ en
 dat wy niet en wisten wie heur sulcx mocht
 te hebben gheraden/ ende dat die sulcx ge
 daen hadde/ heur geē goet dieneeren was
 ende noch min gheneycht ten dienste van
 zynre Mayesteijt/ vvaerop de Heeren van
 Arenberg, Barlaymont ende Norcarmes hē
 onschult grootelijcx deden/ seggende noit
 van sincken aduyse gheweest te hebben/
 hoewel een partievanden benden des her
 toghen van Verschot alreede ontbodē was
 van Berghen om heur te geleyden/ ende
 in dat propoest zynde/ soo quam de Prelis
 dent Dighius/ die haerer hoocheyt seyde/
 dat hy verstaen hadde/ dat de Borghers
 de poorten hadden inghenomen ende ge
 sloten heur niet te laten vertrecken. waer
 afrop wel verwouderet waeren/ niet wes
 tende wat raet heur daer op gheuen/ dan
 baden heur dat sy heur vertreec soude wil
 len wtstellen/ ende ghelofden heur dat wi
 heur

heur niet en souden verlaten / ende wilde
 yemant heur ouerlast doen / wy souden al-
 legader theuren voeten steruē / met meere
 andere verthooningen / heur oock toefeg-
 gende dat indien wy eenigen dangier ge-
 waer werden / wy heur wter stadt helpen
 souden / ende van mynent wegghen geloef-
 de ick heur iselfde te doen volschieden oft
 daer vooz doot te bliuen / dwelch daernaer
 oock alle dandere seiden / mits den welckē
 sy te vreden was noch dien dach aldaer te
 bliuen. En wy gingen terstont opt Stat-
 huys / te weten myn heere de Prince / Eg-
 mont / hoochstraten ende ick / verghefel-
 schappende den Graue vā Mansfelt / den
 welcken haer hoocheit hadde versocht te
 willen zyn Capitein / ende taenueerden de
 last vāder Stadt / diewelcke hem des seer
 excuseerde / segghende daer andere bet
 toe bequaemer te wesen / ende die oock
 meer ghehoors onder twolck hadde / maer
 wy baden hem den last te willen aenueer-
 den / ende dat wy hem souden dienstich
 wesen / mits welcken wy den Raedt ende
 leden vander Stadt deden vergaderen
 om hen te vercleeren dat wy heur hooch-
 eyt hadden doen bliuen op ons woort / be-
 gherende daerom van hen te weten / oft
 sy niet ghewillich en waren / om alle onder-
 danicheit te bewyssen den Graue van
 Hh Mansf

Mansfelt/dien wy allegader by staē en ge
 hoozsaem wesen soude/waerop sy ons ee
 drachtelijck anwoorden/dat sy bereet wa
 ren met ons te leuen en te steruen/beloo
 uende den voozsz. Graue alle onderdanig
 cheyt/en dat sy binnen der stat niet en sou
 den gedooogen eenige pzekingen noch ooc
 eenige verwuestinge van Kercken ende
 Beelden/dwelck wy haerer hoocheyt we
 der ginghen aengheuen soo ons de sacken
 vander stadt genoeg dochten verskert/
 Maer des auonts ten seuen vren ontboot
 ons heur hoocheyt weder/Ons segghen
 de hoe dat sy vaste waerschouwinge had
 de/dar men den nacht soude beroouen alle
 de kercken vander Stadt/iae oock vernie
 len de Capelle opt hof/en daer dootlaen
 den voozscreuen *President*, ende de Heeren
 van *Arenberg* ende *Barlaymont*. ende heur
 ende den heere van *Egmont* gheuanghen
 nemen/ te meer stonden verhaelende dat
 sy quaelijck bedacht was gheweest/als sy
 soo onsen raet ghelosde/ ons vermaenen
 de op ons trouwe ende gheloof ten cyn
 de dat wy heur wter stedt helpen souden/
 ende heur tot my keerende/sprack mi dus
 aene/Ghy zijt de meeste oozsake/ dat ick
 mi in dese benauthheit vinde/waerō en liet
 ghy my niet wech reysen/ oft voldoet nu
 tgene

gene ghi mi beloofst hebt/waerop ic heur
antwoorde dat ic bereet was tselue te doe
ne/en te gaen fortseren de wachte vande
Counvenberschepoorste om heurē beuele
genoech te doene/maer dat ich verskeret
was datter niet met allen af en was vā al
le deserappoorsten/en dat diē vā Brussel
niet moegelijck en was sulcx te volbreng
ghen/ghemerckt daer soo vele vanden
p̄ncipaelsten heeren ende Edelen inder
stat waeren.

Soo vele isser af/ Ich en const noyt eeni *Fo. 120. 121*
geapparencie mercken/datmen sulckē sa
ken soude willen te wercke leggen/ midts
den welcken *uert ghesloten datmen met des*
sen Edelen ouercomen / en den volcke de
prekingē toelaten soude sonder wapenē/
volgen dē accorde hier gevuecht/ anders
sins en was het n̄z moegelijc geweest dat
men volck soude cunnen hebben gebren
gē tot gehoorfaēheit/en de Prince vā *Fo. 164. 16*
raengien die reis de terstōt na Antwerpē
om daer oorden te stellen/als wesende de
plaetse daer meest aene gelegen was dat
daer remedie gestelt werde/ daer hy seer
toe gearbeyt heeft/En aēgaen v̄ Souuer
nement van Doornick/ So men verstonde *Fo. 171 172*
dattet aldaer oock al int verweert stonde/
wilde men den heere van Bachicouet/
daer seynden om die te stillen/maer so my

In mijnder conscientie dochte dat hy geen
heere en was om sulcken sake te handelē/
ende oock bepeisde hoe grootelicx het v
raecte/ginge die plaetse verlozen/ hoewel
ghy tuwen vertrecke des genoech ontlaf
haddet. So note ick mijnen dienst daer in
te presenteren/ende dien volgende ben ick
derwaert gereist den 30. Augusti.

- Folio 199.* *200.* *mannen in wapenen tot bewaernisse ende
wachte vander Stadt/ Ick heb die ghe
brocht op 1200 hoofden onder acht Capi
teinen/ heur hebbende doen eedt doen aen
de Heere van Moulbais/ ende den Raede van
der Stadt. In sulcken staet is tegenwoor
delijck de Stadt van Doornick/ v verskeren
de/ dat ick moeyte ghenoech gehad heb
Folio 165. *166 167.* *168. 169.* *be/ Ick heb oock het Casteel doen veel ver
sien van prouande/ artillerie/ poeder/ cloo
ten ende andere nootsakelicheden ten aen
sien van die vander Stadt. De heere van
Moulbais heeft oock gelicht 150. knechte
bouwē zjn ordinaris garnisoē/ en het v edel
vādē heere van Beaumoir is ouer ooc net
twee gesellen/ so dat mi dunct dz de plaetse
nu wel bewaert is/ die vander Stadt heb
bē my seer gebeden/ dz ick soude willen te
vreden zj den last vā deser plaetsen gedue
rende uwen afwesen te willen aenueerde.
My allegader verskerēde dat tselue oor
sake**

sake soude wesen dat alle saken daer beter
 gaen soude/ en geenē oploop aldaer meer
 gebeurē. I selue hebbē sy heurer hoocheit
 ooc verthoont/ Ic heb ooc heur gestreuen
 dz ictewz: dē was den last aentenemē tot
 uwer cōpste toe/ en dat ick eenē expressen
 aen v seinden soude om v wedercōpste te
 doen haestē/ mits het so behoort om de la-
 stē die ghi hebt/ en oock dat me vrouwe v
 huysvrouwe sona heurē tijt is/ maer wat
 veruolch daerō gedaen is/ sy en heeft my
 tot noch toede cōmissie niet gesonden/ en
 thoont misstrouwē van mi te hebbē. En en
 dede ic niet om den dienst van zijn *Ho.* ende
 dweluarē vā den landē. Icliet ooc gaē soot
 wilde. Die nu groot gehoor te houē heeft/
 dat is uwen grooten vrient den heere vā
 NOIRCARMES, v verskerēde dz mijn
 heere van Egmont/ de Prince van Oraē-
 gien ende Ick/ en zinder niet wel te vze-
 den mede/ mits den propoesten die wy ver-
 staen / dat hy van ons seet / blamerende
 eens deels onse handelingen/ daer hy selue
 vast blijft te Berghen oft te Camerūck/
 sonder hem te willen moeyen met Valen-
 chijn/ het en sy al gestilt voor zjn compste
 en al in oordē gestelt/ op dat hy geenē on-
 danck en behale vā met ketters gehādelt
 te hebben. Wilden wy allegader so doen/
 het lant waer haest verloren.

Fo. 191. 192
 193.

Numm. 12 Extracten wten brief vanden Ad-
mirael gescreuē aē zynēbroeder
Den 20 Nouemb. ruerende zyn
handelingē van Dornick.

Wijn broeder ick heb ontfangē v brie-
uen vanden 28. Octob. den 2. ende 3
deser maent doo; Iselstein en ben wel ver-
blift geweest / dat ick vā v tūdinge creech /
hoe wel ick droeue ben dat ghy daer so lā-
ge blijft / en noch luttel hopen geeft van v
coemste / En hoewel ghy daer noode zyt /
soo zyt ghy nochtans min gequelt / dā oft
ghy hier waert / nae dat de saken hier ge-
stelt zyn / en het clein remedie dat mē daer
tegen doet / want het gaet hier al verlore /
mits dien men de staten generale niet en
mach vergaderē / dwelck ware het eenich
middel / maer naedien zyn Ma. tselue niet
hebben en wilt moet men verwachten tot
zyn coemste / my aengaen / Siende dat ick
gheenē dienst en conste ghedoen / ende
dat heur hoocheyt misstrouwen van my
hadde / gekeert wesende tot Bruesselden
vij. Octobris / heb bewijs ghedaen vā al-
le mijn handelingē van Dornick en voort
begeert daer van ontslaegen te zynne / en
oorlof te hebben om te moeghen vertree-
ken nae huys / alwaer ick ghekeert bent
den

Fo. 150. 151

152. 152°

153.

denijg. deser maect/hopen niet so haest vā
 daer te scheydē/ en hoe wel ghy my scrjift
 dat ick by heur hoocheyt blyuē soude om
 de redenen by v verhaelt/ nochtans en ist
 my niet moeghelijck gheweest daer lāger
 te blyuen/ gemerct men so vzeindelijc met
 my handelde/ so ick int lange zūnder M.
 scrjue/v seyndende copie vanden brieue/
 dien ick vbidde zūnder M. te presenteren/
 Wengaende den predicatien en heb ick te
 Doornick niet met allen gedaen noch gello
 ten/ so ick zūnder M. dock scrjue haer h. *Folio. 193.*
 heeft sedert daer gesonden dē Secretaris *194.*
 de la toire/wat hi gehādelt heeft/en wete
 ick niet/ic en dēcke mi noch dier noch and
 saken meer te moeyē vooz ick antwoorde/
 en heb van zūnd M. dewelcke oft mi wilt
 emploeyeren/sult my moegen gebieden/
 wāt ick geenē last met allē en hebbe/ en te
 zūne in eenē raet daermē mi suspect hout/
 ghy moecht denckē/wz diēst ic daer soude
 cunnē doen/ die absent zūn spreke daer ge
 mackelijck af/maer het is verre ands als
 men hē ter plaetsen seluer vint/En vhope
 dat ghy tuwer coemste sult beuinden dat
 ick seer wel gedaen hebbe/want ick alsvo
 rz dan ondāck vāder M. en hebbe/maer
 men en sal my gheen schult cunnen geuē/
 vandē verlies vādē landē noch vandē on
 geregeltheden/daer gheschiet/ dier noch
 h h iij da

Dagelick meer vooz hādē schijnē te zyn en
sien weinich middelen om die te ontgaen.

Folio 19.
tot 28.

Wengaende de compste van zyne *M.* na
dien hi ghesloten heeft daer te comen met
macht/ so en valt daer niet op te segghen/
men moet verwachten tgene dat God sal
willē ordinerē/ maer my dunct datter sal
wesen de geheele bederffnisse vandē lan-
de/ en dat zyn *M.* niet en behoort de sulckē
lant vooz euwelick latē gaen verlozen/ om
het quaet datter toecomen is/ sonder eerst
te weten van waer het zynen oorspronck
neempt. Vooz my sich beuinde dat *de niet-
uwe Bisdommen* dese ongeregeltheden ghe-
broeyt hebbē/ want de gheesteliche selue
hebbē het volck begonst op te ruyden/ ge-
lijck ghy hebt/ moegen wetē ter wylē ghi
noch hier waert. Dē *Edeldō* en heeft geen
groot gehooz onder twolck/ en sal ter stont
bedorue zyn/ want sy is arme/ de coopmā-
schape sal vā selfs vergaen/ mit sgaders de
seyllage. Wengaende de ambachten ghy
weet wel/ dat als den handel stil staet/ alle
hantwerckē slabbachē/ en en worden niet
getrocken/ Daerenbouē zyn de steden soo
seer met renten belast datter wonder is/
die sy niet en sullen cunnen detaelen/ noch
ooc de statē delasten die sy schuldich zyn/
waer dooz mē eenē deerliche iāmer siē sal/
en my dunct dat het punct vander religie
noch

noch beter te helpē waer dan dese andere
 waerō ick wēschede datmē hadde de statē *Fo. 151 152*
 generale vergadert/ om hē de gelegētheit *153. 154.*
 vanden sake te verhalē/ op hope dat desels
 ue/ vindende hen in so vele benautheden/
 eenich middel soude by brenghen tot on-
 derhoudenisse vanden lande/ maer nu sul-
 len alle de gene die eenich middel hebben
 wtē lande vertreckē/ ons latēde het arme
 volck opten hals/ dwelc/ niet hebbede om
 op te leuen/ en sal niet dan alle quaet voort
 stellē/ daer en bouen sal zyne *M.* met een
 groote heercracht overcomen om zyn ar- *Folio 9, 108*
 me onder saten gansselijck tonder te bren-
 ghen/ dewelcke hy nae zyn vertreck heeft *29.*
 ghelaten in handen der gemeine/ die hē geē
 liefde en hebbē gedragen noch anders ge-
 socht dan heur eyghen bate ende aengaeñ
 ons wy en hebben daer maer gediēt voor
 een deesfel/ en hoe dicwils wy zinder *M.*
 den staet vanden lande hebbē verthoont/
 menen heft ons niet geloost/ en voortane
 noch min sal inder vuegē dat na mijn ver-
 stant ick geē remedie der saken en vinde/
 dan tselue God op te geuen.

Ihet slot is dz wy ons vindē in eenē deer *Folio 98*
 lijcken tūt/ en al hebben wy ons leuē lanc
 altūt verstaen totten diēste vandē meester
 noch zyn wi de gene daer mē mee stachter
 denckens af heeft/ hadde zyne *M.* eenige
 re so

resolutie gelief te nemē/als ghi daer eerst
quaet/wy en souden noeyt in dese benaut-
heden gecomen wesen/ daer sietmen wat
het is van tempoziseren ende wat ons al
goets daer van is ghecomen.

Nums. 12. Extracten wten brief vanden Ad-
mirael aen zijnen broedere/ Den
23. Nouembris/ 1566. gheson-
den/ aengaende den staet van
den lande.

Folio 95 **W**ijn broeder nadien ick v twee brie-
uen heb gescreuen/ben ick ghedach-
tich wordē/dat ick v niet eē woot en had-
de geruert vanden staet vanden lande/ dē
welcken my dunct dat zijnder *M.* behoort-
de verthoont te wordē/ en is dat zijne *M.*
de landen can gebeteren/mits willen hen
clachten verstaen/ende hem thoonen een
goedertiere Prince/verstaēde sonder pas-
sen zijn ondersatē/God gaue dat zijn *M.*
hier volck wt zijne raet sonde/ om hem te
informeren/ende dat hi ons betroude/die
sy ingeboren *Bassalen* zijn.

Fo. 219 220 **T**gene ick v scrijue coet wt goet herte/
dat ick drage ten saken van zijn *M.* tot be-
waringe zijnder landē/en v mach indach-
tich wesen/dat ghi my somwylē vermaet
hebt/van dat ick my so seer quelde/vat ick
sach

sach dat zyn *M.* sulcke zyne landen quam te verliefen dooz dien sy so qualijck geregeert werden/dwelck dooz sake gheweest is/dz ic so lage begeert heb ontslagē te zyne. De gene die nu geloost zyn/en daerme hem op betrouet/ en zyn nergens vooz besocht dan vooz hen eyghen saken/ deene vooz de nieuwe staeten die sy hebben/dan *Fol. 81. 82.* der vooz de staten die sy metter tijt hopen te ghecrughen/de derde droomē na meer der dingen/de wtlandinghe haken naede confiscatien/dat is den staet van deser oozloghen/ende het coemt al ter bederffnisse deser landen/ende by consequente dat zyn *M.* sal comen te verliefen een groot ende machtich lant/dwelck altijt in allen zynē nooden hē gereet was te dienen ter See ende te lande/en wessende bedozuen denct hoe goeden vanck dat zyn ghebueren op ons hebben sullen.

Extract wten brief vanden *Admiral* *Num. 12*
 rael aen zynen broeder ghesonden den 20. Januarij/1567. ruerende zyn handelingē van *Dornick*.

Nooz waer ic heb gedaē al wz mi moegelijc is geweest (om uwē wille) neffens *Fo. 165 166*
 die van *Dornick*/ghy weet doch dat sy soo lange

- Fo. 165 166* langhe eer nieuwer religien zijn toeghe-
daen/dattet niet te verwonderen en is/ al
was hen ghetal groot ghelijck oock te Ba
Fol. 92. 93. lenchijn/maer ick en hebbe daer niet met alle
94. ghesloten/soo ghy tuwer coemste sult ver-
staen ende oock hoemen met my ghehan-
delt heeft/dwelck ick niet gewaer en wer-
de dan int leste/want ick ter goeder trou-
wen wandelde ende dede soomen my be-
ual/maer het zijn saken te lang om scrijue
ick heb vele te vele oorzaken/wilde ick my
beclaeghen vanden onghelijcken diemen
my ghedaen heeft/maer ick en heb niet an-
ders ghedaen/dan dat ick my vertrocken
heb/want ick vele waerschouwingen had-
de/ datmen my een quaede kuere wilde
doen/ ick seynde v noch een copie vanden
Fo. 141 142 brief van Don Francisco. Ende en dede de
143. 144. verskeringe die ghy my altijt hebt gege-
genter contrarien/Ick soude daer wat af
gheloofst hebben/v toese gghende dat ick
Folio. 122. noeyt niet ghesocht en hebbe dan dē dieft
vanden meester/Ende vercleere v dat het
volck soo beroert was/ende wy en hadde
niet eenen man ghereet/ende en hadde mē
tvolck niet ghepaeyt/Ick gelooue het lāt
Fol. 217 waer al lange gansselijck verloren/soo mi
218. 219 dunct dat het cozts noch zijn sal/soo verre
zijn Mayesteyt voort wilt metter macht/
soo ick verstaec dat hy gesloten heeft/voort
waer

waer men heeft meer dan ses iaeren ghesocht alles te verderuen ende Godt kendet den armen raedt dien men altyt heeft gehouden/ Godt gaue dat ick noeyt inden raedt weder ghekeert en waere sedert dat ick Alonso sonde/verwachtende zijne antwoorde/want ick heb vele verteert/ en men en heeft my noyt willen betalen/wat verthooninghen oft noot dat ick bewees/ iac al hadde ick allē dē treck vander weerdeldt om te houē te zijne/ Ick en heb de macht niet/want men en can van zijne ondersaten oft goeden niet eenen Stuyuer ghecrūghen/in sulcken staet vinde ick my om ghetrouwelijck ghedient te hebben/ Stellende de reste in den handen Gods.

Folio 9. 208

29.

Fo. 7. 124.

125. 126.

Extractē wten Briene by den Admirael/ghelonden nae Spaengien aen zijnen Broedere den Baenreheere van Montigny/ den 21. Mey/ 1567. op zyn armoede ende goede diensten.

Nume. 12.

G M nu v'zplūck mijn meyninghe te segghen / naedien zyn Majesteyt mynder voldāen hem hout/ alst redene is/ en dānt onder zyn ghehoorzāemheyt ghebrocht is/ sulcx dat hy aldāer mach stellen/ sulcx

Fol. 32. 55.

34. 85. 86.

Fol. 6. 7.

fulcken oozden alst hem belieft/ dunct my dat ick niet langher met woorden en be-
 hoorde onderhouden te worden/ gemerct
 den noot daer ick in ghesteken heb van
 ouer xx. twintich iaeren althijt opnemen-
 de gelt op woecker ende vercopende mijn
 goet/ende int eynde vooz alle vergeldin-
 ghen en heeftmen niet ondergelaten van
 my alle de schamperheyte vander weerelt
 te doen/ soo wel wten houe/ als te houe
 wesende.

Ick ben seer blijde dat zyn M. alsw
 is ghewaer worden dat alle de ongheluc-
 ken ende quaede tractementen diemē my
 ghedaen heeft / my noyt en hebben eun-
 nen brenghen tot yet te beghinnen tegen
 zynen dienst / maer dat ick euen wel heb
 ghearbeyt al dat my moeghelick is ghe-
 weest om allequaer te beletten/ noeyt an-
 dere meyninghe oft vooznemen ghehadt
 hebbende dan te doene tgene dat behoort
 de om zynen dienste ende om de gelegen-
 heyt des tijts.

Nunc. 12

Extracten wten Briue vanden
 Admiraelghesonden aen zynen
 broedere in Spaengien 13. Ju-
 lij/ 1567. van Coninc coemste.

Fol. 198.

199.

Engaende van my ick heb vooz my ge-
 nome te verwachten de coemste van
 zynre

zijnre mayesteyt / dewelcke ick hope dat
met zyn te ghenwoordicheyt alle saecken
beteren sal / in dede voorwaer / die hope /
ick en weet niet hoe een man van eeren pa
ciencie soude kunnen ghehebben.

Ick sal den hertoghe van Alue te
ghenseynden Ruynhem als ick hoorzen sal
dat hy by Luxenborch is / ende sal hē doen
alle den dienst dien ick can soo verre doc
casie heur daer toe begheeft ende hy des
begheert / hopende hem alle contentemēt
te gheuen.

Extracten wten Briue vanden *Num. 12.*

Admirael aen zynen Broeder
ghelonden den 18. Julij / 1567.
van zyn begeerte tot Coninc
coempste

Aijn broeder. Ick heb twee uwe brie
uen ontfanghen den eenen vanden 18
ende den anderen vanden 30. Junij / ende
bedanche u seer dat ghy my soo int lange
van u tydinghen ende doech u goetdunc
ken op mijn saecken schryft / ick dencke *Folio. 140.*
tselue te volghen ende sal verwachten
tghene dat zynre mayesteyt belieuen sal /
my te beuelen / wesende wt nemende seer
verblijt / dat hy herwaertsouer coempt /
maer

maer ick vreesse altijd ofter belet oft veran-
deringhe in viele/niettemin den tijt van
den iaereen laet geen lanck vertreck toe/
zijn Mayesteyt en can soo haest niet cun-
nen ouercomen als ickt wel wenssche.

Iets scrijue zijnder Mayest. een woort
daer af te v copie seynde/en hoewel zijne
Mayesteyt hem mach doen dienen by de
ghene dier dem beliest / nochtans dunct
my dat hy my onghelijck doen soude/stel-
lende te werche eenen anderen in mijnen
last/daer ick hem noeyt faute ghedaen en
hebbe niettemin hi is de meester/ende ge-
draeghe my tot tghene hy ordineren sal/
waer hy maer hier mē sal dan middel heb-
ben om hem seluen te verantwoorden vā
den valschen loeghenen diemen den lieden vā
eeren nageeft.

Numc. 12 Extracten vten brief vanden Ad-
mirael. ghesonden in Spaen-
gien aenden Harckgrane van
Berghen den 2. Martij/ 1567.
van des lants staet.

*Fol. 83 tot
100.*

Mijn heere/Ick heb den eersten de-
ser maent ontfanghen uwen brief
vanden 21. Januarj/ende ghy en
soude niet cunnen gheloouen wat grooter
quellin

quellinghen aendoe/ dat ick moet hoorē
den deerlichen staet deser landē/ ende hoe
luttel middelen men te wercke stelt om
die te beteren/ iae het schijnt datmen alle
middel soeckt om dien noch meer te verar
geren inder vueghen/ dat ick gheen hope
van beternissen en hebbe.

De gene diet al regheren zijn de *Pré-
sident Barlaymont, ende Daffonville.*

Fo. 217 218

Den tijt en den staet fortserē my te ge-
doogen dingen tegē mijn herte/ maer ick
sal altijt doen/ dat een Edelman van eeren
behoort te doen tot dienste van zijner *M.*
ende weluaeren zijner landen ende wīde
wel dat wy middel consten hebben om re-
medie totten saken te vinden.

Extracten wt eenen brief van mij- *Num. 12.*
nen Heere de Graue van Hooz-
ne aen zinen Secretaris Alon-
so vanden 10. Octobris / 1566.
op zijn vertreck ende handel vā
Doznick.

Ede weseude ick ontboden door haere *Folio. 156.*
hoocheyt/ om by heur te vinden tegen
den 18. Augusti/ ten eynde omme te han-
delē met dese verplichte edele/ mito sekerē
Ii swae

Fo. 109.

swaricheden ende achterdencken/die sy te
 ghen haere hoocheyt ghecregen hadden/
 dewelcke met hun hadde doen handelen
 Dooz mynen heere van Egmont ende de
 Prince van Oraengien tot Duffel ende te
 Bruessel te wyle ick te Mucrs was gaen
 besoecken mijnē heere de Graue vā Bue-
 nar/dewelcke tzijnē wedercomen vā Aus-
 bozch/was gheuallen/sulcx datmen achte
 dat hy in groot perijckel vā zyn leuē was:
 ende ick reysde van Bruesselden 7. Julij/
 met oorlof van haere hoocheyt/dewelcke
 my seyde dat ick soo lange mochte wt bli-
 uen als het my goet dochte/het en waere
 dat sy my ontboot omme de saken van zyn-
 ne mayesteyt/ende dat ick alsdan niet en
 wilde laeten my by heur te vinden/het
 welcke ick haer ghelooofde/ende ick en ont-
 finck gheene Brieuen van haere hoocheit
 noch van niemant vanden raede/ sedert
 den voorzschreuen seuensten Julij/totten
 derthiensten Augusti/dat zinne Maye-
 steyt my beual dooz zyne Brieuen van
 den lesten Julij/gheschreuen by Courte-
 uille/dat ick me Vrouwe soude bystaen/
 ende de predicatien beletten/dewelcke
 men ouer al dede in waepenen/van ouer
 meer dan een maent gheleden/ende daer
 en was gheen plaetse vryer int landt daer
 af/dan omtrent Weerth/aldaert ick seer
 ghe-

gherust was/verwachtende grootelÿcks *Fo. 111. 112.*
 tÿdinghen van mÿnnen broedere met uwe
 antwoorde aengaende den last die ick v
 geguen hadde/Ende ontfangende die vā
 zÿne *M.* sonder eenige resolutie/ maer dz
 hy mÿ beual mÿ te gebrueckē in sakē/daer
 inne ic geenē middel en hadde hē dienst te *Folio. 156.*
 doene/door dien ick geen *Souuernement* *157.*
 noch regiment en hebbe/ ghi moecht dēc
 kē/wat genoeg ick mochte ontfangen. *Folio. 125.*
 Ende te wÿle men was handelen met *126. 127.*
 dese gedeputeerde edellieden/so ontfingē *128.*
 wy tÿdinghen/vande ongeregelhedē die
 binnen *Antwerpē/Wlaēderē/Mechelē* en
 elders geschiet waren/en was de verbaest
 heyt so groot dattet niet te segghen en is/
 also ic mÿnē voozsz. broedere scrijue/daer
 na ben ick in dese plaetse gecomē aldaer ic
 gedaen hebbe/alle het gene dat mÿ moege *Folio 163.*
 lÿcken is geweest totten dienste van zÿne *164. 165.*
M. want indien ick acht dagen langer ge
 beyt hadde/ick meine dattet onmogelick *217. 218.*
 geweest soude hebbē/het volc wederōme
 tot ghehoorzsaemheyt te brengē/gemerct
 de vÿjicheyt/daerinne sy hun stelden met
 de vÿjicheyt/ghent/en het geheel *West Vlaen*
deren/vanden dienste die ick aldaer ghe
 daen hebbe/verhope ick in tÿden ende wÿ
 len te doen blÿcken/en indien ick my had
 de willen verrecken/sonder my te hebbē
 Xi v ondero

onderwonden omme te stillen ende vere
 nighen dit volck (ghelyck vele van myne
 medebroeders ghedaen hebben) Ick ghe
 looue dat ick meer danck soude hebben/
 maer ick en soude niet ghenoech ghedaen
 hebben/het ghene dat ick ghehouden ben
 ten dienste van zijne mayesteit/ende indie
 hy my soo vele deuchts wilt doen dat hi hē
 laet ghenoeghen met mynen dienste/ en
 de dat ick my met zijnen wille mach ver
 trecken/ick ben wel te vreden hem te ont
 slaen van alle de weldaeden die hy mi sou
 de moegen doen/ niet anders verlangēde
 dan het wederkeerē van mynē broedere/
 ten eynde hy mochte sic en verstaē in wat
 manieren ick my ghehouden hebbe/ inden
 dienste van zijne M. en dat hy hem mach
 verskeren/ dat ick niet laten en sal/ tgene
 dat ic ghehoudē ben/maer het verdriet mi/
 dat den dienst die ick doe ende altyts ge
 daen hebbe/wozt altyts qualicken wtge
 leyt/her welke my veroorzaccht/ dat ick
 nae gheen dinghen ter weereft meer en
 verlanghe/dan my wt onderwint te sien/
 hebbende te seer wel bekent myne beroe
 pinghe niet te zyn inden Houe te wesen/
 ende is oock tijt dat ick mijne ruste neme/
 sonder mi gheheelichē te bederue dooz het
 onderwinden. Waeromme suldy inlyste
 ten voozloof te hebbē en kerē wederome
 ende

Fol. 76. 77

78. 99.

ende moecht zijne mayesteyt segghen dat
 ick niet en begheere eenighe vergheldin-
 ghen/ siende het lant inden staet daerinne
 heris/ dooz die hy noyt geloofen heeft wil-
 lighen onsen verthooninghen. en sal noch
 minder werck van ons maken/ hebbende
 onse quaetwillighe soo goede redenen om
 me ons te calunnierē/ hoewel inder waer-
 heyt sy dooz sake zijn van alle de onghere-
 gheltheden.

Ende aengaende donderrichtinghen *Folio. 216,*
 die ghy my doet dooz uwen brief vanden *217. 218.*
 20. Septembris/ ten eynde ick soude wil- *219. 220.*
 len continueren inden dienst ende int ge-
 ne dat ick schuldich ben aen zijne mayest.
 ghy moecht seker wesen dat ick daerinne
 altyts sal bliuen continueren/ het en wa-
 re dat zijne mayesteyt hē mijnre mistzou-
 de/ ende hem liete quaelijck onderrichten
 van mijnre quaetwillighe/ dat ick anders
 waere dan ick ben/ het welke ick meyne
 dattet niet geschieden sal dat zijne Ma-
 yesteyt selue gheloouen sal totter tijt ick
 in mijnre verantwoordinge gehoozt sou-
 de wesen/ ghemercht den langhen tyt die
 ick hem ghedient hebbe/ wat ick ben wel
 gewaerschout/ ende dat van goede plaetse
 vande quaede ende schelmische ouerdrac-
 ghinghen/ diemen gedaen heeft aen zijne
 mayesteyt van my ende van dese andere

Hi is Heeren

Heeren ende sekerlycx/indient niet en waere door den arbeyt die wy doen/het landt waere gheheellycken bedozuen ende verloren/want ghy en sout niet cunnen geloouen de verdraeinghen diemen ons doct/ende in wat manieren men met ons handelt/ende het en waere den grooten yure die wy hebbē totten dienste van zijne M. ende tot conseruatie vanden lande/en sou den tselue niet cunnen verdzagen,

Num. 12. Extract tot eenen Brief des Grauen van Hoorne aen zijnen Secretaris vanden 20. Nouemb. 1566. ruerende zijn diensten vā Doznick.

*Fo. 68 69.
76.77.* **M**onsio/ ick hebbe ontfanghen uwen brief vanden seuenthiensten Octob. metter copien/ende oock die vanden dertichsten Augusti/ende eenentwintichsten Septembris. En en wete niet wat v daer oppe antwoorden/dan dat my leet is vande loeghenen ende droomen diemen ouer al van my ende andere saeyt/ ende ghe waer geworden zijnde ouer eenen tijt herwaerts/de quade ouerdracghinghen diemen van my aen zijne Mayesteijt dede/was door sake dat ick v na Spaengie sant/ten eynde om al tselue zijne M. te kennen te

te gheuen/ende my geheelicken wten ho-
ue te vertrecken/ende indien ick daer by
gebleuen waere/ soude seer wel ghedaent
hebben/want ick mercte ghenoech dat als
so zijne Maiesteit gheen gheuoofaen onse
verthooningen en gaf/het onmoeghelijck
was/hem diest te doene/ende dat het lant
soude bedozuen worden/ ick laet staen het
seyt vander religien/maer op so vele ander-
re politicke saecten / dewelcke van noode
zijn tot bewaringhe vanden lande / en
wert gheene achte gheslagē. Ende seheen
datter gheenen middel en was omme zū-
ne landen te moegen onderhouden op dat se
niet en quacmen te bederuen dan door re-
ne alghemeyne verbeteringhe/ oft tegens-
woordicheyt van zijne mayesteyt/dewelcke
ke/indien hy hadde cunnen comen/ ouer
drie oft vier iacren/soude daerinne reus-
ghe goede oorden hebben moeghen ghe-
uen/maer laetende alle de saken confus-
lijck staen/ende tselue al wtstellende tot de
coemste van zijne Mayesteyt/ so zijn mid-
deleer tijt alle onse Steden in Waepenen/
ombrenghende al dat sy hebben/de Coop-
mansse happe hout oppe/de hantwerckers
en hebben geen vertecringhe van heure
werckē/het seyt vāder religie staet geheel
confuselijc/de gene daerinne behoordē te
veruen/en willeder hen niet mede moe-

Fo. 216 217
218 219.

wyliedē op dat dongeregeltheden vāden
volcke mochtē gelist wordē en wetē niet
wat middel wy houden willen/indien wy
ghebruycken van crachte/het is om al te
verliesen/indien men oochluyckinge doet
omme tūt te winnen / men schrijft zijne
mayestejt ouer / dat wy Sectarisen zijn/
ende dat wi oorsake zijn vā alle het quaet:
Ende hebbende gheweest tot Doznick/al
Daer ick ghedaen hebbe al het gene dwelc
my beuolen is gheweest/so herftmē zijne
mayestejt onderricht/dat ick met die van
Doznick Capitulationen ghemeyckt hadde/
ende dat ick alle quaede diensten dede/ en
wesende ick hier van wel ghewaerschout/
hebbe tselue seer wel haere hoocheyt ver-
thoont/alsoo ickt nu zijne mayestejt scrij-
ue/my vertreckende nae mijn huis. Ende
indien zijne mayestejt sal begheeren van
my ghedient te wesen/sakt my beuelen/en
alsdan sal den dienste diemen hem doē sal/
aenghenaem wesen/wāt nu ter tijt en ge-
looft hy niemant dan den Cardinae', de Pre-
sident, Barlaymont ende andere van dien ghe-
uolghē, dien seer veel heure dinghen doen, ende
bederuende het lant door benne quaede oordē,
gheuen ons daer van de vvijs, die omme zijne
M. diēst te doene/vercoopē onse goedē en
consumeren ons leuen/ ende sonder ons
het lant en waere foolanghe niet onder-
hou

Folio. 163.
164. 165.
166. 167.
174.

Fol. 81. 84.
95. 96. 97.

houdengherweest/ende als wy wten rade
 ghinghen/soo moesten wy dandere daer-
 inne laeten/maer zijne mayest. dede ons
 daerinne gaē ons verschierende daerinne
 te willenveesien/hetwelcke was vā daer
 wt te doen alleenlycken den Cardinael/
 daerinne laetende alle zijne dienacs / de
 welke alle gheloof gehadt hebben. Ende
 wat verthooninghe wy zijne mayesteyt
 hebben cunnen gedoen omme zijne sake/
 en heeft al niet geweest ende heeft altyt
 belet ghewest/dattet zijne Mayest. niet
 en heeft cunnen verstaen. Ende indien hy
 ouer langhe alhier gesonden hadde/ twee
 ofte drie wt zynen raet/ omme hem daer
 van ghetrow rappoort ghedaen te hebbē
 aenghesien hy gheen gheloof en gaf het
 ghene dat wy hem verthoonden / en had-
 de ons daer nae zijne goede gheliefte ghe-
 ozoineert/soo en souden wy nu in dese be-
 nauthede niet steken. Ende ick en sie gee-
 nen middel omme daerinnete veruen/ in-
 dien ment noch een vijf oft sesse maenden
 op zyn beloop laet stacn/

Fo. 217 218

Ii v

Ex

Numm. 12. Extracten wt eenen anderē brief
des voorszreuen Grauens van
Hoozne aenden voorszreue zjnē
Secretaris banden 21. Nonēb.
anno 1566. aengaende zjn dien
sten te Doznick.

Folio. 194. Ende hebbende mijn rappoort gedaen/
verstaende hoe dat men valscheelijck zjn
ne mayestept onderricht hadde/vande ca-
pitulatiē die ick met die van Doznick ge-
floten hadde/soo creech ick daer van een
seer quaet genoeg/ende oock dooz dien
men so groot werck daer vā gemaect had-
de/dooz dien dat de twee edele tegēwooz-
dich gheweest hadden/by eene publicatie
Fo. 180. 181 diemen inder stadt dede. Ende alsoo des
191 192 193 selue haer gedroech tot het gene dat hare
194. hoocheyt toegelaeten hadde den verplich-
ten edelen/soo baden my die vander Stat-
te vreden te willen wesen/ dat sy daer by
teghenwoozdich souden zjn/ het welke
ick begheerde op deselue Edele/ dat zijt
wilden doen/ende en werden daer anders
niet ghenoept dan vooz ghetuyghen/en
men en sal niet vinden dat sy oyt gheseyt
hebben commissarisen te wesen oft last te
hebben van hare hoocheyt/dan dat sy hun
bereet bodē diēst te doene in alle het gene
dat

dat ick hun soude willen beuelen vooꝝden
 dienste van zyne mayesteyt/ ende tot het
 stillen vander Stat en vooꝝ mijnē vertrec-
 ke wt Brueffel/ mijnen heere van Egmōt
 ende mijn heere van Mansfelt ende Ba-
 rhicourt ende ick baden hun dat sy wilde
 liden dooꝝ Doornick ende Valenchiē/ ende
 wilden in alle Steden ende Dorpē beneer-
 stighen/ dat de wapenen mochten afghe-
 leet worden/ verwachtende doꝝdonancie/
 die haere hoocheyt daer doen soude/ daer-
 inne sy hun gebruyckt hebben so vele hen
 moeghelicken is gheweest. Ende also ick
 tot Doornick aenquam/ hebbende verstaen
 dat sy alle goede diensten gedaen hadden/
 bedanckte hun des/ ende badt hun my te
 willen bystaen/ om dese Stadt te moegen
 remedieren/ daeraene alsdoen vele hinck/
 want die van Westblaenderen ende Bre-
 ren/ waeren seer in beroerte: Syndelijck
 ick heb ghedaen dat my moeghelicken is
 geweest/ en ben soo gheluckich gheweest/
 dat ick aldaer niet ghehandelt en hebbe/
 daer van zyn Mayesteyt onghenoeghen
 soude moeghen hebben. En hebbēde ont-
 fangen de brieuen van minen broederc/
 so hebbe icker my gheheel afghedaen/ en
 de Gode ghedanckt dat icker soo van co-
 men ben/ wandt ick en hebbe niet vooꝝ-
 dere met de gerustheyt van Doornick noch
 vā dandere Stedē te doene dan zyne M.
 goet

goet vint/ wandt ick en heb gheene goe-
den daer ontrent/ ende het ghene ick daer
gedaen hebbe/ is gheweest ten tijde doen
men gheene Stadt ghereedere en hielt
om te verliesen/ dan die van Doornick/ en
de daer af meer quacts soude hebbe moe-
ghen gheschieden/ ick scrijuet al aen zijne
mayesteit/ ende also ghy de copie sult sie/
en sal ick dit propoest niet langher maec-
ken.

Folio. 164.
165.

Folio. 159.
160. 161.

Ende aengaende mijne saecken/ ghe-
merckt zijne mayesteit/ soo lanch maecht
van daeroppe te resalueren / ende dat ick
den middel niet meer en hebbe te moegen
dienen/ soo hebbe ick my vertroocken / soo
verre zijne mayesteit hem wilt van my la-
ten dienē/ sal my daer toe den middel moe-
ghen gheuen/ want gheduerende den tijt
dat ick den middel ghehadt hebbe/ hebbe
dien ghewillichlijcken bestelt tot zynen
dienst.

Fol 5.6.7.

Waeromme my dunckt dat tselue be-
hoort zijne mayesteit verthoont te worde/
ende dat hy verstaet/ dat ick ouer vijf oft
sesse iaeren gheleden/ althijt ghedient heb-
be op mijnen cost/ hebbende te Brucffel
gheweest/ neffens haere hoocheit/ en door
laste van zijne Mayesteit/ ophope dat zij-
ne mayesteit daerinne versien soude/ ende
aldaer meer raetsuyden soude stellen/ en
dat

ende dat ick als dan soude ontlast wesen/
 alsoo ghy tselue ghenoech weet/waerom
 me siende/datter gheene apparencie van
 remedie en was/ende dat ick niet en dien-
 de dan voor eenderel wesende van vele cā-
 ten ghewaerschout/vant gene mtn tegen
 my browde/en hebbe des my niet willen
 laeten gevoelen/maer hebbe eerlyck mijn
 oozlof ghenomen/ ende dat totter tyt ick
 tidinghen van zyne mayesteyt hebbe/ en
 sonderinghe geduerende den Winter als
 de saken niet soo ketelachtich en sullen we-
 sen als opden Somer. Ende hope dat sien
 zyne mayesteyt mynen brief/ hy daer af
 gheheel ghenoeghen sal hebben/soo veel
 ist dat ick vele lieuer hadde te verliesen al-
 le mijn goet/ dan te liden dat mijne eere
 erghens inne soude ghetrenct werden/ en
 en wille niet liden dat in alle propoesten/
 men handele van my als van een dechfel/
 omme my te doen dienen sonder oyt ver-
 gheldinge te hebben/Ende ten lesten sou-
 de ick het pardoen hebben/het welck men
 gheeft den keuselingen vande Spaeniaer
 den/dewelcke/naedien men genoech van
 hun ghedient is gheweest/betaelen voor
 de Soldaten/van desen s'achoene dunckt
 my datmen handelt met eenige vā ons/
 als onder dechfel van ons te ghebruycken
 men ons stelt inde misgūste van zyne M.
 ende

Folio. 1.

Folio 217.
218.

ende dandere verskeren/ heure goeden/
renten ende innecomen/ ende bliuen in
heure huysen/ seggēde hun ne:gens mede
te willen moeyen/ verwachtende de comp
ste van zijne *M.* ende want dat so is / wy
behoordent alle gader te doene / want het
lant te willen wederomme b:zengē / alsoet
wy wel souden begeeren/ en is gheen:ssins
mogelick/ ende men salt sien als men daer
met ghewelt sal voortsuaren / de ghene
die absent zijn/ sprekeder wel naer hunne
gemack af.

Num. 14. Extracten wten b:zieue by den Ad
mirael gescreuen aenden P:resi
dent Uglium/ den 4. Septem
bris / opte p:dicatien.

Po. 177. 101
186.

Wijn heere de P:residēt / ghy hebt ge
sien t:gene ick by mijn voor:gaende
heb gescreuen aen heur hoocheyt / ghe
lyck ick weder tegenwo:rdichlyck doe / v
biddende de handt daerane te houdē / dat
ick een woort antwo:rden mach ghecrif
gen/ aengaende het punct vanden p:dicat
tien/ ende vnde vele swaricheden / indien
heur hoocheyt daerby blifst dat die bin
nen der stadt niet en moeghen geschiedē.
Ick

ick hadde vele liever dattet van geenen noode en vvaere, dasmen eenige predicatien moeste toelaeten, maer nae dien men daer toe ghedrongen is ende gefortseert, so wvilde ick geerne daerinne ten besten eenighe oorden stellen.

Extracten wten brieff banden Ad *Num. 14*
mirael aenden boorz. President
ghesonden den sestiensden Sep
tembris aengaende den predica
tien ende zijn diensten.

W In herre de President/ Ic scrijue haer hoocheit tghene hier omgaet sendert het vertreck des heeren van Beauvois/ ende beduchte my seer dat dit vertrecken van oorden te stellen opte predication/ ons nieuwe onrusten toebrenghen sal/ want het volck wort beruert metter minster oorzaken ter werelt. Ick worde wel ghewaar wt tghene heur hoocheyt my schrijft dat sy heur laet duncken dat ick beter debuoir soude cunnen doen/ maer ick versekere u opt ghelooue als een Edeiman/ dat ick doe al dat my moeghelick is/ winnende alle de ghene die ick can om te comen ter intentie ende beuele van haer hoocheit/

Folio 177.
178. 179.
191. 192.
193.
Folio 165.
166. 167.
168. 217.
218.
 iac

iae dreyghende de principaelste ten sy dat sy het volck daer toe en brenghen/maer de saken zijn soo ghestelt/dattet niet en is dā een confusie/ende metten eersten roep/ist al in rueren/ende en wacre ick hier niet/ ick gheloue datter groote oproeren ghebeurt souden zijn.

Fo. 17117²

Ick soecke alle onruste te beletten soo vele my moegheijck is ende hebbe lieuer wat *indancx te be behaelen*, dan al *villens* h. t. lant te verliezen/want ick ben wel versetert/dat soo vele dese Stat ende Valenchiñ hen rueren/gemerckt tverstant dat sy hebben alle Vlaenderen dooze/*het landt verloren is*, ende indien haer hoocheyt heur wat vueghen wilt/my dunckt datment al sal kunnen behouden/daer en resteert niet dan het punct vanden predicatien buyten der Stadt/want ick hope wel dat ick hen tot alle de kercken sal doen scheyden/sonder eenighe te behouden.

Num. 14. Den brief vanden Admirael aens den boorszreuen Almonuille van den 10. Septembris/ ruerende der opspraken diemen hem tonghelijcke naegaf.

heere

Here van *Assomulle*/ Ick heb hene *Fo. 180. 181*
 Hoosheit int lange gescreuen al tge *182. 183.*
 ne in deser stadt omgaet/ en ben verwon *184.*
 dert vanden achterclap diemen my aldaer
 gedaen heeft/ daermen wel weet dat ick
 gheen Theologien en ben/ noch min een
 Jurist/ des niettemin heb gesonden al tge
 ne my dochte tot mijnre onschult te die-
 nen op datmen voordanc niemanden en
 laster van onachsaeinheit tot dat hy ghe-
 hoort sy/ Waren de ghene die inden Raet
 sitten hier tegewoordich/ souden soo wel
 beladen zijn als ick/ ten waer sy meer by-
 stants ende kennissen in dit quartier had-
 den dan ick/ &c.

Den brief gesonden byden Admi-
 rael aenden Officier van *S. A.*
 mandt/ den negenthienste Sep-
 temb. Daermede hy dede bertrec-
 ken de knechten dlandt aldaer
 wterende.

Here van *Groenewelt*/ uwen brieff
 vanden negenthiensten deser/ heb ick *Folio 206.*
 desen noene ontfaen/ byden welcken ghy *207. 208.*
 my scriffst dat tweehondert soldaten hen
 seggende te wesen onder het beuel vande *209.*
 Heere van *Cordes*/ eenige ouerlasten sou-
 den

Folio 206.
207. 208.
209.

den gedaen hebbē op dlant van S. Amād
 en dat ghy v by hen hebt geuonden en ge
 vzaecht waerom sy sulckē gewelt dedē en
 dat sy souden vertrecken/waerop sy v sou
 den geantwoort hebben/dat sy in spūt vā
 v souden comē tot Celle/en geen ander lāt
 opeten dan Abdijen goet / en want ic wel
 wete harer hoocheyt meininge sulcke niet
 te zijne/dat den geestelicken nu so vele lī
 dens gehadt hebben/noch sulcken roepen
 nae gestroit souden wordē/besunder oock
 my wesende in dit lant daer dooz ick sou
 de schijnen sulckē onbehoorzlyckhedē goet
 te vinden. So bidde ende ordonnere ick v
 so vele alst in my is/volgende den last dien
 ick by beuele van haer hoocheit in dese
 Prouincie hebbe/dat ghy v ter stont vindt
 byden voorsz. crūchlieden en andere dier
 noch mochten comē/hen van mijnent we
 gen beuelende dat sy vertrecken wten lan
 de ende baillaige van Tournelis / tot dat
 sy my eerst hebben gesproken ende mijnē
 oozloff daer toe ghecregen / ende dat ick
 anders so verre sy niet en vertrecken/ben
 van meiningē ter stont tegen hen te comē
 metten soldaten hier van zijner Mr. wegē
 wesende ende andere van mijnen vriendē
 en hen te slane/geest my God de genade/
 ick en scrijue aen niemandē van dien gesel
 schap/maer bidde v hē desen brieff te rhoon
 nen

nen/ende doock (eest noot) de copie te ghe-
uen / op dat sy geen onschult van onmeten-
schap en hebben / begerende dat ghy my
scrifft als ghy hen sult hebben gesproken
om my daer nae te reguleren.

Extracten wten briue by den Gra *Num. 14*
ue van Hoozme aen de Heeren
van Andziguies ende Lumbres
verplichte Edele / ghesonden te
Walenchijn den 21. Septemb.
om Donruste te stillen.

Hijn heeren / volgende uwer begee-
ten om te hoozen van mijn hande-
linge / scinde ick lieden de articulen van
rgene ick metten magistraet en die vader
meuwer religie heb behandelt den 19. die
ick niet en hebbe willen doen teeckenē sonder *Fo. 191. 192*
ierst harer hoocheit die te scindē / tot welc. *173.*
ken einde ick gisteren mo: gē te poste der-
waert heb gesondē de Pētionaris du Chā
bge / daer op ick antwoorde verwachtē.
Ick verstaē dat de heere van Roircarmes
tegenwoordelic tot Camerūck is / en dēcke *Folio 213.*
dat hy niet laten en sal van hem te vin- *214. 215.*
den tot Walenchijn om aldaer behoorlike *216. 217.*
oorden te stellen om de saken te stillen / *218. 219.*
v lieden seer biddende hi in al te willen
Wit ij behul

behulpich wesen / waerin ghy de stad
 deucht ende zynre *M.* dienst doen sult / Ic
 hoorre dat eenighe ons nageuen / te weten
 mynen Heere den Prince / mynen Heere
 van Egmont en my / *die wy souden te buytē*
gaen tgene heur hoocheit ons soude belast
 ende oock den verplichten Edelen toeghe
 laten hebben. Maer also den tyt nu wt
 heischt / dat mē toelicht neme op den dienst
 vanden meester / ruste ende weluaert van
 den lande / en wil ick alsnu des gheen on
 schult doen / verhopēde tot mynder comp
 ste tot Brussel / des alle voldoeninge met
 mynen medegesellen heurer hoocheyt te
 gheuen ende beschaempt te makē die ons
 tonrechte hebben gesocht te beschuldigē /
want wy die ghene zyn die den dienst ende
 grootheit van onsen meester so seer soec
 ken als yemant anders / maer wy soec
 ken daerneffens oock de ruste ende wel
 uaert van zynre *M.* Maesteyt landen ende
 ondersaten.

Num. 14 Extracten wten briue gescreuen
 byden Graue vā Hoorne den ne
 genen wintichsten Octob. aen
 deselue Heeren van Andzignes
 ende Lumbres.

haer

Hier hoochheit heeft gesonden den Secretaris de la Torre na *Dornick messen* Fo. 181. 182
articulen die sy wilt dat de heere van Moul 183. 184.
 bais toelate dien vander nieuwer religie / *194. 202.*
 de welke genoech tselue zyn met tegene dz
 ic hen voorz. gehouden hadde / ic en wete niet
 hoet voort varen sal / ich wilde wel dat die
 van Dornick ende Balenchiyn wel gestilt
 ware vresende dz so verre aldaer nieuwe
 beruerte toecocmyt dat die sozgelicker sal
 wesen dan de voorz. gaende.

Ende my dunckt dat ghy wel doen sult
de handt dieraen houdende, datter een goet Folio 216.
 verdz. ach gemaeckt werde tusschen die van *217. 218.*
 Balenchiyn / op dat ghy die vereenicht
 moecht laten.

Extract wt eenen brief vanden *Name. 14*
 hoorz. Graue van Hozne aendē
 Hertoghe van Cleue / vanden
 achtsten Octobris 1566. wt
 Dornick.

Wijn heere/wetēde dat ghy genoech
 onderricht zyt van de ongeregelthe
 den die in dese landen geschieet zyn / so wel
 deur dien het volck de wapenen genomen
 hebben / om heure predicatien te moghen
 continueren / als daer naer deur het plun
 den

Folio 164.

deren vanden kercken en cloostren / we-
 sende die geschapen te vallen in meer dere
 en grootere andere ongewallen / waerome
 heure hoocheit met aduys vandē stade / is
 te vreden geweest / datmen die predicatien
 soude toelaten / behoudelick dat het volck
 de wapenen soude nederleggē en vertrec-
 ken wten kerckē en cloostren / en toelatē
 dat de gheesteliche daerinne wederomne
 souden comen / om den dienst Gods daer-
 inne te doene / en ooc datmen dē geestelic-
 hen gheen ongelijck en soude doen / en om
 dit tot effect te brengen / so wert gesonden
 mijn heere de Prince van Oraengie Tant
 werpen / mijn heere van Egmont in Vlaen-
 deren / en ick in dese plaetse / aldaer wy so
 vele gedaen hebben met sekere articulen
 dat wy metten volcke verdrage zyn / sulck
 dattet al gestilt en gheslist is / en ick soude
 verhopen ons volck hierinne te houden /
 so verre zyne Co. M. wilt voor goet hou-
 den het ghene wy gedaen hebben voor zyn-
 nē dienst / maer ic vrese seer / dat alle onse
 daden hoe goet die mogen wesen / sullen
 qualick beduit en wtgelecht worden / v ver-
 sekeren / indie wi andere gelegtheit had-
 dē connē vindē / om het volck te stillē / dan
 hun de predicatiē toe te latē / wi soudēt ge-
 daē hebbē / wi en hebbē grenē anderē mid-
 del geuondē. So heb ick so lage wtgestelt
 van uwe vor. *S. te scrijue tot nu toe / deus
 dicit*

Fo. 116. 117

118. 119.

dien ick niet en wiste wat wech onse hāde
 linge soude nemē/aensicnde de berortē/
 daer van wy van alle cantē omringelt w
 re. Biddēde uwer vor. S. indien mē wilde
 anderffins verkeert wtleggē en beduiden
 het gene dat wy gedaen hebben vooz den
 dienst van God/den Coninck onsen mee
 siere/en tot ruste vandē lande: tselue geen
 geloof tewillen geuen/totter tijt dat wy
 terst gehoozt sullen wesen. Het ghene dat
 my verweert om te biddēt gene des vorzsz.
 is/is/dat de saken van sulcher consequen
 tien daerinne wy nu gebzuict wordē. wo
 dē gemeinlick beduyt en wtgelecht; naer
 den sin vandepersoonen die daer van scrif
 uen daer deure sy meest belasten dē genē/
 dier hun mede moeyē. Het quaetste dz wy
 hebbē/is/dz ons volck heeft een groot mis
 vertrouwen van haer hoocheit ende van
 vele vandē heerē van onsen lande/en latē
 hun duncken/dat sy eenich betrouwen op
 ons dzyen hebben/het welke ons in alle
 plaetsen sal doen houden vooz suspect/als
 oft wy ouer lange eenich verstant metten
 volcke ghehadt hadden/v moghende ver
 sekeren/dat wy noyt mindere ghedach
 ten ghehadt en hebben/ende dat het ghe
 ne dat wy ghedaen hebben/ende daghe
 lijcx doen/de saken ende den tijt ons daer
 toe dwingen.

Num. 14. Den byief byden Admirael gesonden aen die vā Dornick den 26. Octob. bermanende hen tot onderdanicheit ende eenicheit.

*Fo. 191. 192
193. 194.
195.*

Mijn heeren/ wesende den 16. deser maent hier by heur hoocheit gecomen om heur te doen rapport van tghene ick had gehandelt met die van der stad van Dornick/ de welke gehoozt hebben de int lange alle mijn besoiingne / meinde dat ick van ouer lange de articulen die ick dien vander nieuwer religien hadde doen voorhouden al waren geaccoordeert/ waer op ick heur vercleert heb/ dat de selue by my maer en waren voorgehouden tot dat ick haer hoocheit goetduncken daerop soude verstaen hebben / ende dat sedert de heere van Moulvais hadde schwaricheit gemaect van die te appzoberen oft hem ten onderhouden van dien te verbinden sonder heur expres beuel/ daer doen de heele handelinghe belet was / mits welcken ick heur badt/ dat sy den heere van Moulvais wilde beuelen dat hy inder qualiteyt van Souuerneur die verskeringen soude gheuen/ dwelck sy ieghewoordelick is doende doer den Secretaris de la Torre/ gelijck ghy tzynder comste sult verstaen

*Folio 198.
199. 200.
201.*

een

eenfaementlijck door uwen Pensionaris
 den heere van Chamburghe / verhoopen
 de dat ghylieden de *hant* daer aen houden
sult, dattet al *voorschiede* soot voorde ruste en
 weluaert vander stadt behoort / de redene
 dat ick niet weder en come / is dat hier te
 houe alsv so vele saken te handelen zijn /
 oec dat ick nootelijck eens thins moet we
 sen / daer by ghevuecht dat ick niet meer
 daerinne en soude kunnen ghedoen dan u
 voorzgehouden en sal worden / naedien
 heur hoocheyt ghesloten heeft niet voorz
 der te willen toelaeten / vliedē verskeren
 dat ick voort alle mijn neersticheyt ghe
 daen hebbe / mi moegelijck geweest zijnde
 om te ontgheuen het quaet geuelen / dat
 men hier vander Stat hadde / hope de dat
 ghylieden voortacne v *sult* soo vueghen /
dat zyn Mayesteyt ende heur Hoocheyt des te
 vreden sullen wesen.

Den Brief byden Admirael ten sel *Numc. 14*
 uen tijde aenden Stathouder
 vanden Casteel ghesonden / ver
 manende tot verdrach ende ee
 nicheyt.

Gere van Moulbais / soo ick hier ghe
 comen ben / heb haeret hoocheyt ver
 ik u thoont

Fo. 179 182 thoont de saken van Dornick / daerop sy
183. 184. afueerdicht den Secretaris de la Torre / v
185 191 192 scrijvende tghene ghy dien vander nieu
193. 194. wer religien sult toelaeten / my is leet dat
 tet voor mijn vertreck niet al ghesloten en
 werde / ende ghy weet wie door sake was /
 ende naedien de plaetse tuwen laste is / en
 de dat ick daer alleen was ghecomen om
 die te stillen / diwelck ick nae mijn beste ge
 daen hebbe / hebbende bewesen de plaet
 sen daermen de prekinghen soude ghedoo
 ghen / ende oock beworpen eenighe articu
 len om het volck in beter stilte te houden /
 dewelcke hier ghesien zijnde / Iffer wey
 nich veranderinge in gebeurt / maer daer
 om en behoort men niet te vertrecken van
Fo. 198 199 die te accorderen / op dat ghy de Stadt
200. 201. moecht houden in goede ruste ende eeni
 cheyt / ghelijck ick niet en twijfel ghy sult
 het seer wel doen ende dencke wel dat de
 meeste swaricheyt sal vallen opte verske
 ringhe die ghy hen doen sult / aengaende
 den Castele.

Num. 25. Extractj wten Briene bande Re
 gente ghesonden aenden Raedt
 van Dornick den eersten Sep
 tembris opt accord ende com
 missie vanden Edelen.

Ene ende beminde wy sullen v by dese
 sen antwoorden op twee uwe brieuen
 vanden 28. der voorgaender maet/ hopeñ
 dat ghy alreede sult ontfanghen hebben/
 het gheprinte van Igent dat dese dagen hier *Fo. 27. 166.*
 is gepasseert met desen verplichten edelē/ *200.*
 mitsgaders het placcaet dat ghy by v brie
 nen zyt begeerende/ inden eersten aengac
 de der commissien die ghylieden zyt begee
 rende voor de edele in v brieuen genoemt/ *Folio. 164.*
Shemeret dat onse neuc de Gracue van *165.*
 Hoorne/by onse Dornick is ghesonden/
 om te versien ende remedieren inden sac
 ken/ ghelijck ghi zjnder coemste sult heb
 ben ghesien/ so en eest geenssins van noos
 de noch behoorlijck die heur te gheuen/ so
 ghy versuecht/maer sal de selue Gracue
 hem *viel moeghen behelpen. ende te wercke Folio. 176.*
 steilen/des selue edele ghelijck by ten dien
 ste van zijne Mayesteyt sal gheraeden
 vinden.

Extract wten briene vande Regē
 te aenden Heere vvn Moulbaig
 Stadthouderē opt Slot/ende
 ouer Dornick gesonden den 7.
 Octobris/ 1566. tot onderhout
 des accords der edele.

Wy

Folio. 190.
192. 193. **W** zyn te vreden dat ghy den Graue van hoozne ende allen anderen seyt ende vercleert dat ghy gansselijck sult onderhouden ende naeuolghen tghene toeghelaeten is byden accorde ghemaect tusschen ons ende den verplichten edelen/sonder in eeniger manieren daer tegen te doene/dwelck ons dunckt dat vooz elckelijcken behoort ghenoech te zyn.

Numo. 15. Den Brief vande Regente aenden Heere van Houtbays ghescreuen 17. Octobris/continuerende de saken in state.

Fo. 191 192
193 198 199
200. **H** Vsoo onse Neue de Graue van hoozne Admirael alhier ghecomen is/en men op zyn handelinghe van Doornick noch niet en heeft cunnen Suyten/mits vele andere nootlijcke toeghecomen saken/ende dat daer en tusschen soude moeghen wtgaeden *den tijt vander ghelooften die wy by onse* leste brieuen v hadden beuolen te doene aen onsen voozscreeuen Neue/eensamelijc aen die van Doornick/Soo versuecken wy ende niettemin van wegghen zynre Mapesteyt ordineren v/dat ghi dien van Doornick ende anderen daermede ghi in tegen
 WOOZ

woordicheit van onsen voorszcreuen Heue
 gehandelt hebt/ secht dat wy binnen dry
 oft vier daeghen v sullen ontbieden onse
 meyninghe/ ende dat *midler tijt niet en sal*
voorigheselt worden. van deen noch van
 dander sijde/ gelijck doock ons voorszcreuē
 Heue tot ghelijcken eynde is scrijvende aē
 die vander Stadt/ hiermede/ gē.

Extract wten Brieue Des Heeren *Numc. 10.*
 van Montigny ghescreuen tot
 Spaengien gesonden aende Re
 gente Den 29. Junij 1566.

Den volghende me vrouwe/ so dinct
 my vooz het beste datick zijnder ma
 yesteyt geene copie en gheue van mijnder
 instructie alleenlijck vooz so vele het aen
 gaet het seyt vander requesie gepresen
 teert by den edelen/ *Insghetijcx vande mo- Fo. 122 123*
deratie der placaten, abolitie der Inquisitie, 124.
 ende pardoen generael/ dwelck is in sume
 mat gene urve hoocheyt belast heeft te hā
 delen ter wijlen de coempste des heeren
 Marchgraen van Berghen verwacht
 wort.

Ich en heb doock niet willen laten vā
 zijne mayesteyt te verthoonen hoe noote
 lijck dat inden lande zijne Maiest. coēste
 ende

No. 32. 140

ende te ghenwoozdicheit was/waerop ick
hem daerom met allen seer bouen alle din
ghen ghebeden heb/wten naeme/soo vatt
uwer hoocheyt als *van allen zynen Stac-*
ten ende ondersaecten / als het beste ende
principaelste middel van allen/ om zynen
dienste/waerop hy my antwoorde/ selue
ooch dat wel te beghereen / maer dat hy
in desen rijke ooch niet en was sunder sa-
ken die zyn presencie ooch wel verheysch-
ten/niettenin wilde daeropleeten/ want
hy wel gheneycht was om te belieuen den
Landen die hy beminde/ daer hy vele af-
hiel/ende die hem soo vele ende soo groo-
te diensten ghedaen hadden/ So het ooch
te passe quam/ heb ick zynder Mayesteyt
vercleert/ de opinie diemen int landt had-
de/van dat zyn mayesteyt niet wel te vrede-
den en was/maer qualijck gheinformeert
van vele peesoonen/ iac ooch van eenigen
heeren/ diwelck zynen dienste niet vooz-
derlijck en was/waerop zyne Mayesteyt
my gheantwoort ende verskert heeft/
datmen sulcken opinien tonrechte vatt
hem heeft/ende dat hy seer wel te vreden
ende hem ghepaeyt houdt *van allen desen*
Heeren. als vanden ghenen/ daer af hy soo
groote ende goede diensten had outfan-
ghen/ dat ooch niemant hem thueren ach-
terdeel yet wijsghemaecht en heeft/ maer
dat

No. 33. 86.
87.

dat hy ghelooft dat de ghene die zynē on-
dienft soecken/ sulcken roep wtgeuen en
de sulcke dienften doen.

Extracten wtē Brieftbandē Stat- *Name. 16.*
houdere vandē Casteel vā Dor-
nick aende Reghente 26. Sep-
tembris/ opte propoesten mettē
Admirael ghehouden.

ME VROUVE.

D Efen morghen stont heb ick ontbode
gewest/by mijnen heere den Admi-
rael Graue van hoozne/ dewelcke my ver-
claert heeft van meyningen te wesen hem *Fo. 178 179*
te vinden by v hoocheit/ maer vonde noo- *180 191 192*
telijck dat hy vooz zyn vertreck dit volck *193.*
actozdeerde om voozder beroerte te schou-
wen/ dwelck niet en conste geschieden son-
der die vander nieuwer religien te verdra-
gen mette catholijcke/ die hen seker artt-
culen hadde doen vooz houden beyde par-
tijen/ dewelcke te vreden waeren die te aē *Fo. 198 199*
ueerden/ onder behoorzijcke verskeringe *200 201 202*
ende besonder wilden die vander nieuwer
Religien / dat ick hen soude ghelonen die
te onderhouden ende niet te ghedooghen
dat daer teghen ghedaen soude worden.
Ende.

Ende hoewel ick wel verskeret ben/
 dat uwe hoocheyt niet en soude willen
 des aduoyeren mijnen heere den Admirael/
 die my seer voorghelouden heeft vā
 de selue gheloofte te doene *conform, i ghene*
dat uwe hoocheyt den edelen gheaccoordeert
 hadde/ mit oock gethoont hebbende uwer
 hoocheyt Brieuen aen hem vanden xiiij
 deser/ nochtans heb ick my daer af gheex
 cuseert/ dwelck by qualijcknam/ my seg
 ghen dedat hyt uwer hoocheyt soude scrij
 uen/ ende dat ick oorzake was dat zijn rey
 se achterbleef/ ende dat indien men quame
 te vernemen dat ick sulcx weygherde dat
 tet oorzake soude gheuen tot meerder on
 ruste ende mistrouwen dan oyt/ ende dat
 ic wiste vattet hier/ op nu/ al seer stille was
 oock dat ick expres beuel hadde van hent
 ghehoorzaem te zijn/ waerop me vrouwe
 ick my vande beladen/ kennende de aucto
 riteit ende crediet vande heere Admirael/
 besondere want hy protesteerde/ dat qua
 me daer quaet af/ ick des doorzake soude
 wesen/ niet te min ben daer by gebleue dat
 ick tselue niet doen en wilde sonder last en
 brieuen van uwer hoocheyt/ doorzake is
 gheweest/ dat my dochte dat ick dē heere
 Admirael gheen ghehoorzaemheyt schul
 dich en was/ mits den brief die uwe hoo
 cheyt my hadde ghesonden/ dooz dē heere
 van

van Beauvoire den 14. des maents/ en den
 edt vernieut in desselffs Beauvoirs han
 den/ Ghelyckick oock veel veruodert was
 datmen sulcken beuel den heere vā Beau
 uoir hadde gegeuen/ sonder dat den heere
 Admirael te kennen te gheuen/ en wete
 wel dat indien hy iselue wiste/ hy des niet
 wel mynre te vzedē en soude wesen/ dat ic
 hem sulcx niet gewaerschout en hebbe.

Extracten wter antwoorde des
 boorsz. Presidents aen den Ad^{mirael} *Numme 17*
 mirael ghesonden den 10. Sep^{temb.}
 temb. aengaende den predicatiē
 ende zijn diensten.

Weer so uwe Edel. heeft gesien met
 wat swaricheit heur hoocheit ghe
 brocht is totter toelatinge vā igene begre
 pen is indē accorde mettē Edelen gemaeft
 soo thoont sy heur oock swaer ghenoech
 om vbozder toe te laten/ besunder oock int
 accordeven van kercken inde Stede voor dex
 erencie vander nieuwer religien/ hoetwel min
 dere quaet schijnt ghelegen te wesen/ dat
 sy in sulticheit hen te vzedē hielden met
 rentge plaetse binnē der stadt/ dan hen te
 laten loopen ten predicatiē buytē d' n sel
 uen/ niet sonder vzeese dat int weder comē
 Vl ander

Fol. 179.

andere hen souden moeghen daer onder mengen.

Folio 164. Tot grooter begeerten van haer hoochheit heeft de heere van Egmont zijn verreck wt gestelt/om desen vooznoe te wesen ouer de resolutie vander antwoorde diemen geuen sal op v leste bzieuen/de welke ick wenssche sulcke te moeghen wesen/dat de troublen vander stad van Doornick daer dooz mochten gesilt worden.

Numme. 17. Extract wter antwoorde des Præsidents/gelonden aenden Admiraal den 11. Septemb. nopende den predicatien.

Wijn heere/Ick heb uwer Ed. brief van ghisteren ontfaen/ desen naenocue heeft haer hoochheit ghesloten haer antwoorde opte bzieuen en last des heere van Beauuois/altijt perlisten en van dien van Doornick de predicatien niet toe te late

Folio 179. dan buyten der stad en heur houdende aent

Fo. 181. 182 accord gemact metten Edelen om den anderen steden van Brabant / Vlaenderen ende hollant gheen oorzake te geuen van sulcx oock te heissche. Ende so mijn heere van Egmont van hier scheidde / sprack sy hem tot ghelicken einde/op dat hy de hat

Folio. 191. daeraene soude houden/ dat daccoord van
208, 209. puncte

puncte te puncte onderhouden worde/ en
 so sy den seluen van heurder sijden niet en
 wilt tegē comē/ begeert sy ooc dattet van
 dander sijde ghoudē worde/ Ic wilde dz
 uwe Edel. int beraetslagen tegēwoordich
 hadde gheweest/ ende gehoozt de confide-
 ratiē die verthoont zyn/maer nadiē heur
 hoocheit sulcx gesint is/ ic en can daer niet
 in veranderen oft vueghen.

Wits den welcken ick uwer Edel. bidde
 my te willen vergeuen/ so verre ick uwer
 begheerten niet genoegh gedaen en heb/ *Folio 179.*
 dwelck niet toegecomen en is by gebreke *179. 193.*
 van uwe Ed. niet te aensien (die my althit
 alle gunste gethoont heeft noch oock om
 dat ick uwe handelinghe anders soude heb-
 bē vondē dan te procederē wter wylheit/
 affectie ende grooek yeuce die ghy thoont
 te draghenten dienste van zinder M. en
 weluaren vanden lande/ gelijchoock heur
 hoocheit noch alle de heeren daer af niet
 anders en souden cunnen gheoordelen.

Extracten wten brieff vāden voor *Numo 17*
 screuen Presidēt aenden Stadt
 houder vanden Casteel vā Dor-
 nick/ gescreuen den 22. Septem-
 bris/ aengaende de goede dien-
 sten des Admiraelis.

Folio 175.
179.181.

Ich ben wel blide dat die van utwet
stadt zyn te vrede geweest vā hen pre
dicatien binnen der stadt te verlaten/ende
datmen verwillicht heeft vanden Catho-
lijcken hen kercken te restitueren.

Van mijnent wegghen sal ich gherne de
hant houden tot alle tgene dat ich sal ver-
staen te moeghen dienen om dese oneustē
te stillen/Ende heb seer gheerne vernom-
men de goede dienstē die mijn heere D^W
mirael aldaer gedaen heeft/ende soo ghy
scrift/noch meer sal moeghen doen/aen-
ghemeret het contentement ende toebe-
trouwen dat die vander stadt van hem
hebben.

Num. 18. **E**xtractē wtē bytelle byden Raets-
heere Altonuille gesonden aendē
Admirael/Den 24. Mey/ 1566.
nopende tvergaderen vanden
staten generale.

Folio 154
Fo. 119.120

Her hoocheit heeft aendē 30. gescre-
uen om de generale staten te morgen
vergaderen/hem opentlijck verthoonēde
datter geen andere remedie en is/isser en
mer een inde werelt/hoe wel men noch on-
seker is vā deinde. Sijn M. en heeft noch
niet geantwoort/dwelck ons daghelijck
in meerdere desozdre byngt.

Eintes

Eintelijck waer den **E**deldom te vrede
 ghestelt/opde vrese soude moegen bet ver
 sicn worden/waert niet al seffens/enmer
 metter tijt/Souen het perichel vander re
 ligien isser oock de vrese vanden opzoer
 der gemeintē/diedagelijcx heur meer ver
 thoont/die raect ons allen wel nae. *Mijn*
 heere de **P**rince arbeit seere om de saken *Folio 164.*
 van **A**nwerpen te stillen/ende men liet de
 goede dicusten die hy daer gedaen heeft/
 waer deoz zūn **S**taetsteit ende dlandt in
 hem seer is ghehouden.

Extracten wten brieve van Den *N:me.18.*
 Raet heere **A**illonville gescre
 uen aendē **A**dmirael dē 29. Jul.
 1566. ruereñ dē staten general.

SMer en tusschen gaen wy verlore/ en
 ons gebreke de remedie die in rasschz
 gelegē waren/ende die middelen die doen
 goet waren/en dienen nu nergens toe/tae
 ich en weet nauwelcx ofi de vergaderinghe *Fo.151.152*
 vande generale staten (dewelck int beghinsel *153.*
 het oprecht remedie was) nu vele helpen
 sal/nocht as isser alnoch rentch middel ter
 werelt vooz desen tijt/so erst dat/ ghelijck
 haer hooheit wel int lange zūn **M.** ver
 thoont heeft (mits gaders alle tgene dat in
 allen geualle daer wt mochte volge) by ge
 scrifte dwelck inden raect is gesien / **M**its
II **ij** **welc**

welcken ick hope dat zijne Mafesteit om meerder quaet te verhueden sal toelaten de vergaderinghe vanden voozserueu staten / sonder hulpe ende bystant vanden welcken wy onghetwijnelt sullen vallen in een confusie ende generale bederffenisse van allen den landen van herwaert so uere / Na comen tot een oo:loge onder malcanderen / waeraf ons God dooz zijn ghenade verhueden wil / ꝛc.

Folio 164. Dooz rüdinghe uwe Ed. merct seer wel dat het schijnt dat men al wilt laten ghaen so't wilt / ende dat men vanden behinsel af noeyt ghesocht en heeft het warachtich remede / maer want men tot grooten siecten heeft willen vuegghen siechte medechen / so en heeft men alleenlick niet wt ghe recht / maer late onstekē een vier so groot dattet alle de riuieren vanden lande nauwelijcx en souden cunnen geblussen. *Can myn Heere de Prince van Oraengien ordrestellen opte pzedicatieen ende bevoerten vā Antwerpē (daer hy hem seer toe begeeft) ten minsten opte hope vanden voozserueu generale staten (daer twolck t Antwerpen oock seer na verlangt) hy sal den Coninck ende den landen eenen ouergrooten dienst doen / deselue heere is seer bequaem om groote saken te handelen / ꝛc.*

Den brief byden seluen/aendē Ad- *Numc. 28*
 miral gesonden den 11. Septēb.
 nopende den diensten by hem te
 Doornic gedaē en goet geuondē.

Aijn heere/ Ick heb heden ontsaen
 de brieuē die uwer Ed. behest heeft
 my op ghisteren te schryuen/ om op wel-
 ken antwoorde te geue/ ick anders niet en
 can geseggen dan tghene dat me Vrouwe
 iegewoordelick aen v scrjft voor antwoor-
 de op v voor gaende/ wter welcker uwe
 Ed. bemercken sal dattet so verre vā daer
 is dat heur hoocheit soude qualick ghenomen *Folio 175.*
 hebben v handelinge van Doornic/ datter *179. 194.*
 contrarie sy weet den arbeit dien ghy ghe-
 daen hebt/ om ozdre ende remedie ter sa-
 ken te stellen/ gheluck ghy breeder tuwe
 compste verstaen sult/ insgeluck oec door
 de voor s. brieuen. Oock en heb ick niet ge-
 sien mijn heere/ dat eenighe hebben ghe-
 shoont eenige passie oft quaet ghevuelen
 tegen v/ maer ter contrarie elck heeft v be-
 soingnee int goede verstaen ende voor die
 stelijcke/ ten dienste van zijner Majesteit/
 gheluck oock heur hoocheit naerder heur
 uitencie vercleert/ want elckerlycken is
 kenlijck dat in sulcken vtersten noot daer *Fo. 181. 182*
 de saken van Doornic als nu in gelegen sij/ *193. 194.*
 v Ed. niet en heeft kunnen volbrengen al *217. 218.*

U iij tgene

egene ghy gheerne gedaen haddet / en in
 sulcken gheualen / en cest gheenen kleinē
 dienst voor den Prince en den landen / dat
 men middel en expedient weet te vinden
 om de religie min te quetsen ende der intē
 tien vander *M.* niet tegen te comen: heur
 hoocheit laet als nu voor / het middel vā de
 pzekingen te laten geschieden omtrent en
 by de poorten vander Stad: iac so nae dattet
 genoech so vele is al oft die geschieden bin
 nen der stadt / waer by haer hoocheit soo
 vast blijft om gheen verhinghe te
 doen den accoo: de mettē Edelen gemaect
 en om der consequenciē wille / En als ment
 emmers anders soude moettē gedooget / en
 daer geē ander remedie en ware / so waert
 noch beter dattet geschiede by een andere
 maniere dā by heurē consent / om de redeē
 nen die uwe *Ed.* wel beuroeden can / *cc.*

Nun. e. 18. Den brief by den voorsz. Alphonuille
 aenden Admirael gescreuen den
 22. Septēb. ruerende het appro:
 berē zijre hādelinge vā Doznic.

Mīn heere / ich heb ontfangē dē brief
 die uwer *Ed.* belieft heeft mi te scriuen /
 van den 19. deser maent / om waer op tant
 woorden / late uwer *Ed.* weten dat heur
 hoocheit iuden raede heeft ouersien de
 articulen

articulen by uwer edelheyt vooz ghehou-
 den/dien vander nieuwer religien te Doz-
 nick/tot ruste ende stillicheyt der saecken *Fo 179 183*
 al daer/dewelcke zijn beuonden conform *184 191 192*
 den accorde ende den brieuen van haere
 Hoocheyt/ In sghelijckx den articulen die
 mijn heere van Egmont heeft ghemaect
 vooz den Steden in Vlaenderen/ weynich
 tot ghenomen/ daer niet vele verlanck ane
 en is/ ende naedien nu uwe Edelheyt het
 principaale heeft versten inden saken van
 Doornick/ Soo begheert haer hoocheyt de
 coemste van uwer edelheit alhier vooz ee-
 nen tijt om de saken die sy eertijden uwer
 edelheyt heeft gescreuen/ ende besondere
 om te slyten tgheneresteren sal te doene
 te Doornick. Het is wel waer/ de saecke in
 heur seluen is hert ende sal by zinn Maye *F. 182 193*
 steyts seer vreemt geuonden wo: dē/ maer *194 217.*
 den noot en herft gheen Weth/ ende van *218.*
 twee quaeden moctmen altijt het minste
 kiesē/want het is beter datmen de reli-
 gie eens deels salucert dan dat die gansse-
 lijk verlore gae/ besonder op hope dat dē
 tijt middel totten saken sal moegen bren-
 ghen/ de Pensionaris brengere van desen
 heeft my vercleert de groote drucht die
 uwe Edelheyt tot Doornick gedaen herft *Fo. 196 219*
 dooz zinn coemste wesende de saken aldaer
 vele stilder als nu dan hi die als doen vant/

Num. 11. Extracten tot eenen anderen brief
 desselks Almonville aenden Ad-
 mirael ghesonden den 3. Octob.
 1566. ruerende Doznick en de
 generale staeten.

Fo. 193 194
Folio. 204.
W hopen uwe Ed. hier corts te sien/
 alwaer haer hoocheyt noch naeder v
 hādellinge sal verstaē/ gelic sy gedaē heeft
 tgene de Graue van Egmont heeft gehā-
 delt/ dwelck sy ooc seer goet geuōdē heeft
 ick hope dat de saken sullē beginnen te be-
 teren door de voorzichtigheyt ende neersti-
 cheyt van vlieden mijn heeren/ ick ben te
 poste gesonden aen mijnē heere de Prin-
 ce ende heb vanden seluē heere sulckē ant-
 woorde brocht dat heur hoocheit des seer
 wel te vreden is/ ick worde mo: geu weder
 by hē gesondē en mijn heere vā Egmont
 ouer trappoozt zjñ/ heeft de sake ooc goet
 geuondē/ maer en is niet present geweest
 ouer de resolutie vā hedē/ mits hi wed v
 trockē was na Vlaēderē/ wi hope dz eenē
 keer die mijn voorz: heere de Prince doen
 sal in hollāt/ vele aenstaen quactō verhue-
 den sal/ besondere t: trecht en t: Amster-
 dam/ aende sake van Doznick is oock vele
 ghelegen/ ende het is goet dat die ghesitt
 zjñ/ want wy sien dat Balenchiñ die in
 grooter vreesen stont/ berect is te volgen
 den

den wech van Doornick/ich hope oock dat
de Graue van hoochstraeten sal hebben
dat hy begheert nopende zyn gheuanghe-
ne / haer hoocheyt verwacht van dage te
daeghe de resolutie van zyn mayestejt op
heer brieuen om de generaele Staeten te
doen vergaderen.

De acte vanden last byder Gou- *Numc. 19.*
uernante den Heeren vander
der Dorpen gegeuen totter toes-
latinge vander pzekingen int ac-
corderen metten edelen.

Mits onderhoudende de punten be- *Fo. 217 218*
gripē indē brieuen van verskerthē
heit en gemerct de fortse en onnū
delūckē noot alshw regnerende/so is haer
hoocheyt te vreden dat dese heeren/hāde-
lende het accoꝝd met desen edelen/hen toe-
segghen/dat het volck aleggende de was-
penen inden plaetsen daer de predicatien
metter daet gehouden worden/ ende hen
vermūden van schādale en ongeregelthz/ *Fo. 166 167*
mē dē seluē geē gewelt doē noch bi wege *177. 178.*
vā feite tegē hē indē seluē plaetsen vooꝝts-
uarē en sal/gaen noch comen so lange tot
dz by zyn sū. di aduyse vāde generale sta-
tē anders sal wesen geoordineert op eeditie
dat

dat sy in gheenrehande manieren en sullē
 eenichsins beletten de religie catholische
 noch de oeffeninghe van dier/maer de ca-
 tholische sullen vryelijck laeten ghenieten
 hen kercken inder vuegen ende manieren
 als te voren/ Ghedaen tot Brussel den
 23. dach Augusti/1566.

Numm. 20. De publicatie ghedaen te Dornick
 byden Graeue van Hoorne en-
 de der Weth den iij. Septemb.
 tot eenicheyt van al den Inghe-
 setenen.

Fo. 180. 181
182. 183.
184. 185. **W**En laet v weten van wegghen des
 Hooghen ende moeghenden Heere/
 Heer Philips van Montmorency Gra-
 ue van Hoorne Admirael vander See/
 Ridder vander Oorden/ &c. Commissaris
 gheschiet by zyne mayesteijt/ ende haer
 hoocheyt/ ten bewesen vandē heeren Des-
 querdes ende Dileers hier tegenwoordich
 wesenende om te helpen ter stillicheyt van
 den onrusten onlancx in deser Stadt toe-
 gheromen/ Inghelijcx van wegghen mīn
 heeren den raden vander seluer Stat/ en
 de Stadthouderc vanden Bailloy/ raden
 ende officieren van zyne mayesteijt/ in de-
 ser

fer Stadt ende lande van Tournellis ghes
 ordincert/ dat by maniere van promissie ende
 soo langhe tot dat anderssins sal wesen gheor-
 dincert, alle ende elckerlycke de Borgeren
 ende Ingheseten deser Stadt sullen vry-
 lyck ende sonder des achterbaelt te wordē
 hen moeghen vinden inden predicatien
 hier ghedaen worden byden Predicanten
 vander nieuwer religien/ ende dat in sulc. *Fo. 177 178*
ken plaetsen allecallyck als de excellētie des 179.

Graue vā hoozne voorgeuoct corrs daer
 toe kiesē ende bewijsen sal/ Sullen oock
 alle deselue Ingheseten ende Borgheren
 moeghen vrylyck ende sonder belet oft
 quellinghe van yemanden houden ende
 offenen de oude Catholijcke ende Room-
 sehe Religie ende de Ceremonien der sel-
 uer/ welcke Religie zūne Mayesteyt van
 meyninghe is in zyn landen vā herwaert
 ouer onderhouden te worden by alle de
 ghene die hen daer toe begheuen willen/
 mitsden welcken de voorszreuen Graue
 van hoozne/ heeren van Desquerdes en-
 de Vileers/ Raaden/ Stathoudere vanden
 Baillou/ ende andere officieren van zynre
 Mayesteyt hebben verboden ende verbis-
 den seer seerpelijck eenen yegelijcken/ het
 sy hy/ sy vander nieuwer religien/ oft van
 der Catholijcker ende Roomscher/ dat sy
 malcanderen niet en misdoē met woordē
 oft

oft wercken/oft en beletten in hen vooz
 schreuen religie/maer elcken vredelyck lae-
 ten gheueten der vryheyt ende ghedooghinghe
 die zyn. *M*yesteyt hen heeft toeghelaesen op
 de verbeuete vā lijf en goet/onderstont ge-
 schreuen/wtgheroepenster puijen af van
 deser Stadt van Doornick / naedien eerst
 vercondicht was gheweest het Placcaet
 ghemaecht opt verdrach aenghegaen tus-
 schen heur h. rocheyt'ende den heeren en-
 de Edelen versocht hebbende dafdoenin-
 ghe vander Inquisition ende Placcaeten
 wtghegheuen opt punct vander reli-
 gien.

Numer. 20. De publicatie byden Admirael
 ende Magistraet te Doornick
 ghedaen teghen de Kerckentoo-
 uers den 4. Septemb.

*Fo. 193' 196
 197.*

MEN laet v weten van weggen des
 hooghnen endemoeghenden heere
 heer Philips/Gracue van hooz-
 ne/Admirael vander See/Kidder vander
 Gozden/et. ende van weggen nijn hee-
 ren vanden raede deser Stadt van Door-
 nick/ hoe dat sy wel ghinformeert zyn/
 dat

dat verscheyden quade beleyden dese voor-
 leden daerghen hen hebben veruoorzert
 niet alleen van te destrueren ende te ouer-
 lasten de Kercken/Cloosteren/Sasthuys-
 sen ende Godtshuysen deser Stadt/mace
 dock van te roouen ende stelen de orna-
 menten/ende andere dinghen den seluen
 toebehoorende / ende daeroubouen vele
 goeden ende meublen/ verscheyden reli-
 gieusen ende gheestelicken int particu-
 lier toebehoorende/dwelck gheensins te
 lijden en staet/besonder ghemerct den ver-
 boden daer teghen ghedaen soo wel nae
 recht als byden Placcaeten ons Heeren
 Coninc ende oock biden ordinancien der
 voorscreuen Heeren vanden Raede / Om
 waerinne te versien soo hebben sy gheor-
 dineert ende ghebieden wel ernstelick/al-
 len ende eickerelicken den ghenen die ce-
 nighe van sulcken ornamenten oft andere
 goeden den voorscreuen Kercken/Cloo-
 steren/Sasthuysen/Godtshuysen/Reli-
 gieusen oft Gheestelicken toebehooren-
 de/berooft moeghen hebben / oft weten
 eenighe van sulcken goeden onderheb-
 bende/oft sulckx vercocht hebbende/ dat
 terstont ende sonder vertrick de ghene
 die sulckx onderhebben / de selue bren-
 ghen oft doen brenghen in handen aan
 den Procureur ghegeneraol / van deser
 stat

stadt/oft ander vander Weth/ opte penē
 van ghehouden te worden vooz Dieuen
 ende Kerckenroouers ende vooz sulcx ge-
 hanghen ende ghewozcht te worden aen-
 de Galghen opt groote Mert deser Stat
 Ende de ander die eenighe weten die on-
 der hen oft vercocht hebbende/ dat sy van
 stonden aene tselue comen vertleeren den
 vooz screuen Procureur generael/ om te
 doene des behooren sal opte penē van ghe-
 houden te worden vooz gunstige vanden
 seluen Dieuen ende Kerckenroouers/ en-
 de ouer sulcke scherpeelijck gestraft te wor-
 den *ter discretie van mijn Heeren promouesten
 ende ghesvorenē.*

De Articulen byden Graeue van
 Hoorne dien vander Religien te
 Dornick (onder het aduoy van
 de Regente) voorghehouden, en-
 de by hen geaccordeert opt be-
 spreck opten cant van elcken
 ghestelt.

GP dat alle onrusten ende twisten bin-
 nen deser Stat van Dornick/ ter oor-
 saken vander religien opgere sett/ moegen
 ophouden ende belet worden/ Ingheluck
 alle

alle de Sozgheren ende Ingheseten der
 seluce moeghen voortaeine in goeden vre-
 deende eenicheyt met malcanderen les-
 uen/ ende den handel vander Coopman-
 schap ende anderen Ambachten wedec
 in zijnen eersten staet gebracht mach wor-
 den. *Soo heeft myn Heere d'Admirael Graue*
van Hoorne goetghenonde dat die vander niec-
ver Religiën hen sullen verbinden van onver-
brekelyck te onderhouden, ende te doen onder-
houden van puncte te puncte/ tgene hier na
volcht/ ende dat by prouisie ter tijt toe dat
byden Coninck met aduyse vande gene-
rale Staten van herwaerts ouer anders
sal wesen gheordineert.

Eerst/ dat sy niet en sullen beletten den
 Godsdienst noch andere ceremonien vā
 der *Catholycker Roomscher religien*, vā outs
 onderhouden noch doek voo; soo vele het
 in hen is/ toelaeten datmen den gheestelijc
 hen oft weerlickē eenich belet/ hinder oft
 ongelijck doe directelijck oft indirectelijc.

Dat sy hen sullen vermijden van te
 houden eenighe *prekinghen*. binnē der stat
 noch in eenige kercken buyten/ maer hen
 te vreden houden/ preliende opte plaatsē
 die de voors. Heere Graue ende de Uweihē
 sal beuysen, de welcke bequame endē nae by
 der stat wesen sullen.

van Montigny.

M m

In
des Heere

Fo. 191 192
193 .194.

Seaccoz
deert mits
hebben ge-
lijcke tegē
geloefte.

Seaccoz
deert onder
slecke vle-
keringe vā
mijn Heere
so gecōmit
is itē gou-
uernemēte
geduerēde
het afwesē
des Heere

**Geaccoz-
deert.**

In welken plaetsen sy des sondaechs
en heilich daechs alleenlych sullē moegen
houden het exercitie van hennen sermoonen,
ghelyck de selue geschieden oft ghedaen sullen
vorden inden steden van Brabant ende Vlaen-
deren, daer de selue prekingē vordē gedoocht,
maer hen en sal geenssin toegelaten wor-
den van te moegen dragen eenige wapenē
het zij gaende oft comende.

**Geaccoz-
deert niet
conditie by
geduerēde
bē p̄uica-
tien, aendē
openblij-
uendē pooz-
ten sal wor-
den ghestelt**

Ende indien inder vveken geenen heiligen
dach en quame, so sullen sy moegen preken des
Donredaechs, maer alffer heiligē dach coemt,
en sullen sy des donredaechs geen preke hebbē,
op dat het ghemeen volck van zyn vverck niet
getrocken en vvorde, het en vverde hen byder
Vvech toeghelaeten.
uen genoechsame wachte tot henne verskerheit.

**Duermits
Dynamaeis
moche
swaricheit
vallen opt
verstant
der opzoe-
riger ende
scandaleu-
ser propoel-
ten / soo
waert goet**

Men sal oock moeten vveten het ghetal der
predicāten, ende dunct den Heere Graue dat
sy aen vveen sullen ghenoech hebben, daer by
gevuecht twee andere om te p̄ken / indē
deselue ministers cranck oft sieck werdē /
wel verstaende dat alle deselue predicā-
ten sullen moeten wesen ondersaten van
zünre Maestheit / ende al eer sy totter
p̄ke sullen moghen toeghelaeten wor-
den

den/ sullen sy moeten eedt doen in handē
 vander Wet van ghehoorzaem ende on-
 derdanich te wesen in allen burgerlijcken
 saken geduerende heur residencie/ in heur
 sermoonen oock niet ghebruyckende eeni-
 ghe oproerighe oft scandeleuse puncten.
 gheestelijcken ghesamender hant daer op een
 Not ende resolutie neme.

iae noote-
 lijck bondē
 booz de
 bezeker-
 heit van
 beyde par-
 tijen / dat-
 men mette
 vast cleere

Dat sy in alle saken den Magistraet
 sullen onderdanich zijn/ oock alle gemene
 lasten ende imposten helpen draghen ghe-
 lijck de andere burgers ende inghesetene/
 insghelijcx waert noot dē magistraet met
 lijf ende goet bystaen tot onderhoudt van
 aldes voozscreuenis / tot welcken eynde
 sy oock in hen sermoonen twolck neerste-
 lijck onderwijsen sullen tot alle eerbiedin-
 ge ende ghehoorzaemheit vanden magi-
 straet/ ende van hen stillichlijck te draegē
 in goede oorden/ op dat alle goede policie
 wel gehouden mach worden.

Seccor-
 deert behal-
 uen dat die
 vande Ca-
 tholijcke
 Roomsche
 religie/ge-
 lijckē lastē
 en straffe
 oock onder
 woypē zijn
 sullē/ indē
 sy comen te
 gen de pūc-
 ten van de
 sen verdra-
 ge die hen
 raken ende
 aengacn.

Dat niemant totter nieuwer religien
 omfangen en sal worden hy en sy verbou-
 den totten onderhoudt deser articulen/
 ende vā nu af sullē eenige gedeputeerde vāder
 nieuwer religie moeten gelouē ende sūveeren
 vāde selue te onderbondē opte pene van geacht

Item ij en ges

gestraft te worden als meinedighe ende doende tegen het ghene dat sy solemnelick gheloost ende geswozen hadden.

Geaccoz-
deert vol-
gede tegen
voren ver-
hacit is int
ij. article.

Ende tot verskerheit ende ruste vā die vander nieuwer religie/ so sal dē Souverneur en insgelijc den magistrat vā deser stadt/ achtervolgen den afscheit en accoz- de gemacect tusschē de hoocheit vande Gē- gente en de verplichte edele in date dē 23. Augusti 1566. hen verskeren dat hen int *exerceren van hen prekinge* geē belet / ouerlast oft onruste aengedaen en sal worden/ noch yemant daerom achterhacit oft ges- quelt/ Allet by maniere van promise/ ende tot dat by zūn. M. met aduise vanden ge- nerale statē daerinne anders sal wesen ge- ordincert so voorz. is.

Geaccoz-
deert ende
is nootlich

Men sal oock moegen bepeisen ofet van noo- de soude wesen, datmen eenige verskeringhe name vanden Bisschop ende geestelycken insge- lycx vande Catholycke, op dat de geloofien en- de verskeringen aen vveersyden geschieden.

Geaccoz-
teert.

Ende aengaende den ghenen die van wegen dien vander nieuwer religien ghe- noemt worden om de selue vercenigen en appointementen aen te gane/ ende te secc- kenen/ die en sullen daerom naemaels in geenderhande manieren achterhaelt oft gequelt moghen worden.

Ende

Ende op dat al tselue bet volgeschiede *Seacoz-*
 ende het volck in ruste ende gehoorzaam- *deert.*
 heit gehouden worde/ en op dat namaclyc
 op eenige der voorsz. punten gheen swa-
 richeit oft twynel gemaect en worde/ acn-
 gaende tuerstant oft bedieden der seluer.
 So en sullen die *vanden consistorie* deselue
 wtleggingen niet moegen doen/ noch niet
 ter daet eenighe nieuwichheit aengrijpen
 sonder daerop terst te handelen *metten*
Magistraet om dat gesamenlichand te ver-
 gelijcken/ oft anders eest noot ende cun-
 nen sy des niet verdraeghen/ sullen des
 thoff waerschouwen.

De articulen byder Regente door *Num. 20*
 den Capitein vanden Castele
 ende den Secretaris de la Tor-
 re/ dien vander religien tot Do-
 nick roeghelaten.

H dat alle onrusten en twisten bin- *Folio 163.*
 nen deser stadt van Doornick ter oorz- *184. 191.*
 saken vander religien opgerefen/ moegen *192. 193.*
 ophouden ende belet worden/ insghelijc *198. 199.*
 alle de Borgheren ende Ingheseten der *202.*
 seluer moeghen voortgaene in goeden vze-
 de ende eenicheit met malcanderen leuen
 ende den handel vander Coopmanschap
 ende anderen ambachten weder in zinnen
 Mm is ierfien

eersten staet gebracht mach worden/ So hebben die vander nieuwer religien hen verbonden na te volgen ende tonderhouden ende doen onderhouden onuerbrekelick van puncte te puncte/ tgene hier na volcht/ ende dat by prouisie ter tijt toe dat byden Coninck met aduyse vande generale Staten van herwaerts ouer anders sal wesen gheordineert.

Eerst/ dat sy niet en sullen beletten den Godsdienst noch andere ceremonien vander *Catholycker Religien*, van outs onderhouden/ noch doek vooz soo vele het in henis/ toelaeten datmen den gheestelijckhen oft weerlickē eenich belet/ hinder oft ongelijck doe directelijck oft indirectelijck.

Dat sy hen sullen vermijden van te houden eenighe *prekinghen* oft *vergaderingen* binnē der stat/ noch in eenige kercken buyten/ maer hen te vreden houden/ prekende opte plaetsen die hen alreede bewesen zijn buyten der stadt.

In welcken plaetsen sy des sondaechs ende heilich daechs alleenlijck sullen moegen houden hen sermoonen/ maer hen en sal gheen *ssins* toeghelaten worden van te moegen dragen eenighe wapenen/ het zij gaende oft comende.

Dat sy op eenen tijt maer en sullen moegen hebbē twee ministers oft *predicāten*/ daer bi gevuecht twee andere om te *prekē*
indica

Indien deselve ministers cranck oft sieck
 werden/ wel verstaende dat alle deselve
 predicanten sullen moeten wesen onder sa-
 ten van zynre M. ende al eer sy totten pze-
 hē sullen moegen toegelaten worden/ sul-
 len sy moeten eedt doen in handen vander
 Weth vā gehoozsaem ende onderdanich
 te wesen in alle saken van iusticien en boz-
 gerlycke gheduerende heur residencie/ in
 heur sermoonen ooc niet gebuickende ee-
 nige opzoerige oft scandeluse puncten.

Dat sy in alle saken den magistract sul-
 len onderdanich zyn/ ooc alle gemetne las-
 ten ende imposten helpen dragen ghelyck
 de andere bozgers ende ingesetene/ insge-
 lyck waert noot dē magistract met luf en
 goet bi staē tot ondhout vā al des voozst-
 is/ en de ghemein ruste en weluaert. Tot
 welckē einde si ooc in hē sermoone twelck
 neerstelich onderwysen sullen tot alle eer-
 biedinge ende gehoozsaemheit vandē ma-
 gistraet/ ende van hen stillichlyck te drae-
 gen in goede oorden/ op dat alle goede po-
 licie wel gehouden mach worden.

Dat niemant totter nieuwer religien
 ontfangen en sal worden/ hy en sijn verbon-
 den totten onderhoude deser articulen/
 ende sullen oock de ghedeputeerde vande
 nieuwe religie in handen vanden Sou-
 uerneur ende magistract solemnelijck en-
 de ter goeder trouwen sweeren/ dat sy

Am iij alle

alle ende eckerlycke de voorſz. puncte on-
derhouden ende naeuolgen ſullen/ opte pe-
ne van gracht ende geſtraft te worden als
meineedige/ ende doende tegen het ghene
dat ſy ſo ſolemnelick gelooft ende geſwo-
ren hadden.

En tot verſekerheit en ruſte van die van
der nieuwer religien/ ſo ſal den Souuer-
neur en inſgelijck den Magiſtrat vā deſer
ſtadt/ achteruolgen den aſſcheit ende ac-
corde gemaeect tuſſchen de hoorheit vande
Kegere en de verplichte Edele in date den
23. Auguſti 1566. hen verſekeren dat hen
in hen prekinge geen belet/ ouerlaſt oft on-
ruſte aengedaen en ſal worden/ noch nie-
mant daerom achterhaect oft gequelt/ *Al-*
let by maniere van prouiſie/ ende tot dat
by zyn Maieſteit by aduuiſe vanden ge-
nerale ſtaten daerinne anders ſal weſen
geoordincert ſo voorſz. is.

Ende aengaende den genen die van we-
gen dien vander nieuwer religie genoeyt
worden om de ſelue verſeyghen ende ap-
pointementen aen te gane/ ende te tercke-
nen/ die en ſullen daerom naemaels in
geenderhande manieren achterhaect oft
gequelt moghen worden.

En op dat al tſelue bet volſchiede en het
volck in ruſte en gehoorſaehcit gehouden
worde/ ende op dat namaels op eenige der
voorſz.

voorz. puncten gheen swaricheyt oft twi-
fel ghemarckt en worde/aengacnde toer-
stant oft bedieden der seluer/ So en sul-
len die vande nieu religie die selue wteleggin-
ghe niet moeghen doen noch metter daet
eenighe nieuwicheyt aengrïpen moegē/
sonder daerop eerst te handele mette voor-
sareuen Gouverneur ende magistraet, om dat
ghesamenderhant te vergelijcken oft an-
ders eerst noot ende en kunnen sy des niet
verdraghen sullen des r/hof waerschou-
wen.

Extract wten ghebode wtgheroef *Numc. 20*
pen te Doornick den 21. Septē-
bris/ opt herstellen der kercken.

MEn laet u weten van weghen den
hooghen ende moeghenden heere *Fo. 165 166*
mijnen heere de Graue vā hooz *167 180 181*
ne Admirael vande See/ tē. ende van mij- *182.*
nen heeren Prouoesten ende ghesworene
deser Stadt dat zijne Excellencie de Slo-
telen vanden Collegialen ende Prochie-
kercken der seluer Stadt/ heeft gheleuert
in handen vanden Prochiaens ende ker-
meesters van die kerckē/ om aldacr voort-
ane den Godsdienst te doene somen pleech
naede meyninghe van zijnder Mayesteit/
waerom zijn Excellencie elckerlijcken ver
Min v.

blerwie hy oock sy dat sy' gheen belet oft
 hindernisse daer inne en geuen met woord-
 den/lingen oft roepē noch oock met werck-
 ken/opte pene van des ter stont ghestraf-
 te worden aenden lijue oft anderffins nae
 Fo. 196 197 gheleghentheyte der saken / daer en bouen
 soo vercleert zijn excellencie wel scherpe-
 lijck eenen yegelijcken wie hy sy van hen
 eenichsins te onderwinden metten vercoo-
 pen verhandelen oft anderffins moeyen
 der voor/sz. kercken goedē die onlanck zijn
 gebroken ende in stucken gellagen het en
 sy ten bywese ende niet consente vanden
 genē die daer toe vander weth gestelt sal
 wesen metten ghecommitteerden vander
 prochiē/opte pene van des ten exemple
 van ander na gelegengentheyte der saecken
 ghestrafte te wordene.

Nume. 20 De publicatie gedaen byden Hee-
 re van Moulbays / den 28. No-
 uembris / 15 6 6. opt aensteken
 banden huysen.

Fo. 170 171
 172.

En laet v weten van wegen den ede-
 len heere / heer Jan de Chastelee /
 Ridder heere van Moulbays / &c. Sou-
 uerneur van deser Stat ende den Castele
 der seluer / hoe dz de seer hooge en vermoē-
 gen Princeesse / me Vrouwe de Hertogin-
 ne van Parma en Plaisance / &c. Regente
 ende

en Souuernante heeft verstaet dat die vā
 der nieuwer religie/ woonende te Valen-
 chijn/ vooz hen hebben ghenomen van het
 Auontmael corts inder seluer Stat te hou-
 den/ daermede doende tegen het verdrach
 ende verreninghe by hen ghemaect met
 ten Heere van Roizcarmes heuten Sou-
 uerneur/ Iae oock teghen het expres ver-
 bodt hen by den seluen Heere van Roizcar-
 mes by last van haere hoocheyt ghedaen
 van hen auontmael niet te houden binnen
 den belluyte vander seluer Stat / mits de
 welcken/ ingeualle de voozsz. van Valen-
 chijn daermede voozsuaren/ ende tegens
 den wille van heur hoocheyt hen Auont-
 mael houden binnder seluer Stadt van
 Valenchijn/ de voozsz. Heere vā Moulbais
 Souuerneur verbiet wel scherpelijck wt
 crachte vande brienen te dien cynde aen hem *Fo. 168 169*
 byder Reghente ghesonden, alle en elckerlyc-
 ken/ dn inghesetenen ende inwoonderen
 van deser voozscreue Stat/ van hen te vin-
 den ende tassistieren in wat manieren dat
 tet soude moegen wesen ten auontmael/
 datmen metter daet soude moegen, voozt-
 stellen binnen der voozsz. stat van Valen-
 chijn/ opte pene datme de huysen der geere
 die daer teghen doen sullen in vier stellen/
 Iae datmen het Gheschut dooz de Stadt
 sal laeten schieten/ indient nootelijck sy/
 ghe.

ghelick den voorscreuen Heere Gouverneur sulcx by andir voorgaende briene belast is gheweest.

Nume. 20 Extract vanden ij. ende iij. articulen vanden ordinanciē gemaeect ende wtgheroepen den iij. Januarij/ 1567. binnen Doornick by den Heere van Nozarmes/ als hy met groot garnisoen die Stadt inghenomen hadde/ aen gaende den pzedicatieen hen by ghelaeten.

Fo. 208 209 **W**En verbiet allē dē Crūchliedē aldaer garnisoen houdende dat sy die vander Secte van Caluin in gheenderhande manieren en beletten te gaene ten plaetsen hē bewesen theurerprekinghe noch oock en beschimpen oft inurieren in wat manierē dattet sy/maer laeten hen daerinne ongequelt ende met vreden/ nae vermoegheit den accorde by haer hoocheyt ghemaect metten verplichtē edelen/ tot dan zyn Mayesteyt anders daerop sal hebben gheordē neert opte verbeurte vanden lūe.

*Fo. 191 192.
193. 194.*

3 Men verbiet oock van weghen myns voorscreuen Heeren allen den Soldaten dat sy niet

niet en gaen totten prelighen oft exerecittien
vander Secte van Caluin in wat maniere
dat het sy/opte verbeurte vanden Ijue.

Extract wten aduyse byde berga- *Numm. 21.*
beringhe vanden Magistraet en
leden van Doornick ende Tour-
nefis den Admirael gegenen op
zijn propositie om de saecken al-
daer te stillen den lesten Augu-
sti/1666.

Wer door toeghecomen is dat volck *Fo. 175 176*
ghecreghen heeft een vrees vā ouer *191 192 198*
nallen te worden van zijn Mayesteyt offi- *199 200 201*
ciers ende besonder vanden Stadthouder
des Gouverneuro ende volck van wapen
wesende int Casteel/om dat die hen dage-
lijcx ten aensien van elcken ware versier-
ken van munitie van oorloghen/ hadden
vock tot hen bystant op eē nieu seker meer
der ghetal van knechten aenghenomen/
by dien middel hen wacht ende wake heb-
bende ghemeeerdert/ende (diwelck den in-
gheseten meer achterdenckens maecte)
hadden opte Wallen vanden Castele ve-
le stucken gheschuts ghesest nae tgewe-
ste daer de predicatien waeren ghehoude
ge

geweest/ en tegen ander oorzde/ daer door
 de stat seer beschuldicht soude cunnē wo-
 den/ waer af de vrees soo vele te grooter
 was gheworden/ midts dien dat hoe wel
 de heeren van Esquerdes ende Wileers
 binnen der seluer Stadt waeren gheco-
 men/ om de opgheresen misverstanden te
 helpen stillen ende nederlegghen des niet
 te min inden seluen Castele alsdoen was
 ghecomen het Vendel vanden heere van
 Beauuoir/ midts den welcken hadde der
 voorszeyder vergaderinghe goet ende be-
 quame ghedocht om het selue misuertrou-
 wen/ vrees ende onruste des volcx ter ne-
 der te leggen/ dat zijn excellencie seer wel
 soude doen/ *dat hy ordineerde den voorscre-
 uen Heere van Beauuoir. dat hy zijn voorscre-
 uen volck wtē voorsz. Casteel dede vertrec-
 ken endewten Casteel ende Stat scheidē/*
 ende dat daer nae biden seluen stathouder
 vanden Souuerneur den ingesetenen ver-
 sekeringe werde gedaē dat hy hen niet en
 soude bespringen oft ouerlasten in geēder
 manieren om het seir vanden predicatien/
 Ingheluyx dat zijn excellēcie gelijcke ver-
 sekeringhe doek dede aengaende alle Cas-
 piteynen/ Prouoesten/ ende ander zijnee
 mayesteit officieren die van elders souden
 moeghen comen.

Extract wten aduyse bande vergaderinghe vander Weth/ Raden ende Leden vander Stat ende Lande van Doornick ende Tourneſis opte propositie des Graue van Hoorne/ ghegheuen den 2. Septembris. *Num. 21.*

TEn oorſaecten vanden welcken de voorszecuen vergaderinghe/ alleenlyck acht nemende opter Stadt eenicheyt/ hoewel sy in heur particulier lieue hadden dat alle dese predicatien achterbleuen/ nochtans hebben sy byde meeste menichte vanden stemmen voor het beste geraden vonden om alle inconuenienten te schouwen/ datmen deselue prekinghen soude gbedooghen binnen den beslyte vander voorszecuen stat in eenige plaetsen byde poortē en wten volcke gelegē/ maer geēssins indē Dochiekercke/ die de sectarisen tegēwoor delijc inne hebben noch in eenigen anderē die sy soude moegē begeerē hen toegelatē te worden/ de redenen en oorsakē hen moerende darrinne te verwilligē/ zyn dese/ Inden eersten dat den Somer alreerde sooverre gheghaen is/ datmen corts niet anders alle daeghe en sal hebben te verwachten/ dan grooten Aeghen/ Sneeuw/ Wint/ ende *Folio 179.*

ende ander onweder/ die de toehoorders
 vanden seluen predicatien so souden moe-
 ghenquellen/ dat sy des ghepassijt en ton-
 vreden wordende weder inuue onrusten
 mochten voortstellen ende weder eenighe
 ghedeecte plaetsen inder Stadt innemen/
 2. Ten anderen salt quaelijck moegelijc zijn/
 datmen hun de wapenen sal cumen doet
 aflaten/houdende hen Sermoonen buy-
 ten/wot vresen die sy hebben sullen/vandē
 vroudesten volck van wapenen oft ande-
 3. re vreemde officieren vander mayesteyt.
 Iac oock vanden anderen ingesetenē van
 der Stadt wesende catholijck die hen on-
 uersiens de poorten mochten toeluyten/
 hen huysen plonderen oft andere ouerla-
 sten doen in wederwrake van tghene dat
 ghepasseert is van al droelck sy souden ver-
 sekeret wesen bliuende binnen der Stadt/
 4. waermede oock den Dorplieden ende an-
 deren vreemden soude beiet worden den
 toeganch totten seluen predicatien ordi-
 rende dat ten daeghen ende vren vanden
 seluen de poorten souden ghesloten gehou-
 den worden/ daermen vint dat den seluen
 predicatien ghehouden wordende inde
 voozstadt oft buyten omtrent der Stadt
 mueren de Dorplieden ende vreemde van
 alle canten daer toe vergaderen gaende
 ende comende vooz de selue Stadt. dwelekt
 for

sozchelijck waer/sonderlinge vooz de wist
ter als de nachten so lanck zijn/ daer dooz
de stadt mocht beschadicht woꝛde/te meerē
dat onder die vꝛemde hen soudē moegen
mengelen/dieuen/roouers/straetschein
ders ende herckroouers die doꝛ sake soude
geuen tot nleuwe opzoeren.

Extract wt ghelijcker attestatien *Num. 21.*
ten seluen daghe doek aldaer ge
daen / ruerende der seluer gra
uinge by eenige Canoniccken.

Comparerēde in persooone d'ersams
ende discrete heeren Messieurs Si
mon de Courouille/ende Antonis Simon
prieesters ende Canoniccken inder Dom
kercken van onser Vrouwen van Doznic/
welcke comparanten ende elck van hen ge
seet/vercleert ende geaffirmeert hebben
op hen pꝛiesterdome/hebbende hen rechte
hant op hen boꝛst/ dat sy gesien ende geuif
fiteert hebben de grauingen gedaen inder
seluer kercken/so wel die comen omtrent
de fondeerselen als andere / affirmerende
dat de selue fondeerselen daer by in geen
der manieren en zijn gheraect/ gherenct
noch beschadicht/ iae dat sy tot meerder
gerustheit van hen seluen en anderē heu. *Folio 188.*
ren 199. 190.

ren medebzoederen last hebben gheghe-
uen Gerarden Parmentier Metser/ neer-
stige ondersoek daeraf te doene / dwelck
hy gedaen heeft/ ende hen van ghelijcken
vercleert als sy bouen gheset hebben.

Nume 21. Extract wter attestatien eenigher
ingheseten van Doornick/ gepaf-
seert vooz de Notarisen aldaer
den 27. Septemb. opt grauen.

Comparerende in persooene Nicolas
Plonquet coopman/ out omtrent 32.
jaren/ Gerard Parmentier Metser/ oudt
42. jaren/ Anthonis de Basieu/ out 40.
jaren/ Laurens Casier out 28. jaren/
Jacques Calu Weuer/ out 22. jarē/ Claes
Moulleron/ out 29. jaren/ ende Geleyn
Parisus Timmerman/ out omtrent vier-
entwintich jaren/ alle inwoonders deser
Stadt. Alle welcke comparanten / ende
besunder oock de voozscreeuē Gerard Par-
mentier by laste vanden heeren meesters
Simon de Courouble/ en Antonis Simō
priesters en Canonicken van onser Vrou-
wen kercke te Doornick/ hebbē gelie en ge-
uilsiteert de grauingē inder seluer kerckē
gedaē/ dewelcke zij cōparanten tsamē / en
elck besunder vercleren/ betuigē/ en by so-
lennelē eede gedaē in handē der Notarisen
sweeren

Folio 188.

189. 190.

svreerē / dat geenssins beschadicht oft ver-
hindert en hebben / noch oock en lettē oft
en crenckē eenichsins den sondeerselē der
seluer kerckē / vercleren deselue gravingē
neerstelijck gesien en gemerct te hebben /
ende affirmerende tghene des voorsz. is /
warachtich te wesen.

Extractē wter attestatiē der *Wet* *Num. 2*
van Doornick dien vander Reli-
gien ghegeuen / acngaende der
ercitien hunder religien.

H P^reuoesten / ghesworene Meye-
ren ende Schepenen der Stadt van
Doornick / allen den ghenen die dese brieuē
sullen sien. Salut. Also wy dijn oft vier
maenden lanck alle middelen gesocht heb-
ben die wy hebben kunnen bedencken om
tusschen onsen ingeseten ende ondersaten
eenen goeden vrede te maken / acngaende
der religien: iac dat wy oock onlanck (na
vele communicatien met eenige ghedepu-
teerde die houden de nieuwe religie) ghe-
beden hebben aen heur hoocheyt, ons te wil. *Fo. 177. 105*
len haer meininghe ontbieden op. tghene *187.*
men beuindt niet genoegh ver. cert te we-
sen by den articulen van verdrage aen ons
gesonden. boucndien te ho. ac daerom ges-
sondē meester Jacob le Clercq deser stadt
An ij Pensio

Fo. 191. tot
195.

Pensionaris / Soo doen wy te weten dat de
voorszreuen le Clercq zijnder wedercom-
pste ons heeft rappoort ghedaen van t'ghe-
ne hy ruerende den wille ende wterste
meininghe van heur hoosheit hadde ver-
staen van den *President Viglius*, als van
den Staettheeren *Bruxella ende Affonleville*.
Ende want wy oorzboirlyck vinden / dat
die vander nieuwer religien des gewaer-
schouwet worden / op dat sy eer tot ver-
draghe comen / Soo hebben wy reentghe
van hen by ons ontboden / hen consente-
rende te vergaderen / ende eenighe onder-
hen tot thien oft tweluen toe te deputeren
om hen in onser Staetkamer te vinden des
Nouember 1566. Welcken volgende soere-
nighe vander nieuwer religien ten seluen
daghe des morgens in onser Staetkamer
ghecomen zijn / Soo hebben wy den voorz-
screuen Pensionaris le Clercq beuolen /
hen te vercleeren t'gene hy te houe / aen-
g'ende de meininghe van harer hoosheit
opt t'it vanden voorsz. accorde ghehoort
hadde / volgende den rappoorte by hem te
vozen aen ons daeraf ghedaen / Mits den
welcken de voorszreuen le Clercq voldoen
de onsen beuecht / dien vander nieuwer re-
ligien heeft vercleert in substantien des
hier nae volcht.

Inden

Inden eersten om te comen opt punct
 vanden exercitie der nieuwer Religien, daer *Fo. 198. 108*
 af niet expreffelijck gheruert en is byden *202.*
 articulen van verdraghe ghebracht byden
 Commissaris de la Torre/ is my vercleert
 gheweest byde Staetheeren Bruxella
 ende Wssonleuille / dat de stadt van Do-
 nick dien aengaende van gheen erger con-
 ditie wesen en sal / dan andere steden van
 herwaertsouer/maer dat ghelijck in ande-
 re steden metter daet ghebeuren sullen
 moeghen/doopen houwelicken ende an-
 dere saken/dependerende vander exerciti-
 en/tsetue also oock te Donick sal moegen
 gheschieden. siet dat me Vrouwe hebbe
 gheaccordeert oft alnoch accordeere / dat
 sulcx erghens soude ghedaen worden /
 maer tsetue alleenlijck is passerende by
disimulatie ende oochluyckinghe tot dat an-
 ders sal wesen gheordineert. Want heur
 hoochheit en heeft noch in Vlaenderē noch
 in Brabant/hollant/Zeelandt / noch el-
 ders noeyt gheconsenteert noch toeghe-
 laeten der exercitie der nieuwer religien/
 ende so verre daer yet opentlijcken af is
 toeghelaten/dat is ghedaen byden Sou-
 uerneurs vanden landen (inder qualiteit
 als Souuerneurs) oft andere gheschiedt
 om de saken te stillen/sonder dat heur hoo-
 cheit des kennisse heb genomē oft expresse
 Nu ij com

commissie daer toe gegeuen/hoewel noch
 tans sy tselue niet opentlijck en heeft her-
 roepen noch vercleert vā onweerdē/maer
 op al doochluickinge gedaen tot dat anders
 soude wesen gheordineert/ inder maniere
 dat so verre binnen der stadt van Boznich
 Souuerneur hadde ghewoest/ die eenich
 verdzack gemaect hadde/tselue hadde ge-
 daen gebleuen. Maer nadien mijn heere
 vAdmirael noch andere sulcx niet gedaen
 en haddē/ inder vuegē datmen heeft moe-
 ten toeganch nemen aende Regente/ Soo
 doet huer hoocheit v vercleeren/ dat sy by
 expressen accorde om een stadt alleen niet
 en wilt te buyten gaen daccord ghemaect
 metten Edelen/ dwelck maer en spreecht
 vanden predicatien/ ende niet vander erer-
 citien der religien/maer dat ghy ghelijck
 andere v behoort te vreden te houdē met-
 ter voozsz. doochluickinge.

Ten anderen daer ghy versuect buyten
 den inhouden vandē articulen bydē houe
 gesonden/ dat de gheesteliche souden belo-
 uen van uwer religie geen belet te doene/
 en is de meininge van huer hoocheit niet
 dat sulcke geloofte by hen soude ghedaen
 worden/ gemerct sy geen middel en hebbe
 om v lieden te verhinderen.

Maer mijn heeren vanden staede heb-
 ben om beters wille vooz hen genomē/ en
 sullen

sullen de hant daer aen houden/ dat de pze
dicanten vander Catholijcker religie hen
sullen vermijden van opzorighe ende on-
stichtende p:opoesen in hen sermoone/ en
dat de geestelijcke met woorden noch met
wercken dien vander nieuwer religie niet
en sullen iniurieren oft moyelick vallen.

Doozt aengaeñ dē tēpel buitē der stad
begonst om de p:ekingē aldaer te houden/
nadien het accoꝝd sal gesloten wesen/ so sul-
len mijn heere vāden raede v lieden noch
toelaten eenigen red:lijcken tūt/ maer de
p:ekingē en sullen niet moegē geschiedē/
dan op sondagē en heilige dagen/ om ghe-
lijckheit te houden vandē tijde dat elck tot
zijne religie verstaē sal/ om te benemē al-
te oozsake van schimpen/ onminne en spot-
terijen/ diemen alreede begonst siet onder
volck/ om dz deene werct als dāder viert/
te meer dat daer dooz den ambachtsman
sal bliuē op zijn werck/ de coopmanschap
beter voor:gaen/ ende der armoeden van
vele geholpen worden.

Extractē wter attestatiē Der Wet *Num. 21.*
van Doornick/ ghegeuen vanden
Protostaten by die vander reli-
gien voor hen gedaen int accep-
teren vanden articulen by der
Regente ouergesonden.

In iij Seggen

Fo. 191. 101
200.

Seggen en verthoonē indē naeme vā
 alle die vand' voozsz. religie / begeren
 eenē goedē vrede en eenicheit met geruste
 heit van geeste en conscientie / Op seker
 articulen hen voozgehouden om die te on
 derhoudē by pzouisien / en tot dat anders
 by onsen heere dē Coninck met aduys vā
 zyn generale staten soude wesen gheozdi
 neert. Mits dz sy beuondē hebbē deselue
 articulen duister / onseker ende luttel ver
 cleert / dz om alle swaricheden en misuer
 standē te schouwē / syliedē grootelick had
 den daerop begheert te hebbē de naerber
 en bzeeder vercleeringe vander Regente /
 derwelcher belieste nochtās niet en waer
 gheweest daer toe te verstaen / maer wad
 dooz munnē heere den Souuerneur / hert
 dzingēde die vāder religie / genoēt nicums
 om op elck dier articulen te gheuen cleere
 en simpel antwoorde / dwelc sy niet en wil
 len weigeren / hoe wel de sake van so grooten
 gewichte ende geuolge sy / Maer zyn
 bereet ende te vreden als goede ende ghe
 trouwe ondersaten en dienaerē vādē Co
 ninck en harer hoochheit / deselue articulen
 aen te nemen, onder de protestatien nauolgēde
 die de comparansen indē name voozsz. ier
 genwoozdelick vooz v lieden zyn doende.
 En inden eersten so protesteren sy dat sy
 niet en willen inbzengen eenighe nieuwt
 religie /

Fo. 208 209

religie / maer dat sy wt alle heur herte
 cracht ende macht / soecken te volghen en-
 de leden te wesen vander kercken Ihesu
 Christi / ende ghelijck is begrepen inden
 Godlijcken boecken des ouden ende nieu-
 wen Testaments / ende hoewel de beloof-
 ten ende versekerungen die heur hoocheyt
 wilt ghegheuen te worden *den geestelyckē*,
 behoorden reciproce te gheschieden / want
 nochtans sy die daermede niet en wilt be-
 lasten / soo protesteren de voorsz. compa-
 ranten van wegghen als vooz dat hen ghe-
 loofden / vooz soo vele het den geestelyckē
 aengaet cesserē sullen / soo verre ende soo
 haest als de selue eenichsins directelijc oft
 indirectelijc / hen eenighe moeyten / hin-
 dernisse oft belet comen te doen int ghene
 dat aengaen sal *de oeffeninghe bender religie*
 ende de eenicheit vanden toecomendē ver-
 draeghe / Ten tweeden aengaende / het ar-
 tijckel verbiēdende vergaderinghen: pro-
 testerē sy comparanten dat tselue woozt /
Vergaderinghen, maer en behoort verstaen
 te worden van populaige ende onbehoor-
 lijche vergaderinghen / maer niet vander
 tsaemencominghe des consistorij / ende aē-
 gaende het preken ten plaetsen buytē der stat
beveesen. Daer salmen mede te verden wes-
 sen opt goet vertrouwen vander gheloeftē
 by nighen heeren vanden raede hen ghe-
 daen

daen van hen toe te lachten ende te gericke
 vooz eenen redelijcken ende *bequaemen tyt*
om eerst hennen begonsten tempel te moegen
 volmaken/ten derden ende anderē articu
 len daer vermaent wozt vander prekingē/
 protesteren de voozsz. comparantē/ dat on
 der twoozt van *prekingen* is begrepen tge
 heel exercitie der religien ende int besonde
 re der Sacramenten/ als des doopsels en
 de des Auontmaels.

Protesterende daerom dat mijn heere
 de Gouverneur en Magistraet deser stat
 ende Baillaije de *toegeleide oochluyckinge*
 hen sullen houden/ sonder hen int selue ex
 ercitie eenich hinder oft belet te doen/ de
 welcke sy nochtans niet en zyn van mey
 ninghe te oeffenen dan des Sondacchs en
 heylighdaechs/ behoudelijck alsser geenē
 heylighen dach inder welken en coemt/ soo
 protesteren sy dat de predicatie sal moegē
 geschieden des donredacchs/ so mijn hee
 re de Graue toegelaten hadde ende elders
 gheschiet/ dwelck sal van weerden bliuen
 en gehouden wordē tot dat anders sal wor
 den geordineert naden rappoorte vanden
 Pensionaris de clercq/ gelijc nader blijet/
 byden brieuen daer af ghemaect/ die wy
 so wel desen als anderen puncten daer ge
 ruet aengaeñ/ houdē vooz hier herhaelt;
 Protesterende ooc dat onder twerbot des
 dra

dragens vande wapenen niet en sullen verstaet worden rappieren ende poingacerden/
 Alē gaen twierde articule/dē ministers verbiēden van in hen sermoone te houden seditionse oft schandtiense voordē, protesterē de voozsz. comparanten dat daer onder nzen sal gherekent worden de straffe der manieren ende ghebreken noch des der leere aengaet/maer sullen hen wachten van alle smadelijcke propoesten teghen den magistraet oft die vande ander religie.

De brieuen byde Weth van Doornick aende Regente ghescreuen den 10. Septembris op dat de preke binnen der stat gheschiedē mochte. *Num. 22*

De Vrouwe, wy hebben op heden vā den Graue van hoozne verstaet hoe dat uwe hoocheyt by brieuen hē hadde belast/achteruolgende tgene hem van thofcomende/geset was/van de prekinghen binnen deser stadt te doen ophouden/ ghevoogen alleelijc die buitē gehoudē te wordē in sulcker plaetsē/als die vāder nimmer religien tot dien einde aldaer theurē coste soudē maken/dwelc gehoozt hebben ende daer neffens bemerkende tquaet datter wt *Folio 179.*

wt soude moeghen volghen ende maecten
 nieuwe onrusten erger dan die voorgaen-
 de/ Soo heeft ons ghedocht dat wy schul-
 dich waren uwer hoocheyt in haestē/daer
 af te onderrichtē/ op dat heur belieste sou-
 de wesen daerop te letten ende te belieē oft
 voorde ghemeyn ruste/ niet alleen van de-
 ser Stadt maer vanden gheheelen Lande/
 niet betere dienen en soude datmen by pro-
 uisen ende tot dat anders soude worden
 gheordineert ghedoochde dat die vander
 nieuwer religien hen Dermoonen ende an-
 der hen gheuoonlycke ceremonien, mochten
 houden binnen den besuyts ende mueren
 deser Stadt op eenighe onghewijde plaet-
 se diemen daer toe mochte ordineren/ en-
 de mijn heere de Graue by aduyse van
 der weth hē bewijzen/ want anderffins te
 beduchten is datmen de wapenē niet lich-
 telijck afgheleet en sal crijgen/ ende dat sy
 ter eerster bequaemheit hen sullen opwoz-
 pen met bystant dier van Vlaenderen oft
 andere/ ende de hant sullen slaen op de Geeste-
 lycke opten Magistraet ende andere Ca-
 tholijcke/ daer anderffins houdende den
 middelwech ende hen toelaetende de pre-
 kinghen binnen der Stadt buyten dē herc-
 ken alreede inghenomen ende alle andere
 de sake gheheelijck vereenicht soude moeg-
 ghen worden/ onder ghelooft die van hen
 nen.

Fo. 171 172
 181. 182.

nen toeghe in handen vanden' voorszre-
uen heer Graue/ gheautoriseert van
hoocheyt ghedaen soude worden / dat sy
hen met sulcken verdrach soudent te vrede
houden/ gheduerende de voorszreuen pro-
uincie sonder voorszder toelactinghe oft vry-
heyt opt seyt vander religien te heyschen.

Extract vanden v. vij. viij. x. ende *Num. 123*
xv. articulen vander ordinancie
ende instructien by zinne Maye
stept opten Raedt van Staeten
ghemaect den vij. Aug. 1559.

Inden seluen raede sullen alleen ghehan-
delt worden de groote ende principael-
ste saken ende de ghene die raken sullen de
staet/regeeringhe/ruste/verskertheit en
de bescherminghe onser landen van her- *F. 100. 101.*
waertsouere/remitterende ende laetende *102 103 104*
de andere saken ende materien so van gra-
den als van iusticie ende policie ordinari-
den Secreten grooten ende anderen Pro-
uinciaelen/raeden/Inghelijcx den Wet-
houderen/rechteren ende officierē/sonder
hen des te onderwinden oft daer af kēnisse
te nemen/ten waere dat de sake van soo
grooten ghewichte/ insien ende materie
waere?

waer dat der voozseyder Vrouwen Hertoghinnen dochte geraden ende van noodte te wesen datmen deselue verstonde/handelde ende stote inden voozscreuen raede van Staeten.

7. ⁴⁷ Dat de deselue saecken en materien gheproponeert sullen worden by der voozseyder Vrouwen Hertoghinnen oft theuren beuele byden hoofde President vanden secreten raede/ende tusschen die vanden seluen raede ghehandelt ende gheweghen worden/nae datmen gheraden ende ozboozlijck sal vinden/ende darnien de stemmen ende opinien sal vergaderen/ beginnende vanden eersten oft lesten vanden seluen raede/soo de voozsz. vrouwe Hertoginne best duncken sal/diemen nade grootte ende gheleghenheyt vander materie en saeke/oft tot betere openinghe der seluer: Ende dat elckerlijck int opinieren sal openlijck/cleerlijck ende resolutiue seggen tgen hem op zijn eere/trouwe ende consciencie sal goetduncken/het sy volghende de opinien van andere/dunckē sy hem goet/om therhael te schouwen oft tghene hem beter sal duncken dooz andere redenen ende consideratien.

8. Het stot ende de resolutie vander voozscreuen materien ende saken vanden raede sal worden ghenomen naede meestmenichte

D. 115. 116

117. 118.

nichte vanden wijsen ende opinien/ het en
waere dat om de verscheydenheyt der sel-
uer oft om ander oorzaken ende redenen
der voorsz. der Vrouwe Hertoginne mere
kelijck goetdochte dat sy behoorde te blij-
uen by de minste opinien/ als de beste en-
de bequaemste.

¹⁰ Beselue materien ende affairen ge-
notenwesende/ soo sullen alle die vanden
voorsz. raede sonder onderscheyt weder sy
daer ouer oft absent/ vander seluer oft con-
trarie opinie geweest zijn/ hen eendrachtige *Fo. 85. 86.*
lijck ende sonder teghenssegghen/ employe *87.*
ren totten goeden beleyde/ volbrengghen
ende onderhouden vander conclusien en-
de resolutien vanden voorsz. raede.

Ende volghende den eedt die die van-
den raede van starten ghedaen hebben oft
doen sullen/ sullen sy ghehouden der voorsz.
screuen Vrouwe Hertoginne alle eere en-
de onderdaenicheyt te bewijsen/ en aldare
heur opinien rechtsinnichlijck ende getrouwe-
lijck vut te spreken gelijck sy in hen consci-
en voorsz. dweluaeren vanden saken sullen
vinden gheraden/ sonder erghens achte
op te nemen/ dan alleenlijck ten dienste vā
zijne Mayestejt.

Exo

Name. 24 Den Brief vanden Heere aan Bes
 annoit / Houlbais ende Desple
 chin / wten Casteel van Doornick
 den lesten Augusti / 1566. geson
 den aenden Heere van Desquet
 Des ende Wileers / daer by sy die
 vander Stadt dreyghen.

*Fo. 170. tot
 171.*

GEEKE van Desquet des / naedien ghy
 den last aenueert hebt vā twolck de wa
 penen af te doen leggen / endt selue te brē
 ghen tot ghehoorzamenheyt vanden lesten
 beuele zynre mayesteyt / soo hebben wy v
 wel willen waerschouwen dat wy gheim
 sozmeert zyn dat sy daer toe niet en willen
 verstaen / warrum wy v bidden die te wil
 len vergaderen ende hen van des Coninc
 weghen te belasten / dat sy die terstont in
 uwen handen stellen / hen compagnien
 scheyden / dattillerye die sy opte Merckē
 rade sijn atē hebben wechdoen / soo het geē
 reden enis / datter inde steden vanden Co
 ninck andere wachte sy / dan die hy daer
 seynt / Ende soo verre sy daer toe niet en
 willen verstaen / Soo moecht ghy indickt
 v belieft v vertrecken in deser plaetsen oft
 buyten der Stadt / want wy gesloten heb
 ben daerinne voort te varen so dz behoort
 ende

ende onbelast is. Onderteekēt / Philips
de Varnoy / Jan de Moulbais / ende J.
d'Espiechein.

Extract vten Brieue by Den Heer *Nume. 25.*
re van Noircarmes wt Bergen
in Hennegouden 28. Nouemb.
1566. ghesonden aenden Capi-
tein vanden Casteel te Doornick
om in de Stadt te schieten.

DAer en tusschen en moecht niet met
dallen vergheten vanden last dien ick
verstae dat haer hoocheit v heeft gegeuē/
dat in sulcken geualle ghy dapperlick met
ten geschutte dooz en dooz de stadt schiet/
tegen hen wtvalt / ende te vele verscheidē
plaetsen het vier daer in steecht. En want *Fo. 170. 171*
ick v so ouden Crichsman ende goeden *172.*
dienaer vanden Coninck kenne. So hope
ick dat daer inne by v geen gebreck wesen
en sal want so verre ghi dat niet en dedet/
ghy soudt zynre Maesteit eenen grooten
ondienst / ende v seluen groot onghelijck
doen.

So Extract

Num. 26. Extract wten bziene gesonden wt
Antwerpen aenden Admirael/
Den 21. Junij 1567. by Gaspar
De Kobees/Heere van Billy/we
Derghekeert zijnde vanden Co-
ninck.

Doorluchtighe Heere,

Fol. 31. 32. **I**ck ben ghisteren auont hier weder
ghecomen wt Madrich/ ende nadien
ick aldaer int lange zijnder *M.* verhaelt
hadde tgene my belast was/ heeft hy my
beuolen/ dat ick hem in geschrifte soude ge-
uen de namen ende toenames van allen de
ghenen die hem gedient hadden/ ende also
des anderen daechs zijn *M.* daer onder las
den naem van uwer *S.* hadde ick seer goe-
de bequaemheit om hem te seggē al tgene
v *S.* my hadde beuolē by zijn memoriael/
dewelck ick so volcomelick dede / als ick u-
wer *S.* dienaer daer toe verbonden ben.
Sijn *M.* my thoonende seer goet ghelaet
van contentement/ seyde my/ dat hy altijt
aen uwer *S.* had ghemerct/ dat ghy hem
soudt wesen goet dienaer/ ende dat hy hem
des grooretlick bedancē/ my beuelēde dat
ick tselue in dier vueghen uwer *S.* soude
seggen.

Extracten

Extracten wten brieue banden *Num. 26.*
 Heere van Moulbais aenden
 Admirael van 3. Septem. beken
 nende zijn eigen indispositie.

Hijn heere/sprekende met reuerēcie/
 ick heb duerende dese troublen soo
 vele te doene gehad vooꝝ den dienst vandē
 Coninck in verscheiden manieren / dat ick *Fo. 200.*
 seer dickwils des auonts my so debil vons
 de / dat ick luttel middel hadde om my te
 quiten so ick schuldich was.

Waerom mijn heere sal dese iegēwooꝝ
 dighe dienen om v anderwerf te bidden te
 willen regard nemen op mijnē ouderdom
 die groot is / aengaende tgene vooꝝ 3. is.

Extract wten brieue des Officiers *Num. 26*
 van S. Amand / opt bertrecken
 banden knechten wten lande vā
 S. Amand.

Hijn heere / volghende den brief van *Fo. 28, 29.*
 uwer Exc. heb ick my geuondē dien
 morgē stot ter plaetsen daer die Crūchlie
 den lagen / die ic geuondē heb wūt vā mal
 canderen / so dat het wel elf vzen werdt /

Ⓞ ŷ ser 12

eer sy vergadert waren. Ic heb hen uwer
 Excel. bzieff ghelesen/waerop sy my ghes-
 loofden staens voets te vertrecken soo sy
 oock ghedaen hebben/ende ich gheleidese
 een groot stuck weechs (ick en weet niet
 oft sy vzeese hadden van boeren gheclopt
 te worden oft niet) waerna sy my versoch-
 ten te willen vertrecken sonder hen te vol-
 gen/sy souden sekerlyc wt blant vā Tou-
 nelis scheiden/ &c.

Num. 27. Extract wter Requeste by die van
 De Religien om eenige kercken
 in der Stadt te Doornick te behou-
 den/ouergegeuen so wel aenden
 Admirael als aende weth al-
 daer / waerac De Admirael de
 zyn der Regente ouersant.

*Po 177. tot
 185.*

So resteert nu dat van uwer zijden
 v belieue toe te laten dat deselue pre-
 dication voortaeue moeghen geschieden
 met v zije oeffeninge der religien onder u-
 we beschuddinghe / ende bouen dien dat
 by uwer autoritet een behoorzlick ghetal
 der Brochie kercken worden beteeckent
 om daer toe bereet te worden sonder het
 arme volck te belasten van nieuwe te ma-
 ken

ken/ daer de oude tot sulcken einde ghes
 bouwt zijn: ooc dat den tijt des aenstaens
 de winters sulcx niet toe en laet. Te meer
 dat ondersoekende de stemmen der ghes
 meinten / seer klein sal worden bevonden
 het ghetal der genve die van contrarie o
 pinien zijn/ ghelijck oock alreede ghy hee
 ren hebt kunnen opentlijck mercken / by
 het ouerbrengen van vele Prochien. On
 der welcke eenige zijn bevonden geen sup
 pliantē Cathelicque hebbēde/ andere vijf
 oft sesse/ ende de resterende in seer kleinen
 ghetale. Ten aenschouw vanden welcken
 niet behoortlijck en waer/ dat alle de kere
 ken dier tot eluen in ghetale zijn/ souden
 worden belemmert tot grooten ongerie
 ue laste ende coste van alle dandere/ Wāt
 ten quaetsten comēde/ so soude de meinin
 ghe dier vander religie wesen/ dat sy ierst
 van v lieden mijn heeren soudē verskeret
 worden/ dat sy voor altijt souden moegen
 bliuen ghenietende de tempels die sy sou
 den bouwen/ ander sijn en souden sy dien
 cost niet willen doen / daer sy ter contra
 rie / wordende hen ghegunt ghemaecte
 tempelen/ der seluer alleculijck ghenieten
 sullen by maniere van prouisie/ toter re
 solutie toe vande generale staten/ dē welc
 ken sy hen gansselijck onderworpen.

Folio 164
 171. 172.

Num. 27 Extracten tot een andere requeste
byde selue tot gelijkē einde aen
de selue nade publicatie van 3.
Septemb. ouergegeuen.

Fo. 180. 203
188.

HEt waer onmogelijck tooleck te cun-
nen begrijpē in eenige beslotē plaetse
deser stadt/ouermits de groote menichte
die v lieder mijn heeren kenlick is wten o-
uezbrengghen van deen ende dandere reli-
gie/ wesende de onse vijf oft ses malen
meer dan dandere/iae in sommighe ker-
ken gheene van dandere wesende. Souen
dien so staet te bemercken de onbequaem-
heit des tijts / die hen soude beletten het
volmaken hunder tempels vooz den Win-
ter. Doch en is de armoede hen tselue niet
toelatende: Sy segghen oock dat hen niet
bewijfende eenighe ghebouwede plaetsen
totte de oeffeninghe hender sēligie/tselue
altijt oorsake sal gheuen van te willen
mede ghenieten dander kercken als te vo-
ren. Ende al mochtmen daer teghen seg-
ghen dattet gheen redene en waer/ dat
den Catholiquen werde benomen hennē
ghewoonlicken dienst/ So moetmen daer
teghen wegen/dattet noch minder redene
soude

soude hebben/ datmen soude willen vanden seluen kercken verdoouen/ de d'ij/ iae wel de vier deelen vanden inghesetenen/ die hen laten duncken niet min rechts totten seluen kercken te hebben dan dander.

Men moet toetsicht nemen datmen niet te seer en belaste een Ghemeinte alreede verarmt/ sunderlinghe den Winter opten hals comende/ te meer die sonder neeringhe sidt ende luttel hope daer toe den gansschen Winter heeft. Ende dat ten minsten die geriest worde met ghemaecte kercken/ sonder nieuwe te moeten bouwen/ op dat die byde vermaninghen der predicanten in stilicheit moegen ghehouden worden/ besunder daer de oude kerckē te vozen hebben ledich gestaen/ en voozdt aene waerschijnlijck noch ledigher vallen sullen mits den kleinen treck diemen heeft totten ghewoonlijcken dienst/ wy laten u doch bepeysen mijn Heeren/ dat soo vere men emmer benoodicht wort andere tempelen te bouwen/ datmen volck der seluer sal moeten althit laeten ghenieten/ als ghemaect wesende by hem met uwen consente zynen eyghen coste/ daer sy alsnu alleenlijck bidden dat uwen Eerwerdicheden belieue hun by maniere van prouisie eenich bequame getal vanden

Da sij ghe

gemaecte kercken te verlernen tot onder-
houdinghe hender religie/ daer mede ghy
noch die Catholische gheconfessins veracht
oft vercozt en sult worden. Want ter naef-
ter vergaderinghe vande generale staten
op al versien sal worden/ Mits den wel-
ken sy v bidden in den name Gods/ dat
uwe wÿsheden willen letten opte voor-
gaende ende meer andere redenen die sy
sullen vinden/ dienende totten gheuey-
nen vrede/ tot voordeel vander Stadt/
ende tot contentemente van eenen yeghe-
lijcken niet ghepassijt noch hartneckich
wesende. Overmits welcher gunste ghy
beuinden sult hen allegader seer geneicht
om v lieden altyt te draghen seer gewillig
ge ende gheduerige onderdanicheit.

Nume. 27 Verlekerde waerschouwinghen.

*Folio 134.
135.*

*Fo. 28, 29.
171. 172.*

Dattet meer dan nootlijck is/ dat de
Heeren hun haest resoluere ende ter-
herten nemen de saeken van deser ver-
eueren in den Nederlande/ hebbende
de verplichte Edelen ende de ghemein-
te groot misvertrouwen/ aenghaende
haer hoocheyt ende den Edelen/ sien-
de datse voor handen hebben diuersche
oplichtinghen van volck van Orloghen/
soo

soe in Duytschlant/in andere plaetsen/ als
 in dese Nederlanden/ Doch zjnder gedaē
 schere publicatien/ verdraeynghe/ bon-
 den ende dreyghementen teghen de voor-
 screuen Gontghenooten ende die vander
 religien/ als te Brusselle/ Mechelē/ Arie/
 Engheue ende andere plaetsen/ dewelcke
 zjn gheheel quaet ende directelick contra-
 rie den accorde ende gheloesenisse gedaē
 byden heeren/ daer door sy verslechterden/
 dat de teghenpartije haer niet sterck en
 soude maken/ noch yet attemperen/ dat
 tegen het geschrifte soude wesen totter tyt
 dat by zijne M. geresolucert soude wesen.
 En also den Edeldē met de Cooplicdē en
 alle dandere ghemeynte die der religien
 toeghedaeuzjn/ sien de bouengheruerde
 voortstellen/ ende dat sy verstaen de coem-
 ste des Conincx met ghewelt so sullen de
 Edele moeghen wten lande vertrecken/
 niet wel willende wederstaen dē Coninc/
 noch zijne coemste beletten/ het welck es-
 nen quaeden naenolch soude veroorzake/
 want de Coopman en sal gheenssinis will-
 en achterlaeten van te volghen/ vreesen-
 de de furie des Conincx/ wandt die wech
 zijnde sal het ghemeynte oock volghen/
 het welcke sy niet doen en sullen sonder
 groote ongheregheltheyt van rooverijen
 ende bloetstortingē in respecte vande gees-
 ste

stelijcke ende lange tabbaerts. Ende sullē
 dan moeghelick vinden eenighen ander
 ren middele ende alliancien (die moeghe-
 lijcken beleit wordē meer dan men meint)
 omme weder te staē de furie des Coninck:
 want men is versetert dat zijne mayestēit
 hem sal willen wreken van dese verande-
 ringhe die in zyn lant gheschiet is / ende
 vinden oorzake omme te benemen dessels
 zyns landts oude priuilegien / omme dan
 het volck van dien in sulcke deerlijcke sla-
 uernijē te brengen / gelijk die van Napels
 Milanen ende andere landen: het welck
 een dinck soude wesen van hertē verterin-
 ghen. Waeromme / om dat verhaet mocht-
 ten worden de bouengeruerde onghēual-
 len / is nootelijc dat de heerē hun debuoir
 doen sulck als bouen. ende alsdan hen heb-
 bende verclaert / alle de conlistorien met
 tet ghemeynte sullen volcomen versche-
 ringhe doen den heeren ende Edelen van
 heere ghetrouwicheyt ende onderdaen-
 cheyt van gehoorzaam te wesen in alle het
 ghene dat hun beuolen sal werden. Dat
 doende sullen de heeren grootē dienst doe-
 den Coninck ende den Vaderlande / ende
 sullen onsterffelijcke eere ende achttinghe
 ghewinnen.

Enyeghelijck weet de placcaten die
 ghemaccht zijn opt seyt vander reli-
 gien van ouer 25. oft 30. iaren/ oock
 de exploicten en executie dier nagevolcht
 zijn/ ende hoe dattet al gedaen en geschiet
 is gheweest ter goeder meyningen/ omme
 wt te roeyen den ghenen die wederseyden
 der roomscher kercken. So is nochtans
 dat derperencie ons leert/ dat de doot vā *Fo. 134 133*
 de ghene/ diemen om ghelijcke sake geper-
 secuteert heeft/ heeft ghedient voor suet/
 omme te doen opwassen ende vermeerde-
 re het getal der seluer. Waer van wy gee-
 ne andere redenen en souldē cunnen gege-
 uē/ dan/ bekennen onse cleine/ leege en ver-
 woypene conditie/ wy het al gedragen tot
 ten hoogen ende ongrondelijcken verbor-
 gentheden Gods/ ende zijne ewige voor-
 sienicheyt/ hoe oft wat daer van sy/ de sae-
 ken vāder religiē/ zijn so wijt gecomē/ dat
 heden sdaechs/ het getal vande ghene die
 belijdenisse doen vander nieuwer noch co-
 mē in gelijgewichte/ tegē de Catholijes-
 sche/ dwelck heeft hun onlāc verfkout/ te
 comē in openbare vergaderinghen/ iae in
 wapenen/ tegen de placcatē van zijne *M. Foli. 15 108*
 verbot van haere hoocheyt en vandē ma-
 gistrate/ Omme het welcke te remedieren
 de

Fo. 166 167
178. 179.

de Edelen hun quytende als ghetrouwe
 Bassalen/ hebben sulcx hun debuoir ghe-
 daen door sulcke gedeputeerde dat sy daer
 van waerschouden haere hoocheyt/ ende
 versochten terstont behoorlijcke prouisie
 voer den dienst vanden Coninck/ ruste en-
 de ghemeyne weluaert vanden lande/ ha-
 re hoochheit/ acht nemende op den noot des
 lants ende mits andere rechtueerdige en
 seer nootelijcke bedachtungen: heeft toe-
 ghelaeten by maniere van oochluickinge/
 dat de predicatien souden gedaen wordē/
 onder haere beschermenisse/ ende van die
 vande regheerders ende magistraeten vā
 de plaetsen/ alleenlijck/ daer die te voren
 ghedaen hadden gheweest totter tijt/ dat
 byde generaele staeten/ wettelichen ver-
 gadert wesende/ anderffins soude zyn ge-
 ordineert. Maer alsoo alle groote veran-
 deringhen van policie/ ghenomen dat sy
 alleenlijcken maer door eenen tijt toeghe-
 laeten waeren/ zyn ghemeynlijck versel-
 schapt met ongheschictheden/ Alsoot ooc
 met dese toelaetinghe gheschiet is/ wandt
 ouer al/ so wel inde steden als opde veldē/
 begonstmen terstont te spreken/ van waer-
 penen ende te slaen/ willende elck houden
 staene zijne religie: iac eenighe wesende
 beuanghen met eenen onbedachten pure/
 hebben hen onwyselijck veruoordert/ af
 te

te breken/ende wozpen de Seelden ende
 Outaren in diuersche plaetsen. In summa
 den fraet vanden lande was alsdoe in sulc
 he beuautheyt ghecomen/datter niemant
 en was hy en was beuanghen met een w
 terste vreesse ende achterdencken van zyn
 leuen/ende waepende hente wyle een ye
 gelijk in haeste/sonder sekerlijcx te wetē
 waeromme/noch wien sy voor vyant had
 den. Ten seluen tijde hebben uwe S.
 waerachtelijck bekent de plaetse/waer in
 ne Godt hun ghestelt hadde/ende de last
 die hun beuolē was/als sy hun alsdoe gin
 ghen vinden/inde quartieren aldaer hun
 docht/dat haere tegenwoordichede meest
 van doene waeren/omme te lissen dese be
 voerten. Ten comen ende beuele vanden
 welcken/werden ter stont de wapenen af
 gheleyt/ende heeft een yeghelijck gewil
 lichlijck hun bereet gheboden te doene eff
 achtervolghen het gene hen beuolē soude
 worden/volghende den woorde Godts/
 ende den accorde ghemaeakt tusschen ha
 re hoocheyt ende de ghedeputeerde van
 den edelen/sulcx dat door uwen middele
 men begonste te sien herwassen de ruste
 ende vrede binnē den lande/de hantwerck
 hers/hun wederomme stellen te wercken
 ende den Coopmans handel wederomme
 floreren/ghelijck te vozen, het welcke ons
 hope

Folio. 164.

hope gaf/van voorttaene gerustelijcker te
 leuen als opt tevozen onder de onderdanig
 cheyt van God/vanden Coninck ende de
 magistraten/Gode deurguens dancken
 de/ende uwe G. door wiens middele ende
 oprechten raet wy ons vonden verlost vā
 so groote gesthapene elenden en miserie
 maer wy en hadden nauwelijcx beginnen
 te smaken dit goet geluck/als wy gewaer
 zijn geworden/door diuersche waerschou
 wingen die ons getrouwelijckē gedaē zijn
 gheweest/dat alle uwe goede daden/ daer
 Fo. 217 218 door wy en onse nacomers altyts betuigē
 219. 220. sullen dat dese landen hebbē gereseruert
 geweest/zijn versichert/genomen ende be
 duyt/tae dat eenige houden ende verdrae
 yen tot ondienste/de groote weldaden by
 v ghedaen/ende omme opētljck te seggē/
 dat ten lesten noch uwe G. noch de onder
 saten vā zijn M. en sullē hen niet genoech
 versichert in dese landen vinden/maer dat
 wy alle opgenoet ende onderhouden zijn/
 van een onsekerre ende ydele hope.

Alle welcke verdraeyingen gecomen
 wesende ter kennissen vande gemeynte is
 daerwt int herte wassende een stilswingen
 Fo. 122 123 de misuertronwen/daer van alleynsacens
 124. veroorzaect is eene sonderlinge vyātschap
 deen teghens dander/sulckx datter ten le
 sten niet anders en sal gebreckē/dā desclue
 tewercke

te wercke te stellen/alsoo dat de Catholische
 sche heu' gheen'ssins vindende verskeret/
 maer deurguens in misvertrouwen tegen
 die vander nieuwer religien/ende sy tegē
 de Catholijcksche/is seker dat tē exempel
 van onse nachbueren daer vā sal onuerhue
 delijck volghen een oozloch intestin.

De saken en zyn noch soo niet/ Gode
 lof/dat wi daerōme soudē vallē in wanho
 pē/behoudelijc dz uwe G.ons de hāt hou
 den;daer zyn eygene en bereyde middelē
 om het al om te stootē/als oft de goede ge
 liefte van uwe G.waere/het welke wy
 nochtans ootmoedelijcken laten tot cor
 rectie/Widdēde niettemin diē sy die goet
 uinden haere hoescheyt te willen verthoo
 nen het ghene dat bouen gheseyt is/ ende
 haer te kennen te gheuen vreesē/daerinne
 de perijckelen/daer van wy ons geuoelen
 ouervallen/ons doenvallen ende haer te
 bidden inden naeme van ons allen/dat de
 ordinancien/prouillien ende policie onlācx
 ghemaect in Brabant/Flacnderen ende
 Tourneſis/dooz uwe G. werden achter
 uolcht en onderhouden van punct te puncte
 / soo wel inde voorszcreuen landen/als
 alomme elders in dit Nederlandt op ver
 beurte van groote straffingetegē de ouer
 treders/nz toelaten datter yet ter cōtrariē
 ghes

Fo. 153 154

855.

ghedaen oft gheattemteert worde directe
 lijk noch indirectelijck totter tijt / dat by
 de generale staten / wettelijck vergadert
 wesende / anders sal wesen gheordineert /
 tot desen eynde toelaetende alle verseke-
 ringhen / reciprocke ende behoorlijcke / tot
 welke staten wy ons in ende ouer al on-
 derwoopen. Doch dat haere hoocheyt ge-
 lieue te verthoonen aen zijne Mayesteyt /
 ende der seluer te bidden dat hy in dese la-
 den niet en wil comen met machte / omme
 zijne ondersaeten te handelen als vianden
 ende weder spannighe / ghemerckt sy hem
 belouen ootmoedighe ende gheheele on-
 verdaenicheyt / dat oock de generale Sta-
 ten daerentusschen moeghen worden / soo
 haest alst moeghelijcken is / wettelijcken
 byden anderen geroepen ende vergadert /
 als wesende alleenlijck den eenighen mid-
 del daer dooz het al sal moeghen werden
 ghestelt ende ghestelt in goede oorden ter
 coemste van zijne Mayesteyt / ende so ver-
 re huere hoocheyt naer deselue soo recht
 ueerdighe ende oprechte verthooningen
 en sal willen hoorzen / soo bidden wy uwe
 G. dat sy de ghene willen wesen / die het
 ghene des vooz. is zijne Mayesteyt / wil-
 len verthoonen / ende verwachtende zijne
 antwoorde dat dooz uwe autoriteyt de ge-
 neraele staten moeghen werden gheroepē
 ver

vergadert ende gehouden / ende dat het
 voozsz. prouissionnael. accoꝝd ende policie
 daer naer gevolcht ende gemaect / by uwe
 G. mach onuerbzekelich werden achter-
 volcht ende onderhouden dooꝝ alle dese
 landen. Ons ghebiendende v lieden onder-
 danich te wesen / ende te dienen met lijf en-
 de goet / in ende oueral daer ghy ons van
 doen sult hebben / iae vooꝝdere dan onse
 macht sal cunnen strecken. Dewelck doens-
 de / suldy het lant beschermē / van alle elen-
 den / verdruckingen ende mischien te bouē
 gaende die van onse naebuieren / dewelcke
 anderffins worden bereet / ende zyn als
 veerdich / het welcke v lieden oock sal die-
 nen vooꝝ eenen onsterffelicken loff ende
 glorie / ende ons ende onse naecome-
 lingen vooꝝ een eeuwige verbin-
 tenisse ten dienste
 van uwe G.

By

De

Num. 28. De commissie gegeven den Admirael om Doornick te stillen.

By den Coninck.

Jo. 164. 101
210.

Hesen lieuen ende getrouwē den heer
onsen Castele ende Baillaige vā Doornick
ende van Tournellis / insghelijc den heere
van Beauuoire / Capitein van een vendel
voethnechten ieghenwoordelijck Garni-
soen houdende inden seluen Castele / en-
de den Prouoesten / Cheswornen / Meye-
re ende Schepenen onser stad van Doornick /
ende allen anderen onsen rechteren /
Officieren / Wethouderen ende onder-
saten vander Baillaigen en platten lande vā
Doornick ende Tournellis dien tselue aen-
gaensal / ende dese tegenwoordighe ghe-
thoont sullen worden / Saluyt. Also onse
seer lieue ende ghetrouwe heere / Ridder
van onser Orde / Raedt / Camerlinck ende
Admirael general vander Zee / heere Phi-
lips van Montmorenci / Graue van Hooz-
ne / by laste van onse seer lieue ende seer
beminde suster de Hertoghinne van Par-
me ende Plaisance voor ons regente en-
de Souuernante in onsen landen van her-
waertsouer / ieghenwoordelijck reysst nae
onse voor screuen Stadt van Doornick / om
onsen

van onsen wegghen aldaer te verliene ende
 ordre te stellen, so vvelopt beuwaren, verseke-
 ren ende beschermen van onsen voorscreuen
 Castele ende Stede van Dornick, als om te stil-
 len de onrusten ende oprueren aldaer teghen-
 voordelick zijnde ende insghelick oock tot
 Directie uac̄ alle saken / dieuende tot onsen
 dienst ende tot weluaren / ruste ende ee-
 nicheit vander voorsz. stadt ende platten
 lande rontomme. En̄ het grootelick raect
 onsen voorszcreuē dienst / dat hi gheacht en̄
 geobediert wort in alle tgene dat van noo-
 de sal wesen tot voldoeninghe van zynen
 voorszcreuen laste. So cest dat wi v ende elc-
 ken van v besundere so vele hem aengaet /
 ontbieden / belasten ende expresselick be-
 uelen / dat ghy onsen voorszcreuen neue den
 Graue van Hoozne / als Superintendent
 vanden voorszcreuen Castele, Stadt ende Lan-
 de van Dornick ende Tournesis, ghehoor-
 saem zijdt in alle tghene dat hy v sal
 beuelen tot onsen dienste / bewaernisse /
 versekeringhe ende bescherminghe van
 den voorsz. Castele ende Stadt / nederleg-
 ginge der voorsz. onrusten / weluaren / ruste
 ende eenicheit der voorsz. stadt ende plat-
 ten lande rontom / gheduerende den tyt
 dat hy aldaer wesen sal / ende daeren
 bouen / dat ghy hem bewijst alle cere /
 Op u ende

ende doet alle hulpe ende bystant tot betere voldoeninghe van zynen voorz. laste sonder eenighe weigeringe/teghens seggen oft swaricheit/want ons also belieft. Gegeuen in onser stadt van Bruessele / onder onsen contrefegel hier gedrukt in Placcate den ueghen entwintichsten van Dinst inden Jaere 1566. Onder stont ghescreuen / Byden Coninck/ende ghetehent /

Douerloeps.

Numme 29 **E**xtracten wt de Blijde incompten den Hertoochdom van Brabant in hoortijden by hueren Landtsheeren verleent / ende by Keyser Carel de vijfte gheconfirmeert / ende by Philips zinen Sone / Coninck van Spaengien solemnelick beswozen int Jaer 1549. Ende aengaende den anderen articulen der seluer / in der verantwoordinghe verhaelt / smen hem gedragende tot tgene is geuecht inde Justificatie des Grauen van Hoochstratē / aengaende den Priuilegien.

V. Item

V. Item dat wy onderhouden sullen *se Folio 51.*
 uen weerdighe personen / daeraf deen *tot 61.*

Cancellier ende Segheleere wesen sal / ghe
 bozen van onsen voorsz. lande van Brabant /
 ende cunnende drie talen / te wete / Latijn /
 Walsch / ende Duytsch. Die welcke onsen
 voorsz. seghele bewaren sal. Ende de vier
 geboren / wonende ende gegoept in onsen
 voorsz. lande van Brabant / oft die
 Baenroet stammen / in onsen voorsz. lande
 van Brabant van haers selfs / oft van hou
 welijck wegen besitten / ende die andere
 twee van onsen wegghen van onsen stede
 sulck als ons ghemueghen sal / cunnende
 die Duytsche tale / met welcken se uene / en
 de andere nu ieghemoozdelijcken daer toe
 ghevuecht zijnde / oft die ghene die in toe
 comenden tijde ons ghelicuen sal totten
 seluen stede te vueghen. wy oft onse Sou
 uerneur oft Gouvernante generael sullen
 doen handelen ende bedriuen alle saken
 van den seluen landen ende ingesetene des
 selfs der iusticien aengaende / ende tghene
 des daeraf dependende is / het ware van
 prouincen / ordinaris van iusticien oft van
 statuyten / placaten / edicten / ordonnancien /
 beuelen / oft ander sijn by raede ende adujs
 se vanden seuen / ende den voorsz. lande
 Brabantseken stede / sonder hen by pe
 mande daerinne eenich belet oft swaer

Op ij nisse

nisse ghedaen te moeghen worden/ noch dat sy daeraf tot yemants ordinancie staen fullē/ dan van ons oft onsen Gouverneur/ oft Gouvernante generael. Ende sullen alle de ghene die onse oft onser nacomelingen/ staden oft Secretarisen zyn fullē/ eer sy hen van huereen staetschappe oft officiē onderwinden sullen moeghen/ by sulcken hulde/ trouwe ende eedt/ als sy ons oft onsen nacomelingen ghedaen sullen hebben:

Fo. 151. 152 Onsen drie staten/ tot ons gemeins lants
153. behoef/ ghelouen ende toefegghen/ dat sy nemmermeer daer by oft daer ouer comen sullen/ byzuen scrijuen/ teekenen/ noch besegelen/ daer eenige van onsen Vanden/ Steden/ Sloten/ Vlieden/ Kanten/ oft heerlicheden/ te water oft te lande/ in deessyde oft in gheenssyde der Maese liggende/ verset/ beleent/ vercocht/ verbozeent/ vercozt/ beswaert/ noch eenichsins becommert/ wechgegeuen/ oft quytgheshouden fullē worden in eeniger manieren/ het en sy by consente der drie staten voorsz. Ende beuintmē/ dat hier teghen eenige onse staetslieden/ Segeleren oft Secretarisen/ in haren rade/ officien/ oft dienste/ hem misdoege oft misgrepe/ die sullen wy daeraf corrigeren/ by rade der Edelen ende goeden steden ons voorsz. lants van Brabant/ oft vanden meesten deel van hen.

X. Item

X. Item/ dat onse Cancellier ende luydē vanden stade/ Secretarisen/ die lieden van der Rekenkamer in Brabant / ende Clercken/ Drossaten/ Warantmeestere/ Woutmeestere/ ende alle andere die eenige groote ambachten oft officien hebbē; Ende desgelijck mede alle officieren / opt plat lant gheseten; Ende ooc die Surchmeesteren ende Schepenen van onsen steden/ ende alle andere die iusticie ende recht doen oft voeren/ van ons oft van onsen vasallen wegen/ sweren sullen ten heiligen/ dat sy dese onse Glijde Incomste sullen onderhouden in allen haren puncten/ soo verre alst elckē van hen aengaet/ sonder daer teghen te comen oft te doene met rade oft met dade/ in eenigher manieren.

XXVII. Item/ datmen niemāt bedragē en sal/ noch bedragē moegē/ dat hem ontstade doen soude moegē van quetsure noch van dootslaghe/ indien hy hem der waerheit getroosten derre/ ende tot zijnder onschult comen wille/ totter tijt toe/ dat hy verwonnen sy: Behoudelijck dat dofficier vander plaetsen/ den seluen sal moegen apprehenderen/ ende houden in der geuanckenisse/ ende die goeden vanden seluē houden in bewaerder hant/ ende tegen den seluen procederen tot diffinitiuē / het ware van condemnatien oft absolutien.

Op iij Item/

Foli 51. 102

57.

Fo. 41. 42. XXXVIII. Item/dat oock mede voorzane/ onse smale heeren/ ambachterē/ rechteren en rentmeesteren/ particulieren van binnen onsen lande vā Brabant voorz. gebozen sullen moeten zijn/ sonder dat sy sulle moegē doen/ oflatē bedienē/ die voorz. heurlieder officien/ met oft by eenige wtlanders/ van wat qualiteit dat sy souden moegen zijn. Ende desghelijcx sullen oock die Castelleinen vā onsen stotē des voorz. onslants van Brabant/ zijn ghebozē Brabanters/ het en ware dat sy stammē inden seluen onsen lande besaten van heurs selfs oft van houwelicx wegen.

Fo. 117. 118. XLI. Item/dat wy onse dachuaerdē/ die wy voortane onse staten en lande van Brabant en van Quermase beschryuē sullen/ al tijt veerthien daghen voor den dach dat die dachuaert ghehouden sal worden/ onse voorz. screuen staten ende lande sullē doen beschryuen/ het en sy dat die saken (daeromme wy die dachuaerden houden wouden) groote haeste heischsten om ontcomert te wordene: en dat wy die dachuaerdē sullen doen leggen tot sulcher ghelegender plaetsen binnen onsen lande van Brabant/ daer onse voorz. staten vziē/ ende onbesocht comende sijn ende heeren moeghen. Ende dat eenen yegelijcken vanden Prelaten/ Baenroetssen/ Edele/ Steden/ ende

ende Vrijheden/ onse voozsz. landen van
 Habant ende van Quermase/ vooz ons
 oft elswaert/ daer dat behoort/ te samen
 oft besonder/ heuren last sulken moeghen
 segghen oft opdoen/ ende daermede ghe-
 staen/ sonder eenighe indignatie oft ver-
 uolch van ons oft van yemanden anders
 daer af te ghecrughene/ ende sonder daer-
 omme van ons weder sien te word ene in ce-
 nigher wijs. Ende oft hen oft eenige van
 hen daeromme van yemanden yet weder-
 woere/ dat ghelouen wy te nemen aen des
 gheens oft der gheerne/ die dat doen sul-
 len/ hys ende goet sonder verdrach.

LIII Item/ datmen voortane niemant
 den geene vrijheden van steden oft anders
 sins hebbende onder ons/ noch vasallen/
 en sal moegen aentassen noch vangen/ die
 ter goeder name ende fame staet/ dofficier
 vander plaetsen en sal eerst volcomen in-
 formatie ghenomen hebben vander suspi-
 cien/ daeromme hy dien aentassen en van-
 ghen soude willen. Ende datmen niemant
 ter scherper examinatie en sal moegē siel-
 le oft pijnē/ dofficier en sal zijn informatie
 den wethouderen vāder plaetsen gethoōt
 hebben/ en hys en sy met vonnisse vander
 Wethouderen daer toe ghewesen/ het en
 waere van crime ghepriulegieert/ ende
 daer af die wethouderen vanden steden/

Fol. 34. 35.

41. 42. 51.

52. 55. 56.

oft van den platten lande/ gheen kennisse
en soude behoozen te hebben/ Maer daer
af die kennisse/ ons oft onsen voozsz. Kade
soude toebehooren.

Fol. 14. 101

25.

LVI Item/ datmen geen Abdijen/ Pre-
laturen oft Digniteyten van onsen lande
van Grabant/ van nu voortane in commē-
den en sal gheuen/ doen oft laten geuen in
geender manieren. Ende dat wy alle neer-
sticheyt sullen doen om reductie te gecry-
gen ende te hebben asden stoel van stoom
me vander Annaten van allen Cloisteren
ende Godshuyzen die daerinne beswaert
moeghen zyn oft souden moegen wordē/
meer dā sy hier voortzits hebbē beswaert
geweest. Behoudelijck dat die Prelaten/
Godshuyzen ende Cloosteren voozsz. die
kosten/ behoeuende totter seluer reductiē/
sullen betalen ende furneren.

Extracten vander tweeder addi-
tien gheordineert ende gestatu-
eert by Keyser Kaerl de vijffte/
anno/ 1515. totter voozsz. blijder
Incoemste.

Fol. 18. 101

27.

III Item dat dondersaten onses voozsz.
lants van Grabāt inden Bisschopdomme
van Luyche ende Camerijche buyten den
seluen

seluen lande van Brabant ghelegen voor
 t'Gheestelijcke Gherichte niet en sullen
 moeghen worden betoghen van heuren
 persoonen oft goeden die in onsen voorszey-
 den lande van Brabant ghelegghen oft ge-
 seten zijn: Maer dat die inde Gheestelijcke
 hoven der seluer Bisschoppen binnen den
 Lande van Brabant ghestelt/ gbetoghen
 sullen worden te Rechte/ alsoo langhe als
 deselue Gheestelijcke hoven inden seluen
 onsen Lande van Brabant ligghen sullen/
 Ende dat deselue Gheestelijcke Rechterē
 maer kennissenemen en sullen van dreije sa-
 ken/ sonder meer/ te wetene/ van die weer-
 den oft onweerden van Testamenten/ van
 houwelijckesche voorzwaerde/ ende van gee-
 stelijcke geadmortseerde goeden/ ende niet
 voordere.

XVI. Item dat onsen Drossaert van *Folio. 51.*
 Brabant / Preuost des Marschaulx / *52. 53.*
 Warantmeester/ Woutmeester/ ofs ande-
 re gheene aentasten oft exploicten binnen
 onsen Steden van Brabant/ en sullen
 moeghen noch behooren te doene/ dan
 ghelijck sy naer inhouden heurer instruc-
 tien ende out hercomen/ gewoonlijck zijn/
 behooren ende vermoeghen te doene. Ont-
 bieden daeromme ende beuelen den voorz-
 ghenoempden Cancellier ende luyden
 van

van onsen Raede / Rekeninghen in Bra-
 vant / die Drossaten van Brabant / Meys-
 re van Roene / Amptman van Brussel /
 Schoutet van Antwerptn / Marchgreus
 des landts vander Rijn / Schoutet van
 Shertoghenbossche / ende alle andere on-
 se ende der smaeltre heeren Richteren / Ju-
 sticieren / Officieren / Dienaeren ende on-
 der saeten / dien dat aengaen oft aenrueren
 mach / heuren Stedchouderen / ende elckē
 van hen besondere / soo hen toebehooren
 sal / dat sy die Sorgheren ende Inghesete-
 nen der Steden / Vrijheyden / ende Dorpē
 ons voorszeyden landts van Brabant / en
 elcken van hen besondere / soo verre eenen
 deghelijcken van hen dat aengaet / doen la-
 ten ende ghedoogen van deser onser gra-
 tie / octroye / ende statuyten / mitsgader vā
 den punctē ende Articulen voorsz verhaelt /
 ende van allen den inhoudene van dien / in
 der vueghen ende manieren / ghelijck dat
 hier voorsz ghescreuen staet / rustelijck / vre-
 delijck / ende volcomelijck / ghenieten ende
 ghebruycken / sonder hen te doene oft lae-
 ten gheschieden eenich hinder / letsel oft
 moeyenisse ter contrarien. Want ons al-
 soo belieft ghedaen te hebbene. Ende des
 toorzconden hebben wy hieeraene doen han-
 ghen onsen Zeghele / ghegheuen in onser
 Stadt van Brugghe / den xxij. dach der
 Maent

Maent van Aprille. Int Jaer ons hee-
ren M. D. FD.

Extracten wt die constitutionen van *Numm. 30.*

Der oorden vanden gulden Valie-
se/ghemaect ende geordineert/
by hoogher memorien Hertoghe
Philips den 27. Nouemb. An-
no/1431. Aengaende den ande-
ren atriculen/soo vanden Sta-
tuten/als Additien des Keyfers
Karels inder verantwoordinge
bouen gheruert/ismen hem ghe-
draeghende tot tghene daeraf
gebuecht is/inde iustificatie des
Grauen van Hoochstraten.

I Tem/des anderen daechs naede vooz *19*
screeuen solemniteyt sullen het Hof ende
de Ridders vander Oorden / moeghen *Fol. 35. 37.*
beginnen/indient hun belieft/heur Capit- *40. 41. 42.*
tel/omme te handelen de saken vāder ooz- *44 49. 50.*
den/in sulcke plaetse als by het hooft ver- *53. 54.*
ordineert sal wesen. Maer aengaende de
heuren ende correctien vāde ridders van
der oorden/die sullen gedaen worden inde
Capitelen vāder kerckē/aldaer den Gods
dienst

daen sal zijn gheweest/ soo verre het Capitel daer toe bequaem sy/ ende indien niet ter plaetsen daert den hoofde ghelieuen sal/ tot welker plaetsen daermen de voorszeyde keuren ende correctien doen sal/ sulken het hoofde/ de Ridders ende officiers vander oorden aen hebben heure Mantels ende Capruynen van root scarlaken.

33 Item/ Indien beuonden worde door het ouerbrenghen vande Broeders ende Ridders vander Oorden oft van ghenoech samich deel van dien/ dat humen voorsz. Broedere ende medegeselle hadde gedaen enich misdaet/ oft hem misgaen tegē deere/ gehouden/ en den staet van Ridder schap ende edeldom/ ende mede tegen de punctē ende ordinancien van dese tegenwoordige oorden/ in andere saken/ dan inde gene die heyschē afstellinge/ tsiue sal hem door de hoofde oft zynen gecōmitteerden/ oft door den voorsz. Cancellier/ verthoont ende aengeseyt worden/ hem namelijcken vermaenende/ dat hi hem van sulcx betere/ en leue in sulcher maniere dat alle blamatien ende beschaemdelijcke oft quaelijck lydende woorden op personen van so edelen staet/ moeghen ophoudē/ en dat van dan voort aene de medegesellen vander oorden beter sprake ende ouerbrenghen van hem moegē hoorē. En aengaen de bruecke/ het hoofde
ende

ende de Ridders vander oorden/ sullē daer
van ouer een draghen sulcx als sy/ nae gele
gentheyt vander saken sullē beuindē te be
hoozen. Waerinne de voozsz. riddere/ daer
oppe de voozsz. breucken gestelt sullen wor
den/ sal moeten gehoozsaem wesen/ en̄ die
moeten dragen/ liden ende volbzengen.

54 Item oft genyele (dwelck God ver
hueden wille) dat in v eenich ghebreck ghe onueran
uonden werde/ daer door ghy achteruol derlyck,
ghende de constitutien van dese tegēwooz
dighe oorden/ soudt daer van afgheset wor
den/ ende waert ghemaent en̄ versocht om
den halfbant wederomme te geuen/ Ghy
inden seluen geualle / die wederomme sult
seinden/ geheel ende onbeschaedicht aendē
ouerhoofde oft dē Tresorier vāder oordē/
binnen drie maendē naede voozsz. manin
ghe/ sonder naede selue maninge dē voozsz.
halfbāt meer te dragē noch andere derge
lycke noch om deser oozsaken wille eenigē
haet/ nūt/ noch quaden wille te dragen/ op/
noch dē voozsz. ouerhoofde noch de broe
ders/ ridders noch officiers vander oorden
noch yemande van him.

55 Item/ Dat alle andere breucken/
castydinghen ofte correctien/ die om an onueran
dere cleyndere saecken/ v opgheleyt ende derlyck,
belast sullen worden byder voozsz. oorden/
ghy die geduldelyc sult dragen en̄ voldoen
sonder

sonder oock hieromme te hebben oft draghen eenighen haet/nijt oft quaet hert te ghen den ouerhoofde/broeders/ridders/ende officiers vander oorden noch yemant de van him.

Numm. 31.

Extract wter requeste byder Grauen van Egmont acude staten van Brabant ouerghegheuen.

*Fol. 33. tot
61.*

DWelck hy niet en heeft willen laeten duwen Erwerdicheyt te verthoonen om den seluen te doen ghedencken dat de voorsz. Heer Graue is in verscheyden manieren ghetraecteert teghen de preuilegien vanden landen/ inhoudende geloofsten en ghesworen verbintenisse van zijn Mayestheit/ dat hy alleen den Bassalen/ ondersatē ende inwoonderen van dien soude goet en gherechtich wesen/ ende dat hy gheene vā zijne Bassallen ende ondersacten en soude handelen oft doen handelen by wegen vā feyte noch by ghewelt maer by recht ende vonnisse vanden ordinarisen rechterē des lants/ Inghelicklyc dat soo verre yemant binden zūnen voorszreuen lande gheuanghen werde dat hy den seluen niet en sal doen noch intē voeren wten seluen lande/
toe

tot onderhoudinge van welcken ende anders
 deren preuilegien zijn *M.* hem met eede
 heeft verbonden/ gelyck naerder blyct by
 den geuechden extracten/ Ende hoe wel
 de voorz. heer Graue zijn vaste woonste-
 de heeft gehouden in deser stadt vā Brues-
 sel ende oock is een vandē meesten Baen-
 rehereen binnen desen lande van Brabant/
 ter saken van zijn landt van Gaesbeke.
 Nochtans sots hy binnen deser stadt aen-
 getast/wten lande geuert ende in scher-
 per geuanchenisse gehouden binnen den
 Castele van Sendt/allet tegen de voorz.
 preuilegien / ende bouen dien soecken de
 voorz. wtlandighe Commissarisen zijn
 sake te handelen by grooter verrassingē/
 ende seer vzeindelick niet alleen tegen tge-
 mein recht/maer ooc tegen de natuerliche
 reden/stylende gewoonte vanden lande.
 Om zijn sake (soet schijnt) en hem te trec-
 ken in eenen raet ende vooz Commissaris-
 sen/alle wtlandige / gansselick teghen des
 lants preuilegien/ &c.

De verthooninge der Staten van *Num. 31.*
Brabant opte voorgaende Re-
queste.

*Aen mynen Heere den Hertoghe van Alue,
 voor den Coninck Gouverneur in desen zij-
 nen landen van herouaert souer.*

Fo. 35. tot
60.

Verthoonen in alder ootmoet de Statē
van Brabant / dat de Grauinne van
Egmont hen heeft by requeste verthoont
het wtoueren ende tracteren van heuren
man/de welcke want sy ghesondeert vū
den indentractaten ende contractē by zyn
Maeſteit/met henliedenghemaeckt / ende
by eede beswozen. Soo en hebben sy van
eedts ende der verbinteniſſe wegen die sy
tot zynre Maeſteit ende dē lande hebbē/
niet cunnen gelaeten van tselue uwer Gr.
te kennen te geuē / der seluer by desen oot-
moedelickhiddende / dat der seluer belieue
de selue tractaten ende contracten mit ſga-
ders alle dander rechten ende p̄uilegien
des lants/so wel in deser als in alle andere
ſaken te doen onderhouden / ghelūct tot
noch toe gheschiet is / ſonder daer teghens
ergens inne telaten comen / ende sock de
ſteden ende landen te verhueden van alle
wttreeringen ende nieuwe en onghheoor-
de ghewelden der Crīchlieden / ende ſult
wel doen.

Numc. 31. Extract wter Requesten byden
Procureur des Grauen van Eg-
mont / gheaddresseert aenden Co-
ninck / ende ouergegeuen / geap-
postilleert den 8. Januar. 1568.
Dwelck

Welck gedaen zijnde / heeft de sup-
 pliant den 21. Decembz is aen uwe
 Maestheit / hooft en Querste vander Soz-
 den des gulden Vlies / oft aen zijnen ghe-
 committcerden Ridder der seluer Sozden *Fol. 45. 46*
 gepresenteert requeste / op dat de voorsz.
 heer Graue volgende den statuten vader
 Sozden / soude gestelt wordē inde bewaer-
 nisse vanden Collegie en minlicken gesel-
 schape vander seluer Sozden / om daer o-
 uer te kennen volgende den statuten: Op
 welke requeste is appostille gegeuen / in-
 houdende / Dat onder de preuilegiē ende
 statuten vander Sozden vanden gulden
 Vliese niet en is begrepen de sake des voorsz.
 screuen Grauen / noch dergelijcke feit en
 datmen daerom daerin procedeert ende
 sal procederen als in een sake aldaer niet
 begrepen / ende dat zijne Maestheits be- *Fol. 56. 608*
 liefte sulcx is. Welche appostille wesende *63.*
 gedateert vanden tweentwintichsten De-
 cembz is / den suppliant is eerst gheleuert
 den 29. der seluer Maent met twee andere
 gheschiffen / niet gheteekent wesende /
 deen inhoudende / Dat de Vicētiaet Johan-
 de Vergas / ende Doctoꝝ Loys del Rio /
 Raden des Coninc / ende Commissarisen
 in de ser saken by zijn Excel. ghedeputeert.
 Seyden den seuenthiensten Decembz is /
 1567. binne Bzussel / dat sy de Fiscalen vā
 D. q. ij zijns

zynre M. ende den Graue van Egmont/
 ende elck van henontfanghen ten thoone/
Saluo iure impertinentiū & nō admittendorū,
 binnen den termijn vande twintich eerst
 veruolgende daghen/beginnende vanden
 daghe vander wete deser acten ende sen-
 tentien van thoone/op dat sy thoonen des
 sy goet vinden by sulcken wegghen als na
 recht plaetse hebbe / soo by ghetuyghen
 als by ghescrijften/ belastende daechsel in
 forma om te sien de getuygen die deen te-
 ghghen dander sal willen leyden ende sey-
 den dat dit vonnis van thoone hem ver-
 front met alle tghene dat de partijen sou-
 den willen segghen ende allegeren binnen
 Fo. 52. 53. *deerste thien veruolghende daghen.* Alsoo
 54. 55. was versien ende beuolen by den voozscree-
 uen Commissarisen. En danderete Brues-
 sel den seuenentwintichsten Decembrys
 hebben den Licenciaet Jehan de Bergas/
 ende Docto? Voys del Rio/Raden des Co-
 nincx ende Commissarisen by zyn Excel.
 ghedeputeert inder saken vanden Graue
 van Egmont / Geseet dat gemeret van
 wegghen dessels Grauen / noch der Fis-
 caels van zynre M. niet met allen en was
 inder seluer saken gheset noch ghealle-
 gheert binnen den thien daghen tyts den
 partijen gestelt / na de vercondinge vader
 acten des vonnisse van thoone / den vooz-
 screuen

screuen Graue ghedaen den 19. Decem-
 bris/ doer Francisco Pais Beurweerde-
 re/ Sy den voor:screuen termijn ten einde
 voor:sz. om te allegeren verlangden voor:
 andere vijf daghen meer/ met waerschou-
 winghe dat hen gheen ander dilaey en sal
 worden gegeuen/ ende datmen des de we-
 te doe den voor:screuen partijen oft heu-
 ren Procureurs/ diwelck was voor:lien en
 ghestelt byden voor:sz. Commissarisen /
 waeraf hy suppliant hem vande wel ver-
 wondert ende beladen/ want volghende
 den seluen ghescrijften / soo en soude de
 voor:screuen heere Graue (onder correc-
 tie) niet alleen ghefrustreert worden van zij-
 nen competenten ende ordinarisen Rechter,
 maer oock by verrasunghe verstencken worden
 van zijn defensen ende iustificarien ten princ-
 palen, alles eer die sake soude ghebrocht zyn
 voor zynen competenten rechtere oft iudicielo
 betichinge wesen gemstneert so dat behoort,
 sonder dat deselue Graue oft Procus-
 seur voor hem eens soude wesen gehoort/
 iae gheduerende zyn scerpe geuanchemisse
 ende aleer den voor:sz. suppliant zyn ghele-
 uert zyn procuratie ende hem voldacn van
 den condition by hem gheprotestieert ende
 ter wylt hy noch defect van dien was ver-
 volgende/ iae is het voor:sz. gescrijft en ordi-
 nancie vanden seuenentwintichsten De-

zembzris/ inhoudende prozogatle van vijf
 daghen ghemaect geweest/ al eer het voor
 gaende gescrijft den suppliant oyt was ge
 insinueert/ want deselue ghescrijften zyn
 hem beyde seffens gheleuert den neghen
 entwintichsten der voorz. Maent Decem
 bzis/ welke ghescrijften daerom ooc niet
 en cunnen (onder correctie) eenighe preiu
 dicie gedoen den voorz. Graue/ noch hem
 beroouen van zynen competenten rech
 ter ende ordinaris/ na vermoegē der voorz
 screuen statuten/ Ghelijck de Suppliant
 wel hoopt byeeder met goeden fondemen
 te van rechte te bewijzen/ dat de sake des
 voorzcreuen Grauen behoort bekend ende
 belicht te worden voor uwer Maestreit/
 oft zynen ghecommitteerden Ridder ende
 andere Ridderen vander Oorden. En dat
 niet teghenstaende de voorz. vercleeringe
 oft appostille den Suppliant ghedaen/
 de sake vanden voorzcreuen Graue is begre
 pen inden statuten vander Oorden, ende dat
 sulcx altijt is onderhouden gheweest ghe
 lijck de exemplen des goede ghetuyghe
 nisse sullen geuen / Dwelck oock anders
 sijn soude wesen teghen tghemeyn recht
 ende de preuilegien ende costuymen van
 den lande/ &c.

Er

Extracten totter requesten byden *Num. 31.*

Admirael seluer gemaect / ende
Den Hertoge van Alue gesonden
Dooz den Secretaris Praets/
als hy zyn eigen antwoorde ge-
stelt ende ouergegeuen hadde.

Ende nadien zyn *Exc. hē* heeft doen reue-
ren byden Secretaris Praets een ghes-
scrift inhoudende de articulen en misdadē
hem Suppliant opghelcet byden Procus-
reur generael / hem ordonnerende op alle
de selue te antwoorden alleē, ende sonder raet Fol. 39. 40.
van yemant ter werelt. So heeft hy Sup-
pliant sulcx voldae / ende mach elck man
van verstande bedencken / wat schanden
ende verwijts zyn naecomelingen gelede
souden hebben / soverre die Suppliant aly *Fol. 1. 2. 3.*
nich waer gheworden eer hy opte selue
quade seften hem valschelick aenghetes-
gen / hadde geantwoort gehad. Ende en
haect hy Suppliant na gheen dingē so seer
also hē in en ouer al te naegen iustificeren
ende zyn *M. te* gheuen ghenocchsame vol-
doeninghe / want hy en wilde niet hebben
alle de eere ende staten vander werelt / en-
de niet gheacht te wesen vooz een man van
eeren. Om nu zyn sake bet te beneerften /
Eq. iij daer

Daer zyn eere soo grootelijck aen hangt/
ghelijck zyn Excel. mach weten (wesende
sulchen heere) hoe grootelijck het toestaet
eenen Edelman/wesende beticht/hem des
te purgeren/want wy gheen sake op deser
werelt so weert en hebben als eenen goede
naem ende onse eere/rc.

Mits den welcken so versuet de sup-
plicant aen zyn Excel. ghelijck een recht-
uerdich heere ende Ridder vander Dor-
den is verbonden te helpen ende voorde-
ren alle persoonen/op dat hen recht ende
iusticie ghedaen worde/dat hem sulcx oock
ghebeuren mach/ ende dat hy mach out-
slaghen worden onder cautie iuratoire oft
andere soo zyn Excel. daer toe sal vinden
behoorende/rc.

Fo. 41. 42.

Numm. 31. Extracten wt sekere Supplicatie
vande Grauen van Buenar/ en-
de Hoochstraten aen den Nedet
lantischen Westualischen Creitz
ouergegeuen in Octobri / Anno
1567. aenghaende de ken-
nisse vander saken des Admi-
raels.

Ende

Ende wandt de voorzcreuen onse vrie *fo. 5. 38.*
 delijche lieue Swaegher ende broe *39. 111.*
 der in desen Nederlantschen ende
 Westphalisschen Creyts sonder eenighen
 middel gheseten ende daer van een dapper
 medelich is/ daerinne hy oock van wegen
 het Graeffschap vā hoorne ende de heer-
 lichheyt van Weerth altyts bescreuen en
 ghedachuact is gheworden ende oock als
 tijts zyn quote/ aenghedeelte ende contri-
 butie van het voorsz. Graeffschapiende/ de
 voorszeyde heerlichheyt betaelt heeft/ also
 hy hem oock altyts voortaan bereet ghes-
 toont heeft ende noch doet die te betalen/
 ende dat oock alle appellatiē van het voorsz.
 screuen Graeffschap ende de voorszcreuen
 heerlichheyt van outs aen het Keys. Ma-
 yestepts Camergherecht ende niet aende
 Nederlanttsche Parliamentē oft raden ges-
 romen oft ghedeuolueert hebben/ ende als
 daer gheexcuteert zyn gheweest. Soo is
 onse onderdaenighe ernstighe vriendelic-
 ke bede ende begheeren aen uwe W. S. en
 gunste dat hun ghelicue ghesaementlijck
 den voorsz. onsen Swagher ende het ghes-
 heel vrientdtschap ter liefde ende ten beste
 mede te deylen ende verleenen eenen brief
 aende voorszcreuen Conincklijcke Maye-
 steyt. Ten eynde de voorsz. onse Swagher
 van dese beswaerlijche geuangnisse ont-
E q u lagen

nagen/ en indien ment emmers soude willen hebbe) onder behoortijcke vochtchte op zijne vrije voeten ghestelt ende also ge- noechsaemelijck ghehoort mochte worde.

Ende also de voorsz. onse Swager ende broeder deshaluē hem altyts bereet gethoont heeft te rechte te comen het waers voorsz. de Key. M. desseluen Key. Camergerichte/ zijne daer toe gedeputeerde en ver- oordineerde Commissarisen/ voorsz. Hoof- vozsten/ Vozsten ende Staeten des rijck/ als oock voorsz. andere onpaertijssche ende ordentiicke rechteren/ &c.

Numo. 31. Extract van eene requeste ouerge- gheuen byde Graeuen Duemat ende Hoochstraten aenden Her- toghe van Alba ghesonden wt Coelen den 12. Martij/ An. 1568 ten eynde den Admirael gegunt worde.

*Fol. 39. tot
62.*

Weromme de voorsz. heeren/ Thoon- deren niet en kunnen gelaten wel oot- moedelijck uwer G. te bidden/ om hun be- hoortijcken te quijten vander officien van waerachtige ende getrouwe broeders/ me- debroeders ende vrienden/ also sy verbonden zijn by nae maesschap ende verplich-
tina

tinghe/ende doch te wetene de voorſcreue
 Graue vā Puenar als een Graef des rýx
 ende de voorſeyde Graue van Hoochſtra-
 ten deur eedt als Ridder vāder oorden) dat
 hem ghelieue te bedencken ende acht te ne-
 men hoe ſwaer het is: iae bynae onmoege-
 lijck voor eenen heere van ſulcker quaeli-
 teyt ais hy is ende weſende zýne hande-
 linghe oft vacatie gheheel ter contrarien/
 alſoo hy tſelue wel breedere by zýne voor-
 ſcreuen antwoorde bewýſt ende beduyt
 van te moeghen ſoo breede ende ſonder-
 linghe voldoeninghe gheuen nae aduenāt
 dat elck artýckel vande voorſz. betichtingē
 begreýpt door inductie vā tgene dz ſchýnt/
 dat de voorſcreuen Procureur generael hē
 vermeint op te leggen en̄ alſoo wel behoo-
 ren ſoude dat voor het toecomēde hy wer-
 de verlicht ende geholpen indien hē voor-
 dere heýſſchen ende onderfragen gedaen
 werden/dat hi behoorlijck voorſien werde
 ende onderſtant hadde van luydē genoech
 bequaem ende gheſtileert alſoo de mate-
 rie wtheýſcht.

Verſueck om te moeghen dienen *Numc. 31.*
 De Schriftuere van ſeyten Defen-
 tionael voozden Graue van

Hoozne.

Aens

De Procureur vanden Graue van Hoozne/versuect dat uwer Edelheyt belieue te ordineren den Procureur generael dat hy binnen sekeren corten tijde per emptoie antwoorde/per credit vel non/opste scriftuere van seyten redenen ende defensien dessels Grauen/ om daer nae te procederen tot verificatie der seyten die de voozscreuen Procureur sal willen ontkennen. Geteuecht Prouyns. Opte mar ghestont ghescrenen/ Sijn excellencie ordincert dat de Scriftuere des Grauen vā Hoozne hier gheruert sal worden ontfaen sonder preiuditie vanden staet ende expeditie vander saken. ende dat, sonder het selue preiudicie daeraf copie worde ghegheuen dē Procureur ghenerael om daer opte antvvoonden indient hem goet dunct. Gedarn te Brueffel den xxiij. Aprilis/1568. na Paeschen/ Gheteecht Praets.

Fo. 41. 42.
43. 44. 56.
57. 58. 59.
60.

Num. 32

Extract wt eenen brieue byde Grauinne van Hoozne gesonden aēde Keyserlijcke Mayesteit/ ende ouerghegheuen den 16. Octobr. 1567. tot ontslaginghe vanden Admirael.

Maec

Mer want nu Ghenadichste heer en Fol. 36. tot
 Keyser/de voozsz. mijn Soon ter cau 55.
 sen van zijn Graefschap van Hoorn ende
 heerlijckheyt van Weerth met anderen
 toebehoorten den heylighen Rijke ende
 uwe Keyf. M. in alle onderdaemicheyt on-
 derworpen is/ en dock deselue mijn Soon
 ende ick deurgaens alle de contributien/
 imposicien ende bestoaringhen van desen
 Nederlantschen Westphalischen Creyts/
 ghelick dock dandere des heyligen rijke/
 altyts onderdanich ende gehoozsamelijck
 betact hebben/ ende noch voortacn bereet
 zijn te doen. So is mijn alder ootmoedich-
 ste/ onderdaemichste ende hoochste bede aē
 uwe Keyf. Ma. Ten eynde de selue in alder
 ghenaedicheyt haer niet en wil laeten ver-
 drieten/ dese mijne alder hoochste ende by
 nae onwtsprekeltijche beswaernisse ende
 queilinge ter herten te nemen ende beson-
 dere als van God verordinerde voozstaē-
 der ende beschermmer van alle arme verlaē-
 tne Weduwen ende Weesen/ my en mij-
 ne beswaerde vrienden ende maghen/ die
 Keyserlijcke mildicheyt ende ghenade be-
 thoonen/ ende een ghenaedich voozscrjue
 acnde hoochgedachte Conincklijcke M.
 van Spaengien/ met dock aenden voozsz.
 hertoghe van Alba/ ende dit Nederlantsch
 hof/ mede deilen ende verleenen/ Tē eynde
 Inij.

mijnen Soon/mits voorgaende genoeg-
same buchticht/vanden hacht ontflagen
ende tot behoorlijcken rechte ende verhoor-
re/het ware voorz uwe Keyf. M. selfs/voorz
zijn hoachloouelijck Camergherecht oft
voorz andere des heyligen Rijnx Keur ende
Borffen/geset ende ghestelt mach worden.

Num. 32. Extract wt eenen Brief van me
Urouwe de Grauinne van Hooz-
ne aenden Graue van Hoochstra-
ten vanden 5. Januarij/An. 68.
opte oorden vanden guidē vliese.

*Fol. 36. 102
55.* Behoudelijck dat de kennisse blijue aen
zijnen behoorlijcken rechteren/ende dat
zijnē sake werde beleyt voozden Coninck
hooft vander oorden oft zijnē beuchhebbere
ende de Ridderen vander oorden/waerom
me ick (als een verlaten Moedere) niet en
can gelaten v mijn Soon te bidden dat ghi
soo veel wilt doen aen zīne mayest. dat der
seluer gelieue mijnē voozsz. Soonden Ad-
mirael te handelen als een medebroeder
en Ridder vader oorden/en achteruolgen-
de de statuten der seluer (daer van hierme-
de een extract gaet) dewelcke ick verstaet
dat alle de Ridders vander oorden solem-
nelijcken ghesworen hebben te onderhou-
den

den/ende achteruolghen soo vele in hun
is/ꝛc.

Van gheijcken scrijue ick aen alle de
Ridders vander Orden/soo wel in Spañs
gien/Italien/Duytlant/als herwaertsou
uer/ten eynde hun ghelieue de voorszreue
verhooninghen aen zijne Mayesteyt te
doene/ꝛc.

Extrac̃t wten Briue des Grauen
van Auemar/aende Keyf. Ma
yesteyt tot voordeel des Admi
raels. 27. Septem. 1567.

Num. 32

Ten eynde de voorsz. mijn Swager van *Foli. 36. tot*
dese bestwaerlycke onuerdiende geuac̃
52.
kenisse ontslagen ende (emmers ten min
stē) ons behoorzlycke cautie/ op zijne vrije
voeten gestelt/ende alsoo ghenoechsaeme
lijcken ghehoort mochte werden/alsoo ach
teruolgen de preuilegien vander Orden
vanden gulden Bliese/ die door Keyser
Karel hochlouelijcxster gedachtenisse/an
no eenendertich opghericht zijn/ niet an
ders toeghelaeten en wordt dan dat een
vande voorsz. heeren in gheen hachte oft
geuanchenisse eer gestelt en mach worden/
voor dat hy eerst door zijne medebroeders
gedachuaert ende ghehoort sy.

Ten anderē aldergenadichste H. also de
voorsz. mijn Swager en Broed/er Graef
des

des rÿcx is van weghen het Graeffchap
 van Hoorn ende heerlijcheyt van Weert/
 ende dat alle appellatiē vā het selue Graef-
 schap ende deselue heerlijckheyt aen uwe
 Keyserlijcke Mayesteyts Camergerrecht
 ende niet aende Nederlantsche Parlamen-
 ten en denouieren ende geexecuteert wor-
 den/heefvoocht altyts inden seluen respecte
 als eenen staet des rÿcx inden Nederlants-
 schen Westphaelschen Creyts ghehoorsam-
 melijck zijne competente quoten ende con-
 tributien betackt ende noch doet/ So is der
 gelijckē aē uwe G. als ons eenich hoochste
 van God verordineerde hooft ende Suere-
 heyt ende eenighe toevlucht van alle be-
 droefde ende beswaerde/mijne onderdae-
 nighe geheelerustige bede deselue gelieue
 wt alle de voorsz. genoemde voorszaken dē voorsz.
 seyden mijnen Swager ende Broeder hē
 in alder ghenaden beuolente laten zÿn/aē-
 ghelien de voorsz. mijn broeder hem present
 teert in alle onderdaenicheyt ende ootmoe-
 dicheyt voorsz. uwe Key. M. desselvs Keyser-
 lijck Camergherecht oft uwer Keyserlijcke
 Commissarisen by rechtelijckē wege oft
 voorsz. de Keurvozsten/Dozsten/ende Statē
 des rÿcx oft anderzins onpartijssche rech-
 teren dien aengaende te comen ende te
 rechtete staen.

Gra

Extract wt eenen brief des Gra^u *Num. 32.*
 uen van Quenar aen elcken der
 vier Hoerborsten aenden Rijn/
 banden 27. Septemb. 1567.

En einde de voozsz. mijn Swager en
 broeder vā dese beswaerliche onschul *Fo. 36. 106*
 digegeuangensse verlost/ en (indien ment *52.*
 emmers soude willen hebben) onder be-
 hoorliche bozchtchte op zyne vze voete
 gestelt/ en also genoeghsamelick ghehoort
 mochte worden.

Soo is oock mijne gehele onderdanige
 ernstige bede aen uwe Hoerborstelicke S.
 (als een vande principaelste staten des
 Rijcx der Duytscher natien/ ende den welc
 hen in desen geualle toestaet ende betaept
 een redelick insien te hebben) dat der sel-
 uer uwer Hoer. S. gelieue wt de bouenge-
 ruerde oorzaken hem den bouen genoemde
 mijnen Swager ende broeder geitadich-
 lick beuglen te laten wesen / Dies ghebiet
 hem de voozsz. mijn Swager en broeder
 in alder onderdanicheit ende ootmoedichz
 bereet te wesen desen aengaende vooz die
 Key. M. zyn Camergherecht oft desselfs
 M. Commissarisen/ oft vooz uwe Hoer. S.
 en oock vooz andere Hoerborste en staten
 des Rijcx/ te comen en te rechte te staen. cc.

N^{um}o 32. Extracten tot eenen brief des Grauen van Auenar aenden Hertoge van Alba vanden 3. Octobris 1567. ruerende de rechtwoordingen tegen den Admirael.

Fo. 36. 37. 38. 39. 40. **W**er gemerct ick niet verstaen en can wat uwe *D. S.* deur den vvech des ordentlicken rechte^s, genadichlick meinen wilt / al ist dat de gemeine gescreuene rechten eenige wijsen / formen ende manieren hoe ende in wat manieren men in sulcken geualle behoort te procederen ende voortsvaren / stellen oft bewijsen / so soude ick wel begeeren dat uwe *D. S.* my genadichlick naerdere berecht wilde ouersenden / wat hy deur den seluen ordentlicken vvech des rechte^s verstaen wilt / &c.

Dat aenden voorsz. mⁿnen vriendelickē lieuen swager ende broeder de Graue van hozne / eenen Advocaet oft twee (die ic hem soude moegen toeschicken) toegelatē mochte worden / also tselue naer rechte behoort / ten einde hy niet onuerantwoort en bliue in puncten van rechte / ende ander sⁿs also verlaten werde / also uwe *D. S.* tot noch toe hem heeft teghens my ghenadichlick laten verthoonen.

Getroc

Getrocken wten brieue der Heeren *Num. 31.*

Grauen van Huenar en Hooch-
straten/gesonden aenden Hertog-
ge van Alue 25. Nouemb. 1567.
opte incompetencie bande Com-
missarisen ende Rechters.

Hoe wel wy eē vast betrouwē hebbē dz
vo Ex. acht nemē sal op de brieuē die der
Keys. M. tot onser ootmoediger en recht-
uerdigher bede/ beliest heeft onlancx v te
scr̄yuen/want nochtans tot onser kennissen
gecomē is/dat binne corten dagē herwaert
n i Gent gesonden souden zyn sekere staetshē *Fol. 36. tot*
ren tot Spaengien en Boergoingnen/van *43.*
den welckē den roep gaet/ dat de eene wt *a. den Li-*
Spaengien gebannen is. So heeft ons ghe *centiaet.*
docht/ons toe te stane/ dat wy anderwerf *Vergas.*
uwer Exc. ootmoedelich souden bidden op
de voozsz. brieuen vanden Keys. en dit ons
tweede bidden/ sulcken regard te nemē dat
wy niet geoozsaect en wo:den ons clachten
des te moctē doen aendē Keys. en de Sta-
ten des Rijcx/waer toe wy gedrongen sou-
den wordē/ indie de sake rakende onse hee-
rē/magē/neuē/ broeders en medebroeders
gehandelt werde/ en bekent soude worden
vooz incompetēte rechters/ waer vooz altijt
gerckēt sullē wordē sulke en dergelyke als
bouē verhaelt zyn/aengaēde Graue vande
Rijcke/ ende Ridderen vander Do:den.

Num. 32. Betrocken 'wt andere brieuen by
den seluen Grauen/aenden vooz
serenē Hertoge gefondē den 24.
Decembrys 1567. met een pro-
test tegen de procedneren gedaē.

Fr. 36. tot 44.
Tot onsen grooten leetwesen hebben
wy vooz warachtich verstaen dat v
 Exc. wilde dē heere Admirael onsen
 broedere verstellen om dat hy niet en had
 de gheantwoort ten dage hem bescheidē/
 hoe wel de schult daer af / op hem niet en
 konste geleet worden / want elcken kenlich
 is / dat hy begerde te voldoene ten genen
 by hem belast was / hoe wel tselue gebeurt
 was (onder correctie) dooz incompetentē
 rechtērs / want hy aen zyn vrouwe moede-
 re gefondē hadde een geschrift by zyn hant
 geteekent van tgene daer hi in desen hem
 mede wilde behelpē / waer inne heur doch-
 te dat sy heurs Soons recht vercozt soude
 hebben / tselue doende / gelijck wy wel meis-
 ten v Exc. by heur antwoorde gesien te heb-
 ben / dewelcke misgaders eenige onse brie-
 uen / wy ongheerne verstaen uwer E. niet
 aengenaem gheweest te zyne / ende nadien
 wy daerop geen antwoorde en hebben ge-
 tregē / zyn wy benoot / om te voldoen ouer-
 al tgene dat wy schuldich zyn onser groot-
 ter

ter vrientschap en maesschap / uwer Exc.
ouer te seinden tot onser ontlasinghe een
protest vooz Notaris ghepasseert / dwelck
vooz alsnu onse wterste toevlucht is ghe-
weest / ende en souden so verre nēmermeer
hebben willen comen / en hadden ons de
voozβ. gewichtige oorzaken ende anderen
ons bewegende / daer toe niet gepoort.

Extract wt eenen brieff vanden *Num. 32.*
Graue van Hoochstraten aendē
Hertoghe van Beyeren / vanden
eersten Januarij / Anno 1568.

Mer alsoot der Key. M. genadich *Fol. 36. 100*
licht gelieft heeft my toe te laten *54.*
op ghelijck begeren / dwelck ic aen
der seluer gedaen hadde / te scrijuen / aendē
Coninck / ende den hertoge vā Albe. Ten
einde dese heeren die in Nederlant geuan-
gen zyn / souden gehandelt worden achter-
volgende de priuilegien van de Edle orden
des gulden Vlies / ende namenslic naer vol-
gende darticulen / geconfirmmeert by wij-
len den Keyser Carel / van hoogher ende
ouuerwinnelicker ghedachten / in den iare
31. In de stadt van Doornick / So hebbe ick
renuaste hope genomen / dat uwe O. S.
my niet vooz inportuyn achten en sal /
Ar ij marc

maer dat ick voldoe mijn ghehoudt/ ende
 den eedt gedaen den namelicken geselscape
 vanden Ridders vander Orden. So seinde
 ick der seluer hier neffens extract vande
 voozscruenarticulen/ ende bidde hem oot-
 moedelick/ dat volghende de selue/ hem ge-
 lieue dese weldaet niet te willen wegheren
 mijnen heere den Graue van Horne mij-
 nen goeden heere ende broedere ende my/
 van te willen scriven/ aenden voozscruen
 Hertoghe van Alba/ dat hy hem diennaer-
 uolgendewil handelen. Ende dat so vele te
 meer/ mijn heere deur dien ick verstaet dat
 desen hertoghe onlanc antwoorde ghege-
 uen heeft aen sommighe Commissarisen
 die aen hen ghesonden zijn gheweest/ dat
 hy niet en denckt aen te nemen/ eenige sol-
 licitateurs noch Raetslieden omme zijne
 sake te verantwoorden/ ende dat mijnen
 broeder verlijsteert tantwoorde op al tge-
 ne datmen soude cunnen byghebrengghen
 om hem te belasten/ vooz den Coninck zijn
 guerhoofst/ ende de Ridders vander Or-
 den zijne medebroeders/ naer wtwo-
 sen deselue priuilegien ende
 den eedt daeroppe by
 hun allen ghe-
 daen / &c.

Extract wt eenen brief vande Gra² Num. 32.
 uen van Puenar ende Hooch-
 straten / aende Koerborsten van
 den vierden Januarij / Anno 68.
 vooz den Admirael.

Ende hoe wel die Roomsche Key. M. ons
 ser alder genadichste heer aendē vooz² Fol. 36. 102
 screuen hertoge gescreuen heeft dat naer² 54.
 dien de vooz² 3. onse swager ende broeder de
 Graef van hohne als een Graef des Rijkx
 onder den Westuaelschen Creitz geseten/
 hem bereet thoont vooz de vooz² 3. Keyser-
 liche M. oft vooz het Key. Camergericht
 als zinder l. ordentlichen rechter oft vooz
 den Koerborsten / Borsten en Staten des
 Rijkx / oft vooz die Key. M. ende zyne broe-
 ders onse genadichste heerē de Ertzherto-
 gē / en onse Genadige heerē die hertogen
 vā Beyerē en Brunswick / en vooz die an-
 dere heerē des gulde Vlies / als een let des
 selfs / oft vooz andere onpartijdige rechtters
 te rechte te staen / ende in sonderheit oock
 achteruolgende Keyser Carols des vijfste
 hoochloflicher gedachtenisse gegeuene pri-
 uilegiē tot Doornick Anno 1531. (Daerua wy
 uwe K. D. G. hiermede de geloofwerdighe
 copie seindē) en daer naer geapprobeert en
 geconfirmeert by de Co. M. vā Spaengie /
 Ar lij zyne

zijne Genade hem niet en soude behooren
 voor andere Rechters aen te spreken ende
 beswaren. So en heeft nochtans esclue zij-
 ne Heij. M. scrijuen niet geholpe / dan zijn
 beyde de Heeren herter gehouden dan te
 vozen. Ende gemerct uwe Heij. S. als die
 hoochuer standighe / wt dese oprechtighe
 presentatie ende bereect thoonginge ghenaa-
 dichlijct mercken / ende sien dat heure V.
 niet anders en soecken dan voor behoor-
 lich Recht ghestelt ende ghehoort te moe-
 ghen werden. Ten einde heure onschult
 ende de waerheit aenden dach mochte co-
 men. So is onse onderdanichste ende oot-
 moedichste bede aen uwe Hoeruoorsieliche
 S. als die hoochste leden des Rijcx / ende
 liefhebbers van allen rechte ende gerech-
 ticheit / dat hun ghelieve met de Heij. M.
 oft zijne Matesteits Commissarisen / ghe-
 nadichlijct te bedencken op den besten en-
 de ghevuechelicsten wege ende middel-
 ten einde beyde den voorscreeuen heeren /
 ende sonderlinghe onsen Swagher ende
 Hoeder als een Graef des Rijcx / mach
 behoorlich ghehoor ende recht gheschie-
 den / ende dat hy alsoo voor onbehoorlijcke
 Rechters *Ex vinculis causam dicere* niet
 ghedwonghen en werde / &c.

Extract

Extract wt eenē briefvande Gra- *Numm. 32*
 uen van Quenat ende Hooch-
 straten aenden Keyser vandē 28
 Januarij/1568. tot ontslaginge
 des Admiraelis.

Soen heeft nochtans zyne *S. uwe Fol. 36. 101*
 Key. *M.* schreijuen noch ter tūt geens *62.*
 sine achtteuolcht. dan die voorz. twee hee-
 ren van Egmont ende Horn worden nau-
 wer ghehouden dan die te voren ende laet
 zyne *S.* door zynen nieuwen raedt teghen
 hen tē hertsten ende ad contumaciam pro-
 cederen. Ende gemerct dan aldergenadich-
 ste Keyser wt beuel des voorz. Hertsochs
 in de vyfthien schepen van oorlogen toege-
 rust werden/ waer wt niet alleenlich een
 vermoeien is/maer gaet eenē sterckē vorp
 ende fame in zūnder *S.* Hof en het geheel
 Nederlandt deure/dat zūnder *S.* meynin-
 ghe ende voornemen is bryde die heeren
 in Spaengien te laeten oueren/So en heb-
 ben wy daeromme niet minnen ghelaeten
 uwer Key. *M.* als onse hoochste ouerheyt
 ende eenighe toevlucht van alle ouervalle-
 ne opt onderdaemichst en ootmoedichst aē
 te soeckē dat der seluer noch eēmael gelie-
 ue genaedelicxt aen die *C. M.* van Spaen-
 Ar u gien

glen onsen G. Heere / oft aenden Hertoghe van Alba te scrijuen. Ten eynde sy doch een mael volghende heure aenbiedinghe oft presentatie gehoozt mochten worden / ende men sal sonder twyfel metter waerheyt beuinden / dat sy niet ghedacht / gheswilt / ghesweghen ende ghehandelt en hebben / dan dat tot nut en eere van zijne Conincklike Mayestejt ghedient heeft.

Numo. 32. Extract wten Briue bande Keyf. Maenden Coninck van Spaegien / ten boordel banden Admirael. 20. Octob. 1567.

Fol. 36. 37. 38. 39. 40. **E**n eynde de voorseyde heure Soon ende ma als eenen Staet endes medelith des Rijcx die oock altyts zijn behoorlick Rijcx quote ende contributie betaelt heeft soude moeghen vander seluer wachten / op voorgaende genoechsame cautie en bozcht rocht van voor ons / des heilige Rijcx Heure ende Vorsten / oft andere onpartijische / te rechte te staen / ontslaghen en wederomms op vrije voeten ghestelt worden.

Ende want ons wel kennelijck is / des voorz. Grauens va Hoorne aen v. Heere nadere Keyser Karel / cc. onsen lieuen heer som ende swager hoochsaliger gedachte nisse / ende aen v selfs van zijne eerste ioncheyt

heyt af tot op deser tijt toe/so wel in Spaer
 gien ais anderssins onghespaerden neersti
 ghen met lijue ende vermoeghen gehoors
 sa nen onuerdrietelyckē gedane getrouwe di
 st: ende dat bouen dien hy ons ooc althits
 vooz:reuen van sonderlinghen goeden en
 oprechtighen ghemoede tegen uwer V. ge
 acht is gherworden/ So en maken wy ooc
 geenē twyfel dan meynen geheelich/ dat
 hy hem in dit tegenwoordich cas oock nae
 gelegentheyte wel sal weten te verantwoor
 den/maer want alsoo ons doo: sake/ waer
 deur dese gheuanckenisse gheschiet is/ ge
 heelicken verborzen is/ende dat wy mit
 zynen langhen gheduerighen dienste ende
 besondere dat hy is een vande Staten ende
 medelith des Rijkx/ (waeromme wi op het
 onderdanich dien aengacē aen ons bizijne
 vriendē te kennē geuen/ tselue ooc niet wel
 kunnen laten vooz: by gaen) hē althits geer
 ne vande vooz:sz. beswaernisse ontslagen en
 los sien wilden. So versuecken wi uwer V.
 vriendelijcker en broederlijcker wijs/ ten
 eynde der seluer uwer V. ghedenckende al
 tguut vooz: screuen/ wil den vooz:sz. Graef
 niet alleen wt de vooz:sz. stricte gheuancke
 nisse tot der versochter verantwoordinge
 comen laten/ maer v oock andeessins te gē
 hem als eenen Ridder vande gulden Bliese
 met alle mildelijcke genade betoonen.

Numm. 32 Extract bande brieuē der Key. M.
ghelonden 20. Octob. 1567. aen
Den Hertoghe van Alba/ tē vooz
deel vanden Admirael.

Foli. 36. 101

40.

TEn eynde de voozsz. heur Soone en
man als een vande Staten ende me-
delich des rijcx die oock altyts zyn be-
hoozlyck rijcx contingent ende contributie
betacht heeft / soude moegen vander schier
hachten ende gheuanckenisse op voozgaen
ghenoechsame cautie ende berchtichte vā
vooz ons / des heylighen rijcx heur ende
Dorsten oft oock andere onpartysche te
rechte te slaen / ontslagen ende wederom-
me op zyn vrye voeten ghestelt worden.

Ende want ons dan wel condt en ken-
nelijck zyn / des voozsz. Grauens vā hooz-
ne / ghetrouwe diensten die hy willen ons
sen lieuen heere / Om en Swager Keyser
Karel cc. hoochsalichster gedachtenis / en
der V. des voozsz. Coninc van zyn der eer-
ster ionckheyt af tot no toe so wel in Spaen
gien / als anderffins sonder hem te spaeren
met neersticheyt / lijue ende vermoegen / ge-
hoozsaemlijck ende onverdrietelijck gedaen
heeft / ende dat hy bouen dien ons altyts
vooz eenen van sonderlingen goeden ende
opreche

vprechten ghemoede teghens zynre V. den
 Coninc gheacht is worden. Soo en twij-
 felen wy geenssins dan meynen geheelijc-
 ken dat hy hem aengaende dit tegenwooz-
 dich ras oocknae gelegentheytwel sal we-
 ten te verantwoozden/macr naede mael al-
 soo ons doozsake/waeromme de gheuanck-
 kenisse gheschiet is geheelicken verborzē
 is/ende dat wy mits zynen laughen gedue-
 righen dienste ende besondere dat hy is eē
 vande staten eñ medelith des Rūcx (waer-
 omme wy op het onderdaenich/dien aen-
 gaendeaen ons by zynne vrienden te kennē
 gheuen/tselue oock niet wel comen laeten
 voozby garn)hem altijts vande voozsz. be-
 swaernisse geerne vry ende los sien soude.
 Soo versoecken wy v tot dūnre V. ghenae-
 dichlijck ghesint wē sende dat v V. bedenc-
 kende alle het selue/wil den voozsz. Graue
 niet alleen wt de swaeren gheuanckenisse
 tot der begeerde verantwoozdinge com-
 men laten/macr v oock anderssins teghen
 hem als eenen Ridder des gulde Vlies met
 alder minnelijckheit bethoonen/ende in al-
 tselue bouen de voozsz. zynne getrouwe die-
 sten ende anders also bouen staet/wilt ooc
 aensien dat hy ende de voozsz. zynne bedroef
 de huysrouwe vele vzienden inden rijke
 hebben.

Maec

Num. 32 Extract wt eenen brief vandē Hertoge van Weyerē aenden Hertoge van Alba vanden 30. Januarij/68. voordē Admirael.

Fol. 36. 101
68. Alsoo ons vande Statuten des Gorden ghenoech g'edenct/ ende dat wy gelijk andere den behoorzliken eedt daeroppe gedaen hebben/ soo versoeken wy v U. vr. endelijcken mits desen/ dat hem ghelieue die saken sulcx byde Co. Mayesteyt te helpen voorderen dat metten gheuangenē Grauen anders niet ghehandelt en worde dan alsoo nae ghelegghenheit der Statuten wēl betaempt ende behoort/ inger vueghen/ gelijk wy hier te voren v U. oock ghescreuen hebben/ maer tot noch toe daeroppe gheen antwoorde ontfanghen/ &c.

Num. 33 Extract eenen brief vanden Hertoch van Alba aenden Graeue van Auenar vanden tweentwintichsten Augusti/ 1568. op het wederkeeren vanden Admirael.

S Edert dat ick wt Spaengien ben verstrocken/ hebbe ick de saecken vanden seluen heerre Graef van Hoozne sulcx besleyt

leyt dat zijne Mayesteyt hem de verghele- *Fol. 31. 82.*
 dinghe saldoenna zijne goede verdienste/ *33. 84. 85.*
 ende heeft my alsoo gheseyt eenighe din-
 ghen die ich hem segghen soude daer des-
 selfs Grauensruste aen ghelegghen is/ en-
 de ick soude seer verlangghen van nu af hem
 met my te nemen om eenighe saecken / die
 ich wissende te Bruessele aenghecomen/
 sal te doene hebben / maer icken hebbe hem
 hierinne niet willen quellen / ghemerct dat
 tet redene is / dat hy v. U. gae besoecken en-
 de vertroosten van soo grooten verlies/
 Ick bidde uwe U. dat hy hem verlos wil
 gheuen / ten eynde hy terstont mach we-
 derkeeren / &c.

Num. 12.
 Extract tot eenen Brief des Her-
 toghen van Alba aenden Graue
 van Buenaerden vanden twee-
 entwintichstē Septembris / an-
 no 1567. opt vanghen vanden
 Admirael.

Fol. 41. 42.
43. 44.
 Ende willen oock van onsent wegen
 met alle neersticheyt daerop letten/
 ten eynde in dese sake gheheel recht
 uoordelijcke behoorzijcke wijse gheproce-
 deert sal worden / alsoo wy tselue voor
 Gode almachtich ende de werelt verhope
 te verantwoorden / ende gelyc tegen eenen
 ye

pegheüchen ende soo vele te meer te ghenē
 eenen persoon van sulcker qualiteyt als de
 voorsz. Graefvā hoozne is/ die hier te vo
 ren de Coninclicke Ma. van Spaengien/
 cc. onseralder Shenadichste heere so lan
 ghe ende wel gedient heeft/ van rechts en
 redeneweghen toestaet ende betaemt/ cc.

Numc. 33 Ghetrocken wt eenen Briue des
 Hertoghen van Alba ghesonden
 aenden Voort van Gulick/ cc. 22
 Septembris/ 1567. opt vangen
 des Grauen.

Vlodende myne ghesante te wille
 ghelooue gheuen als mynen eigen
 persoon ende de voorsz. redenen
 te ontdecken daert v bequacm duncken sal
 op dat de werelt mach weten dat zijn Ma.
 daerinne niet gedaen en heeft noch en sou
 de willen doen tghene dat in recht ende re
 dene niet ghesondeert en waere/ ende vele
 min aengaende personagien van sulcker
 qualiteyt ende diensten/ ghelijck ick niet en
 twiifel/ men en sal wten beleyden der sake
 wel begripen/ Waerinne men niet onder
 laeten en sal voort te vaeren met alle verāt
 woor dinghe/ ende soo het behoort in saken
 van sulcken gherichte.

Ghe

Getrocken wter instructien byden *Num. 33.*
 Hertoghe van Alba den voorsz.
 gesanten doen medegegeue / om
 den Hertoghe van Gulick / &c. te
 vercleren / aengaende der genan
 ckenisse der Brauen.

Niettemin datmen en sal niet laten hē
 te handelen / ghelijckmen herren van *Fo. 35. 36*
 sulcker qualiteit behoort te doene / ende *37. 38.*
dat hy selue a in persooone hem ieghen voordich a Dē Her
sal vinden in alle de examinaten diemen hen toge van
doen sal. Blue.

Extracten wt eenen brief vanden *Num. 33.*
 voorsz. Hertoghe van Alba aen
 de Raden ende Commissarisen
 vanden Nederlantschen ende
 Westualischen Creitz / vanden
 4. Nouembrys 1567.

Wij hebben dese voozleden daghen ont *Fo. 36. 100*
 fangen uwen brieff / ghedateert tot *40.*
 Cueten den 22. Octobrisesledē / die ghy
 onstren aenfoecken vande Graue van spue
 varende hoochstraten / biddende vooz dent
 S s Graue

Graue van Horne gescreuen hebt/ met eenen anderen daer by aende Con. M. van Spaengien/ &c. onser alder ghenadichste Heere/ dien wy metter eerster bequaemheit/ alsoo dat behoort/ sullen doen beweyghen/ &c.

Also dat wy noodeloos achten volgende uwe voorbede daer van uwer V. meerdere verclaringhe te doen/ want wy en twyffelen gheenissins/ de Wozst van Cleue die sal op voorzder aensoecken/ v van onse verclaringe geerne berechten/ &c.

Num. 25. Extract vanden proteste byde Grauen van Ruenar ende Hoochstraten/ ghedaen opte onbehoorlike rechtboozderinge tegen de Admirael booztgestelt.

Fo. 56. tot
62.

Hoewel de Heere Philips van Montmozeny als een Ruyx Graue van weghen het Graeffschap van Horne/ ende een vander Orden vanden gulden Bliese des Coninc van Spaengien/ in respecte van zynen persoon ende digniteit/ gheen en anderen competenten Rechte en heeft dan den Keyser oft zyn Keyserlich Camerghe-
recht

recht oft der voorſcreuē Conſtickliche Ma-
 metten anderen heeren zijne medeghefel-
 len vander voorſz. Orden/ ende dien vol-
 gende/ almits bereet is gerocft ende noch
 is voor een yegelick van de ſelue / den Her-
 toge van Alba ende alle andere eenige ac-
 tie oft betichtinge op hem pretenderende/
 te rechte te ſtaene/ ende een wettich eynde
 des rechtens te verwachten. Alle tſelue
 niet teghenſtaende / ende oock teghens de
 rechten ende pzeuilegien vander Orde by
 zijne Con. M. geconfirmeert/ en houdt de
 voorſz. Hertoge n3 alleēlick den vorſz. Gra-
 ue tot groote miſachtinge in geuācheniſſe/
 maer ooc tot grootē ende baerblyckelickē
 achterdeele vande voorſz. pzeuilegien der
 voorſz. Orden/ verſtaet te bedwingen den
 ſeluen Graue voor eenige pziuate Comiſ-
 ſarifen (onbehoorliche rechtens / nae ver-
 moegen der voorſz. pzeuilegiē) om op ſom-
 mige gepretendeerde ende onwarachtige
 vzaech articulen te antwoorden: ende alſoo
 by wege van contumacie tegensdē geuan-
 genē ende onuerantwoorden/ tot een con-
 demnatoir vonnis te geraken. Maer wāt
 al tſeluetēdeert niet alleēlick tot hoochſte
 miſachtinge en inuurt vādē voorſz. Graue
 en vā zijne vrienden en magen/ maer oock
 vander voorſcreuē louelicker orden/ ende
 wāt een vonnis gegeuē by onbehoorlickē
 D s ſ rech

Rechter : is in hem selfs nul ende machte-
 loos/ ende dat oock naer rechte allen geal-
 lieerden persoonen / iae allen vremden on-
 straffelick toegelaten wort/ den geuangenē
 tegens alle onbehoorlick ghewelt/ alle wet-
 tighe behulp ende bystāt te doene. So eest
 dat wy Wirthonis de la Vaing/ Graue van
 Hoochstraten een vande medegesellen der
 voozscreuen voozde/ ende wy herman Gra-
 ne van Huenaar ende Moers/ heere van
 Hedbur/ in onse eighene namen ende van
 wegen den voozsz. Graue van horne/ onser
 heyder swagher/ vooz v openbare notari-
 sen ende ghetuyghen/ openlick proteste-
 ren/ teghens het pretens nietich proces in-
 der manieren als bouen begonst van nulli-
 feit/ costen ende schaden/ omme tselue in tij-
 den ende wijlen behoorlickē te veruolgen/
 ende dat inder bester formen / wijs en wes-
 ghe/ ende also wy naer rechte/ best ende be-
 quaemst cinnen ende moeghen. Ende dat
 de contumacie deur de voozsz. onbehoorlic-
 ke rechters den voozscreue heere van hore-
 ne tonrechte opgheleit/ is van rechts we-
 gen nul ende van onweerden/ noch en can
 hem nergheens toe verbinden/ noch hem
 eenich achterdeel toebrengen/ versoeken-
 de ernstelick ons hierop ghemaect te wor-
 dene openbare instrumenten/ &c.

Extracten

Extracten van eenen byseue wten *Num. 35*
 Nederlande ghesonden aen ins
 Vrouwe de Grauinne van Hooz
 ne / Den twintichsten Januarij/
 1568. nopēn de verraschte recht-
 uoorderinge ende confiscatie.

Slines seyde my datmen het gescrijft
 van berichtighe mīnen heere hadde
 gebrocht metten heisch ed conclusie des pro-
 cureurs generaels / opt vvolcke by moeste ant- *Fol. 32. tot*
 vvoorden, so verre by hem by verstekinge niet 40.
 en vville laeten veroordelen.

En woēsdage lestedē quamē tot Odon/
 Cesar de clerck / en Vieue de Siclers m3 last
 van te aenueerdē ende opteeckenē alle die goedē
 ruerende en onruerende / toebehoozende dē
 Prince van Oraengien / Graue Lodewich
 van Passou / Graue van Egmont / Graue
 van Hoozme / Marchgraue van Bergen o-
 uerleden / Graue vanden Berch / Graue
 van Culenborch / ende heere van Bredero-
 de / vindtbaer inden Graeffschap vā Vlaen-
 deren / Castelhe van Aijssel / Douay ende
 Orchies / ende bescreuen metter daet alle
 tghene datter iste Odon metten leon ende
 Aenthoecken / ende noten alle de papieren/
 rekeningen ende bescheet in het camerken
 by den grooten comptoir.

Da iij Jan

Van de hertoge/ ontfanger generael vā
 Oostvlaenderen quam ooc te Odon met be
 uel van de hertoge van Clue om te ontfangē
 alle ende elckerlike de goeden die alreede ver
 schenen waren/ oft namaels verschynē sou
 den/ ende zynre Maiesteit daer af rekenin
 ge te houden metten anderen penninghen
 van zynnen ontfange.

Num. 35. Extracten wt eenen anderen ghe
 lijcken brieue/ gestreuen den leste
 february 1568. opte onbehoor
 licke procedure.

Dhene ick seinde/ sal ick qualick cum
 nen gederuen/ so verre ick my beraden
 en aduys nemen moet met eenige te Voerē
 en elders daert van noode zyn sal / daer ick
 Fol. 34. 101 my in haesten moet / op dat vvy niet verstekē
 43. en voordē gelyck eenige acten inhouden, van
 den welcken ick sal relieuement moeten
 veruolgen.

Wengaende den toeganck, diē en is niet vry
 gevveest, maer in presencie vā eenē toehoorder,
 op datmen van geen ander dingen oft pro
 poosten spreken en soude so sy seiden / wat
 requeste ick daer tegen heb ouergegeue / en
 heb niet cunnen vercrighen / so oock niet en
 doet de Procureur van myn Herre van Eg
 mont?

mont/mits welcken wy genomen hebben/
dat wy hebbencunnen crijgen / hebbende
eerst toegack gehad wí/ en na middach die
van Egmont voor den seluē toehoorder.

Mijn heere begeert gelt om zynen tyt te
vergeten / men sal oock *gelt moeten vnde om*
zyn costen te betaelen.

Extracten wt gelijcken byene van *Nume. 35*
Den 6. Meerte 1568. van dat de
Wou moedere zyn montkosten
heeft moeten betaelen.

De Fiscaels hebben my doen daghen
om te sien sweren de getuygen eer vuy onse
verantwoordinge gedient hebben. Ick en *Fol. 32. tot*
wete niet hoe zyt verstaen / maer ick hope *40.*
het ons niet vercozten en sal so verre wy in
ordinarisen rechte moegen gehoort wordē/
Ter wijlen ick hier geweest heb / heb ick re
queste ouergegeuē op dat mij heere mocht
te hebben penne, *met ende papier,* om memoziē
te maken tot instructie van zynē raede en
zynen vrienden te scrijuen / de rekeninge vā
zij schultheisschers te tekenē / en ooc aēgaen
de momborse vanden Heere van Cruyninghen Folio 106.
daer hi alleē mōboer af is mits v asijūichz
des Marchgrauē van Bergē. Mits al tsel
ue thoouēde dē Capitein Salines / oft hem
H s iij laten.

latende copie eest noot/ dat hy doech voort-
ane meer lochten en vryheit mochte hebbe
lancx het casteel voor zyn gesontheit.

Tgelt in een billet opgeteekent / heb ick
ontfangē so v belieft heeft my tselue te sein
dē/maer daer sal wel 25. gulden verlies op
wallē/en daer z̄hoocepēningen ond̄/die hier
voor billon afgeroepē z̄jn/ ic sal daer mede
het beste doen so vele ic can/ metten meestē
deel betalende *de ordinariſe mont costē*, op dat
hy voortane in tijts mach gediect wordē/
want om die te geuen tot zyn ghenoechte/
soude luttel helpē/en soude ghebreck lyden
int ghene hy niet gederuen en can.

Numc. 35 Betrocken wt eenen gelijcken brie-
ue vanden II. Heert 1568. opte
onbehoorzlicke verraschte recht-
uoorderinghe.

Fol. 38. tot 45. Ant sy hebbē den 24. Februarj by ac-
te verleert/dat sy sullē voortwarē ter
diffinitiuē na dat den queſte gedaen sal z̄j/
hoe wel het is buytē recht en redē/nade ge-
woonlicke maniere van procederen/ warr-
om wy op mozgē sullē sien om een requeſte
te maken om tūt te hebben om te moeghen
aduiferen/ conſulteren/ confereren en thoo-
nonouſe antwoorde eer wy die ouer geuē.
Betroc

Getrocken wt eenen ghelijcken *Numc. 35.*
 Brief van 18. Meert. 1568. opte
 preuilegien vander oorden ende
 aengeboden bozchtocht.

Wen heeft ons acte ghegheuen dat de *Foli 38. 102.*
 Preuilegie vander Oorden in desen *45.*
 niet en vercozt worden. Mijn Heere heeft
 my gheset als ich lest by hē was / dat goet
 ghecreghen waeren breuen van fauceur
 vanden Bisschoppen van Coelen / Vuyck /
 ende andere Heeren / op dat hy mochte ver
 crighen dinhouden zynre requeste / dwerie
 is in effecte / ontlegghen te wesen. *tutorie*
ost sub pena conuicti.

Getrocken wt eenen anderen ghe *Numc. 38*
 lijckē brief van 31. Meerte / 1568
 dat de Fiscaels geen getuyghen
 geleyt en hebben.

W is ouer een maent gheordineert my *Fol. 40. 41.*
 dagelijcx te vinden vooz de Camere vā
 den Stade smorgenaten achten en sachter. *42.*
 naens ten dry vren om te kennen ende sien
 sweeren de getuygen die de Fiscael tegen
 mijn heere wilt leyden / maer tot nu toe en
 isser niet comen / sy verlengen den tijt van
 thien in thien daeghen.

Is v Ghes

Numc. 35 Ghetrocken wt eenen ghelijcken
Brieue van 9. April/ 1568. tot
Loeuen opt leyden der ghe-
tuyghen.

Fol. 40. 41.
42. **A**ngaende den ghetuygen/die sy tegen
mijnen heere leyden willen/ sy hebben
vā ouerlāge die met eenē billette genoēt/
maer tot mijnen vertrecketoe na Bruessel
en haddē sy geene met allen gehoozt mijns
wetens / het en waeren de gheuāngene.
Ick seynde me Vrouwe het dobbel vanden
namen der getuygen die sy seggē te willen
doen hoorzen tegen mijn heere/ Sy hebben
my gheweyghert de articulen en kalēgier
daerop sy die willen leyden/dwelck teghen
de maniere van procederen is/ soo my de
practizjns segghen.

Wy hebben neerstlichlick ghevrocht
ende sullen morgen na Bruessel reysen/ op
dat ick morghen nae noente mach requeste
ouer geuen om toeganck te hebben/ende en
sal niet laten by mijn heere te reysen/ cun-
nen wy consent cruyghen.

Numc. 35. Ghetrocken wt eenen anderē brief
van 18. Mey/ 1568. nopende de
interlocutorie ende borze stellē.
Const

Const ghij door gunstige brieuen vande
 Keyserliche Mayesteyt oft andere hee-
 een vercreghen tghene des voorszeyt is/ oft
 ten minsten dat de sake werde ghehandelt
 vooz ompartijdige rechters en waere geen
 cleyn sake/ ghemerckt d'Acte diemen my
 en Saterdaeghe lesleden gecondicht heeft
 byder welcker vercleert is *dat de kennisse vā* Fol. 43. 44
der sake niet en coemt den Ridderen vander 45. 46.
 Gorden/ maer zynre Mayesteyt als heere
 deser landen gelijckso: mich der geenre die
 menteghenden heere van Egmont hadde
 vercleert in Januariolesleden.

Daer is geordineert *daermen soude bor-*
ghe stellen. vooz de Salarisen vanden Com-
 missarisen die neffens de grootste heerē ge-
 sonden worden om hen getuigenisse te hoo-
 zen/ waerom ick aen Vergas geseet hebbe/
 dat sy mijnen heere hadden geuanghen en
 zyn goet aenveert/ ends dat de reste v was
 toebehoozende.

Getrocken wt eenen gelijcken brief
 van 25. Mey/ 1568. opte onbry
 veruolginge des Proces. *Num. 35.*

En heeft my geseit dz gisterē auct de
 procureur des heerē vā Egmont se-
 here schriften ouerbrocht/ ende dat eenige
 was

van dien zynen aensiene in stucken ghescheurt werden/waerom enwete ick niet/want ick den tijt niet ghehadt en heb om hem te spreken.

Men sal nu weder beuindent gene ick by mijn voozgaede screef/dat niet antwoorden/zijn antwoorde is/willende datmen zynen ghebode onder danich sy.

Numc. 35

Getrocken wt ander ghelijcke Brieuen van 30. Mey/ 1568. van het onbehoorlijck sluiten des proces.

Folio 34.

Ende hebbende oorlof ghecregen om toeganck te hebben/ oock zyn meyninghe verstaen/ midtsgaders ghemerckt den voet dien wy bedwongen zyn te volghen/ Soo is naevele heractslaghen tsaemenspreken ende aduyfscu/beuonden gheraden datmen soude maken seker scriftuere tot verontschuldighhe der misdæde hem opghelcet/welcke scriftuere zynen raede is ghethoont.

Dat is doorszake geweest/dat die scriftuere in rechte is ouerghogheuen eer v de copie gefonden is/want ick en wiste waer anders bliuen/so werde ick ghehaest/sonder dat ons eenighe requesten hebben cunnen

nen helpen / die wy doen ouergauen tot
 versheyden eynden ghelijck oock niet en
 deden vele andere / die van wegen des hee-
 ren van Egmont ouerghegheuen werden
 die ons dienden tot eenē Spiegel / En also
 wy sustineerden dat de Fiscrael opte selue *Fo. 46. 47.*
 scriftuere soude antwoorde by kennen oft
 ontkennen / hebben sy verleert niet meer
 te willen scrjuen / haestende den tijt van
 thoonre / dien sy seyden soo wel te loopen /
 vooz ons / als vooz hen / Soo dat nae vele *Fo. 55. 36.*
 verthooninghen den seluen allen verlēgt
 is totten 24. Mey / peremptorie. Vercleer-
 rende het proces nae dien dach te zyn ghe-
 houden ghesloten in rechte ende ons van
 alle productie versterken.

Ich hadde requeste ouergegheuen ten
 eynde mijn heere mochte opteekenen de
 namen der getuygen die hy noch begeer-
 de te doen hoorzen / maer en heb dat niet es-
 nen vercrighen / midts den tijt ouer was.

Alleelijck reprocherende *in forma cō-*
muni nae dieu men ons hadde gheweygert *Fo. 34. 35.*
 het vercleeren der ghetuyghen int particu-
 lier.

Ghetrocken wt eenen Briue byde *Numo. 35.*
 Grauinne van Hoorne nae Nes-
 derlant ghescreuen den 6. Mey /
 1568. opte Declinatorie.

Ens

Ges meyninge is dat ghy by goetdūc-
 kē van die van onsen raede ende ter
 bester bequaemheyt het moeghelijck sy in
Fol. 34. tot
45. alder ootmoet zūnder Ex. verthoōt de pre
 inlegien ende statuyten vander oozden/ op
 dz mijn sone na vermoegē der seluer mach
 ghehandelt worden/ ende in dien zūne M.
 oft zūne Ex. daerop gheen acht nemen en
 wilden (des wy gheene rechtueer dighe re-
 dene oft oorsake en cunnen gedencken) so
 sult ghy verthoonen dat in sulcken gheual-
 le mijn voozscreuen soone niet en vermacht
 ghehandelt oft in rechte ghetrocken te
 worden/ dan als een Graue ende vooz zūn
 competente Rechters vanden heylighen
Fol. 49. tot
55. rijke/ ghelijck oock de Keyserijche Ma-
 yest. eenige Keurvorsten ende den Creyts
 van Westphalen (daer onder t Graeffschap
 van hooz/ en de de heerlijcheyt vā Weert
 begrepen zūn) by brieuen van ouer sekere
Folio. 5. maenden sulcx aen zūn Co. Ma. ende zūn
 Ex. ten faueure ende defencie van mynen
 soone gescreuen hebben.

Numc. 36. Extracten wter Requesten ouer-
 ghegeuen by den Procureur des
 Grauen van Egimont metter
 appostillen vanden xxvij. Ja-
 rij/ 1568

Ende

Ende dat hy gheensins en soude willen
 achterhaelt zijn van aen uwer Ex. de
 voozsz. requesten geaddresseert gaende aen
 zijn *M.* gepresenteert te hebbē dan als aen *Fols. 34. 1*
 een Ridder vander seluer ordre by zijn *M.* 54.
 ghecommitteert / voozden welcken (ende
 niemanden anders) de voozsz. Graue moet
 ghestelt worden te rechte en geadmitteert
 tot zijn onschult / mits dien de selue heer
 Graue is notoirlyck een Ridder vander
 seluer ordre / sonder dat hem selue can be
 nomen oft hy daer af verstenen worden by
 eenighen appointemēte *nulluer & incompe-*
tenter ghegheuen / ghelijck men heeft ghe-
 socht te doene by dacte vanden xx. deser
 maent.

Ghelijck de exempelen en acten sedert
 toeghecomen des bewijlinge en vercleerin
 ge geuen. als vanden heeren van Nieu Ca
 steel / Montaga / Descāpes / de la roche / Ro
 len / vanden Graue van Romon / vanden
 heeren van Gruythuyse van Kauenstein /
 Desquerdes / de Kijfborch / de haultbordijn
 ende meer andere / dewelcke allegader we
 sende heeren vander Ordre ende beschul
 dicht gedragen te hebben de wapenē tegē
 heuren ouersten ende tegen blant ende an
 dere desgelijcke saken / En hebbē nochtās
 niet aengetast noch gehandelt geweest dā
 voozde collegie vander seluer ordre. *Söder*
 dat

datmen oeyt heeft gheprocedeert oft doen procederen teghen eenighen ridder/vader worden anderffins. Ten waere emmer dat hy eerst by vountisse vanden Hoof de ende Ridderen vander Doorden waere afgesteld van zyn ere ende vander Doorden.

Ende alwaert dat alle tghene des voorsz. screuen is/cosseerde ende dat de voorsz. de heer Graue niet en waere een Ridder vander Doorden/Rochtans en soude hy volghen den preuilegien van Brabant ende den contracten by zyn Mayesteyt beswozen voorsz. gheen ander iusticie ghetrocken kunnen worden. Dan voorsz. de ordinarise stichters van Brabant/aldaer de voorsz. heer Graue is woonende/en Baenreheere / alwaer oock zynen persoon aenghetast ende ghehouden is gheweest/ als hi licht byden extracten vanden seluen tractaten hier aene ghehecht/volghende welchen preuiligien ende contracten oock geen persoon aldaer ghehouden oft gheuangen/ en mach veruert noch wten seluen lande ghetrocken worden. Mits den welken/ soo versuecht de voorsz. remonstrant in alder ootmoet dat om alle misverstant te verhueden/uwe Excellencie here wil vercleeren ende doen blicken oft sy is verlien vā genoeghsamer commissien van zyn M. ruer ende den sake vander voorsz. Doorden/ In welcke geualle hy

hy versuect dat uwe Excellentie hem tof
 buegen nade statuten ende ordinaucie van
 der Orden/ volgende der verbintenisse en
 eede die sy aen der seluer Orden schuldich
 is/ ende in desen procederen by aduysse van
 den Riddersen der seluer/ sonder ander toe
 te laten. Ende euen verre v Excel. niet ge
 committeert en is/ dat sy heur wil verdra
 gen van hem te onderwinden oft kennisse
 te nemen vanden seyten oft saken des voor
 screuen Grauen/ totter tijt toe dat daerin
 ne sal wesen anders verlien/ volgende den
 seluen statuten/ oft by ghebreke van dien
 soude de suppliat benoedicht wesen te pro
 testeren van nulliteit. Siddende uwe Exc.
 niet anders dan int goede te willen nemen
 dese verthooninge/ versueck ende protesta
 tie/ ghemerct hy anderssins niet en soude
 kunnen beware/ de rechten ende voordee
 len den voorszreuen heere Graue zynen
 meester competerende/ noch zynen laste
 voldoen.

De Appostille opte selue
 requeste.

Sin Exc. seet en vercleert dat sy van
 deser sake kennisse heeft ghenomen/
 ende neemt by commissie van zynder Ma
 lesteit als Ouerheere van desen landen
 van herwaert souer/ ende niet als hooft vā
 Te des

vander Soerden vanden gulden Bliese. En
 daerom daerin sal voortvaren ghelijck ver
 cleert is byden acte ende vonnissen die zijn
 Ex. daer in heeft gegeuen. Ende sal de ver
 thoondet hem vermuden van op dit punct
 meer requesten ouer te gheuen. Ghesdaen
 te Brussel den 27. January 1567. Onder
 teeckent Mesdach.

1568. folo
 0070125411

Numer. 36 Vercleringhe des Hertoge van Al
 ue verstekende den Graue van
 Egmont.

Aen zyn Excellencie.

Verthoont den raedt en Procureur
 Generael van zyn M. hoe dat de
 Graue van Egmont gheuanghen/
 ghehadt hebbende vele langhe dilayen
 om te antwoorden opte criminele betich
 tinge tegen hem gedient/ende te doen zijn
 verification/thoonen ende enquesten/geen
 maniere en maect vande sake van zijnder
 zijden te haesten/versuect dat/gemeret het
 interual van tijde/dwelck hi gehadt heeft/
 hy worde verstercken van al/ende dat de sa
 ke by uwer Excellencie sal ouersien/ghe
 uisiteert ende geuult worden/so sy sal vin
 den behoorende. Opte marge stont ghe
 screuen

screuen aldus / zÿ gechoont den Procureur *fo. 41. 42.*
 des Grauen van Egmont / ten einde dat *43. 44. 59.*
 hi tusschen dit ende mozghen den 9. deser *60. 61. 62.*
 maent. den geheelē dach alle gere des hem
 belieft tegen de scriffen / rhoonen ende an
 dere productien in deser saken by den Pro
 cureur generael gedaen / hem aduerteren
 de dat hy van nu af is verstenen / ende het
 proces gehouden vooz gesloten / ordineren
 zÿn Exc. dat tselue proces vooz hem sal o
 uerbzocht worden en Maendage naef sco
 mende den thiensten der voozsz. maent om
 dat te ouersien. Gedaen te Brussel den 8.
 Mey / 1568. Onderteecken Praets. On
 der stont gescreuen / Secollacioneert met
 zÿnen originalen / ende beuonden accorde
 rende. By my Jan vander Hagen / Deur
 weerder / &c. welck original ick ten voozsz.
 achtsten dach Mey omtrent den thien vze
 heb vercondicht aen Horsch graue als Pro
 cureur gesubstitueert van wege des Gra *fo. 54. 55.*
 uen van Egmont / dewelcke protesteerde *56. 57. 58.*
 so hy seyde te voren gedaen geweest te zÿn
 by zÿnen heere den voozscreuen Graue /
 ende her Nicolaes de Vandas zÿnen Pro
 cureur / In teecken der waarheit dese ghe
 teeckent / &c. Ondergheteeckent J. van
 der Haghe.

T t h D r r

Wiss. 36 Verthooninge opt voorgaende ver-
cloeren ghedaen.

Aen den Hertoghe.

Verthoont in alder ootmoet de Procureur des Grauen van Egmont/hoe dz hem van noode is geweest om te maken de ontlastinghen desselvs Grauen te doen ouersien ontalliche vele stucken in afwesen ende sonder directie des voorszreuen Grauen/ende wten seluen mitsgaders der informatie sulchs als hy heeft cunnen crighen vanden seluen Graue in teghenwoozdicheit der gheenre die uwe Excellentie daer toe hadde geordineert/ heeft hy doen

Fo. 41. 42.
43. 44. 54
tot 63. „ beworpen de voorszreuen Defensien / om
„ dewelcke te moeghen verthoonen de voorszreuen Graue/ heeft hy aen uwer Excel.
„ sozlof versocht/ ende om dien sozlof te crighen veruolcht thien daghen lanck / nadenwelcken hy daerop metten voorsz. Graue heeft continuelijck gebesoinneert vijf daghen lanck/ ende vele dinghen verandert ende herstelt dooz vzeeder instructie vanden voorszreuen Graue/ die vanden saken best is gheinformeert/ ende so hi verthoont der/ heeft te raede diuerse Practicijs ende
„ Doctoren/ hem toegelatē en geautoriseert by uwer Excel. en heeft hy die defensien niet derven ouerghen/ sy en waren eersst
ouersien

ouerlien by alle de voozsz. assistenten/ ende
 besunder by den Doctoren van Voeten/
 waer toe hy rijt heeft moeten hebben/
 dwelck belet heeft dat hy deselue Defen-
 sien alnoch niet en heeft cunnen ouergaen/
 ende vele min thoonen/ dwelck den vooz-
 screuen Graue geen preiudicis en behoort
 te doen/ te meer ghemerct dat de Procure-
 reur Generael tot op twee daghen her-
 waerts noch heeft ghebesoingneert in zijn
 productie ende thoonen/ ende dat naden
 stijl van procederen/ volghende den Ghee-
 stelicken rechten (die de Procureur schijnt
 eensdeels ghevolcht te hebben) den ter-
 mijn van te dienen van Defensien/ ende te
 leyden ghetuygen vooz den voozscreuen
 Graue niet eer en heeft behoort te begi-
 nen oft te loopen dan nadien de voozscreue
 Procureur generael van voozderen thoon
 soude hebben gherenunciert. Welcken
 niet tegenstaende/ so is den Suppliant he-
 denomtrent den thien vren gheinsinueert
 beuel oft appointement van te allegueren
 tusschen dit ende mozghen (wesende Son-
 dach/ tghere hy soude willen segghen te-
 ghende ghescriften/ thoonen en productie
 ghedaen by den Procureur generael/ met
 waerschouwinghe dat hy van nu af was
 verstellen/ ende het proces gehouden vooz
 ghesloten/ ende vooz sulcx uwer Ex. op en

It is Maen.

„ Maendage nae stromen den 10. deser maect
 „ soude wordē buergedragen om te worden
 „ geuuliteert/sonder dz den Suppliant zij ge
 „ stelt geweest eenigē termijn peremptoir/
 „ en op verstenen sedert dat hē is gegunt toe
 „ ganck aenden voozsz. Graue/ om te hebbē
 „ inforzmatie totten maken zijner defensien/
 „ ende dat den Procureur voozsz. is belast te
 „ doen exhibitie vandē stucken/ titlen/ en mu
 „ nimenten geruert in zijn belastingen/ den
 „ welcken hy alnoch iegēwoozdelick niet en
 „ heeft al voldae/hoewel hem tot dien ein
 „ de ten versuecke vanden Suppliant vā we
 „ gen uwer Ex. tselue te meer stonden belast
 „ is/ dwelck aengemerct ende besundere dat
 „ men hoopt ende vooz versekert houdt/ dat
 „ noch zijn Mt. noch v Exc. niet en begeerē
 „ den voozsz. Graue te verstenen van zijn
 „ defencien by precipitation / maer dat zijn
 „ verantwoozdinge hem vzij ende volkomen
 „ bliue/ ende dat ten minsten een geuangen
 „ ende verweerde in wat saken dat het sy/
 „ behoozt gefauoziseert te wordē so vele als
 „ een betichter/ besunder oock aengaende zij
 „ defencien en termynen van thoone/ dwelc
 „ is het principaelste stuck vande defensien.
 „ So versoect de suppliant (sonder nochtās
 „ den voozsz. Graue eenich pzeiudicte te wil
 „ len doen) dat de voozsz. defensien moeghen
 „ worden ontfanghen tusschen dit ende en
 „ Dinstage

Dinsdaghe naescionende den 12. deser
 maent/ en dat hem worde bequamē tūt ge
 gunt om die te thoonen/ naden heisch der
 productien ende distancie vanden plaetsen
 daer de ghetuigen sullen te vinden wesen/
 Ende sult wel doen. Opte marghe stont
 ghescreuen / Den Suppliant zyn ghe
 gunt geweest verscheyden dilacien en ter
 mynen om te allegeren ende proberē tge
 ne hē soude belieuen/ en ooc gewaerschout
 dat hy in deser saken zyn neersticheit sou
 de moeten doen/ vercleerende altijt int ghe
 nedz tot zynē versuecke geordineert is/ dz
 het geschiede sonder preiudicie vande staet
 ende expeditie vander saken, inder vueghea
 dat deselue niet langher alshw en can wtge
 stelt worden. Niettemin zyn Ex. laet noch
 toe ter defencie des voorsz. Graue van Eg
 mont/ dat tallen daghen het sy Sondach/
 heiligen dach oft niet/ ontfanghen worden
 alle productien so wel vā scriftuerē ende al
 legatien/ als van getuygē die de verthoon
 der oft andere indē name des voorsz. Gra
 uen sal willen producerē ende doen hoorē/
 ende dat toter tijt toe dat selue proces sal
 by zyn Excellencie wesen gheuisiteert/ Ge
 daen tot Brussel den 8. van Mey. 1568.
 Ondergeteechent Praets.

Te liss

Der

Nouv. 36. **Wersueck der Fiscalen tegē de Defensie Des Grauen van Egmont.**

De Fiscals ghesien hebbende dantwoorde ghediens byden Graue van Egmont op den heisch ende beschuldinge teghen hem ouerghegeuen. Segghen dat ghemerct de voozscreuen Graue *by een* *Fol. 41. 101* *protestatie* begrepen inden beghinsel zyns der antwoorde / ende int einde der seluer herhaelt / in deser saken niet en wilt Titis contesteren vooz mijn heere den hertoghe van Bluen / ten principalen / ende dat noch tans de voozscreuen Graue van ouer langhe vander seluer exceptien declinatoir is gheweest versteken / als niet ghesondeert wesende / mits dien de rechten ende priuilegien vander *65.* *Ordre* gheen plaetse en guppen in den saken / misdaden ende quaden seyten hem op gheleert / versuecken dat de voozscreuen Graue mits zyn weigheringhe ende vertreck van in deser saken te procedereren volghende der ordonnancie van zyn Excellencie / ende so hy na recht schuldich was te doene / sal zyn versteken van al / ende dat de sake sal worden ghenomen in aduusse van zyn Excellencie om die te wijsen ende termineren ten diffinitiuē / so die in recht ende redene sal vinden behouuende. *Juds marge stont gheappointeert*
adus:

teert aldus/ Sijn Ex. ordincert dat dese ant-
 woorde sal worden ghetoont den Procureur
 vanden Graue van Egmont / op dat
 die met teghene hy daerop sal willen seggē
 tusschen dit ende morghen den gheheelen
 dach/ hemwoorde ghebrocht om daerinne
 te verken / soo hy sal vinden behoorende/
 Ghedaen tot Brussel den 12. Mey / 1568.
 Ondergheteckent Praets. Onder stont
 gescreuen aldus. De requeste metter appo-
 stille opte marge gestelt/waerof copie hier
 bouen gescreuen staet is geïnsummeert Mee-
 ster Wilhelm de Borchgrauue Procureur
 ghesubstituert / cc. vanden voorsz. Graue
 van Egmont desen xij. May / 1568. tusschē
 den vijf ende ses vren desauōts by mi deus
 weerdere ondertreckent / welke Borch-
 graue my seyde / dat hy blijft by den voor-
 gaenden protesten. In kennisse der waerheit
 heb dese gheteckent / cc. Ondergoteckent/
 J. vander Haghe.

Monnis van contumacien teghen Num. 90
 den Graue van Egmont.

Ghesien by zyn Ex. de antwoorde efl ghe-
 scriften des Grauen van Egmont tot
 zijne onschult ouer ghegheuen / Ingelijck
 de requeste des Procureurs generael van
 den Coninc / tot einde vande lesse verste.

kinge zjner thoonen ende defensien/ mits
 gaders de replijcke des Procureurs vande
 voozsch. Graue persisterende ende bliuende
 de by zjn protestation ende declinatorie/
 niet teghenstaende by zjn Excellencie te
 meer stonden vercleert ende den voozscre-
 uen Graue gheinsnuert sy dat de selue de
 declinatorie niet en was ghesondeert ende
 dat hy inder saken soude vooztuaren. Ghe-
 merct oock dat het dilaey hem gegunt op de
 requeste vanden achsten deser maent geen
 effect en heeft ghesorteert / midts dien de
 voozscreuen Graue van gheender mey-
 ninghen en is te litifcontesteren dan vooz-
 de rechteren by hem ghepreteudeert ende
 voozden seluen zjn thoonē ende defencien
 te doen/ Sjn Excellencie (vercleerende an-
 derwerf den voozscreuen Graue vooz wet-
 telijck ghecontumaceert) ordincert dat
 zjn voozscreuen antwoorde ende ghescrij-
 ten niet toegelaten en sullen worden vooz-
 der dan nae recht die plaetse en hebben
 ende tot meerder informatie ende instruc-
 tie der ghene die ghecommittceert zjn tot
 ter determinatien ende diffinitie der vooz-
 screuen sake ende versteect voozde leste rei-
 se den voozscreuen Graue van alle manie-
 re dan defencien ende preuen vooz zjne
 Excellencie/ ende de selue sake vooz gheslo-
 ten/ op dat die bi definitiue vonnisse ghewt
 ende

Fol. 61. 62

Fol. 44. 101
60.

ende ghetermineert worde/ soo beuonden
sal worden behoorende. Ghedaen te Brussel
selden veerthiensten Mey / 1568 / Onder
teekent / de Hertoghe van Blie / ende on
derteekent Praets.

Requeste des Grauen van Egmont *Name. 90*
om te comen ten thoone.

Aenden Hertoghe.

Verthoontootmoedelijck de Procureur
des Grauen van Egmont hoe dat de
selue Graue sedert zijn gheuanchemisse
altijt bouen al versocht heeft te bewijfen *Fol. 39. 20*
zijn ontschult sonder te soecken eenighe di
laeyen oft wtweghen behoudens altijt en *62.*
sonder preiudicie vanden statuten vander
vordre des gulden Wlies ende vanden pre
uilegien by hem gheallegeert / voo; het ge
niet vanden welcken hy seer heeft ghebe
den / sonder daerop oyt ghetreden te zijn in
debat teghen den Procureur ghenerael
om op sulcken exceptie declinatoire ende
reiectie der Preuilegien ende Statuyten
by vonnisse yet ghewesen oft vercleert te
worden / Iae ter contrarien is waerachs
tich dat v Excellencie by voozgaende
ordi

ordinatie vanden xv. Jaanuarij den voorsz.
 Graue expresselijck heeft gereserueert de
 vryheyt der seluer ordre sulcke als hy nae
 macis soude willen pretenderen/ welcken
 volghende/ so heeft de voorsz. Graue (by
 der seluer ordinancien ghedronghen we
 sende om tantwoorden opte beschuldings
 desselvs Procureurs generaels) Sheant
 woort onder expresse protestatie vande
 voorscreuen statuyten ende preuilegien/ de
 welcke by uwer Ex. int ontfanghen der sel
 uer antwoorde/ is gheaduouert gheweest
 endesoch int voorszwaren tot voordex in
 formatie opte voorsz. belastinghen inder
 vueghen dat de voorscreuen Graue nae
 recht ende redene verstaen heeft ende ver
 staet ghebleuen te wesen op zyn gheheel/
 aengaende den voorszcreuen preuilegien/
 ende statuten/ sonder te veruallen in eeni
 ge contumacie/ oft weygheringhe van zyn
 preuen ende defencien te doene/ gemerct
 zyn voorscreuen antwoorden mettes aen
 neminghe ende aduoueren van dien mette
 exhibitien van zyn defencien ende eenighe
 stucken sedert ghedient/ ghelijck by inder
 seluer manieren ende tot meerder informa
 tie ende instructie vander saken/ heeft ghe
 weest ende is alnoch bereit van zyn vordre
 ehoonen ende exhibitien te doen / oock te
 dienen van voprochen ende alle andere sa
 ken

lien wt te richten op dat de waarheyt ende
 zyn onschult eenen yeghellycken mach ken
 lyk worden/ende besondere oock den ge
 nen dien nae rechte de wtinghe deser sake
 sal competeren/volghende de voorszreuen
 reseruatie der ordinancien vanden xv. Ja
 nuarh/ Ghelyck oock by den lesten appoinc
 temente van uwer Excellencie indaete den
 xiiij. deser maent/ de antwoorde ende ghe
 scriften alreede gheexhibeert zyn toeghe
 laeten tot meerder informatie ende instruc
 tie soo na recht behoort/ te meer ghemerct
 dat in processen criminele geen contumacie
 (dewelcke euen wel in desen cesseert/ midts
 de voorszreuen reserue exhibitie/ admissie
 ende aduoy) en can plaetse hebbe oft effect
 sorteren/ de rechter en moet hem alst vol
 comelic ende geheelic informeren vanden
 saken ende ghelegghentheden van dier tot
 ontlastinghe des beschuldichden/ dewelck
 oock v Excellencie schijnt te hebben willen
 naeuolghen by den voorszeyden appoincte
 mente vanden xiiij. deser maent aengaende
 der antwoorde ende stucken als doen ouer
 ghegheuen/ Ende want deselve redene ooc
 valt aengaende den vesterenden thoonen
 ende verificatien/ die niet en moeghen ge
 scheyden zyn/ maer nootelyck moeten ghe
 vuecht zyn totten voorgaenden scriften en
 defencien/ Te meer oock dat deselve defen
 cien

ken niet en souden kunnen ghedienen tot instructie ende informatie sonder te zijn bewesen metten voorszenden thoonen ende verificatien/ Soo versuecht de voorszcreuen suppliant seer ootmoedelijck dat uwer Ex. ten aenschou van tgene des voorsz. is/ ende dat in materie criminele gheen conclusie plaetse en gript, om vvt te doen sluyten de informatie ende verificatien vander saecken/ belieuen wille/ bouen den voozgaenden stucken/ noch te ontfanghen dese byghevuechde stucken by Inuentaris ghesdeligneert/ ende daer en bouen alle andere verificatien opte voozscreuen defensien dienende/ soo van ghetuyghen als anderffins / met behoerlijcken tijt/ daerinne hi suppliant hem offereert te besouingneren sonder ophouden van daeghe te daeghe totten eynde toe van den seluen verificatien/ ende sal v Ex. doen naeuolghende recht ende reden.

Verstekinghe Des Grauen van Egmont opde voozgaende requeste.

De verificatie ghedaen biden appointementen vanden xv. Januarij lesleden in deser requesten verhaelt/ gheschiede ten eynde om te moegen allegeren de preuilegien vander Gordre/ en op dat de Graue van

van Egmont hem niet en soude excuseren
 om te antwoorden opt libel accusatoriael
 des Procureurs gheneraels aengaende
 het eyghen feyt des voozschreuen Grauen
 onder het decksel dat hy antwoordende sou
 de veruallen van te moeghen allegeren het
 voozschreuen preuilegie/ Naer naederhant
 ghesien de profestation ende allegation des
 voozschreuen Grauen aengaende vooz-
 schreuen preuilegie ende de exhibitie vande
 boecke vanden Statuten der voozschreuen
 ordre ghedaen van weghen des voozschre- *Fol. 39. 106*
 uen Grauen/ Soo is besluue verstenen ge- *62.*
 weest/ vander seluer pretensien/ ende opte
 voozschreuen declinatoire vercleeringhe
 ghedaen by acten vanden xx. ende xxiii.
 der seluer maent Januarij / dewelcke als
 doen den persoone vanden voozschreuen
 Graue vercondicht zijn/ dwelcke oock te
 meer stonden telcken is vercleert geweest
 byden appointementen ghegheuen opte
 requesten van zynent weghen ghepresen-
 teert. Ghesien dan dat hy daer by blijft/
 ende niet en wilt litiscontesteren en datter
 informatie is ghenomen opte articulen vā
 der belastinghen om de waerheyt te we-
 ten/ soo wel opte pretensien des Procure-
 urs gheneraels / als opte antwoorde
 vooz zyn defensie byden Graue ghe-
 daen/ Soo vercleert zyn Excel. anderwerf
 dat

dat de voors. Graue is behoorlyck verstecken,
 (volgende der acten vande xiiij. deser maet
 aen hem en zynen Procureur vercondicht)
 .. van allerhande defencien ende thoonen
 .. vooz zyn Excellencie/ ende dese sake gehou
 .. den vooz ghesloten ende dat zyn antwooz
 .. de metten sincken niet en sullen ontfangen
 .. worden/maer alleenlych ghesien tot bree
 .. dere informatie ende instructie der gecom
 mitteerde terrotinge vander seluer saken/
 Ghedaen den xviij. Mey/1568.

Nume. 36 Verleeringhe des Hertoghen van
 Alue teghen de preuilegien van
 der Dozden des gulden Alies.

S Ferdinand Aluarez van Toledo/
 hertoghe van Alue/ Marchgraue van
 Coria/ &c. Stadthouder/ Souuerneur en
 Capiteyn generael voozden Coninck mi
 nen heere inden landen van herwaertse
 uere doen te weten aen v heer Philips van
 Montmorency Graue van hoozne dat de
 raet ende Procureur generael van zyn ma
 pesteyt ons gepresenteert heeft een reque
 ste vanden naeuolghenden inhouden/ Men
 zyn Ex. versuecht den Raedt ende Procu
 reur generael van zynne Mayesteyt dat de
 Graue van hoozne woze vercondicht een
 acte

acte ende vercleeringe gelijcke der gheen Fo. 44. 45
 re die gedaen is in der saken des Grauen
 van Egmont/ in date 24. Januarij lesle-
 den/ op dat deselue Graue van horne geen
 ignozancie des en pretēdere/ dat in sulche
 misdaden ende delicten als daer mede hy
 belast is/ de priuilegien ende Statuten van
 der Orden geenssins en belsetten de iusti-
 tie ende iudicatuere competerende zynre
 Maiesteit/ als heere deser Nederlanden
 oft den ghenen die zyn Maiesteit heeft ge-
 committeert/ Ende dat de kennisse van ge-
 lijcken misdaden gheenssins toe en compt
 den Ridderen vander Orden/ noch eeni-
 gen anderen persoonē. Opde welke stont
 gheappostilleert/ *Fiat ut petitur*, ende sy Fo. 61. 62.
 des de wete ghedaen aenden Graue van
 Hoorne. Sedacn te Brussel den 15. Mey/
 1568. Onderteckent Praeta. Volcht daer-
 te. Sijn Exr. Op dat de Graue van Hoor-
 ne gheen onkennisse des vooz en laege/
 noch by en brenge eenige andere onschult
 onder tdecsel vanden priuilegien ende sta-
 tuten vander Orden des gulden Vlies/
 ghelijck by den Raedt ende Procureur
 Generael van zyn Maiesteit versocht is
 gheweest/ Veelcort ende seet/ ghelijck hy
 gheset ende vercleert heeft in der saken
 des Grauen van Egmont/ dat in dusda-
 nu nigeti

„ nighen quaden feyten ende misdaden als
 „ daer mede de voorſz. Graue van Hoozme is
 „ belast/ notoirlich de priuilegien ende statu-
 „ ten vander Oorden niet ouer al en betettē
 „ de iurisdictie ende iusticie toe comēde zyn-
 „ re Maieſteit/ als Prince ende Heere van
 „ desen Nederlanden oft den genen by zyn-
 „ re Maieſteit gecommitteert. Ende dat de
 „ kenniſſe ende oordeelē van sulcken misda-
 „ den geenſins toe en behoort den Ridderē
 „ vander Oorden noch eenigen anderen per-
 „ ſoonen. Gedaen te Brueſſelden vyftchien-
 „ ſten Mey 1568. Gheteekent/ den Hertog-
 „ ge van Alue/ ende ondergheteekent. Sy
 „ ordnancie van zyn Erce. Practs. Welcke
 „ requeſte ende appointement/ miſsgaders
 „ de acte ende vercleeringhe daer in gedaen/
 „ Oponneren ende beuelen wi vercondicht
 „ te worden aen v Graue van Hoozme voor-
 „ gensēt oft aen uwen Procureurs/ op dat
 „ ghy des niet en compt te pretenderen noch
 „ en cunt allegeren redene van onkenniſſe.
 „ Gedaen tot Brueſſelden 15. Mey/ 1568.
 „ Gheteekent den Hertoghe van Alue.

Num. 36. Vercleeringhe Des Hertogen Alue
 tot verſtekinge Des Grauen van
 Hoozme.

S De wete ghedaen den Graue van
 Hoozne ende zynen Procureurs / dat
 sonder prejudicie vanden staet en wtinge *fo. 41. 42.*
 vander saken gesien zyn antwoorde opte *43. 44.*
 acte ende vercleeringe zynre Excellentie/
 van desen dach op alle de naevolgende da-
 ghen sullen ontfanghen ende ouerhoort
 worden van des mozghens ten seuen vzen
 totten eluen voor noene / en des naenoms
 vanden drii vzen totten sessen des anonts
 alle de ghetuyghen die sy by brenghen sul-
 len / ende dat sy daer inne alle neersticheit
 doen totten vierentwintichste deser maet
 inclusie / hem waerschouwende dat hy
 van danaf *de sake sal houden voor ghesloten, fo. 56. tot*
 ende den voorszreuen Graue bliuen ver- *62.*
 streken van alle voorszreue dilayen ende thoo-
 ren / ende datmen aengaende den ghe-
 nen die binnen deser Stadt niet en zyn
 residerende / hen sal ordinantie doen heb-
 ben omme die te doen comen ten cooste
van den voorszreuen Graue van Hoozne /
 Ende ruerende den principalen heeren
 byden seluen Graue genoempt / te weten
 den hertoghe van Arschot / den Graue
 van Meghen / den Graue van Mansfelt /
 den Graue van Hrenberghe / ende den
 heere van Moulbais Stadthouderre opt
 Casteel van Doornick salmen seinden Com-
 missarisen ten cooste vanden voorsz. Graue
 O u s de

.. de welke tot dien sijne sal alsw tusschen
 .. dit ende morgen genoechsame borze stelle
 .. vooz de gagien vanden Commissarisen die
 hun sullen vinden en gesonden worden by
 de voozsz. heerē/ ten versuecke des voozsz.
 Grauen/welcher bozchtochte aengaende/
 .. so verre hy versupmich viele. Sal hem den
 .. tijt nu gegunt tot verhooringe zijnder ghe
 .. tuigen/wesen metten daet geweigert van
 alsw af vooz alsdan. Ghedaen te Brussel
 den vijftiensten Mey 1568. Gheteec
 kent Praets.

Num 37. Het bonnisse des Grauen van Eg-
 mont.

Fol. 45. 46
63. 64. 65
66. 67. 68.
69.

G Eken byde Exc. des Hertoghen van
 Alie/Marcgraue van Cozia/ Stadt
 houdere/Souuerneur ende Capitein Ge-
 nerael vooz den Coninck onsen Heere / o-
 uer zijne Nederlande/ het proces criminel
 des Procureurs Generaels van zijnder
 Maiesteit aenleggers teghen den Graue
 van Egmont/ Prince van Saure/ geuan-
 gen ende verworrdere. Selen insghelijc
 de informatien gedaen byden voozsz. Pro-
 cureur Generael metten stucken scrifturē
 ende instrumenten by hem ouergegeuen/
 mitsgaders de bekentenisse des voozscreeuē
 gheuanghen met zyn verantwoozdinghe/
 eensa

eenfamentlich de instrumenten ende strif-
 tueren tot zyn der ontlastinghe van zynen
 wegen ouergegeuen. Gesien oock zyn fau-
 ten wten seluen processe / spruytende van
 gecommiteert te hebben *(rimen lese Ma-
 iestatis & rebellionis. fauoziserende ende we-
 sende vanden verbonde ende onbehoorlicke
 conituarie des Princen van Oraengien
 ende anderen Heeren der Nederlanden/
 hebbende oock in zyn beschut ende sauue-
 garde ghenomen de verplichte Edelen vā
 den Verbonde/ ende zyn quade diensten ge-
 daen in zyn Souuernement van Vlaen-
 deren / aengaende onsen heylighen ker-
 sten gheloooue/ ende de beschuldiginghe van
 dien teghen de Sectarisen/ opzoerighe en-
 de wederspannige der heyliger Catholijc-
 ker Roomscher kercken/ ende zynre Ma-
 iesteit. Semeret daerenbouen alle de gele-
 gentheit der saken. So heeft zyn Excel. op
 alles rijpelick gelet hebbende met die van
 dē Raede neffens hem wesende/ vercleert/
 dat de voozscruen Procureur Generael
 behoort te obrineren in zyn conclusien/ vee-
 cleerende daerom dat de voozsz. Graue
 heeft gecommiteert het erijm van ghe-
 quetster Maesteit/ ende vooz sulcx sal wor-
 den gheexecuteert metten sweerde/ en zyn
 hooft ghestelt int openbaer om hooge om
 van elcken ghesien te worden/ alwaer het*

1.

2.

3.

4.

te worden/ alwaer het sal bliuē tot dat by
 zyn Exc. anders sal wordē geordineert/ en
 dat tot een exemplaire straffe vanden mis-
 daden des voorsz. Graue/ beuelende dz me-
 mant so coene zū van tselue af te nemen op
 ten hals/ en alle ende elckerlike zijne goe-
 den ruerende en onrueren/ rechten en acti-
 en/ gronden ende eruen/ van wat natuerre
 ende qualiteit die zū/ oock waer die geles-
 gen oft beuonden moegen wesen tot be-
 hoef vandē Fiscus/ en Conincliche came-
 re verbeurt/ wolck vonnisse is gegeuen by
 zyn Exc. den vierden Junij/ 1568. ende by
 den Hertoge geteckent ende toegesegelt/
 ende die opengedaen hebbende in zijnder
 gresentien inden stade byden Secretaris
 Praets gelesen.

Het wterste vonnisse gegeuen tegē
 den Graue van Hoorne.

Numm 37. **G** Eken by mijnen heere den Hertoghe
 van Alue / Marcgraue van Coria/
 Stadthouderre / Souuerneue en Capitein
 generael voor den Coninck inden Nederlā-
 den het proces criminel tusschen den procu-
 reur generael van zijnder M. aenleggere/
 ende Philips van Montmorenci / Graue
 van Hoorne geuangen verweerdere. **G**he-
 sien oock de enquesten des voorsz. Procu-
 reurs

Fo. 45. 46

63. 64. 65.

66 67. 68.

69.

teurs generaels metten stucken ende mun-
 timenten by den seluen ouergegeuen / ins-
 gelijcx de bekentenissen des genāgene met
 zijn verantwoorde / scrifte / en bescheet tot
 zijnder ontlastinge ouergegeuen. Ghelien
 daerenbouen de belastingen wte selue pro-
 cesse spruytende van dat deselue Graue ge-
 committeert heeft de misdaet van ghe-
 quetster Maieiteit, en wederspannicheit /
 voozderende ende wesende een vanden ver-
 bonde ende afgrijfeliche coniuuratie des
 Princen van Orangien ende eenigen ande-
 ren heeren vanden Nederlanden / hebben
 de oock de verweerdere voozgestaen ende
 onderhouden de gecōfedereerde Edele vā
 den verbonde / en de quade dienstē by hem
 gedaen inder Stadt van Valēchijn / aldaer
 ghesonden wesende by de Hertoginne van
 Parme / als doen Regente en Souuernāte
 der seluer landen / omme te versien teghen
 den ongeregeltheden ende opzoere aldaer
 voortgestelt / aengaende het onderhout vā
 onsen heilighen Catholixen ghelooue /
 ende de beschuddinge vandē seluen / mettē
 ketters / opzoerige en rebelle vander heili-
 ger Apostolischer Roomscher kercken en
 van zijner Maiestejt. Ghemeret oock al-
 tghene dat wten seluen processe gheble-
 ken is. Soo heeft zijn Excellencie op al-
 les vryplich gelet hebbeude metten Raede

Fo. 70. 71.

72. 73.

1.

2.

3.

4.

5.

neffens hem wesende/ den voorsz. Procureur generael zijn conclusie aengewesen/ ende dien volgende vercleert/ dat de voorszcreuen Graue heeft beghaen de misdact van gequetster Maiesteit ende rebeilien/ ende vooz sulcx sal gheexecuteert worden metten sweerde/ ende zijn hooft gestelt int openbaer om hooghe/ om van elcken ghesiente worden/ al waert selue so langhe sal bliuen/ tot dat by zijn Exc. anders sal worden geozdonneert/ Ende dat tot een exemplaire straffe vādē misdaden byden seluen Graue van hore voozts gestelt/ beuelen dat niemant hem en verwozrdere tselue af te nemen opten hals/ vercleerende alle en elckerlycke zijne goeden ruerende ende onruerende/ rechten ende actien/ leenen ende eruen/ van wat natuere/ qualiteit oft waer die gelegen zyn oft beuonden sullen mogen worden/ tot behoef zinner s^{de}. geconfisqueert. Aldus gearresteert ende gewesen tot Brussel den 4. Junij 1568. en gheteekent/ De hertoghe van Alen.

Den brieff byden Graue van Egmont aenden Co. gescreuen na dien hem zijn sentencie ghelesen was.

Heere

In heb desen mozgerstont verstaen het *Fol. 46. 47*
 vonnisse diwelck uwer mayesteyt bekeft
 heeft teghen my te doen gheuen / Ende
 hoe wel mijn meyninghe noyt en is ghe-
 weest van yet te tracteren oft te doerne tegē *Fol. 63. 64.*
 den dienst van dijnre mayesteyt noch tegē
 onse waerachtighe oude ende catholiesche
 religie / Nochtans neme ick in patientiē tge-
 ne mijnen ghenadighen God / bekeft my
 toe te seyn den / Ende soo verre ick duerde *Fol. 74. 75*
 dese troublen yet gheraden oft troghelae *76. 77 78.*
 ten hebbe dat anders schijne / tselue is al tot *79. 217 218*
 ghebeurt met een oprechte goede intentie *219. 220.*
 tendienste Gods ende van uwer mayesteyt
 ende om de nootsakelijcheyt des tijts / mits
 welcken ick uwer mayesteyt bidde my tsel-
 ue te verghenue ende met mijner armer
 huysvrouwen / kinderen ende Dienereen
 medelyden te hebben / v indachtich hondē
 de van mijn voozleden dienste / Op
 welke hope ick my gae beuelen
 inder barmherticheyt Gods /
 tot Gruessel bereet om
 steruen desen v.

Juniij / 1568.

Dv v

Exe

Titelc. 39. Extract van eenighe articulen
 wter antwoorden des Graeven
 van Egmont/ ruerende den raet
 van financien ende secreten te
 vueghen totten raet van State.

Ro. 100. 101

102 103. 104

59

Seet de voozscereuen Graue datmen tot
 grooten onghelijcke hem soecht te sus-
 pecteren van conspiration te ghen zijn Ma-
 yestejt/ dwelck hy noyt ghepeyft en heeft/
 soo oock de Procureur generael niet en al-
 legeert eenich feyt van conspiration ende
 en can de voozscereuen Graue niet begrij-
 pen/ hoe oft waerom de voozscereuen Pro-
 cureur hem verwoordert van sulcken wooz-
 den teghen hem te ghebruycken.

59 Want hy en heeft inden raedt van
 Staten niet gheproponeert dat de saecken
 vanden financien aldaer behoorden be-
 kent te wesen/ dan tot goeder meyninghe
 ende tot meerderen dienst van zynre Ma-
 yestejt/ want sonder den Staet vanden fi-
 nancien te weten en consimen niet vaste-
 lijck cluyten inden raedt van Staeten/ ias
 als men de saecken wel wilde insien ten mes-
 sten dienste van zynre Mayestejt/ Soo en
 soudemen van een niet cunnen gheschey-
 den de kennisse vanden affairen vanden
 raeden

Raeden van Staeten ende vanden Finan-
cien.

60 Wefende te seer absurd dat de voor-
screuen Graue dooz sulcken middel soude
hebben ghesocht zyn hant te legghen opt
gelt om daermede zynen appetijt te diene
naedien sulcke handelinge/ als zynder qua-
liteyt niet ghenoech gelijkende/ van hem
noeyt en is ghesocht noch in eenighe zyns
actenoyt beuonden ghewest.

61 En sal oock niet beuonden worden/
dat de voor-screuen Graue hebbe willen af-
laeten den secreten Raedt/maer ter contra-
rien heest wel gheproponeert ende ghera-
den zynder Mayesteyt in Spaengien/ dat
die die vanden Secreten raede ende finan-
cien behoorden ghevuecht te worden als
assesseurstotten raede van Staten/nac dat
de geleghentheden der saecken dat souden
verheysschen.

62 Ende voorwaer soudenmen soo int
quaede bedieden alle goede consideratien
ende voorlaegghen diemen doet in eenen
Raedt by mantere van goetduncken ende
aduys om den dienst vanden Prince ende
wehuert vanden lande/ wie salder wesen
te vinden/ die voor-daene inden raedt sal
herren zyn opinie verhelijck geuen ende ten
dienst van zynder Mayesteyt vercleeren:

Extract van eenige articulen vover
antwoorzen Des Grauen van
Egmont/Kuerende de tsaemen-
cominghe te Hoochstraten.

66 *Fo. 106 107 108.* **V**engaende Hoochstraten/wel is waer/
dat de Graue van Swartzenborch wes-
sende in desen Nederlande/ heeft meer dan
eens by zijn brieuen versocht aenden vooz-
screnen Graue/ dat hy hem soude willen
comen besoecken eer hy weder nae Duyts-
lant heerde / Mits welken deselue Gra-
ue hem heeft gheuonden te Hoochstraten
by vvel vreten van me vrouwe de Hertoginne
van Parma/der welker de voozscreuen
Graue tselue eerst waerschowde / dwelck
ghebeurde v. oft tweelf daeghen eer de re-
queste by de verplichte Edelen weert ouer-
ghegheuen.

67 **M**aer daer en weert niet gehandelt
dan goede chiere ghemascht ende de Heere
van Grederoede en was alsoen daer niet/
vanden welcken de voozscreuen Graue ooc
noeyt ghehoort en heeft van dat hi niet ee-
nighen anderen verwanten wilde comen
presenteren eenighe requeste/hoewel sy in
dien tijden ende te voren dickwils by mal-
canderen hadden gheweest ter saken van
der dyckagien die sy tsamen hadden,

Wel

68 Wel is waer dat des anderē daechs
 sinozghens vooz zijn vertreck/hen by mal-
 canderen vindende de Prince van Oran-
 ghen/de Graue van Hoorne/de Marchgra-
 ue van Berghen/de Graue van Meege-
 de Graue van Hoochstraten/ ende Graus
 van Egmont/ Een vanden seluen heeren
 int deuiferensyde dat de heere van Bre-
 deroede ende eenighe andere heeren ende
 Edellieden hadden Requeste aen heur hoo-
 cheyt ouer te gheuen/aengaende de Inqui-
 sitie ende Placcarten ende dat sy binnen x.
 daegghen hen tot dien eynde souden vinden
 te Bruessel.

69 Waer op de voozschreuen Graue
 seyde dat die qualijck bediet soude worden
 by zijn Mayesteyt ende dat hy niemanden
 van zynen vrienden en vaede van dien ghe-
 selschap te wesen oft daer toe hem te vuegē
 ende dat hy haer hoocheyt des soude aduerte-
 ren, soo haest hy te Bruessel soude comen/
 (dwelck ooe seyde de Graue van Meege)
 dwelck oock de Graue gecomen wesende
 te Bruessel des anderen daechs heeft ghe-
 daen ghelijck die vanden raet van Staeten
 wel wese ende men hout dat de Graue van
 Meeghen ghelijck waerschouwings heu-
 rer hoocheyt oock ghedaen heeft.

Er

Num. 39. Extrackt vande 109. articulen der antwoorden, des Grauen van Egmont /ruerende de vergaderinghe ghehouden te Duffel.

Fol. 131. fol
1389

Set de voorszreuen Graue dat hy te Duffel heeft gheweest by last ende beuel van me Vrouwe de Hertoghinne van Parme Reghente /met een Instructie van haer Hoocheyt die eerst ghestelt was vooz de vergaderinghe diemen ghehouden soude hebben te S. Truyen /dewelcke hy heeft naeghevolcht sonder dier eenichsins te buiten te gaene /ghelijck blijckt byder propositien ghescreuen by zyn eyghen hant / conform der voorszreuen instructie /ende doock byder antwoozde vanden gheconfedererden ghegheuen der Reghente / Doock soo vandt hem aldaer de Prince van Oraengien by beuele van haer Hoocheyt / maer de Graue van hoorneen was aldaer niet / al staet het soo int voorszreuen articule.

Num. 40. Extrackt wten Placcaete ghestatueert by Keyser Karel den seuensten Octobris / Anno / 1531. opt seyt der religien.

Be

Beherrende daerop te verken/ ende *Fo 151.152*
 daerop wederomme ghehadt daduys
 vanden Staten van allen onsen lande van
 herwaert souere/ van onsen raeden Pro-
 uinciale/by aduysse vanden Ridders van on-
 ser ordene ende vanden hooft ende luyden
 van onsen secreten raede/ hebben ter eeren
 van Gode almachtich onsen Schepper/ tot
 obseruancien ende onderhouden/ vanden
 heylighen kersten ghelooue/ ende vanden
 Sacramenten/ Statuten/ ordinancien en
 constitutien van onser moeder der heiliger
 Kercken/ vanniue gestatueert en geordi-
 neert/ statueren en ordineren by desen dis-
 puncten ende articulen hier naeuolgende.

Extract wt het Placcaet tot voor- *Num. 40*
 deel der Inquisiteurs van wege
 des Coninc wtghelonden 1. De-
 cembris/ 1555/ metten brieuen
 tselue terstont daer nae weder-
 roepende.

Sest dat wy tselue aengheuen *Fol. 19. 14.*
 ende begheerende die voetstappen
 van onsen voorszreuen heer ende vader
 hierinne nae te volghen ende dese onse lan-
 den in goede kerstliche ende Catholicus
 religiete onderhouden/ dieselue teghens al-
 le ketterijen ende dwalinghen te behueden
 ende oock den voorsz. Inquisiteurs en heue
 ghe

gesubdelegueerde verleent onse hulpe by
 stant ende assistencie ende oock die uwe / v
 ontbieden ende beuelen wel expresselijck bi
 desca ende vliken van v besonder soot hem
 toebehooren sal / dat tallen tijden ende ston
 den als die voorszreuen Deken tot Voenen
 ende Officiael oft een van hen oft ooc heur
 gesubdelegueerde sullen willen procederen
 op t'stuk van t'gheestelijck crimen van he
 relle in onsen voorszreuen landen van Bra
 bans / ende ghi van hen versocht sult wesen
 om hen te gheuen yemandt van uwe mede
 officieren oft andere adioinct om teghen
 woordich te zijne inde informatie / ende pro
 ceduren die sy sullen willen nemen en doen
 teghen die ghesuspecteerde / oft om te ap
 prehenderen eenighe belast / geinfecieert
 oft ghesuspecteert wesende vande voorszre
 uen secten t'sy mans oft vrouwe persone /
 gheestelijck ofe weereltlijck / ghy hen alle
 hulpe / adres ende assistencie doet ende be
 wijst hen gheuende vooz adioinct yemandt
 van v achtervolghende hen versoek om te
 ghenwoordich te zijne ende die voozscreue
 informatie ende proceduren te doene / ende
 oock om te vernolghen / aentasten ende ap
 prehenderen die ghene die sy oft eenich va
 hen v aenbrenghen ende denunchieren
 sullen. Ende dieselue sielt ende bewaert /
 oft doet stellen ende bewaeren in stricte ge
 uante

wederspannichteit/injurie oft ouerlast ghe
 daen worde/met woorden oft metter daet
 in eeniger manierē/maer dieselue beschut/
 beschermt/ draccht ende fauoriseert nae
 uwe macht/ende voort doē aentastē/ vans
 gen/approchenderen/ straffen ende punie
 ren alle die gene die den seluen oft eenighe
 van dien souden willen beletten oft inu
 rieren/anderentē exemple/Op te pene vā
 selue geacht te wesen fauteurs vande ket
 ters/ende als sulcke gecorrigiert te wor
 dene. Beuelende voortz hierinne v sulcx
 te quītene ende employeren dat dese sake
 van Inquiritie van onsen heiligen kersten
 ghelooue/wesende van so groote impor
 tancie(die wy ende ooc een yeghelick tot
 Godts eere/ende tot ghemeinder salicheit
 ter herten behooren te nemene) door uwe
 ghebrecktraecheit of negligencie niet be
 let oft verachtet en worde. Ende dat

wy gheoorzaect moegen wesen

van uwe ghehoorzaam

heit ende neersti

cheit te vze

den te zij

ne.

By

By Den Coninck.

Lieve ende beminde wy ordineren v by *Fol. 13. 14.*
 desen dat ghy ons oft onsen lieuen ende
 ghetrouwen Cancellier van Brabant
 van stonden aen wederom sendt alsulcken
 Placcaet als v lieden van onsen wegghen
 binnen corten dagen herwaets ghesonden
 is gheweest/rurende assistencie te doene
 die geesteliche Riechters en Inquisiteurs
 int seyt van heurder iurisdiccie ende com-
 missien int voorszeyde Placcaet breedet ver-
 melt/ende dat niet en laet/want onse ghe-
 liefte sulcx is/Lieve ende beminde onse hee-
 re sy met v. Gescreuen in onser stadt
 van Brusselle den thiensten
 dach Januarij. Anno
 1555. sijn Brab-
 antie.

F I N I S.

Xx ij

De voornaemste fouten ghebeurt
int drucken.

Folio. 14 ongelijc/leest dougelijc/6. 10.
3000. 30000/8. 6. goetdrievendz/ goet
herticheyt/12. 6 goeden/goedē der/ 13
1 heeren/heere/15 om/daerom/23. bevee
sende/beneerstende/14. 25. gewellich/ ghes
willich/20. 6. gemoozt/geiaecht/ ghemoot
geclaecht/22. inde marge/3. 1565. 1564. 23.
4. zynde/present zynde/24. inde marge/te.
24. 26. 28. en/ moet wt 29. te/ moet wt/27. 4
de/ moet wt/6. vsoet/vstout/27. moegen/en
foude moegē/29. 12. beleders/belyders/30
inde marge/8. van/vanden/31. 26. zyn/zijn
32. 26. doen/dien/33. 8. naderlant/naderhāt
inde marge/2. vricuen/vricue/35. 7. vandē
vande/37. 14. ordinarie/ordinarisen/23. hen
de/29. hem/hen/38. 22. hen/hem/inde mar
ge/voozsz. moet wt/40. 11. eenē/euen/inde
marge/33. het/hē/41. inde marge/36. nadē/
inden/42. 21. datmen/datment/44. appella
tiō/appointemēt/45. 24. saken/stuckē/47.
26. voozdigen/voozderingen/vonnisse/von
nissen/48. 20. hē/het/49. 25. ter/niet ter/54
4. is/waa/55. 3. heeren/worsten/56. 13. ghes
dragen/gedragende/57. 12. heeren/heere/
30. eerst/eeft/inde marge/18. 8. 18. 60. 2 na
mil/61. 22. ridv/ridderen/63/1. wreke/wra
ke/6. heer/heer/64. 10. de/die/18. en salmē/
68. 25

68. 25. sen / sen zÿn / 78. 1. roepen / noepen / ops
dē cant / 6. zÿnē / zÿnē / 84. 14. ten / dē / 86. ops
dē cant / 19. 1565. 1564. 89. 6. toe / so / 92. op dē
cant / 5. drecht / drecht / 94. 30. gebozcht / ghe
brocht / 96. 4. groote / Groote / 26. bedachte
beduchte / 97. optē cant / 5. huer eye / leure eye /
98. mozkens / moukens / 100. 7. vooz / slaende
vooz / slaen / 101. 20. sal / moet wt / 109. 2. hen
het / 16. rÿer / rugr. 112. optē cāt / 10. 7. 17. 113
1. verrecken / wilde verreckē / 18 / heeren /
heere / 118. 3. van / dele / vvan / achterhaert /
achterhael / opten cant / 7. 15. 9. 1559. 120. 17
nede / en / 19. lastē / lestē / 126. groote / Groote
dad. dadmi / 128. 2. de / der / 11 / sneen / eracn /
29. goozt / hoozt / 130. optē cant / 14. 2. 23. 132
2. gelof / geloeft / 136. 2. de / d / 144. 24. hē / hem
147. 18. ergens / erēpel / 148. 18. zÿnre / heure
152. opten cant / 25. Mey / July / 159. 2. in / in
dien / 13. mach hem / demacht hē / 162. opten
cant / 10. den / hy dē / 165. 15. in dele / 166. 18. ne
mē / nē / 28. hem / heur / 169. 20. oft hē / hen /
opten cant / belet / beletten / 21. acnden / wādē
171. 18. hÿe / hÿche / optē cant / 2. le / leu / 172. 27
zÿn / zÿnre / 179. 9. allen / 18. lof / lof en / 184. hi
einde hi / 185. 22. secretarise / secretarisen / 187.
1. den. der / 190. 3. hy / dele / 17. men / weder / we
der ghy / 193. opten. opten cant / 12. 7. 17. 200
26. ooc oeyt / 202. 1. hem / hen / 204. 12. zÿn /
dele / 208. 8. stels / stilt / 14. en dele / 19. en / dele
26 / ge / gen / 209. 17. tes / des / 20. gighen / di
hen / 210. 5. 28. 27. 11. ened / en / 211. 1. mon / no
men / 17. gropen / sproken / 214. 6. gedaen ge
raden

eaden/18. dat/dele/29. geē/dele/215. 18. der
re/verre/17. beu/hen/22. eene/eenighe/28.
schoon/wel/29. dus/dee/218. 19. wort/wāt
195. 222. 206. 223. 224. 20. poozen/pozen/
237. 26. bien/dele/243. opten cant/17. 13. 14.
244. opten cant/3. 146. 176. 247. 7. gueert/
queert/248. 6. toelaeten/toeseggen/252. 28
religie/doot/254. 15. lan/lame/optē cant/2.
96. 196. 256. 20/hū/hem/257. 21. sal/bweer
dere sal/opten cant 3. 7671. 70. 71. 268. 258.
269. 259. 10. 263. orien/vrien/265. 3. mach/
mach hē/268. 9. dande/vande/270. 11. heeft
dele/273. 20. weerde/weerder/274. 1 duert
dient/275. benest/bencerst. 277. om een/eē/
9. te/de/280. 2. deert/vereert/30hy/sp/281.
1. de/den/23. keter/beter/283. 1. be/te/284.
3. van/dat/288. 8/hem/hen/292. 28. belie
uen/beuelen/297. 29. geuelt/gevielt/298.
23. soude/soude geen/299. 26. geēbaet/gees
nen raet/301. 24. schappē/schay/305. 11. ve
re/verc/308. 21. val/vale/309. 2. heere/hees
eē/314. 13. coege/comē/317. 2. werde/en wer
de/319. 5. gheleyt/dele/320. het/de 326. 10.
drae/dere/328. 21. zūt/sp/330. 6. a. al 7/mer/
me/331. 8. te/te doen/13/gelt/egheit/332. 1.
vindt/vinden/2. ke/be/28. brocht/brochtē/
335. opeen/opden/338. 25. geūoten/gestolē/
341. 11. sal/is/18. wil/vol/342. 28. seggende/
seggende niet/345. 2. cunnen/comen/346. 3
de/sde/360. 11. maer/nace/fo. 363. int begin/
opten cant/Alle dese nauolgēde stucke die
nē tot bewijs der voo;gaēder verantwooz
din

dinge elck opt blaet hier nae opten cant g
stelt/364.5. dooz/doet/365.16. verwon/ver
uooz/28. lust/lust/360.26. liet/seet/398.15
de/derende/21. daer/dē/399.2. dien/die hē/
17. verwoz/bloos/406.12. belast/ontlast/23.
liet/seet/407. optē cant/3.34.24.409.8. laet
lett/410.19. ende dele/optē cant/19. tegē de
waerh3/dele/413.22. vooz/deel/vendel/416.
2. ren/rende/421. canten/cattien optē cant/
2.160.168. +27.16. licēciaet/lieutenant/428
6. hem/hen/13. idē/26. met/met v.430. ghy
ghi de/435.29. capittel/casteel/441.6. stat/
vāder stat/13/soude/soude cunnē 442.9. eē
v/eū om te/444.16. vandē raet/vanden ad
nyse vanden raet/451.25. schult/scha/452.
31. so te/so te dienen/om dautoriteit vā zjn
M. sond te thoonē eenich achterdenckē vā
den volck te hebben/opten cant/13.102.192
456.11. mannen/maniere/21. want/wat/op
ten cant/1.108.198.458. in fine/van/dē last
van/461.23. soeckende/sekerende/463. in fi
ne/welcken/welcken sy ons beual dat wy
heer souden/466.15. den/diē/18. daer dele/
opten cant/2.104.16.464.465.468.5. des/v
des/24. ouer/daer/net/met/25. twee/twee
hondert/471. sult/salt/474.25. tot/ende toe
475.11. dinge/dige/476.1. eer/der/20. gen/
uen/469.3. in/en/481.24. by/my by/487.16
tegen/de tegen/29. daer/die daer/499.8. se
stiensten/tiensten/496.12. vele/verre/23.
vooz/screuen/raet/theere/ 04.13. waren had
de/21. doen/dooz/505.4. vof/vof/507. num.

15.508.2. seit/ secht/ 509.16. alleen/ dan alleē
516.18. ſdei/ Julij/ 518.12. beha./ begin. 528
nu. 20. 529. optē cant/ 14. tē/ teert/ 533.1. ge.
dele. 545.13. messieurs/ meesters/ 556. 23.
flaē/ flae/ 30. looft/ loofte/ 558.6. de/ dele/ 17/
diemen/ dieneude/ groote/ grootte/ 559.19.
der/ wesen/ 562.4. robeds/ robes/ 562.24
goet/ een guet/ 564.12. de der/ 566.19. de/
dele/ 568.3. acht/ achtert/ 569.23. naenolch/
navolch 570.15. haet huet/ 574.7. scha/ scha
14. gere/ gepre/ 15. versekert/ verheert/ 575.
15. dien/ indien/ 18. vreesē/ de vreesē/ 576. 25
en/ niet en/ 579.7. waen. vā/ 584.2. onse/ onse
ende onser/ 23. stē/ tē 585.1. onse/ onser/ 587
17. onort/ mortif. 588.1. rekeninge en reke
ningen/ 16/ de/ ve/ 589.19. het hof/ thoof/ 592.
19. wesen/ heere wesen/ 591.23. den/ te
gen den/ 592.24. dē/ nē/ 602.15. puenar/ vā
puenar/ 20. worde/ worde bystant vā rade.
604.3. Edel. Cr. 610. 58. aen ooc/ 614.2. na
me/ minne/ 14. desen hertoge hy/ 16/ hē/ hē/
622.19. eenē/ wt eenē 21. 1568. 1567. 626. nu.
25. 34. opde cāt/ 1. 25. 24. 627.1. der de/ 629.
9. ed. en/ 633.13. wesen/ wesen onder cantie/
637.8. verleert/ verleert/ 20. e/ cun/ 640.18.
lijct/ bliect. 647.8. dilacien/ dilapen/ 648.27
soo/ soo hy/ 654.23. verificatie/ reseruatie/
653.1. re/ te/ 654.3. sen/ sep/ 655.13. he/ de/ 658
25. alue/ van alue/ 660.9. ten/ ter/ 662.15. die
dat/ 664/ 1. hē/ hem 665.2. heb/ heb/ 667. 16.
die/ dele/ 669.6. ende Graue/ ende de Gra
ue.

